

הודו בשיעור שיבת

מאת אתי פז

צילומים: אפי

תוכן העניינים

הקדמה - "...כבר יותר זול לחיות או לטויל בהודו..."	4
פרק ראשון - ברוכים הבאים לצפון: דרג'ילינג וסיקימ	8
פרק שני - פגישה עם בודהא: סיקימ ושוב דרג'ילינג	44
פרק שלישי - הודי ברכיו גבוה: ווראנاسي	64
פרק רביעי - במעלה הגנגס: רישוקש	91
פרק חמישי - עוד בודהא: דהרמהאסלה והדלאי למה	107
פרק שישי - במרומי ההימליה: מנאלוי ולדאק	141
פרק שביעי - מרכז הודו: יופי וטהי	175
פרק שמיני - מים, דקלים ומחליה בדרום	184
פרק תשיעי - ארמונות ברג'אסטאן	200

הקדמה - "...כבר יותר זול לחיות או לטיל ביהודים.."

אולם איסוף המטען היה שומם למדי בשעת הצהרים המוקדמת של אותו יום חורפי נעים, בחמשי לינואר 2006. שני התר밀ים הגדולים שלווו אונטו בנאמנות משך עשרה חודשים, הגיעו כמעט ראנונים על הסרטן הנע.

הסתכלתי סיביבי: הכל היה גדול, נקי, מסודר – כמעט סטሪיל, אחרי שדות התעופה הצפופים ותחנות הרכבת והאוטובוסים המזוההות והכאוטיות שפגשנו בהודו. הגענו לציירליזציה! הסתכלתי על אף שנראה כאילו אינו מטריד מגודל העמד, וחשבתי: "הנה, זה מה שנקרה רגע האמת!".

עזרהות פעמיים במשמעות דמיוני את הרגע הזה כשהיהתי מוצפת בגעוגעים עזים לבית. אך ככל שהתקרב עלי בי הששות. נזכרתי בכל הדברים הקשים הכרוכים בהזורה לאرض: קצב החיים המסתחרר והשוקק, הלחץ החברתי והמשפחתי, הסביבה התרבותית והסוגdet לכיסף, התחרות והמאבק להשגת הכנסתה מספיקה מבלי למכור את נשמתנו לשטן הקפיטלים הדורני.

כמו לאור ברק המבזק בפתחומות ראייתי הכל בבהירות, וידעתי כי הקדמה והנحوות שכל כך חיכיתי להן כרכות בויתורים על הביטוי האישני והאנמנות לערכיהם אנושיים בסיסיים. התובנה הזאת ציננה במקצת את התלהבותי והנמיכה את ציפיותי. דוקא בלע הולם המסודר והמושכל של כל התרבות אליו, התגברו בי החששות: "אם נוכל לשמר את מה שקיבלו ביהודים? אך נמנע את ההתמודדות של כל מה שהוא שם בין גלי המציאות וההבענית?"

באותרו רגע קצר בו 'לקחתי אוורי' לפני היציאה אל החיים החדשניים, ניסיתי להזכיר איך בעצם הכל התחל.

האם הייתה בכלל נקודה אחת מסוימת ממנה התחיל המשע שלנו? האם היה זה אותו יום שבו דיברנו על הירידה הגדולה בהכנסה של אף, ייעץ עצמאי בעסקי hei-tek, ואמרנו בבדיחות הדעת: "כבר היה יותר זול להיות או לטיל ביהודים..." או אולי כאשר האוניברסיטה החקלאית לsegoviyata את היחידה שבאה בעדתי, לפחות את כל המורות ולשchorו אותנו מחדש כעוזמאות? ואולי זה התחל כבר שנים קדום, כשאפי סירוב להצעת עבודה בסין שלא היה מקום בבית הספר המתאים לבתנו, ובבטחנו לעצמנו שיום אחד נישע למורה לתפקיד ארכחה?

החלום להיות זמן ארוך במוורה, לעבוד או לשוטט באחת הארץות, ליווה אותנו שנים רבות, ונזהה בעיקר בכלל אילוצים משפחתיים. אחרי שנים נדדיים באנגליה ובארה"ב רצינו לחתם בית יציב, מה גם שהורי הלו בשנים האחרונות לחייהם והיו זקנים לעורטנו.

הריגע בו ידענו כי אנו יכולים, ואפיילו צרכי לנצח למשך עזים אחר יהודו, נולד כתוצאה מצירוף נסיבות: הילדים גדלו והוא עצמאיים פחות או יותר, הורינו כבר לא היו אנחנו לצערנו, בועת hei-tek התפצרצה ובעסקיו של אף הייתה תקופה יבש, מקום העבודה שלו שינה את פניו ולא אהבתי את מה שהתרחש בו, אפיילו הכל הנאמן שלנו, בקט, נפטר בזקנתו בגיל 13. הרגשו בריאים וחזקים לעומד בתנאי החיים הקשים בהודו, ידענו שאין שום ביחסון שביריאותנו תישמר כפי שהיא בשנים הבאות, כאשר כמו חבריהם בני גילנו כבר הלו במצבות קשות.

הרעיון הראשוני לטיל שנה בסין, נפל בגל השפה ויוקר המהיה יחסית. גם המחשבה על עבודה בויטנאם ירדה מן הפרק, בغالל השלטון הבירוקרטי והמושחת במדינת הקומוניסטיות זאת.

כך נשארה הodo כבחירה המושלמת: זולה, דוברת אנגלית, (אך אובי, אז לא ידענו מהי האנגלית "היהודית"...). וגדולה מספיק כדי שנכל לבלוט בה שנה שלמה ולעבור מקום למקום בלי לסלול יותר מדי מהאקלים. יתרה מזאת, נסעים רבים להודו, כמו אהוחו של אפי והאהיכיים שלו, שהווו אליה שוב ושוב מכושפים, השלווה והגשאה המואצת לחיים שראינו אצל בתנו הדס בעקבות הנסעה להודו, כל אלה עוררו לנו רצון להיות שם ולהבין מהו סודה של הארץ השנואה/אהובה כל כך.

אחריו הייתה סרך רבות שבהן 'שייחקו בנדמה לי' ופינצנו את הנסעה והמראות והאנשים שנפגשوا בה בעלי לקבוע שום דבר מעשי, הגיע יומם אחד, יום סתיו אפריל וחסר יהוד. שוב התנהלה לה שהicha שכזאת. ישבנו איש ליד המחשב שלו, לא עסוקים מדי בענייני היום יום שאיבדו את טעםם, והתחלנו לדבר על מה שקרה לנו, בלי לדעת שהשהicha הזאת תהיה כל כך גורלית.

דיברנו על חוסר השchor במרוץ המטורף שבינו לצרוך עוד ועוד, אמצעי הטכנולוגיה המתוחכמים והchosכים זמן, שאותו ממלאים מיד בקניית תרבות וביעסוקיהם הדונייסטים. השתפכנו על חוסר הסיפוק שלנו מהעבודה ומהמצב החברתי והפוליטי, ולפתע הרגשתי מיאום מתחושת האומללות הנמשכת הזאת, ועוד יותר מהsofar המשע שלנו בקשר אליה.

כהרגלי פעלתי בלי לחשב כלל על ההשלכות המעשיות של דברי, (וטוב שכך, שהרי מחשבה שcola לא הייתה מביאה אותנו להודו...) ואמרתי לאפי: "אבל אם רוצים לנסוע ברצינות, צריך להחליט על האrik, ולהתחליל להתכוון!"

אפי, שkol והיר מנני בדרך כלל, היה קצת המום מהקרירה הפתאומית לפועלה, (אחרי כל כך הרבה שנים יחד, המסקן עדין לא התרגל הקפיאות שלו) ולא הגיב מייד. אבל לאחר כמה דקות של הרהוריהם שאל: "את בטוחה שתוכל לחתמוד עם כל מה שכרוך בנסעה כזאת? הלכלוך? הסrhoון? תנאי המגורים והנסעה הללו נוחים?"

למעשה לא הייתה בטוחה בכלל, והקשים שאפי העלה היו בדיק מדור החששות הגדולים שלו מהנסעה. אך התלבבותו מתוגרים המוצבים בפני בלי שהיה לי אוישחו בסיס להאמן ביכולתי לחתמוד אtam, היא אחת מחולשותיו הגזולות. ככל שהאנגר קשה יותר - התלבבותו גוברת, ומסבכת אותו בצרות מאוחר יותר, כשמתברר לי שהחתמודות גובה ממי מהיר יקר.

נגעתה במקצת מספקתו, ענית בבו מסויים: "בודאי שאתה בטוח! אני מוכנה לכל הדברים האלה כדי להסתלק מכאן לשנה, ולהיות בזול מנותקת מכל החיים הקפיטליסטי האכזרית שבה אני מתבוססת."

אי-שם בקצת תודעתה הבhab אוֹר אדוּם: "זהירות! מה אתה עושים? שוב את קופצת בלי לבדוק?" אך כאמור, הרצון להוכיה שאינו לא פחות קשוחה ופתוחה, ולהשתחרר מן התadmית של המפונקת והשמרנית הצמודה לערכיהם המערביים, הדף כל פקסים והיסוסים. באופטימיות הסרת בסיס האמנתי: "לא יכול להיות שכל כך נורא שם כמו שמתארים! מן הסתם החווורים מהודו מגזינים בתיאוריהם כדי להיראות גיבורים וקשוחים, והרי אני לא מפונקת כל כך! אtagbar על הכל, וכשיהיה לי קשאה אזכור כמה היה לי רע לפני הנסעה!" (אך לגודל הבושה, לא עמדתי בדיורי כאשר נמאס לי ורציתי להזוז!!!)

ביטוי לתחושים שלנו בתקופה שלפני הנסעה ולכוח הדוחף שהונע לנו לכתוב לקרהת הנסעה. וכך כתוב אפי:

"בשנים האחרונות אין לי מrix בעבודה, כי מלבד האתגרים האינטלקטואליים שבעבודה, כמעט כלום לא מושך אותי, הכספי נראה לי חשוב פחות ופחות, ואם אפשר להיות לא פחות טוב ומהש לא לעבור, זה שהוא ניסיון".

וביום שלי אפשר למצוא:

"היום אני מכיריה על פרידה מהעבודה – לא ממשיך לשלים דמי חבר לעמוהה כשניע, וזה אומר שכשהזור לא יודה לי מעוד מעדיף בעבודה אם ארצה בה. משומם מה זה הפחד אותי מאד. וזה אחת ההוכחות לקשר הלא בריא שהוא לאל העבודה – ככל עוגן המענק ביטחון, למעשה ביטחון מזוייף, כפי שהסתבר לי לבסוף. התלות הזאת במקום העבודה היא אחד הדברים שאין רצח להשתחרר מהם במסעה, ולכן אני חיבת להתרחק, ולஸוך על עצמי ועל היכולת שלי להסתגל ולהתאים את עצמי למצב".

ובמקום אחר ביום כתבתי בעקבות הסתייגות הילדיים שלנו מנסעה:

"אני מרגישה כל כך חונקה במלכודת הקפיטליסטית של: "עובדת טובות – משכורת טובות – רמת חיים גבוהה", שנחנו לכודים בתוכה אף על פי שנחנו משורדים להיות שונים ואחרים... חבל שלא הזדמננו לספר לילדים על התחושות שהביאו אותנו לנסעה. המצב שבו 'כלוב הזהב' שבו היינו כולאים הפק' ל'כלוב מתכת', ואיבד גם את הזוהר המפוקף שאלוי היה לו בהתחלת, כמו שנענלה ההצדקה להמשיך במרוץ כי "צריך לגדל את הילדים..."

אולי אם היינו מספרים לילדים על הלאות והשובע שיש לנו מהרדיפה המתמדת אחרי שיפור רמת החיים, מהצורך לנצל ככל האפשר את הכספי שימוש במאיצים גדולים – היו מבנים כמה שנחנו זוקקים לנסעה כדי להתאפשר ולהחליט על המשך חיינו. נומה (בתנו) אמרה – ללא ספק בסרקום – שנחנו רוצים להיות נודים, אך אנחנו באמת רוצים להיות קצת נודים, לפחות מדי כמה שנים, כל עוד אנחנו יוכלים".

היום אני מבינה שלמעשה ברוחתי להodo ולא נסעת אליה למצוא משחו, בניגוד לאפי שידע בדוק מה הוא מחשף: התפתחות רוחנית ולימוד הינדוואים ובודהיזם. לי לא היו שום ציפיות בתחום זהה. להפן, הימי די חשדנית לגבי כל מה שנקרה בעבר "רוחניות", שבעניינה נראה כ"ממב-ג'מבו" יומני. קיוויתי שאוכל להסתגל לתנאים ופשוט ליהנות מהנתוך מהכל: העבודה, המרוץ אחרי הכספי וההתמכרות לkniyot ולצריכה, המצב הפוליטי המדכא וחוסר התקווה לשינוי בעtid הקרוב.

לא היה בנסעה שלי להodo שום דבר מהיפוש האמת, או בקש תשובות לשאלות קיומיות. הייתה בי התנגדות חזקה לכל כך הרבה דברים שטובנו אותו, ורצין עז לעשות הכל אחרת, רק כדי לא להיות חלק מהבראה שהתייעוב שלי אליה הלך וגדל.

כך התחלו לתוכנן את המסלול, ולשחרר את עצמנו מכל ההתחייבויות שהיינו קשורים אליהן. היינו צרייכים למצוא דירות שיחילפו אותנו בדירה ששכרנו, לבדוק מחדש את הוראות הקביע ולבטל את המටות, לברר את מצבנו בביטוח הלאומי, מע"מ, מס הכנסת וכו'.

נדמה היה לנו לכודים בראש קורי עכבייש, בלתי נראה איך סבוכה וחזקת, של מוסדות וחברות, שכדי לחזור ולהשתלב בה לאחר הנסעה צריך להשתחרר ממנה בזהירות ובדיוקנות.

בסרטים או בספרים, (בעיקר האמריקאים) יורד מישחו יומם אחד לקנות סיגריות ונעלם לנצח. שאלתי את עצמי, איך? איך אפשר לנטרש הכל ולצאת בלי כלום בדרך חדשה? עצם השאלה הוכיחה לי כמה אנחנו מרובעים ומקובעים, ולכון מסורבלים וכבדים. משפחה, חברים, קשרי עבודה, התהיהויות ספריות ואפסון החפצים האישיים שלנו, כל אלה דרשו טיפול.

הסיפורים המתיחסים האלה גרמו לאפי, מוקף קרטונים מלאים ורהיטים ארכויים, מצצלץ ושולח דואר אלקטרוני לכל אותן מוסדות וחברות מהם ניסינו להתנקק ימים ספורים לפני הנסעה, לומר לי:

"רצוי מWOOD שהנסיעה הזאת תהייה באמת שנה, אחרת המאמץ הזה לא כדאי!" (וכך הטיל על כתפי על כבד, מפני שבಗעים שבהם רציתי לקצר ולהזוז, הוכרתי לעצמי את האמירה הזאת, ואולי טוב שכך היה...).

עשרה חוותים שוטטו ברחובות הוויז, וייצאו ממנה רק לשובעים בבורמה בתום שתת החודשים הראשונים שם, על פי דרישות האשורה. לאורך כל הזמן זהה כתבתי יומן (בלוג) באינטראנט, ואפי הציג בו את מיטב התמונות שצילם.

היום והצילומים היו הציר שכביבו התנהל המסע: כשקרו דברים מיוחדים ומשמעותיים, אפילו אם היו מרגזים וקשים באותו רגע, היינו אומרים: יש מה לשולח לבלוג!

בתחילת חשבנו שאנחנו כותבים לעצמנו ולבני המשפחה הקרובים, ועוד כמה חברים בודדים. אבל אחרי שעבירה תקופה ארוכה שבה לא פרסנו מסיבות טכניות, הגיעו אלינו תגבות נרגשות וקריאת להמשיך ולפרעם ולא להתייאש מכל מני קוראים נאמנים – הבנו שיש קהיל קטן ומטור שהוא מחויבים לו.

הספר הזה מתבסס על הבלוג, אך שונה ממנו במבט הרחוק יותר ממנו נכתב.

פרק ראשון - ברוכים הבאים לצפון: דרג'ילינג וסיקים

ג'יפים בערפל על פי התהום

התרגשות הגדולה בעקבות הפרידה מהילדים, הטיסה והנחתה בדלה השכיהו מأتנו את העיפות כאשר חיכינו לטיסה הפנימית מדרלי באגדורה בצפון-מזרחה והוזנו. בשדה התעופה הקטן והדחוס התרכזו נסעים, עובדים, שוטרים בחאקי שנראו כחילים, ודיברו בינם לבין עצמם אך בליicus. הכל עבר מול עיני כמו בתוך ערפל וקהות הושם, ועדין לא הרגתתי שהגענו לה'הדו האמיתית'.

בתוך האולם הממוגש של שדה התעופה באגדורה כבר היה חם, וכאשר יצאנו ממנה הכה אונטו גל חום אימתי. תוך שניות התרוקנה הרחבה מהגנוסיים שעלו על רכב שונים ונעלמו מהעיר. ניסיתי לחוש את הריגע החגיגי: "זהו. הגיעו לה'הדו ואין דרך זוראה. עכשו הכל תלי' בנו". וכך גם מגנון ההגנה הפנימי התחל לשוב ולוחכיה לי שככל מה שקרה, טב או רע, יש משחו חיווי ואפשר למצאו בו תועלת.

צער נמרק וצנום, בעל עיניים מלוכנסנות, התקבל בחיבוקים ונשיקות על ידי בני משפחתו הגדולה שעתפו בטקסיות את צווארו בצעיף משי לבן. גבר מבוגר ומוכב עד מרוחק לבדו, והצעיר ניגש אליו, קרע על ברכיו ונישק את כפות רגלייו. לא רחוק ממש Umada אישת מברוגת ולידיה אישת צערה יותר, הצעיר ניגש אליהן וחזר על טקס הคารיעת. אחר כך התרומות, הצמיד את כפות ידיו לה'הדו וקד לשניהם. כולם חיכו ונראו שםחים והחבורה העלiosa עזבה את המקום בתהלה קטנה ומאושרת.

הטקס הקטן והמשפחתי הזה, שהתרחש לעיני הכל, ריגש אותו מאד. עכשו ידעתי כי חצינו גבול בלתי נראה ונחחנו על כוכב זה, מסתורי, מפחד ומושך אחד.

לנагג ה'ג'יף' ששכרנו לנסעה לדרג'ילינג, צער חסן מלוכסן עיניים ושתקן, התלווה צער צנום ונמרק בשם ביזווז שהתיישב במושב לידיו. מדי פעם הסביר באנגלית טוביה למדี้ מה אנחנו רואים בדרך, עד שראה אותנו 'מנקרים' בעיפות, ונדם.

באגדורה, עיריה קטנה ומוזנחת שנמתה מהני צדי הכביש הראשי, התאימה לכל הסטריאוטיפים שלי לגבי "היהודים טיפוסית". דוכנים צבעוניים של חטיFi ממתקים ושתיה, דוכני בגדים וציצועים, מוסכים ובתי מלאכה בתוך סככות פח מהלי'ד ניצבו ולצד זה בצפיפות. מאחוריהם נראו בקתוות רועעת, גגות הפה שלחן חולדים, וככיסת תלויה על כל גדר או עמוד פניו בלב האבק והזהמה.

הכassis היה עמוס באופניים, אופניים ואופני-ריקשה, הרבה מאוד משאיות וגי'יפים צבאים, פרות, כלבים והולכי רגל, והכל בערבוביה שבתוכה התפלל ה'ג'יף' ופילס לו דרך.

היה חם מאד ותחלנו להריגש עייפים, אך התרגשות והסקרות עדיין עוררו אותנו ובלינו את הנוף בהתלהבות, למרות עלייבותו. אחרי סיליגורי, שנארתה בדיון כמו באגדורה רק גדולה יותר, חלפנו על פנינו כמה כפרים קטנים ומונחים. נהר צר ומולוכך זרם בתוך אפיק רחב ויבש מלא חלוקי נחל לבנים, מקובל בעינה היבשה. (מרץ, אפריל, מאי) נשים כיכבו בגדים, ילדות שיחקו במים, ואנשימים הלכו בתוך האפיק הייש והיחסו חלוקי נחל שאוותם ימכרו לבנייה.

הכיביש תחילה לטפס במדרון ובחדירה הפק צר, סדוק ושבור. לעיתים התרומות הג'יפ מעיל הכיביש בשל פסי הרכבות שחשכו את הדרך, ופעמים אחרות ירד והתגלגל לברות שצירה המסילה בכביש. הקפיצות האלהה טלטלו אותנו והעירו אותנו מהמנום שנפל עליי. הנגג החסנו לא התרגש כלל גם כשהשיכנו הלק והתעהה ערפל סמיך, ונינוות את דרכו במימות ובזירות בין המהמורות והמכשולים.

אף על פי שנישה לשומר על ערכות, הכריעה העייפות את אפי, ואילו אני המתמלאתי שוב באדרנילין – הפעם כתוצאה מהדיעת החדה והברורה, כי הנסעה המטרופת זאת תיגמר במווקדם או במאוחר בתאונת איזמה...

גם לפני הוודו היו אותן דרכיהם אחד הפדים הגדולים ביותר שלו, לצד פחד הגבהים. בנסעה הזאת ריה שילוב קטלני במיחוד, של נסעה בכਬיש צר וגרוע מאד, מעל תחומיות עמוקים, בערפל מוחלט, כשmedi פעם מגיח ג'יפ או משאית צבאיית מעבר לעיקול החד ומתגלגה רק כשתי המכוניות עוצרות אחת מול השניה בחיקת ברגע האחרון.

לפני כל עיקול בדרכ היה שלט: "Blow Horn". האגנו צית בדרכ כל וצפר בקול גדול, וכנראה שגם הקשיב לציפורות ששמעו מעבר לסיבוב (העובדת שלא התגנסה ברכבים שבאו מ몰 הוכיחה זאת). הנגגים השחמטשו בצלירות גם כדי להודיעו אחד לשני עם הקביש פניו לעקיפה כך שרוב הנסעה לותה בצליפושים בלתי פוסקים.

חלפנו על פני ג'יפים רבים דומים לשלהנו, אלא שבhem ישבו לפחות שמונה נוסעים מקומיים ועוד כמה ילדים על הרכבים. הם היוו אליינו בעליות, ולא נראה מושגים גם כשותגיים כמעט נגעו זה זהה.

הדרך עברה בין עצי אשוח יפים ובתים קטנים דבוקים למדרון התולול מתחתינו ומעלינו. אך אני לא הטענתי מיפוי הנוף, וмеди פעם החנקתי צעקה אימה שעמדה להיפלט מפי. בקושי רב התפקידתי לא להעיר את אפי האמיץ, (או העיף מאד) שישן בשלווה בידי.

אך להפתעתו, ככל שנמשכה הנסעה נדבקתי גם אני בשלווה של ביוזו והנגג, אשר לא חשו לצורך להדילוק או רותם גם כאשר החשיכה ירדה ואי אפשר היה לראות דבר. הגעתו למסקנה שכנראה זו אחת התעלומות הבaltı פתרות שצורך לקבל בהווו, ונגור עליי להוכיח את חמי בידיו שני הצעריים החביבים האלה, ולהאמין שהם יודעים מה הם עושים.

אחר כך ניסיתי להסביר לאפי כמה מפחידה הייתה הדורך ולהעצים את האבורה והאיפוק שגיליתני, חלק מהפתיחות והנכונות שהensus להודו מוציא מתוכי, בمعنى טפיחת שכם עצמית לאור ההישג המרשימים.

ההימנעות מהדלקת פנסי המכוניות אחרי רדת החשיכה הייתה אחת התופעות המוזרות שנטקלנו בהן במהלך המסע בהודו, לצד הנטייה להשתות את הדלקת האורות בבתים ובמקומות העבודה עד לאחר הרגע שבו כבר אין ברירה...

אמנם הפסוקות החלם בהודו הינן חלק בלתי נפרד מן החיים, אך גם כאשר החשמל זורם כסדרו משתמשים בו במשורה. הבתים, המלונות, המסעדיות, החנויות והmarshids נשארים חשוכים – גם כאשר כבר לא רואים דבר. פעמים רבות ננסנו למלוון או מסעדה חשוכים שבעליהם הדליקו את האש רק לבוגדנו, ואילו טיפול קוסמטי שעברתי התבצע באור יום טבעי, קרוב ככל האפשר להלון...

מלבד הנימוק הבורר של חסכוּ בהוצאות על חשמל, מצאתי בהודו גם הסתייגות וחוסר אמון בנפלאות הטכנולוגיה והקדמה, (מן הסתם ברגע הפסוקה החשלה התדרירות) בגיןוד לאמון המוענק ללא סייג לאנשים הקדושים ולכוחם הרווני.

באשר לאורות המכוניות ייתכן הסבר סוציאולוגי: הנהגים ההודים המצואיסטים, רואים בהזלקת האורות המקדמת פחדנות, ומתחרים ביניהם מי יחזק מעמד ויאיר את הדרך מאוחר יותר ...

לאורך הדרכ המסתפלת נראו פועלים עובדים בתיקון הבורות והסדקים וביזוזו הסביר שעונת הגשם והחורף המושלג שאחריה עושים שימוש בכיביש, וצריך לתקן לקראת האביב.

לאחר כשלוש שעות נראו מבעד לערפל הבתים הראשוניים של דארג'ילינג, והידיעה כי נחלצתי בשלום מההרפתקה הראשונה בהודו, נראתה לי כסמן לבאות: "הרי אמרתني שהדברים אינם נוראים כל כך!"

מבعد לזרופי הגוף הטורדיים ועגומות השמיים הקודרים לא הייתה דארג'ילינג מראה משובב עיניים ברגעים הראשונים: בניינים רבים קומות על המדרון התלול, ובמרכזו העיר בתים נמוכים ופוחנים הולדים מגובבים בצפיפות. ברוחות המאובקים והזרים דהרו מכוניות תוך השמעת צפוזפים בלתי פוסקים, סבלים יירדו ועלו נושאים על גבם משאות כבדים מתוך חבל הכרוך סביב ראשם.

כמה שוטרים בחגורות לבנות היירודת אלכסון על החזה וכפפות לבנות על כפות ידיהם, עמדו משועממים בעמדת שוטר עגולה מכוסה בגון ופטפו. המראה הזכיר לי סרטים הוליוודים המתארים את תקופת השלטון הקולונייאלי במושבות האירופיות באסיה.

התהוושה שאנחנו נמצאים בסרט שחור-לבן משנות השלושיםchorah פעים רובם בטילו, ולפחות המראות היו דומים מאד לסרטים ולסרטיים. גם בשנה הראשונה שלנו באנגליה נדמה היה לי כי האנגלים מתנהגים כאילו שינוינו היטב את כל הטעריאוטיפים מיהויכם להם, ובכך מאשרים את כל הדעות הקדומות שלנו עליהם, אם כי בינהן גם את תוכנותיהם הנלבבות...

הנאג קרא לשני סבלים: גבר מבוגר, צנום ונמוך ואישה זקנה ומקומת, בעלת מדוי גוף וערוריות. השניים עמדו את התרמילים הכבדים ויצאו לדרך, כשהמטען נתפרק על ידי סרט הנמהה לרוחב המצח, ואנחנו אחוריים עמוסים בתרמיליים הקטנים, שביעינו היו כבדים למדי. התפעלת מזריזות בה ירדו ברוחות הצרים וההומים, בצדדים קטנים אך בטוחים במדרון התלול, כשורגליים רק כפכפי פלסטיק עלובות.

מאוחר יותר למדנו כי גם הסבלות, כמו מקצועות אחרים בהודו, עוברת מדור לדור בתוך המשפחה, דבר המשפיע כנראה על מבנה גוףם האזום והקטן של הסבלים. מכיוון שהם מעמידים על גופם משאות כבדים מגיל צעיר מאוד, נפגעת התפתחות גופם לרוחב ולגובה, (כמו שקרה לספורטאים מקצועיים צעירים במערך) ואחרי דורות רבים זו כבר תופעה מולדת.

למראות הגוף והקור איש לא חיפש מחסה ולא פתח מטריה, ורק אנחנו הינו לבושים בבדים חמימים. הנשים בשמלות הסاري וחליפות הפונגאיי הדקיקות הסתפקו בסודר דק ונעלו סנדלי עקב חשופות, והגברים

התעטפו במעילי עור וחבשו כובעי צמר, אך לכפות רגליהם נעלו כפכפים פתוחים. נראה שஅחרוי החורף הקשה שמהו לבוש בגדים קלימים, בטמפרטורות שנראו להם "אביביות"...

זו הייתה הפגישה הראשונה שלנו עם העיר, שהפכה לביתנו הראשוני בהודו.

"...אבי היה אדריכל המקדש של מלך נפאל בדאגל'ילינג..."

גם הבוקר הראשון בדאגל'ילינג היה אפרורי וגשם ירד מידי פעם, אך לא הרשינו לזרות כללה לקלקל את היגיון היום הראשון במסענו, ובזהרים יצאונו מלאי עוזו ומרץ לרחוב.

במעלה מדרגות תלולות המחברות בין שני רחובות, עצרנו ליד חנות מאפים שנראתה לנו נקייה ובטוחה, (אחרי כל האזהרות וההפקחות מאכלי רחוב מזוהמים ששמענו לפני הנסעה) קנינו כמה מאכלי בזק מתוגן ממלואים בירקות וכמה מותקים, שנארזו בקופסה יפה בתוספת צלחות קטנות עשויות מעלים.

על הרחוב הראשי מצאונו מדרגות המשקיפות על הנוף המעורפל, התישבנו עליהן ואכלנו בהנהה רבתה האוכל, אשר למורת הבתוחות המוכר היה חירף מדי ליחסינו. אך מכיוון שאו היתי בעיצומו של תהליך שכנו-עצמי, נחשה להוכיה שאני יכולה להתמודד בגבורה עם הסרחות, הלכלוק והאוכל של הודה - הכל נראה לי קל ונעים...

"אם אתם מוחים לערפל שיתפוגג?" אמר מישו מאחורינו במבטא אנגלי מושלם, ומיד הבטנו בסקרנות לעבר הקול. גבר מבוגר לבוש ג'קט בהיר מהודר והבוש כובע קסקט לבן עמד מולנו. ערו ריה די כהה ועינוי מלוכנסות במקצת, אך משחו בהופעתו לא נראה מקומי.

"אני מאוכזב מאוד מהראות הגרועה עצמי, בחודש מרץ. אנשי המקום אומרים שהשנה היה חורף קשה במיוחה. ובכל מזג האוויר השtagגע, ודוווקא בפברואר היה אויר צלול והראות היה מזוינה."

בתחליה נרתעתינו קצט, שהרי על פי החשבה המערבית אדם מבוגר בלבד מהודר, הפטוח בשיחה ידידותית עם שני זרים ברחוב אינו שפי, או שיש לו כוונות נסתרות. למולנו אף היא פטוח ומשוחרר מדעות קדומות וקיבל את התנהגו של הגבר בפשטות ובבלי' השדנות. מיד התחיל לשאול אותו מיהו ומה מעשו בדאגל'ילינג, לאחר שלמרות המבטא המושלם לא נראה כתיר מערבי אופיני.

גם אחר כך, כאשר התגלה כאדם מעוניין ונחמד, חשתי שאחננו מטרידים אותו ופולשים לפרטיהם, ואילו/api לא היסס כלל, והמשיך לשאול עוד ועוד. בהמשך המסע זה היה מאפיין קבוע בתנהלות שלנו: אף חוקר וושאיל בבדרכ כל נעה ברצון ובפירוט, ואני הוששת להפריע ונדנד, ולבסוף כתובת בתהלהת כל מילה שנאמרת לנו.

אצל רוב ההודים שפגשנו בדרך מצאונו פתחות וכוכנות לדבר כמעט על כל דבר. הצד השני של התוכנה זאת היה השאלה הסקרנית שלהם, שהדרו לתחומים שביעינינו המערבית נראו אינטימיים, ולא מתאימים לשיחה עם זרים.

למדנו כי להודי המודע אין כמעט צורך במרחב פרטני סגור, ותפיסה האנטימית שלם שונה מזו שאנחנו מכירים במערב. העניינים מנהלים את היחסים לזרם בחוץ – כולל רחזה ועשית צרכים, ואצל אנשים מבוססים ומוסדרים יותר, זה בא לידי ביטוי בהשיפה מוחלטת של נושאים, שבחברה שלנו מוצנים ונשמרים בסוד.

הגבר המהדור הציג את עצמו כחביבות וסיפר: "שמי ג'ימי קיר, נולדתי בקיימברידג' שליד דרג'ילינג ובאתרי ל"ביקור מולדת" ולפגישה עם חברי ילדות בכוכחות. אימי הייתה נפאלית, ואבי היה אודריכל סקוטי שבנה כמה בניינים בדראג'ילינג ובביבה, ואפיו חלק ממועדון מגדי התה שמתהתי נפגשו".

אפי המשיך לחזור בסקרנות: "והיכן אתה חי היום?"

"היו כמו שנים בהן ניסיתי לחיות בלונדון אך לא הרגשתי נוח באנגליה. ביום אני בן 72 וכבר שנים רבות יש לי בית מסחר לתכשיטים בהונג קונג, אך חלק גדול מהי אני מנבלה עם אשתי הפליפינית באנגליה. בני בן ה-12 לומד בפניימה דוברת אנגלית בהונג-קונג. האם תואילו להציג אלי לטבול בעיר?"

אפי שמח והסכים מיד ואני נענה בראשי לחיוב, עדין חוששת מן ההרפתקה המצפה לנו בחברת אדם חבריבך אך מוזר אשר זה עתה פוגשנו ברוחבו. ג'ימי שמח לחודש את הנפאלית (השפה המדוברת בדראג'ילינג) השוטפת שלו בשיחות עם אנשים ברוחבו.

התנהה הראשונה שלנו הייתה הSTD של מר דאס, מוסד מוחול בדראג'ילינג שבעליו מתעד את ההיסטוריה המקומית בצליליו, מעין פוטו פראג'י מקומי. מר דאס לימד עמו אחיו האנגלי של ג'ימי באוטו בית ספר יeshiva משובча. הפגישה ביןיהם הייתה מהזה סוריאלי: מר דאס, נפאלי בעל עור בהיר מאוד, וג'ימי הנפאלי למzechא, משוחחים באנגלית משובחת מבטא אוקספורדי על חברים וותיקים, אנשים מן העיר, ומורים וכמרים שלמדו אותם. שניהם התנהגו באدبויות בריטית קרירה, כאילו נפגשו לאחרונה רק אתמול ולא לפני שנים רבות.

ג'ימי קנה גלויות של המקדים והמלון שאביו תכנן, ואף נכנס לשיחת צלמים עם מר דאס, והתפעל מהגדלות הענק בשחור לבן ובצבע שקיים את קירות החנות.

ההנות הזוכרה לי את החנויות בישראל בילדותי בשנות החמשים: דלק גודל שמתהתו ארון זכוכית, ומסביב ארונות עץ עם דלתות זכוכית בהם מוצגת הסוחרה. ארבעה עובדים ושני גברים עוזרים שרירות את הקונים הרבים, ומר דאס עצמו הפתח לשוחח אנתנו בארכיות. כשהעמדנו לצאת נראו שני הגאנטלים המכובדים נפרדים, ואוחזים איש ביד רעהו ומהיכים בחום ובאהבה, שלא כדרך הבריטים המאופקים...

ג'ימי הציע לлечת למכון ההיאלאה לטיפוס הרם, וכמובן שהסכמנו בהתלהבות. בדרך ראיינו הרבה תלמידות ותלמידות מודיע בית ספר בסגנון אנגלי – חצאיות קפלים, מכנסים מגהציטם, זקטים ועניבות כחולים או חומים, וחולצות לבנות.

draug'iling וסבירתה ידועים כמורכו של בית ספר פרטניים משובחים, ואנשים אמידים מכל רחבי הודו ואפיו מארצוות שכנות: קמבודיה, בורמה, ותאילנד, שלוחים את ילדיהם ללימודם. לדברי ג'ימי בזמןנו נחשב סנט ג'וזף, בית הספר הרישומי בו למד, לבית הספר הטוב ביותר בעיר.

נערים שעברו בדרך לבושים מודיע בית הספר שלו עוררו בו התרגשות וגאות. מיד פנה אליהם באנגלית, ושאל על נושא הלימודים שלהם והבחינות הקróבוטה.

ג'ימי אמר בNON-שאלניות: "אני עצמי הגעתי לבית הספר כבר בגיל 5" ולמראה הפתעתנו צחק: "אבא שלי רצאהישה שנהה ולכון שלח אותי מהביתה...". אך בפנוי הzechוקות הסתחר עצב גדול. "אמי נפטרה ואבי נישא בשנית לאישה אנגליה" כל הנראה לא רצתה האישה החדשה לראות את הילד בבית כתוצרת לקובחתה, ואולי נרתעה מהילד, שביעניה היה נפאל.

ג'ימי סיפר בגילו ללב: "בשבילי בית הספר היה הבית האמיתי שלו, וחבריו ללימודים ומורי היו לי כבני משפחה. כל חי שمرתי על קשורים קרובים עם חלקי וגם בהמשך הביקור הזה אסע לככלותה, לפניות מהזhor עם כמה חברים קרובים החיים שם".

כביש רחב ותולו הוליך למכוון ההומאליה לטיפוס הרים שנמצא בתחום הגן הזוואולוגי של דרג'ילינג. אנחנו התנסנו והחنسנו בכבdot, אך ג'ימי צעד בקלילות ובזריזות כמו המקומים, ולא חל מלצלם ולשוחה עם העברים והשטים בנפאלית.

ההמצים וההתMONות שתיעדו את הפעלה ההיסטורית של הילאירי הנזו זילאנדי וטנזינגן בן דרג'ילינג לפסגת האורוסט במוזיאון הוכרו לג'ימי את נורוינו בדרג'ילינג. סיפורו האIROו את האIROו המפורסם באור חדש, מנוקדת המבט של בן המקום שהכיר את הדמויות הפועלות.

האנגלים התייחסו לטנזינגן בתנשיות, ועוד כיבוש האוורוסט לא הזמין אותו להשתתף כמתפס שהוא זכויות במשלחות שלהם אל ההר. המושלה הודית ראתה בהישג של טנזינגן מקור לנגואה לאומית, והבטיחה לו עבורה לכל החיים במנון לטיפס הרים, אך לא קיימה את הבתחתה. או כך נאלץ לו ללו מטעות למקומות שונים כמו אנטארטיקה, (קיקישוט בלבד, שהרי מוחיו היה טיפה הרים) רק כדי שהמשתתפים יוכלו לומר שייצאו אותו למסע.

טנזינגן לא התעשר ולא נהנה מהפרסום העולמי כפי שהיא נגנה אולי בימינו, (קרוב לוודאי שהיא מקבל חוות שמן לפרט ציוד לטיפוס הרים...) אך זכה להילה נצח בדרג'ילינג. פסל גדול שלו מפאר את המכוון לטיפוס ההומאליה, וסלע תולו וגובה בפתח העיר נקרא על שמו, ומשמש לאימוני טיפוס הרים לצעריה.

"אני זוכר היטב את קבלת הפנים החגיגית לטנזינגן, האיבור המקוומי שלנו, כאשר חזר מכיבוש האוורוסט וכל ילדי העיר עמדו לצד הרחוב הראשי עם דגליים והריעו לו. מאוחר יותר זכיית להכירו ולפנותו אותו כמה פעמים. אך לזמן גם הילאירי נשאר אדם פשוט וחם למרות התחליה העולמית שלוה ונפה, ותרומותיו מכספו ומזמנו לנפאל ולאנשיה ראותו להערכה גדולה".

ביציאה מהגן הזוואולוגי חנה אוטובוס צחוב של בית הספר היישועי שmobich הכנסייה שלו תוכנן של ידי אביו של ג'ימי. לאחר שחברים מקומים סיפרו לו כי מנהל בית הספר שלו אמרו לבקר שם, הצעיז לנו להציגו אליו ולנסוע באוטובוס לבית הספר הממוקם בפתח העיר. שוב נסהנו בקהלות בסופונטיות של האיבור המבווגר והנמרץ.

האוטובוסים עצר ליד בניין מלוני גדול מאוד בסגנון אירופי טיפוסי, שהזווית מגשר ספורט גדול מוקף בחצר גדולה מכוסה בדשא ועצים. מורה סיני צעיר שהויכה לאוטובוס כדי להזור העירה סייר לנו כי התלמידים יכולים ללמידה כל שפה מתוק מבחן גדול מאוד של שפות, אפילו סינית(!) אם כי הלימודים בשאר המקצועות מתנהלים באנגלית.

"אני חושש שמנהל בית הספר שלך לא הגיע לך, ולא ידוע לי שהיה אמר לך. אבל אני שמה שבאתם לבית הספר ואשכח להראות לכם אותוו." אמר האב ואנס, כומר קנדי מוצק וחביב המפקח על כל מוסדות החינוך היישומים בצפונן מזרחה הודי. ג'ימי סיפר לו מתי למד, ומיד התפתחה בינו לבין שיחת יידית עיל מוריהם וכמרים ותלמידים ששניהם הכירו, אלה שחווים עדין אלה שכבר אינם.

כאשר ביקרנו בכנסייה הגדולה של בית הספר התאכזב ג'ימי לגלות, כי בשל הרחבה ושיפורים שנערכו בה, סולק המזבח שאביו תכנן.

בבית הספר לומדים הינדים, בודהיסטים, מוסלמים, נגוראים, מגיל שמונה עד סוף התיכון, ורבים מהם תלמידי הפנימיה. למרות מספר התלמידים האגדל המשמעות בכתות מרשימה, והילדים ישבו ולמדו בשקט כשמהמורה עבר בינהם. בהפסקה רצוי צעק והשתוללו כמו כל הילדים בעולם, אך עם צלצל הפעמון השתתקו והרצינו בבת אחת, הסתדרו בשורות וצעדו אל היכאות.

הבנייהים האירופיים ומדי התלמידים המוקפדים השכיחו מתנו את הסביבה היהודית ולרגע נדמה היה לנו כי אנחנו באנגליה, ולא בעיר קטנה למרגלות ההימלאיה בצפון מזרח הודי.

כעבור כמה שבועות עברנו שוב ליד בית הספר, וראינו את התלמידים עומדים בשורות ארכות בMargash הגדול בחזית בית הספר. לתחנהמנו עסקו בתרגול צבאי – צעדה, עמידה דום וחופשי, סיבוב במקום עם רקיעת רגליים וכו'. מראה הבניין הוקטוריאני שהחויתו תלמידים כה עור לבושים במכנסיים אפורים מחויטים, חולצות לבנות ואפודות שחומות, והמורה היהודי בחילפות האפורה המכובדת הנובה פקדות צבאות היה מזר ואבסורדי בעינינו.

שני תלמידים פסעו בצעידה צבאית מוקפדת מסביב לרחבה, יצאו מהחצר בית הספר וצעדו על המדרכה לדינן בהנפת ידיים נמרצת, כשהם קוראים: "egg, egg". בסיבוב האחרון שאג המורה מן המגרש למטה: "I can't hear you!", ובתגובה הרימו החניכים את קולם ונענו בקריאות ובצחוק של חבריהם. האימון והනיפוח התנהלו בנינויות ובהומור, ולבסוף המורה צפץ במשורקתו וכולם יצאו בריצה פרועה ובצחוק להפסקה.

מאוחר יותר למדנו כי תרגילי סדר צבאים הם חלק בלתי נפרד מסורת בית הספר הפרטיזם בהודו, ואני קשורים לחינוך צבאי או לפטריוטיזם אלא נועד לחנך את התלמידים למשמעות ולעבותה צוות.

האב ואנס הובילו אותנו לסירור בבית הספר והציג בפנינו בגאותה את חדר האוכל החדש, שנראה בדיקך כמו חדרי האוכל בפניםיות האנגליות בסרטים, נירוי ומרוחט בסגנון מיושן.

שלא כמו הממשלה הקומוניסטית של מדינת מערב בנגאל שדרג'ילינג נכללה בתחוםה, אשר מתנגדת לתינוק פרטיזי ומנסה לשולט בו, הממשלה המרכזית מעניקה עוזרת משמעותית לבתי הספר היישומיים ומעודדת אותן. אולי העודeda כי ריבות משפחות השולטן שולחות את בניהם לבתי הספר הפרטיזם, במיוחד בת היסודות היישומיים המשובחים, משפיעיה על הגישה האוהדת הזאת, ואולי זו דרכן של מפלגות המרכז והימין בשולטן המרכזלי לנגן את יריבתן המושבעת מהשמאל.

למרות בוקר נפגשנו עם ג'ימי מוקדם בוקר במלון שלו: "Dargeeiling Club", שב עבר נקרא "Planters Club" (מועדון בעלי מטעי התה השבסיביה) בשעהו נחש לשיא ההידור והיווקה, אבל מאז אייבד מזוהרו כמו דרג'ילינג כולה, אשר עד עצמות הודי הייתה עיריה מטופחת ונקייה בעלת צבון בריטי

בולט. חזר והסבה היה עמוס בכורסאות וספות כבדות ומושנות, קירוטיו מוקשטים בראשי חיות שניצודו: תאואו, ברדסלס, ואילים שונים, כמו במועדון גנטלמנים קולוניאלי טיפוסי.

מהוז חפצנו היה מקדש הינדי שתכנן אביו של ג'ימי, ובננה בתרומות מלך ונפאלו לבני מלכתו הרבים החיים בדרג'ילינגה. בගואה בלתי מוסתרת הראה לנו עיתון יישן משנות החמשים, עם תМОנות הנוכת המקדש בנוחות רטמ"ל נפאלו, וציילום של המזבח המפואר בכנסיית בית הספר היישועי שבו בירקנו. במאבק הפנימי בין הזווית שהחרוצנו בתוכו, השתווק ג'ימי להבליט את התרומה המקומית של אביו הסקוטי, ולטשטש את היותו חלק מהשלטון הבריטי הזר.

המקדש נראה מוגנה וזוקק לצביעה, קליפות קלמנטיינות ובגנות מפוזרות מסביב למזבח, וכוכון ז肯 מרושל וחביב זימר פסוקים ומרה סימן אדום על מצחן של שתי נשים שהתפללו שם. דה אורך בהרבה דמיון כדי להתעלם מהכלוך והעליבות, ולחוש בקדושה ובוטהר שמקום זה אמר לחקירנו סיביו. חלצנו את הנעלים ונשארכנו בגרביים, מתפעלים מהמקומיים הפושים יחפים, למורת הקור ששרר שם מוקדם בבוקר.

ג'ימי הציג את עצמו והראה לנו את קטע העיתון המצלום על הנוכת המקדש. אך הזוקן לא גילה עניין מיוחד בעבר המפואר של המקומות, וסיפור שהמלך הפסיק לתמוך במקדש ולכון הוא מוגנה. אחר כך הזמין את כולנו לשבת ברכה וסימן על המצח, וכותמורה תרמונו כסף לקערית שהיתה מונחת על המזבח בהבלטה.

זה היה המקדש ההינדי הראשון שלנו בהודו, והrossohm הלא נעים שהשair ביי לא נמחה בהמשך המסע. החלילוק, האדריכלות והפיסול הגסים והפשוטים הצבעיים באודם-לבן-ירוק ילדותיים, (אפי טען שלמעשה זהה פרטוסמת סמויה של חברת "דלק" בהודו...). הכהנים היישבים ומהכינים ל"לקוחות" – נראו עוניי כביטויי לניעון ולשקעה של התרבות ההינדית, או לפחות הדת המוסדת שלה.

המקדשים המוזהמים היו עוני הכוחה החותכת לירידה במעמדה של הדת בחברה. בוראנטי, באום-קרהישואר ובמדוראי, ראיינו מקדשים עתיקים שהיו מרישימים באדריכלות העדינה והמתוחכמת שלהם. כלומר, המראה האס והילוזתי העכשווי של המקדשים לא היה המשך של מסורת אמנויות כלשוי.

נוcheinו לדעת כי שלא כמו המקדשים, המנהיגים והמודריכים הרוחנייםנקראים "גורו", והאנשים הפורשים מהחיים כ"באבא" ונודדים מאשרם לשרך קורת אורן בידיהם, הם אלה שמגלמים את הקדושה והטוהר ושומרים על החיונות בתרבות ההינדית.

המוניים, ובתוכם רבים מבני המעדן הבינוי האגד, נוהים אחרים וצמאים ללמידה מהם בהרצאות וסמינרים הנרככים בכל רחבי המדינה ומשודרים אפילו בטלוויזיה. למקדשים בהם בעיקר פשוטו העם שתרומותיהם הדלות אינן מספיקות להחזקתם.

ג'ימי הראה לנו את תМОנותנו בנו בן ה- 12 ואשתו הצערה ממנה בשנים, שהעידו כי היה רוק מגובר כאשר נישא ונולד לו ילד. המידע האינטימי מדי (בעוני) הזה הביך אותי וניסיתי להזכיר את השיחה לימי ביחס הספר הזורמים של ג'ימי. בעוניים נמצאות מגאותו ספר לנו: "עד היום אני קשור בקשרי ידידות עם אחיה של המלכה האם של בוטאן ושר החוץ הקודם שלה, חברי לספסל הלימודים בבית הספר בדרג'ילינגה. בעורותם ניתן לי אישור מיוחד לבקר במדינה בוטאן המבודדת כאורה בית המלוכה, (ולא כמו כל התירים במסגרת קבוצה ולזמן מוגבל) ולהיפגש עם המלכה האם".

אחרי הביקור במקדש הזמן ג'ימי לאורחות בוקר עם חבר מעיר הולדתו קלימפונג. שניהם התעניינו בנעשה באוזנו, ואנחנו ניסינו להסביר את מרכיבות היהודים שלנו עם העברים. שאלנו אותם על מדיניות מערב בנג'ול והממשלה הקומוניסטית שלה, ועל הדרך מהמושגים עקרוניות המדינה שמרנית ומוסדרית כהוויה. קיבלנו הסבר על הקומוניסטים בהודו והזירות שבהם מתנהלים, לא תמיד בהצלחה, בין גישה חברתית חדשנית וחברת קסטות שמרנית. הממשלה במערב בנגאל לא האיצה להישגים חברותיים חשובים בדרילינג, מאחר שרק כלכלה בלבד את רוח תקציבי הפיתוח והרוווחה של המדינה.

עוד סיפרו על מדינת סיקים שהיתה מלוכה עצמאית עד שב- 1976 התעוררה בה התנגדות נגד השלטון המושחת. בתגובה יום המלך משאל-עם לגבי המשך הקיום העצמאי של המדינה, והתושבים החליטו להציג פדרציה היהודית. לפני כמה שנים התעוררה שוב תסיסה והתושבים דרשו אוטונומיה, אך העימות הזה לא התפתח והסתיים בפשרה, שנתנה לסייעים מעמד מיוחד אם כי לא עצמאי משליטו היהודי. שניהם המליצו מאוד לבקר בסיקים, והרגיעו את חששותינו מהוצאה רישיון כניסה, שהוא רק הליך בירוקרטאי לא מסובך מדי.

פגישות עם אנגלו-יהודים - היהודים מסוג אחר

מלון בשם: "John Banon's Gesthouse" ליד מנאל היינה משך את תשומת לבנו. בחצר גדולה וירוקה, מכוסה בדשאים, שיחים, עצים ופרחים גדלו פרא, היו כמו בתים דו-קומתיים יפים, עם גגוני עץ מעוטרים בסגנון אנגלי. המקום נראה מוזה ונטוש, אפילו אוירית מוסתרין רומנטית, ורק בבית אחד היה אור וראינו טלויזיה دولקט.

גבר מבוגר בעל עור בהיר מאד יחסית להודי, יצא מן הבית ודיבר באנגלית מצוינת ובמบทא נפלא, אך גם מגמת ונראה מבולבל: "עכשי הכל סגור ואין לי עובדים". הסברנו שאנחנו רוצחים את החדר רק לאחר שלושה לילות, ואולי יוכל לגייס מחדש חלק מהוצאות בשביילנו. לשמע דברינו הסכים, והלך לחפש מפתח לחדר, צולע וגורר את רגליו כדרכם של זקנים, ותחבושת מלוכלת קרוכה סביב הבוען בcup of his foot.

כשהגענו לבניין ראה שלקה את המפתח הכל נכוון, אך המחשה על הזקן השברירי וההורע במקצת, צולע כל הדרך בחזרה לביתו עורה את רחמיינו. لكن ויתרנו והסתפקנו בהתובנות מן החלון על החדר, שנראה גדול ומרוחת, ורק שאלנו על השירותים והמים החמים.

המקום הזה משך אותנו כבחלי קסם, ונראה לנו כטירת היפיפיה הנמה, אשר יד הזמן לא נגעה בו לפחות מאז שנות החמשים. למרות מהיר הגבוה לא יכולנו לעמוד בפני הפיתויomid ומיד החליטנו לקחת את החדר.

סיכמנו שנבו אבעוד שלושה ימים - 12 בצהרים, ונפרדנו לשлом. לפני שהלכנו אפי' לא יכול להתפרק ושאל לשמו של הזקן, שהשיב: "ג'ון. אפי שאל: "ג'ון באנון?" "כן. סבי היה אריה שירות בצבא הבריטי, נשא אישה מקומית והקים את הבית הגדול לעצמו, ואחרי שנפטר נבנו הבתים הקטנים והmakom הפרק למלאן".

בימים נודע לנו שגם בעל המלאן שבו התגוררנו הוא נכדו של מיג'ור אריה מהצבא הבריטי, שנשא אישת מקומית ובנה את הבית לעצמו אחרי פרישתו. בשנת 1944 הפכו את הבית למלאן, והמשפחה עברה לגור בבית קטן יותר בחוץ הגדולה.

כאשר ראיינו בהמשך הדור קומפלקס בתים צמודים של בר-מסעדה, קפה ומלאן מפואר, שכולם נקראו ג'ונסון, הגיענו למסקנה שמנאלי הייתה עיר מקלט של אירים או אנגלים שפרשו מן הצבא הבריטי ונשאו נשים מקומיות...>.

למהחרת יצאנו מן המלון בצהרים, וממש מולו ראיינו מסעה קטנה קטנה ומעליה שלט: "Jo Sj", ובתוכה דלפק קטן, כמו שולחנות וכיסאות מתקת מבריקים. שפשפו את עינינו למראה החיוון שכמותו לא ראיינו בהשווע עד אז: דלפק סלטים בחדר נקי ומרווח בסגנון יפני, שקיורתו לבנים בלבד כתמים והוט השמל מלולים, חורים או סימני עובש אפורים!

בעלי המקום החביבים, זוג הינדי צעיר, קיבלו אותנו בחיווק. הגבר הסביר באנגלית מצוחחת ובמבט אמורלם: "אפשר לך שת פלטה סלטים מכל המטבח, עם לחמיה שאחננו אופים בעצמו". האוכל היה טעים, ובעיקר הוכיר את הבית והעולם שעזבנו מאחורינו, והוא שם אפילו עיתון היהודי באנגלית - מזרך נדרי במנאי.

אפי שאל: "מניין בא שם של מסעדה?" "שמי הנרי, ושם בתנו ג'יאנה, וכך קראנו למסעדה ג'וגי". אפי סייר לו על זווואו מישראל ועל החלתו המסחרת בתקורת, והנרי צחק. "באיה מלון אתם מתגוררים?" שאל וכאשר שמע שאחננו מתוכננים לעبور ל"Banon Gesthouse" הופתע מואוד: "זה ממש מוזר, מפני שהזקן שפגשתם חלה אלצירנער, והבן שמנאל את עניינו ירי בדלווי ולכן המלון סגור לבניינים. אבל מכיוון שאינו בן דודו של ג'יין, אשם להתקשר בשביילcum מיד למשיחו מהמשפחה, כדי לבדוק מה קורה במלון". ואכן חששות התאמתו ונאמר לו שאין צות ואין מלון. נראה שהזקן ננראה פשוט שכח לאמרי את כל העניין מייד לאחר שנפרדנו ממנו.

הפגישה עם האנגלו-יהודים עוררה בי הרהורים על הקשרים הסוכניים שנוצרו בין הבריטים והיהודים כתוצאה משפטוונם המושך בתה היבשת הגדולה הזאת.

הבריטים כיבדו את התרבות היהודית ולא ניסו לפגוע בה. רבים מביניהם אף נישאו לבנות המקומם, אך צאצאי הנישואים האלה לא היו חלק מהחברה הבריטית והם נחשבו גם היום כיהודים מוחלטים למורות שמותיהם והאנגלית המשובחת שבפיהם. אף על פי שכמו ג'ימי קיבלו בדרך כלל חינוך בריטי מעולה, התיחסו אליהם הבריטים, שהקלם היו אנשים פשוטים בעלי השכלה דלה, בהתנשאות. ג'ימי התיחס אל הבריטים כ"אחרים", בעיניו וגם בעיניו המקומיים הוא היה אהוב נפאל, מחונך ומצוון וספג בתרבות הזרה ככל שהיא.

לאחר שקרהתי בהמשך המסע שני ספרים מן הסדרה "היהודים שבכתר", הבנתי עד כמה הייתה ההתחום בין ה"אנגל-יהודים" והיהודים בוגרי החינוך הבריטי המשובח ובין האנגלים יהודו, עמוקה ובלתי ניתנת לגישור.

נפאלות הרכבת היהודית ותרועת שופרות

אפילו קניתם כרטיסים למסע אחד התגלתה כמבצע מסווב בפוגישה הראשונה שלנו עם הרכבת היהודית. שני תורים השתרכו לפני הקופה בתחנת הרכבת של דרגילינג. תור ארוך מול הקופה שמעליה התנוסס בחגיגות השלט: "מרכז הזמנות ממוחשב" ליעדים שונים מסיליגורי שבספהלה, וטור קצר יותר למחוז הפטנו, העיירה הקרובה גם, במרחיק כשעה נסעה מדאגלינגה.

לזמן מה נעצר התור, ורקופאי לא היה כסף קטן מתחת כעוזף לשני היהודים שעמדו ליד האשנב, והוא פרש זרועותיו לצדדים במחווה של חוסר אונים. למרבה המזל ווג תיריים בריטים שעמדו אחדריהם בתור הצלחו לסכם עסקת קומבינציה מסוובת והמשימה המורכבת בוצעה בהצלחה ...

כאשר הגיעו לקופה היינו מוכנים עם הסכום המדויק, 42 רופיות, אך אז התברר שהמוכר צריך לרשום במחברת ועל הלקוחים את המשמות, הגיל והמין שלו ופאלו כתובת למקרה חירום, (זיכורת מיותרת עברוי לריבוי התנאות בהודו...) ואז להכין קבלה ארוכה כתובה כולה ביד.

כמו תחנות רכבות רבות בהודו, גם תחנת ארג'ילינג מעוצבת בסגנון קולונילי מצועצע עם עיטורי עץ ויקטוריאניים ירוקים, ונראית חריגה למדי בנוף העירוני ההודי - נפאלי המוננה סביבה.

הקרון התמלא תיירים מערביים והודים ובפסל האחרון התיישב 'סאהדו' גדול ובריא, ראשו שופע שיער שחור פרוע וקון ושפם גדלים פרא על פניו. על גוף עטה גלימה כתומה מלוכלכת של סדואם ועליה ג'קט צמר חם ומעליו צעיף צמר כבד, ולרגליו היחסות היו רק כפפים מסורתיים. לצד היה מונח צרור עטוף בבד בלוי לצבע כתום דהוי ומיכל אלומיניום קטן עם מכסה.

ברטיסן במדים הדורים נכנס לקרון הצר ובדק בכובד ראש את הלקוחים של כל הנוסעים מלבד הסאהדו, שהרי אין לו ספר בכלול והוא רק מתורמתה של אוכל ובדים. (בגיגוד לקבצנים המתוחזים ל"סאהדוים" ומקשים מן העורבים ושבים כסף!)

אםنعم ה"סאהדוים" אינם משלימים עبور הנסיעה בכל הרכבות בהודו, אך הם אינם אמורים לתחפש מקום ישיבה, אלא להסתפק בישיבה על רצפת הקרון. ברכבת לוראנטי ישבה בתא שלנו קבוצת סאהדוים רזים ומוקומיטים בಗימוטות כתומות, ראשיהם מכוסים בשיער שיבח אורך ופרוע. כולם הצטופפו על מושב אחד ושרו מזומנים דתים. לאחר שהברטיסן אמר להם משה בкус, יצאו מהקרון והתיישבו על הרצפה לרבותה שבין הקרון. להפתעתו השאירו את צוראותיהם הכתומים על המושב. אחד הנוסעים הסביר שעוז מעת יהרו למקוםם, ולמעשה הculus של ברטיסן היה רק הצגה לבוגדנו, מפני שבדרכ כל אפילו לא מגושים אותם מהקרון. ואכן לא עבר זמן רב וה"סאהדוים" הקודושים הפרושים מהבלוי החיים, העדיפו בכל זאת את המושב המרווח והנוח על פני הרצפה הקשה וחזרו אל התא...

המנזר הגדול בגומם היה מקושט בדגלים צבעוניים ופרחים. יומיים קודם נחנך גשר גדור המחבר בין המנזר וה McCabe, בטקס חגיגי בנווכות נכבדים ומנהיגים מקומיים של הבודהיזם הטיבטי. פסלים וצירות צבעוניים מעטרים קישטו את המנזר הגדול והמטופף, שהוא מוקף בברכות קטנות וועלבות מכוסות בגנות פה מהליד.

כמו נזירים ישבו ברחבה שמחוץ למנזר והתהמו בשמש הנעימה. עטופים בגלומותיהם המסודרות והנקיות נראו שקוים בהרהורם מולדמים ומונתקם מהסובב אותן. בהשפעת החשדנות לסמני ה'ORTHOGONAL' שליטה בי אז, פירשתי את הניגוד הזרום בין המקדש המפואר ומשכנות העוני שלו כביטוי לאידיות החברתיות של הבודהיזם.

כמעט בכל מלון, חנות, או מסעדת בדרגיילינג, (גם כאשר כל העובדים היו הינדים!) נראה צילום גדול של הדלאי לאמה, שביבו כרווך צעיף משי לבן כאות כבוד. (כך היה גם בדהארמסאללה ובמנאלי וכמו כן בלאדא)

התופעה הזאת הקפיצה את האינטינקטים הדמוקרטיים של: "מה לי ולפולחן האישיות זהה?" הנזירים שראיינו ברחבות נראו מטופחים ושבעים בהשוויה לעוני סביבם, ובשפויות האופינית ל'החלטתי כי הם

מנוכרים לנעשה סביבם. הדעת הקדומת שליל על עבודה אלילים ועל דת מסודית והדרך בה היא מנצלת את המוני העם הפשט והובילו אותו להסיק ממה שראיתי מסקנות עיוונות.

בתוך המקדש ישבו נזירים צעירים וניגנו ב כלים שונים: החוצרות ארוכות מאד בס עבה ובס, החוצרות קטנות יותר שצלילן דמה למים בסה, תוף גдол, מצילותים וכלי הקשה מתכתיים. על דוכן מוגבה במרכו המקדש ישב נזיר צער ממושך, ארשת פניו רצינית ושלווה, ודקלם פסוקים מתוך קונכיות ענק ששימשה כרמקול. כאשר התגברו קולות כל הנגינה הפסיק לדקלם, ועשה תנועות עיגוליות באצבעותיו. על דוכן קטן מתחתתיו ישב פרח נזירים צנום כבן ארבע-עשרה והכח במצילותים ובתו.

הנזירים בגלומות האדומות, הפסלים הבוהקים בזהב, והקירות המכוסים בצייפות ב צירום קטנים ומדויקים בצדיע פסטל רכים ועדינים יצרו תמונה ציורית וצבעונית מאד. צלילי החוצרות והלמאות התוף והמצילותים השרו אווירה עלייה, ושני נזירים מבוגרים מאד הגיעו ליד הקור ליוו את המוזיקה מדי פעם במחיאות כפיים קצובות.

שתי נשים הוודאות צנומות לבושות בסארוי צבעוניים, על מצחן מההיק סיימן הטיקה האדום הטרוי מטקס הפוגה של הבוקר, עמדו בפתח וקרבו את ידיין הצמודות להזה בברכה. הנזיר על המושב הגובה רמזו להן להיכנס והן התקרכו וקיבלו ברכה בלטיפה על הראש.

מרה הנשים ההינדיות המחפשות ברכה במקדש הבודהיסטי הפתיעו אותי. בעיני נראה הדבר כאילו היהודי משתחף בימיesterday בכנסייה קתולית ומקבל את חם הקודש מן הכהן, לאחר שהתפלל שחרית בבית הכנסת... אז עוד לא הכרנו את הפתוחות והסובלנות השוררים בהוו (לצד הקנאות הדותית של קבוצות קטנות) במיעוד אצל ההינדים, המכבים ומעריצים בדרך כלל כל אישיות רוחנית וקדושה, בודהיסטיות, סיקית, או נוצרית.

גם אנחנו קיילנו ברכה וחוט אדום, וכמהות תודה הנחנו חרומה בקערית שlid הפסל הגדל. לבסוף סיימן לנו הנזיר יצאת מסביב בכיוון השעון, (התטיבים מקפידים לשוב את פסל בזזה ואת המקדש תמיד כשפהפסל מצד ימין) וכך יכולנו להתבונן בקריות ובצירום הצבעונים היפים שעלהם מקרוב.

למרות הnickion הבולט ואוירת הטוהר והקדושה במקומות, החוויה הייתה אסתטית בלבד, בדומה לצפיה בסרט תעודה צבעוני וAKEROTI המנzie טקס אלילי מזרחי זו ומנוכר. גם קערית התהומות המלאה בשטרות ומטבעות שהושיפה ונפץ עסקי כלשהו למקום הפרייה ל.

עם כל זאת נראה שהטקס הזה בכל זאת השפיע עלי בדרך כלשהי. אמנם לא הכרנו את החותמים האדומים שקיילנו סביב כפות ידיינו כדרך הבודהיסטים, אבל משום מה שמרתי אותם עד סוף המסע, בבחינת: "אם לא יועיל, בודאי לא יזיך" ...

זריחה מעל הימאליה

לאחר יותר משבוע של שמיים מעוננים, נואשנו מן הסיכוי לדראות את פסגת רכס הרי הקאנצ'נצ'ונגה מכוסי השלג מעל העיר, מראה שנחשב כМОוד המשיכה החשוב של דרגילינג ונשוף מהלונות המלונות היקרים ביותר.

אך בוקר אחד התעורר אפי מוקדם לccoli הלמות توف בודק, וכשהציג בחלון ראה דמות מסתורית של גבר לבוש גלימה מוזרה חוות את הכיכר הגדולה ומטופף. במבט חוטף אל השמיים הבחן כי הם כחולים מאד ונטולי ערפל, גם בכיוון רכס קאנצ'נצ'ונגה הנכsoftmax. חושי הצלם המוחדים שלו הקפיצו אותו למרפסת התצפית הגבוהה על גג המלוון.

לאחר ששב צילומים של חודי הפסגות הלבנות העיר אותה, והזמן אותו לעלות וליהנות מראות טובות ראשונה לאחר ימים אפורים ומורפלים. העיר שטופת השימוש מתוך להרים הגבוהים שחלהם היו עדין מכוסים בשלהם, לא הייתה דומה לו שראינו עד אותו בוקר.

בתים לבנים וביניהם עצים ירוקים וגבויים היו דבוקים למזרון התול, מבין הגנות והצמרות הציצו כיפות מקדשים צבעוניות וצריחים מעוטרים. מרומי הגג לא נראה בקתו הפח המגוובות והצפות בשכונות העלויות שדמו לתיאור העיר האצל ביאליק ב"מהורי הגדר", וגם ערמות האשפה על המדרונות בין הרחובות נעלמו מן העין.

מלמלה לכדו את העין בניינים גדולים ויפים בסגנון ויקטוריאני, שופעי הود והדר אימפריאלי השומרים עדין על יופיהם. יכולתי להבין מה שرك את אנשי השלטון והצבא הבריטיים לבות את העונה החמה בdaglinig, העיירה הקטנה והעלובה שהפכה בזכותו לנופש וגידול תה משובת.

סוגדים לשינויו על גבעת התצפית

בתחלת הכביש העולה מן הכיכר לגבעת התצפית המתנשאת מעל העיר, הקימו פועלים שער מקושט ועוררו את סקרנותנו. בעלי שמן של מושג מה מצפה לנו, התחלנו לעלות בדרך התולולה המטפסת למקדש, שלאורכה היו תלויות נורות לשמל צבעוניות. בשורה ארוכה באצד הכביש השלו מאות קבצנים, ומאחר שכבר הכרנו את שעירים הקבועים בעיר הקטנה, ידענו שם לא מקומיים. שיערנו שם פועלים על פי זה השנה ומתכנסים לכל אירע גדול, "בעונה הבוערת" שליהם, כמו כל בעל עסק עונתי אחר...

או עוד הייתה בעיזומו של תחילה ההשלמה עם תופעת הקבצנות בהרו, שהספר "אייזון עדין" של רוהיסטן מיסטר, הכנינו אווי לקרהתה לפני המסע.

בחודשים בהם שהינו במלואוangan "אייזנו" קבוץ חביב שישב לצד הרחוב בו עברנו בכל בוקר בדרך ללימודים מדירתנו. בכל יום ביום בירך אותנו ב"בוקר טוב" חריishi בחיק ביבוני, וכתמורה קיבל מתנו מטבח שמן של שתי רופיות. רעמת שعرو השוחר המסורת בקדונת, עניין המAIRות בשמה ובאהבה, וכף ידו הקוטעה החבושה בתהבותה מזוימת חן בעינינו. הקשר הזה היה סיום להליר שערתני, מסלודה וביקורת להבנה וקבלת החופה והקבצנים עצם. מאז ראיינו בקבצנות מקצוע כל מקצוע והקבצנים נהרו על פי הרשם שהשarrow עליינו, כסוכני מכירות של אומלחות.

המסורת לתרום לקבצנים בחגים הגדולים מושרת מאוד בקרב ההינדים והבודהיסטים, ובכל פסטיבל גדול אפשר למצוא דוכנים בהם מוכרים שקיוט מלואות במטבעות בעלות ערך נמוך לעולי הרגל התורדים

לקבצנים. גם אחרי הפוגה הזאת ירדו אנשים רבים מהמקדש כשבידיהם שקיות מלאה מטבחות, עברו מקבץן לקבץן ונתנו לכל אחד מטבח.

הקבצנים ממלאים תפקיד חשוב בחברה היהודית בכך שהם מאפשרים לתורמים להשפי לטובה על הקארמה שלהם בגלגלי החיים הבאים. רוב היהודים אינם רואים בקבצנים עצלנים או פרזיטים, وإنם מפרשין את קווים עדות לפערים והומים בחברתם, שהרי גורלם נקבע כבר בילדותם והוריהם השתמשו בהם כמקור הכנה כבר מנוקותם. הבגדים הבלתיים וכחמי הלכלו על הפנים הם המדים הרשמיים שלהם, ומומי ועיזותיים מובלטים כדי לעורר רחמים, ולעתים אף "מיוצרים" כאשר הם פוגעים בעצם או ביליהם כדי שהותצא מעוררת הרחמים תשמש מוקדם מכירות של "העסק".

בדרג'ילינג ראיינו על הקירות מודעות הקוראות לאנשים לקבל תרופות לצרעה, אך המקומיים סיפרו כי משפחות הקבצנים אין פונות לעורה בכונה, והיהודים והרגליים החובשות שכפותיה נשרו מזגוגת לזרואה מתוך שיקול עסקי טהור.

הപיסט העולם המערבית, הרואה את חופה הקבצנות ככישלון של מדינת הרווחה ובתיו לחוסר סולידריות בחברה, או שופטה את הקבצנים על פי ההשקפה הקפיטליסטית כ"אלה שלא הצליחו למלא את יעודה כלפי אדם יצירני ומוסעילם", הייתה עדין מושרשת בעמקי נשתיו, והפרעה לי להבין את התופעה כפי שהיא: תוצר מובהק של חברה הקטנת היהודית והאמונה בגלגוליהם הנפוצה כל כך בתוכה.

בכמה אזהלים גדולים שהוצבו בכניסה לאחר עצמו בישלו דיסת ארוּ ותָהַ וְכִיבְדוּ אֶת עֲוֹלֵי הַרְגָּלָל, וְמִשְׁמָה
התחל כביש צר ומתחפל שלאורכו עמדו אלפי חזגים בתור למקדש שעיל פסגת הגבעה.

האנשים עמדו יחפים או עם גרביהם דקוות המכotta את כפות רגליהם, (לטעמי הקור היה חזק מכדי לעמוד יחפים כמעט בלי לוזו!) את הנעליהם השאירו תלויות על קיר עשו במבנה בתוך שקיות שחורות, וקיבלו מספרים כמו במלחתה.

רבים החזיקו בידם גביע מתחכ מזוהב או עליים יקרים, וכולם היו לבושים בלבוש היגי - הנשים בסاري צבעוניים עדינימ, והגברים בחולצות ומכנסים מערכיים נקיים ומסודרים. על פניהם הייתה נסוכה שלווה, כאילו הם שקוועים במדיציה החוסמת את השפעת הקור והעמידה המשוכחת.

לרוחב הדרכ ומעל הגבעה היו תלויים דגליים צבעוניים וקישוטים נוצצים ומוזהבים, ולהפתענו גם דגליים מכוונים בתפילהות בודהיסטיות, אף על פי שהחג היה הינדי. מאוחר יותר הבנו את השימוש היחיד בין שני הדתות בתרבותם של הנפאלים, המהווים את רוב האוכלוסייה בעיר.

כמו מקדשים קטנים ובהם פסלים של שיווה ושל החיות הקדושות, מקושטים בפרחים ובשרשרות נייר נצחות היו מפוזרים מסביב למקדש הגדל. עולי הרגל התקרכבו אל הפסלים, כרעו על ברכיהם והצמידו את כפות ידיהם להזהה ולמצח, הדליקו קטרות, וכוהנים חשופי חזה בחזאות לבנות מלמלו תפילה ומרחו את מצחם בסימן האdom.

חמשה זקנים נכבדים לבושים לבן ובעליהם זקנים ושער לבן ארוך, ישבו על במה גבוהה מתחת לאוהל ענק שהוצב בחזות המקדש הגדול וקראו מתקופת ספר תפילות לאורך כל היום. קולות הקရאה המונוטונית הדדהו ברמקולים כמוסיקת רקע לתפילות או לפטפוטים של הקהלה מסביב למקדש.

חץ עיגול מביך לבן ועליו פוסטרים עם ציורים וכותרות באנגלית ובנפאלית הקורא את רוחבת הדשא ליד הבמה והמקדש. כמו נשים וגברים צעירים לבושים לבן עמדו לידם והסבירו לקהל בארכיות את משמעות הציורים. אחד מהם, צעריר דובר אנגלית רהוטה, ניגש אלינו והתחיל להסביר את התורה, או כמו שהוא קורא לה: "knowledge".

אפי סיכם את דבריו הצעיר ואני מביאה אותו למתחנינים:

בשנת 1936 ירד ידע שמיימי אל אדם שפועל לא רחוק מקראצי' (היום בפקיסטן) והוא היה לו כי הוא גלגול של ברהמה, הפן היוצר של האלים. דרכו נמסר ידע מדויק על העבר ועל ההווה: העולם פועל במחזורים של 5000 שנה, מחולקים לאربع "יוגות" – תקופה הזהב, בה הכל נחדר וטהור, תקופה הכסף, בה קצת פחות נהדר אבל עדין בסדר, תקופה הברזל בה יש ירידת ניכרת בטוהר, ותקופה החושך בה אנו נמצאים, כאשר הכל שחור משחור וחטאינו מאפילים על האור האלוהי.

בשנת 2036, בדיקות 100 שנה לאחר התתגלות, צפוי תום הקאלי יוגה, תקופה החושך. אז יהיה חורבן גמור, שריפות ומבולמים, אבל לאחר מכן תיחיל הכל מחדש, טרי וטהור.

הידע כולל גם הינה של מהות האדם – אנחנו לא הגוף, ולא השכל, אלא הנשמה, המוח שולט באדם, והען והשלישית שהיא אטמא שולחת במוח, דרך שרשת פיקוד שעוברת מהמוח לאינטלקט וממנו להחלטות אופרטיביות. יש שני אלמנטים שיש לטפח – ידע (שכלו ניתן מיידי הגורו), ומידיציה, שהיא התבוננות פנימית.

כל הדותות (לא כולל היהדות שעיליה לא ידע דבר) אומרות בדיקות את אותו דבר, הידע המשמעי מתאר כיצד התפתחו הדורות במהלך ארבעת העידנים, כשביעידן הראשון התגלגלה כל נשמה 4 פעעים, בשנייע, 8, בשלישי, 24, וכעת ישנן 48 גלגולים בכל נשמה. בכלל יש מצבור עליון של נשמות, ומעליהן נשמה-העל של שיווה, שהיא לא גבר ולא אישה, אך נחשכת כגבר מפני הראש המשפה הדואג לכולם הוא גבר.

לאלהות שלושה היבטים: ברהמה היוצר, ושינו המשמר, ושיווה ההורס. כשבrahma גומר ליצר, הוא נכנס למדיטציה, וננה עד הפעם הבאה. שיווה, גיבור החוזה, מופיע עם קלשון שבעורו הוא הורס הכל, ומוסמל על ידי לנוגדים שנראה לנו דומה מפתיע לאבר המין הזכר, אף על פי שהצעיר האדיב טען בתוקף שלו צורה של שלחה נר...

ההаг הזה נחגג בכל רחבי הדרום, והמקדש בדורג'ילינג נחשב כאחד המקדשים החשובים של שיווה ולכון ההתקנשות הנדרלה. את שיווה עובדים במיחוד הסאדו הסגפניים ביוור, המוחים בקלשון שם אוחזים תמיד בידם, בשער הפרא שלהם ובאזור שם מרווחים בו – בפרט שלשה קווים אופקיים לבנים או צהובים על המצח ונקודה אדומה במרכזם, המסלמת את העין השלישית או את האטמאן, הנשמה.

המסדר של הצעיר נקרא prajapita brahma kumaris (ואתר: www.bkwsu.com) והוא דוקא בסמלה רחל אשר בגבעת שמואל...

כמו משפחות קופים חמודים עלו מדי פעם אל הרחבה שבין הדಗלים, אך לצערנו גורשו שם על ידי זקן טיבטי קשוח שלא יתקרבו לאנשים ולא יתempo מהם אוכל או תיקים.

באותם ימים עוד הפעלו מארד מהkopים שהסתובבו והופשים כל כך קרוב לאנשים, ונראו לנו מותקים ותמיימים. מאוחר יותר לדמו שהם יכולים להיות מטרד רציני בגיןביה מזון, ואפילו לסכן אנשים בנשיכות שהם מננים לחוטף או כל מידיהם.

להערכתו, עברו על כל אחד מהאמינים בשורה הארכית כשבטים של עלייה איטית לפני שהגיע אל המקדש הנכוף, אך הדבר לא אוגם באוירה השלווה והחגיגית. יכולתי רק לדמיין לעצמי קהיל ישראלי ממוצע מהכה בתור כזה בעליה תולולה בקורס עז...

הצעירים החביבים שהסבירו את הציורים, ההרמונייה והסובלנות ששרה בקרוב הקהיל המגן: נפאלים המשלבים הינדויזם ובודהיזם, הדומים הינדים מהשללה, בודהיסטים טיבטים, ותירירים מעטים שנקלעו ממנהן במקום, הפכו את האירוע לחוויה שלולה ומחנה.

בערב עליינו שוב למקדש, שעכשיו ישבו על בימה נומכה לידיו להקות שניגנו ושרו מזמורים להנאת הקהיל, שזרם לגבעה באופן חופשי ולא בשורה ארכית כמו בבורק.

האורות הצבעוניים שהאירו את הדרך ואת הגבעה יחד עם המשפחה על ילדיהם שהגיעו לבושות חגיגי השרו אוירה של פסטיבל עממי, לאו דוקוא דתי. רוב האנשים הקשיבו למזיקה או פטפטו ביניהם, והכהנים במקדשים נשארו כמעט מחוסרי עבודה, ורק מעטם, אולי אלה שלא הצליחו להגיע בשך היום, קיבלו מהם, מה שאפי קרא לו: "מי שביביך", ונקודה בצלע אדום על מצחם.

"...מדוע הם נסעים בצליפות כזאת?..."

הנסעה הראשונה במוניות בדרכו של יינג היתה חוויה חינוכית שהכינה אותנו להמשך המסע. בתחתית המדרון הגבואה והתולול עליו בנזיה העיר, הייתה רחבה בה יכול המוניות להסתובב בלי לעזרה לגמרי את התנועה. אנשים רבים (אליה שככלו להשרות לעצם לשלם כדי להימנע מהטיבוס המפרק) עמדו שם וחיכו. ג'יפים מלאים עד אפס מקום עלו וירדו עמוסים בחבלות וشكדים וצופרים מצפפים, על החלק הקדמי של אהה מהם היו קשרים ארבעה מגשי ביצים...

לרחבה הגיעו מוניות שני סוגים: מכונית לבנה מנופחת ומיושנת במראה ("אמבසדור": לדברי ג'ימי המכונית המכובדת ביותר בהוזו שעדיין פועלת ונראית כמו בשנת 1952) והסוג השני – מכונית מסחרית קטנטנה ובها מקום رسمي לארכעה נסעים בלבד הנגה. כל מוניות שנעצרה, התמלה עד אפס מקום לפני שהספנו להבין מה קורה. לבסוף הגיענו על המבוכה ונחפנו גם כן, עד שהצליחנו להיכנס למסחרית קטנה בה ישבו שני אנשים במקומות של נסעה אחד במושב ליד הנגה.

אפי עם התרמליל הכבד על גבו מילא לגמרי את המושב האחורי הצר, ובתנוחות מסורבלות ומגושמות התאמץ לפrox את משאו שכלל גם את המצלמה המחוורת להגורה. גבר ואישה מקומיים, גבויים ומלאים למדוי עמדו ליד המונית, אדיים וחיכניים, אך נחושים לא יותר על מקום. בקהלות מדהימה נכנסו לחלל

הצר שנוצר במושב האחורי והתיישבו על מקום של אדם אחד – כשהגבר רוכן קדימה ולא תופס כמעט מקום על המושב. רק לאחר שאפי נדחף כמוותו קדימה כשקצתה ישבנו נוגע במושב, הצלחנו לשבת ולסגור את דלת המונייה.

הנסעה במניתו בtower העיר ברוחב הסואן ביותר של היהת הרפתקה לפני עצמה. הנהג צפר בל' הפסקה, מגיש את האנשים החולכים על הכביש ומחזר את הנהגים מעבר לכביש, מאיין במכונית שנעה לעצור לרגע להוציא משיחו או סתם מזח על הדרך החסומה. וכך הפתלה המכונית מימיונת מפלייה בין חולכי הרgel והמכוניות שהגיעו מולה ומאהורייה או הסובבו באמצעות הרוחב לכיוון השני. בחתנה המרכזית ירדנו מאחר שהדרך הייתה תקועה לגמרי לטפס לאט לאט ברגל עד למילון שלנו על הפסגה.

הציפיות בכל אמצעי התחבורה הציבורית בהודו לימדה אותנו משהו שלא ידענו על יכולת ההצטמקות של הגוף האנושי. הנוסעים באוטובוסים, בג'יפים הציבוריים, באוטו-ריקשות למיניהם (במרכז ההור וראיינו אוטו-ריקשות גדולות שקראנו לתוכן "חולדות" בשל צורתן השזכירה פנים מרושעות, אשר נועדו לעשרה נוסעים אך תמיד ישבו בתוכן וניתלו על הדולת או החלון האחורי לפחות חמישה עשר...) ואפיו על ריקשות האופניים הקטנות שנעודו לשני נוסעים, (שנינו הצטופפנו בקשיש במושב הקטן שלהם) נראו יישובים בניחותה הורים שמננים ושני ילדיהם העגלגים תלויים כמעט באוויר על דפנות המושב הצר. על האופניים נמצא מקום למשפחות שלמות, כשהם יושבת על המושב שמאחוריה הנוגך כשרגליה צמודות בצד אחד, מחזיקה בזרועותיה תינוק קטן, ילד קטן ניצב בין רגליו של האב וילד הגודל יותר דוחף על המושב בין האב ואם.

בוראנטי ראיינו חобраה של תרמילים ישראלים שהצטופפה על ריקשה לשניים ואחת מהו, קטנה ורזה במיוחד, נפלת מדורפן המושב לביש ונחבלת. למדכם שגם צעירים צעונים לא הצליחו לעמוד במשמעות האקרובטית הזאת...

במהלך המשע גילינו כי אפשר להזות שני טיפוסיםבולטים במבנה הגוף אצל ההינדים: עגלגים ומלאי בשערת מידי מבני המעדן הבינוני החדש שעדיין מוזים עשר עם אכילה חסרת מעצורים; וצנומים וקטנים מבני המעדות הנומיים, או בני מעמד גבוה יותר אך בעלי מודעות גבוהה לסכנות ההשמנה. כמובן שהטיטבים ואנשי סיקים ולדאך הצפוניים שונים מהם ובדרך כלל הם קטנים אך מוצקים ושריריים, ואילו מרבית הטיטבים הסקיים בני פונגאנב חובשי הטרבונים נראים כענקים מגודלים. (במיוחד כאשר אחד מהם נוגך בשאית המגיחה מעבר לעיקול...)

בתחילת החבתי שם סובלים מוד ולאלצים לנוטע בתנאים קשים כל כך בשל העוני והמחסור. אך כאשר ראיינו גם משפחות מן המעדן הבינוני, ואפיו זוג עובדי ה-טק מבנגלאדש שייצאו לנופש במערב סיקים שהצטופפו במושב בקדמי במקומות שנוצע לנווש אחיד, הבנו כי למעשה זהוי בחירה המUIDה על סדר עדיפויות שונה מזו המוכר לנו, ובשל כך גופם רגוע ורפי וهم אינם סובלים מהתכווצות שריריהם שנדרמו מהם.

לחיות פליטים מאושרים

שביל ירד והסתREL בטלילות בין בתים חד קומתיים קטנים מכוסים בגגות פח מחלדים, ועציצי פרחים מאולתרים ב קופסאות Shimorim קישטו את אדני חלונותיהם ומרפסותיהם. בשכונה מתגוררים רבים

מהפליטים הטיבטים שהשתקעו בדארג'ילינג, ולמרות הדלות והארעיות הבהיקו הבלתיים וסביבתם בניקיים וחוזותם המטופחת.

השbill הפקיד לבביש רחוב שהתעלל וירד במתינות, ובקצחו נראו קבוצות צרים ובתים גדולים שגוט הפה החלודים שלהם היו מכוסים בכתובות גדולות: "Tibetan Self-Help Center" וגדר רשות גבולה הקיפה אותם, אך השער הגדול בכניסה למתחם היה פתוח לרווחה.

ברחבה המוגדרת היו כמה צרים וביהם בית מלאכה קטן בהם עיבדו עורות, תפרו נעלים עור רקסומות ותיקי בד בסגנון טיבטי מסורתי, וייצרו בובות ואבזרי נוי פולקלורייטים. במרכזו החצר ניצב ניזבב בניין גדול ذو-קומתי שבו עיבדו וארגו מוצרי צמר.

רוב העובדים בቤת המלאכה היו זקנים מקומיטים בעלי מראה צוורי, ומיעוטם צעירים, בעיקר צעירות הרחבה שלפני מפעל הצמר הייתה מכוסה בעפקות צמר לבנות, ושתי זקנים שישבו בשיכול رجالים דיללו במרקם מתכת בעל שלוש שיניים את הפקטו.

בקומה הראשונה ישבו ישישות מקומיטות שנראו כדמות מאגדה עתיקה. שיערן קלוע בצדות שיבה ארוכות והן לבושות בחולקים האפורים ובסינרי הפסים הצבעוניים, סובבו פלדים וטוו בזריזות חוטי צמר באצבעותיהן. אהרות, צערות יותר, ארגנו שטיחים בנולים ענקים על פי צורות צבעוניות מסווכים שהיו תלויים מולן.

כון חיכו בחביבות, אך המשיכו בטוויה ובאריגה, שקוות בעבודתן ונראות כרגילות לביקורי תיירים במפעל. בקומה השניה היה מחסן כדורי צמר נבדים שונים שנועד לעבודות האריגה, לממכר לצרינים אחרים ולמבקרים במקום.

בחנות המוצצת והמטופחת שבקצה הרחבה נמכרו מוצרי בתים המלאכה של המרכז, וכל החנויות שלה הוקדשו לרוחות הפליטים הטיבטים בעיר. ליד מטה משרד הרווחה של הקהילה התקבצו נשים וחicos לשקי אורז שהוציאו אליהן, ואזו העמיסו אותם על גבן או ראשן וטיפסו אל הבקחות הקטנות המפוזרות מסביב לבנייני המרכז.

הביקור הזה הותיר כי רגשות מעורבים. מהה, הייתה בי אמפתיה לדורך הקונסטרוקטיבית שבה מתמודדים הטיבטים עם גורלם, העוזרה העצמית והחריציות של הזקנים והנשים. מאידך, עלתה תהיה: "מהי התכלית בהנצחת מצב הפליטות בהודו, המוכנה להענק אורהות מלאה לכל פליט טיבט?"

בדהארנסלה, מרכזו הקהילתית הטיבטית בהודו, נודע לנו כי חלק מהמצעררים מסכימים לקבל את האזרחות היהודית כדי לנותה בהנחות לימודי הגבויים, והdalai לאמה מקבל את ההונאה בהבנה למורות ההנגדות הרשמית של הנגагת הגולים לכך.

משמעות הדבר עליUl מchnot הפליטים הפלשתינאים, שעוד לפני הכיבוש הישראלי כבר היו במצב מהפיר, תלויים לחילוטין אונר"א, ומהזיקם את מפתחות הבית שעשו תלויים על הקיר ומוכנים לשיבה אליו.

בכל המרכז הטיבטי זהה, לא מצאנו שם סימן לציפייה כזו. הטיבטיםרצו לשמר את תרבויותם ולדאוג לרוחות בני הקהילה, על ידי העסקות המשמרות את הפולקלור הטיבטי העממי. אך נראה שם סממנים לאומיים כלשהם: דגל, מפה, או ציורים של טיבט הכבושה.

"מצעד הגאותה"

חדרנו במלון "בלוויז", השקייף על היכיר המרכזית של דארג'ילינג. כמעט בכל בוקר הייתה קמה מוקדם, עומדת ליד החלון מעל היכיר הסואנת וצופה מה שכניתית: "מצעד הגאותה".

הורים צעדו עם ילדיהם הקטנים הלבושים מדי בתי הספר הבריטיים, שערים מסורק ומבריק מרחצת הבוקר הקפדיות, הצו את היכיר במחירות בכל הכוונים. לכל בית ספר היו מדים בצבע אחר, הילדות לבשו גרביהם לבנות ולסמותיהם היו סרטיםocab; לצבעי המדים, על דש הזוקטים היה תפור סמל בית הספר, שהתנוסס גם על דגלונים קטנים שנמכרו בחנויות.

מאוחר יותר למדנו כי בכל בתי הספר בהודו לובשים מדים דומים כחלק ממורשת השלטון הבריטי המשמשך בה. אך באזורי העניים יותר הבדלים היו מהווים ובולויים, לפעמים בלי ג'קטים מהודרים, ובמרכזו ובדרך הוהו לבשו התלמידות חיליפות פונגאנבי מסורתיותocab; לצבעים אחידים.

הילדים הגדולים יותר הלכו בחברות או בזוגות של בניים או בנות בנפרד, אוחזים ידיים או מניחים זרוע על כתף החבר, ב吉利י חיבה תמים אשר כבר כמעט בקרוב בני גילם המערבים.

מראה האמהות בגדים המסורתיים המוביילים את ילדיםם הרוחצים והחנוטים במדים המחויטים הרשיימים בכיכר המוקפת בתים מונחים ועלובים היה מהזה הווי, שડומים לו ראיינו שוב ושוב במסענו.

באורווה שכנה בסמטה ליד היכיר, ממש בתוך שוק האוכל הפתוח, הוהיזקו סוטים של יהודי הקיטינים ההודים מהשפלה אהבו מאוד לסתובב את היכיר רכובים עליהם, בעוד הוריהם הגאים מתעדים אותם במצלחות היידייאו המשוכילות שלהם.

הנשים הלבושות סاري וחיליפות פונגאנביocab; מבדים דקים ועדיניםocab; בגדים בהירים, צעדו בזריזות מעל הוזמה והגלי הבהמות כאילו הן מרחפות מעליהם, כפרחי לוטוס עדינים לבב ביצה מוזמת.

התבוננות המורשת זאת לא ענטה על שאלות שהמשיכו לכרטס ב': "מדוע הם לא מנקים את הרחובות והמדרונות, מדוע אינם מנסים לשפר את התחזקה של הבניינים בכיכר המרכזית? הרי לא ספק לאנשים חשובות נקיים ייפם, וקשה לשמר על ניקיון הבגדים העדינים והבהירים? איך זה לא מפיעם להם כמו לנו?"

דארג'ילינג – אימפריה של בתי ספר

בית הספר התייכון הטיבטי שכן במבנה דו-קומתי גדול ופשטוט, ותלמידים לבושים במדים חומיים של בית ספר בריטיים נכנסו אליו והתהלו בಚזר הגודלה. מהחלונות הגדולים בקעו קולות שירות ילדים שלאוזניינו הערולות נשמעה במוסיקה סינית. בית הספר הזה הוקם על ידי הקהילה הטיבטית אך לומדים בו גם נפאלים בני המקום, שהוריהם רוצים להעניק לילדיהם חינוך ברמה גבוהה, ומוכנים לשלם עבורו.

בשיטת חסר מטרה בשבייל העיר המתפללים על המדרון נתקלנו בבניין מגודר וסגור, מוקף מרפסות עץ מקושטות בסגנון ויקטוריאני וחסר כל שימוש המבהיר את ייעודו. שומר חמוץ שעמד בשער הסביר כי זהו

בית ספר פרטיז והלומדים בו מתנהלים על טוהרתו האנגלית. שורה ארוכה של אופניים מבריקים של התלמידים החוננים מהווין לגדיר, העידו כי זהו מוסד לימודי המועוד לבני עשרים.

על מנת בנתן אתם עלוב למראה, שדמה למכלאת תרגולות יותר מאשר בבית ספר, התנוטס השלוּת: "אנגלית ביןונית ליגליי 4 – 8". עשרה ילדים קטנים בג'קטים מוחיטים יצאו ממנה בריצה והתפזרו בקרויאות צהלה וצחוק בסוף יום הלימודים. גבר בחילוף מערבית ואישה בפונג'איבי המסורתית ליוו את שני ילדיהם הקטנים והחזיקו בידיהם את תיקי הלימוד שלהם. הילדים דרכו בעליות התולולה וההרים צעדו אחריהם במחירות ובקלילות, כראוי לשפה מקומית של אנשי הרים, והשאירו אותנו מתנסחים ומתרנספים בכבדות מאחריהם. הספקנו רק לשמע מהם שזוהו בית ספר פרטי לילדים מגיל ארבע עד שמונה, הלומודים בו מתנהלים בנפאלית אך לימודי האנגלית מורהבים.

מלבד בתיה הספר היישועיים היוקרטיים היו בעיר כמה בתים אנגליים ובפטיסטים, שברובם למדו בילי תשולם כחלק מפעולה מיסיונרית, והם נודעו לילדי העוני המקומיים או לבני העמד הבינוי הנמנוי. גם תלמידיהם היו לבושים במידים המסורתיים אך לעיתים היו אלה מהוותם ומרופטים, והצרות בתיה הספר הקטנות והצפיפות לא היו מוכחות בדשאים מטופחים. באחד מהם ראיינו בהפסקת הצהרים את הילדים ליד ערימת אשפה גדולה, ואוכלים מקרעריות קטנות שהושיטה להם נזירה, כורעים בקוריסת רגילים על האדמה או רצפת הבטון המלוכלכת כדי לא ללכדר את המדים הנקיים.

מהר שוננת הקטיף עדין לא החלה, לא מצאנו קוטפים על הגבעות המכוסות בשיחיו תה ירוקים ונוגדים שליד העיר. בין כה וככה איבדנו את דרכנו ולא ידענו כיצד להזור. הכביש הסתתיים בבניין דו-קומתי מגוון וקודר, שנמנו נשמעו קולות ילדים. במשרד קטן ישבו כמה מבוגרים שבוינו בלבבותיהם והזינו אותנו לבבויות ולזמיןו לסירם בבניין בית הספר שלהם.

בכיתה גדולה ווורומה מכל קישוט וצבע, ישבו כחמשה עשר ילדים ליד ספסלים מחוברים לשולחנות גבוהים ואלכסונים כמו בתיה הספר של החלוצים במערב ארה"ב במאה ה-19. התלמידים היו מרכזים בקראייה וכתיבה, והמורה ישבה מולם ליד השולחן שלו. לרגע היצזו בנו בסקרנות, אך מיד חזרו ללימודיהם ולא ניצלו את ההפרעה לגיחוכים או פטפוטים, כפי שהיו עושים ילדים ישראלים נורמליים.

כיתה גדולה אחרת שימושה כנכ' ילדים ובו כעשרה ילדים בגילים בין שלוש לשש. המראה היה מדכא: חדר גדול וחושך, (היה يوم מעונן אולם אף נורת חשמל לא דלקה בכלל הבניין) ריק מאד – רק כמה ספסלים ושולחן קטן שעליו היו מונחים התיקים הצבעוניים של הילדים. הילדים עמדו על ברכיהם צמודים לפסלים ששימשו כשולחנות וככתבו עליהם במחברותיהם ברצינות ובמסירות מופתים, ונשארו שקרניים ומרוכזים גם בזמן ביקורנו. שתי גננות הדורים את הילדים באבהה ושלווה שכמותן קשה למצוא בתיה ספר מערביים. לא שאפטנות או תחרותיות גרמו להעתיניות ולריכוז של הילדים בלימודים, אלא רצון כן וצמא ללמידה כשלעצמם, בדקות שנראתה כמעט דתית.

המנהלה והמוראה להתעמלות שליוו אונטו דיברו אנגלית טובח ושותחו עם הילדיים בחביבות ובחום, וניכר שהם היו גאים בהם. על קיר ה"אג'" היו תלויים שני פוסטרים ועליהם מעין מיליון מילים באנגלית ובנפאלית. אלה היו הקישוטים הצבעוניים היחידים בחדר הקודר.

הילדים לומדים אנגלית ונפאלית עד כיתה ה', ואנו עוכרים לבית ספר אחר ושם מתחילה למד גם הינדיות ובנגאלית – שפת מדינת מערב בנגל. אך ילדים רכבים לא ממשיכים ללמידה לאחרי השנה הראשונית ומתחילה לעבד, מפני שהזוק חינוך חברה אינו נאכף בהודו. לאחר שביחד עם שפת המקומן אנגלית היא השפה הראשונה הנלמדת בכל בית ספר, אפשר להסיק כי היהודי שאינו יודע בכלל אנגלית הוא אנגליפטי.

אנשי הכהפר מתרפנסים רק ממטעי התה שבסביבם – מטפלים בהם כל השנה, וקוטפים את עלי התה בעונת הקטיף. בছצאות הבתים מגדרים יירקות ועצים פרי ותרגולות מסתובבות בינוין.

בבית הספר מעניק לילדים האלה סיוכו כמעט יחיד לצאת מהכהפר ולהשתחרר מהתלות בחברת התה בעלת השדות ומפעל התה בו הם מועסקים. הילדים מודעים ליתרונות שמעניקה להם ההשכלה ומערכות את ההזדמנויות שנפלה בחלקם.

החריציות והמוראות של התלמידים והמורים בסביבה החומרית הדלה והקודרת (ニシティ לדמיין כמה קשה לשוחות בכיתות האלה בחורף, כשהකור העז הדור לעצמות) העלו כי הרהורים על הפינוק והניון של התלמידים והמורים בבתי הספר המצוידים שלהם.

באוטו זמן לא היה הפער התהומי בין המצב החומריא הירוד של בתיה הספר שראינו בדראג'ילינג, ובין הרמה האינטלקטואלית הגבוהה של התלמידים והמורים בתלבושים בריטיים מוקפדות, מובן עברו.

הניתוק המוחלט בין החומר והרוחות, היעדר כל תלות או קשר בין גדרה רוחנית ואמנותית ובין עשור וחומריא, המאפיינים את היהודים אפילו יותר מהארצויות הבוגדיםיטיות סביבה, התגלן והתבהרו לאט במהלך המסע.

טילאק - ה"מנהל" של בית הספר על שם גאנדי

טיול בליל מטרה מוגדרת באחד מיימי ראשון הוביל אותנו בדרך שתפתחה בתוך שכונה ענייה למדי, אך לרובית הבתים בה הייתה חיבור למים זורמים. שרשות צינורות המים הצרים שהיו מונחים על האדמה העידו על מצבם הכלכלי הטוב של רבים מהתוшибים. (רוב הבתים בעירם כמו דראג'ילינג נבנו בלי חיבור למים וליחסם, ורק אםCACR יש לבעלים מספיק כסף, הם מתחברים עצם ועל השבונים. מובן שהחברור נעשה בדרך החסכונית ביותר, על חשבון המראה האסתטי והבטיחות, והותי החשמל והצינורות נשארים חשופים גם בתוך הבית)

נשים ישבו כורעות בקריסת רגליים ופטפו ליד ברז גודל, מצפות לתוון למלא את שורות הג'ירקנים הארוכות, כמו אותן נשים בתנ"ך המצופות ליד הבאר עם כדי החרס.

בשכונה שרה אוירת יום המנוחה, הורים שיהקו עם ילדיהם בחצרות הבתים, אחרים התחכוו בשמש יושבים על מעקה הגדר או על המדרגות עם חבירם. כמה נערים ישבו על מעקה הגדר והקשיבו לשירותם של לוחיה עצמו בגייטה. נשים שטפו כל' אוכל בחצר והניחו אותו ליבוש, תלו בגדרם על הגדרות או פרשו אותם על הרצות. על גג בית שנראה תלוי מעל התהום ישבו שני ילדים, משקיפים על ממטעי התה מול ההרים המיווירם, ושותחו בשולחה.

מצירף קטן ועלוב למרה, עשוי לוחות פח מגלוון שהצבע הלבן התקלף מקרוטוי, בקע קול שירה עדינה של לדות ועורר את סקרנותו. השולט מעיל הצירף הכריז: "בית הספר התיכון על שם גאנדי", אך כל החולנות היו סוגרים ולא הצלחנו להציג פנימה. בקצה הבניין הייתה דלת פתוחה עם יילון, כנהוג היהודים. קריגל על פי הדינאמיקה בינינו, אני פחדתי להפריע ואילו אף לא היסס, הסיט את הווילון והציג פנימה וקרה לי להצטראף.

כמה יולדות בנות עשרה בתלבושת בית הספר: החזיות אודומות קצורות, חולצות לבנות, עיניות וג'קטים אדומים, עמדו על במה קטנה ושרו. באולם הריק עמד גבר מבוגר וממושך, אරשת פניו נעימה ורכינית, לבוש חליפה ובעל הופעה מכובדת, והדריך אותן.

בגלל סגנון לבושו והרשמי החלטנו שהוא מנהל בית הספר, והתפעלו מהמסירות והעדינות ביחסו אל הנערות. הלובש הבריטי המצחח כל כך של הילדות והמנהל בתוך הצירף הפשט והפרימיטיבי החזרו אותו לדימיון פרה הולוטום העדין בלב הביצה המזויהמת, שעלה בי לעיתים קרובות במהלך מסענו.

הנערות הפסיקו לשיר והגבר פנה אלינו בחביבות: "ברוכים הבאים! תיכנסו בבקשה! אתם מומנים להקשיב לשירה. התלמידות מתאמנות בשירות מזומנים דתים לטקס זיכרון לאחד מחברי הוועד המנהל של בית הספר שיירך בקרוב. מאייה ארץ באתם?"

캐שטע את התשובה הפליג "המנהלה" בשבהזה של ישראל: "אייזו ארץ נפלאה ואיזה אנשים אומיצים ואינטיגנטיים, כמו אלברט איינשטיין!" הודיעו על המחמה, אבל את איינשטיין לא זקפנו לזכותנו, וניסינו להסביר לו את ההבדל בין יהודים סתם, וישראלים יהודים.

אפי צילם את הנערות והקשבעו לשני מזמורים שלחן, ונפרדנו בידיות ובבטחה לשולה את התמונות לסתות האי-מייל של בנו.

כעבור כמה שבועות, לאחר שהזורנו לדרג'ילינג מסיקים, טיילנו בעיר והגענו באותו בית ספר. ניסינו להיכנס לבניין, אך באולם התנהלה בבחינה ולא רצינו להפריע. אחד המורים זהה אותנו וכששאלאנו על התמונה ששלחנו להם בדואר האלקטרוני סיפר לנו לא הגיעו לבית הספר. כאשר שאלנו על "המנהלה" חיוכו, ומיד הובילו אותנו אליו.

שםו טיאלאק והוא גר ממש מתחת לבית הספר, בית קטען מוקף גינה קטנה ומטופחת ועציצים עם פרחים, על הקירות תלויים תMONOT וצילומים והרצפה מכוסה בשטיחים קטנים בסגנון המקומי. כשרהה אותה שמה מWOOD, ומיד ביקש מהנשים בחדר השני להזכיר לנו תה. סיירנו לו על קורותינו, ושאלנו על הקשר שלו לבית הספר.

"היהתי מנהל מחלקת התרבות וייסדי הצייר של מהוז דארג'ילינג במדינת מערב בנגל, ומאו שפרשתי מעבודתי אני מתנדב כמה פעמים בשבוע בבית הספר התיכון. בסופי השבוע אני מארגן לתלמידים 'לימודים רוחניים': הרצאות של אנשי דת מהדות והקבוצות האתניות השונות, סופרים ואננים – כולל אנשי דארג'ילינג, התורמים מוזמנים לחינוך הילדים ולהכרת המגוון התרבותי הנמצא בה."

אשתי הייתה מנהלת בית ספר יסודי בגומ הסמוכה, וגם היא יצאה לגמלאות. הבן הבכור, בוגר אוניברסיטה, נפטר ממחלה נשימה כשהיה בן 26. בת את נשואה עם תינוק בן 8חודים שנשאראן אצלו מכךון שהוא נסעה לחודשים לככלותה, להשתלמות לקרה תפקידה כעובדת סוציאלית בدارג'ילינג.

יש לי עוד בת שהיא עורכת דין העובdot בדלהי, והבן הצעיר, אליו שלחתם את האי-מייל, (שכנראה נורק עם כל דואר הobel) לומד לכלה בקורס היישובי המכובד סט. ג'וזף, מסיים בקרוב את לימודיו, ומתכוון ללמידה מנהל עסקים בכלכלה או בדלהי".

סיפרנו על העברית העתיקה והחדשה ועל החינוך בישראל, וטילאך התנצל בפניו: "לצערך החינוך שלנו בהודו אינו מתקדם כמו במערב, ואין לנו בת ספר ואבורי לימוד כמו בחוות המפותחות יותר". אך אני טענתי לעמתו בחום: "או אפשר שלא להתפעל מזן האוירה והיחס של הילדים ללימודים בבית הספר הדל והמושון שהינו בו בכפר מגדי התה. ראיינו איך הילדים בבתי הספר בהודו מעריכים את הלימודים וביניהם את השיבותם, ומשקיעים בהם הכל למורות התנאים הדלים והמושונים". טילאך הנהן באדיבות והסיק מעט לשמע מהמחמות הנלהבות.

היה נעים לשבת בחדר האורחים הקטן והאנטימי, בבית הנקי והמטופח בלב הצרייפם, הפוחנים והבתים המזונחים והנותרים לפול. (ואולי גם הם נראים אחרת מבפנים?)

על התמונה של הבן שנפטר היה תלוי צלב גדול, אך בארון הוכחות מתחתיה היו כמה פסלי בודהה ואילירים הינדים. אפי שאל: "אתם נוצרים או הינדים?" טילאך השיב בטעויה: " אנחנו אמנים הינדים, כל הדתות והתרבויות מוגנות לשוכן בבית שלנו בהרמניה בלי שם אפילו".

שוב נلقנו במושגים המוטעים שבאנו אתם: האיש הזה, פרובינצייאלי וחסר תחוכם בעניינים ערביות, העניק לנו שיעור אלף בפתחות, צימאון להשכלה, ואהבת האדם באשר הוא.

סינים ובני הלאפץ' בדריג'ילינג

שעה אורך בילינו בשוק הצירושי והצבעוני של דרג'ילינג, משוטטים בין הסימאות הזרות בין הדוכנים הצפופים ומתחבננים בירקות ובפירוט המזורים. קישואים (האם נסב?) ענקים, חצילים חיזרים, משה שנראה דומה למפלפון שוויצאים מננו קציצים ורוכום, פירות שנראים כנגנו ענק, וקטניות מכל המינים והגדלים, תבלינים ריחניים בשלל צבעים וריחות, בסמאות נפרדות כל' בית, כל' עבודה, תיקים, בגדים ונעלים, ואзор מיוחד שבו חיותם והנויות בדים.

המראה האקווטיים הסיחו את דעתנו מהכוון הנכון ולא יחוור לרחובות הראשיים המוכרים. מעל הדוכנים הצפופים התנסה שלט גדול: "New Dish Chainise Restuarant", וזכורנו שב"לונלי פלנט" המליצו על המסעדה. האולם הגדול היה השוק וריך, אך הינו כבר רעבים וモתשים מן העלייה התולולה, (שהרי בדריג'ילינג כל הליכה דמתה ליפויס על המצדה) ושולחן ליד חלון פתוח פיתה אותנו לשבת ולצנן את הזיעה.

האוכל הסיני היה טעים מאד. בעלת המסעדה, אישת צעירה חביבה ומלאת חיים, המליצה לנו על מנת שלא יירוח הריפת מדי לחננו, וראיתה נורכה למרי כשנענינו מיד בחוב להצעותיה.

לאט התמלאה המסעדה, אך למרות השלט והשם איש מהסועדים לא נראה סיני, גם בעלת המסעדה והעובדים לא עשו רושם שהם משתיכיםatum לעם זהה. תהינו אם בכלל יש סינים בעיר, ואיך הם מרגישים בה, בהתאם בטיבטים הרבים שנמלטו מאיימת השלטון הסיני החיים בה.

בדרכ הוצאה אפי שאל את בעלת המסעדה שעמדה ליד הדלק: "נכוון שזו מסעדה סינית, אבל האם יש כאן בכלל סינים?" היאשה הצערה הסמיקה ונראתה נבוכה. פתאום צץ לידי בעלה ואמר: "למעשה אבי היה סיני, אבל עכשו אין סינים בעיר".

באנגליה מצוינה ובמברטאו בדורו ספר שפעם הייתה בעיר קהילה סינית קטנה, אבל כל החברה עזבו לאירופה ולארצות הברית. בבחירת המלים: "אבי היה סיני" היה רמז לסתור המסתתר מאחוריה, שהרי גם הוא עצמו אמר להדוחות לפחות סיני למצחה!

לשיחה שנמשכה כמה שעות נעימות ומרתקות ה策טרפה אשתו, כשאנחנו מוזמנים לשבת אתם ליד שולחן גדול ועגול במרכזה המסעדה. האירוח שלנו לא הפריע לזוג להמשיך לנחל את המסעדה, לתת הוראות לעובדים, ולגבות כסף מהלוקותה.

נפגשנו עוד כמה פעמים, אכלנו קלוקות, ביקרנו שם כידיים והראינו להם תמונות שצילמנו בדאר'ג'ילינג ותמונה מהארץ, והתארחנו באורחות עבר מיוחדות שערכו לנו במסעדתם עם הילדים, לבושים לבובונגו בגדים מסורתיים של שבת הלאפ'זה. ביקרנו במלון החדש שלהם ואכלנו במסעדת הסינית שלו ביום פתיחתה, שהיא גם היום האחרון שלנו בדאר'ג'ילינג.

סיפורו של צ'רינג

"אבי היה סיני שעבד כמלח על ספינה בריטית. בזמן מלחמת העולם השנייה נוצר בהודו מחסור במגדלי חזירים להזנת אנשי הצבא הבריטי במהלך האהוב עליהם, לאחר שהמוסלמים וההינדים לא רצו לעסוק במלאכה זו. וכך נוצרה הזדמנות עסקית לאבי, שלא הייתה לו שום בעיה עם בעלי החיים אלה, להקים חוות חזירים במדינתה ביהר הנמצאת דרומית לדאר'ג'ילינג.

בדוק באותו זמן عبرה דאר'ג'ילינג שניינו גודול והפכה מכפר קטן לעיר נופש (hill station) لأنשי הצבא והמנהל האורי הבריטיים שהיו בכללותה, מרכזו של השלטון והמסחר שלהם בהודו. אביס ניצל את הזדמנות ופתח את המסעדת שאנו יושבים בה.

כעבור זמן מה התהנן אבי עם אישת בת לאפ'זה, שבת ציידים נודדים שהיו התושבים המקוריים של מדינת סיקימ, אשר דאר'ג'ילינג הייתה חלק ממנה. דתם היא שילוב של בודהיזם ואנימיזם, האלהת הטבע: האדמה, המים העצים וכל מה שנמצא בטבע – אשר לכלם ורוחות המשוטות בקרבתם.

כך היו להם בשלווה עד מלחמת הודו-סין ב-1961, כאשר אבי ואחי הבכור הוגלו לסין כנתני האויב ביחד עם נכבד הקהילה הסינית בדאר'ג'ילינג, ובקבותיהם עזבו אחר בני הקהילה את הודו.

בזמן מההפקה התרבותית בסין נשלח אחיו שנחטף לאינטלקטואל (מאחר שהיה בוגר בית ספר בריטי בדאר'ג'ילינג) לכפר ועבד כפועל פשוט, וגם אביו סבל מהתנכלויות – שניהם נחשדו כמרגלים הודים בעיניהם. לא עבר זמן רב ואביו נפטר, ואילו אחיו הצליח לעבור להונג קונג ונשאר שם עד שסופהה לסין, ואז נסע לארה"ב והוא בה עד היום.

כאשר קרו הדברים האלה היוויי בן שלוש, ומאז לא ראיתי את אבי.امي נשנאהה לבודה ניהלה את המסעדה ונאלצה לגדל את שאר הילדים בקשיחות, בלי החום והאהבה המקובלם בין בני הלאפ'זה. אך במאצימים גדולים העניקה להם חינוך בירתי משובח בבית ספר המתודיסטי "Mount Hermon" (פחות יקר מבתי הספר היישועיים היוקרתיים אך רמת הלימודים בו גבוהה יותר מבתי ספר של המיסיון) שבוצותו אני מכיר היטב את סיפורו התנג: בראת העולם וסיפורו האבות ויציאת מצרים".

לאחר כל מה שקרה אין פלא שצ'רינג אינו דובר סינית והוא התחנן כבן לאפץ'ה, מונתק לגמרי מהוואיה הסינית. באוירה ששרה בהודו אחרי המלחמה עם סין, לא הייתה הבטלה והותה הסינית מעשה נבון במיוחד. אך בדבריו לא נשמעה מרירות או טינה למשוללה היהודית על מה שנעשה לשפחתו ולשאר תושבי הווו הסינים.

cashatgar shinah at shem meshpachto la-apetz'ah cibitio le-shirotot ha-mohalat shlo la-shevut ha-makomi, shomeret morashuto nachshabt be-uniyu b-mishma rashiyya be-malla.

"אחותי, גם הוא בוגרת בית הספר "Mount Hermon" כמו כל האחים במשפחה, (עכשו לומדים בו גם ילדיו של צ'רינג) עובדת באותו מוסד כמורה לביולוגיה. אח אחר עבד ייחד אותו במסעדת, מעולם לא נישא ומת לא מזמן. יש לי עוד אח שנשא נערה מקומית, שגדלה במשיכון של היישומים והפכה נזיריה אדווקה. אימי התקשתה לקבל אותה, הכראה בגלל האידיקות הנוצרית שלה, ולכנן החילתו לעבו ר' לנפהול ולפתחה מסעדה סינית בקטמנדו. בתחילת י'א אחיו לבדו לנפהול והשאר את משפחתו בדרג'ילינג."

כאן הערבה סונגמייט והוסיפה את מה שצ'רינג השםיט מן הסיפור בזיכרונות: "בתוקפה זהה צ'רינג היה כמו אבא ואמא לאחינוינו מהאר היהת הסרת כיישוריAIMHOOT, אולי בשל החינוך הדתי הקשוח שהתקבלה כיתומה במוסד הישועי. אחד האחינים האלהطبع בחופשה ביום חמוץ לילד טובע, וצ'רינג התאבל עליו מאוד. גם את ילדיה של עובדת המטבח במסעדה גידל כאלו היו שלו, פשוט מתוך אהבה לילדיים ורצון לעזור לעובדת המסורה".

וצ'רינג המשיך לספר על עצמו: "לאחר הלימודים התיכוניים בדרג'ילינג למדתי הנדסת טקסטייל בדלהי אך לא מצאתי עניין במקצוע זהה, והתחלתי לבשל ולנהל את המסעדה מייד לאחר הלימודים. כך עברו הימים ונשרתי רוק מגור, מטפל באמי החולה שפחה להישאר בלבד והתגנזה לנישואים, גם אימי נישאה מעולם". (אולי התקשתה למצואו בין זוג מקומי בעל השכללה?)

רק כשהגיע צ'רינג לגיל ארבעים התרצתה אמו, והבינה שישנה מן השבט שלא תטפל בה לא פחות טוב מבנה. בעזרתה מצא את סונגמייט אשתו, העזירה ממנה כ-18 שנים.

פניו של צ'רינג האירו כשדיבר על ילדיו: "הם כל עולמי, ויש בינוינו יחסית חברות קרובים מאוד. בכלל הנישואים חוללו בי מהפכה, ולראשונה בחיי אני ח' כי אווי לי מען עצמי, ולא רק לעמּן אחרים. לא צערני אין לנו חברים ובאים בעיר, וגם היחסים במשפחה מובוסטים רק על קרובת הדם, ולא דוקא על האבנה וקרבה רוחנית".

סיפורה של סונג-מייט

"מקור משפחתי הוא שבט צידים שהיה בעבר מחוץ לעיר מעבר לנهر. מילדותי הרגשתי שונות מכלם, לא אכליyi דבר מלבד חמאה ואורז מפני שלא עיכלהי את שאר והמזונות. לאט לאט התחלתי להבון שנחנתי בכוחות על-טבעיים המשפייעים עליי מאוד. תמיד היה לי חוש פניימי חזק מאוד לגבי המתחולל בחיי, דבר שעורר לי להחליט החלטות חשובות ולהתכוון לבאות.

לפני הlidot ידעתי מה יהיה מין הילד העומד להיוולד, כמובן לא בעורצת בדיקות האולטרוסאוננד המקובלות במערב... אחרי פגישה קצרה מאד עם צ'רינג היהודי בטוחה לחולוין כי הוא בן הזוג המתאים לי. לעיתים פוקודות אותי תחושות נבואיות דומות בעלי הסבר בפגישות עם אנשים שונים. אך יש גם הרבה בדיות במצב

שלוי כבעל כוחות מיסטיים, מפני שאיני מכירה מישחו שיכל להבין את מה שאינו עוברת. בזכות הראייה העל-חששית הזאת ידעת מייד כשראייתי אתכם אתם אנשים חמימים ופתוחים, יהיה בינוינו קשר מיוחד."

זו הייתה פעם ראשונה מרבות שבאו אחריה בה התמודדתי עם התופעה המבלבלת האופיינית להודו, שבה אנשים אינטיליגנטים בעלי השכלה מעורפית מתארים כוחות על-טבעיים וככלות מיסטיות כמו צואת מדעת שאין להטיל בה ספק. הדברים העמידו אותו במצב של_Dissonance_ קוגניטיבי מיציק: "איך אישת כל כך "רומלית", שיצרת לך קשר אישי, מדברת על דברים כאלה בפשטות ובגלו בלי שם מבוכה, ואיך אני צריכה להתייחס אליה עכשו?"

אך אישיותה הנלבבת עזרה לי להתגבר על הדעות הקדומות, ולראות אותה כפי שהיא באמת – שונה ומיוחדת בסביבתה, אך לא מתרנשת או מסתגרת, אלא חיה אתה בהרמונייה.

סונגמייט התקשנה על בעלה בלי שמצו של מבוכה: "צ'רינג אדם מאוד סגור ונפתח רק לעיתים רחוקות כמו שקרה בפגישתה אנתנו. מכל בני המשפחה אנחנו הכח קרובים מאוד לאמו ולאחותו החוויתם אותם בדרגי'ילינג. חי הניותאים שלנו לא קלים וקשה לי מeoוד להתרשם, אך למשמעותם, גם אני וגם בעלי עקשנים לפעים... בכלל בין שניינו אני הקשוחה והקפדנית והילדים פוחדים ממן ואוהבים מאוד את צ'רינג שנוהג בהם ברכות." כמו בשיחות קודמות שבהן חשבו בני שיחנו פרטים שנראו לנו אינטימיים מאוד, לא ידעת איך לקבל את המידע האינטימי כל כך שנחשף למניין, זרים מוחלטים שהכiero זה זהה, בפתאומיות כזאת.

לצ'רינג וסונגמייט גישות שונות מאוד לחינוך הילדים. צ'רינג מפנק את ילדיו ורוצה שתהייה להם לדות מאושרת וחסרת דאגה, ולא כמו זו שהייתה לו. ואילו סונגמייט, שגדלה מוקפת אהבה וחום במשפחה מסורתית משבט הלאפציה, חוותה שהם גדלו מפונקים ולא יהיו מוכנים לחיים.

צ'רינג התلونן על הדרישות של בית הספר: "בני בן שש מקבל כל כך הרבה שיעורי בית ובנוסף על כל המורה הפרטני שלו מעmis עליו מטלות נוספת וכך שלא נשאר לו זמן לשחק. לכן ביקשתי מהמורה הפרטני שלא יהיה לו יותר שיעורי בית בכלל".

ואילו סונגמייט טענה: "לבתי בת השמונה אין מספיק שיעורי בית. لكن זההarti אותה שאבوا לבית הספר לבושה בתלבושת הלפציה המסורתית ואביך אותה לפני כל חברה, אם לא תבקש מהמורה שתתנו לה עוד עבודות..."

החינוך הקשוח של סונגמייט מתבטא גם בכך שלוחփשות החורף המשפחתית בבית המשפחה בסילגורי שבשללה הם נועדים באוטובוס אף על פי שהם יכולים להרשות לעצם לשבור ג'יפ פרטני, רק כדי שהילדים יכירו את החיים האמיתיים ולא יתפנקו.

כמו מרבית אנשי דרג'ילינג, גם סונגמייט אינה מזהה את עצמה כבנגאלית: "לפעמים כאשר זרים באוטובוס שואלים אותי אם אני הינדי, אניעונה בחיקול ולא מספרת להם שאני לאפציה. גם התירירים ההודים הרכבים מכליות מריג'יז אוטוי מארוד. הם מתעלשים לדבר בנגאלית ולא הינדיות או אנגלית אף על פי שהן דוברים אותן היטב. בכלל ההודים מתנסאים על המקומים שנחשבים בעינייהם פשוטים ופרובינצייאליים, אך הם עצם ידועים בדרגי'ילינג כארוחים גורועים המשאירים לכלוך ונוקים בבתי המלון..."

הפגיעה של האוכלוסייה המקומית באיכות הסביבה, הרמאות במכירת המים המינרליים (مصطفיר שיש ככל שמצחחים לפוקום מחדש את הבקבוק אליו יצא חותם מבית החירות) מעוררים את זעםה של סונגמייט. לדעתה צריך לפתח יותר את התעשייה המקומית, ולא לשולח חומרי גלם או מים מינרלים לעיבוד בשפלה, בדרך כלל למדינת ביהר שבה כוח העבודה זול מאוד.

אהבת הטבע והסביבה הם חלק מהמורשת העתיקה של הלאפז'ה שעלה חונכה סונגמייט, וקשה לה לקבל את הפגיעה והזנחה של היהודים "مزדרניים".

יום אחד הוזמן לי לשבת עם סונגמייט לשיחה יותר אינטימית, ואז סיפרה יותר על חייה ועל משפחתה: "בכל שנה בחורף, כשבריג'ילינג קר מדי והתיירויות נפסקות לחלווןין, כל המשפחה נוסעת לסליגורי. שם יש לנו בית גדול בו גרה אמו של צ'רינג עד שונפרטה. הבית מוקף עצי פרגינה, ופועל מוקמי מטפל בהם. הנסיעות האלה נועדו להתרחק קצת מן העבודה, החודרת לחינו מיקיצה ועד שינוי בily מנוחה.

בילדותי נחשבתי ל-'Tomboy' (גערית) בענייני חברותי, לא אהבתי שמלות ולא היה לי חבר או אהוב לפני שנישאה לצ'רינג בנישואים מוסדרים על ידי אמו.

אבי השתוין היה מגיע פעם שכיר למסעדת, והרבה זמן ניסיתי לגרום לו להפסיק, עד שבסיומו של דבר הצלחתי. לצעריו השכורות נפוצה בקרב רבים מהמקומיים בבריג'ילינג, ופוגעת ביכולת שלהם להתחפה ולהתקדם.

אני הצער עובד כמהנדס בחברת אלקטטרוניקה בדלווי, ואני לא מבינה איך הוא יכול להיות בלב הכרך המנור והדורני, ולא לוכות בהתרומות והנשמה שהבחים בקרבה לטבע כמו החיים שלי".

לבקשתה סייפנו לה על מנתו האכילה ועל ההתנהגות החברתית של הצעיריים לפני החמונה בארץ, וסונגמייט התפעלה מן העצמאות והחוש של הנשים הצעירות לפני נישואיהן. אך הזוגות שלא של צ'רינג יכול להווות דוגמה ומודפת לשווון והערכה הדידית.

העבודה מתחלקת ביניהם על פי יישוריהם; צ'רינג מבשל ומנהל את החשבנות, ומטפל בעסקים הנוספים: מכבסה, ומלוון ימסעדת חדש שעדנו לפתח מתחת לכיכר העיר בזמן בקורונה. ואילו סונגמייט עורכת את כל הקניות, ומנהלת את המסעדת והמלון.

גם הפלון הדתי בביטם מבטא הרמוני ושותיוני: מרתרף שכנים יחד מזבח בודהיסטי, מזבח הרני, מזבח אחד לאבותינו הסינים ובני הלאפז'ה ואחד לאבותיה וכולם מתאחדים כשלל אחד מהם מתפלל לאבותיהם.

סונגמייט התלוננה על בעלה שאינו יודע להבדיד בין העסקים והלב, וכן מדי פעם הם מסתבכים彼此 בצדדים מיוירות. לרובה מבוכתי המשיכה ומתהה בყורתה על צ'רינג שאינו יומם דבר, גם כאשר הוא יודע שעליו לעשות זאת. על עצמה העידה כי היא בעלת חיש מפותח לעסקים וננהנית מניהול עסקיהם, בעוד שצ'רינג מעדרף להתמקד בביישול, בגידול הילדים ובטיפוח מורשת הלאפז'ה.

מעט מכל מה ששמענו ממנו על מנתו הלאפז'ה והמיתולוגיה שלהם אביהפה בקצרה.

הלאפ'זה היו כנודים בילוי יישובים או שטחי קרקע קבועים, נגנו לבנות בתים ארעיים מבמרק, לגדל קצ'ת תירס וירקות, ולנטוש את המקום לאחר שנה-שנתה. لكن כשהגיעו הבריטים ובקבותיהם הנפאלים, לא הבינו שלוקחים מהם את האדמה, מפני שבurbותם לא היה בכלל מושג של בעלות כלשהי.

ללאפ'זה כתב ושפה שלהם, ושפה עתיקה, שرك הקוסמים מדברים אותה, וגם זה בעיקר כשם נמצאים באקסזזה. היו להם ספרים, לא ספרי קודש אלא ספרי עזר מעשיים על כל הצמחים והחוויות, ספרי הדרכה והנהלה לכל מיני פעולות מעשייה, והוראות להכנת תרופות.

הספרים היו כתובים בכתב העתיק על קליפות עצים. כשבוחדים הגיעו לאזור דרג'ילינג, חפרו הכהנים הבוגדים בור גדול, ושכנעו את בני הלאפ'זה שהם ישמרו להם על הספרים. לאחר שהוכנסו כל הספרים לבור, בנוי הבודהיסטים מקדש. כך אבדו הספרים לעד. יש עדין משפחות שיש להן ספרים אבל הם שומרות אותם לעתמן.

התונה: משפחות החתן והכלה שלוחות נציגים, על פי רוב זרים, אלה בודקים שאין קשר דם בין המשפחות לאורך שבעה דורות בעבר. לאחר שמדוברים שאין קשר כוה מחייבים על אירוסין. החתן נותן לאב של הכללה מהורה: אָקָ, סלים עם יובל החלאי, או כסף – בהתאם למאה שמהלכים ביןיהם הزادים. האروس עובר לגורע עם האروسה לתקופה שכילה להגיון עד שבע שנים, שבמהלכה הוא עובד עבור האב, צרייך לציית לו, ועובד בדיקה מדקדקת על ידו. בכל רגע בתקופה הזאת יכול האב להחיליט שהחתן לא ראוי, ולשלוח אותו בימיים ריקות. בני הזוג יכולים לדוד לילדיהם במולך האירוסון, ואם החותן מגרש את הארס, נשארים הילדיים בחזקת האם. אם האב מחייב בחוויב, נערצת התונה, הילדיים עוברים לרשות החתן והזוג עובר לגורע עם משפחת החתן או לבית משליהם, והופכים לחלק מהשבט של החתן. אם אחרי החתונה מתה הכללה, או עוזבת את הבעל, חייבת משפחת הכללה לספק במקומה כלה אחרת – אחיות, או קרובה אחרת של הכללה.

החטא הקדמון של השתיה: רבים מבני הלאפ'זה הם שתינים בכדים מאד. המיתוס שלמה מספר על הסכתא הגוזלה שבמי קדם הייתה ההיודה שידעה להכין אלכוהול רפואי. מי שננק לאלכוהול קיבל ממנו רק את הכמות שנכנסת לגופה שנוצרת בכך היד. הגבריםרצו לדעת את סוד האלכוהול, ושלחו את המקם לבדוק איך הסכתא הגדולה עשויה זאת. כשחזר ומספר להם את הסוד, הטילה הסכתא עליהם קללה: כל מי שרואה מקה הורג אותו, והגברים ונענו בכך שאלכוהול הפך מתרופה לנזק.

המיתולוגיה של הלאפ'זה: הטבע יצר את האדם, וכשראה שהוא בודד הוציא לו צלע, ועשה ממנו אישתא. ברכס הקצ'נגינה שעומל דרג'ילינג 52 פסגות, ובכל אחת מהן היה אדם. ומתחת רכסם 52 אגמים, ובכל אחד מהם הייתה עולם. הטבע ייעד אותם לחיות רק הברים – לכל גבר הייתה עולם. אבל הם התפתחו ליחסים מינניים והולידו ילדים מקרים,cdc להסיר מהם את הכללה המציאו את מוסד הנישואין.

עוד אגדה מסיפורי הלאפ'זה: במקום מסוים החליטו לבנות מגן מכלי חרס, שאפשר יהיה לעולות בו ולהגיגע ללא. עונש הפסיקו הבנאים להבין אחד את השני, והגדיל נורס. וידע היום אפשר לראות את שברי ההרס במקום.

הזה: אין يوم מנוחה, אין מקדשים, אין אלים, את הפולחנים מקיימים בעיר כשבועדים את העצים והסלעים, ומתקיים גם פולחן אבות שבו מתפללים לכל האבות הקדומים. ללאפ'זה יש שני הגים גדולים בשנה, ראש השנה והג האסיף.

לצערו של צ'רינג רבים מאוד נישואיו הטערכות בקרוב בני הלאפ'זה, (קצת אירוני בהתחשב בעובדה שהיא עצמה תוצר של נישואים כאלה...). ולכן הם מהווים ביום אחדו קטן מאוד מהאוכלוסייה בדרג'ילינג, רק כמאה

או מأتיהם אנשים. אין שם בית ספר לאלפיצה במערב בנגל, ורק בסיקים שבהם בני לאפיצה רבים יותר, מתחילהים עכשו להקים בתים ספר מיעודים לבני השבט.

ההפלנו מהזריזות והמיומנות שהפגינה סונגמייט בניהול המסעדת. תוך כדי השתתפות פעילה בשיחה הקולחת, הורתה להגיש לנו תה סיני מריר וצ'אי מתוק, ופיקחה על המלצרים. מדי פעם עמדו מרוחק, קדים מעין קידה קטנה, והיכו בניינים שתרגיש בהם. ואז נגשו והושיטו לה בטקסיות, כשידם מושטה לפנים, שטרות כסף וקיבלו ממנה עוזף, והכל בקלילות ובלי להפריע לשיחה הנעימה.

צ'רינג סייר על העובדים במסעדת, נעירים צעירים מהכפרים הסמוכים, שהעבדה בעיר היא הסיכוי היחיד שלהם להתקדם. הם מקבלים שכר נמוך אך גם מגורים, אוכל, והכשרה מקצועית, והוא דואג שילמדו בשעות הפנאי שלהם.

בארכות הערב החגיגית שערכו לבבוננו התבlossen שני הילדים האדולים בגדי לאפציה מסורתיים, וננהנו להצלם ולהציג בפניינו כל מיני משחיקים שלהם. הבת הגדולה, איילין, סיירה על בית הספר ועל המורה שלה Mr Littlewood (צ'רינג הסביר כי למרות השם האנגלי המובהק המורה הוא אנגלי-הודי, קלומר הודי לכל דבר). בבית הספר לומדים אングליות, מתמטיקה תנ"ך והתעלות, ואיילין כבר קוראת עצמה את ספר בראשית בתנ"ך שנמצא בבית.

סונגמייט וצ'רינג רצו לפתחה מסעדה לתירירים מערביים במלון השני שלהם, והתייעזו איתה על האוכל שכדי להגישי בה. אף חשב על הבעה שלהם, והציע להם לפתחה "Tea Room" במלון החדש. המקום צריך להראות כמו באנגליה, עם וילונות מצועצעים, עצייצים ופרחים, "Cream Tea", (קנקן תה, עוגיות קטנות scones, חמאה, קפפה, וריבת). והציגו ל손ודים גם סנדוויצ'ים, ומאפים קטנים.

חשבנו כי מוזר שבעיר אין בכלל "Tea Room", אף על פי שהמללה הראשונה שעולה בראשו של כל תיריר מערבי שהוא שמעו את השם "דרגיילינג", היא כובן תה.

צ'רינג הקשיב בנימוס מבלי הביע דעתו, אך נדמה לי שבתי התה המצועצעים שכמותם ראיינו בכל מקום באנגליה, לא היו מוכרים לו, ולא העלו בו זיכרונות. בין דריילינג של הודי העצמאי, המורשת הבריטית היא רק היסטורייה רחוכה. ההוה, שבו מרבית התירירים הם צעירים מערביים היוצאים לטרקים או הוודים מהמרoco והדרום, משמעותיו יותר מה עבר, זהה כמעט כל שיחיה. אך בעדינותו הרבה לא אמר דבר ולא חזר יותר לנושא.

לקראת פתיחת המסעדה ליה צ'רינג לסייע במלון החדש שלהם הנמצא מתחתייה. המלון הגדל המעובד בסגנון פסודו-סיני מחוספס ופשוט, חוק מטעם של תירירים מערביים טיפוסיים. רצפת המסעדת, המסדרונות וגרמי המדרגות במלון מכוסים בשיש, הרהיטים כבדים וaicottiים אך מגושמים במקצת, כל החדרים פונים אל הנוף, (אבל לא למערב לכיוון רכס הקאנצ'יג'וונגה הנחשק, אלא צפון-מזרח להרי סיקים) ומעוצבים באותו סגנון פסודו-סיני חסר עידן. במלון חסרים שטיחים, תמונות ועצייצים כדי להפוך את המקום לביתי ונעים.

בקומה התחתונה נבנית דירה גדולה למשפחה שמתحتיה עוד מחסן גדול, אבל צ'רינג אמר לנו יודע כמה יוכלו להנחות מן הדירה הזאת, מפני שהם קמים כל בוקר ב-6 ועובדים כל היום עד 10 בלילה, ואז הם עייפים והולכים מיד לישון.

היוזמה לבניית המלון הייתה של אחיו של צ'רינג שנפטר בימיים עבריים וברצפה היקרה כרsuma בחשבון הבנק שלהם, ואף אלץ אותם לחתת הלוואות. טרdotות רבות כמו השגת הרישוי למכירת אלכוהול במשעדה החדש, וגיינט שקי מולט לבניין שלהם מאחר הבנייה העיוק עליהם במהלך הבנייה. כדי להשיג את הרישוי למכירת אלכוהול, הזמינו את קציני המשטרה לאכול ולשתות במשעדה שלהם בליל שלם. שהרי בהודו, שיחוד הרשות הוא חלק בלתי נפרד מכל תהליך עסק ומஹש כהוצאה צפואה בתוכנית העסקית...

צ'רינג הביע תקווה שכasher יהיה במקום בר, מסעדה ומויקה, יבואו אנשים מהכיכר לאכול ולשתות, וכך יהיו גם אורחים במלון. המשעדה היא המוחמיות האמיתית שלו, וכל המזון נשען עלייה, באורחות בוקר שתהיה כלולה במחיר הלינה, ובאוכל הטוב שהאורחים יכולים לאוכל במלון.

אכלנו במשעדה והחישה ושמחנו והתרגשנו אתם. היה יום שימוש נעים, ואנשים ישבו על המרפפת תחת השמשיות ונחנו מהאוכל הטוב.இיחילנו להם הצלחה, והשארכנו כמה מתכונים של מאכלים ישראליים: שקשושה, סלט ישראלי, סלט אבוקדו, וחוומס.

היחסים שייצרנו עם צ'רינג וסונגו מיט היו קרובים במיוחד מפני שנמשכו זמן ארוך. אולי היה לנו קל יותר להתחבר לאנשי הצפון הקרובים לבוגהיזם, שלא כמו להינדים למרכו או בדורם, אשר הפגישה אתם הייתה תחלה מייגע של דחיה, ניכור, השתומות ולבסוף קבלה והשלמה.

יום ההתקוממות הטיבטי: "דברו חלש!"

כללי תופים, גנית חלילים והצערות שנשמעו מהכיכר בעודנו מכינים לעצמנו ארוחת בוקר בחדרנו, הקפיצו אותנו לחלון. אל תוך הכיכר צעדו תלמידים במדי בית ספר בשורות ארכות, נושאים בידיהם דגליים טיבטים ותומרות קטנה מנוגנת בראש התהלהקה. לאט לאט תהייצבו כולם בשורות מסודרות מול פסל הגיבור המוקומי (איש רוח נפאלי מבון, כיאה לדרג'ילנג) בלב הכיכר.

מיד עזבנו הכל ודרנו בהתרgestות לכיכר.

נזירים, זקנים וצעירים מאנשי הקהילה הטיבטית, לבושים בגדים מסורתיים, נשאו דגליים טיבטים ואחוז בששליטם כתובים בכתב יד באנגלית, נגד הכיבוש הסיני והפגיעה בזכויות האדם בין. התלמידים והניפו כרזות דומות, וכorzות بد עם מסרים דומים היו כרכות סביב החזה והגב של זקנים לבושים במעליהם הטיבטים המסורתיים.

שלושה טבטים בלבוש ערבי עמדו מן הצד וצפו בתהלהמת התלמידים. שאכלנו לבוד מהתהלהקה, ואחד מהם אמר משהו שנשמע כך: "praysing". אחריו שלוש פעמים שבーン חור על המילה הבלתי מוכרת, שאנו: "מה זה?" והטיבטי הסביר שהוא המציין את ההתקוממות נגד השתלטות הסיניות על טיבט ב- 1959 ואז הבנו: "אה!!!" uprising.

מלבד אנשי הקהילה הטיבטית של דרג'ילנג מילאו את הכיכר סקרים מקומיים ומעט תיירים, שהתקבזו סביבם המפיגנים שדגלי טיבט התנוססו מעלהם. הנשים היו לבושות בלבד במסורתם: סינור פסים צבעוני, חולצות מושי ועליהן סראפנים אפורים העוטפים את גוףן. הגברים המבוגרים לבשו מעליים אפורים או חומים חסרי כפתורים, שהגורגה בגה עוטפת את מותניים וסגורת אותם.

הזקנים הצענים והמקומתיים אפורי השיער והזקנות העגלגלוות בעלות צמות השיבה הדקות והארוכות, צעדו במרחב ונראו מלאי חיים ונחישות, כאילו הם חיים שוב את ההתקומות והמאבק של אז.

לבסוף עמדו כולם בכיכר וחיכו, כשהילדים והנערים מטפחים בשלהו עד שהתקם בשלהו שורה ארוכה של נוררים צעירים נכנסה אל הכיכר, כשהם אוחזים בדגלי הodo וטיבט ונושאים כרזת בד גולגה: "Long Live the Dalai Lama". התלמידים המבוגרים יותר הניבו כרזת בד ענוקת שעלייה נכתב באנגלית: "סין, נחלי משא ומתן ישר עם הדלאי לאמה" כזרות אחרות קבעו כי לא יהיה שלום להודו עד שתיפתר בעיות טיבט.

שירת ההמנון הטיבטי הלאומי בלויו תזמורת תלמידים קטנה פתחה את הטקס, כמו תלמידות דקלמו פסוקים וניהלו את השירה והתפללה.

טיבטים מכובדים לבושים במעילים מסורתיים, החילקו ביניהם בהקראה נאום ארוך של הדלאי לאמה שנכתב לבבוז היום הזה. מכיוון שלא היו מיקרופונים ורק השורות הראשונות יכולו לשמוע, ובקהל חילקו דפים עם תרגום לאנגלית של דבריו. בכל פעם שאחד הקוראים סיים מהאו לו כפifs באדיות.

לבסוף עמדו כולם לשתי דקות דומייה לזכר הנופלים והמתים, ולאחר כך יצאו בת浩כה ארוכה שבראשה הנזירים עם דגלי הodo וטיבט.

המבוגרים והילדים האגדולים היו רציניים ומודעים למשמעות הטקס, בעוד שהילדים הקטנים שטיבט עבורים היא רק צילומים וסיפורו הסבויים, פטפו בעליונות כבגינה גולגה. הנימה השקטה והשלווה וההשלה של המפינים לא הלאו את השליטים המיליטנטים שנראו לא שייכים למקום.

גם הפעם הייתה האסוציאציה המידית של הפליטים הפלשתינאים והדרך שבה הם זורכים ומצקרים את הטרגדיה שערבה עליהם. לא הרגשתי מרירות או עצם אצל הטבטים בכיכר. להפך, היו בת浩כה הזאת שמחה וגואה על האחדות הקהילתית, והרבה אמונה ותקווה לתיקון המצב. לא הוכרו שמות המקומות שעוזבו בטיבט, והחשוב מכל: הקראיה המרכזית והופנה לסין לניהול דו-שיח ומציאת פתרון בדרכי שלום, ולא ליציאה למלחמה על האדמה שנלקחה בכוח. השליטים קראו לאוטונומיה תרבותית, ולא הזכיר כל את ההתנגדויות הגדולות שהקימו הסייעים ובהן הושיבו סניים בתנאים מועדים.

יור מאוחר למzdנו משחו על החלוקה הפניתית בתוך הקהילה הטיבטית בדרג'ילינג ובוואו בכלל. חלק מהפליטים התבasso והקימו עסקים ממשגמים, והתקרבו לתושבים המקומיים ואף נישאו להם. וחלק אחר, בעיקר המבוגרים ואנשי החינוך והתרבות, שקוים בענייני הקהילה והם מעין "פליטים מקצועיים", שרואים בישיבה בהודו צפופה ומנית בלבד.

"...מודיעם כל כך בלתי יעילים? איך זה לא מפדריע להם?..."

המרת דולרים לרופיות בסניף "Bank of India" בדרג'ילינג התגלתה כחויה אנטרופולוגית משועשת. הבנק שוכן במבנה גדול הנראה כשריד מובהק של השלטון הקולוניאלי. עמודים יונייניס גדולים מקשטים את הכניסה, והחל הפנימי הגדל מוקף עיגול עמודים עגולים היורדים מהתקרהגובה. מדרגות רחבות הובילו לגלריה גדולה בעלת מעקה אבן מעוטר, ובה משרדים ואשנבים ששכיבם התגודדו הלקוחות בתורים צפופים או התרכזו בהםם.

השותר החמוש בכניסה הפנה אותנו לפינה צדדיות בקומת הקרקע. פקיד הודי עגלל ומושך ישב ליד שולחן עץ גדול וכמה תיירים ישבו או עמדוידו, מתחים שיתפנה אלהם. כל תיר הושיט את דרכונו לפיקד, שמלילא בכובד ראש ובאייות את כל הפרטים: שם, גיל, תאריך הוצאה הדרכו, מקום הוצאה הדרכו, תאריך הוצאה האשורה ותאריך פקיעתה, וכמובן המספר שלו. כל זה נרשם במחברת ענקית בטבלה גדולה המשורטטת בעיפרון.

פקיד לבוש מהויט שנאה מכובד והשוב מן הקודם ישב ליד שולחן סמוך, גדוֹל וכבד יותר, שעליו היה מונח מחשב שלא נעשה בו כל שימוש. מדי פעם, כאשר חזר הפיקד המכובד שאותו כינויו: "המנהַל" משיטוטים ברחבי הבנק והתפנה ממשותיו בטלפון, ניגש הפיקד הוזר בהכנע לשולחנו, והגיש לו את המחברת עם הדרכו בתחום תוך כדי קידה קשנה.

בכל פעם היה "המנהַל" מתבונן במחברת ובדרכו בהכרת השיבות ובאייות ומאמתה את הרישום, או לפחות נראה כמוامتה אותו, ואו רומז בניד נרהה לפיקד הזוטר. זה היה קם וניגש כשגבו כפוף וואשו מוכן בראיה כבוד אל "המנהַל", ומהזיר את המחברת עם הדרכו לשולחנו.

ורק אז היה הוזר מושיט את הדרכו לתיר, ביחד עם עיגול מתקת שטוח שעליו היה החרט מספר, ומפנה אותו למעלה לగליה. שם היה צריך לחכות בעוד שני תורים קצרים יותר, ורק אז אפשר היה לבצע את ההמרה הנכספית, ליד אשבּוּ נסּוף, שבו הייתה לזרם עדיפות על פני המקומיים.

התהליך הזה, שנראה כתעללות מכוונת בלוקחות, היה קצר ונוח בהרבה ממתוריהם הארכיים והצפופים שהמקומיים השתרכו לאורכם שעוט ארכות בסבלנות אין-סופית. אף על פי שהוא מחשיבים על כמה שולחנות בקומת הקרקע, וחילק מהפקדים אפילו השתמש בהם, לא נעשה כל שימוש בטכנולוגיה הזאת לצורך המרת הכסף.

שער גדוֹל ומעליו כתובה מתחכ מקומרת: "District Magistrate", התנשא מעל הכביש היורד אל כמה בניינים מונחים שעורם המפואר עדין ניכר בהם. ערובייה של אנשים, מכוניות משטרת וצבא ומוניות, מילאה את החצר הגדולה בצפיפות ובחוסר הסדר האופני להודו.

הגענו למקום כדי להוציא אישור כניסה לטיקום, תהליך פורמלי שתיראים לא הודיעם הרזים לבקר במדינה בעלת המעד המזוהה חיבים לעברו.

במבנה אישורי הכניסה היו מסדרונות ארוכים וחרדים גדולים, בהם ישבו פקידים ליד שולחנות כתיבה גורלים ומושנים ומאחוריהם ארוןות עץ גדולים מלאים תיקים. הפקידים כתבו בשקייה באותו מחברות גודלות שפגשנו בכל מקום בהודו, ושבגלאן כינויו זהה: "ארץ המחברות".

מאחד החדרים נשמעו צלילי תקתווק מוכרים שלא זיהינו מיד, אך כשהצצנו פנימה נזהנו לראות חדר מל'א בפיקדים כתבים מתקתקים על מכונות כתיבה יידניות...

התופעה הזאת זוראה ונשנהה במסדרים ממלכתיים במקומות שונים, בעמדות פיקוח צבאיות באזוריים הקרובים לגבול הסיני, בסיקים ובעמק ספיטי. ההסבר הראשוני שללה בדעתו היו הפסוקות החشمل התכוופות. אך זה הוא רק הסבר חלקי.

אפילו קפה האינטernet, התגלמות הטכנולוגיה המתקדמת, היה לעיתים קרובות מקום קטן ודי עולב עם כמה עדות, ולפעמים שימש גם כמעבדת תיקונים ומכירת מחשבים. חוטי חשמל תלויים מעלה הלקחות ובין העמדות, היבורים המתנדדים על בלימה מכל מקום אפשר, מצרבים ענקיים מונחים על הרצפה, בחלל מתגנת מוזיקה מערבית רועשת והכל מאובק וUMBOLGAN.

במקומות האלה ישבים בדרך כלל גם מקומיים, צעירים שאין להם מחשב בבית. הפסוקות החשמל ונפילות של הרשתים הן תופעה רגילה, ובמקום אחד הכריזו שלט: "לצערנו הקשר איטי מאד, זו אינה אשמה".

תקשות האינטernet הלקوية והאטיתת בתבי הקפה הנוצצים באזורי התירוטים, הצלחה להרתיחה את אפי, שהיה סובלני ופתחו מני לחשופות ההודיות המרגיזות. בשל הקربה שלו לעולם המחשבים התעורר לו ציפיות להבנה והזדהות עם 'עמייתם' אנשי מחשבים מקומיים. כאשר התנגןו בצווחה בלתי הגיוניות לדעתו, איבד את סבלנותו והתפרק בкус, ולא התרgal גם לאחר שהתופות האלה חזרושוב ושוב לאורך המסע.

באמצע הרחוב המרכזי של השוק הגדול בדרגילינג, עמדו מאותם איש בקבוצה דוממת ונשאו עיניהם למעלה אל הקיר שממול. שוטרים ציוינו אותם לשולי הדור כדי לא יפריעו לתנועה, אך עוד ועוד אנשים נעצרו לקרה בתשומת לב גודלה כזרות גדולות שהו תלויות על הקיר. שני תלמידים במדี้ בית ספר הסבירו שזהו תעולה של המפלגה המקומית לקרה הבחירה שיתקיימו בקרוב.

משמעותם עד גוף מתשדרי בחרונות בטלוויזיה וברדיו בארץ, נדמנו מן ההשפעה המהפנטית כמעט של קרוה שכולה מלאה כחבות בכתב יד התלויה בגובה על הקיר – העוצרת אנשים ברוחם במשך זמן אורך ומכבת את התנועה, כאילו היא סרט קולנוע עם פעלולים מרהייבים...

באותם ימים ראשונים בדרגילינג נזקנו לשירותי אחת מהברות הטלפון הסוללארי המקומיות, שהפכו ללקחותיה כדי להוויל את מחיר השירות לארץ וממנה. כאשר ילדינו לא הצליחו להתחשIALIZינו היינו בטוחים שהוא יוכל למצוא סוללאריה היהודית, וניגשנו לסניף החברה בעיר.

עובד החברה המקומי, צער חייני ואדי, צלצל למרכו החברה בכלכotta: "לפעמים השיחות מן המזורה התיכון חסומות (?) וייתכן שגם הסיבה לכך שלא הצליחו להתחשRALICB". התשובה נראתה לנו סותמה ולא הגיונית, ודרשנו טיפול יותר נקודתי. לאחר שרשם את הבעה שלנו במחברת גודלה, לא התפקיד אפי ושאל מדוע אינו משתמש במחשב. התשובה הייתה: ... "you can't trust the machine"

למורות הבטחה האגיגית להוכיח לבעה יותר זמן ולצלצל אלינו כשידע יותר, לא שמענו ממש כמה ימים והחלנו לחזור למשרד ולא לווור עד שענינו יפתח. מצאו את הנאלזי חביב כריל, אך ישוב באפס מעשה, שקו בשיחות ידידותיות עם לקוחות וחבריו לעבודה. הוא צער ושמגנן, סמכותי ומלא מרצ ומקצועית, השתתלט על ניהול המשרד והחל מיד לטפל בעניינו.

בהיעדר שפה משותפת אחרית דבר עם המקומיים ועם מרכו השירות אי-שם בהודו אנגלית, שהרי זו השפה היחידה שיכל לומדים בבית הספר, בכל מקום בהודו. החזיקו אותו כשעה בהמתנה, שאלו את אותו השאלות שוב ושוב, וmdi פעם השיחה פשוט ניתה. אני כבר ריחמתי עליו והיתי מוכנה לוותר, אך ההודי לא אמר נואש ונראה נזקן את ההסביר לבעה.

לבסוף, לאחר כמה שיחות עם בנו, והודעות כתובות שישלח לטלפון הנידי שלו בהצלחה, (למה לא חשבנו על כך בעצמנו!?) הגיעו למסקנה שהבעיה היא בחברת השירות לח"ל שלאליה היינו מוחברים כלcosa עסקי

בישראל, ולא בראש הסולולארית היהודית. התנצלנו על היומנות והדעה הקודמה שלנו, שנבעו ללא ספק מאיישה מתנשאת.

המשרד התנהל בחוסר ייעולות מוחלט, שני עובדים נוספים לא נתנו כל שירות ללקוחות ותרומות הסתכמה בהפניית הלקוחות לנפאלי "המוחה", שהיה די פסיבי וחסר אונים.

כל זה ב-Airtel", שהיא חברת טכנולוגיה מתתקמת, והפרסומת שלה מציגה תdimת מערבית, ולא חנות או מסעדת משפחתיות, שבה מתקבל להזיך את כל בני המשפחה כולל הקרים העניים שהגיעו מן הכפר ...

ההודי הנמרץ והשאפטן נשלח מבומבי לשולשה הודשים לדרגילינג, כדי לטפל בבעיות מסווכות של לקוחות החברה שלא נפתרו על ידי העובד המקומי. המשימה שלו היא לנבור בין סניפי החברה בברבי הוו ולוננות לצורכייהם, ולתת תמיכה מקצועית לעובדי החברה המקומיים במקומות מרוחקים כמו דרגילינג. עצם הצורך בשילוח כזה מעיד על הפער העצום בין מרכזי הטכנולוגיה המובודדים והפריפריה המהוה את מרבית המדינה הענקית הזאת, שהיא הקדמה וההתפתחות מגיעים רק לפלה קטן וחסר משמעות מתחזק מעלה מיליארד תושביה.

חוסר הייעולות והעבודה המיותרת והקשה של העובדים במסעדות ובמלונות, ושווון הנפש של היהודים כלפי כל אי-נוחיות או ממש פיזי, נראו לי כחיה בלחני ניתנת לפיצוחה.

הפקoid היהודי חמוץ הסבר שטייף בנו במשרד ה-"District Magistrate", עמד ליד שולחן שחסם גישה ישירה לאשנב. בכל פעם שהגיאש או קיבל טפסים ממבקשי האישור נאלץ לעות את גופו באלבsson, אך זה לא היה חשוב מספיק בעיניו כדי להזיז מעט את השולחן ולעמוד ממש מול החלוון בנוחות...

שטייף הרצפה במלונות ובבתי נשתה בכירעה על הרכבים עם סמරטוט ביד, והטוטוא כשהגוף מوطה למיטה והיד אוחזת באגד זרדים ארוכים, אך קצרים מדי לאפשר הזדקפות.

התעלומה הזאת העסיקה אותו מודע ביום הראשון שלהם ההם. מודיעו הם כל כך לא יעילים? הרי לא נראה שהם סובלים מחריצות יתר, האם אינם רוצחים להקל על חייהם? האם זה לא רצון טבעי של כל אדם?

"קומונה קפיטליסטית" משפחתיות

זרנו לחוף כספרים הופיע בתוך חנות הבגדים שלו, אך הגבר המבוגר שטייף בנו בפעם הקודמת לא היה שם, ובמקומו קיבל אותנו צעריר בעל פנים עדינות ויפות וענינים מאירות. שאלנו הין המבוגר והצעיר הסביר בנימוס כי אביו נסע והוא מלא את מקומו בנהנות.

אפי ביקש שטרות גדולים של חמיש מאות רופיות, ומיד נשלה נער צנום (כמעט בכל עסק בהודו יש נער או ילד שעושה שליחויות) להביא מהשכנים. בזמן שהיכינו לכصف, הציע לנו לראות אם יש שהוא שאנו רוצים לקנות בנהנות. כאשר הסברנו שאנו לא חורים בביתה, אלא ממשיכים ונשארים בהודו במשך שנה, התרשם מאד.

על הכניסה לchnות היו תלויים שלושה צילומים גדולים מאוד, שני גברים מבוגרים בעלי זקן לבן ארוך ומהודר, ושלישי צעריר יותר, שזקנו קצר ו深厚的, ישב בשיכול רגלים על האדמה. הפעם הייתה אני זאת ששאללה על האנשים בצלומים, ואפי מיד נכנס לתפקיד המראיין.

בקול רך ובאנגלית מושלמת סיפר לנו ידידנו החדש, ד.ק. פודאר שלו, את סיפורם של האנשים בצילומים וסיפור משפחתו המורחת.

"כל אחד מהגברים שאתם רואים בצילומים היה גورو בשושלת, שבה כל גورو ממנה את יורשו. הגورو ישב בכפר קטן בשם דינוד במדינת האריאנה שבמרoco הודי, מקום מוצאה של משפחתי, ואנחנו עדין מחזיקים שם אדמות. בדיק עכשווי יצא אבי למסע עלייה לרגל אל הגورو בכפר, וכך עשוים גם שאר הדורות מפעם לפעם.

למעשה כל המשפחה שלנו, המונה 122 נפשות, מתפקידו כישות כלכלית אחת עם עסקים בדלהי, מדינת ביהר ודרג'ילנג.

סבי ואבי התגוררו ברגנון שבבורמה, שם עסקו בסחר עצים עד שהוגלו על ידי השלטון הצבאי. כשהזרו לדלהי הקימו בית חרושת לשקי פלסטיק, ולאחר מכן לdrogeling והרחבו את העסקים.

כיו יש למשפחתי חמייה בת הירושה בדלהי ובbihar, המספקים לשקי פלסטיק ארג' לשני הקונצנזינים הגדולים בהודו, ומיצאים לגרמניה. בdrogeling הם מחזיקים ארבע חניות טקטייל באזוריים שונים לאחר שהן מיועדות לקווות מסוימים. כל הרוחחים מגיעים למרכז הכספי של החברה בדלהי".

לא הבנו מה בדיק מקובל כל משפחה ולפי איזה מפתח, אך נראה שככל צרכיהם מתמלאים, והם אינם סובלים ממיחסור כלשהו.

פודאר הציר המשיך לספר: "על הכל שולחת הסבתא בת התשעים, שהפכה להיות ראש המשפחה לאחר שהסביר נפטר. הכל – כלומר כל דבר: החל בחלוקת הכסף למשפחotta, החלטות עסקיות וניהולית, וכלה באירועין או קניות גדולות של המשפחotta. כולם מציתים לה בלי פקוק".

העקרון שלפיו מתנהל הקואופרטיב המשפחתי המזר הוז מזכיר את הקיבויז: "כל אחד (עשה) לפי יכולתו, כל אחד (מקבל) לפי צרכיו". אך במקומות הקיבויז והוועדות, ההחלטה נעשית על ידי זקנים או זקנות השבט בדיון דמוקרטי.

"...המשפחה מנהלת מעין 'בית ספר לעסקים' משל עצמה. כל בן משפחה המתחליל כעובד חדש, חייב להציג מדי חדש במהלך חמיש שנים, להוכיח הבגדים שלו בdrogeling למבהים רבים של הדרצה, ייעוץ וביקורת הישגים. לאחר חמיש שנים המתמחה מוכן לכל תפקיד שיטילו עליו האחים והסבתא המנהלים את החברה". פניו של הציר קרנו מגואה על הכבוד שזכה בו אביו ודודו, המדריכים את כל הצעירים במשפחה. "אני כבר בשנה השנייה להתחמות, ובסיום אני מוקה שאוכל לעبور למרכז הפיננסי בדלהי".

וכך נוצר הקשר עם הגورو: "כאשר סבי ואבי עזבו את הConfigurer, השאירו את אדמותם לעיבוד על ידי אנשי הConfigurer, ומפעם לפעם היו נסיעם לבדוק אותה. באחת הנסיעות האלה פגש אבי את הגورو, נכבש בקסמו והפרק לחסיד שלו, וsoftmax את כל המשפחה חוץ מהסביר".

חסידי הגورو הם בני כתות וdotas שונות בהודו ובארצות אחרות, ומקיים מרכזים בדלהי ובעוד מקומות בהודו ואף בטורונטו בקנדה, מכל המקומות האלה עולים אליו לרגל לפקר הקטן שלו".

אפי שאל אותו אם הוא מקיים את הפולחנים ההינדיים והצעיר הסביר: "איני מאמין באלהים שאינם מכיר כמו שאני מכיר את הגورو שלי, ולכן אין לוקת חלק בשום פולחן. אך את מהנה מריחת הטיקה' על המצח אני מקיים, ממשם שבעניינו זו מסורת ולא דת".

הגورو נתפס בעיני החסידים לאלהים – וכך המקום להסביר, שבמלה "אלוהים" ההודים אינם מתכוונים כלל למה שאנהנו חשבים. על פי תפיסתם אלהים הוא פשוט אדם חכם מאוד, שיכל לעזור לבני אדם,

וידוע מה הדרך הטובה ללבת בה. הגورو של פודאר מטיף לששית חסד והילכה בדרך הישיר. לגورو הנוכחי קדמו ארבעה שהעבירהו את התפקיד מאחד לשני לפני מותם. משפחחת פודאר התחללה בגورو הקודם, וכשנפטר המשיכה בטבעיות עם הגورو הבא אחריו.

כל אחד מהמאימים עושה מדיטציה המתאימה לצרכיו לפי הדרכת הגورو – פודאר הצער עושה רק שתי דקות מוקדם בברוקר בזמן השינה, (אפי הסביר לי כי הכוונה לוגעים הראשונים אחרי הקייצה) ושתי דקות בעבר לפני השינה. ואילו אמו קמה בארבע בברוקר, יוישבת בתנוחת מדיטציה ממש שעתיים.

פודאר צין בגואה: "חשיבותם של ארבעת הגוראים באים מהקסטה של הסוחרים שאליה משתיכת גם משפחתי!" למלמדם שהווים גם העיסוק הרווניינו הופשי מכבל החולקה לכתות...

(כתובת הרשת של הגورو: www.radhaswamidinod.org)

למוננו הייתה ההנות ריקה במשמעותה האורוכה. בחוץ התענן והיה קר, וכל התירירים ברחו למולנות. כך יכולנו לשבת בשולוה, הבחר ברגלים משולבות על מזרון גдол מכוסה בסדין, ואנחנו מולו על כסאות חסרי גב. גם כאשר אפי צילם אותו סופר כסף, אפשר היה לראות את השקט הפנימי והפתיחה שקרנו מעיניו.

העובדת כי מכל האנשים, דווקא חלפן כספים ממשפחתיים סוחרים אמידה יהיה אדם כל כך חסר שאיפות ותאות ארציות, נראה לי אז כאבוסורד הודי נוסף ברשימה ההולכת וגוברת.

דווקא בני המעדן הבינוי, המশכילים והמצחחים שהשתלבו בכלכלת הקפיטליסטית, חשים צורך עמוק בהדרכה והנניה מאישיות ורוחנית הפרושה מהבלתי העולם התחרותי והחומרני שבתוכו הם חיים. לעיתים הם עוזבים הכל והופכים ל"באבא", לבושים גלימה כתומה ובידיהם רק צורר קטן עם גלימה ושמיכה דקה וקערת אורז.

פרק שני - פגישה עם בודהה: סיקום ושוב לדרג'ילינג

עדין מפונקים אך נסעים כבר בג'יפ ציבורי

לפי עצת בעל המלון שלנו קנוינו קרטיסים ל"Shared Jip", כלומר ג'יפ המשמש כאוטובוס שהמקומיים ממלאים עד אף מקום, אך רשותית יש בו עשרה מקומות בלבד הנהג, וגם זה בצפיפות. כדי שלא נימעך ונתקווץ בנסעה הארוכה (או עוד השבנו שהמשתמשות הונסעה ארוכה...). לבנטוק, קנוינו ארבעה קרטיסים לשניינו. כך ישבנו ברוחה כמו מערבים מפונקים, בעוד הנוסעים מצטופים מאחורינו ולפנינו. זוג קייטנים הודיעים שנמנמים בני העמד הבינוני עם שני בניים מוגלים, חילוק את מושבם שם ונסע מוקמי Zusnos, זוג נסוך הצופף על המושב שלו הנגה.

בחנה המרכזית של דרג'ילינג שרר כאוס מוחלט. עשרות אוטובוסים וג'יפים חנו בצד הכביש שלא היה רחב במיוחד, וכל עצירה להורדת נוסעים שיתקה את התנועה הסואנת לחלוון. לבחנה הגיעו כל הזמן ג'יפים דחוסים בנוסעים, גיגותיהם עמוסים בחבילות ושים עד להתקע, ולפחות שנים או שלושה נוסעים תלולים מאחור ואוחזים בג' המוכנית. כולם צפרו כל הזמן וניסו לפנות דרך בין הולכי הרجل והסבלים שעמדו על הכביש.

מראה המכניות החונות זו לצד זו בשורות ארכות ומחלות לנוסעים שאולי יבוואו, נראה חסר כל הגון בעינינו המערביות. אנחנו כמוהו ייינו דואגים לסיור עבודה, ולחולקה הגינוי בין הנגנים כך שלא יטלו את זמן הביצפיה. האווירה השלווה וחוסר התחרותיות בין הנגנים נראתה לנו חסרת הגון מעשי על פי כללי התנהגות השוק הקפיטליסטי שליהם הרגלנו, ואני שוב השותומתי: "הרי לא יתכן שכולם טיפשים או שאין להם יזכור הישרות כלכלי?" השיבה כזאת נראתה לי ממש גענית וזהית אותה על הספה.

העמסנו את התרמילים על גג הג'יפ (הנגן הקפיד על הפרדה מקצועית בין ובין הסבלים שהסתלקו לפני שהג'יפ הגיע, ודרש מאטנו לשבוב את התרמילים ולחולשיט אותם אליו לגג הג'יפ) והתיישבנו. אמרתי לאפי שעכשיו נחכה שעה, עד שנצליח לצאת מהפעולה בצעקות של כל הנגנים מסביב. ואז הבנתי מדוע הם נחлиз הנגה בעזרת שיתוף הפעולה בצעקות של כל הנגנים מסביב. לשם מה זוקרים בסדר ומשמעות. אף אחד לא התרג זלא מידה, וכולם ניסו לעזר ולפנות דרך לאחרים. לשם מה להתאמץ ולארגן כשהכל מסתדר ווזרם בספונטניות?

בשל היותה ציר צבאי אל הגבול הסיני, הדרך לסיקים מוחזקת הרבה יותר טוב מזו המוביילה לדרג'ילינג, והנסעה בתחילת הדרך הייתה נוחה ובטוחה. אך לאחר כשעה עצרנו בכפר קטן, נסע עלה למוגנות והצטופר עם הנגה על אותו מושב. עיני כמעט וצאו מהורין בעטה, אך שאר הנוסעים קיבלו בטבעות גמורה את המחזזה. הנגה היה צנון, אך חברו היה מוצק ועיב-בשר, וכמעט שלא השאיר לו מקום לשבה. אחרי הבהיר הראשונית לא יכולתי שלא להתפעל מכישורי הנגגה המופלאים של הנגה בתנאים הבלתי אפשריים בהם היה נתון.

על הג'יפ והעמסו חבילות מלאות בירקות מהשוק של דרג'ילינג והנガ חילק אותן לאנשים שחיכו בכפרים לאורך הדרך. אנשים רבים נפנו אל הנגה וקרוואו לעברו בידיות וגענו בחיווק ובקריאות שמהה.

הדרך עברה בין הרים מיוערים בנוף אירופי כמעט, ורק מטעי התה וחלקות הבננות הוציאו כי אנחנו בהודו. שלא כמו הקרים הצפויים בעלה מן השפה בדרג'ילינג, הרי סיקום מושבים בדילות בקרים קטנים, נקיים ומטופחים. הדרך הפכה תוללה ומטפתלת יותר ככל שהתקרנו לגנטוק, ולבי החסיר פעימה בכל פעם שהנאג עף מכוניות איטיות שנשעו לנו, או כשהערפל הסמיך הסתר משאית או ג'יפ שהגיחו לפתע מתוכו.

לאורך כל הדרך הוציאו כרוזות גדולות את הנגאים בכביש באמרות שפר מהorzות. להן מבחר מצומצם:

"check your nerve on my curve!"

"it's not Rally, enjoy the valley"

"Peep Peep do not sleep"

"drive on horse power, not on Rum power"

"Hurreu Burrrey spoils the curry"

"Better Mr Late than the late Mr..."

"When frisky # With whiskey # Don't drive # Cause its risky #"

"if you drive like hell others will have a story to tell"

"!Stay Married! Divorce Speed"

כרוזות צבעוניות גדולות עם ציורי פסגות מושלגות הכריזו: "ברוכים הבאים לשיקום - שווין של הודו" לא פהות...

חניות מודרניות ברחוב הראשי, כבישים רחבים עם מדרכות, גשרים להולכי רגל המאפשרים לתנועה זורום במחירות, ושותרים בעמדות עגולות בכיכרות, שבאמת מכוננים את התנועה ולא סתם עומדים ומפטטפים, הפתיעו אותנו לטובה כאשר הגענו לגנטוק.

כמו דרג'ילינג, גם גנטוק בנוי על צלע הר גבוה ותול, ומדרונות תלולים מחברות בין הרחובות המתפסים בעיקולים ארוכים ומחזונים, ומקוצרות את הדרך למקומות המدلגים עליהן בקלילות כעוי הרים. אך שלא כמו המUberים המאולתרים והמדרגות השבורות בדרג'ילינג שנראים כאלו נבנו על ידי שיכור, המדרגות בגנטוק מסודרות ובטוחות.

מעמדה המיחודה של מדינת סיקימ בפדרציה ההודית הושג כפשרה בעקבות התיסעה והמהומות ב-1976, ובביא להשquetות הגדוולות של הממשלה המרכזית בתשתיותה, במאזן למניע מתייחות על הגבול עם סין, האיבר הגדול ביותר שלו. גם דיליות האוכלוסייה: כ-600,000 תושבים על שטח קטן כמעט שטחה של ישראל – תורמת לשירותים הממלכתיים הגבוהה בהשוואה לשאר המדינות הצפויות של הפדרציה ההודית.

לאחר טיפוס מייגע בעלייה תלולה לארמון מלך סייקים על הגבעה המשקיפה על גנטוק מצאנו אותו סגור, ושלט מעל השער הכהן: "מקום פרטוי". אך מאחר שכבר התאמצנו המשכנו לעלות, בתקווה לראות בכל זאת משהו מעליו או לידיו.

חומר אבן הקיפה מגורי נזירים ומقدس קטון, שפתחו האחורי נשמעו מוזמורים טיבטים וצלילי תפifs והוצאות שעוררו את סקרנותנו.

אפי הסיט את הוילון שהסתיר את הפתח, החיצן פנימה ורמז לי להתקרב בתנועת יד. המראה היה מוזר: החדר הקטן היה מלא במערכיים שישבו על הרצפה בשיכול רגלים וקרווא פסוקים טיבטיים באותיות אנגליות מתוך חוברות קטנות שהחזיקו בידיהם. לאחר היסוס קל נכננו, והתיישבנו ביניהם בשיכול רגלים כמהותם.

על דוכן מוגבה בהצהה החדר, ישב נזיר בעל גוף מלא ומוזק, וקרא מתוך חibilit דפים מלכניים קטנים שהפך מדי פעם. ארשת פניו השמנמota ביטהה הכרת חשיבות עצמית, והוא התבונן בקהל היושב מתחתיו בפטרונות.

במהרה הבנו שכל הקולות שאנהנו שומעים: הדקלום, החצוצרות והתופים, מגיעים מרמקולים ענקיים הנמצאים לידיו. כדי פעם הפסק את מכשיר ההקלטה וננתן הוראות באנגלית: "עכשו רק תקראו", "עכשו אני אקרא ואתם תקשיבו".

החדר הקטן היה מקושט בעיטורים מצועצעים, תМОנות ומנורות. היושבים על הרצפה, רובם צעירים אך חלקים מבוגרים ואף קשישים, לבשו תערובת של בגדים הודיים, טיבטים, ובגדי היפים משנות השישים. כולם נראו רציניים עד אימה, רוכנים על החוברות ומשננים במסירות נפש את הפסוקים, בمعنى מגינה שהזורה על עצמה, והמשיכה להצטלב באזונינו עוד זמן ארוך אחריו שעזבנו.

הטקס התמשך ואני כבר הרמתי את רגליי הדואבות וארגנטית את עצמי בצורה נוחה יותר. כמה צעדירות שি�בשו ידי החליפו את שיכול הרגלים, והתנוועו במקומו באין נוחות. אחת הבנות ניסתה ללחוש מהهو לחברתה, שרכנה מעל ספר התפילות של הבוחר שישב לפניה.

הנזיר פנה אליה באנגלית: "כן?"utzira hanuya barasha le'shilla, והנזיר נזף בה: "את מפרעה לאחים." הבוחרה נבלה וקפאה במקומה זנון ארו. כאשר צלילי החצוצרות והתופים החירשו את האותניות, כמו בשקט ובזהירות ועמדת מאחוריו קיר קטון, מהככת את רגליה הרדומות בפנים אומללות...

כאשר הפסק הנזיר את ההקלטה והכריז על הפסקת תה, שאל אף צעירה בלונדינית לבושה בבדים טיבטיים מסורתיים מיהו הנזיר השמנמן. כפי ששיתר, היה זה סיגואל רימפוצ'ה, מחבר "ספר החיים והמתים הטיבטי" רב המכර הפופולרי שתורגם לשפות רבות, בinyaun עברית. ישראלית שפגשנו בכפר הקטן רומטיק, סירה לנו בהתפעלות שהיה בהרצה מעניתה מאוד שלו בגנטוק, כמה ימים קודם.

האנשים במקדש היו חסידי הנזיר אשר הגיעו לגנטוק במיוחד כדי להיות אותו. כולם עמדו בחוץ והתבוננו בו מרחוק בהערצה ובכבוד ולא העזו להתקרב, מלבד כמה מקרובים, כנראה המלווה הקבועים שלו.

שתי זונות טיבטיות שהקיפו את המקדש מלמעלה ומולגות גלגלי תפילה, עצרו וקדו לו כשהן מצמידות ידיהן לחזה ומכינות ראשן. יישש מוקם וצנום בחולוק טיבטי אפור התקרב אליו וקד בכבוד, וסיגואל

שוחח אותו והציג אותו בחגיגיות, כדי לשירות את מלך סיקום האחרון, כאשר כי עדיין כשליט בארמון השכן.

קשה היה להחמיר את גינויו המלכות בהתנהגו של סיוגאל. להוראות הובא אליו מן המקדש צערף צמר רתוב, שהמקורבים הניחו על כתפיו בזיהירות. הוא פסע באיטיות ובהכרת החסיבות עצמית אל מחויז למקדש ושותח באדנות עם מלוויו.

בתחילתה אמרו המקורבים שההרצאה הבאה שלו בגנטוק תינתן בטיבטיה, כיון שהיא מיועדת לנזירים המקומיים. אך כשסיוגאל קרא לחסידים להיכנס שוב למקדש אמר לנו אחד המקורבים, גרמני צנום בעל ארשת פנים סגופה וחמורה, שההרצאה תורגם לאנגלית.

עמדונו ליד הפתח והגورو הנכבר התקרב אלינו. נבהליך, בתווחה שבעוד רגע ניחשף כמתוחים, כיון שלא היינו חסידים, ואני אףילו לא קראתי את הספר המפורסם שכח. אך אף הרגיש מצין, ושמה להזמנות לראות מקרוב את איש הדגול והmphorus, שאת ספרו הכליר ואבא.

הגרמני הציג אותנו לפניו כישראלים המתעניינים בהרצאה שלו, וסוגיאל, שלפעת התנהג בסגנון ערבי וזרוקטי, לחץ את ידו של אף בלבביו. המחוזה הזה עורר מבטי השותחות בקרב הנוחחים, ואני הרגשתי עוד יותר גרווע, מנסה נואשת להסתיר את ההסתיגות והងוכר שלו. כולם נכנו פנימה, ואנחנו נעלנו את געלינו ויצאנו לדרכ.

כעבור יומיים נשענו למנזר בכך'ר פלייטים טיבטים סמוך לגנטוק שבו המתגורר הגورو כאשר איןנו בדריכים, לשמעו את ההרצאה עם והתרגם והומבטה. במאה גודלה מוקשחת בדגלים וצורות אבעוניים הובגה בקצת הרחבה המרווחת ומעליה נמתח אוהל צבעוני ענק. על מחלות שהיה פרושות לפני הבמה ישבו אנשי הכך'ר בשיכול רגלים בשורות ארוכות, לבושים בתלבושים הטיבטיות המסורתית. זקנים לבני שיער והרושא קמטים סובבו גללי תפילה וגללו מחרוזות תפילה וממללו את המנטרה הטיבטית: "אום מאני פאדמה הום". ברמקול נשמעו פסוקי תפילה מונוטוניים, ומסביב לדי קירות המנזר ועל המרפפות עמדו הנזירים והחכו.

החסידים המערבים, מיעוט מボטל בקשר קהל המקום, ישבו על כסאות פלסטיק בשורות האחוריות שניצבו מחוץ לאוהל בשמש הקופחת, מזעים וMASTERIM את ראשם בצעיפים או מטריות.

לרחבת ונכנסו שתי מכניות גדולות ומפוארות. כמה נזירים ונכבדים טיבטים בלבד מסורתי יצאו מהן ואחزو בורועותיו של סיוגאל רימפוצ'ה, מובילם אותו אל המנזר שם שמוליכים עייר או נפה. התרגשות עברה בקהל והכל חרגנו את דרישות קירובו את כפות יייהם הצמודות להזחה ולמצח, או ירו על בריכיהם והניזזו את מצחם על האדמה, במחווה של כבוד גדול.

לאחר כחצי שעה בה המשיכו כולם לצפות במתח נשמעה תרועת חזירות. סיוגאל יצא מהמנזר כשבני נזירים התוקעים בחזירות צועדים לפניו, וכמה נזירים מקיפים אותו בדרך לדוכן מוגבה על הבמה, עליו התישב ברגלים משוכלות וכרכ' את גלימתו סביב מותניו מנanga הנזירים.

להפתענו דבר אל קהל הטיבטים בשווינונית, בנימה חביבה וידידותית, מפנה אליהם שאלות רטוריות ומשעשעות בעיליל, (רעמי הצחוק בקהל העידו על כך) ומתחליל כל משפט במשהו שנשמעו לנו כמו המילה האנגלית: "Gentlemen". אף אחד לא תרגם את דבריו, והחסידים המערביים המשיכו לשבת בשמש מאזינים לטיבטיה של הגورو בדבוקות, אך אני החלתי שהם נראים די אומללים, אולי מפני שאני עצמי סבלתי מן החום והשעום.

ההופעה יכולה להיות מעניינת מאוד. האיש לא שפק בעל כירזומה מרשים. מתגבותו של אפי ואחרים לספר שלו, ומהתפעולותה של הישראלית שפגשנו מוהרצאה שנותן באנגליה, הבנתי שהוא אדם חכם ומיוחד. אך התנהוגות החסידים המערביים, במיוחד הצעירים, עוררה בי הסתייגות. הם רקחו חלק בטקס עתיק, שהתחפתח במשך אלפי שנים בחברה זהה ושונה מאוד, אך מאחר שלא היו חלק מקהילת היה ונוישמת מהזהה כלו. נראם מוזכרים ומלאכותי מאד.

התנוגות נראתה לי כחיקוי מואלץ של מסורת עמית רוחקה וורה לכל מה שהוא מכירם. אפיילו קנאותם של היהודים הורם בתשובה החזרם לשורשים עתיקים של תרבותם הייתה מובנת יותר עבורי.

מאוחר יותר, בזמן למדינו בהארטסלה, למדתי להבין את הצורך של המערבים להזדהות ולהשתתף בקבוצה דרכ אימוץ הלבוש והתקנים העתיקים, וכך למלא את החלל שנפער בהם בשל תחושת הניכור לחברה המערבית שהבכה הם חיים.

מאבקים דרמטיים ומסטוריז ברוםtek

במרחך שעיה נסיעה מגנטוק, בכפר הקטן רומטוק, נמצא המנזר החשוב ביותר של מסדר הכהרים ג'ויפה הטיבטי. הפליטים שהגיגו מטיבט ב-1959 בנו אותו כחיקוי מושלם למנזור שעוזבו, וכן הוא נחשב לבנה אונתני, אם כי לא עתיק.

הגענו לשם כנסעים רגילים בג'יפ המשמש כאוטובוס, צופים ומוכוזים במושב האחורי, כשהרגלי תקועה בתנוחה לא נוחה על קופסא גדולה מבליה שואכל להזיז אפילו את אצבעותי. הדרך התפתלה בהרים בין כפרים קטנים שבתייהם היו מפוזרים על המדרונות, ושדות האוורן שכיסו את הטרסות נראו כגלי ים ירוקים.

בעקבות סכסוך בקרב הקהילה היביטית על בחירתו של ראש המסדר התעוררה מחלוקת בין הוודו לסתן, ומאז בודדים חילם חמושים בכניסה את דרכו ניכל הווים המבראים במקום.

מהאר שהתארחנו בסתהאוון קטן הבניו בטור מתוך המנזר ביקשנו מהחכilm שבדקו את הדרכון והוויה ורשמו הכל בקפדנותו. שלא טירינו אוונו יותר בבדיקות הקפדיות הנדרשות מכל הורפים.

עלות הבית ספירה שהגיעה עם הקראמה באביבה הגדולה מטיבם בסוף שנות החמישים. הממשלה הודית נתנה להם את האדמה על ההר ומחתתו, הפליטים בנו בעצמם את המנזר והמוסד לטייאלוגיה טיבתית וביחסו לאנרגיות הרחבה ומורכבות.

בHEADER האוכל מצאו חוברת קטנה באנגלית ואפי', נברן וחתפן בלתי נלאה, לכה אומה להדרנו ובכל בשקייה.
ורב בר רבוב בר:

הקרמאפה ה-16 היה מנהיג כת הכותב השחור של הבודהיזם הטיבטי, (הכותב השחור שאמור להיות סרוגו משערות של מלאכים נמצא במנזר של רומטק) המסדר השני בגודלו ובחשיבותו אחריו מסדר ברובני האדרבי שעראו צענדי לדלא לאמר.

לאחר שנפטר ב-1981 מילאו ארבעה עורכים, כולם רימופוטציים (כהני דת) חשובים, את מקומו. שנים ישבו במנדר בرومתק (שмар ו'אנגן), גיאלאץ' נילה מון תיאולוגי בדלאי, וסיטו הסתובב לו בעולם ולמד. למרבה הפתעה ננס ויצא בחופשיות מסין, והיה היחיד מן העוזרים שהשלטונו אפשרו לו זאת.

אחד התקדים החשובים של העוזרים היה למצוא את הקראמפה הבא. בדרך כלל משאר הקראמפה ההוראות או מכתב המסייע למצוא את המועד הבא לתפקיד אחריו מותה. לאחר מות הקראמפה ה-16-17 היפשו העוזרים בכל רחבי המנזר ולא מצאו דבר, لكن החליטו להזכיר שמצאו מכתב לא בירור בתיבה מיוונית.

במשך כמה שנים לא התקדמו במשימתם, ונגד השניים שישבו ברוםתק החלו להישמע טענות. נאמר עליהם שככל נוח להם לתקן בלי קראמפה מעלהם, עד שהם מונחים את הפיקוד. מפעם לפעם התperfismo שਮוענת על מועמד לתפקיד. למשל, סיפרו על בתו של מלך בוטאן הנושאת ברחמה את הקראמפה הבא. המלך ציווה להעניש את מפייצ' השמוועה, אך רק לאחר שהנטיצה לדה בת הא גועה סופית...

לחץ המאמינים גבר והעוזרים נפגשו בספר פעמיים בדוחיפות, פעמיים בדלאי ופעם שלישית ברוםתק, בפיגישה הזאת, שלף פתואם סיטו, מכתב שניין לו לדבריו לפני שנים רבות על ידי הקראמפה ה-16-17. לדבריו השב כל הזמן שהוא רק קמע, רק כאשר פתח אותו לאחר מות הקראמפה, התברר לו שהוא מכתב ניבוי על היורש.

כשנשאל מודיע לא הראה את המכתב קודם, השיב שהഫגישות בדלאי לא נערכו במקום קדוש מספיק כדי לדבר על נושא זה. שмар ו'אנגן חשו באוטונומיה של המכתב, אבל החליטו לשמור על השאיות בכל הנושא. ג'אנגן החבקש לבדוק ילד בטיבט, שנראה מתחאים לדברי סיטו על נבואת הקראמפה. שבוע לאחר מכן שלח סיטו מכתב גליוי ופרנס את הרופשים על אף החלטה לישמור על סודיות.

מנזר צורפו בטיבט שמננו ברכה הקראמפה ה-16 עדין פעיל החקית, אך נמצא כМОון בשליטת הסינים. בהוראת סיטו התארגנה משלחת להביא את הילד למנזר הזה מן הכפר הנידח שלו, למורת ההסכמה על רק שרק ג'אנגן יארגן משלחת היפוש.

יוםיים לאחר מכן נסע ג'אנגן המכוני הבה-אם-ווה החדש שלו בהרים לכיוון קלכווה. בשעה 6.30 בוקר הבינו הנהג שלו בלהקת ציפורים על הכביש הרטוב, וכשניסה למונע את דרישתן, (בהתאם לרוח הבודהיזם להימנע מגעיה בכל צורה זו) סטה חזות ימינה והתגש בעין. הנהג וג'אנגן נהרגו במקום והזוכר יצא ללא פגע.

סיטו וגיאלאץ' שלחו "משלחת היפוש" אף על פי שהילד כבר הגיע למנזר בטיבט, והסינים הכירו בו כקראמפה ה-17. זאת, אחרי שהודיעו שלא ייכרו בשום גלגול רוחני של אמא טיבטי שנולד לאחר הפלישה.

הدلאי למה, שלא ידע על הילוקי הדעות בין העוזרים, אישר את הקראמפה ה-17, על אף השמוועה שטענו כי כל העניין היה מזימה סינית, להתעורר ולשלוט בכת וורכה להזoor להודו.

למרבה הפתעה הילד, (אג'גין דורזה) שהסינים קיוו שייהה שליט בובה מטעם בטיבט, ברכה בשנת 2000 מטיבט, וביקש מקלט אצל הדלאי למה בהזoor. מנהיגי סיקים החלו בהכנות להעברתו לרומסק, אבל מכיוון ששון לא מכירה בסיפה סיקים על ידי הודהו, ושירותי הביטחון ההודים חדש שאוג'גין הוא מרגל סיני, לא קיבל מעמד של פלייט וכינויו ל롬תק נארה.

על קירות המנזר ברומטק ראיינו עצומה הקוראת לאמרית בילון מונטרות למען החזרת אוגין לכיסאו כקארמאפה ה-17 ברומטק.

הסיפור הפיקנטי זהה הסביר לנו את פשר הבדיקות הקפדיות של בעלי ורכנים זרים בכינסה למנזר, ושפק או על המתה השורר עדיין בין הodo לסיין. השילוב הקטלני בין דת ופוליטיקה שאפיין את טיבת מזוז ותמייד, כמו כל מקום אחר בעולם בעצם הטיל את צלו גם על הסיפור הזה, שאפי קרא לו: "מעשה נורא באביבה רימפוצ'ים וקרמאפה אחד".

"הצורות בוואדי" ומדורות עשנות

בבוקר הראשון ברומטק התעורנו לגשם שנמשך בלי הפסקה עוד מהערב הקודם. נמאס לנו לשבת בחדר ולהיות להפוגה בגשם, והחלטנו לצעת ולהתאorra.

למרות הטעיפות והشمימים הקודרים, ועל אף שהגנו של מטייל צעיר ומנוסה שישב בחוץ על המרפסת בקורס וראה ספר בשלולו, יצאו נחשים למצאת את הים באיזשהו טוול, מינימלי ככל שייה. אלה היו השבועות הראשונים בהודו, ועודין לא למדנו את אמנota ההשתהות והעברת הזמן בחדר, או בשיחה עם מטיילים אחרים במלון. הצורך "לעשה משהו" בכל יום עדין בערנו.

בתוך הכנסייה מטופחים ומוסדרים, וכמעט בכל בית ליד הכביש הייתה חנות קטנטנה עם חטיפים ושתיה. בהמשך הזרק ירדנו במדרון מייר וריך מבתים, פסענו בנהת בין הטיפות מתבוננים בנוף האירופי המעוררף.

לפתע שמענו צלילי הצורות ותויפים שלכלו וגברו. בעמק הירוק מתחתיו נראה עשן מיתמר ותמונה צוירית: במרכזה רחבה דשא גדולה שבשניה קצוותיה מדורות מעשנות, מתחת למטריות צבעוניות ענקיות עמדו קבוצה קטנה של אנשים וכמה נזירים שתתקעו בחצורותיהם והכו בתה.

מזכיר שהלך לפניו בכביש הסביר כי זה טקס אזכרה לבן משפחחה שמת, והנזירים הגיעו מהמנזר המקומי. (המנזרים הבודהיסטים בסיקים משרותם את הקהילות המקומיות, שלא כמו המנזרים הטיבטים שהוקמו על ידי הפליטים)

הגענו למדרגות היורדות במדרון התלול אל קבוצת בתים דבקום לצלע ההר מעל הרחבה הירוקה בה התרחש הטקס. אף דחק בי להצטרכו אליו ולרדת אל האנשים ברחבה. כהרגלי התלבטתי: "האם זו לא תהיה דירה לאירוע משפחתי או אינטימי? ובכלל, מדוע אנחנו נדחפים בלתי מזומנים למקום שנראה כسطح פרטיה?"

למגולנו אפילו יותר, וכך ירדנו במדרגות ההקלקלקות מהגשם, כשהאני מתפללת שלא נגורש בבושת פנים, ואני חוגג מראש לקראת הצילומים הנפלאים המציגים לו.

הגשם התגבר והטקס נמשך, עכשו נשארו ליד הנזירים רק אנשים מעטים. צעירה קטנת קומה וצנומה עלתה מהרחובות, שעורה החלק והשחור צנעה סביב פניה. כשהאגעה אלינו נעזרה ובירכה אותנו במאור פנים, וסיפרה שהטקס נערך לזכר סבא שלו שנפטר לפני שנה בדיזוק. ביל' היסוס הסכימה בחוויך לבכי לבקשתו של אף לצלם את הטקס ואחר כך אותה, אוחצת בידיה שתי הצורות מיוודות לטקס האזכרה. לאחר מכן מה בקישה סליחה והלכה.

המשכנו להתבונן ולצלם, עד שהטקס הסתיים והנוראים התחללו לעלות מן הרחבה היוקה לעבר הבתים. לפעת הופעה ליידינו הנכדה ואמרה: "סלילה, הדוד של מבקש שתבואו". עליינו אחריה בשביל צר שהhaftפה בין הבניינים, וננסנו לצריף השווק גדול מילא את רוב שטחו. על השולחן היו קערות פלטט ענקיות, צלחות, כפות, כוסות ואפילו מפיות ניר, כיסאות ניצבו ליד הקירות וכמה אנשים ישבו ואכלו.

הצערירה הושיטה לנו צלחות והעמיסה עליהן בנדיבות אורז, ירקות ותפוחי אדמה, (כשהגיעה לבשר ולצ'יזלי עזרנו אותה והסבירנו שאחנהן צמחנים) והזימה אותנו לשבת ולאכול. בינתיהם נכנסו לצריף עוד ועוד אנשים, וביניהם אישת זקנה שנאראה לנו בסבאתה. איש מהם לא דיבר אנגלית, אך כולם קיבלו אותנו בשמה והתרגשו מאוד למראה התמונה שאפי צילם.

המשתפים בטקס היו איכרים בודדים מוקמים בני שבת האפץ', ובני משפחתם שהתפזרו במקומות שונים בהודו. בחוץ עמדו כמה אנשים מروفטים וכחים שנראו כזועניים, ורחזו את הכלים שהושטו להם מבעד לחלון – נראה צוות ה"קייטרינג" שנשכר לאירוע האגדל.

שוב נוכחת שחששתי מוזירה לרשות הפרט לפחות מוגומים, אם לא חסרי בסיס למגרא. גם אנשים שאין מדברים כמעט אנגלית נחנכו לתקשר עם זרים ולאלהotros בטקסיהם המשפחתיים בהודו. צריך רק סקרנות ופתיחה, ואם אפשר גם מצלמה דיגיטלית שבה אפשר לראות את הצלומים מיד, והדברים קורים בעצמם.

חמיימות ביתית בפוג'ה של מנור הנשים

במהלך שיטוט אחר מטרה ברומק מצאנו מנור קטן של נזירות. רובן היו תלמידות צעירות שקיבלו אותנו בחביבות, ואפילו אם המנור יצאה לקראתנו ושמחה להציגם קפואה ובפנים רציניות, כמו הגם המקום.

מקומית דוברת אנגלית שבאה לבקר חברה נזירה אמרה שאחנהן מוזמנים על ידי אם המנור להצטרף לטקס פוג'ה חגיי לכבוד הירח המלא, שעמד להירך במנור למחהרת.

קפצנו על המציאה, במיוחד אני, לאחר שקיים לתקן את הרושם הלא נעים שהשאיר בי הטקס ההווי והמלואות במקצת של סוגיאל רימפוצ'ה והסידי המערביים בנגטוק.

מוקדם בבוקר הגיעו לנו מנור ומידי הווזמן לחדר האוכל והנזירות כיבדו אותנו בתה מתרומותיהם ענקיות שהעמעיסו על השולחן. להפתעתנו טعمו היה מלות, וכך התודענו לתה הטיבטי רויי החמאה המלוהה שאותו פגשו אחר כך באירועים טקסיים שונים.

במהלך היום עברו מדי פעם תורניות נשואות תרומותם כבדים, ומילאו את הכוסות שהיו מונחות על הרצפה לפני הושבים במקדש. אחרי הocus השנייה סיمنت לזרה על ידי כסוי הocus בcpf ידי לא לזוגות לי יותר. אך אף, בפתחות ובأمواز ראיים לציון, שתה כוסות רבות, ובאותו לילה סבל מפעילות מעיים מוגברת.

על השולחן היו קעריות ובهن אבקה אפורה, וקעריות קטנות יותר עם גוזל חום בלתי מזוהה, ועוד כמה צלחות עם גושי חמאה.

עשרהים נזירים, רובם צעירים, נכנסו לאטם בשורה ארוכה והתיישבו ליד השולחן, שפכו מעט מן האבקה, הנוזל החום והחמאה ל夸ערית קטנה, ואו גלגולו הכל ביד למן גוש בצק אפור שאותו לעט ובתשומת

לב. אחר כך הוגשו ממתקים מטוגנים, ואפלו ביסקווטים מערביים מותך קערות ענקיות שנישאו על ידי הנזירות החסונות.

לבסוף נכנסו הנזירות והנזירות לתוכה המקדש, ומיד החלו להישמע מתחו קולות דקלום באס עמוק, כמו מקהלה מדברת. נכנסו פנימה אך עצרנו בהדר בו ישבו א'זוריחים': שני זקנים שסובבו במרץ גלגלי תפילה. ושתי נערות לבוש ערבי אופני שחוזיקו בחזרוי תפילה.

לא ידעו אם מותר לנו להיכנס, וחשוב מכך: אם מותר לאפי לצלם. אך המנזר רזה לנו להיכנס לתוכה המקדש, והצבעה על מקום פניו ליד הכנסה, והגהנה בתגובה למזהה של אפי שהצבע על המצלמה, ממשרת את השימוש בה.

הנזירות והנזירות ישבו בשורות מקבילות בשני צדי המקדש ופניהם אל חברייהם שמולו. הנזירות המנוסות יותר ישבו בשתי השורות הקדמיות עם הנזירות, ואחת מהן תופפה על התוף הגדול. בקצת המקדש בין השורות ישב נזיר על מושב מוגבה, ונראה כבעל התקפו הבכיר ביותר – ראש הטקס. מתחתיו ישב נזיר צעיר יותר על מושב מוגבה, ותפקידו היה להתחילה את הקRIAה בכל פרק חדש, כשלולם ממשיכים אחריו. ליד הקיר ישבו עוד שני נזירים צעירים שניגנו במימונתו מופלאה בהצערות. שאר הנזרים בשורות הקדמיות החזיקו ביד אחת בפעמון קטן, וביד השנייה משחו שנראה כרעשן תינוקות קטן ומעורר מפליט, אוורו הרימו בכל פעם שצלצלו בפעמוני. נזיר מבוגר הכה בתוף קטן בעורת חבל אל אשר בקצתו מיל'ם גולה שהכתה בתוף בכל פעם שהניע את גופו.

בשורות האחוריות ישבו שאר הנזירות, ונזיר שתפקידו היה לקום מדי פעם ולמזוג מים לקעריות שמתחת לפסלים, או לבצע שם גינוי טק אחרים.

אם המנזר ישבה בשורה האחורית על מושב מוגבה ליד דוכן קטן. פעם לפעם ניגשה אליה אחת הנזירות התורניות לקבל הוראות. פעם אחת אפלו קיבלה ממנה שירות כסף שאותן ספרה לאט ובכבוד ראש, בעוד הטקס ממשיך להתנהל בלי הפעעה. חתול המנזר המשמן התקרב אליה, קפץ בקהלות התהייש בחיקתה. אהרי שליטפה אותו הורידה אותו לרצפה לידה, שם ישב בשולו לאורך כל היום כשרעם החצערות והתוור איינם מפריעים למנוחתו.

הנזירים קראו מותך דפים מלבדים קטנים שנארזו בסוף התפילה בתוך כד צבעוני – כמין ספר לא כrho. הנזירות הניחו את הדפים על מסגרות עץ מקושטות כמו על מעמד תווים, וצלומים של الكرמאנפה הקודם והעכשווי היו תקועים בתוכו.

בקטעים מסוימים התגען הדקלום של הנזירים במחירות הולכת וגוברת, (עד שלפעמים היה נדמה לי שאנחנו שומעים את "חאיישעה ירחוי לידה...אחד אלהינו" וכו') ולעתים פשט שרנו מגינה שקטה ונעימה. היו חלקים שנמשכו כמעטตลอด התפילה בבית הכנסת והנזירות הותיקים ידעו אותם בעל פה, ומפעם לפעם היו הפסיקות בהן עשו מדיטציה ולא השמיעו قول. (ואז נשמעו בבירור קולות האנשים המדברים בחדר הכנסה על ענייני דיומא, אך זה לא הפריע לאיש)

הנזירים עיגלו את כפות ידיהם וסובבו אותן במין תנועה שמצוירה קצת טי-צי או באלאט, לעיתים הושיטו אצבעות למעלה, שילבו אצבעות זו בזו והפכו אותן למלעלת מגישים אותן, ופעמים אחרות הצמידו אותן למצח ולהזוז.

נזירות עברו בין היושבים וטפטפו מבקבוק וויסקי קטן (גם לנו) קצת משקה לכף היד הקуורה, ובמהשך הדקלום הושליך הנזול הצדקה בתנועת אצבע מסוגנת. גרגרי אورو חולקו לקעריות קטנות שהיו מונחות לפני

הנויורים בשורות הקדומות, והושלו עלאחר על ידיהם במינומנות. בסוף הטקס קיבלו כולם גרגרי אורו בcpf היד, וגם אנחנו ניסינו לחתות את התנוועה, אבל זה לא היה כל כך פשוט: הגרגרים שליל לא הגיעו לרגע ונחטו על המזון ועלי, ואף זרק בטעות את כל הגרגרים בכת האחת ולא נשאו לו להטלות הבאות...

כמו גודל היה המרחק בין האויראה הנינוואה שבת התערבבו חyi היום יום והקדושה בטקס ברומרטק, ובין האויראה המסוגפת והמתווחה בטקס של חסידי סגיאאל רימופוטצי' בגנגנטוק! שם ישבו תיירים מערביים בתנוחה זהה ולא נואה, קיבלו מהגרו שלם הנהיוט, וננפו כשלא שמרו על שתיקה כמו בקונצרט של מוסיקה קלאסית. הנויורים ברומרטק נמצאו במקומם הטבעי, שום דבר לא הפריע להם: היישבה הממושכת בשיכול רגליים, הכניות והיזיאות של הנויורים שהביאו תרומות עם תה וドルים ענקיים עם מתוקים מטוגנים, או שיחות הנויירות עם אם המנון. הם נשאו מרכזים ושלוים במעין במצב מדיטטיבי, ולא ציפו שהעולם סביבם ייעזר.

הפגיעה נשכה מ-8 בבוקר ועד - 5acha"צ, עם כמה הפסכות קטנות לשתייה תה ואכילת מאכלים קלים ומתקיים, והפסקה גדולה לארוחת צהרים ולמנוחה. הנוירים נחו במעונם שהיה במרחek הליכה קזרה מהמנזר, והנזירות הלוו לחדריהם לנוחה. (מלבד התוורניות שעבדו כל הזמן והגישו אוכל ורוחץ כלים)

כמו נשים ילדים וגברים מהכפר השתתפו בטקס, החלם ישבו בחדר הכנסה למקדש וחיקם בתוכו, מוסכבים במרכזי את גלגלי התפילה שבידיהם. הנשים עזרו בהכנות האוכל, והגברים הניחו שקיות אורו וחבילות מתקיים כמנחה ליד הפסלים האגדולים במרכזו המקדש.

אישה נמוכה בעלת פנים מוזרה וקודרות ושיער אפור קצר, (חופה נדירה בין הנשים המבוגרות) סובבה את המקדש במשך כל היום, ונחנה רק בהפסכות. אף אמר שאולי הטהה הטהא הדול מאד, כזה שרך מס' גדול מאד של סיבובים יכול לכפר עליו...

אתה הנשים מן הכהר שבאו לעזור בהכנות האוכל הציצה לפנינו בגאותה את בנה בן ה-10, שעור לה להזכיר את הכלים הרחוצים למקום. הילד לומד בפנימיה בבית ספר ישועי ובא הביתה להופשת הג הפסחה. השבטי על האירוניה שהחופשת ההג הנוצרי בבית הספר המיסיונרי המאפשרת לאם להביא אותו לטקס בודהיסטי טיבטי...

הבן אין מכיר את האלף בית הטיבטי, והוא לא יודע לקרוא ולכתוב רקanganlit ונספאלית. האם עובדת קשה כדי לשלהוה אותו לבית הספר והזכיר – חוותה עצים לחינום, מנקה וմבשלה ומדלת בעלי חיים בחצר – פרות ותרנגולות. لكن לא הגיעו לפוגה' כבר הרבה זמן, חמישה חודשים.

אפי שאל: "מדוע השתתפו בטקס כל כך מעט אנשים מן הכהר?" האישה הסמיקה ואמרה במובואה: "רק מעטים מבני הכהר קשורים למונר זהה ולא למונר הגדול." קימטנו את מצהנו בתימהן והאישה הסבירה בבבישנות: "הפליטים בכפר שלנו נחלקים בין הרוב המקבל את הרכמהפה ה-17 שנמצא עם הדלאי לאמה בדהארטלה, ואנו אנחנו, המיעוט מקבל את המתהרה הנמצא בצרפת.

כאשר הסכטוק בין שני הפלגים בכפר היה בשיאו, היו מקרים בהם נזרקו עליינו אבני כשניסינו לבוא למונר הגדול כדי להתפלל. מאז הפסיקנו לבוא למקום אף על פי שאני למשל, כמו אחרים, גרה ממש לידו". אפי שאל על הטקס והתפלות אך האישה התנצלה במובואה: "לצערני אני לא מבינה את שפת התפלות (הכתובות בסנסקריט) ולא יודעת מה נאמר בהן".

סיפור האישה ובנה פתח לנו עוד צורה למציאות המורכבת של השתקעות הפליטים בהודו, ולבעיות שבהעברת המורשת לבני הדור השני, שהחיים בגלות מרחיקים אותם מההוויה התרבותית של עם.

לקראת סוף הטקס עברה נזירה וחילקה שקיות ממתקים לכלום, (אם המנזר קיבלת אלחת גדולה) ומײַיד אחראית עברה עם קערה שלתוכה תרם כל אחד מהנזירים ממתק אחד. (כמובן שגם אנחנו תרמו בעקבותיהם, מהקיים כל הנעה שלהם בקדנות...)

בסוף היום הצרף אליונו זוג צ'בי צעיר שנקלע למקום והתפעל מן המזיקה שהגיעה לשיאה בתגובה של עוד שני סוגים מצטרות – שתאים ארכוטים מאד ושתאים קצורות המסתימות מבין פה של דג.

חרנו לחדרנו במלון "יעיפים אך מרצו" וייתר מכך: תהושות של ניקיון פנימי ואושר בלתי מוסבר הציפו אותנו, אולי בזכות הלבבות הקורנות של הנזירים והאנשימים. אך אולי היה זה הטקס עצמו: החום הכהילתי שהקרון, השלווה והמסורת של הנזירים שדקלמו ושרו שנות ארוכות, מרווחים מאד בתוך עצמו, אך גם גמינוחים ומודעים לסובבים אותם, ונfineם מביעים אושר וסיפוק רוחני.

התיחסתי ליום הארוך הזה בלי ציפיות כלשהן, הבנתי שנשב שעות ארוכות בלי להבין, והתרכזתי במא שקרה בכל רגע בלתי נתת לו ממשמעות כלשהו – טוביה או רעה. פשוט הקשבתי לccoliות, ספוגתי את המראות, חוויתי את טעמי המאכלים, שקועה למגרי בתחושים האלה עד שככל המחשבות והרגשות התמוססו כמו בערפל.

היום זה פירק אותו משארית ההתנדבות שלו לבודהיזם הטבעתי ולטקסיו. היישבה הממושכת ליד הנזירים והנזירות והקראי המשותפת כקהילה, הממלול והדקולים בהתאה שהזכירו לי קריאה בטעמי המקרא, כל אלה יצרו במקדש אורורה המזכירה בית הכנסת. הרשותי כאילו המזיקה עוטפה ומעرسلת עותי ומהירהו אותי לילדות, אולי אפילו לرحم, למקום בו הכל נכון וטבוי ואין תהיית וספקות. המיסרות והריכוז של הנזירים והאזורים היו אמיתיים, והמנחות הפחותות שהוגשו לפסלים היו מזוודה כנה של אמונה תامة ואהבה גדולה.

או עוד לא ידעת, אך ההקשבה המרכזת לצילוי הדקלום והשירה בלי לנסתות להבין או לשפוט אותם, הייתה המדיטציה הראשונה שלי, ותחושת האוושר חסר הפוך שעלה בי הייתה תוצאה שלה.

לאומיות ומורשת קרב בריטית בצבא היהודי

הפגיעה הראשונה שלנו עם הצבא היהודי התרחשה בסיקים, בנסעה בג'יפ לאגם קוונצ'ו הקפווא והגבוה ליב הגבול הסיני, באוזר שובילו תחת שלטון צבא. מהנות הצבא נראו נקיים ומוסדרים, בניינים מפחים צבועים בצלבי היסוד עלייזים למדוי: אדום, יירוק, צחוב והום. שליטים באנגלית כמו "Officer's mess", או שמות היחידות והסמלים שלהם, השרו אוורה צבאית בסגנון הבריטי. בין המהנות היו כפרים קטנים וביהם נראו חניות קטנות וככיסא אורה היה תלוי על הגדרות והגגות, מקומות עברים ממקום ברgel ובמכוניות.

לצד הדרך נראו עמודים לבנים נמוכים ועל כל אחד מהם הופיע תאריך ומקום בו ללחמה החתימה מאז הקמתה בתקופת השלטון הבריטי. עמוד אחד ציין את הקרבות מלוחמת העולם השנייה – בבורמה, ואחר הנזיה את מלוחמת העולם הראשון: "פלשתינה 1917 – 1918". התרגשו מואד ואף ירד לצלם למורת האיסור לצלם פריטים צבאיים. הנהג והמדריך היו מודאגים, אך לבסוף החליטו שאפשר להסתכן.

בניגוד לכך, שהציגו ערכים ומסורות שהועברו אליו על ידי החילאים הארץ-ישראלים שלחמו בצבא הבריטי נגד הנאצים וניסיה ליצור "ש מאין", שומר הצבא היהודי בקפדנות על המורשת הבריטית ורואה עצמו כמשיך הצבא היהודי שהקיםו הבריטים. זאת, אף על פי שהוויה עצמאויה אחרי מאבק מר ומושך בשלטון הבריטי, שהלקו התנהל בזמנם מלוחמת העולם השנייה. מהגי התנועה הלאומית יצאו נגד החקלאות לזרף את הצבא היהודי למלחמה, ואף ניסו להגיע להסכמה עם יפן הגענית. (נحوו עצמו החקלאות החקלאית הפוליטית שלו בהגנה משפטית שהעניק כמה קצינים שערכו ועברו ליפן) הסתירה זוצתה הפתיעה אותן, אך ככל שההעמקה בנושא לא מצאתה הסבר ברור ל佗פה.

הצבא מתנהל כולם באנגלית ומפתח בגאווה את מורשת הקרב של האימפריה הקולוניאלית, וופעה אופיינית ללאומיות היהודית המורפלת, שהיא נס ופלא כמו עצם קיומה של המדינה הבלתי אפשרית זאת. לתושבי הווואין שפה משותפת בלבד האנגלית, מתקימות בה תרבויות עתיקות, סוג אקלים ומשק כלכלי שונים בתכלית – אם כך, מה מלבד שדרידי השלטון הבריטי מחבר את תחת היבשת הענקית זוצתה והופך אותה למדינה?

בגבול פקיסטן ליד ארמיצ'ר היינו עדין להגנה אדירה של רשות פטriotים עזים וגאה בצבא היהודי, בטקס הנעליה של מעבר הגבול שנערך שם בכל ערב לקראות השקעה.

קהל עצום של אלפי אנשים (רובו תיירים הווודים) נהר לעבר אצטדיון, שהתרומם מעל רחבה קטנה אשר הסתיימה בשער גדול. מאחוריו נmarsח כביש רחב וצר ובכך נראתה עוד שער אשר מעבר לו מתחילה פקיסטן. גם מאחוריו השער הפקיסטני עמדו אנשים רבים ומילאו אצטדיון כמו זה שבצד היהודי.

האצטדיון התמלא, ואף על פי שהשבוע הייתה כבר 6 בערב החום היה עדיין נורא. מושבי האבן להטוו וישבנו על הכבאים כדי לגagn על ישבענו מצליה, אך אז החלו הראשונים לבعرو... לבסוף השתמשנו בחברות הסברה שקיבלו במקודש הטיקי כהגנה מהבטון הול�� בצייפיה, שנראתה לי אינסופית, לתחילת הטקס.

מיד פעם כולם בהתהגותות אף על פי שלא קראה דבר, והתישבו באיזור רצון רק אחוי הפגרות אורחה שעמד ברחבה אוזה בידו מג爰ון.

לבסוף יצא מבניין קטן בקצה הרחבה כיთ חילים במדים סגוניים ומוגhcים, נעלים לבנות וכובע בעל כרבולת טרגולית אדומה, צעדה בהילוך ברווח עד שנעמדה ברקיעת رجالים אל מול הקהל שהרייע בהתלהבות.

האורח עם המג爰ון קרא לעברם סיסמות פטriotיות והם ענו לו בצעקות נלהבות של "האי" או בשם העתיק של הווואין: "באהראט", כשמויה היהודית רעשנית ועליה מלאה אותן מרקולים אדרים. מהצד השני של האובל נשמעו קריאות עידוד ומהירות כפיים של הפקיסטנים לעבר החילאים שלהם, וכך הchèה תחרות קולונית בין שני הצדדים.

לבסוף יצא אחד החילאים מן השורה, צעד במהיירות ובברזוויזות מוגמת לעבר השער, עזר לידו בהנפת רגלי גבואה באוויר בדומה לריוקוי הakan-akan, והטיח אותה בכוח באדמה. חייל אחר הגיע דרך השער מן הצד

השני באוטה הליכה ועצירה, ושניהם לחזו ידים לכל שאגות הקhal הנלהב ונעמדו בשני צדי השער שנסגר. כל החיללים הזרו על התרגיל זהה בהפסכות גדולות, איש בתורו.

אחרי הטקס שאלו אותנו התירירים היהודים שאתם נסענו באוטו רקישה לדעתנו על הטקס. אף, שבוי בתפיסה המעורבתית המתוחכמת הלווגת ליגנונים האבאים, השיב בכנותו: "מצחיק ומעניין", ההודי קצת נעלב ושאל: "מדוע מצחיק?" ואפי ניסה לרך את דבריו: "מצחיק בגלל החיים". וניסה להסביר כי עברונו צבא מסמל מלחמה, ואילו אצלם צבא הוא בעיקר ביוני לאזוה פטריטית. כדי לרצות אותם אמרנו שהתרשםנו מאוד מהתלהבות הקhal ומהפטריטיות השפגין.

לאmittio של דבר התלהבות הקhal נראית מוגמת ובלתי פרופורציונית להופעה הצבאית של החיללים. בסך הכל כיתה קטנה ולא מרשימה, במצעד לא מדויק ולא מתואם, בהילוך ברוזי והנפת רגלים גבוהה באוויר. אפילו סיום קורס קציני מודיעין בו השתתפה בתנו, שהשתתפים בטקס כמעט שלא התאמנו לkrato, ובכלל איןיהם חיילים קרביים שמצויפים מהם להופעה צבאית מצוחחת - היה מרשימים יותר ...

אך המוני הצופים הנלהבים התמוגגו מעצם סמלי הריבונות והכוח, חובנים ומרושלים ככל שיהיו, כמו במצעד הצבא בשנים הראשונות לקיומה של מדינת ישראל.

הרעיון של מאבק בין מדינות בתחנות קריאות עידוד הלחיב אותנו, ומיד חשבתי איך אפשר לאמץ אותו במקום מלחמות. אולי יישדרו את ההופעה בטלוויזיה ויוזמין את הצופים לשולה הודעות כתובות בטלפון לצוות המנצח כמו ב"כוכב נולד" ...

צ'אמפו נער הטבע בפלינגן

חמש שעות נסעה מקפיאת דם בחלקה על דרכי עפר משובשות בהן קיפץ ה"Shared Jip" שלנו מעל אבני ענקיות, הביאו אותנו לפולינג במערב סיקום. על פסגת הר גובה שהתנשא מעל הכפר היה מנזר שהובילו בו הומלץ בספר ועל ידי המטיילים בגטהוואו שלנו.

הדרך התהילה בכביש מסודר, אך מיד התפצלה לשתיים: עלייה תלולה המובילת למנהת המטוסים המקומיי, ומישור המוליך למונזר. אך השמaha שאזהה בי למראה הדרך הנואה שלנו הייתה מוקדמת מדי כפי שהתגללה בהמשך ...

הכביש התהום והפק לדרך עפר רחב, והמדרון הפך יותר ויתר תלול, עד למקום שבו הגבעע שלט לשני כיוונים: באחד היה שביל צר שהוביל למונזר, ובשני הカリיזה שלט: "אין מעבר - עובדים בדרך".

בלית ברירה התחלנו לעלות בשביל הצר והתול מואוד, שבמקומות בהם הובילו עליו פועלים אבני הפק אפיקו צר יותר, עד שהם נאלצו להצמד אל קיר הסלע כדי לפנות לנו דרך. ללא ספק נראה לנו גם מואוד מוזרים – לבנים, מגושמים, מתנשאים ומתנשפים בכבודות, בעודם עצם מודלים ממוקם במקום בקהלות.

בין הפעלים היו גם פועלות, וכולם ישבו ליד ערמות אבני גדولات, הכו בהן בפטישים והפכו אותן ללבני חזין קטנות, כמו בצלומי אנשי גדור העובדה בשנות העשרים בארץ. הם היו בעליים ושםחו להצטלם, והבינו די מהר שאפי מעדף לצלם אותם עובדים, ולא מתבוננים במאלה קופאים ורכזניים כמו מגהן המקומיים.

בתחתית השביל היה מנהה אוחלים של הפועלים, שכולם הגיעו עם משפחותיהם מדינה בהאר, המספקת עבורדים ולימודים לעובדות הקשות בכל רחבי הדור, ובאזור ההימלאיה בעונת קיץ. (שהרי בחורף אי אפשר לעבוד בהרים) הילדים שותפו בעבודה כנושאי כלים שהביאו מים ואוכל לעובדים, וכןו נהנים מאוד מן ה"קייטנה" במזג האוויר הנוח בהרים בעונת החמה, כאשר האדמה להחתה בארץם.

כהרגלי, עלייתי בפיזיות ובמהירות גדולה מדי, תוך כמה רגעים היה לי קשה לנשומ ונאצנו לעצורה. נוסף לקושי שבעליה התוללה ("מסלול עכבישים", כפי שאני קוראת לשביבים אלה) זה היה פשוט מפהיה, מפני שהשביל היה רטוב והקלקל, ולטמתה נפערה תחום עמוקה מאד.

צעיר בחולצת טריקו צהובה, תיק בד תלוי על חזהו באלביסון וסכך תקווע בנדן שעל מותני, עצר לידיינו וניסה להסביר לנו איך לעלות בשביל הצר וההתולבל בליפול. בשל מראהו והאגנתית הדלה והשברוה שבפיו היינו בטוחים שהוא רועה מהחשש את העדים שלנו.

לאחר כמה עיקולים מפחידים שבהם נאחזתי בסלעים והרגשתי כאילו אני "חולכת באוויר", עצר הצער וירד מן השביל, כרת ענף גדול והורד ממנו את הענפים הקטנים, והושיט לי אותו כמקל הליכה. המקל הזה נתן לי תחושת בטיחון וגם הקל על העלייה. כל הדרך המשיך להוביל אותנו, עוצר מדי פעם לבדוק אם אני מצילהה לעולות.

פני העדינות קרבנו באהבה, קולו היה חרישי וסבלני וכל התנהגותו הביעה חום, אונשיות, ופתחות מוחלטת. בשיחה שהחלה נודע לנו כי שמו צ'אמפו והוא נזיר, (לבוש אזרחות) אך בכפר שנמצא מוחה לפינגן. כמעט בכל יום הוא עולה למונזר כדי להשתתף בפוג'ה.

מגיל 8 עד 15 גדל ולמד במונזר זהה, ואז פרש ל"retreat" המסורתי (מידיטציה מבודדת הנמשכת שלוש שנים, שלושה חודשים ושלושה ימים) במונזר על ההר מר גנטוק, ואחריו בילה עוד תשעה חודשים בטקס הנקה. בסוף ה"retreat" היו לו זkon ושייר אורך מאד, כמו בסרטן "סמסרה", ונוסף לשמו הינויי "צ'רינג", המਸמן מעמד גבוה יותר מסתמ לאמה שגמר את הלימודים במונזר.

כנער טبع שופע חכמה חיים, ידע צ'אמפו לסדר לנו על הצחים שראינו בדרך, ואף הצליח להבחין בצדקה נעלמה שצרכרה למלטה על העץ, כשצבעה מתזוגים בצבעי הגוז שאליו נצדה.

לבסוף הפק השביל לדרכו ונזהה ויוכלו לפטוש בנחת ולהזuir לעצמנו את הנשימה הסדרה. אפי חקר את צ'רינג צ'ופל צ'אמפו לאמה (זה שמו הרשמי והמלא) על הלימודים שלו ועל המידיטציה שהוא עשה, והתנצל על כך שהוא עצמו אינו מתרגל מספיק. צ'אמפו חירך בעידנות: "זה לא חשוב כל כך, הרי גם הליכה למקדש ועמידה שקטה מול הפסלים היא תרגול חשוב!"

הנוף מהמנזר בפסגת ההר היה מופלא – מרחבים של הרים ועמקים ירוקים ומושבים בדלילות, חלקם מכוסים באוכף וחלקם מבהיקם בשמש. צ'אמפו נכנס למקדש ונעלם, ואנחנו נשארנו בחוץ ושוטטו במתהם הגדול שכלל כמה בניינים ארוכים חד-קומתיים.

במקדש קטן ישבו כמה ילדים בגדיהם נזירים על הרצפה בשיכול רגליים וקראו בקול רם ובהתעמה מספרי הקודש הטיביטיים, כתלמידים בחדר היהודי המשננים את האל בפי. נזיר שיצא מאחד מבנייני המנזר קרא להם וכשלא הגיעו מיד דפק על החלון והכה בגונג, ואז פצחו בשירה עליה שבסופה יצא להפסקה. בחוץ הרימו את שולי החצאיות של גלימות הנזירים ודחפו אותן להגורה מגלים את המכנסים שמתהთה, ומיד החלו לשחק בכדורגל על הדשא בהתקבות ובצערות כמו כל הילדים בעולם.

תלמיד כבן שמונה יצא מן המקדש ורמז לנו בתנועת יד להיכנס ולעלות אחריו. קירות הקומה השניה היו מכוסים בזכיריים ארוטיים, שבhem בודה מתעלס עם ייפויות בתנוחות מגוננות. בכניסה היה ציר של גארודה – הכלאה בין נשר וטום, דרקון, אריה שלג ונמר זקן המסלל אריכות ימים, ואربع עיזות: פיל, על, גבו יושב קוֹף המוחזיק ארונבת הננתנה עוגה לצייפור – סמל להרמונייה בין הדצורים החיים.

בקומה הששית הייתה קפלה קטנה בה ישב בשיכול רגלים צ'אמפו, לייד נזיר קתן וצונם שנינו הירושי קמטים. (למעשה היה בן 63 בלבד, אבל נראה ממש ישיש) קירות החדר היו צבעוניים בשחור עם צירוי שדים ומפלצות וגולגולות לבנות, ולמעלה היו תלויות מסכות טיבתיות מפחים, שרידי האמונה הפגאנית הקודמה שהשתלבו בבודהיזם הטיבטי.

הזון דקלם מזמורים והכה ביד אחת במצלתיים ובתווך, בעורת מכל המחבר בנייהם, ובידו השניה אחז בכל המשכית הטקסית הדומה לרשותן תינוקות. ישבנו בשקט והקשנו, מתכבדים בעוגיות מbezק מטוגן בצורת לוטוס, מתוק גביע מעוטר שניצב על הדוכן הנמוך שלפני הנזיר הזון.

צ'אמפו הסביר שהנזיר הזון חי במנזור לבדו ורק התלמידים והמורים גרים בו, ולכן הוא משתדל לעלות כל יום ולהשתתף בפוג'ה.

אחריו התפילה יצאנו לטرك-ג'ונגל קזר ביער שבסבב את המנזור עם צ'אמפו, שרצה לאסוף כמה שרבי מאכל לבתו. זההרו אותו מועלות שיכלות להיצמד אליו ביער, אך צ'אמפו הרגיע אותו ו אמר שכבר כמה ימים לא ירד גשם והכל התיבש, ולכן אין סכנה כזו.

ההילכה בשביל הצעיר בין העצים והשיחים והיתה קלה ונעימה, ומדי פעם הרגלה הנוף המרהיב במרוחים שנוצרו בין עצים. צ'אמפו ירד מן השביל ונכנס לתוך העיר, וביקש שנחכה לו. ישבנו בצל וכרסמו חטיפים שהבאונו, מקשיים לציפורים ולהרכבים וננהנים מהשלווה.

כשהזה, הראה לנו את השרבים שקטף עם הסcinן שלו, "הם טעים מאוד כאשר מאים אותם, וכיון שעונת הבשלה שלהם קצירה מאוד כדי להם לבקש שכיננו אותם לכמם באורחות הערב מלון". הסביר בחביבות. לפעת ראיינו על רגלו עולקה, שנקרה נצמדה אליו כשיריד מן השביל כדי לאסוף את הצמחים. בסבלנות ובבדינותו הסיר אותה מרגלו (כלי להרג אותה!) בעוזרת המקל שלו, ויגב את הדם באדיות. כשהיה בעיר כרת וחיזד ענף גדול בעוזרת הסcinן שלו, והcinן לי מקל הלילה משובח עם ידית, במקום המקל שאALTER בדרור.

כיבדנו אותו בבוטנים, ומייד, כמו לגנויים והבודהיסטים, מצא חזנות לוחתך עם חברים שעמדו בדור, עובדי מערכת המים של פלינה.

הדרך חורה הייתה קלה יותר - במקומות לרודת ב"שביל העכבים" שבו עליין, הילכנו בזהירות בדור הרחבה שעובדים בה. בהדריכתו של צ'אמפו תרנו בזריזות בין הבורות, האבניים, והפועלים, עד שהגענו למקום שמננו יורד שביל תול ולזר אל הConfigurer שלו.

כשהיינו למעלה במנזור שאלנו אותו אם הוא רוצה ויוכל לבוא לפלינה ולאכול אנתנו, וצ'אמפו אמר כן, ונענו בראשו לשיללה כמנגה המקום. (או כבר התחלנו להבחין בין גענע שלילי וחובי, אם כי לא תמיד הינו בטוחים..) אך אף חשב שהסכים רק מפני שהרגיש לא נאים לסרב.

ואכן כשהגענו לשביל, אמר שעליו להגיע לכפר שלו, והדרך הזאת קצירה בהרבה מן הדרך מפלינה. נפרדנו ממנה בלביבות, לא לפני שרשם לנו את כוחתו באנגלית בקפדותות וברצינות. לא היה ברור לנו אם הוא מזמין אותנו, או רוצה לקלל אותנו מכתיב עם הציולם שלו.

הפגישה הזאת חיזקה את התהוושה הטובה שלו ביחס לנזירים ולבוגרים הטיבטי בכלל, מבלתי לדעת עליו הרבה או להבין את הרעינות והמסרים שלו. כמו בזמן הפגאה ברמתוק, הרגשתי שצ'אמפו מבטא משחו נכוון ואותנטי, לא מזויף ולא דקונטי, הנובע מהחיים ומשפיע עליהם. הפשטות והחומר האנושי, ובעיקר חוסר החשיבות העצמית שלו עשו עליי רושם אדיר.

דרג'ילינג, חזרנו אלק שניית

משמעותו מה החלטנו שתנאי המגורים בסיקים יהיו בסיסיים, וכך חשבנו לנכון לפני היציאה לוראנס ולנו בדרגיילינג – במלון משובח הוצאה אל ההרים. הזמננו מקום ואף שילמנו סכום קטן מראש. עדין היינו שבויים במושגים המוטעים של תכנון מדויק ובבטיחו, ועוד לא הבנו כי הדברים הטובים ביותר ביותר קוראים דוקא לא לפיה התרciיות...

אך בימים הארוכים והגינויים האלה בדרגיילינג למחרתי לראשונה בחיי ליהנות ולבלوت בily' לעשות שום דבר מיוחד. קראנו הרבה, אני כתבתי וניגנתי בחיליל, (הצלהתי אפילו להציג שבו אפשר להזות את המנגינה!) אף ציר ועיבד את האזטולומיים במחשב, יצאו לأكل ולאלינטנט, ביקרנו את דידינו סונגמייט וצ'רינג לאפסיה, צפינו בטלויזיה כשלא היו הפסיקות המשל...>.

אפילו אני, חסרת מנוחה ומלאת אנרגיות בדרך כלל, הגיעתי למצב שהגידול העצום בשעות השינה שלי לא הציק למצפוני, המisor בדרך כלל משנה חסרת מטרה...

היכולת להעיר ימים שלמים, ולפעמים כמה ברצף, בily' לעשות שום דבר חשוב היה אחת המטרות שרציתי להשיג במסע בהוזו, ולהפתעת המשימה הזאת לא דרש מנני ממשים גושים גדולים במיזוח... האווירה והגינויים המעבירים את חייהם בעשייה מינימלית שסבירו אותנו, עשו את שלהם. העיר הנעימה ואנשיה הנפאלים החביבים הצדקו השתהות ממושכת בה, בily' לנסות לעשות "משחו השוב".

בני הנורקה מגלים לנו את סודות תה דרג'ילינג

בכל זאת עשינו כמה דברים מעניינים. בוקר אחד לאחר תחילת הקטיף, יצאו לשודות התה על מדרכונת ההר שעליו בנועה דרג'ילינג, וחיפשנו את הקוטפות.

השביל המתעקל והוביל אותנו למרחבי הרם גבוהים מכוסים בשיחי תה נזוכים. מלוא כל העין לפניו נפרשו מדרכונות עצומים בעגילים ירוקים בגודל שווה ובצורה סימטרית. צעירה מקומית פיפיה שבסבה בפסגת ההר שקרה בה התבוננות בנוף שמהתחיה ונראתה כמתרגלת מדייטה, שבטה את עינינו. לאורך השביל נראה אנשים הולכים כשהם נושאים חבילות וסלים או סתם לבושים היטב, פשוט צעדים בין העיר למקום מגורייהם.

נסענו במדרון בשבילים הגדולים והמוסדרים בין שייח' התה הירוקים הצפופים, עד שהבחנו מרוחק בסלים גדולים תלויים על גבן של פועלות זערות, מציצים מבין השיחים בלב השדה. בשביל צר בין השיחים הגדולים והעגולים עמד גבר מוץ' ובידו לוח רישום קשה וסמן לנו להתקרב.

לאחר שהזמין אותו בחביבות לצלם את אחת הקוטפות, הציע שנשים את החבל עם הסל על מצחנו כמו נצטלבם בקוטפי כותנה. למרות האנגלית הדלה שלו שמה לספר ולהסביר על הקטיף, והוביל אותן בין השתיים כדי לראות את הקוטפה מקרוב. כמו אביו וסבו לפניו גם הוא משגינה במטע, והאישה שצילמו היא אשתו.

הקוטפות בוחרות את העלים המתאים, תולשות אותם בידיים ומעיפות אותם לאחר אל הסל הגדול התלוי על גבן בהירות ובמיוננות. שכר יום עבודה בקטיף הוא 45 רופיות, ועל הפעולות לקוטף לפחות 8 קילו עלייה, אך על כל קילוגרם נוספת נסוך הן מקבלות bonus של ארבע רופיות.

עונת הקטיף מתחילה בראשון לאפריל ונמשכת עד אמצע דצמבר. בתחילת הקוטפים את העלים בראש השיח והוביל הזה נקרא "First Flash" ונחשב לתה מהאיות הטובה ביותר, שהמבינים מקפידים לבקש בחניות התה. אחר כך חזרים וקוטפים את שאר השיח, שצומח בין תאים ושוב משתמשים רק בעלי הצמרת. כל העלים מתחלקים לארבעה סוגים על פי האיכות, ומהירות נקבע בהתאם.

שאנלו על קברים בודדים שריאנו בין השיחים והפתיעו אותנו, מפני שעדי אז ראיינו רק קברים של נזרים. המשגינה הוליך אותנו לקבר הסכתה שלו המטיפה והמגדר בין שנייה התה, קרא את הכמות בנפאלית, וניסה לתרגם אותה באנגלית רצוצה, אך לא הסביר מדוע לא נשפה אלא נקברה בשדה התה.

כל אנשי הכהר שליד המטע הם בני שבט הגורקה הנפאליג, ומוסקים במטעי התה של מענים עזבו את מולדתם בתחילת המאה ה-19, כאשר הבריטים גילו את הפוטנציאלי של הגולם בגידול תה בדרגיילינג.

ماוחר יותר הענו למונאר שבמדינת קראלה בדרום, ושוטטו בין מטעי התה והכפרים שביניהם. קוטפות התה שם השתמשו במספרי דשא המחוורים לקופסה או شك קטנים, והעלים הגוזרים נפלו לתוכם בלי הבחנה. שיטת הקטיף הזאת יعلاה יותר אך פוגמת באיכות התה של מונאר, שנחשב פחות יוקרתי מוה של דרג'ילינג.

אחרי שמייצינו אל כל אפשרות השיחה והצילום עמדנו להיפרד, והמשגיח ביקש כסף. אף בתמיותו חשב שהכוונה לכל הקוטפות ועל "כמה צריך לתה?" הגורקה החביב היסס קצת ואמר: "מאה רופיות" אך מיד הכנס את כל הכסף לכיסו בלי היסוס...

כשעצרנו לנוח ולأكل לחם וירקות שהבנו בתרמילים התקרב אלינו עוד משגיח והתחל בسؤال הקבועה: "מאן אטם?" שאחרי התשובה לה נשמע מעין "ואה" שלא ברור מה משמעו, או אין שום תגובה. (לעומם, כאשר היה נאנס לו מהשאלה הזאת אמר אפי: "אנחנו מ-!Dreamland" וידה ננעה: "הו איזה ארצ' יפה!...") אחרי הגיעו לשדה מעלינו קוטפות, צחקקו ולטשו עיניים אל האוכל שלנו. הענו לנו יrokesות אך הן המשיכו לצחוק ולהסתכל בנו. המשגיח ניסה לשאת בפנינו אותה הרצאה על קטיף עלי התה שקיבלו נקודם, אבל מהר שלא עוזדנו אותו במיחוד השתק. כשגמרנו ועמננו ללכת בקשייש (!) ממש במלים אל...

זו הייתה הפעם הראשונה בה נתקלנו בבקשת כסף כתמורה להסביר יידיות, והרשום הראשוני מן התמיימות, היושרה והכבוד העצמי של האנשים בדרגיילינג נפגם במידיה מסויימת. מאוחר יותר ותר במסע הCEFNU פעמים רבות במקומות שונים לחת לנו הדרכה והסבירה בלי שנבקש, לעיתים בתוספת הכרזה: "לא רוצה כסף. רק לתרגיל את האנגלית שלי", אך כמובן שבסוףו של דבר נושא התשלום ויה עלה...

יום הולדת לרואל על הכביש

שתה שורות של כסאות פלטיק מוצבות מול פסל גדול, עליהם ישבו אנשים לבושים באפודות צבעוניות מבקרים ועל ראשם כובעים צבעוניים ורומים, צדו את עיניהם בעוברנו באחת הדרכות החוץ דרג'ילינג. אנשים המשיכו ללכת על הכביש הרחוב ומוכניות נסעו ליד האנשים היושבים, אך השולה וההיגיון של האירוע לא נפגמו. הפסל היה מוקשח בצעפי nisi של בנים, ואנשים עםדו גם מאחוריו הcisאות והקשייבו לנואם שעמד על במה קטנה ליד הפסל, לבוש באותו בגדים מסורתיים.

אישה נמוכה ומוזקה, שערה שחורה וסמרק אספה על עורפה ועיניה מביעות תבונה ורגשות, ניגשה אלינו, הצעיה עזורה בתרגום דברי הנאים: "הטקס נערך לכבוד יום הולדתו של רואל, המולד המקומי שמול פסלנו אנחנו יושבים. כל הגאנגים מה שאמאנגים (בני השבט המקומי שמוצאו מנפאלאן מבון) אנשי האגודה הבוגדיאיסטי של דרג'ילינג, והוא יש שכובדו התכנסו הוא רואל, פילוסוף וחוקר בודהיזם, התגורר רוב החיים בדרג'ילינג. ביתה נמצא לא רחוק מן הפסל ואשתו עדין חיה ומתגוררת בדלת. בראשית המאה העשרים נסע לטיבט, וחזר משם עם שירה גודלה של עשרות חמורים עמוסים בכתביו קודש טיביטים. בעבודתו תרם רכבות לקידום הבוגדיאים בדרג'ילינג ובהוּדו בכל. ספריו תורגמו לאנגלית ואף היפש אותן בחניות ספרים רבים בדרכינו, אך לא מזא".

הטקס נמשך והנאים עלו זה אחר זה לבימה המאולתרת, ביניהם בלט גבר צנוע וגובה, שערו האפור יורד על עורפו, פניו עדינות ורגשות, כמו של אמן או איש רוח. נזכרנו שכבר ראיינו אותו בפוגה הגדולה לשינויו על בעגת התכפייה, והוא השבנו שהוא נציג העירייה לענייני דתות ותרבות.

שאלנו את ידידינו החדש עלייו והתברר כי הנואם זה דזוקה הינדי, פרופסור לספרות בקולג' המקומי, שהזומן לנו אם בטקס כדי קרוב של אנשי הקהילה הבוגדיאיסטי בעיר. חלק מהנאום נשא באנגלית ובו פנה אלינו, האורחים המערביים, ודיבר על הדמיון בין הבוגדיאים וההינדויזם והשלום וההרמוני שצריכים להיות בינויהם.

משהו בתמיונות ובמסירות ללימוד הבוגדיאים של החבורה הקטנה והrintimiyut הזאת, הזכיר לי את תנועות הנעור בארץ בשנות החמישים, אולי בלי הלהט שאfine אין אז.

במהלך הנאים חילקו כסות תה מתוק ומתקים, וכשהכל נגמר הזמין אותנו לשכת בשורה הראשונה ולהלצלם עם המכבדים. ישבנו ליד הפרופסור הנכבד שנותן לנו את כתובתו, והבטיח לשלוח אלינו את התמונה שצילם הצלם המקורי שהסתובב שם כל הזמן.

מתענגים בגן העדן של מלון "סילונג"

גולת הכותרת בחזרה לדרג'ילינג אחרי סיקום הוה המלון שלנו: "סילונג", שלא דמה לרוב המלונות שפגשנו בהודו. ברבות הימים הבחנתי בין שני סוגים עיקריים שלהם.

לסוג הראשון אני קוראת: "פאגסי-שמנסי", ככלומר מלון שמתהדר בחדרים "דאבל-דולקס", וחדר לשניים עולה בו 1500-2000 רופיות בעונה, ובו מיטה כפולה, שירותים, חלון לנוף וארון. אך בשירותים אין מקום למכירושות שניים, סבון ושמפו, אין מגבות או שעון דקיקות כמו נייר, ואין מטבח לניר טואלט.

נייר טואלט בכלל הוא תופעה נדירה מאוד בבתי מלון. רק בשני מקומות, אחד מהם בבעלות זוג אנגלי בגואה, ציינו להונאות מתפנוקים כללה וכך גם אנטו כמה גלולים שקנוינו. במלון המשען מודתי גם להעיר את הנקיון שמעניך ברז מים וכלי קפוץ או מקלחון הצמוד לאסלה במלונות משוכלים יותר.

במלונות ה"מפוארים" האלה בדרך כלל מושב האסלה מתנדנד ואין חلون שאפשר לפתח כדי ליבש את המקלחת, שהיא תמיד בעלי וילון או מקלחון – אלא פשוט ראש וברזים מתחתיו, ליד המיטה אין מנורות אישיות, השטיחים מוכתמים ולעתים יש בהם חורים, ועל הקירות כתמים ושברים או סדקאים. אבל במבט ראשון החדר נראה בסדר.

הסוג השני הוא גסתהאוזים ומולנות צנוגעים יותר, שאינם מתיימרים להיות מעורבים. החדרים בהם קטנים, אין ארון או שהוא קטן מאוד, המיטות נפרדות לעיתים, המצעים מהווים יותר, השטיחים ישנים ומתפוררים, והכלתמים על הקירות גדולים יותר ובולטים. אבל יש בהם חדר הסבה ציבורי חמים ונעים, (מן "זהלה") ספריה עם ספרים שמשטיילים האשירו, וחדר אוכל פשוט עם שלוחנות ארכיים, שלדים יושבים האורחים ומדברים ומתיידדים, וכןרת אווירה חברונית ופתוחה.

מאפיין מסוותף לשני סוגי הללו הוא האפלולית. לא מדליקים אורות אלא כאשר החושך כבר מוחלט, וגם אז האור חלש מאוד, ובחדרים אין נורות חזקות בכלל. את הבעיה הזאת פתרנו בונגטוק, כשקנינו את נורת הפלאים שלנו: 150 ואט!!! בהמשך קניינו אפליו נורה חזקה יותר, והקפדו להחליף אותה בנוורה המקורית בכל פעם שיצאנו מהחדר, כדי שבעל המלון לא ידע.

מלון "סילונג" היה שונה משני סוגי הללו, וכמעט שלא מצאנו מלון דומה לו בהמשך המשען, מלבד "אושיאניך" הנפלא בגואה, שכאמור, עלייו היו זוג אנגלי.

מצאנו אותו בשיטות חסר מטרה מיוחדת בדרגיילינג לאחר שהחלנו לחזור אליה מסיקים, ואפי רצח לאגור במקום שקט יותר.

הקרירות והתקרה היו עשויים מעץ אדום מבrik, שטיחים אדומים במצב טוב יחסית כיסו את המדרגות והמדרונות, תמנוניות יפות בטעם ערבី מעודן היו תלויות על הקירות, עציצים עם פרחים נראו בכל מקום: בכניסה, על החלונות, על מעקה העץ הצמוד למדרגות, ובפינות המסדרון. מבעד לקיר הזוכחת של המסדרון נשקף הגן המקסם, שבגלו בחרנו במלון.

פינות ישיבה נעימות, עם כורסאות ומושבים מרופדים בסגנון מזרחי היו מפוזרות ליד קירות הזוכחת וליד החלונות, ויכלנו לשכט בהן ולהתחכם בשמש, או לצאת למרפסת קטנה, ולשכט על כסאות פלסטיק ולכחות במחשב או לציר את הגן.

הנוף שנשקף מכל החדרים והמדרונות היה נפלא – ההר הירוק עם השבילים והעצים והבתים המעריים המפוזרים עליו, ומאהרו רכס הרי הקאנצ'ינג'נאגה הנישאים עם פסגות השלג המהוודות שלהם.

המקום הזה החיזיר אותנו לפנטזיה שאטה יצאי למסע בהודו: לטייל כמו הגוטים הקולוניאליים המפוזרים מהמאה ה-19, שה坦הלו לאט ושמרו על רמת חיים דומה לו שעזבו בבירתם באירופה או אמריקה. באמת הרגשנו כתירים שביעים ומפנקים, והצotta כרכר סביבנו במסירות וזכה לתשאר נדייב בהתאם לשעוננו.

במהלך המשע' שמננו לב שאנחנו לבנים, גדולים ומגושמים, מפוקים ובורים בעיניהם. חלק מהמיות והשולחות והפסלים היו קטנים מדי עבורנו ועצבו כנראה על פי הדגם המקורי, ואנחנו לא גדולים במיוחד במושגים ערביים... האבירים הרכבים שנזקקו להם: הכהות או הסכו"ם המלא במסעדות - כשהם מקומיים מסתפקים בידיהם, הנעלים הכבדות והמעילים החמים, לעומת זאת הכהփפים ועתיפות הצמר הקלות שלהם, המכוניות והאייפס שהביאו אותנו לכל מקום כשהם הולכים ברגלי או מצטופים באוטובוסים - כל אלה יצרו תחושה שאנחנו מסורבלים וכבדים בניגוד למקומות הצנויים והקלילים.

פרק שלישי - הודו בRICTO גביה: ווראנטי

הכנות נפשיות לקראת וראנסי

חשיבות כבדים ליוו את ההכנות לנסעה לווראנטי. הדס בתנו עברה שם חוות טראומטית בפסטיבל קומבאמה הגדול, כאשר יצאה להרחוב ולמרות הצער האוסטרלי שלוויה אותה, מצאה עצמה בלב צפיפת בלתי נסבלת של מיליון וחמשים הינדים שהושיטו ידים לצלבוט ולגעתה בה. (יווק, מורנו הלאדקி למדייציה הגדרית את הפסטיבל הזה, הנערך אחת לשבע שנים, כ"אולימפיאדת הסאודויים"...) למרות זאת גם היא המליצה לפניהו בחום לא לוחה ולנסוע לשם למורת הקשיים.

מטילים שכבר היו בווראנטי גלגו את עיניהם במבט רם משמעו שאנחנו מתכוונים לנסעה, אך לא ידעו להסביר מה כל כך קשה בה. שני צעירים ישראליים שהגיעו מווראנטי לדרג'ילינג, אמרו שהם מרגישים כאלו עלו מן התופת של דנטה לנגן העדן, אך המליצו על הביקור בה – מפני ש"זהו הodo במנין חוק והוויה מרשימה מאוד". אחרים אמרו שזו הodo האמיתית על הטוב והרע שבה, והוא שאמרו פשוט: "עוד תראו!"

בכל זאת, לאחר חודש וחצי בדורג'ילינג ובטיסקים הרוגשו כבר מנוסים ומחושלים, נכונים לעמוד מול תלאות הדרך והעיר עצמה, וסקרנים לפגישה מקרוב עם התגלמות ההוויה ההינדיות.

"נסיעת הבתולין" ברכבת לווראנטי

לקראת הנסעה הגדולה הראשונה שלנו ברכבת, 18-20 שעות בין NJP (New Jalpaiguri) לווראנטי, התקבלנו בין קרון במחלקה הדרסונה עם מיזוג אויר, או במחלקה השניה בלבד. אם ובית ישראליות שפגשנו בדורג'ילינג הצענו וחולז בנסעה מודלי לטייגורי בקרון המוגן להזקפי, וסיפורון הכריע את הcpf. אני, שלאחר כמה שעות באולם הפסרייה הממוזגת באוניברסיטה היהתי פורצת בעיטושים רועמים והאף היה זולף ללא הפסקה, יכולתי לתאר לעצמי מה תעישה לי שונה וישבה ממושכת בקרון קטן וקר ...

על פי עצת מטילים מנוסים ניסינו להזמין מיטות עליונות בתא, אך גילינו כי זו אינה משימה פשוטה כל כך. לאחר שעמידה בתור שלא התקדם, לדנו שאחת המיטות שקיבלו היא גנואה נוספת, זו המתකפת ביום, ולכן נכננו לירישת המתנה למיטות עליונות.

פקידה אנטיפטית הסבירה לנו משוז באגנית שופת המתגנת כחויה, והפעם אפילו אף ירדת סבלנותו, ונוסף בה: "לא נולדנו בהודו ואנחנו לא מכירים את ראשית התייבות שאשתמש בהם כאלו כל העולם מכיר אותם". ואז חזרה והסבירה בא-רצון שרטטס ה"RAC", כולם Reservation Against Cancellation שלנו, עדיף על מקום ברשימת המתנה שככל אינו מבטיח כרטיס. (כמובן שגם עד לא ידנו כי באופן בלתי רשמי, כמעט תמיד אפשר למצוא מקום ברכבת המלאה תמורה סכום לא גדול שמשמעותם לרטריסן)

פעמים רבות כשרשימת הממתינים למיטות עליונות גדולה, (כמו במקרה שלנו, כאשר במשך 19 ימים התקדרנו מספר 56 ל-49!) מוסיפים לרכבת קרון וכולם מקבלים מיטות על פי בקשתם, אך כמובן שזה איננו מובטח.

מהוחר יותר גילינו את נפלאות רשותה המתנה, שבה דווקא כאשר מקדים את תאריך הנסעה, מתקרבים לתחלתה במקום שקרה להפ... כאשר השותמן על הפלא האוריתמטי זהה, הסבירו לנו שלכל נסעה נשמרם מקומות לאנשי צבא ומושלה באופן שרירותי, ובתאריך עצמו רובם נשאים פנויים.

גל חום אדריך קידם את פניו כאשר ירדנו לשפלת, ובחנה המרכזיות של NJP כבר היה ממש לוחט. הנה ריקשת האופניים היה ז肯 צנום ומקומט, ואחנו גמגענו מהצתרף לתרמילים הענקיים שנלו שהועמסו עליה – קצת מתחן רחמים עליון, וקצת מפני שעל פי הבנתנו כמערביים מפונקים לא היה שם מקום. (אך במהרה ראיינו שלושה הודים שמננים עם חבילות גדולות על ריקשת אופניים וכיצד בזה...) כך צענו לפני עד המلون, כשהוא מדויש במאין גודל ומוליך את הריקשה העמוסה לעיפה.

מאחר SJN היא תחנת רכבת חשובה ביותר בצפון מורה הודי, וממנה אפשר להגיע לגבול סין הרגיש, עוברים התירים הרים הנלים בעלייה תליך רישום קפדי – עם כל הפרטים, בשלושה עותקים ובשלוש חברות גדולות שונות, למען הסדר הטוב.

סוף סוף הרגשנו שאחנו באמת 'הודו', אותה הodo שכל המתיילים אומרים עליה שהיא 'קשה' ורודיארד קיפלינג כתב עליה בספריו. הרחוב מהה אנשים שהלכו ברוגל לצד אופניים, ריקשות, אופניים וקטנועים ואפלו מכוניות מעטות. פרות עזים וחזירים נראו בכל מקום: על המדרכות, באמצעות הכביש, וגלי הצואה שלהם מפוזרים מסביב. אני פסעת מפהדת ומכותצת, מדלגת בין ה"מרקשים" השונים ומפלסת את דרכי בתוך זרם האנשים וכלי הרכב.

בדג'ילינג לא היו כמעט פרות או בעלי חיים אחרים ברחובות, וזה הייתה הפגיעה הראשונה שלי עם כמותו צאהה כאלה. מהוחר יותר רأיתי איך מיבשים ומסדרים אתagalim בערמות, או במגדלים עגולים בניויה לתפארה, ומשתמשים בהם כחומר דלק, אך עם כל ההבנה והקבלה התקשתית להיות אותם בשלום.

באחת ההפסקות במהלך שניימי הנסעה לדקָר רכתה על עיסת רכה וטרייה. משך כל ההפסקה שפטתי שוב ושב את סולית הגעל בברז גדור, מנסה לחלץ בעוזרת סכין את השרידים שנתקפו בה, כדי שלא אפיין ריחות באוטובוס הסגור. מאז הייתה במצב של "פוסט-טראומה" מהפרשות של בעלי חיים למיניהם ...

NJP דמתה לעשרות עיריות אחרות במרכזו הודי בהן עברנו בהמשך מסענו. חניות קטנות וגדולות, כוכי מסעדות, דוכני מזון רחוב המדיפים ריחות עזים של טיגון ותבלינים, בתים חדשים (היעירה גודלה והתפתחה בשנים האחרונות) אך מזונחים ומלוכלכים. הרחובות היו מלאים אבק וסחון, ובמושי הצלחנו לחוץ את הכביש או ללכט על המדרכות בגל סך האנשים, כדי הרכב ובעלי החיים שהצתופפו למרחוב הצר.

עם זאת, השתקתי שניים בנסיבות ולא הנתתי לדבר מכל אלה להפריע לי או לשבור אותי. הרי לפניו שיצאנו בדרך הכרותית בביטחון שאסתדר בכלות עם הכלוך והריהות איך אוכל להתلون עכשו, זה יישמע טיפשי מאוד, וזה הרבה יותר מזוואה והריהות עצמה!

(באופן דומה הצלחתי לטעס "תלויה באוור" על ידיהם התקועות בסלע תלול בטילו התנועה לאילת בcitah יב. האפשרות שככל טר המטיליים ראה אותה מועלית לעלה בידי שני גברים, הייתה הרבה יותר מפחדה מ"הטיפוס באוור" עצמו...)

למודי ניסו נסעו בבורק מהמלון לתחנה בשתי ריקשות, אחת לתרמילים ואחת לנו. כך התקדמנו בתהילכה קצרה, כאשרם תיירים קולוניאליים מכובדים, חבושים כובעי שעם ולבושים בגדי ספארי בצבע האקי שראיתי ברטים היישנים.

כ-300 מטר מן התחנה עצרו נגאי הריקשות והסבירו, שמכאן והלאה אסור להם להמשיך עם התרמילים לתוך התחנה ואנחנו צריים קולי, סבל רשמי של התחנה. מיד מצאו גבר לבוש בלבוגן (חצאית מעטפה ארוכה שהగברים במרכזה ובזרום הווו מרבים ללובוש) لكن, חולצה כתומה שלילה תלוי מספר מתכת גדול, וצערף צבעוני קרוך סכיב בראשו ומשמש כביסיס לחבילות. לא הבנו מדוע ביקש 100 רופיות – הרי רק רצינו להגיע לשאנב החומרה בתחנה ולברר מה מצב החומרה שלנו למיטות עלילנות, ובהתוואה לשכר הסכימים בדיג'ילינג התולולה הסכום נראה לנו מופרז. لكن מחלנו על כבודנו, העמסנו (בפעם הראשונה במסענו) את התרמילים על גביהם וצעדו עד לתחנה, ונוכחנו שהשדיינו נורא כל כך ונוכל לעשות זאת בעתיד אם נצטרך.

בתחנה התגוזדו מאות אנשים ליד הקופות ואשנביי ההזמנות, ישבו על הרצפה או על שמייה שפרשוו,أكلו, פטפו או נמנמו. מדי פעם ירד במדרגות גל של נוסעים שהגיעו זה עתה מן הרציפים. חלום לקחו מזוודותיהם ותיקיהם בעצםם, ואחרים נעזרו בקולים שעמדו על מזוזות ובחילות גדולות על העזיף המגולגל על ראשם, וצעדו זוקפים בביטחון וביציבות.

מחוץ לבניין עמדו סבלים "בלמי מאוגדים" וניסו לפתח את הנוסעים לשאת את חפציהם במחיר נמוך יותר מזה של הסבלים חברי האיגוד. בשל המונופול של הקולמים המאורגנים והסכומים הקבוע של 100 רופיות שהם גובים, מנסים הסבלים לא לגרד את תחתית הסיר, ולהשיג נסעים מפונים שאינם רציזים לשלים כל כך חובה וצערפים ללחט דרך ארכונה לעידם. אף על פי שעמדותיהם ומונדי אוון, לא היה אפילו נושא אחד שנעתר לתחנוני הסכבלים. פניהם החתוםים של הנוסעים הנחושים הבהירו אותם, אך הם לא התיאשו וניסו שוב אצל הנוסעים הבא.

麥כוון שהגענו לתחנה מוקדם, לא נקבע עדין הרציף שמננו יצא הרכבת שלנו. קול בעל יומה ראה אותנו עומדים ליד התרמילים והציג לנו לחתה אותן תחנה, וכשידועו על הרציף ייקח אותנו ורקו.

חדר המתנה מיועד לנוסעי המחלקות העליונות והוא מצוי בכיסאות נוחים, שלוחנות גדולים, חדר שירותים נקי שככלו מקלחת קטנה, ומאוררי תקרה גדולים הכניסו אליו מעט קירות. אמן קרונו שנינה בליל מיזוג אויר שבו עמדנו לנשוע אין שייך לקטגוריה הזאת, אך צבע העור שלנו לא הותיר כל ספק בכך שאנו שיכים למיוחסים...

משפחה צעירה: אב, אם וילד קטן שעשה את צרכי בויר על השולחן כבר הייתה בחדר כשןנסנו. להפתעתו היו מצויים במאיצים מודרניים לטיפול ילדים: חיתולי נייר וניר טואט! לא היה לנו כל ספק כי הם משתיכים לשכבה המבוססת על המעדם הבינוי.

התינוק היה חמוד וחיק אלינו כאשר עשינו לו "חאנדלאך", ולאחר זמן מה עבר בשמה לזרועותיו של אפי והרגיש שם מצין. ההורים סיירו כי הם הוריהם מחופשה בדריג'ילינג לבתים במדינת אסאם בזורה הודו. האנגלית שלהם הספיקה רק לשאלות הקבועות: מאייזה ארץ ומאייזה עיר אנחנו, וכמה ילדים ונכדים יש לנו. בילינו בנעימים עם התינוק הייחודי, ובינתיים אכלו ההורים ארוחה שהובאה על מגש על ידי מלצר מן הקייטריה לפיה הומנתם. (upper class, לא?...)

מיידנו אחרי הקולי שלנו שהעמים את שני התרמלים הכבדים בקהליות, אחד על הראש ואחד על הכתף, דוחרים על הגשרים ובמסדרוניות הארוכים של התחנה הענקית. ליד הקרוונות ברציף שלנו התחוללה מהומה אלוהים: אנשים עמוסים בחבילות ומוודות גדולות, תיבות עץ ענקיות ו קופסאות קרטון גדולות, עברו למקום מסוים. פילטנו את דרכנו ביניהם, מהפשים את מספר הקרוון שלנו על קירות הקרוונות המלוכללים.

הקרוונות היו קטנים וצרים, בצד יפה וכחול מדכאים. כל קרוון מוחלק לחאים פתוחים, על שנים מקירותיהם תלויות שלוש מיטות שאחת מהן מתפקלת ביום, בקיר הצר ביןיהם קבועים שני חולונות קטנים וקיים מולו צמודים שני כסאות הופכים למיטה בלילה, ומעליהם מיטה פתוחה גם ביום. בכל קרוון עשרה תאים כאלה והמעבר ביניהם צורא. זה לא הפריע לאנשים להיכנס עם התיבות הגדולות ביותר שראיתי מעודי, ולהשליל אוון במוניות מתחת לספסלים עד כי לא נדע כי באן קרבם...

הקוoli הניה את התרמלים על המיטה העליונה שלנו ואנחנו ישבנו על הספסל מולה. התא היה כמעט ריק ורק שני בחורים די צעירים ישבו בו. ארבעה מאוררים על התקירה והחלונות הפתוחים הזורמו אויר חמ פנימה ושיככו במקצת את החום הולהט.

הרכבת יצאה לדרכ ומחולנות הרכבת נשקף נוף מיושורי של מרחבים פתוחים בהם שדות תה ואננס ומעט עצים, בעיקר שייח'י מבוק גבויים מאוד, כפרים קטנים וביהם בתים מבוק מכוסים בגגות קש, ממש על פי הסטריאוטיפים על כפרים בדורם מזורה אסיה. בשדות רעו פרות, עזים וחזירים, וכפריים נשאו כדי מים וחלב על ראשם או עבדו בשדות. ילדים הפלשו בשלוליות יrokeת מטופשות, רצו אל הרכבת בצעקות התרגשות, ושיכקו קרייקט במחבט עץ גסים מותוצרת בית על השבילים בין השדות.

אך רוב הזמן היה מואוד נקי וכמעט ריק מאנשים, רק מישורים יירוקים או צהובים הנמתחים על קצה הcloak בל הפרעה. החום הלק וגבר, ובאזורים כבר היה קשה לנשומם, במיוחד כשהרכבת עוצרה בתחנה או באמצעות שום מקום בלי סיפה ברורה, דבר שקרה לעיתים די קרובות.

הנוף האנושי בתוך הרכבת היה מגוון וצבעוני. בקרון עברו רוכלים שמכרו כל דבר אפשרי: בנטות, מלפפונים ענקים שקילו בזריזות והניחסו בפיסת עיתון עם מעט מלחה, בוטנים המוגשים בתוך נייר עיתון עם משחה שהרכבל מערכב לכל קוקה מחרק מכייל מתכת קטנים התלויים סביב מגש גדול בתוספת עגבניות ובסל. רוכלים העמידו בקרון מעמד מתקפל שעליו נניחו מגש "מכולת" הכוללת מסטיקים, סוכריות, אגוזי לעיסה אדומים, וכרסומים מלוחים למיניהם.

monic היוגרט, אגנס התוך ומוכן, לחם שנקרא פורי, שתייה קרה ומים מינרליים, שעוניים, טרניזיטוורים, וקמנים, מצלמות, ואפילו מנורות חירום ביוטיות גדולות (!) עברו בין הקרוונות. הרוכלים עלו בכל פעם שהרכבת עצה, אפילו לדקota ספרות. חזן מכל אלה עברו בקרונות עובדי הקיטריה, הציעו שתייה וחתיפים בסגנון ערבי, ושאלו מי רוצה להזמין ארוחה צהרים ואחר כך ארוחה ערבית.

הוזנו אРОחות צהרים מתוך הנחה שתגיע לקרה הצהרים, אך להפתענות הגעה מיד: אורו בקופה חד פעמית, ודאל, עדשים צהובות ברוטב נזלי, בשקית נילון קטנה מצורפת.

בנוסף לרוכלים עלו לקרונות גם קבצנים למיניהם, אנשים עם עיוותים שונים בגוףם, זקנים וזונות ילדים נכדים ובראים. כמה ילדים שהחזיקו מטאטא זדרים ביד וניקו את הרצפה והשיטו את ידיהם בבקשת כסף, ונשארו לעמוד ולנעוץ בנו עיניים בעקבשות. מאחר שלא היו לנו מטבחות נתנו להם את הארוחה הארוזה שלא עורה אתatabnono.

על הרכבת עלו גם "נשים" הנקראות: "היג'רות": גברים הלבושים ומופרים נשים, שרים, מוחאים כפים ומכרכים ואז מבקשים ספר כדי שיטלכו. בדרך כלל הן מגיעות להגינות פרטיות ומתחילות לשיר, וב的日子里 השמחה משלמים להן כדי שילכו, מפחד שייטלו כיושך על החוגגים. בהשוואה לבני המומינים המעוותים הייתה הופעתן נשים יפיפות ומהודרות הרבה יותר נעימה. הן שמחו מאד להצלה, לא לפני שהתבוננו במראה קטנה כדי לוודא שהן נראות מספיק טוב.

לאט לאט גודל מספר הנוסעים בקרון, ארבעה אנשים על כל מושב ושישה אנשים על המושב השני לפחות הצעירים היהודים שלווו אותנו NJP נסעו לדלאי לניני עסקים (פחות נסעה 18 שעות נסעה נספהות ל-18 שעון, שבמציאות הגיעו ל-20!). השניים סוחרים בכל מטבח שהם קונים בדלאי ומוכרים בחניות בטילגורי, בקלינפונג ובנגאל.

בחנה בה עצרנו להפסקה הארכוה הראושנה אורותי אומץ והחלמתי להשתמש בשירותים – אך חדרי ההמתנה היו רחוקים מדי. אחד השוטרים בבחנה הפנה אותנו לקרון המולקה הראושנה, מתוך הנחה שהשירותים האלה יתאימו לבנים מפוקים שכמוני. להפתענתנו המקום היה נקי ולא מסירה, רק פשוט וגס בעיצומו. עדין החשתי משותת הלילה, כאשר אליה מוכרחה להשתמש בשירותי הקרון שלנו.

לשני הצעירים בתא שלנו הצליפה בחורה צעירה, אשתו של המבוגר ביניהם ואחותו של הצעיר, עモסה בתיקים, חבילות ותיבת עץ ענקית שנבלעו מתחת למושבים, ובזרועותיה תינוקת עגללה. שלושת התישבו לאכול ארוחה ביתית שהביאה אתה בצרור בד: אורו, דהאל, יוקות חריפים ולחם צ'פאטי, שבו נגבו את הרוטב.

האישה הייתה יפה וצעירה מאד, (בת 22 כפי שנודע לנו אחר כך) וישבה שעotta ארוכות כשרגלת מקופלת מתחתיה, כדי שלתינוקת היה מקום נוח לשיזון עלי. התבוננתי בה, ישבת בתנוחה שבעיני נראתה בלתי נוחה בעיליל, והיא שלולה ומאושרת. קרוב לוודאי שם מעורבת במצבה היהיטה מוצאת פתרון נוח יותר: סל-קל, מנשא, עגלת קטנה, אך שכנתנו החיונית לא נראית סובלת.

mdi פעם הנקה את התינוקת (שלא בכתה במשך כל שעوت הנסעה הארכות!) כשםיכה דקה קטנה מכסה את חזזה, וכל הזמן לא הפסיקה לפטפט ולצחוק עם בעלה ואחיה. האישה הצליפה לנסעה לדלאי לbijת הוריה בו תארחו שלושתם, לאחר שביקרה את הורי הבעל בעיר בה העזינו.

סיפורם הזכיר לי את הספר "שידוך הולם" של ויקראם סת, שבעקבות קרייאתו התעורר בי החלום להגיעה להודו, בו גומאים והגיבורים מרחקים עזומים ברכבת ברוחבי הודי ב ביקורים משפחתיים דומים.

הבעל השתרע על המיטה העליונה מול המיטה שלנו ושקע בשינה עמוקה, והאישה המשיכה לפטפט בעניינות עם איה, ושיחתם שפעה אהבה וקרבה גדולה. הערב ירד והשמש שקעה, והישיבה האינסופית הפקה להיות קשה מאוד. עצם הזונב שלי נרדמה, ומדי פעם קמתי ועמדתי רק כדי לשחרר קצת את המקום הנוקשה.

בחנות הרכבת נראו אנשים מעלים אש וմבשלים, מתכוונים לשנת הלילה על הרצפה, ומנהלים חיים מסודרים ככל הנין. בהתאם לדיינו כבר עברו למשטר לילה, כלומר פתחו את המיטה האמצעית ושבבו לשון ואף כיבו את האש. אך בთא שלנו עדיין ישן הבעל במיטה העליונה, והשיבו שאין זה מנוסם להעיר אותו כל זמן שהאישה והאה לא עשו זאת.

חויבת הרכבות המופלאה שהסבירה הכל על נוהלי הנסיעה קבועה כי בשעה 9 Übernimm לשינה, ולכן חיכינו כשהאה ממנם בשינה ואחותו מפהתקת, וגם אנחנו נרדמן, מתעוררים בכל פעם שהרכבת עוצרת ומהכה.

אחרי 9 קמנגו, הורדנו את התרטילים הענקים שלנו והעמדנו אותם על הרצפה בין המושבים מפני שהחל מתחם כבר היה מלא בחבילות ותיקים של המשפחה. עליינו למיטה – אף לעליונה ואני לא מצעית, בתוקווה ליהנות מן האוור שנכנס מן החלון מולה.

בнтימים העירו בני המשפחה את הבעל, והחלו בסעודת משותפת של שאריות האוכל שהביאה האישה, ושוב פטפו בערנות. כיוון שהיו נחמדים ונדיים, החלטתי שאינם מפריעים לי וקולותיהם נשמעו לי בראשות עלים ברוחה. אחרי היישבה הממושכת לא ניסיתי בכלל להירדם אלא פשוט בהנתי משינוי התנוחה של הגועה בשביבה על הגב, וחוגגת את נצחוני בכך שהזדקתי מעד עד כה בלי להתלון. המשפחה סיממה את הסעודה והשתרעה על המיטות, וכולם נרדמו מיד.

לפני שעילתי למיטה הטרידה אותי השאלה איך יוכל לומר לנו שאר האנשים בתא: היו בו שיש מיטות (צרות למדי על המושגים שלנו) ושתיים על הקיר הצדדי, והיונו 14 – כמובן היו שישנה נסעים מיותרים. אך בברוק גileyתי להפתעתה שה"מיותרם" התקם בימיון מופלא שניים על מיטה, (האם היו להם קריטיסים של רשותת המנתנה? איש לא בדק ולא שאל שאלות...) וככל הנראה ישנו הרבה יותר טוב ממוני...).

גופם הרזה והגמיש והקל עליהם להחכוץ ולהתפתל על הדרגים הצרים, עד שנראו כגוף אחד בעל ארבע רגליים וידים. לנפנות בוקר כשהתחלו להתעורר לקרה העצירה הגדולה במוגול סאראי, נראו בדיקות כמו לפני השינה: החולצות מתחות ולא מקומות והשיער רחוץ ומוסרך – כאילו לא עברו לילה קשה מוקפים בתנוחת בלתי אפשריות בנסיבות נוראה.

הרבה לפני שהיינו אמרים לגיאע לתהנה התעורرت, החלטתי לנסות את השירותים בקרון והתקדמתי בוחריות בחושך לכיוון הריה. لكنון הצטרפו הילים עם נשך שישבו בקצוות המיטות התההנות ליד הנוסעים היישנים. ברחבה ליד השירותים הצטופפו אנשים בשינה ובשכיבה, ישנים שניה עמוקה בכל מיני תנימות: רגליים מורמות על הקיר, מוקפים בצדקות שונות ולבושים סמרטטים. שניים נשענו על דלתות השירותים וסגרו אותן בפני, שהרי לא עליה על דעתו להעיר אותם...

פניתי לצד השני של הקרון. במעבר ישנו אב ובתו הקטנה על שםיכה, ונאלצתי לעبور מעליהם בצעד שכונראה היה הגדול ביותר שעשיתי בחיי... גם החלל שלו ליד הדלת השניה היה מלא באנשים ישנים, וביניהם

סאהדה לבוש גילימה בצלע כתום זוהר ופנוי מרוחות בגלם ובפפטים צהובים. אך דלתות השירותים היו פנויות והצלה תחתיה להיכנס. להפתעתו לא מצאתי שם סרוחן או לכלוך, רק קירות מתקלפים וברז מתקת גס ופשוט.

בכל התהנות בהן עצרנו בלילה התנהלו חיים שלמים: רוכלים הציעו את מרכולתם, אנשים התרוצזו ועברו מעלי הישנים במחנה, משפחות גדולות באו והלכו, קולים נשאו חבילות ומזוודות. לקרהת הבוקר הסטובבו ליד הקרונות מוכרי עיתונים והכריזו בצעקה על העיתונים שהם מוכרים.

בשעה בה היינו אמורים להגיע למוגול (האזורנו ועמדנו מוכנים ומסורקים ליד התרמילים, אך הרכבת עברה באמצעות מקום, כמו שקרה עשרה פעמים במהלך הדרך. ההיילים אמרו שהרכבת הגיעו למוגול סראי באיהו של שעתיים או יותר. (למעשה דיברו הינדיות אבל מישחו שהטעורר תרגם לנו...)

לא הייתה ברירה אלא לחזור לישון, משימה שהייתה בלתי אפשרית בעבר. אבל נהייתי מההישג הגדול של הנסעה עצמה וההילכה לשירותים, שעכשיו חזרתי עליה בנונ-שלנטיות של ותיקי קרבות מנוסים...

הערים שהצטופפו שניים במיטה התעוורו וישבו כולם צופפים ליד החלון במיטה התהנתונה. כשהראו אותו יושבת באין נוחות בקצת המיטה התהנתונה בציפייה לרכבת שתיע度过, הזמינו אותו בחביבות לשכת במקומו אחד מהם שקסム ללבודיו. הם היו אנשים פשוטים, קרובי לוודאי אנגלופティים. הסבירו שלו שכנוו הצער על ישראל, יאסר ערافت ושרון, לא הבינו שהם דבר שהרי בוודאי לא שמעו מעולם על ישראל. אך הם הקיינו להם אנושי וסימפתיה לאנשים הזרים שילקו את הדרך האורוכה הזאת.

כלאות ותלאות בראש הרכבות הגדולות בעולם

זו הייתה הנסעה הארוכה הראשונה ברכבת בהודו ואחריה באו עוד רבות, ארכות ומחוספסות ממנה, אך אני כבר היתי מוכנה לכך. מכל התלאות והסלבל, אחד הדברים הקשים חולק מהתרמילים, במיהודה לתרמילים, הוא חוסר הפרטיות והיעדר מוחב איש מגדור בנסיבות אלה. מנגדם המוגנה של היהודים ללטושים עניים בזרים, בדרך כלל בלי ממשמעות מינית או פלילית, אלא מתוך סקרנות ילדונית חסרת גבולות, מגבירת את מחושת החשיפה הדרגת ההגנה בפני הנוסעים האחרים.

למשל, כשהגענו מבurma לתחנת הרכבת בדלהי בשלוש לפנות בוקר, נאלצנו לדלג עמוסים בתרמילים הכבדים שלנו, מעל 'שטייח' של אנשים ישנים שכיסה את הרצפה. המראת הזהיר לי את התמונה המפורסת מbasret "ח'לף עם הרוח" בה שוכבים מאות פצועים על הקרקע בתחנת הרכבת ווואקים לעוזה, אלא שבתחנה בדלהי איש לא זו ולא השמייע קול.

הкопות היו סגורות מבפנים, ובחלון המודיעין אמר מישחו שהקופה תיפתח ב-5 בבוקר ואז יוכל לנקוט ברטיסים לעיד הבא שלנו. ה"waiting room" היה מלא בנוסעים ישנים שהגיעו מוקדם מדי, ולא יכולו להרשות לעצם לקחת חזיר במלון.

ישבנו על כסאות מוחוץ לאולם הנוסעים, משעינים את ראשינו על התרמילים הקטנים המונחים על התרמילים הגדולים, כאמצעי ביטחון נגד גניבות. לאחר כשבתיים של נמנום בתנוחה הלא נוחה, החלטה

תנויה בתנהה. אנשים שישנו על שמייה או כיסוי קמו, התרחזו והסתרכו והתארגנו לנסיעה כאילם נמצאים בחרם הפרט בבית או במלון. רק הקצנים חסרי הבית המשיכו לישון כשהמהומה סביבם אינה מפרעה להם.

להפתענו המחלקה הוראהונה ברכבת נראתה כמעט כמו המחלקה השנייה, רק הנוף האנושי שלה היה שונה והנוסעים קיבלו שמייכות, סדיניות, כריות ואפילו מגבת קטנה. שותפיינו לתא היו מודדים נקיים, מנומסים, לא נעזו עניינים, אך שוחחו בעיזות ובירידות ובקול רם, ובאחד התאים שיחקה חבורת גדולה ועליה בקהלים.

במקרה אחר, העלייה לרכבת ב-2.30 בלילה בתחנת פאלולום בגואה, הייתה טראומטית למדי. הרכבת שעצרה רק לכמה דקות במהלך הנסיעה ארכמה אורך הגלות, ולרווע מולנו היה הקרון שלנו רוחק בקצת התנהה. רצנו עם התתרmilim הכבדים על הגב, וניסינו לעלות על קרון אחר בדרך, אבל ככל היו סגורים.

כשראיתי שאנחנו לא מגיעים התחלתי לצעוק: "AC, AC!" (כך קוראים בהודו למיזוג אוויר) ושמעתה מישוחו קורא לנו מרוחק. מתנסמים ומתחנשפים העגנו לקרון הנכסף, והכרטיסן והשתר עזרו לנו לעלות. לאחר שמצא אותנו ברישמה הכנסיס אונטו הכרטיסן לקרון החשוך. ניסינו להפssh את המספר על הקיר בעורף פנים הראש שלנו, ולהפתענו מצאנו גבר וילד קטן ישנים באחת מהימיות שלנו. בלי היסוס הדליק הכרטיסן את האור בתא.

איישה צערה שישנה בדורש הסמוך התעוררה, הודהה כי אלה בני משפחתה, וביקשה באנגלית טובה שאחד מתנו עבר לתא שלה, הרחק מהמשך הקרון. לא הסכנו מפני שלא רצינו להיפרד, והאיישה הקימה את הילד שכבה עליו, ולהפתענו מצאנו גבר וילד קטן מופגנן. אבל לפטע, כבמטה כסם, מצא הכרטיסן מיטה פנוי באותו תא וכולנו יכלנו להושאר יחד.

לא הבנתי איך איישה שנראית אינטיגנטית ומשכילה מהמרת, ומשכיבה את הבן שלה במיטה לא שלה, מה החבה שיקרה? הרי יכול להבדוק אצל הכרטיסן ולראות שהמיתה הזאת תפופה מושא מסתם בלילה! אך התזאהה הוכחה כי התנגדותה לא הייתה כל כך מטופשת. הציפייה היהודית שהדברים יסתדרו אכן נשאה בעצם, בלי לעשות דבר, שנראהה לי אז כבטלנות וחשיבה פטיסטית, היא חלק מהפלא היהודי. לא צריך לדוחף ולהתאמץ, הדברים זורמים ומתנהלים בדרכים עקלקלות שגייעות למטרה, או שאינן מגיעות אליה, וזה אינו חשוב כל כך. גם אם "ההימרו" גורם להוסר נוחיות פיזית, הרי אינו כרוך בסבל או בתסכול, מפני שהיא איננו מקבל ממשמעות כלשיי אצל הנגעים, זה פשוט משהו שקרה, בא והולך כמו הרגעים הנעימים והקלים בחיים.

עלומה אחרת הייתה מציאות הרץ' שמננו יוצאת הרכבת. בתהנות החדשות יותר יש אמן לוח אלקטרוני מהדור, אך מה קורה כאשר מושנים את המקום ברגע האחרון כאשר הנוסעים כבר ברציף המתוכן מראש? זו קרה לנו בנאייה. כעשרים דקות לפני שעת הייציאה הגיעה רכבת משא לרציף ועמדה בו. ברקעholו היהודי משאו בהינדיות או באנגלית שנשמעה כהינדיות, אך אנו לא דאגנו, כי הרי דיברנו עם המנהל רק לפני כמה דקות! אך רכבת המשא המשיכה לעמוד ברציף, ומספר האנשים המכחים התדלדל עד שהרציף כמעט התרוקן. רק אז הבנו ששماוינו כשרהה. אף רץ' לשדר המנהל, והתרברר שהרכבת תגעץ לרציף הקרוב, אך צריך לעלות על מדרגות ולהחות גשר הולכי רגל כדי להגיע אליו. רצנו ב מהירות עם התתרmilim והגדוליים, והגענו בלי אוויר, כדיijk כשהרכבת התחלילה לעצור ברציף.

ברכבת היקרה ביותר בהווו, (מכלוכה לדלהי) במחילה הראשונה, היו קרונות מהודרים וחדשים יחסית למה שראינו בהדו, המיותו היו מוסתרות על ידי וילונות, והכרטיס כלל אරוחות שהגינו ב קופסאות קטנות ארוזות כמו במטוסים. (לדאוני האוכל היה היהודי למדהורי...). אך במלוך הנסעה הציצו עכברים מתחת למשב, חזו את התא בריצה, ואחד מהם התישב מאחוריו זוכחת החלון שמאחורי...

השרות לא נראה מופשט במיוחד, ושלוח עבד שעלה הסרבל הכהול שלו התנססה הכתובה "מדביר" בצהוב זהר, להציג מלכודות דבק. במהרה נלכדו עליון שמונה (!) עכברים קטנים. אפילו השכנים ההודים שלנו לתא העדיפו לשמת ולאכול על המיטה העליונה, ובשקיית האוכל שהשאנו על רצפת התא צטרוניים, קרנסמו העכברים חור גדול...

מנול הרכבת המהודר בחליפה כהה עם סמל הרכבת, הקשיב להששותינו שהעכברים התבכו באוכל שהכינו במטבחה באראש פנים רצינית, והרגיע אותנו: "אל תדאגו! אנחנו מכירים את העכברים האלה, הם לא מגעים על מטבח!"

"...לא ציריך ריקשה לא סירה לא nisi לא מדריך לא חשיש..."

ווראנסי קיבלת את פניו בקרירות של שעות הבוקר המוקדמות, אך הרחוב כבר היה מלא באופניים, אופני ריקשה, אופנאים, אוטו-ריקשות, ומעט מכוניות פרטיות ואוטובוסים. נשים בסארוי ופונגלאבי עדינים רכבו על קטנועים, ידיהן עטופות בכפפות לבנות ופייהן מכוסה במטפחת נגד זיהום האוויר.

פרות העלו גירה או עמדו מהוראות באמצע הכביש ולצדו, חזירם חיטטו בערמות האשפה בצד הרחוב, سورיהם משכו עגولات ועליהן משאות כדמים.

గברים לבושים רק בחצאית לנגי מקופלת צחצחו את שיניהם, שפשפו בקפלנות את גוףם המכוסה רק באזרע החלציים בסבון מעלה קצף ליד הברזים הציבוריים, התגלחו והסתפרו בمعنى מספירה מאולתרת ברחוב.

ילדים ערומים עמדו מתחת לזרם המים בברזים הציבוריים ואמהותיהם שפשפו את גוףם בסבון, אחרים התרוצצו ושיחקו בין גלי הבהמות וערבות האשפה. מהensusות הקטנות ודוכני האוכל כבר עלו רוחות חריפים, וכולם נהנו מהפעילות באוויר הצח והקריר של הבוקר המוקדם.

ילדים הלכו או נסעו בריקשות במדי בית ספר: הבנים במכנסים וחולצה לבנים ועניבה, והבנות בפונגלאבי לבן וצערף חכלת סביב הכתפיים, וצמותיהן קשורות בסרטי תכלת.

לאופני ריקשה רבות היה מהובר קרון קטון ועליו ספסלים מקבילים שעיליהם ישבו עשרה תלמידים. הנהוג סובב את הדושווות באיטיות ובסבלנות, מוביל במאיצן גדול את המשא הכבד בעיר שלמרובה המול רובה שטוחה.

מן הרגע הראשון בעיר סבלנו ממה שנראה בעיני כניסיונות חזורים ונשנים לרמות אחרות ולהזיא מאתנו כמה שיותר כסף.

במקום להגיע למילון בו בחרנו בכביש המסודר, הוביל אותנו נג האוטו-ריקשה מתחנת הרכבת לסמטה צרה שנחסמה בערמות אשפה ענקיות. כאשר התקשנו להמשיך ברגל למילון "שלנו", נאלצנו לילכת ברגל בשביל צר וצמוד אליו. ככל הנראה קיווה שהמראות והריהות יכניעו אותנו ונסכים להתארח במילון "שלו", שהוא

היה לו הסכם תשלום עמלה על הפנימית לקוחות. הרמות השקופה הזאת לא הפרעה לו לדרוש סכום גדול יותר מזה שסוכם אותו, לאחר שהוכרע ב"קרב על המלון"...

בעל המלון הראשון ב"אסי גהאט" הדיעו לנו אחרי יומיים שהחדר שלנו הוזמן למחר, והסביר שלא צין זאת כשבאנו כי "הבן" שבאנו רק לכמה ימים...

בכל פסיעה שעשינו ברחוב הציעו לנו ריקשה, אוטו-ריקשה, סירה, הורכה, סיור, חנות מishi ("רק לראות - לא לקניות") – ואילו אנו רק אמרנו והזרכנו ואמרנו: לא, לא, לא תודה.

נהגי הריקשות עקבו אחרינו ברחוב, והסבירו לנו שאנחנו צריכים לחתך ריקשה מפני ש"חם מודר", (הודעה מפותעה כשהטמפרטורת מגיעות ל- 44 מעלות...) ומדריכים מטעם עצם התעקשו ללוות אותנו "בלי כסף", אך נעלמו מאד כשהופתענו מבקשתם לקבל תמורה על שירותיהם המיתרים...

התחושה הייתה כמובן עדר דברים מזומות התנצל עליינו ולא הפסיק, עד שאיבדתי עשתונות וצערתי עליהם לחודול.

התופה הזאת מנעה בוראנטי על חולצות טי-שירט שעילו מופיעה הרשימה: "לא ריקשה לא סיירה לא משי לא מדריך" שנמכרות בהצלחה רבה בקרב תרמיליאים ותירירים אחרים...

אחרי ההוויה האגוניסטית התמייה והפשיטה בהרי הצפון, עוררה בי הפגיעה עם האגרסיביות והסתהנות של האנשים והילדים בוראנטי אכבה מרה. אף קיבל את ההנתגנות הזאת בהבנה, וראה בה אמצעי קצוני של אנשים נואשים להתרפנס, מפני שאין להם מה להתפסיד. באפריל, שיא העונה החמה, יש מעט תיירים בוראנטי, ומספר נהגי הריקשה ושאר נוטני השירותים אינם ממשנה, וכולם צריכים להתרפנס. لكن הם עושים הכל כדי למשוך את תשומת לבנו, וכנראה שהם מצלחים לפעם, וזה מספיק כדי שימשיכו בהטרדות.

ההיגיון הפשטות הזה לא הגיע את התסכול והזעם שלי, ובויכוחים ביןינו הייתה מתייחה בו: "אבל הם לא מתחשבים בנו! הם מתייחסים אלינו כאלו מונת ספר שציריך להפעיל ולא בני אדם!"

היום, כאשר אני כותבת שורת אלה הדברים נראים לי אחרת: שיטת המכירות האגרסיבית נבעה באמת הצורך והתחזרות על התיריים, אך אותם נהגים, מדריכים ומוכרים, בכלל לא העלו על דעתם שהם מטרידים אותנו. על פי תפיסתם ניהלו משא ומתן לגיטימי על שירותיהם, בלי להפריע לנו כלל. אילו היו במקומנו לא היו כועסים, אלא ממשיכים בדרךם פנים אטומות ונחותות, בלי להתייחס לזוםום הצעות סביבם.

רגע מתחת לעץ על שפת הגנגס

בוקר אחד השכימים אפי שלא כמנגגו, יצא לצלם את המתהצחים בנهر הגנגס הקדוש, ופגש את רג'יב.

אמו אמריקאית ואביו היהודי, וכשהיה בן ארבע עברו לארה"ב ושם גדל עד גיל 17, כאשר נסע להודו וuze את הבית והחיים האמריקאים. לאחר כמה שנים בהודו חזר לארה"ב, הציג לכת דתית נוצרית קיצונית, והזמין להודו בתור מטיב שלה.

כאורה היהודי הפעולות הזאת הייתה אסורה עליו, וכשנתפס הוכנס למוסד לחולי נפש. שם גילתה את האל שנוגה להופיע לפני לעתים מזומנים, כמו באתומו בוקר, כשהתגללה בצורת האל-קוף הנומאן. על האל אמר:

"הוא בורא את העולם במשיכות מכחול עדינות, והעולם נראה אז כמו ציר סיני כשהמאסטר, שהוא אלוהים, מוסיף את הנקודה שהופכת סתם ציר ליצירת מופת".

רג'יב סייר שהאנשים בගאות (המדרגות שיוודות לנهر) מתחלקים לקבוצות: הקבצנים, הסאודאים, נהגי הריקשה, שייטי הסירות, הנזירים, מוכרי זרי הפירות שבתוכם תקועים נרות, והפאנדייטים, תלמידי החכמים.

אפי שאל לאיה קבוצה הוא משירך את עצמו, ורג'יב ענה: "אני שיר כלום ולאף אחד. אבל זה העם שלי, וזה המקום שלי מתחת לעץ". לזררו כאשר צילמו בגהאת סרט, עלו כולם על שירות ונסעו לארמן בצד השני של הנהר, ובמשך שבועיים התחרבו עד שאפשר היה לדעת מאייה קבוצה בא כל אחד.

על הכת הנוצרית שהשתירך אליה בעבר אמר, שניצול הדת להשגת כוח והמניפולציות שנעשות בשמה הן הבעה האמיתית, ولكن הדת שלו היא אישית לגמרי.

רג'יב התלונן שבמערב שמעו על יוגה ומדיטציה, אבל לא יודעים דבר על היוגה החשובה ביותר – היוגה של השירות. כאשר אפי שאל אותו אם הוא מתכוון להאקטני יוגה, (יוגה של סגידה לגורו) הופעת רג'יב מכך שהמונה הזה מוכר אליו. כשנשאל מי הגورو שלו השיב: "הו, את שמו אי אפשר להגיד! הוא כל הזמן משתחנה".

רג'יב סייר שהוא נושא לאלה בעם אשתו והילדים, להתיישב בקליפורניה. כשהשואל מדוע, השיב: "אני רוצה לבחון את עצמי בתנאי החיים במערב, מפני שבהודו יותר טבעי וקל לו להיות ולעסוק בדברים רוחניים".

שמחתה שלא אני היתי זאת שפגשה את רג'יב אלא אפי, מפני שאני לא היתי יודעת איך להגיב על דבריו של רג'יב, ולבטה לא הייתה מדברת אותו אפי. עוד לא הייתה מסוגלת לקבל דברים כאלה פשוטים, והתגבה שלי על סיירורו של אפי היתה כמובן: "הבחור איננו שפי לגמרי".

ואילו היום, מה מבט שרכשתי במהלך השחות הארכואה שלנו בהודו, היתי אומרת: "אייה אדם מעניין!" ולא תוהה על מידת שפיותו, מפני שהוא אכן העיקר בספר הזה! ובכלל, מניין לי מי שפי ומני לא? וכי אמר שהתנהגותי ודרכי נראים שפויים לרג'יב או אנשים כמו שהוא?

בראהמיini משכיל נגג אוטוירקשה? למה לא?!

מישרה, נגג אוטוירקשה נמור וצנום שפניו עדינות וחיוכו ביישן, שימש כנהגנו בכמה נסיעות והפליאו אותנו בהאגנותו ובפקחותו. מכיוון שהוא היו בני המישים ושבע כמוונו, "אמץ" אותו מידי כהורים מקובל בהודו, בה מפוזרים כינוי קרבה משפחתי בנדריות כמחווה של חיבה.

מישרה דיבר אנגלית בסיסית, אך הצליח לספר ולהסביר הרבה על המקומות שאליים נסעו, והתפעל מן הידע שלו אף במתולוגיה ההודית.

מושאו מכפר קטן במדינת אוטaar פרדש, משפחה בראהמיינית, ובעבדתו כנגג ריקשה לא הגשים את יעוזו כבן הכת הזאת להיות מוציאקי, משורר או מורה. הוריו עברו לוראנגי כשהיה בן שמונה, מפני שהוא יכולו לקיים את עצם מהأدמה כשם המשפחה גדולה. אביו מורה, הוא הבכור ויש לו עוד שלושה אחים ואחות שנישאה לפני שנה.

התופעה של בראהמيين עניים המשתקרים בכספי למחיתם עורה בי סקרנות, דוקא בגלל השכלתם הדתית והמעמד המכובד שלהם בחברה. הופיע בין מצחים הכלכלי לחשיבותם בחברה ונראה להודים טביי לגמרי. לאנשי המערב הקורסים מעמד מכובד לרמת חיים גבוהה קשה לעכל את סדרי העדיפויות יהודו, שבה אנשים נערצים ביותר החיים במערה קטנה וכל רכושם הוא קערת אוכל וشمיכת לישון עליה.

האטורייקה של מישרה הכהה והוא משלם עורה גם כשאין לו כמעט עבודה. כאשר הצלחה להסוך רופיות כדי לקנות אוטורייקה משומשת, נאלץ לתת את כל הכספי למיטחנות, מפני שאחواتו נישאה וההורם נדרשו לשלם 40,000 רופיות למיטחנת הבעל.

הסכם שהורי הכהה משלמים נקבע על פי ערכו הכלכלי של החתן. עבورو למשל, שילמה משפחחת הכהן רק עשרת אלפי רופיות, מפני שהוא ריקשה ואני משתכר הרבה. בעלה של אהוותה נשכח שישוך טוב במיויחד, בהיותו עובד ממשלה כפקידי בדוואר הנהנה מקביעות ומורוויה קרובה לשרת אלפים רופיות בחודש. למעשה מעמדו מצדיק סכום הרבה יותר גבוה, אך בשל היותו קרובי משפחה: בן דוד מדרגה שנייה, קיבלו הננה...

מישרה התרлонן על השיטה הזאת, ועל כך שהרבה פעמים מזכירים את כל הכספי על טקס החתונה, הבגדים והתחשיטים, ולא חוסכים אותו לעתיד בני הזוג. בעיתונים ראיינו מודעות מיטעם ארגן הלוחם במסורת הזאת, וקורא לאנשים לא לשלם ולא לקבל כסף עבור הנישואים.

מישרה עצמו בן 31, בוגר תואר שני בפסיכולוגיה באוניברסיטה שבה כל הלימודים מתנהלים בהינדיות, ולבן בוגריה אינם זוכים במשרות הממשלתיות הנחשקות, ואינם משתמשים במעמד הבינוני הגדל בהודו.

ידעית אנגלית בהודו היא בעלת חשיבות עליונה, לא רק בגלל האנגליזציה וההתקפות הטכנולוגיות כמו בכל מקום בעולם, אלא בגלל ריבוי השפה והעבודה שבמדינות גדולות וחשובות בפדרציה לא יודעים כלל הינדיות.

ווראנси - "ירושלים של ההינדים"

קשה להחמיר את עצמת הקדושה של ווראנси בעיני העולים לרגל כאשר משוטטים בראובותיה. מקדשים קטנים וגודלים בכל מקום, (בדומה למספר בתים הנכסת מאות שנים או בני ברק), אבל בתופת עוד מאות 'מקדשונים' ו'זערונים' ברחוב) אנשים קדושים וסגפניים: סאדחו בಗימיות כתומות האווזים בדגל כתום וקילשון, אנשים (כנראה תלמידים באשרים) בגדיים לבנים עטורי זקנים ושיער ארוך, ואפילו ערביים מגודל שייר וזקן שעיניהם מצועפות בדוק רוחני לבושים בגדיים "פסודו-מקומיים".

תהליכי הלווה ססגוניות, שבמר弯曲 גופת המת על אלונקה, עטופה בד זהר ומקושתת בפרחים. תהליכי דתיות בהן מאמינים המתנוועים באקסטזה לצלב המזוקה הסחפת, נושאים פסלי האלים מקושטים בצעים עזים, מגירות לפטע וממלאות את הרחבות עד אף מקום לעתים קרובות.

קדושת העיר היא גם מקור פרנסת רבים מן התושבים ומרקיזותה בתרבות ההינדים מושכת אליה תלמידים מכל הodo ומהעולם כולו, הלומדים יוגה, מזיקה ומחול על פי המסורת ההינדית.

בוקר אחד עליינו על גג המלון להשקייה על הסביבה. על הגגות נראו גברים מתעוררים משנתם, מתמתחים, מתרחצים, מצחחים שניים ברוב טקס, (במקום מברשת השתמשו בענף דק ומושחו שנמכר בדוכנים

ברחוב) ומסרים את שערם הארוך והרטוב. רבים היו לבושים רק באזרור חלציים ולאחר הרחצה עטפו את גופם בחצאית לונגי.

היו בינהם מוגרים עם שיער זוקן שיבת ארכויים, (חופה יוצאת דופן בהודו, שבה רוב הגברים צובעים את שערם בשחור או בכתום ג'ינג'י זהה) לצד בחורים צעירים עם שיער זוקן שחורים מתולמים ומוגולי פרא. לבסוף ירדו כולם למקדשים ולמוסדות הלימוד הדתיים בתים למטרת לימודם.

מן הagg לא נראו עירימות האשפה והצואת בעלי החיים הנוברים בהן, והגברים הספננים המתוערים עם שחר מהשינה על הג החשוף ויורדים ללימודים או לתפילה במקדשים, נראו לי כשרדים של וואנס כי פג שחייתה פעם, כאשר התרבות והדת היו חיוניות ותוססות, לפני השינויים המעמיקים שהחלו במאה העשרים ואולי אפילו לפני פניה, לפני ההתנוונות והזילות שכרסמו במסורת העתיקה של הודו.

פרושים אמיתיים ומזויפים

דוקא ברישיקש, בירת היוגה של המערביים, הוזמן לנו לשוחה עם פרושים וסגןיהם אמיתיים שעזו בו מאחריהם חיים מהונגינים ומוססים של המעד הבינוני. יומ אחד כאשר חזרנו לעיר אחרי טויל ליד חוף הנהר היפים, ראיינו ז肯 בלבוש סדרה כתום יושב ושר באנגלית לזוג תיירים.

הז肯 היה צנוע וקירה וכמעט חסר השינויים, משקפיו העגולים הוכר את גאנדי, ודיבר אנגלית מושבחת במבט אוקספורדי. סקרנותנו התעוררה ונעצרנו להקשיב לשירתו ולהסבירו.

בתחילתה דבר על ההיפוש אחר האל, השאיפה להתקrab אליו, הזמנויות של הגוף והחומר, וmdi פעם זימר בקול צורד באנגלית כמה בתים של שיר דתי שchipir. כבר שירים שנה מאז שעזב הכל והלך אל האנשים וכיום הוא בן שנים. את רבו ומנו הוא מבלה במרקשים של רישיקש, וכמעט לא יצא ממנה אלא להריזוואר ולעוד כמה מקומות קדושים בסביבה.

אפי ניסה לשאול את הז肯 עד כמה התקrab לאל במשך שנות הסיגוף הארכוט, וקיבל תשובה די כללית על הנפש המהכה להתאחד עם האל וכו'. אך פניו המאריות משמה והנהה העידו על האושר בחיהו הנוכחים הספננים ונטולי השאיפה החומרית.

שמעתי שסוף סוף זכייתי להכיר סהאדו אמיתי, שכרכשו הוא הגלימה הכתומה של גוף ומיכל אלומניום קטן שאותו מלאים האנשים באורו וдал ננדבה. שלא כמתהווים הربים היושבים ברחובות העיר ומקשים כסף בלי בושה, העדיף לשורר פסוקים דתיים ולהסביר את משמעות החיים על פי תפיסתו.

לאחר זמן קצר לשליחת השיחה הדוי כרטון בן המעד הבינוני עבר שם, השתלט על השיחה בדקלום אמריות שחוקות על האמונה והמסורת לא, ואנו נפרדנו מהז肯 הנלבב שהמשיך לשורר על הסלע להנתאו.

במרחוב קטן מרישיקש ליד מערת ואשייט, הנקראת על שם מתבודד שהגיע אליה והתמסר להגות ולמדיטציה, נבנה אישרם קטן لأنשים הרוצים ללמידה ולהתבodd תקופת זמן. בביוקוינו שם פגשו שם סהאדו מיוחד ומרשים מאוד, גבר נזוך ומוזק שישרו לבן ואורך ועיניו יוקחות ומלאות תבונה ועליות. באנגלית מצוינת ובמבט אברור המעד על הינוך בבית ספר יוקרתי דובר אנגלית, ספר על חייו ומעשיו באשרם.

שמו שאנט-אננדה (כלומר – שלווה ואושר, השם שניית לו על ידי מוריו) והוא פרש מהעולם ב-1956, כשהיה בן 29, נשוי, ועבד בדלהי בשירות הממשלתי. (בדביוו לא הזכיר ילדים, אך קרוב לוודאי שהוא לו כבר ילדים)

רוב הזמן הוא שווה באשראים אליו הוא מזמין ללמידה ולהרצאות, אף על פי שהוא מעדייף להתבודד ולהתררכן במדיטציה. כשהשאול אם הוא המורה של האשראם הוה, השיב "אני רק תלמיד של מורה אחר, ובדרגה אני מס' 2, אך לאמתו של דבר אני האחיד בתלמידים..."

שאנטאננדה קיבל מנטרה המותאמת לכל אחד באופן אישי, וסיפור כי המאבק העיקרי שלו כל תלמיד הוא התגברות על חולשותיו. מוצאו מכפר קטן ליד צ'נאי בדרום, ולדבריו נשאר כפרי כשהיה – אינו יודע להפעיל רשם קול או טלויזיה, וכישורי הטכנולוגיים מצטמצמים ביכולת לדליק ולכבות את החשמל...

על הגותו של קריישנמהורטי אמר כי יש להודות כי הצלחה להגעה הבנה המוחלטת של האמת, אך מאחר שלא זכר כיצד הגיע אליה לא יכול היה להזכיר אחרים להתקרב אל היעד הזה. עוד אמר עלייו: "קריישנמהורטי היה 'אנטנות' שפעלו על תדר מיוחד, כך שאשר ניקו אותו לא רק קלטו את הקוסמוס במדויק, אלא שהשידור היה היהודי בעולם שידע גם לתянן את המקלט..."

אפי שאל (ואני הסמكتי במובנה והש ת |בתי: "אייה חוצפה! זו ממש חדרה לפטריות!") אם הוא עצמו הגיע לאושר ולשלו ושהאנטאננדה השיב: "כשmaguiim למה שאני קורא "התאהדות", ואחרים קוראים לו "רין-ונת" (wholeness), אין מקום לשאלת זהות כי אין בעצם אני, והמושג מאבד את משמעותו". כאשר המשיך לשאול ולהזע לקובל בכל ואת תשובה לפי המושגים שלנו, שלא חווינו את ה"התאהדות", השיב: "כבר עשר שנים שאני מאושר", ועיניו המבריקות והמלאות חיים, העידו כאלף עדימ שזו זאת האמת.

שאנטאננדה נהנה להתבונח ולהזחיק את שומיו, ואמר שקריאת הסאהוואים: "הاري אום" (יבורך אלהים) משמעותה למשהו: Hurry Home!

גסט הום צנווע באסי גהאת ובעליך

חדרנו הקטן והפשט בgest הום הקטן המשקוף אל הנהר בוראנסי, היה מקלט ביתי ונעים מלגינות מוציאי השירותים שצרו علينا בעיר. אמנם לא היה בו מיזוג אויר, אך במקומו קיררו את החדר שני מאורותיהם שאחד מהם פנה לחלון פתוח למסדרון, בו הסתוכב מאוחר תקרה גודל עשרים וארבע שעות ביוםמה.

על גדת הנהר מיל, היו כמה בקתות חמר רעויות ואוהלי בירזונט מרטוטים שקצוותיהם מכוסים באבניים, ובهم שכנו משפחות עם ילדים. הילדים התרוצזו ערוםם, הכרעו על האדמה המכוסה אבניים לעשות את צורכיהם, בספרות ותוארי מים כפולי דבשת מסתובבים סביבם ואוכלים עשב או אשפה המתגולה בחוץ. כל זה במרקח יריקה מכמה מלונות יקרים למדי, שתירים ערביים מרבים להתאסfn בהם.

ערב אחד חזרנו בשעה מאוחרת כשחדר הכנסה כבר היה חשוך, וכמעט דרכנו על גבר שישן מיש ליד דלת הכנסה הפתוחה. עברנו מעליו בזהירות וכਮובן שהוזעזענו מאוד. זה היה אחד העובדים ששחבו את התರמיילים שלנו מן הריקשה כשהางענו. אף אמר שלמעשה מולו שפר עליו: יש לו מקום לנו נקי, משכורת מזערית ודאגה אביה של המעבד של. שלא כמו האבונים לבושי הסמרטוטים והמלוכלים בבקחות הטיט המהנויות ובחל הדחוס מתחת לאוהלי הברונט הצרים, מקומו בסולם העוני אינו בתחום תחתית אלא שלב אחד מעליו, ויש לו אפילו סיוכו להתקדם אם ילמד לדבר אנגלית.

בעל האסט-הום (שמו נשכח מימי ולא הונצח ממשום מה בבלוג) נולד בכפר קטן בביירות, המדינה הענניה והמגירה ביותר בהודו מאז ומתמיד, אשר משלטה פורה בזמן מסענו בגל שחוות בוטה אפיו במונחים של הדו.

לפניהם שפתח את האסט-הום עבד כעיתונאי בעיתון הינדי. לוראנטי הגיע בעקבות אמו שהلتה מאד, חיפה לאויעל את היישועה בעיר הקדשה, ולבסוף נפטרה ונשרפה מעלה הגנגס החדש. מותה חולב בו שניין, ובעקבותיו החליט שככל הדברים שאחריהם רדף כל הזמן: קריירה, כסף, מכונית וכוכ'אים חשובים באמת. את הבית שירש ממנה הפק לה "Guest Home" בו גרים הוא ומשפתו, והוא מכיל ארבעה חדרי אורחים קטנים, ספריית מטילות עשרה למדי, ושולחן המשמש כמשרד נסיעות קטן שהוא מפעיל לעיתים די רחוקות.

אפי מצא את ספריו שלו ויקראם סת בספריה של האסט-הום, ומלין לפני בעל המלון על "Golden Gate": עיבוד חופשי בחורוזים ל"יבגנוי אונייגן" של פושקין, שהركע שלו הוא חי ההומוסקסואלים והבריהם בשנות השמונים בסן פרנסיסקו ובארה"ב בכלל. רכשו את הספר בדאר'ילינג ונחננו מאוד מן האבחנות הדוקות על החיים האמריקאים שמצאונו בו. אפי נתן לו את הספר לкриיאת, אך לאחר ימים החזיר אותו והסביר ארוכות מדוע.

ראשית, האנגלית שלו אינה טובעה מספיק. ובאמת, אפי התלונן, שבלי מיליון הוא מפספס חלק גדול ממשחקו מלבים ואת השכבות העמוקות יותר של השירה. שנית, החיים האלה פשוט אינם מעניינים אותן. לדבריו, דומה הדבר למצב בו יביאו 10 בחורות למשחו שאיןו יכול לעשות אתן דבר...

סיפורנו לו על התקופה בה גרוו בארה"ב, על האמריקאים השתחווים והרדודים שפגשנו שם ועל החיים המתווכים והלווחצים בארה"ב. יידינו סבר כי ארה"ב נמצאת עצמה בשיא כוחה, אך תיפול בקרוב, מפני שזו מדינה אגואיסטית החושבת רך על עצמה. דיברנו על הלילותיות המוגבלות של האמריקאים, והסכמנו אתו כי מה שהוו צריכה כדי להיחלץ מהבעיות של הווה חשיבה ייעילה ומעשית. יידינו טען שהווים כולם מתנהגים רק לפי צו אחד: "Be Rich" וו הבעה הגדולה של הodo המודרנית.

בין השאר התלונן על הפער הגדול בין החינוך הפרטוי והציבורי, הגורם לכך שליבור החינוך הציבורי אין כמעט לתהמודד מול בוגרי החינוך הפרטוי. שכר הלימוד לחודש במוסדות הפרטיים הוא כ-5000 רופיות, ולעומת זאת בחינוך הציבורי הווים משלימים 40 רופיות לחודש.

אכבהו ועייפותו מהחיים העירוניים הסוענים, הביאו אותו להתרשם ככל האפשר בנושאים רוחניים ולהתרחק מההביי העולם הזה. אמם העסק צמוד אליו כל הזמן, אשתו ובנו הקטן חיים אותו באגף נפרד בתוך האסט-הום כנהוג בהודו. אך היקף פעילותם מוגבל רק למה שנחוץ לו כדי להתקיים בכבוד.

תרונות קוגניטיביים ומוחל פרחי כהונה באסי גהאט

צלילי שירה בלילוי תוף ופעמוניים ואנשים רבים היושבים על המדרגות היורדות לנهر, משכו את תשומת לבנו בעבר הראשון שלנו בווארנסי.

על רחבה באמצע המדרון היו מונחים שלושה דרגשים ארוכים ונמוכים מעץ ועליהם כלים שונים מהם היתמר עשן. ברמקולים שר זמר בעל קול מהוספס מגינה מונוטונית פשוטה. לאחר האcosa מהמקדשים

בצפון הודו היו התיי דיברנית לקרהת כל טקס הינדי, אך בלי להשוו יותר מדי הציגנו לקהיל היושב על המדרגות ומחכה.

המוציאקה נפסקה, ושלשה בחורים צעירים, חסונים, מסורקים ומוספרים בקפידה, לבושים מכונסים לבנים ווחלצאות טרי שירט לבנות וסרט אדום יורד באלביסון על החזה, התקרכבו לדרגשי העץ. הם צעדו באיטיות ובטקסיות עד לקצה הדרgesch, הרימו קומכיות קטנות ותקעו בהן בתיאום מושלם כאות לתחילת הטקס. פניהם היו שלות ומרוכזות והם נעו יחד כבמהול, בחורים על תנועות מסוגנות וקבועות כשהם מחזיקים בכלים השונים המונחים על הדרגים.

היו שם قدים מעלים עשן סמיר, מקלות קטוורת מעשנים, כל שבקעה מהם להבת אש גודלה, כל שכלו חורים מהם יצאו להבות אש, שוט קטן עשוי שעורה לבנות, פעמוניים וכייל מתכת קטנים ומוקשטים. בזה אחר זה הורמו הכלים מהדרגים, ופרחי הכהנים הצעריים הניעו אותם בסדר קבוע בתנועות סיבוביות לצדדים ולמעלה ולמטה, ארבע פעמים – לאربع רוחות השמיים.

המראה היה מהפנט והמושיקה היפה יותר וייתר נעימה לאוזני עד שיכלתי להצטרכ אליה בזוםום. האש והעשן, התנועות האיטיות של הכהנים והמראה הגני והמסודר שלהם השרו אויריה של קדושה וטוהר, שלא ראיינו במקדשים הינדים לפני כן. הקהיל שרבו היה הינדי, ישב על המדרגות מעל הרחבה והתמכר למזהה.

הטקס נגמר, ברמקולים נשמעה מוסיקה עלייה, והכהנים והקהיל הציגו בשירה ובמחיאות כפיים. רבים ירדו לנهر והניחו על המים זרי פרחים עגולים עם נרות דולקים בתוכם, והוא אלה שאף טבלו בתוכו.

התפעלות מהאותנטיות והמסורת העתיקה נפגעה במקצת כאשר פגשתי, חצי שנה מאוחר יותר, מטילת ישראלית שמספרה לנו כי הייתה בוראנגי' שלוש-עשרה שנה קודם לכן, ואז לא התנהל שום טקס כזה באיזשהו גההת בעיר העתיקה....

האם שריפת המתים באמת שונה כל כך מקבורת?

אחד ממוקדי המשיכה העיקריים של העיר שודה אוטי במוחה, היה מראה הגוף הנשרוף על גדת הנהר הקדוש. היו יומי שבוייה בהפיטה המותה כסוף מוחלט, שיש להמנע מהם בכל מחיר ולהתרחק מכל מה שקשר לפטרים הטכניים שלו, ותפיסה זו הרתעה אותה מן הבוטות (בעיני) של מראה הגוף הנשרוף.

ערמת עצים גדולה שבפגטה מונחת חכילה עטופה בבד צבעוני זהר בעירה והעלתה עשן על מדרגות אחד הגאותיים של אורכם שוטטנו. לא הבנתי מה אני רואה, עד שהבחנתי בפרק רgel היוציאת מהאש.

בחור צער אנגליitti די טובה, ניגש אלינו והציג את עצמו כבן לכת הטמאים, הכת היחידה שמותר לה לעסוק בכל מה שקשר למות. תפקידו להכין את הגוף והמדורות, לבצע את השרפפה ולהשליך אותה מה שנשאר מהגוף לתוך נהר. קרובי הנפטר כבר הילכו, והצעיר נשאר שם כחלק מתפקידו, שלדבריו נעשה לא לשם קבלת שכר אלא כשליחות.

העיר החל בהසבר טכני מפורט: שרפפת כל גופה נמשכת כשלוש שעות, ודורשת שלושים קילוגרם עצים. הלב וכל החזה אינם נשרפים, (כנראה מגנים עליהם בסמרtot ורטוב) אלא מושלכים לנهر. ילדים קטנים, חוליא צראעת, ומיש האיכיש אותו נחש קופרה, מושלכים לנهر קשורים באבנים. אנשים עשרים משתמשים

בעצ' סנדל יקר, עשירים פחות בעצ' זול יותר, והענינים מאד נשרפים רק במדורות זרדים וכל תרומה לעוזרתם התקבל בברכה.

גופת אישה עטופה בסארוי בצע' זהב, וגופת גבר בתכרייך לבן שכובן ונרכשים במיויחד לטקס. לפני השဖפה מגלחים את השערות וטופלים את הגוף בנהר. אחר כך מוציאים תעודת פטירה רשמית, ואז מתהיל תהליך השירפה. ברחבה מעל המדרגות מוכרים שקוות נסורת של עצים מסווגים שונים, שאותה זורקים בני המשפחה והמלוים לאש כתוספת. את האפר זורקים לנهر, אזרחי שבודקם אם יש בו תכשיטים. אלה נתרים לטובות ההוסףים לחולמים קשים וקנינים, הרוצים ליהישרף ליד הגאנג ומחייבים לモותם מעל הגאהת. (אחר כך נודע לנו שגם אלמנתו שאין להם בן שבכיתו הון יכולות לנור מהחותם של מותן לבושות תמיד בלבדן - צבע המות, במקום להישרף חיות עם בעליהם כפי שהיא נהגו בעבר)

אנשים רבים מגיעים מכל רחבי הודו עם האפר של יקורייהם, כדי לבצע מה שהמדריך שלהם כינה: חצי טקס, רק פיזור האפר מעל הנהר.

עובד המשרפהלקח אותו לכינסה לאחד ההוספיסים, שם ישבה אישה זקנה שנראתה כקצתנית, לבושה סחובות ושערה האפור פרוע ומלאולך. העובד הסביר שאחננו יוכלים, רק אם אנחנו רוצים, בלי לחץ כובנו, לתחת כסף לכמה קילוגרמים של עצים לטובות הענינים. בכל זאת הוכרה שהפעולה הזאת מביאת לקרוונה טובה בגלגול הבא...

כשחוודענו על הסכם שנתרום התכרכמו פניו באכזבה, אבל המדריך (מטעם עצמו) שליווה אותנו אמר לו שמי שלוחץ על אחרים לבצע מעשה טוב למען הקארמה, מקבל בעצמו קארמה רעה, ווצר ארתו.

כתמורה קיבלנו "מי שביריך" מהזקנה, לאחר שהרככנו את ראשינו אליו ונקבעו בשמותינו ובשמות הורינו, והיא העבירה את ידה על ראשוינו. שלא בפתחו גם עובד המשרפה רצה מאתנו כסף, לא היה מרוצה מן הסכם שקיבל, ושוב נזוף על ידי המדריך שלנו...

ליד הזקנה ישבה חבורה מקונים שנראו "מקצועים", שרים ומלוים את שירתם בתיפוף, מתאבלים על האישה שגופתה עדין נשפתת למטה. שכירת אנשים كالלה מקובלת כחלק מההוצאות הכרוכות בליויי הנשraphים לחייהם החדשניים.

רגשות מעורבים התרוצזו בי כשבזבנו את המקום: היה משחו נקי ומשחרר בדרך שבה נעלם הגוף בלתי לבבו אדמה יקרה לWRAPPER. גם האמונה שהmortuus הוא רק מעבר מגוף אחד למשנהו, נראתה לי מושחת יותר מהתחזיות הקודרת של האין מוחלט כסוף. אך העלבות, הבדלי המעדות בדרך שבה נעשים הטקסטים, והחוшибות המוענקת לפרידה מהנפטרים בחברה המאמינה כי המות אינו סופי בכלל, כל אלה ציננו במקצת את התפעלותי.

גם ההינדים המקבלים את המות בפשטות ומציגים את הגוף הנשרפת לעיני כל, חוששים לנגע בגופה ובשרידיה, ומטיילים תפkid זה על כת הטמאים המנודה. גם הם חשים סלידה מקרבה יתרה למותם, שדומה בעיניהם לעיסוק הבורי בפשיות עור ועיבודו. האם גישתם אל המות מתקדמת יותר? איןני יודעת, ונדמה לי שבעניין זה יש ביןינו יותר דמיון ממשוני.

משט מפואר וססגוני לכבוד יום ההולדת של טולסי

צערן צנום ונמוך, שיערו השחור מבריק ומסודר כמו אחר ביקור במספירה, אונן אחת שלו רצועה בחור ענק ומכו גיגל קטן, נטפל אלינו כשטיילנו על גדת האגנס מגאהת לגאה והצעה את שירוטיו כמדריך בלי תשולם, "רק כדי להרגל את האנגלית שלו".

כמובן שלאחר הסברים על כמה מהאתים שעברנו בדרך, הצעה לנו לבוא להנחת המשי המפורסמת ביותר בווארנסי, לפחות בקרב היישרים, מפני שהכתובות: "באבא טמן מכניס את כינת' בוכיס הקטן" מקששת קירות רבים בעיר העתיקה ובאזור הגאותם התיירתיים, לצד כתובות המתחרים: "דoid, המשי הכי טוב בווארנסי", "השיניקון של המשי". כמובן שאין שום התהוויבות לknoot, רק לראות", טען בתוקף. בתקילה דיא ננסן, בעיקר על עצמנו שנלכדנו בפוחוי שלו. אך כשישבנו בנתונות של באבא קטן עצמן, ושוחחנו אותו בעברית שופטה, המליך לקחת אותו לשירות נוסף בעיר, ולכן קבענו להיפגש אותו באשי גאה לאחרת אחר הצהרים.

שלא בפתיע, בהתחשב בעובדה שהדבר כבר קרה לנו בהודו, לא הופיע הצער לפגישה, אף על פי שהיא לו אינטרוס מובהק כמו שעמד להרוויח כסף מן הסיר. בשלב זהה במסענו כבר ידענו שיש כמה תעלומות הוודיות בלתי פתירות, וכן עמדנו בקצת המדרגות תהוים ומחכים בלי אמונה גדולה, לדמותו שתצא לפתע באופק.

בעודנו מסתכלים לכיוון הגאה הקרובה עוררה את תשומת לבנו התקהלות של אנשים רבים על החוף והמדרגות שלה. סירות מקושטות ביריעות בגד צבעוניות מצוירות ניצבו על הגדה ועליהן אנשים וילדים בתהיפות ססגוניות עזותים מסכות נסיכים ונסיכות עם כתרי זהב, לבושים ציידים, אלים או דמויות מיתולוגיות צבעוניות ומוראות.

אנשים וילדים בתהיפות הצללים בעמידה קפואה וננים רצינות כמקובל אצל היהודים, עומדים לפני תפארה ססגונית המצורית על בדים מותחים בין עמודים על החוף.

על רחבה מרוצפת במרכז המדרגות התגודדו אנשים רבים, וכמה צעירים שסרט סגול ועליו כתובת בהינדיות יורדים אלכסון על החזה התרוצזו ביניהם בפעלהנות. אף פנה אל קבוצה קטנה של אנשים לבושים בגדים מערביים שעמדו יחד משוחחים בנימה עסקנית. לשאלה מהו האירוע השיבו, כי זה יום ההולדת של טולסי, מחבר הנוסה העממי של סיפור הראמיאנה, (המיתולוגיה היהודית כפי שהיא מומחזת עד היום ברחובות הערים בפסטיבלים) ועל כל אחת מהשירות משוחזר תמונה מעליות ראהמה.

ברחבה ניגנו שתי תזמורות, תזמורת ילדים שכלה בעיקר,topifs ומצילתיים, ותזמורת מבוגרים עם כל נשיפה ותויפים שהנעימה מגניות הודיעות קבועות. מדי המנגנים היו מעצבים בסגנון סרגנט פרפר. כובעי מצחיה עם פומפונים לילדים, ומעילים אדומים על כותפות ופרונס' מוזהבים למבוגרים.

נכבדים בשער שיבת, לבושים בפיג'אמות קורתה לבנות, ירדו לשירות וענדו שרשורת פרחים על צוואר הילדים המהופשים לנסיכים. מקצת המדרגות התחלו ירד לאטו, נתפרק בידי שני מכובדים, גבר צנום וגבוה, שערו האורך לבן ופניו מביאות תבונה וטוהר, ואחריו הוזנבו עוד מכובדים שמנמנים למדוי וccoli לבושים בגדים לבנים וחגיגיים.

כל המכובדים התבכנו על דוכן קטן המשקיף על המים, וקיבלו איש בתورو זרי פרחים שענדו זה זהה. התזמורת המשיכה לנגן, וכל פוגה עם שענות לשוננות אש בוקעת משקעוריות שמן הוגש לקישיש המcovod. לאט ובהגיגיות הניע את הכלי הבוער בתנועות הריטואליות של הפוגה, ואחר כך העבירו לנכבדים الآחרים, שהזרו, איש בתורה, על אותן התנועות.

קבוצת גברים לבושים בגדים פשוטים ומלוכלים הtcpנסה מתחת לדוכן, וכל אחד מהם קיבל צעיף כחומר שנרכר סביר הראש כתרבוש. ככל עמדו והירימו את ידיהם, צעקו יחד משחו שנשמעו לקריאות קרב, ואזו יצאו לכיוון הסירות. היו אלה הספינות שתפקידם היה להוריד את הסירות למים ולהשיט אותן, והרכבה והצעיפים נענו לעזרם בדרכן. חドורי הכרת חשיבות המועד החגיגי ותפקידם המוחוד בו, עלו על הסירות ואחزو במשוטים.

לאחר שהוננקו צעיפים כתומים מקושטים בשם של שיווה לכל המכובדים, ירד הוקן לבן השיר מהדוכן נתמך בידי הנכבדים, והטקס הסתיים.

שני כתבי טלויזיה ראיינו ארוכות את הוקן, ראש המכון ללימודים סנסקריט, מוקף בנכבדים לבושים לבושים שני כדרמוויות אגדתיות שפקזו למאה 21 והתקבלו בטבעיות על ידי נציגי המדינה, ממש כאילו אברהם ויצחק הקדמונים היו מתראיינים לערוץ השני בישראל.

אפיי תחילת כMOVן לחקרו, ואחד העסוקנים שהסתובבו ליד הנכבדים אמר לנו שהסירות עומדות לצאת למשט לאורך הנהר, ולעבור ליד כל האהאות עד לאחרון הנמצא ליד הגשר. שם תהיה תוכנית תרבותית, ויינתנו פרסים לסירות המצטיינות. להפתעתו, הזמן אונן לשוט באחת מסירות המכובדים ולהזותה בתוכנית בסוף המשט.

שוב, כמו שקרה בפוגה של הנזירות והנזירים ברומטיך ובטקס לכבוד הפילוסוף והמלומד רואל בדרגי'ילינג', הפכה אותו עצם התעניינות בהתרבות המקומית לאורחו הכבוד, בלי קשר למראה המונחה והדל למרי שלנה.

פעמים רבות במשמעותו זכינו ליחס של אה"מ רק מפני שגילינו התענייניות והתחלנו לשוחח עם המשתתפים. גינויו הכבוד הביבו אותנו, ולא ידעת אם ליחס אותם לתהותה הנחיתות של המקומיים מול אנשי המערב, או לسانונו הטבעי הפתוח שלהם.

כiamo אני מבינה כי מחותה הכבוד שנראו לי אז מוגזמות לא נחשבו ככלה בענייני המקום, שהעניקו אותן בפשטות מעשה שגרתי ויומיומי. הכבוד שזוכנו לו ניתן בכנות ובTeVויות בלבד שום מנעים נסתרים. כך נהגים היהודים בכל מה שקשר לדת ולתרבות, כפי כל אדם באשר הוא. מלומדים ואמנים מסורתיים מפוזרים ומהוללים נגישים לכל אדם בדרך כלל, בניגוד לגינויו השורה והריחוק המופגן של אנשי השלטון.

תארו לניצחכם אירודע דומה במערב: מודעות גדולות, מומונות על ידי החברות הגדולות ונוננות החסotta, היו מבשרות על האירוע ובעיתונים, ודוכנים ושלטים שלහן היו מפארים את הרחבה והסירות. מאבטחים היו מפרידים בין הקהיל והאנשיים האלוקחים חלק במשט, ומונעים גישה חופשית של ההמוניים אל הנכבדים, ושום תיר מזדמן לא היה מזמין להצטראף אליהם.

בהודו, ובמיוחד בוראנסי הקדושה, מתרחשים טקסיים כל הזמן בלי ארגון והפקה. לאף אחד לא אפשר אם הכל מתוכנן ומסודר, או שיכולים מתרוצצים מהם אונגטוי, ואייכשהו הדברים מסתדרים בעצם.

בעודנו מטפסים לסירה דמיוני לעצמי איך אנחנו נתפסים, מוקעים מתחזים ומוסלקים בבושת פנים, ואילו אף היג בביטחון מוחלט, כאילו תמיד ישבנו בקרבת נכבדים נשואים פנים לבושי לבן בוק במשט שירות החגיגי על הנהר.

לפתח ירדו לסירה שני כתבי הטלויזיה ורכנו אליו, מגייסים לי מיקרופונים ושאלים מה שמי, מהיכן אני ומה אני מרגישה כלפי החגיגת הזאת. גמגמתי משוח על האותנטיות, והשתתפות הקהילה כולה בטקס העתיק, וההרגשה שהיא אמיתית והי. ניסיתי לשוט לעצמי חותם בטוחה ושלווה של סלברטאית, כדי לא להיחשף כמתוחה עלובה שנקלעה למקום בטעות, כמו דני קי' בגרסה שלו לסיפור רביור.

הכתביהם ירדו מן הסירה, הקהל על החוף קרא קריאות עידוד וכולם הניבו את ידיהם למעלה, והסירות המוקשות ייצאו בטקסיות ואשיות למשטח על הנהר.

ב厮ירה הגדולה ישבו כמה נכבדים שבשייר לבושו לבן, חokers וסופרים מן המכון לسانקריט של וראנגי. לדאבורנו איש מהם לא דבר אנגלית, ולכן לאורך הנסעה שנמשכה כשבועיים, הסתפקנו בשיחות מעניינית מאוד עם שני צעירים חביבים שעלו על הסירה ויצאו לדרך בלבד לחשוב הרבה, פשוט כי החחשך להם.

ካאלפנה, (דמיון בהינדי) בת 21 עגללה וחינכנית, פתוחה ומלאת חיים, פתחה אתנו בשיחה על אף האנגלית הדלה למדוי שלה, והפינה ביחסון ונימוחות. סטודנטית לתואר שני בסנסקריט ותרבות הודית באוניברסיטת נהרו בדלהי, הגיעה לוראנטי להשתתף בסמינר מיוחד באוניברסיטה, המתמחה בתרבותה הינדיות.

מושאה מהעיר הגדולה לאקנאו במדינת אוטaar פרדרש, אביה קצין במשטרה ואמה עקרה בית ולימודיה מוממנים על ידי סבא שלה. אחריו הלימודים תכננו לנוסח להתקבל לעובדה במנDEL הצבורי בממשלה. בחינות הקבלה לעובדה ממשתיית קשות וארכוכות מאד ורק בעלי תואר שני יכולים לגשת אליהם. אך זה מי שמתה נפשה והוא בטוחה שתצליחה!!!

ماוחר יותר הבנו, שהבחינות הקשות נעשו לסקל את המנגה הרווח של הענקת שירותי ממשתיות למקרבים או בני משפחה. על היתרונות העצומים של העובדה במשלה למדנו מידעה בעיתון, בה הודיע המשלה כי משפחות הרוגי תאונה רכבת גודלה יקבלו כפיizi - מרשה ממשתית אחת לכל משפחה!!!

ካאלפנה הצירה שאינה רוצה להתחנן ולולדת ילדים, לפחות בחמש השנים הראשונות. החבר שלא לומד אתה באומה מלוכה, אך הם כמעט לא נפגשים, מפני שהוריה לא היו רוצחים בכר.

באותו נושא התלוננה על החברה השמרנית בהודו ובמיוחד בווארנסי, בה נגעלים המענות של האוניברסיטה כבר ב-7 בערב, בעוד שהקמפוס בדלהי פתוח כל הלילה, כולל חזר המחשב והקפרה.

לדלהי היא נסעת ברכבת במלקה שנייה אבל בmittah עליונה, כך שהיא מרגישה בטוחה יהשית. אך בוראנטי אינה יוצאה בעבר לבדה, ולכן לקחה אתה לשיט חברה.

ካאלפנה הזמין אותנו לבוא אליה כשבהיה בדלהי, והבטיחה סיור במקומות היפים ובמערכות שלוד העיר, השאריה לנו כתובות ודואר אלקטוריוני, וקיבלה את הكريטיס שלנו עם כתובות הבלוג. (אך לבושתנו עד שהגענו לדלהי שכחנו אותה ולא התקשרנו אליה...)

דיליפ בן 26, נמרך וצנום, ארשת פניו רצינית וborgata, והוא בוגר תואר שני בספרות אנגלית ומלמד ספרות אנגלית בקולג' בעיר קטנה בסביבה.

מוצאו משפחה בראהמאנית בכפר קטן באוטאר פארדש, ולוראנסי בא כדי לגשת לבחינות לקבלת משרתת ממשלתית. המשכורת שלו כמורה לספרות אנגלית בקולג' פרטיה היא 2,000 רופיות לחודש, (מאהים שקלים) ואילו נעובד ממשלה ירויה באותו תפקיד עצמו בין 10,000 ל- 15,000 רופיות לחודש.

הפערים האלה בין המגור הציבורי לפרטי, מהיחסים כמו רוחקה והודו מה都市报 הקפיטליסטי, למרות המורשת הבריטית החזקה ותרבותה ההיא-טק הפורה. הצבא, הממשלה המרכזית, וגם חלק מהממשלה המקומית הם גופים חזקים ומוסבלים שאותם עד כה לא הצליחו (אולי כלל לא ניסו...) למצמצם או להחליש.

בחינות אלה נעמד לגשתנו לעובדה במודיעין היהודי אך דיליפ, כבראהמани השואף להגשים את יי'udo, מעדרך למד בקורס. כמו הודיעו משליכים רבים שפגשנו, דבר אנגלית מצוינה במבטה היהודי מודגש ועל אף הקושי להבינו מצאננו במרה נושאים מסווגים בכתביהם של ת'רו ואמרסון, ודיליפ ציטט בשפתח מיצירות גודלי הספרות האנגלית והאמריקאית.

דיברנו על הכל: המצב הפלויי בזירה התיכון, הפליטים רבים ומהרاري המלחמה הניזונים מהפחד שהם יוצרים, וההשעות המוגנות של הממשלה (בישראל ובוואדי) בביטחון. הבינו תקווה שהמצב בהודו ישתרף עם פתיחת המעבר מהודו לפקיסטן באזרע המריבה בksamיר, וביקור ראש הממשלה הסיני. משום מה דיליפ DAG מאד שמא לא נזכיר את שמו בבלוג, ולפניהם שנפרדנו דרש מתנו הבטחה לכתוב עלייו, ואף איתת את שמו בקפדנות כדי שלא נשכח או נטעה.

שירות הצבועונית שטה לאורך חמי העיר, מלאה במוזיקה עליוה ששמייה תזמורה על אחת השירות ובזוקוקי דינור ששורגו מן השירות.

חווש ייד, בחלק מההאותם היו אנשים והשירות התקרכו אל החוף שעליו הдолקו מדורות ואורות לבוכן. השירות היו מוארות בנוריות חשמל ובפלדים, והנהר כלול זהר מהשתקיפות האור במים. בכל פעם שהספן עצר את המנוע וחיכה לשירה שתתקדם, הרגשנו את החום והאויר הכבד ועתפם אותנו, וכאשר המשכנו לשוט ציננה אותנו הרוח הקללה שנוצרה עם תנועת הסירה. לאחר יותר משעה הגיעו לנו גהאת האחרון וירדנו מן הסירה.

במעלה המדרגות ניצבה בימה מקושתת שעיליה ישבה להקת נגנים: תות, כינורות, הרמוניקה זומרת, שהשמיעת מוזיקה יהודית מסורתית ברמקולים. אחד הנגנים בסירה קרא לא לעיר חביב שהוביל אותנו ואת ידינו הצעריים, והזמין אותנו לשבת על מזוניים מכוסים בסדיןם ולהישען על כריית ארכות, לצד מכובדים לבושים לנו שהגיבו בסירות או בכלי רכב אחרים ביבשה.

דיליפ ישב ליד הבמה, על מושב מרופד קטיפה בתוך אפרירין מפואר. הם היו הזוכים בתחרות בין השירות והתחפושות, ונראו גאים ורציניים בתלבושותיהם המוקפדות.

שאר הקהל ישב על רחבה מאחור, ילדים קטנים התרוצזו בין הנכבדים על המזוניים, ואלה נזפו בהם בחומרה כאשר הפריעו להם.

לאחר שכולם התישבו התחל טקס ענידת צעיפים כתומים למוכבים. משורר היהודי חשוב (צ'נדרה שקר מישראל) וראש המכון לתרבות ההינדי בווראנסי הוזמן לבמה וקיבלו תעוזות הוקה ממוסגרות גדולות, הווו בניימים וירדו מן הבמה.

אחריהם הוזמנה לבמה אישת מוסלמית עשירת שתרמה כסף להקמת מקדש לשוויה בעיר. גם לה הוענקה תעוזת הוקהה והקהל מחה לה כפים בחתלהבות. בנאום התודה שלה אמרה שלא רצתה לקבל פרס, ובכלל לא היא עשתה את המעשה, אלא האל שיווה فعل דרכה.

בורהאנגי, בה סיירו בסוף השבוע עשרות שוטרים חשובים קסודות עם ציוד הפגנות במרכז העיר העתיקה ליד מקדש הזהב, יש משמעות מוחצת לכבוד השוענק לאישה המוסלמית בטקס הינדי מסורתי, והדבר מלמד משהו על הסובלנות הבין-דתית השוררת בעיר למורת המתהות.

מקדש הזהב ההינדי סגור לזרים ונשמר בקפדנות על ידי המשטרה, מפני שהילד יש מסגד גדול שעומד על מקומו של מקדש הינדי ומואים על ידי הינדים קיצוניים. הכנסתה לזרם אסורה וכל ההינדים הנכנים אינם למקודש עברים בדיקה ביטחונית קפדנית, בשל החשש מפיגועים של פונדקמנטלייטים מוסלמים. המוסלמים מהווים כארבעים אחוז מהאוכלוסייה בעיר הזאת, שהיא קדושה ביותר עבור ההינדים. בדרך כלל נשמר שיווי המשקל העדין בין מאמינים שתי הדתוות, אך מדי כמה שנים מתחוללות בה מהומות אלימות.

נשים עטוות רעלת שחורה המסתירה גם את עיניהן וగברים חבושים כיפות לבנות ובבעלי זקניהם שנראו בעיר עוררו בירתיעה, ובזמן הביקור בשכונה המוסלמית עלו בי חששות כבדים. ידעת שאני שבואה במושגים המוטעים שהבאתי מהזרחה התקיכון הסער, אך הפיגועים בקשimar ובמקומות אחרים בהודו הוכיחו לי כי גם למשמעותו הווה הורדים יסודות קניים ואלימים.

על הבמה עלה רקדן מחופש לשוויה עם הקלשון בידיו, ורקן ריקוד חינני ומלא חיים האמור לתאר איך שיווה כועס על העולם והורס אותו, אך ענייני נראה דווקא מאושר ונינוח...

בזאת הסתיים החלק העיקרי של התוכנית, ונערים נשלו מהטיסירה להזמין אותנו לחזור להאהת שלנו. הפעם שטנו כמעט בלי הפסכות, והגאים היו רקם וחלקם כבר השוכנים חוץ מגאות הרשרה במלוא העוז. הנהר היה שקט והאויר חמוץ, והבניינים על הגדה נראו עתיקים ורומנטיים כמו באגדות שחרוזה, בילילך והונגה וסבכ החוטים והצינורות המכערים אותם ביום.

לקחנו חלק בהגיגת מקומית, תמייה ופשטה, בלי תיירים וועל' רgel, עם הרבה רגעים מייגעים ומשעממים. (במיוחד האנומים האינסופים בהינדרית בסוף הערב) אך החוויה האדירה של הצצה מקרוב אל מנהיגים מסורתיים עממים כחלק בלתי נפרד מהקהל, פיצתה אותנו על הכל.

గוראים מרשים, מקדשים עלוביים ומקדשים מרומים

תשעה ימים סיירנו בעיר העתיקה, בכל המקדשים החשובים בעיר, חצינו את הנהר וביקרנו בארמונו המהארגן המתפרק ובקדש עתיק "Old Durga", שהמגדל הגבוה מאוד שלו מכוסה כולו בתבליטי אבן יפיפיים ועדיינים.

ראיינו צוגת דיורמות צבעונית המתארת את עלילות הראמאיינה - חי האל ראהמה ואשתו סיטה, המאהבות הרבות שלו, הרפקתקאותיו ומאבקיו בכוחות האופל בעוזרת ידידי הקופים ובראשם הקוף האל

הנומאן. הבובות היו מעוצבות בסגנון גס ופרמייטיבי, אך המקומיים עמדו נלהבים ומתמוגגים והניחו את כפותיהם הצמודות על פיהם ומצחם לאות קדושה. התזוגה הזאת השירה אותו במכבה: רציתו לקלב את התמיימות והפשנות בcli התנסאות, אך לא הצלחתו לממן את הגישה השיפוטית שלו כלפי התופעה שנארתה ליילדותית ושטוחית.

ברכת מי האנגס הקדוש ליד מקדש "Durga", הגדול והמפורסם, הייתה מכוסה בירוקת ואיש לא נכנס אליה מלבד הברווזים ששטו בה להנאתם. אנשים רבים הגיעו בזקן לפני העבודה, עמדו בתור ארוך לפסל המרכזי, הצמידו כפותיהם למצחם והרכינו וראשם בכבודו, והגישו פרחים ומנהות לכוהנים, שהחזירו את המנוחות מיד לאחר שנגנו בהם בסמליות.

אך גם במקדש זהה, שיכל היה להיות מרשים ומרגש, זמזמו זובבים מעל צואת פרות ועוזים שהייתה מפוזרת בכל מקום, הקירות התקלפו, והמדרגות והפתחים היו משופשיים ושהורים משימוש, על הרצפה הושלו שרשות פרחים של המאמינים, והגورو מכל: הפינות היו אדומות מיריקות פאן, העלים הממסטלים שהగברים ההודים אהובם כל כך ללווע. כל אלה חיזקו בו את התהווות כי הדת והתרבות שהמקדש הזה מייצג נמצאות בתהיליך של ירידת והתנוונות.

beh mish'ar ha-sura'i arerotot b'marotot ha-kodoshim bi-yoter shala'a la-shorata tchusha shel tura'ah v-hatromotot ha-nefesh, caneraa sh-hatrotot ha-hindu'it bat al-fi ha-shenim n-matzot b-matzav shel k-pia'ah ul-hsharim v-hastavot. Dokra rabi'i ha-mekdoshim v-hafpo'la'arot sh-lahem b-karb ha-shabotot ha-nu'vot be-chavra, ha-yudo v-yoter m-kef ul-hzilotot v-hirida b-mu'ad ha-hindu'izm ha-misora'i v-hacohenim be-chavra ha-hindu'it.

לעומת זאת, בכינויים של אמاني גורו ובאשרמים שליהם נשמרת התרבות ההינדיית במלוא היוניותה ועוצמתה. כך ראיינו ברישיקש, כשהתקרנו למקדש גדול שמננו נשמע קול גבר מדויק ומקוליים אדרירים.

מאות אנשים, כולם נקיים ולובושים חגיגי ונראים כבני המעדן הבינויי השבע, ישבו בשיכול וגליים על הרצפה בחלל הענקי של המקדש והקשיבו בריכוזו לגבר, שישב על במה מוגבהה ליד מיקרופון, ולידו כמה מכובדים בני שער לבושים לבן. שערו השחור היה מוספר קצר, שרשות פרחים כתומות ירדו על זהו, ווקן קצר יעטר את פניו הבשניות והמלאות.

הגברים ישבו בתוך המקדש, והנשים הוכנסו בצד מחוץ למקדש, מתחת להופות بد בנות, שנמתחו מהקיור והצלו על רחבה גדולה. הגברים היו לבושים בחליפות פיגאלמה קופטה לבנות, והנשים בסاري ובחלייפות פונג'אבי בצעפי פסטל עדינים. כולם האזינו בדריכות – כשוגוף מבטא שקט פנימי ועל פניהם נסוכות שלווה והעתולות רוחה.

אישה צעירה רמה לנו להתקרב אליה והתישבנו לידה על המדרגות. שאלנו אם הדובר הוא גורו ומה שמו, והצעירה ענתה: "כִּנְ, הוּא גּוֹרָו, וְהָא אֲבָא שְׁלִי". השבנו שזו אמרה מטופרת ונגענו בראשנו בהבנה. אך היא הצביעה על הבחורה שישבה לידה ואמרה שזו האחינית שלו, ואחר כך על עוד נערה שגם היא הבת שלו, ואז הבנו שהן באמת בנות משפחתו.

שמויישוראת' ל' קאשיאפה והם באו לשבועים לרישיקש מדינת מדיאר פרידש, לפגוש את חסידיו ולדבר בפניהם. בהרצאתו פירש את אחד הפרקים של הבהואדייטה (שרת המבורך, תמצית הפילוסופיה ההינדיית

המובאת בדברי קריישה אל אריגונה, בעומדו לצעת למלחמה מול בני עמו, במסגרת היצירה ההינדיות הנקראות מההבראה) לקהל החסידים הנלהבים. לערנו האנגלית של הבית לא הייתה מספיק טובת כדי להמשיך בשיחה, ו מבטי הוושבם הבבירו לנו שהשיחה הזאת מפרעה.

נסעה קצירה מורהאנסי לארנת' הקרובה, עיירה קטנה בה ורש בודחה את הדרשת הראשונה שלו, חזקה את השקפתו על התנונות ההינדיות הממסדי.

המקדשים הבודהיסטים הנקים והמטופחים בעיירה השקטה והנעימה היו מוקפים עצים, שיחים, פרחים ושיאום מטופחים, והיה בה אפילו גן צבאים. קרוב כל כך למקדשי ווראנטי המוחמים והמוחניים, בלב סביבה הינדית לחולטיין, היו המקדים האלה אי של טוהר וקדשה בלב הסחוי והטומאה.

הביקור במקדש הזהב אמרץ' שבמדינת פונג'אב, והפגישה עם הסיקים עוטוי הטורננים (להבדיל מהסיקיים מלכני העינייםبني סייקם שבצפון מזרח הודו) שפוך אור חדש על נושא הדת והתרבות ההינדיות.

כבר ברכבת הצפופה לאמרץ' הרגשנו שאנו בפונג'אב, ארץ הסיקים, כאשר הקרון התמלא בגברים מזוקנים, גדולים וחסונים, שטורבננים צבעוניים מסתירים את שעירם הארוך אשר לא סופר מאז לידם.

קבוצת צואת של גברים העומדים בצפיפות היהיטה יכולה להיות מזהה מרשים ואפילו מפחיד קצת, אך הם היו מאוד חביבים וחביבניים, והמבוגרים האזרחיים בעלי הזקינים והשפמים הלבנים והמטופחים נראו כדמות מספר אגדות אקווטיות.

בכניסה למקדש עצרו אותנו שומרים במעילים צבעוניים עם חרבות הדומות לשבריות תקועות בחגורתם, וכיוונו אותנו באדיבותן אך בתקיפות אל המלהחה להפקיד את הנעלים. במקדשים בווארנסי לחזו علينا להשאיר את הנעלים במלתחה הרחואה מהמקדש תמורה כסף, ואחר כך לפסוע יחפים על המרצפות הלוותות, בעוד והודיעו מוריידים את הנעלים ממש לפני המקדש ופשוות מניהם אותו בחוץ. אך במקדש אמרץ' ברחבה המוצלת והמסודרת, היו עובדים יעים ואדיבים שהפקידו והחוירו את הנעלים בזריזות ובלי כל תמורה. טבלנו את כפות הרגלים בגין המים מתחת לשער הלבן והגדל, ונכנסנו לחצר הגודלה.

המקדש הלבן נמצא בלב אגם קטן וכל החלק העליון שלו – האג, היכיפות ומגדליהם מצופים בוהב. החצר הענקית והבניינית סבינה מקיפים את האגם בריבוע מושלם וסימטרי, ובוקאים בלבונם. התוצאה היא תחושה של ניקון וקדושא, וויפי מלוכתי מאופק ומכוון. החצר מרוצפת בשיש לבן, מהקירות נמתחים גגונים קטנים על עמודים וביניהם קשתות אבן מעוטרות בסגנון מוסלמי פשוט – האבן הלבנה מהוורת בריבועים ומשולשים קטנים.

מתנדבים גלגו שטיחים ארוכים ורטובים על ריצפה החצר הלוותת כדי שכפות רגליים של המבקרים היופים לא ייכו, ואחרים הוציאו מים מן האגם בדלים גדולים ושפכו אותם על ריצפה לקרה אותה. עוד מתנדבים טאטו את החלקים היבשים במטאטי זרדים ארוכים, סילקו כל עלה או פיסת נייר והורידו את המים מהמקומות הרוטובים בעוזרת מגבים ענקים, וכך השרו אווירת ניקון ורعنנות.

מאוררים השיבו רוח על המבקרים שנחו בצל הגנווים, ומתנדבים הגיעו לקהיל מים קרים בקעריות מתקפת מטקה נמי מטוהרים שניצבו בפינות החצר. רוב בעלי הרגל היו סיקים, משפחות עם ילדים, ווקנים מרישימים בשפמים המטופחים ובמבנה הגוף החסון שלהם. אך היו גם משפחות רבות שנאו הוניות, (או שמא היו אלה סיקים שלא הקפידו על איסור התספורת וחיבשת הטורבן?) שבחן הגברים קשו על ראשיהם מטופחות אף גדלות ומוגחות, ומעט תיירים לבנים, צפוי בעונה החמה באמרץ.

mdi פעם ניגשו אלינו סיקים מזוקנים עם טורבנים צבעוניים, להצוא את ידינו בחום כאילו היינו אורחים חשובים ואמרו: "ברוכים הבאים! תודה שבאתם לאמרץ!" למרכה מבוכתי...

ב-5 לפנות בוקר היה עוד חושך מוחלט בחויז', אבל מוחץ למדקש התנהלו "העסקים כרגיל": דוכנים, קבצנים, נהגי מוניות ואוטו-ריקשה, אניות רכבים ננסים וויאדים בשער והכל שוק חיים. בתחום החצר ליד הקירות שכבו המוני אנשים ויישנו בשלווה. אנשים ישנו גם על הדשאים שבין הבניינים, וברחבה המקורה לפני המעונות הציבוריים, אך כאן הם שכבו בשורות מסודרות ומעליהם הסתובו מאוררים גדולים. כל הזמן המשיכו המתנדבים לטאטא ולשטווף את החצר הלבנה הענקית.

שלט מעל הכנסה לבניין גדול הכריז כי זה המטבח, ועובד המקומם בתלבושת המסורתית חילקו קעריות אלומיניום להה. באולם הגדול ישבו עולי הרגל בשיכול גלילים על שטיחים צרים ואורוכים, כשהשקייריות מונחות על הרצפה לפניהם. תורניים נמרצים עברו בין היושבים ובידיהם קומקום ענקים וחלקו תה לכלום. הוזמן לשבת על השטיח ולשטווף, למודת ניסיון מהחלב הרתווח בתה היהודי המתוק שלא היה "cosa התה שלוי", סירובי בנימוס והסבירתי שהוא מודד בבודק (דבר שכן היה נcone למדוי).

המטבח והמעונות הציבורייםפתחוים לקהיל הרחב בלי תל浴ם ומוחזקים על ידי הקהילה בעזרת תרומות ומתנדבים.

זוק חbos מצנפת לבנה משונה שמתהתייה בצדץ שערו הלבן, עינוי ערניות ופקחות, ישב לידינו ופתח אתנו בשיטה. כשהשמעו שבאנו מישראל, התענין אם אנחנו פלשתינאים, וכשהסבירנו שאנו יהודים ומדובר בעברית, שפת התנ"ך, גילה בקיאות ואמר: אה, "יהודי". (כך ממש כפי שאנו עושים אומרים)

הזוק שהיה סיקי, על אף שערו הקצר שלא היה מוסתר כנודש על ידי טורבן צבעוני, בירך אותנו בחיממות. בצעירותו למד תנ"ך בקורס מיוחד, ומכאן היום שלו על היהדות והעברית. על היהודי התלונן כי היא יכולה בככל הטעות, ואנשים בה אינם חופשיים כמו במערב. כשהשערו שגם ממערב אנשים משועבדים לבס'ר ולרכוש, בעוד שהיהודים אנשים עשירים יותר ורוחנית, התקשה לקבל זאת.

נסחרנו לשבת אותו על השטיח ובינתיים היושבים לידינו גמרו לשותות והלכו, והתרונים האיצו לנו בעדינותם לkom ולשבת בקצת השורה על שטיח אחר, כדי שางשת תה תהיה יותר ייעלה ומוריה. הזוק התקומם, וביקש מאנתנו לא ליעזוב את המקום, מפני שהוא דקדקנות מוגמת. הרגשנו ממש לא נוח, והסבירנו שאנו יהודים, אורחים ולא נעים לנו להפער את הנהלים המקוריים. הזוק התקומם נגד התرونים והתווכח בלי הרבה כאס, מתוך נרגנות שקטה ונוחשה. לנו נראה כמורד נצחי, המסרב לлечת בתלם ולקבל את ערכיו החברה שבה הוא ח'.

השימוש עלתה לאותה מעל המקדש וצביי האגם והמקדש המשתנים בכל רגע גראו כתפורה מרהייה לאגדה עתיקת יומין.

בלב האגם, מוחבר לגדרה על ידי גשר צר, נמצآل לב המקדש. על הגשר השתרך תור ארוך של סיקום והינדים, צלחות קטנות עשויות עלים ומכוורות בעלה גדול בידיהם. ברמקולים נשמעה כל הזמן שירת גבר עדינה ומרגשת בלויו הרמוניקה, תוף טבלה, ומוקהלה גברים.

התוור התקדם לאט, נעצר מדי פעם כסדרן לbow שמוסת את שבריה מוסת את התקדמותו בעזרת חבל ששימש כמחסום. לאחר כשבה התישבו כל העומדים בתור על הרצפה בין החבלין, (חוץ מתנו) ועוד כמה שלא מצאו מקום לשכנת (הקהל הцентр בשירה ובהצמדת הדיינים למצח ולזהה מדי פעם, וכולם הכירו את המלים והיו מרכזים ווצניים).

בתוך המקדש היה רק חדר קטן מלא באנשים, ובמרכזו חלל מגודר במעקה חבלים נמוך שבתוכו ישב סקי חסן וקרוא מתקור ספר גדול. על השטחים סביבו היו מפוזרים פרחים והמנון שירות ומטעבות כסף, שעובד המקדש גרעף אותן מדי פעם והעביר לתוכו שק גדול.

בצד אחד של החלל המגודר ישבה קבוצת נשים שהסתפללו בדבוקות. מולן ישבו שני מנגנים על הרמוניקות, מתופף על תוף הטבלה, זמר קבוצת גברים שישבה מאחוריו וליזותה אותן. שלושה צלמים עם מסרטות וידיאו משוכולות צילמו את הזמר והמנגנים.

בשני צדי הריבוע המגודר עמדו בעלי הרגל בידיהם צמודות להזהה ולמצח, כורעים על הרצפה ומנשקים אותה. רבים השליכו כסף לחיל הבוגדור, ואחר יצאו לאטם והמשיכו לסבב את המקדש במסלול המסומן בחבלים.

אי אפשר היה שלא לחתרשם עמוקות מהנקיון, השקט, האמונה התמיימה, הפשתות והמיןימליות, ואוירת הקדשה והטהרה ששררו במקדש. אבל עלתה בי תהיה: מדוע המקדשים ההינדים לא נראים כך? מה ההבדל? הרי מדובר בתרבותות קרובות, אנשים ממוצא אתני דומה, החיים לצד ההינדים כמעט. מה גורם לתרבותות להיות שונה כל כך?

בביקורת במזויאן שבמקדש גילינו להפתעתנו, שלסיקים היסטוריים עקובות דמים שבה הפגינו את יכולתם הצבאית בקרבות גבורה מהוללים. אולי כך נוצר הսטריאוטיפ שלהם כלחמים קשוחים ולא חכמים במיוחד. למעשה הם מושחרי מפתח ומשיכלים מואוו, ופונג'אב היא העשירה במדינות הוודו. הסיקים מאמינים באחד בalthי נראה כמו הדות המונוטאיסטיות, ומיטפים לחוי יושר ומוסריות כמו כל הדתות, אך לקחו מההינדים את רעיון גלגול הנשמה בגוף חדש אחרי המוות. הדת נוצרה כמההה על מושטר הקסטות בהודו במאה ה-16, והוא הוקם המקדש שנחרס מאז כמה פעמים. (לאחרונה נהרס על ידי הצבא היהודי בפקודת אנדריה גאנדי לאחר שנקאים סיקים השתלטו עליו - 1986) למרות מההומות שהתחוללו בהודו אחרי רצח אינדייה גאנדי בידי שומר הראש הסיקי שלו נקמה על הרס המקדש, היו ראש הממשלה ושר האוצר של הודו בזמנם מסענו סיקים בחובשי טרוכן. גם העובדה הזאת עוררה בי הרהורים על המקום שמןנו באתי: "האם אני יכול למתאר לעצמי ערבים אזרחי ישראל בתפקידים כאלה?"

לצד יופי עתיק ומתפורה, רקבובית של תרבויות שוקעת ווילות של הנושא הדתי והרוחני מצאת בוראנסי גם היוניות, אמונה אדריה בעוצמתה ואנרגיות רוחניות, שאפילו ציניקנית כמוני לא החמיצה.

הסאהדותים, התלמידים באשרים, הכהנים, בעלי הרגל, הקבצנים וארגוני הצדקה הוציאו את ירושלים של המאה ה-19, זו שמארך טוינו ביקר בה והודיעו מן הלכלך וההגנה והיעדר אוירת קדשה בה.

אך בוראנגי מצאתי גם את התרבות ההינדית במטבה: הגהאים היפיפיים והבניינים העתיקים והמרשימים המנתנשאים מעלהם, הקסם של סמטאות העיר העתיקה, השוק הצבעוני והמדחים בגודלו, המאמינים הפshootים הבאים להתרחב לאלהים ולהפesh שלוה, חייגות ותהלוכות מלאות במוזיקה וריקודים ברוחניות, קונצרטים של מוזיקה הוודית מסורתית, ואניברסיטה המתיחודה בלימודי התרבות ההינדית ולצדיה מאות מורים ומוסדות ללימוד מוזיקה וריקוד.

פרק רביעי - במעלה הגנים: רישיקש

רישיקש - נgentlemen וקדושה

אחרי המנות היפות של "הינדיות טהורה" שעיכלו בוראנסי, ידנו להעיר את רישיקש המעוגנת והמנקת את התירירים המערביים. הגבעות היורקות והמדרונות התלולים סביב רישיקש היו מראה משובב נשפלה העוגמה המשובצת בשדות מושמיים וכפריים עלובם שנשכפה מהגולות הרכבת אשר הביאה אותנו להארידבר מורהנסי.

האוטו-ריקשה שהובילה אותנו מהארידבר לרישיקש חלפה על פנינו החלק האזרחי (נטול מקדשים השוכבים) הסואן של העיר ועקרה בלקסמן-גולה, עירובת של מקדשים, אshedramim, מסעדות, מלונות, חניות לתירירים, ובתי ספר ליווגה ומדיטציה, בה מתרכזים התירירים המערביים.

כבר לאחר כמה ימים הבנו כי העיר הזאת היא יצור כלאים מוזר. מחד, זהה עיררת נופש שמערביים באים אליה כדי ללמידה יוגה ומדיטציה ולעשן החישש בזול ובלי הגבללה. מאידך רישיקש הוא מקום חדש מאור להиндיאנים, נקודה חשובה במסלול עלייה לררגל היכול כמה מקומות וביניהם העיר הקדושה האידבר, הנמצאת במרחב שעיה ממנה. לכן אסור למכור בעיר בשר ואלכוהול ורק ב- "High Bank" על הגבעות שלידה, אפשר לאכול בשאר מסעדות, ובמרקח לא גדוֹל מהעיר יש פאב ודיסקוטק, שהצעיריים המקומיים באים אליו לשותה ולרוקה.

הישראלים היו קבוצה נפרדת וمسוגרת בתוך עצמה, ורובם בילו את הזמן רוכצים בגסתהאטזים הקטנים ובמוסדות החביבות עליהם, מעשנים ומחלקים בהם שעובר עליהם בסגנון "שינקיןאי", ו מדי פעם משתתפים בשיעורי יוגה או מדיטציה.

כבר בארוחת הבוקר הראשונה במלון עברנו הלם תרבותי של חורה לציוויליזציה: המסעדה הייתה נקייה, מסודרת, עם חנות בגדים ומזכרות לדיה, וההפרטץ הציע סולט ישראלי, סנדוויץ' ישראלי, שקשוקה וכו'. מודעות על קורסים ושיעורים של יוגה ומדיטציה, שירוטי רפואה אירופאית, ומסגרים מכל הסוגים התנוססו על הקירות ובכנסה למסעדות ולמלונות.

התירירים "קבועים" ברישיקש (שיושבים בתפקידים ארכוטיים וחוזרים אליה שוב ושוב) התאפיינוلبושו שנייני כינויי "פסבדו-הודי": חולצות הוודיות שאף הודי לא לבש, חצאיות לונגי ארכוטה לבחרים וחליפת פונג'אבי לחבורות, שיער הגברים ארוך, לעיתים קרובות קלוע בראשותם עם וותק, ולרגליהם כפכפי אצבע או סנדלים פתוחות.

היו בינהם מבוגרים בני גילנו שראשם עטור שיער שיבת אורך, קמטים, מבטם רוחני ומסוגף, ונראו כאילו נשאו שם משנהה 60 מפני שאיש לא סיפר להם שהן כבר הסטיימנו...

כבר בוקר הראשון ישבנו כמו שעotta ב"German Bakery", (שם מסחרי של מסעדות שמצאננו בכל אתרי התירירות בהודו, אך זו אינה רשת) בית הקפה הפופולארי המשיקף על הגשר הציורי המחבר בין שני חלקי העיר. שיתינו קפה משובבה ואכלנו קוראנסים ומזולי, התענגנו על הרוח שציננה במקצת את האויר הול�� והתבוננו בכמה טיפוסים אופייניים שישבו שם.

ליד אחד השולחנות ישבה גרמניה צעריה, פניה עגולה וילדותית ושרה הבלונדיini אסוף בגומיה על עורפה, לבושה בחצאית "היהודית" והצעיפים "היהודים" הבלתי נמנעים. בנה, ילד בלונדיini כבן 10 מסודר

ונקי כמו ילד בורגני אופיני, שיחק עם הכלב המפורהש והמלוכך של המסעדה, ליטף וחויבק אותו, כאשר אמו יושבת לידיו אדישה לחלוין.

ליד שולחן אחר מוגר גבוח וחסוך, פניו חרשות קמטים וזרועות נמשים, ושיערו המתולת והאדום יורם על עורפו וכחפיו, לבוש כ'היפי', ונראה כפליט שנות השישים.

עוד היו שם צער גרמני עם ראסות ארוכות וסובכות שנראו כאילו לא נפתחו כמה שנים טובות, הוריון המותשים מהחום שבאו לבקר אותו, שתי אוסטרליות מוגדורות וגדולות גוף, לבושות בסגנון ה'פסבדו היהודי', שקוות בשיחה ערנית, ועוד ועוד, קצראה היריעיה מלטאר, וזה רק בקורס אחד בבית קפה אחד.

צעירה מקסיקנית נחמדה הנודדת בעולם כבר ארבע שנים על אופנעו וטיילה בהוו עם החבר שלה, התישבה לדיננו וסיפורה על עצמה. אחרי נזודים ברחבי הארץ הרחוק כולל פקיסטן, הגיעו לרישיון והתקרבה לסוף הטויל, פשוט כי הכל נגמר לה...

לפני שיצאה למסע הארוך עבדה כמה שנים בחברות גדולות במקצועה, פרטום ויחסי ציבור. אמה תומכת בה ומעודדת אותה, ורק רוצה לראות אותה מדי פעם. לפני שנה הגיעו אליה וטיילה אתה משך תקופה קצראה, והפעם שלחה לה כרטיס טיסה הביתה.

פוג'ות על הנהר הקדוש בהארידבר וברישיקש

אך מלבד המערביים, עברו ברישיקש אלף עולי גל הינדים. בודדים, משפחות גדולות, וקבוצות מאורגנות, סובבו את המקדשים והטהרתו באשרים ובמעוניינים הצמודים אליהם, וטבלו בנهر הגאנgs הקדוש.

ביקור בהארידבר ועלייה ברכבל לשני מקדשים מפורטים, לא ריככו את הסתייגותי מהפולון ההינדי וכל מה שקשר אולו. הריקשה עברה דרך אזור העיר שברהובותיו עדשה והצדדים ואשרמים מעוצבים בסגנון גס ופשטן וצבעים בירוק ובאדום ילדותיים, ומקושטים בפסלים וציורים ענקיים שהיו מכוערים למדי בעיני.

המוני עולי הרגל הפשוטים והעניים, שהטהרתו באכסניות זולות בהן ישנו באולם שינה גדולים ואכלו בחדרי אוכל ספרטניים, השרו על המקומן אוירית התלהבות דתית תמיינה ושליווה. גם בעיניהם, כמו בעיני בני המעם הבינוי והגבוי, איכות חיים היא עלייה לרגל למיקומות הקדושים ולמשמעות דברי הגורו.

הפוגה הגדולה המתרכחת בכל ערב עם השקעה על הנהר בהארידבר כבר הייתה משוחה אחר לגמרי.

מרחוק נראו המונים מצטופפים ליד הנהר ואנשים רבים צעדו אל הטילת הגדולה והางר שלידי תירך הפוגה. לאורך כל דרך ניצבו דוכנים של שרשרות תפילה וצלחות עלים ופרחים שמרכז נר בכל הגדים.

בכנסייה עצרו אותנו שני סדרנים מדיאקי מצוחצחים ומשורקיות תלויות על צווארם, והושיטו לנו פנקס קבלות. מי נזכרנו שבספר כתוב כי בעבר אסרו על זרים לחשתחף בפוגה, ואילו היום מותר להם אך מצפים מהם לתרומה. "תרמנו" ושמרנו את הקבלה, כדי להראות לסדרנים האחרים שהסתובבו שם עם פנסקי קבלות וניסו להתרים אותנו שוב.

על פי הוראת הסדרנים ישבנו על הרחבה המרוצפת על גדת הנהר, בין עולי הרגל והאמינים היושבים בשורות ארוכות וצפופות, והיכינו כמעט שעה עד שהשמש שקעה.

עננים התקודרו מעליינו וגוף כל התחליל לטפוף. התעטפנו במעילי הגשם המתקפלים שלנו, אך האנשים לדיינו המשיכו לשותה סטואית, ורק הנשים כיסו את ראשן בשולי הסארី שלהם. הגוף גועם בהדרגה והחישכה יידה כשהתीיתת נוללה מוארת במנורות אש שהודלקו ליד המקדש בגדה שמטה.

הסדרנים התפזרו בתוך הקהיל וקראו בקול משפטים קצרים, שהושבבים הגיעו עליהם ב"אהאיי" גדול והניפו יחד את ידייהם לעללה. הקריאת האלה נשמעו בכל פעם מקובצתה אחרית בקהל לאורך כל הטלית, וגם על הגודה ממולו, עלייה עמדו כוהנים שיצאו מן המקדש ובידיהם כל פוגה בערים.

לפתע בקעה מהרמקולים שיריה אדייה, וכל הקהיל הצטרכ אליה בהתלהבות ובמחיאות כפיים. רבים האזמידו את כפות ידיהם אל המצח ועצמו את עיניהם בריכוז. ליד המים עמדו הכהנים ובידיהם המנורות הבוערות, שני אנשים ליד המקדש הרעימבו בגונן. הרוח החזקה gabirah את האש, והכהנים הניעו את המנורות בפשטות מצד לצד, לא בטקסיות מוקדפת כמו בפוגה בוראנגי. אך אף המאמינים שרויו, הושיטו ידיים לעללה, מחהו כפיים והתפללו, וכל זה באנרגיות אדירות שבietenו את עצמת רגשותיהם.

תוך רבע שעה הסתיים הטקס, ככל קמו ורבים רבים ירדו למים להשיט את צלחות הפרחים והגרות, עד שהנהר כולו היה מלא באורות שטים.

במקום בו ישבנו בלב קהיל אי אפשר היה שלא לחוש בהתרומות הנפש ובהחוות הקרבה לאל ששרה שם, והחוויות הייתה אותנטית ומרשימה בעוצמתה.

הפוגה הטקסית והמסוגנת של ראם-ג'ולה, (החלק היהודי) יותר של רישיקש שלו מגיעים עולי הרגל אחרי לקסמן-ג'ולה) על המדרגות היורדות לאגנס מהאשרם הגדול, נראתה כהצגה צבעונית ומסוגנת לתירירים.

על רחבה מרוצפת באמצע המדרגות היורדות לנهر, ישבו בשורות שתי קבוצות של פרחי כוהנים בגלומות כתמות זהירות אחת מול השניה. הם שרדו והתנוישו לקל נגינה ושרה של להקה, שהרכבה מזרם ונגן הרמוניקה, שני מתופפים וילד שניגן במלטלים קטנים. קבוצת תלמידים נוספת ומכבים בגדים לבנים הציגים ישבו מאחוריו הלהקה, ומסביבם ישבו המוני אנשים והקשיבו מרווחים ומהאים כפיים.

במרכז הרחבה יצאה אש מבור גдол מרובע, ובתחתיו המדרגות, משמע המים, התרומם פסל לבן ופושט של האל שיווה. השירה נשכה זמן ארוך עד שכולם קמו והצמידו כפות למצח מול המים, או ירדו לנهر עם צלחות פרחים ודלקות שתהניחו על המים.

הלהקה המשיכה לשיר ולנגן, ואישה אחת שהסاري כיסה את ראשה באדיות התחליה לרקוד בספונטיות, מרכות עצמה, עיניה עצומות והוא מנעה את גופה בקלילות ובcheinיות. היא נראתה מאושרת ושולה ולא שמה לב לאנשים שעלו וירדו מהנהר, גם הם לא לטשו אליה עיניים.

גילויי הרגשות העזים והאמונה הenna של עולי הרגל בהארידבר או ברישיקש מיתנו את הסתייגותי מההינדויזם, ובוכותם יכולתי להתחילה תחילה ארוך של קבלת והשלמה עם התרבות ההינדית ואנשיה, תחילה שנמשך לאורך כל מסענו ועדין לא הסתיים.

לחיות הינדי משכיל וראציאונלי

שיחות עם כמה אנשים שפגשנו בהירהה לנו את עוצמת תפיסת העולם הרוחנית בקרב בני המעדן הבינוני המשכללים והאמידים. אחד מהם היה ג'איאנט, צייר בן 28 בעל מבנה גוף מוצק וכרס קטנה, פניו מעטרות בזקןן קצר ואופנתי, בוגר קולג' ודובר אנגלית מצוינת, ואנחנו נעורנו בשירותו כסוכן נסיעות ברישיקש.

משפחתו ברהאמינית, וסבו היה האסטרולוג של המהראג'ה האחרון ברישיקש, שכבר לא היה כל כך עשיר כמו אבותיו. אביו מכחן מורה באשראם הגודל בראמ-ג'ולח, שבו למד גם ג'איאנט והתעדד להיות כוהן או מורה כוהנים ממש. אבל החליט לעזוב ולעבור לעסקי התירות.

ג'איאנט אהוב את עבודתו וגאה במקצועיות שלו כסוכן נסיעות. לדעתו תפקידו צריך להיות תמיד מרוץ, ולקבל מה שהוא רוצה, ולא מה שהסוכן חושב שטוב בשביילו. (תפיסה שאינה מקובלת כל כך בקרב ההודים, והוא דבר בולט במיוחד במקצועות תיירותיים). סדר היום המשנה והיגיון והחופש שעבודתו מעניקה לו מסבים לו הנאה רבה.

לפני שנתיים התחנן עם נערה בת העיר והקסטה שלו, ששודכה לו בין השאר על פי התאמת הלוחות האסטרולוגיים שלהם. לפני כן הכיר בקולג' נערה מקסטה אחרת, ורצה להתחנן אתה אף על פי שידע שההורים יתנגדו לך. אך הנערה לא הסכימה לצאת נגד ההורים, והרעיון ירד מן הפרק.

למעשה בכלל לא רצה להתחנן, אבל אליו הגיעו איןנו נשוי, ובאו ששכר התקף לבegin להזמין עליו "בעדינות" וטען שאולי לא יוכה לראות נכדים, וכך נכנע. בחותונה היו 6000 אורחים, מפני ששתי המسفחות בעלות קשרים נרחבים ברישיקש והגורם שלן גדול מאוד.

לגיינט דעות מוצקות על בעיותה המיוודות של הodo והודרכים לפתרון. לדעתו שני הנושאים החשובים והכוברים הם ערך אוכלוסייה ותשתיות לא מפותחות, וכי להתגבר עליהן צריכה הodo פוליטיקאים לא מושחתים.

הדרך שבה מתנהלת הדת הממוסדת והחינוך המוגמתי מאד של התלמידים בבית הספר לכוהנים שבו למד, מעוררת בו ביקורת חריפה מוטrix תפיסת עולם רציונלית ומודרנית. כדוגמה ספר איך מיד לאחר היזונאי הוציאו את כל התלמידים לאזור שנפגע בעצם טקס פוליות במקומות שנפגעו ולקדש אותם, אך למעשה רצו לקדם את יחסינו הצייבר של בית הספר, ולא ערו בצורה מעשית.

יחד עם זאת ג'איאנט מאמין גדול בפילוסופיה היהודית המסורתית, והביקורת שלו על החיים במערב ובמזרח על אריה"ב, חריפה עוד יותר. חסר השקט הפנימי של האנשים, הצורך שלהם להשיג עוד ועוד, התולות ברפואה המלאכותית והלא טبيعית, ואףלו הקוסמטיקה המערבית המזיקה – כל אלה נראים לו הרבה יותר גראעים מתלאות החיים בהודו.

על חברת הקוסמטיקה הגדולה "הימאליה", (שההodo קניינו את מוצריה כל הזמן) ספר כי היא מוכרת במחירים גבוהים ומשולש מוצרים זולים או פשוטים מלאה שנמכרים בחנות הקטנות, ואינם משווים בעטיפות מודרניות ומרשימות. אבל התירירים, כמו בני המעדן הבינוני בהודו, מתפתיים וקונים את המוצרים המהודרים במחירים מופרנים.

אהיו ואחותו חיים באלה"ב כ"יהודים מקטועים" ועסקים בהוראת יוגה והиндואיזם, אך ג'איאנט אינו רוצה להצטרף אליהם וمعدיף את חייו ברישיקש.

בעתיד יקים מסעדה עם אוכל היהודי אוטנטי מל משרד הנסיעות שלו, לאחר שהוא יודע לשול הטיב. כמו רוב בעלי העסקים בהודו גם ג'איאנט ואשתו גרו מעל המשרד, אך באותו זמן בנו לעצם בית במקום קצית יותר שקבעו את ילדיהם.

בסגנון שקול ומתון סיפר על חוות שעבר בילדותו שהוכחה לו "בצורה מדעית" את קיומה של הנשמה. בגיל 12 התנדב על עץ גבוח ונפל על האב, הרגש משחו חם עליה מכיוון הבطن עברו הגרון, וידע שם הדבר הזה יצא החוצה - ימות. אחיו נסה להביא מים בכפות ידיו, אך עד שהגיע אליו לא נשארו בהן מים ולכך רץ שוב, כיון מים בפיו והעביר אותם לפה של ג'יאנט. באותו רגע נעצר הדבר החם שעלה וכבר עמד ליצאת מן הגרון, והתחל לזרור למקומו. מכאן הסיק בהגין צrhoף, שיש מהו שקרא נשמה שיצאת מגוף האדם כשהוא מת.

mdi שנה, כשנרגרת עונת התיריות ברישקע, מבלה ג'יאנט חצית שנה באשרם קרוב לעיר, עשויה מדיטציה ולומד מהגورو שלו. כששמעו שאנו נסעים לדארטסללה, נתן לנו שם וטלפון של יידיד שלו, לאלייט, שבא כמוותו לאשרם, בדיק באותה תקופה בכל שנה.

ג', ישראלי צער שטיילנו אותו ועם אשתו ברישקע והוא ספקן למדי באשר לרוחניות היהודית, שאל את ג'יאנט אם הוא נהנה להיות בהודו למשך כל הבועז והכלוך והעוני. אך על אף נחישותו ותפיסתו המזקקות התקשה ג'יאנט להסביר לגל, שהיה שבי בגישה השיפוטית המערבית, את המקום המזוהה שתופסים ערבים לא חומריים בחוי היהודים, גם בני המعتمد הבינוני המשגשג.

בדרכ מוואנסי לרישקע התודענו לזוג המعتمد הבינווי שנסעו לעיר הקדושה איזודה, כחלק מסע העלייה לרגל שלהם. האבר, ברנש גודל, עגלל ומוץק, עניינו מלאות חיים ומצחו גבוח, דבר כמעט בלי הפסקה במשך המשעה שבהן נסע אתנו ברכבת, וסיפר על עצמו ומשפחתו, ועל הodo. אשתו ישנה על המושב העלינו רוח הדרך, ובullah הסביר שאינה מרגישה טוב בסניותו.

מוצאו מצ'נאי ומה חי כל חיי, אביו היה הנדי אדוק אך שלחה אותו לבית ספר נוצרי, ומכאן האנגלית המצוינת שלו. אך כמו היהודים רבים הדוברים אנגלית טובות, גם המבטא שלו היה קשה להבנה, והסרון השינויים הרבות בפיו גם הוא לא עוז. אפי, שישב לידיו ונוהל את רוח השיחה, טען שהבין בערך 10 אחוז מה שאמר.

צריך להבין שגם אפי הבין עשרה אהונות, אני הבנתי הרבה פחות, מפני שבנסיבות הזרת התגללה כשרון מופלא של אפי, להקש ולנחש למה היהודים מתכוונים כשם מדברים. בהמשך המסע היה מתרגם לי לעיתים קרובות את האנגלית היהודית לאנגלית תקנית. חלק מהמלים למדתי להבין: אסתיטיך (straight) גאנמאנט (development) (government) (development).

ашתו עבדה אותו בנק, אך לא מכבר יצאה לגמלאות והיא מתנדבת בהוראת כתב ברייל לעיוורים, והוא עדין מנהל של אחד מסניפי הבנק בציגאי. (מדראס) השניים מתגוררים בדירה של הבנק מעל הסניף, והבנקאי קיווה שיכל להישאר בה גם אחרי הפרישה, ואם לא - ימצא לעצמו בית בכפר קטן שהוא אוהב בסביבה.

לדעתו אשתו הייתה בנקאית טובה ממנה. אפי אמר שכדי להיות מנהל טוב לא צריך להיות בנקאי טוב בהכרח. בתגובה סיפר הבנקאי על מפקח שנשלח מטעם הבנק לסניף לעשרה ימים לבדוק אתuboות, אך בדיק או נאלץ הבנקאי לנסוע לויומיים. כשהוזר, סיים המפקח את הבדיקה עליו והתכוון לכתוב מיד את

לא הייתה עבדו העובדים בחירצ'ות כאשר נמצאו אתם והספיק ליל'.

לוזג שני בנים, האחד בוגר לימודי מחשבים ועובד בבלגיה, והשני עידין לומד מחשבים באוניברסיטה. זו הפעם הראשונה שהרשו לעצם לצאת למסע עלייה לרוג'ר, לאחר שהיא יוצאה לפנסיה והילדים עזבו את הבית.

על הפליטיים המושחתים אמר שיש לו סיפור טוב. "פעם ראיתי שני ילדים, הקטן לבש נעלים חדשות והגדול היה ייחף. הילד הקטן נפל, והגדול תפס אותו ברגלו ואוחב בנעליים. כאשר שאלתי אותו מדוע הוא רוץ להקח לו את הנעליים, צחק הילד ואמר: אני לא רוץ להקח לו שום נעליים, אני רוץ להחזיק אותם – כדי שלא ייפול. אבל הדרך בה תפס את הקטן ברגל והפרק אותו דומה למה שעשו הפליטיים שלנו – הם רוצאים להחזיק אותנו שלא ניפול, אבל חlopsים ברגלים ולא בראש".

באוטו עניין סיפר על גאנדי, שהתקarrב עם הפישוט בזכות הבגדים הפשוטים שלבש, מקשר האHINGה שנשא אותו לכל מקום וארג בו בדים, והensus הגדל שלו לאורך כל הווז ברגל. נhero שכאחורי לא הכר את נשא אנשי העם הפישוט, והיה מעורבי יותר בתפיסתו. מאן הדברים רק הולכים ומתדרדרים, ורוק גאנדי יכול להבהיר את הווז למסלול. לדעתו הדבר חייב לקרות, מפני שהדור החדש של הווז עולה על הדור הקודם: הוא משכיל יותר, אכפתני ומוכן לשינויים.

עוד דבר על קו העוני, שהוא אלף ממש מאות רופיות לשנה (50 שקלים !!!!) והוא

- אותו לאלפיים אך עזין יותר מדי אנשים נמצאים מתחתיו, בערך ה- "untouchables". (בני בily כת שיסוקיהם הבולטים הן פשיטת עור ועיבודו, שריפת המתים וקבצתו) יש העדפה מתקנת של המשלה בהעסקותם, אבל היא לא מטאיתים לפיקוד, ומינימום מעורר רק טינה וכעס.

אוטנו של הדת היהודית, ורצה להסביר במה היא שונה ומה הופך אותה לדת אורתודוקסיה. גורל היהודים כמייעוט נרדף לאורך ההיסטוריה עירור בו הזרות, כיון שהוא עצמו בראהمين, ולאחרונה כמה בהודו מפלגה שמצויה עיון מאוד את הבראהmins ומציג אותם כתפלים. (כיון שרקם יכולם לכהן במקדשים, לבצע פוגיות ולקיים תרומות עבורה)

אבל גם עניין השואה נראה לו בלתי מובן לחלויטן – מיל לא לרודף, אבל להרוג בצהורה שיתנית זואת? נאלצנו להזכיר שגם לנו הדבר קשה, אבל עשוינו כמעט יכולתנו בעוזרת ההיסטוריה ההיסטורית הרגילים.afi שאל אותו על הפילוסוף היהודי קריישננהמרוטי, והוא סיפר לפניו שניים שמע הרצאה שלו והתתרשם ממנו מאד. במיוחד הסכים לראיון שהינוך טוב הוא לא לדוחוף ידע ועריכים לתלמידים, אלא להדריך אותם איך לעמוד בפני עצמם

כמו רבים מבני עמדם, גם הבנקאי ואשתו חסידים של גورو, שאת הספרים שלו הכתובים בהינדיות הראה לנו אגר מסומן מה לא הופיע להרחבת את הדיבור עליון.

כדי לסביר את איזונינו לגבי טיבת האמיתות של המציגות, סייר סי' פורט הממחיש את הגישה הרווחת בהוויה. שופט עלילון אנגלי הגיע להודו בסוף המאה ה-19, ושאליו יוגי מפורסם איך הוא יכול להוכיח לו שהוא בעל כוחות אמיתיים. היוגי ביקש שישגרו אותו בחדר בעלי אוכל, ולא ניתן לו לצאת משך ימים. כשיצא אמר היוגי לשותוף שהכל בסדר, ובקרוב יקבל ידיעה ממשפחתו. ובאמת, תוך זמן קצר הגיע מכתב מאשתו ובתו, בו נכתב שהיוגי שלח אליהם לונדון מאד נחמד, והו מקומות שהוא הגיע בשלם בחזרה להודו.

שוב מצאתי את עצמי נבוכה לשמע הסיפור זה, ולא ידעתי איך להתייחס לבן שיחנו, שבמהלך השיחה כבר תייתי אותו כאדם משכיל, מתקדם ורצינוני, הדומה לנו מאוד בצורת החשיבה שלו. היות אני מבינה שהתווך הזה היה מקור הקושי שלי להבין את ההודים בכלל, ובמיוחד המשכילים והמתודמים שביניהם. לא, תפיסת העולם שלהם אינה דומה כל לשלוננו, למורות הescholle, ערכיו הדמוקרטיה וההומאניזם המשותפים. השוני הגדול, התהומי ממש, ביןינו הוא הצבת העולם החומרី במקומות הרבה יותר נמשך מהעולם הרווחני בחיי.

במערב, העולם החומרី הוא המציאות הראשונית והבסיסית, שמננה אפשר להתקדם ולהתמסר לעולם הרווחני על כל סוגיו וצורותיו. בעודם בעולם הרווחני, ככלומר המצב הנפשי של האדם ותפיסת העולם שלו, את המציאות האמיתית היחידה, שהעולם החומרី חסר החשיבות תלוי בה וובע ממנו. ניקוון, אסתטיקה, נוחות – הם פרטיהם הייצוגניים שלווים חסרי ממשות, שאינם מנסים את המצב האמתי של האדם. האיזון הנפשי המושלם וההתמסרותו למה שקרה בכל רגע, בלי הצמירות לעבר או לעתיד, חשובים בעיניהם הרבה יותר מכל הישג החומרី.

הזוג הזה מאפיין את המעד הבינוני המבוגר יותר בהודו, בני הדור שלפני הצמיחה הגדולה ופריחת ההיא-תק של השנים האחרונות. הם צנوعים ומסתפקים במועט, ומקדישים זמן וכסף לעלייה לרגל למקום קדושים ולגورو שלהם. המודעות הגבוהה שלהם לביעויות החברתיות והכלכליות של הודו, אינה סותרת את העיסוק הרווחני העמוק בדת והאמונה בגורו. בתוכם מתקימות זו לצד זו ברהמוונה מופלאה שתיזהווית מנגדות: אנשים רציונליים ומתקדמים בעלי השכלה מעורבת מודרנית, ואנשים רוחניים חזניםים את העולם החומרី, מקבלים מרות של אישיות רוחנית מיוحدת, ומקיימים בדבקות את מצוות הדת.

לא כל בני המעד הבינוני של הודו מתברכים ביכולת המופלאה לשלב בין תחכום והשכלה רחבה, ובין עיסוק רוחני ושםירה על שלמות הנפש מתוך הערכה גדולה לחשיבות הדת והמסורת. החלק الآخر, שפוגשנו בעיקר כתירירים בדרגילינג, בסיקים, ואחר כך גם בבהאסו, הוא דור אחר. השינוי הפתאומי במצבם הכלכלי, בלי שיוכלו להישען על החינוך המסורתי לתרבות ולערכיהם ההינדים, המוקנה בדרך כלל לרבעה מינימום, פער בהם ריק שלתוכו פלשו ערכי החברה התרבותית המערבית.

ראינו אותם מצוידים ומתהדרים במייט המכשירים החשמליים, ועוסקים בעיקר בהבלת הרכווש שצברו והמעמד הכלכלי שלו ניכרנו. רוכב לא יעשה שום טויל רציני ברגל, גם לא כדי לראות נוף מרהייב. גם כשחHAM בחופשה יקפידו ללבוש בגדים מגוזים מומותגים וחונוטים, כדי להבדל מהפועלים הפושטים. חלק ניכר מחופשתם עבר בקניות ובצלומים במצלמת הוודיאו שהם לוקחים בהבלטה לכל מקום.

לא פלא שיש כאן שמגאים ליאוש, סובלים מהתמכרות לשתייה, או עזובים הכל והופכים לסגןיהם כדי לבРОוח מהלחצים של החברה הקפיטליסטית ההישגית.

דו-קיום בין הרפואה הקונבנציונלית והמסורתית

ברישיקש נאלצתי להשתמש לראשונה בשירותי הרפואה ההודים. בתחילת הייתה מואוד מצוננת, הרבה יותר מהפטופר הכמעט תמידי מהאהר, שלווה אותי מאז שהגענו להודו. לאחר כמה ימים התחלתי להרגיש יותר גרע, והתחלתי להרגיש כאבים בעורות האף. במשך כמה ימים לא יצאנו מהחדר בלבד לאוכל ולבקר את

הרופא האירוביidi, שנתן לי עיסוי וכדרורים שלא עוזרו. לבסוף הרגשתי באמת גרווע – רעדתי מקור בחום הצהרים, הכאבם התחזקoon, והנולת לא הפסיק להזומם.

ההשלנו לנסות רופא רגיל, ומצאננו בנין קטען נקי ומוסדר, עם דלפק קבלה, חדר מעבדה (עם מיקרוסקופ ידני כמו פעם) חדרו זעיר המשמש כבית מוקחת, חדר לצילומי רנטגן, חדר קטען עם שתי מיטות שנראה בחדר מיוו, וחדר רופא. הריחוט והעיצוב היו בסגנון המישן של שנות החמישים, והוחירו לי את מרפאת קופת חולמים של שנות ילדות. בקומת השניה היו כנראה מיטות חולמים אבל לא ראיתי אותן. השלט מעל הבניין הכרין: "בית החולים", אך במושגים שלנו זו הייתה מען מרפאה מרווחבת עם כמה מיטות אשפה.

על הפסלים בקומת התחתונה ישבו מקומיים וחיו בסבלנות הודית, ואנחנו הצלרכנו אליהם. הרופא היה כבן ארבעים, דבר אנגלית מצוינה והקשיב באדיבות לסייעו, בדק אותי ופסק: "יש לך דלקת בעורות האף. כנראה חיכית הרבה זמן עד שהאגעת אל'". כאשר הסברתי שהלכתי לרופא אירוביidi, אמר הרופא: "כבודה של האירוביidi במקומה מונח, אך היא נועדה למחלות כרוניות שאין להן מרפא קוגניציואלי". הרפואה האירוביidi הטובה ביותר נמצאת בדרך הדוגו, ושם נשמרת המסורת הטהורה, בעלי תוספות מודרניות כמו אצל חלק מהרופאים בצפון. אני בעצמי שולח לשם חולמים לשם הרפואה המערבית מציעה. למשל, הוצאות אבנים מהכליה תשאנוי חושב שהטיפול הזה עדיף על הפרטון שהרפואה המערבית מציעה. "

המשכנו לגלאל שיחה על הרפואה היהודית בעירם האגדות, שדבריו אינה שונה מהרפואה המערבית, עם כל החידושים הטכנולוגיים, אך יש לה יתרון בהתייחסות ההוליסטית אל החולה, ובמוקם החשוב שתופס בה הרופא עצמו.

כל משפחתו חייה באראה"ב אך הם אינם מרצוים מן הטיפול הרפואי, מפני שהביטחון הרפואי שלהם לא מספק את כל הארכיים, ואילו הוא עצמו מטפל גם בחולים שלא יכולים לשלם. חזרנו למלאן ומיד עשויתי לעצמי טיפול אדיים עם אקליפטוס לפני הוראות הרופא, לקחתי אנטיביוטיקה וקיוויתי לטוב.

"נמאס לי מכל ה'יהודים' הזאת! אני רוצה להתפנק!"

אך גם אחרי הביקור והתרופות עבר עליי עוד לילה קשה, ובכלל נמאס עלי כל מיני דברים שקראי להם "הודיעים": החול שהרוח העיפה מגדת הנחר מתחתינו דרך החלונות והדלת והיה מפוזר בכל מקום, על הרצפה ואפיו על הסדיןיהם המהוהים והאפורים, עובדי המלון האנטיפיטים, האוכל היהודי שחולל מהומות בבטני, (פחותון כך האמנתי או ולא חשבתי שיכל להיות זהה פשוט "מע רגיז" שאין לדעת מדוונ הגיע...). הקבצנים והסאהדוחים המזוויפים המנדניים, וכמובן הפרות וההפרשות שלוזן ברחובות. הבנתה שהתרופה שאני צריכה עכשו, היא פשוט קצת פינוק מערכי. אף לא הרגייש כמוני, ודיבנה מהאוירה והאוכל.

השנייה הזזה בינוינו ליווה אותנו לאורך כל המסע, וצץ בכל פעם שהינו צריכים למצוא מלון, ואני הקפדי על כמה דרישות מינימליות: מה שנקרה בפייהם "English Toilet" (אסלה ומים זורמים) פרטימים ומכללה חמה. במשך הזמן והתפשתי גם על "hot bucket" (ודיל ענק מלא במים ורותחים המבוֹא למילחה), ובליית ברירה הסתפקנו בכמהليلות בודדים בשירותים מסווגים, ואפיו שירוטי כריעת. לזכותו של אפי יייאמר כי קיבל את המגבילות האלה בהבנה בדרך כלל, מה גם שלו היו שיגענות מסווג. משום מה נרתע מאוד

מל�ית התרמיליים הכבדים על גבינו, גם למרחק קצר מאד, והקפיד מאד שככל חדר שניקח, גם ללילה אחד, יהיה חלון הפונה לנוף יפה.

אך הפעם הייתה ממש נואשת, ואף הבין מיד כי אין טעם לשוחח אתי בהגיוון. וכך החלטנו לעזוב את המלון ולעלות לאוזור ה"high bank", להתרחק קצת מן המהומה של צלמים, רוכלים, חנויות, עולי רגל, תיירים מערביים וכו', ולipsispg בשקט (הסיטרלי למדי, אני מודה) של בית מלון מצועצעים טובלים בים של עצים, שיחסים ופרחים, וביניהם כרי דשא רוגעים, בלי פרות משוטטות וסהדוויים קבצניים.

ביתנו החדש היה "New Swiss Cottage", אחד מקבוצת מלונות הקטנים החביבים מאד על המערבים ברישיקש, שכינויים בפי התרמיליים היישרלים היה: "קיבווץ"... לכל החדרים היו מרפסות גדולות שהשקיפו על הנהר והרים הירוקים שמעלי, המטבח פעל כל היום לנוחות האורחות, ואפשר היה לבקש שהאוכל וובא על מגש לחדרים כמעט בכל שעיה. התפריט כלל מנעד מערביות (אוכל איטלקי, מוסיקני וישראל) במיחוד באורחות הבוקר, אך גם אוכל הוויי סיני וטיבטי מזמן. העובדים היו צערירים חיכניים ואדיבים שהעניקו לאורחים טיפול אישי וננתנו לנו הרגשה נעימה מאד. החדרים היו נקיים ומסודרים: בעלי כתמים, סדקים, התקלפות של הצבע, וחווית החשמל הוסתרו בקירות ולא היו תלויים גלוים על התקירה והקירות בוצרה מסוכנת כמו ברוב המלונות. כМОון שהאור בחדרנו לא הספיק לクリאה בלבד, אך במרפסת הענקית היה אוור חזק וכייסות נוחים שאפשר היה לשבת ולקרוא בהנהה. בערבים נагו אורחי המלון, כולם תיירים מערביים, לשבת על מרפסת המסעדת ולעשן סיגריות או דברים אחרים, לדבר לzechוק עד מאוחר בלילה. בשעות היום המקום היה שקט וצערירים ביצעו תרגילי יוגה מרהייבים על הגות והמרפסות, או יצאו לעיר לקניות ולסירות.

הfine נזהה הדבר הנכון בכך כפי שנוכחנו מאוחר יותר, כשהוזרנו מההרפקה הגדולה בשמורת הנמרים קורבט, בה עברנו מסכת ייסורים מהסוג hei 'הודי' שיכול להיות... .

גישה עם נמרים מאושרים בשמורה קורבט המסתכלת

אחרי התלבטויות, קיבלנו את עצתו של סוכן הנסיעות שלנו, ושכרנו מכונית עם נהג לנסעה הארכואה לשמורה. (שבע שעות באוטובוס, המש במכונית פרטיה) למרות כל ההבטחות החגיגיות הנהג לא דבר כמעט אנגלי, והחותפה הזאת חזרה שוב ושוב במסענו, בכל פעם ששכרנו מכונית עם נהג לסייעות ארוכות.

בנסעה עמוק ספיטי פגע "הנהג המנוסה ודובר אנגלית משובחת" של הג'יפ שלנו באחורי מכונית קטנה שעצרה לפנינו במעלה גבעה, וריסק את שימשת החלון האחורי שלה. כששאלנו מדוע לא עצר מלמל משחו על ברקס שונתקע. (בעליה!) בנסעה מלא לאם צימורי בלאראם, לא ידע הנהג באיזה דרך בבורו בהתפלות דרכי עפר קופצניות, והתיעץ אנתנו באנגלית רצוצה لأن לפנות...

הנהג ששכרנו במאדים פאראדש נעלם עם המכונית וכל החפצים עלייה, בזמן סיור שלנו בארמון עתיק והופיע לפתח עם המכונית, אחרי שמייל דלק במיכל שעמד להתרוקן... לרגע לא העללה בדעתו, שאחנה עליולים לדאוג אם לא נמצא אותו במקום בו עזבנו אותו, וכך נסע בסופנטניות, בלי להשאיר שם הודעה...

כענסו עלייו וביקשו ממנו להבא להודיע לנו על כל תנועה שלו, כדי שלא נהייה מופתעים שוב. ומאז לוויתה כל עצירה שלו, גם לשם הליכה לשירותים, בהודעה רשמית שנאמרה בכובד ראש עגמוני, וגמרה לי להתבונש בחשדנותי ודקדקנותי....

משמעותם היה מושיקת הודייה פופולרית בעוצמה גבוהה ברמקולים שהוא ממש מאחורינו, בדופן המושב האחרון. בהתחלה קצת התרעמנו עליו, והשנו שהיה עליו לבקש את רשותנו, מאחר שאנו אלו שמשלימים עבור השימוש במכוונית. אך החלטנו לאמן גישה סובלנית ומקבלת ולחתאפק, ולא הערנו לו.

ambilhar הקלותות שלו היה די מצומצם, כך שלאחר יומיים הכרנו כבר את רוב השירים. במהלך הנסיעה התחלנו להבחין בין שירים יפים יותר ופחות, ואפיו לאחוב חלק מהשירים. המנגינה של שיר אחד הוכירה לנו מאוד את "יוסי בכינור, פיסי בתוף, משה בחוץרכה, והמה הרחוב". של ביאליק, וכך כינו את הנגינה: "יוסי".

בדרכו כל התרכזו בנגינה, לעס פאן ומדי פעם, תוך כדי נסיעה, פתח את דלת המכונית לידו, התכופף וירק לכיביש" מוחטה" אדומה ועסיסטית. מפעם לפעם היה מכריז בהבעת השיבות תחומיות משלו כוה: "זה הנגר אַךְ הוא נמשך מכאן לשם". היה קשה מאד להבין אותן, בשל המבטה היהודי החזק והшибושים הנוראים של השפה האנגלית בדבריו, ומובן מפני שדבר בפה מלא פאן.

אפיי אופטיים בלתי נלאה, ניסה לקשור אותו שיחה מדי פעם, אבל כל ניסיונו עלו בתוהו. הדרך היחידה לדבר אותו ויריה במילים קוטעות ההזרות על עצמו, בלי מילוי קשרו, או צורת מוזהות של משפט כמו צורתה השאלה האנגלית... "How do you say 'to be' in English?"

בתחוליה הייתה מתחסנת בכל פעם שהתרברר כי הנגאג אינו דובר אנגלית. לא הבנתי איך אנשים, שנדראים נחמדים ונירמים, משקרים כך במצב נחוצה. במבט לאחר מכן אני מבינה שהם לא שיקרו. על פי הבנתם, הנגאג לא היה זוקן ליותר מהאנגלית והבלתי מובנת שהיה לה, שהרי הוא מזכיר את הדרך טוב מארנו, ועל מה אנחנו צריכים לדבר אותו בכלל?

הנגאג שלקח אותנו מרישיקש לשמורת קורבט היה צער חסר ניסין. במשרד השמורה בעיר הסמוכה אליו התגודדו הנגים המתפרנסים מוחבלת אורחים לתוכה השמורה הענקית, בנסעה הארכו הננסחת למלعلا משעה. הנגנים מתחכים במשרד השמורה, "אורובים לטרפ" ומנצחים את המונופול שלהם להפקעת מהרים שעורקייתית. אחרי התשלום במשרד רצינו להמשיך אותו כפי שסוכם מראש, אך הוא חזר שוב ושוב על המילים: "אין נכס לשמורה, אין משלם דמי כניסה, אין מוביל אותנו לראות נמרם". נדהנו, לאחר שגיאנט הסביר לנו שגם ניסע בתחרובה ציבורית ניאלץ להשתמש בשירותי הנגנים הגולנים', ונפסיד כל מה שחשכנו.

התברר שהנגנים המקומיים שכנוו את הנגאג כי לא יכול להיכנס בלי תשלום דמי כניסה גבוהים עבור המכונית, ואחר כך יצטרך להוביל אותנו לראות נמרם וכו'. לא נכנענו, והכרנו לו שהbos שלו בעצם אמר לנו שעליו להכניס אותנו פניה. רק לאחר ששוחח אותו בטלפון הנגיד נרגע במקצת והסכים לנסוע. אך מדי פעם היה אומר בהבעה רצינית באנגלית הרצויה שלו: "אין דמי כניסה, אין נמרם!" ואנחנו הסכמנו אותו בהתלהבות....

אזור המגורים של השמורה הזכיר את בנייני מנהנת הצבאה הסורי הנטושים שנמצאו בגולן אחרי מלחמת ששת הימים. הבתים החד-קומיים שטוחי הגות והארוכים היו עלובים ומוזנחים, וצבעם החום-צהוב נראת מוכלך ומדכא. המדרכוות השבורות והחצר הגדולה הערומה משיחים או פרחים השילמו את התמונה העגומה.

ה"מעונות" שכרכנו במחיר לא נמוך במנוחים הודיים, היו שני חדרים גדולים, בכל אחד מהם 12 דרגשים נוקשים עם ציפוי פלסטיק קרוועים, מוצבים אחד מעל השני בשלוש קומות על רצפת בטון השופفة. בקרונות היו קרועים חלונות קטנים מרוחטים בראש גסה וכפה נגד הקופים, והשירותים (כਮון בור מזונה וכיור לא נקי עם ברז מתנגן נמוך) היו מושתפים לחדר השני. עובד הניקיון הציע לנו לשוכר סדין, שמיכה וכור נקי עם ברז מתנגן נמוך) היו מושתפים לחדר השני. עובד הניקיון הציע לנו לשוכר סדין, שמיכה וכור תמיות 50 רופים, ולהצטיף לשוטפינו להדר לטייר מודרך בג'יפ שהזמין לנו לאחר הצהרים. בימיים אכלנו במסעדת היחידה במקום שבינוינו לבן עצמוני קראנו לה 'קומוניסטי': קודרת ועגומית, עם שעות זומניות לכל אורה, שירות אידיש ואטי ונוהרים בשמיים...

ג'איאנט זההיר אונתנו מהעובדים המשלחתים המושחתים של השמורה, והמליץ להזמין מיד כשנגייע למקום רכיבה על פיל ולא לוותר בשום פנים, משומ שוז הדרך היחידה לראות את הנמרים. המנהל, בעל שפם דקיק, עיניים נכלוליות וקול צורמני, התחל בקביעה פסקנית כשפניו מביעות סיפוק: "ازן רכיבה על פילים". לא קיבלנו את דבריו, ודרשנו בתיקות מקום לרכיבה לחרת עבר. אולי התרשם מנהישותנו מפני שמייד רשם אותו בלי טענות ומענות.

זוג שווייצרי מבוגר שהתארח בשמורה סייר לנו שהמנהל אמר גם להם שאין רכיבה על פיל בשמורה, והם קיבלו את דבריו כפשוטם והסתפקו בנסעה בג'יפ. רק אלה שהתקשו כמו זו בה. לטענת ג'איאנט המנהל ניסה ליחס מתחיריהם שוד, לא תמיד בהצלחה, משומ שرك ההודים העלו בדיון שהוא חותר לכך. ארבעה צלמים מקצועיים שהגיעו ממיוחד כדי לצלם את הנמרים, שילמו לו וקיבלו רכיבה על פיל למשך כמהו.

רציתי לנצל את המקלחת הזעירה והמזונחת בצריף הסמוך, תא קטן והשופף שלא היה בו מקום לתלות את הבגדים מבלי שיידטו. לאחר חתלבות קדרה הנחתי אותם על אדן החלון הקטן והפתחו. לפעת חיציו אללי פרצופים וחצפניים של שני קופים, שהושיטו יד וגינסו להחזר את הבגדים שלי. צרחת אימה נפלטה מגרוני וובלי לחשוב וركתי את הבגדים על הרצפה הרטובה, מבוהלת מהטיסוי ליישר ערומה במקלהת הרחואה מהחדר ומאפי. המשיכתי להתקלח בבהילות ובבל דופק, עד שזרם המים נפסק. אחרי התקלח אחד העובדים, ואפי נכס אחורי בביטחון ועד עד ערום ומוכן כשורם המים נפסק שוב. ניגשתי למשרד ואמרתי למנהל: "אין מים במקלהת של המעונות". והוא החל דו-שייה שהזכיר לי את הפיליטון של קישון על עוזרת הבית שאינה יודעת עברית: המנהל בהתלהבות ובסמה: "במעונות אין מקלחת? (ךר!!!) באמת?" ענית, "אם כך איפה אני והעובד שבא אחרי התקלחנו?" המנהל התרחק קצר ואמר שעכשיו אין מים במקלהת של המעונות. שמחתי לשמעו שלא חוויתי מקלחת דמיונית, אך עמדתי על שלו: "אנחנו רוצחים מים עכשו, אין שם חשמל צריך להתקלח לפני החשיכה. במאתיים ורבעות ליליה מגיע לנו מקלחת. מלוכבת, קטנטנה, רהוקה מן החדר, בלי מים חיים (למרות דודי המים החיים על כל הבחים) – אבל מקלחת". בחוסר-רצון בולט, ככל משותם מהרעש שאני מקימה מעין חסר חשיבות כמו מקלחת, הבטיח לשולח מישחו לתקון אותה.

נשאר לנו המון "מת" עד שעת הסיום, ולא יוכלנו להישאר בצריף הקסטרטיני והמחניק. שכבנו על העשב הדוקרני מנוגנים וקוראים לסיורין, מתלבטים אם לאכול או "לשמור" את העיסוק באוכל לשעה מאוחרת יותר, כשהשעונים יהיה עוד יותר גדול.

לפתע ניגש אלינו היהודי עמוס מצלמות ולובוש אפוד צלמים, ואמר: "רוצחים לראות נמרים? בוואו מהר אהרי!" מיד קפצנו זההנו בעקבותיו בחצי קילומטר עד מגן הצפיה שהתנסה לגובה של 12 מטר, וטיפסנו ב Maheriot על הסולמות התלוליות והלא נוחות.

בנהר שורם למטה שכבו שני נמרים ענקיים, רוב גופם שקו במים ורק הראש והגפיים הקדמיות נשענים על הגדה. לדם, בשיחים הקרובים למים, שכב נמר שלישי. הרבה מעבר לשיחים, רחוק מן המים, ישב נמר רביעי, שנראה כשומר הצופה קדימה כדי להזהיר את חברי, ומדי פעם הביט לאחר עבר המגן.

גם מהגדל הגבוה אי אפשר היה שלא להתפעל מן הנמרים, עם פרוותם הכתומה המפוזפסת בשחור והכתם הלבן על האזניים השחרחרות. רפואיים ואדישים, בניוחות מלאת עצמה, שכבו בתוכם מימים, מנוגנים וחסרי דאגה כאילו אין דבר בעולם מלבדם. המראה היה מהפנט. מעולם לא רأיתי בעל חיים המתנהג בטבעיות מושלתמת כזאת, בהרמונייה מוחלטת עם הטבע.

הצלם לא הסתר את התרגשותו והחליף את המצלמה במצלמת וידיאו. לקורבט הגיעו במיוחד מבומבי כדי לצלם את הנמרים, עם עוד שלושה צלמים נוספים יותר העובדים בחבראה שלו המתמחה בצילום בעלי חיים בטבע.

מסך השיחים הגיעו נמר חמישי ונכנסו למים, שכב בתוכם כשרק ראשו בחוץ והסתכל עליו (כך לפחות נראה לי...) באדישות. הנמר שיבש מעבר לסך השיחים הצטרכף לחבורה הרובצת בנهر, וכשכיו היו במים ארבעה נמרים, והחמישי שכב בדשא לידם. שני הנמרים שנכנסו לנهر מאוחר יותר, לא היו חביבי מים כמו הראשונים ששינו شيئا عمוקה כל הזמן. בצדידה איטתית ומהושבת צאו מן הנהר ונבלעו בסך ידם. כשעה וחצי עמדנו על המגדל הגבוה מרווחים למחזה, וה"סיאטה" של הנמרים נמשכה בשלווה, עד שהבנו כי שום דבר דרמטי כבר לא יקרה, וירדנו מהמגדל.

בשעה שנקבעה לסייע על הפיל חיכינו נרגשים ברחבת הכניסה של מגוריו הישמורה. שלושה פילים גדולים, פניהם מכוסים בציורי גיר צבעוניים, התקרכו בהילכה איטית ומדודה אל משטה העץ הגבוה ממנו עולים הנוסעים למושב הרכובע שעלי בהם. בשלווה סטואית לעשו ענפים שהמארטם, נגאי הפילים, ערמו מתהם, מקיפים במיזוגות מדהימה את הקליפה הדקה בעורת החזק והפה.

ארבעת הצלמים עלו על הפיל הראשון, אנחנו וזוג היהודי נחמד מבוג'ארט התמקמנו על השני, ושתי משפחות חזיות צעירות עם ילודים קטנים רכבו על השלישי.

הפילים פסעו בשביל צר בירידה תלולה ומפחידה, אך היציבות והאייזון שליהם הרגיעו אותו. הזכרתי לעצמי שאיני יושבת במרומי משאית ענקית, אלא על גבה של חיה שקטה וחכמה, והרגשתי כמו בשיט על מעבורת רחבה ויציבה.

מכאן ואילך רכינו עד שהגענו לנهر וחצינו אותו. בדרך צפינו בציורים ושלדים, ראיינו ארבעה סוגי צבאים (deers) שאחד מהם הצבי המנוח האחוב על כלונו מן הסרט "במבוי", אוח, עז גודל מלא בכורות ענקיות תלויות גובה, קופי ריזוס, תנינם, כל מיני ציפורים יפות, ועוד פיל' בר שירד לשותה מים בנהר.

רכינו קרוב מאד למים, בתוך העשב הגבוה והצפוף, שומרים על שקט מוחלט לאחר שהמאוותם רחרחו והקשיבו, ורמו לנו שלפנינו מסתירים נמרים.

הפילים נאקו בפחד ותיעוב, הפיל שלנו התחליל לרועו, ואני החנקתי צעקה שעמדה להיפלט מפי, כשהבנתי כמה אנחנו קרובים לנמר או לנמרים. לפטע הגיחו מן השיחים, ממש כמה מטרים לפניו, שני נמרים. הפילים נאקו ורעדו, אני פחדתי פחד מוות, והנמרים פסעו להם לכיוון המים בזריזות אך בוניות. שני נמרים שיצאו מן העשב הרחוק יותר הצטרכו אליהם כעובר כמה דקוט.

הנמרים התקדמו אל הנהר, ואנתנו בעקבותיהם על הפילים הצועדים בכבדות. למעשה הפילים שנכנסו לתוך הסבך והתקרכבו אל הנmersים אילצו אותם לצאת ולcliffe אל המים – ליתר דיוק המאוותם הכריחו את הפילים להתרחק מהצליפות המוט שבדיהם, משום שהאינטינקטים הבריאים שלהם הורו להם להתרחק ככל האפשר מהתסנה.

בהדרת כבוד מלכותית חזו הנmersים את הנהר, בהליה ובשחיה, ועוד לפני שהגיעו לצד השני עצרו והסתכלו בנו באדישות דקות ארכוטות. לבסוף טיפסו על הגדה, פסעו בשביל צר לעבר העיר ונעלמו בתוכו, מלבד נמר אחד שישב מחוץ לשכון העצים כאילו הוא מהכח למשהו. לפטע יצא מן השירותים מצד שלנו נמר שהסתתר שם כל הזמן זהה, נכנס לנهر ושחה במהירות, עלה לגדה ויחד עם חברו ה策רכף לקבוצה בעיר. אולי היה צעריך וחסר ניסין והוא שחשף את עצמו לעיניינו, עד שנאלץ לאזרע אומץ ולצאת ממחבואו.

לדברי נגאי הפילים הקבוצה הזאת הייתה משפחה של אם וארבעה בנים בוגרים החיים יחד לצד זה של השמורה, ונכפתה על ידי כל המבקרים המשיסרים על הפילים. אולי אין פוחדים כל כך מהמבקרים בזוכת הביטחון שהחיה במשפחה נותנים להם.

מכאן והלאה ירד המתה. כולם היו מאושרים, במיוחד הצלמים המקצועיים שהשיגו את הצלומים שרצו. כשחתפענו מנהגי הפילים שהתקרכבו כל כך אל הנmersים ולמעשה הבריחו אותם מסתורם, סיפרו הצלמים שהמאיץ המיריד הזה היה תוצאה של תרמיי כספי שנתרנו להם.

רכינו בשדות העשב שהפכו לשדות מריהונה, עברנו מעל נחלים קטנים ולבסוף חצינו את הנהר האגדל ונכנסנו לתוך העיר. הפיל התקדם בשביל הציג בין העצים ולפטע נדרך הנגה והקשיב. מיד הינה את אצבעו על פיו ולחש שהוא שומע צבאים נוחבים בפחד, סימן לנמר בקרבת מקום. עמדנו בשקט והקשיבו, אך דבר לא קרה.

לפתח נשמעו מלמלה שטוטות, נאקו צבאים וקול עזים נשברים. שני צבאים גדולים ואחד קטן, דהרו למטה דרך העיר, ומיד אחריהם הנמר. קפאננו במקומו כשחציו את הדרך עלייה עזרנו, במרקח של כמה מטרים בלבד, אך מיד נעלו בו יער, וכנראה שהמרדף נמשך עד לנهر.

החויה הייתה מסעירה ומרגשת – פגישה בלתי אמצעית עם הטבע ובעל החיים בפעולה, רוזף ונדרפים, הנמר בעקבות הצבי הקטן שדורר ליד אמו, ולא ידענו אם הצליח להימלט או לא.

הניסייה בחזרה לדרישיקש הייתה הרפתקה בפני עצמה. קבענו לנוסע עם אחד הנהגים שהתגוזדו ליד המשרד באוצר המגורים והציגו הסעה החוצה לתחנת האוטובוסים בעיר הקרובה. אך למחרת בוקר הבוקר אונטו הודי צער וחביב בעל פנים עדינות ויפות שהכרכנו על מגדל הצפיה ולא דיבר כמעט במוניות של הבוס שלו. והואינו לו וביטלנו את הזמננה אצל הנהג. אך התפעלה תנו מנדיבותו התפוגגה, כשהתברר לנו בבוקר שאנחנו טרמפיקטים בתשלום מפולפל, על ג'יפ של מנהל השמורה האנטיפטי שיצא לחופשה. ליד שעיר הכנישה לשמורה נעצר הג'יפ, וכולם ירדו לעמוד שם ולפפטט, מהכים למשחו או משחו, בלי להסביר לנו דבר. רתחנו, אך התפקידנו וכעובר כחץ שעיה עוד ג'יפ. שני הגאים יצאו לכיביש הראשי ולאחר נסיעה קצרה מאוד, עזרו בגל תקר בಗלגל של הג'יפ השני.

העצירה הזאת הגדישה את הסאה. עזנו את הנועדים, עמדנו לצד הكبיש ועצרנו אוטובוס לעיר הקרובה. רק אז, נזכרנו בנו אנשי הג'יפ, שרצו אהרינו וצעקנו מהחלון: "לא שילמתם שלוש מאות רופיות! מה עם הכסף!!" אף אמר שהכסף הגיע להם כאשר הגיעו לעיר, ואנחנו עדים לא שם, ונמאס לנו לחכotta. לבסוף נתנו את מהצית הסכם שביקשו, והזמננו אותם לתחלון עליינו במשטרה, שהרי אסור להם לגבוט דמי נסיעה לכיסם על שימושם על הרכב רשמי של השמורה...

להפתעתנו עברה הנסייה הראשונה שלנו באוטובוס ציבורי בהודו בשלום.

דילגנו מעל המוזדות והבחילות עד למושב האחורי, על ספסל המיועד לשני נוסעים, (כנראה הווים רזים מאחר שלנו היה קצת צפוף...) וכך ישבו עלייו ארבעה או חמישה כמו על הספסלים הגדולים יותר.

בתחנות הקטנות האוטובוס לא עצר אלא האט, והנוסעים עלו וירדו ממנה תוך כדי נסיעה במימונות מרשםה, וכמה מהם שמכרו צ'אי חם, פיצוחים יבשים מתובלים, מלפפון חתוכים, שלגוני גליה מוכנים בעבודה עצמית, סוכריות, שעוניים, ספרונים קטנים לילדיים.

בהפקות הארוכות יותר בתחנות המרכזיות והגדולות יותר עלו מוכרים, שעמדו במרכזו האוטובוס והמליצו בהחלבות ובכבד ראש על מרכולתם: תרופה טبيعית, ספרי לימוד קטנים וכו' לפני הנוסעים הבודדים שנשארו באוטובוס.

הבריטינית התפללה בזריזות ובגמישות כנשח בין הנוסעים הצופים מאוד, גבתה את הסכום המדויק והחוירה עוזף, ואיש לא נשכח או נעלם מעיניה החומות. בשל הציפיות אנשים ישבו אחד על השני, ילדים קטנים הושבו על ברכיו זרים ולא פרצו בבכי.

במהלך המסע פגשנו בהרבה בריטינים שישmono לנаг לעזר או להתחליל לנוסע במשrokית, בש瑞קה בעורת השפטים, או סתם בצעקה. בתחנות הגדולות התהלו מסביב לאוטובוס, צועקים את שם המקום שאליו נסעו האוטובוסים במחירות ובשיטף, כאותם מנהלי מכירות פומביות המכרים על סכומי הכסף המוצעים. גם כאשר האוטובוס יצא בדרך היו ממשיכים להזכיר על מרכולתם' לקהל הנוסעים הפוטנציאלי, בראשם ולעתים כל גוף תלי מוחוץ לדלה. אמנם רוב הנוסעים באוטובוסים לא דיברו כמעט אנגלית ומטע הדברים היו לנו פחות שיחות עמוקות עםם, אך רובם היו היכנים ושלוחים, ונראו כאיל החום, האבק, הציפות ואי הנוחות אינם משפיעים עליהם כלל. כאשר ניסיתי לתאר לעצמי קהיל ישראלי נושא בתנאים כאלה, זה היה מוחזה מבהיל...

אחרי שש שעות ארוכות הגיעו להארידבר, גםים בנסעה הקשה שעברנו ושרדנו. אך בכניסה לעיר עצרו שוטרים את האוטובוס ומישחו הסביר שהחובות הראשיים סגורים. על פי עצת נוסעים שרצוי הגיעו לרשיקש כמוון, יידנו נון האוטובוס בקהלות תוך כדי נסיעה כמו הוהדים...

יהוד עם עוד מקומותיים שהיו עמוסים בשלושה שקים כבדים והרבה תבלים, הצטופפנו על אוטו ריקשה שנאהגה הפסים לקחת אותו עד ללקמן ג'וליה. כשהגענו למרכו רישייש כבר החזיק והואינו רעבים, מלוכלים ומאובקים מן הדڑה. בעיר היו עייפים מהנסיעה הארכואה והתישאה באוטובוסים הצופפים, בחום מעיך ובלי שירותים סבירים, אחרי שני לילות של שינה טרופה בעוננות "הנעימים" בשמורה. בדמיוני כבר עמדתי מתחת למים במקלחת הנקה במלוון המפנק שעזבנו בסוויס קוטג".

ברחוב הראשי נתקלנו בפקק גדול, וה坦נווה הייתה כמעט מושתקת. אחרי חצי שעה שבה התקדמנו מעט מאוד, שאלתי את הנגה: "כמה זמן זה עד ייקח, חצי שעה?" בתשובה, הניע בראשו לשילילה בסגנון ההודי שבדרך כלל משמעותו: "כן". אך הפעם לא יכולתי להשאיר שום סימני שאלה. בקוצר רוח נבחתי עליו: "תגיד כן או לא", וכשאמר "כן" שילמנו לו והלכנו ברgel דרך ההמון.

ירדנו מהריקשה וצעדנו ברחוב, בחקוקה לעקוף אף החוגגים ולקחת עוד אוטו ריקשה בהמשך הרחוב, במקום שבו התנווה זורתה. הרגשתי שלפלוחית השתן שלו עומדת להתפוץץ. המלוון שלנו בו "סוויס קוטג" היה במרקח של רב שעה באוטו ריקשה, אך הרחובות היו חסומים, והסתכו היה קשה מנשוא.

עגלת ענקית מקושתת בנוריות החשמל צבעוניות ופרחים, שמוזיקה קצבית ורעשנית נשמעה מתוכה, נראית בהמשך הרחוב. מסביבה רקדו המוניות, זקנים וצעירים, נשים ובברים, ואילו ילדים, בהתלהבות אדירה, באקסזזה ממש, עיניהם עצומות והם הגים סביב עצם, ומণיפים את ידיהם למעלה. בתחילה חשבתי שהוא גдолה והזוג יושב למלחה מלאך מלכה.

נדחפנו בהמון הצופר והגענו לצד הקדמי של העגלת, שעליה היה מונה פסל גדול מעוטר בפרחים וסדרן לבן גדול מתוך מהחריו כקייר. משני צדדיו מדו כוהנים שנמננים בחזיות כתומות, חות יורד באלאסן על החזה החשוף שלהם, ונופפו במניפות נוצצות צבעוניות על הפסל שהואvr כלvr מוקושט, עד שהוא קשה לוותו.

צער שעד בצד הסביר, שזו היגאה לאו ויישנו והתהלך מסתיימת במרקח קצר ממש, כך שנוכל לקחת אוטו ריקשה אחרת ולנסוע למלוון שלנו אחרי שנעקוף אותה.

אולי בಗל שהיינו כל כך עייפים, ובסוף של יום מתסכל מואוד במאגים עם אנשי שמורת הנמרים קורבט, אילוי בಗל הדבר מואוד שי לחייב לשירותם – חשתי משחו פראי ודמנוני בחשניות של הרוקדים ובמוזיקה הקצבית. היגאה העממית האותנטית והתלהבות הסוחפת של הקהיל, לא מוססו את תחושת ההתנגדות והניכור שעלו בי.

יכול להיות שאילו היינו מגיעים לאו זהה תחולכה מהמלון הקטום שלנו בסוויס קוטג", אחרי יום נעים ומפנק היו מתעוררות בי תחושות שונות לגמרי. במצב שבו היהתי מתונה באותו ערב, היה נדמה לי שהחוגגים מאבדים שליטה ונשחפים בסערה חזושים ואוונטיות המשכיח מהם הכל.

כאשר בנתתי את תגובי לתהולכה הזאת, הגיעו למסקנה שכשם ש"פורנוגרפיה היא עניין של גיאוגרפיה", כך גם היגאות וטקסיים הם עניין של מצב גופני ונפשי ואינם עומדים בפני עצם.

הניסייה לשמרות קורבט הייתה הרפתקה מסעירה אך מתינה, מסקנת ומתסכלת גם יחד. אך גם כאשר סבלתי ורחתתי ידעתי כי הנוף הפאראי, חוות הבר והמפגש המדהים עם הנגרים בביבת הטבעי הצדיק את תנאי הנסייה והמנוגרים הקשים, ואת העומם וההטסcole על הניהול המושחת של עובדי הממשלת. כמו ימים של מנוחה בגין העדן הקטן שלנו ב"סוויס קוטג'" שעובדיינו קיבלו אנתנו בשמה ושמרו עבורה את החדר, צבעו את כל החוויה בצלבים בהירים יותר... אך הגשמי שהתחלו להתחזק ולשבש את התנועה זירעו את החלטתנו לעזוב ולצאת לדהארמסאללה.

דו הקיים ברישיקש בין התיריים המערביים המטביעים את חותםם על כל תחומי החיים, ובין עולי הרגל הטבולים בנهر ומוסובבים את המקדשים ומצללים בפעמונייהם בעלי הרף, יוצר בה מתח ותיסאה בין-תרבותית.

בקרבה גדולה למרכו התיריים המערביים, במרקח הליכה קקרה נמצאת רם-ג'וליה המלאה במקדשים ובאשרמים ורואה באוירה הודית מסורתית. רוב התיריים המערביים אינם מובזים את זמן ברם-ג'וליה, ורק עוברים בה בדרכם לאשרם המפורסם והמתפורר של החיפושים. בדרך כלל הם מעדיפים את הדרך הקלה וה מהירה להתקרב לתרבות ההינדית העשירה בקורסים וטיפולים אישיים המתואימים להם במיווה, ליוגה, מדיטציה או מוזיקה.

היכולת של רישיקש לטפוג לתוכנה את התרבות הזרה, מבלי שזו תמעיט או תפגע באיזושהי דרך בהוויה המקומית הקדוצה, מבלי להיכנע להשפעה המערבית כמו שראינו בתאילנד למשל, עוררה את התפעלותי והפליהו אותה. עכשו יכולתי להבין איך מקרים מערביים נשבים בקסמה של התרבות ההינדית וחווורים שוב ושוב לרישיקש, אף על פי שאז עוד לא התכונתי לעשות זאת בעצמי...

פרק חמישי - עוד בודהא: דהארמסאללה והדלאי למא

דהארמסאללה? "אין לי שום ציפיות ממנה..."

לדהארמסאללה, או ליתר דיוק למלאוד גאנג', נסענו "בשביל אפי" והחלטנו מראש להישאר שם חדש בכל מקרה, כדי שיוכיל ללמידה שם... ."געביר וחושד בנעימים, עם אוכל מערכי וטיבטים נחמדים, אפי יילמד את הקישוקשים שלו, ואני אנגן, אקרר, אכתוב – וסתם אבהה באוויר, וככונוס קיבל נקודות על היותו בת זוג מהחשבת... ."חשבתי לעצמי בתמיות.

במצב בו כל ציפיותי הסתכו בהעברת זמן נעימה ובלתי מחיית התבוננות בתהירים השקועים בלימוד בודחיזם, לא הכינו אותי רשמי הראשונים מן העירה הקטנה لما שהתרחש בהמשך.

בשעת בוקר מוקדמת ירדנו מן המונית שהביאה אותנו מתחנת האוטובוסים בדהארמסאללה למרכו העיריה, כיכר קטנה שמי ביזב זורמים בתעלות לצדיה, וכוללה ערבוביה חסיטה סדר של מוניות, ג'יפים ענקים, אוטו-ריקשות, הילוי רגלי,(Clowns) לבושים ושתי פרות. (אחר לכך הבנו שהן היחידות בעיר שמטותבות חופשי) שני שטרדים הסדרו את התנעה, בכל פעם שאוטובוס גדול נכנס לכיכר או יצא ממנו. נשארתי לשמר על התרמילים ואפי החלט לבודק מלון שהומלץ בספר.

היהתי מושפעת מאוד מהשניה החזקה באוטובוס, אחריו שלקחתி כדור חזק נגד צינון ואלרגיות לפני הנסיעה. אנשי המלונות התקցדו סביבי וניסו לשכנע אותו לבוא למלון שלהם. אחד מהם, הדוי צנום בעל פנים ערומים ניסה לקשור שיחה יידידותית כדי לפתחו אותו, ושאל: "מאן באתם היום?" נבהלה מוד מפני שהיה לי מושג אין הגענו, ואפלו לא היה בטוחה ריכך נסיעתו להרווחה זמן ושתלתה: "סליחה? מה אמרת?" והוא חזר על השאלה במיללים ברורים. השתהתי, מנסה להתרוכו בכל כוחו ולהפעיל מחדש את מוחי, אשר למרבה הזוועה נראה שההפק גושם גפן סמייך אשר בתוכו פילstyן דרך במאזן גדול. לבסוף, בכוחות על-אנושיים הצלחתי לענות: "MRIKSHEK באוטובוס מודהארה דום". נגעתי באטו "

"אהאה!" סתום שקיבלנו תמיד כתגובה, אך לפחות נרגעתו יידעתי כי לא איבדתי לגמרי את הזיכרונות...

לא מצאנו מקום במלון המומלץ בספר ונכנעו, עייפים ומושטשים, לנזנדיו של אותו בעל מלון עשני שלקח את שני התרמילים בעצמו למלון שלו במורוד רחוב מלולך ומסרית, ברובו שוק יירות שהתחילה להתרגן בשעה הבוקר המוקדמת. החדר היה קטן בצוואר מגהכחת, מזרונים סדיינים ושמיכות הוואו לימייה הריקה, והדר המקלחת ההשוותית רינה כל כך קטן, שאי אפשר רהה לתולות שם אפילו מבטה מלאי שתירטב... לחדר היה חלון גדול שנפה למסדרון, ובו התהלך הוודים קולניים, דיברו וצעקו כל הזמן, וסגרית החלון לא עזרה כלל. מקלחת הייתה משחו שאין טעם לדבר או לחשוב עליו, אך אפילו לישון או לנוח לא הצליחו. למרות הבתוחותיו של בעל המלון שיעביר אותנו לחדר אחר, איבדנו את האמון והסבלנות וייצאנו לחפש חדר נורמלי.

רחובות מלואוד גאנג' חסרי המדורכות, היו זרועים בורות ולא סלולים בהקלם הגдол. מעבר שני כלי רכב (לעתים שני ג'יפים ענקים) זה מול זה וברוחות הצרים היה בגדר נס תחרובי, שדרש מהנהגים מיוונת קרקסית ואומץ לב, והצמיד את הולכי הרגל המבוהלים לקיררות הבתים כדי שלא יימחزو.

לאחר כמה ניסיונות כושלים למצוא מקום במלונות בעיר המליצו לנו לנסות בהאגסו, הכפר היהודי הסמוך למלקלווד גאנג'. אך שם התאכזנו מרות. המקום נראה כמלוכת תיירים מושלת – בעלי איזושהי ורמלה של חיים מקומיים. כל הכהר מוקדש לשירותים לתיירים: סוכנויות נסיעות, מרכז לימוד ליווגה, לבישול טיבטי ולעבודות יד טיבטיות, חניות מזכרות, אمنות טיבטית, מסעדות עם תפיריטים ערביים וישראלים, מלונות וגסטהאוזים.

הנוכחות הדומיננטית של הרמיליום הירושלמיים בכפר הרתעה אותנו. אכלנו אורחת בזק מאוחרת (ישראלית למדרון, כמוון) ב"German Bakery" הבלתי נמנע, והמסעדת הייתה מלאה בישראלים מונמנים שזה עתה התערורו. (אך על פי שהשעה הייתה כמעט 12) הבנו שהכהר הזה לא יושיע אותנו, ואנחנו לא רוצחים לשבת בתוך המן צעריים מודבללי שעיר, העסוקים בעיקר עם השן, או בשתייה ובעישון של הערב הבא, והזרנו אל מקלואוד גאנג'.

ושם, ברחוב בהאגסו בו היפשנו קודם, גילינו בקצת גרים מדרגות שירד מן הרחוב את ה- "Yellow Gesthouse" הקטן והצעני, שלא הייתה בו מסעדת אלא רק חדרים צופים אל הנוף, הנפתחים אל מרפסת זעירית ובה ספסל צר והוא משמשת גם כמעבר לדירות. החדר היה פשוט ומינימליסטי עם כסא עקום על גלגלים, שולחן, ארון גדול, חלונות גדולים, תאורה המסתפקה לקריאה, ומחלגת גדולה ונוחה. בלי היסוס התחיכנו, וחזרנו למלאן לשלים על הזמן שהשינו בו, (כ- 5 שעות, לנראה שיא בשנות קצרא!) לארו מהר את מעת הדברים שהזענו ולהשתתק בביטנו החדש.

בימים הראשונים שכתי חולה בחדר ויצאתי מן החדר רק כדי לאכול במסעדות המקסימות והנקיות שהיו במרחק פסיעות מן המלאן. ביום השלישי הפסיקתי לדלוף וגם ראשיה נקי מנווליים, ואז יצאנו לטיליל מקלואוד גאנג', אשר עכשו נראהתי לי שונה להלוטין.

למרות הנוכחות המערבות המודגשת ה��פיעו מן העירה הנעימה והאותנטית. הנינוחות והסימפתיה של הטבטים המהווים את רוב האוכלוסייה המקומית, השרו אווירה שמהה ושלווה. נהנו להסתובב בהניות התירירים המuczיבות בטעם מערכי, ובמיוחד בחניות הספרים הגדלות וה夷שות בספרים על בודדים, טיבט, ונושאים 'רוחניים' אחרים.

תפילה לשולם הפאנץ' לאמה במקדש הגadol

לקודש הגדול במלקלווד הגיעו בסיוםו של טקס גדול, בו ישבו מאות נזירים, נזירות וטיבטים זקנים על מושוניים והתפללו. השקט והשלווה ששררו שם היו ניגוד מוחלט לפוגה המסוגנת על הנهر בוראנסי. שם הייתה מוזיקה רועמת ברמקולים, מנורות שמן בקעו לשונו אש ותרמת עשן, תקיעת קונכיות, כל קודש מזוהבים, הדרת מלכות בתנועות המסוגנות של הכהנים ההינדים - והקהל ישב מוקסם אך פסיבי.

בטקס הטיבטי הקשייבו לדקלום פסוקים עתיקים ברמקול, מלמלו את המנטרה הטיבטית, גלגולו חרוי תפילה, והלנו סביב המקדש תוך כדי סיבוב גלגלי תפילה צבעוניים. ההשתתפות הפעילה של כל אחד מהnocחים, הדקלום המשותף והארוחה הציבורית יצרו תחושה של קהילה מולכת, שהעלתה בי זכרונות מילדותי, בערבי יום כיפור בבית הכנסת בשכונה החילונית בה גדלתי.

התפילה נערכה לציוון יום השנה העשורי להיעלותו של הפאנץ' לאמה ומשפחתו בטיבט, כלומר בתחום סי. כרזה بد ענקית, הוכרה את התאריך, וסטודנטים החתימו את המבקרים על עצומה.

בהיררכיה הטיביטית, הפאנץ' לאמנה ממלא את מקומו של הדלאי לאמנה לאחר מותו, עד שיימצא התינוק שבגופו התגלגה נשמו של הדלאי לאמנה, ועד שזה יגיע לגיל בגרות.

משלהח היפושים מטעם הדלאי לאמנה מצאה את הפאנץ'אן לאמנה בכפר קטן בטיבט. אך מיד לאחר שהגיא עם משפחתו למונר בו היה אמור להתחנן, נעלם והוא לא נראה. השלטונות הסינים מכחישים את טענת הטיביטים החופשיים בהווין, ומסבירים שהוא פושט אינו רוצה להופיע בציבור ולאaira לו כל רע. הסינים מינוי לדלאי לאמנה ופאנץ'אן לאמנה מטעם, וכמובן שהטיביטים הגולמים אינם מכירים בסמכותם.

התמננו על עצומה הדורשת מהשלטונות הסינים להוכיח שהפאנץ'אן לאמנה האמתי בחים, לאפשר לארגוני זכויות אדם ביןלאומיים לבקרו, ולשחררו בתוקף שנה.

בפסקת הצהרים כמו היושבים באיטיות ובשקט וניגשו לרוחבה גדולה מחוץ למקדש עלייה ניצבו סירי בישול ענקים, (בתוך כל אחד מהם אפשר לשבל בנוחיות שלושה אנשים שלמים...) והעمسו על צחוניו חד פעמיות אוزو עם ירקות, אטריות עם ירקות וסתם ירקות מאודים והתיישבו בקבוצות קטנות לאכול. הווננו באידיות להצטרכן לאורחה, ולהפתעתנו הכל היה טעם מאד ולא חריף כמו האוכל היהודי.

סטודנטים טיביטים עזרו בחלוקת האוכל ועלוני ההסברה לקהל שהגיע לטקס. בעליונים נרמזו, שהיעלמות הפאנץ'אן לאמנה היה חלק ממאמצי השלטון הסיני לדכא את השאייפות להחזרת הדלאי לאמנה לטיבט, ולכנון אוטונומיה תרבותית בה.

בכיכר המרכזית הקטנה והעלובה, בלב המהומה הסוענת של ריקשות, מוניות, אוטובוסים והאבק שעלה מהם, ישבה קבוצה של תלמידי בית הספר התיכון הטיביטי המקומי מתחת לסוכה קטנה. לבושים במיד' בית הספר הרשמי, חולצות לבנות ומכנסים אפורים, ישבו צפופים ודוממים, ולידם כרזות המספרות על המאבק.

בערב ה策טפנו לתחולות נרות שקטה, שבראשה צudo נזירים נזירות ואחריהם אנשי הקהילה הטיביטים ותלמידי בתיהם ספר במיד'יהם. הם קראו קריות קצובות ושקניות, וסובבו את גלגלי התפילת האגדולים כשבערו ליד המקדש הקרוב לכיכר. לאחר שני סיורים בשני הרחובות הראשיים של העירה התחל לطفוף גשם קל, ואנחנו עזבנו את התהילכה שהמשיכה בכביש היורד למקדש הגדל והסתימה שם בתפילה לשלום הפאנץ'אן לאמנה.

כמו תיירים מערביים, בעיקר מבוגרים הלומדים בודחיהם, ומעט צעירים שגילו עניין בנושא, ה策טפו לתהילכה, שלא ראתה כהפגנה מהאה פוליטית נגד העולות משועלות שעולל השלטון הסיני לטיביטים. ה策ודים לא נשאו כמעט כרזות, ולא נשאו כל נאותם – רק דקלומי פסוקים בודחיסטים, וגילוי תקווה ואמונה כי הפאנץ'אן לאמנה יימצא בחים וימלא את תפקידו המסורי.

באותו זמן עד לא הכרתי את הבודחים הטיביטי וצורה המאבק הלא אלימה של הדלאי לאמנה ובני עמו בשולטן הסיני, אך נמשכתי אל השקט והשלווה של ה策ודים, והתפעلت ממהסירות שבה המשיכו כולם לצaud בجسم.

הבטחנו, אבל לא הבטחנו לךים...

בטעות חשבנו כי לא לאליט, ידידו של ג'יאנט מריישיקש גם הוא סוכן נסיעות, אך לאחר בדיקה וחיפושים התברר כי הוא דזוקא מורה ליווגה, והקשר בינויהם הוא גורו משותף באשרם ליד דהארה דום (מרחק שעלה מרישיקש) השותק כבר עשרים שנה ורק עונה בכתב לשאלות חסידיו. בכל שנה, כאשר עונת התירירות מסתיימת, הם נסועים לאשרם שלו ומבלים בו לחץ נשנה.

לא לאליט, נמוך וצנום בעל פנים יולדותיות, בא להדרנו במלון, ומיד חיבק אותו בחום כאילו אנחנו קרובי משפחה אהובים שלא ראה שנים רבות. והסביר: "אני מרגיש שאתה מלאים אהבה והם ואני מאד קרוב אליכם". אחר כך הכריז ברצינות רבה שאחננו ההורם שלו, אך למראה תהמתנו הודיע אותנו לדרגת דודים...

בחתלהבות הזמין אותנו לאכול אצל צהרים למחרת, וגם הבטיח למצוא לנו דירה שנוכל לשכור לחודש. אך שלא במפתיע צלצל, ואמר שהוא נאלץ לבטל את ארוחת הצהרים מפני שעלו להבייא ידידה ישראלית, תלמידה שלו שלחה יותר מדי סמים והיתה זוקה לאשפוז, בבית החולים בדארמסלה. גם הבטחו למצוא דירה הסתיממה במספר טלפון של בית דירות יקר ולא מתחאים, שבuallyו לא זכר אותו בכלל...

הסיפור הזה הוביל לי את הספר "המעבר להודו" של פורסטר, (ספר חובה לכל נושא להודו!!!) שהכין אותו להצנתנות מהירה של הפתלהבות המוגמת מעט של לא לאליט או אחרים, כאשר הבטחותיהם עמדו להפוך למציאות.

בספר מתוארת טרגדית היחסים בין היהודים למערביים הנובעת מן השוני התהומייניים בהבנת המונחים: הבטחה, אמת, שקר. הזמן הבויה או קביעת פגישהrina המוחה אוטומטית של כבוד והערכה, והפיגישה או הביקור עצמן הרבה פחות חשובים. הרצון לרצות ולשמה את בן השיח המערבי, דזוקא מותך הערכה וככזה, גורר אמרות שאין להם כמעט והבטחות חסרות כל סיכוי להתחמש. הזמן כזו היא ביטוי תמים וספונטני של רגשות, כמו אצל ילד לנלהב הבתו באוטו רגע שהכל אפשר, ואשר מתגלים קשים הפתלהבותו מזטנית, והציפייה המתימה של הצד השני לימוש הבטחות כלשונו מעוררת בו תסכול ועם. לא לאליט, כמו הגיבור היהודי בספר המזמין את ידידותו האנגליות לפיקניק במערות, ולמעשה אינו יכול ואין רוצה לצאת לפיקניק היקר והמיותר זהה, הסתבר בהבטחה שאולי בכלל לא התכוון לקיים והוא נועדה לבטא את הכבוד והאהבה האמיתיים ששחש כלפיו.

כאשר חיפשנו מלון במנאיי היינה נתקלנו בבחור צעיר, שנראה נואש ונלהב לשכנע אותנו לקחת חדר במילון שלו. טרחנו לטפס אחורי על סולם רעוע מעל הנהר הסוער שקטע את הכביש כדי לראות את הגסטהאוזן, שהיא מוקם גבוה על צלע הגבעה המשקיפה לנهر והיה קטן מאד וריק לגמרי. הצעיר החביב הצביע לנו את החדר הקיצוני שלו לא עוברים השכנים, שנראה מרוחה ונעניהם. הסכמנו על המחיר ואפקענו שיבוא עם אוטויקשה למחרת ב-11 למלון שלנו לעזר לנו לסוחוב את התרכזים.

בשבעה היוזה עמדנו לצד הכביש עם התרכזים מחבים לבחור שכמובן לא הגיע, וכאשר הגענו בעצמנו באוטויריקשה למקום, מצאנו אותו עומד משועם וידיו בכייסו, משוחה עם חבריו.

כשראתה אותנו הופתע, כאילו היה בטענה שנותר על העסקה מאחר שלא בא ל��חנה. במיוחד התרכזים הגדולים שלנו, אף על פי שכasher נפגשנו לראשונה והדגשנו לפנייהם גודלים וכבדים. בא-ירצון נאלץ למצוא עד בחור, ויחד שבחו את התרכזים בסולם הקטן והלא מוה נוה ג'נער ואחר כך עלו בשבייל הצר אל האסתהאות.

כשהגאננו למרפסת הבנו את התנהגוותה התמונה. בחוסר רצון הוודה בפנינו שהחדר שהבטיחה לנו נלקח על ידי מישחו אחר, ונוכל לחתך כל החדר אחר. שניטנו להבין מדוע זה קרה, כאשר יום קודם גדמה היה שהוא זוקק לאווחים כדי להפעיל את המקומ השומם, טען שבעל הבית נתן את החדר למישחו אחר בלי לשאול אותו. במצב הלא מוה שבו מצא את עצמו, ניסה נואשת להתחמק מהוואפה בכישלון, גם אם בכך גרם לכישלונות ולאכבות גודלים עוד יותר.

היום אני מבינה כי התנהגוותו לא העידה על טיפשותו או רשעותו, כפי שהסבירתי באותו רגע, אלא על השאייפה העזה והרצון הנעללה לרצות את בני שיחו ולא אוכזב אותם. על פי הבנתו לא הייתה חשיבות גדולה כל כך למקום החדר או לקיום הבטהתו, והכוус והזעם שלו הפיעו אותו.

אפשרו בשבועות האחרונים לשאיהיתנו בהודו, ודוקא באויידפור הנפלאה והמפנקת שבראג'אסון, רתחנו על בעל מלון שלח מאתנו מראש תשלום עלليل אחד כדי להבטיחה את החדר, ואז נתן אותו לאחר והציג לנו כתמורה חדר, שבעניינו נראה שווה לוה שריצינו. גם הוא השתומם לمراה זעמןנו, וניסיה להזתקד ולספר שהעובדים נתנו את החדר כאשר לא היה במalon, אך אני בטוחה שבלבו החשב: "אבל מה קרה בכל? מודיעם כמ כל כך כועסים?"

יוגה ורייקו נסוח בהאגס

אכילש, מורה לריאייקו ולפילוסופיה הודית, שוכר ביחיד עם לאלייט אולם וחדר בהאגסו שלידי מקלט, ואילית הציגו כאחיו. לתומנו הבנו את דבריו כפשוטם, עד שהתרברר שהם פשוט חברים ושותפים. אכילש מבוגר מעט מלאליט, זקן קצר עטור פניו, ועיניו נוגחות שלולה ונוגעת. בבהאגסו הוא ח'רץ שני עד שנגמרה עונת התירות, ואז נסע לחץ שנה לרישייקש, לגורו שלו שנמצא באשרם מול רם-ג'ולדה. לאלייט ואכילש סיפרו על תופעות שונות בתנהגוות התרכזים הירושאים שהם פוגשים שאויה פירשו כתוצאה של התקופה הקשה שעברו העזירים בזמן השירות הציבורי. אך הם הבינו כי הבעיה היא החיים הציבוריים הנוקשים, ולא ידעו דבר על הצלקות הנפשיות הנחרוטות בנפשות ההילימ המשרתים בשטחים, ואתה זה ניסינו להסביר להם.

ניסינו קצר שליל ללימוד יוגה אצל לאלייט לא צלח, אף על פי שהבטיחה שהיא קשוחה מדי ומתאיימה גם למתחילהם בעלי כוורת כמוני... לروع המזל נקלעתו לקובצתה של מתעמלין יוגה ותיקין, שהכתבו לאלייט את קצב החתקdomות בשיעור. בהרגלי, גבר בי יציר התחרות ופיתה אותה לבעץ תרגילים שהיו קשים מדי עברוי. עברו שני שיעורים התחללו כאבים בכתף הדוויה שליל, ושוב חזרו אחריו הפסקה קצרה בשיעורים, עד שהבנתי את הרמז: "זה לא בשבייל!"

לאלייט לא גיליה מיומנות דידקטית מיוחדת, לא שם לב לתלמידים שהתקשו והוא מתחסלים, ולא ידע איך לשומר אותם בשיעורים שלו. لكن תלמידים שהוכיחו ורגמישות שלהם לא עמדו ברמה הבוגה של המתעמלים הותיקים, נשרו אחרי שיעור אחד, ובוסףו של דבר גם אני לא המשכתי לבואו. לאלייט לא עס

על העוזבים ולא התאכזב מירידת הכנסה שלו בשל כך. הוכחה נוספת לכך שהקפיטליום לא נכנס לנשימתם של היהודים, גם המשכילים והמתקדמים ביניהם....

גם אפי ללח קורס ריאקי פרטיזן אצל איכילשׂן, אך כנראה שהקורסים הקצרים והלא עמוקים בהאגסן לא התאימו לנו. שהרי זהו מעוז התרמלאים הירושלמיים, שאנו רוצחים או יכולם למלמד תקופה ארוכה לעומק. אף על פי שהתרשם מאישיותו הנעימה של איכילשׂן לא התפעל במיוחד מכך, השפוך אותו למראת ריאקי מודלים תוך 8 שעות. איכילשׂן אמר "דפלומת" מרישומות על נייר קלף לבוגרי הקורס – כתמורה לשכר הלימוד הלא נמוך במונחים של הodo, אך אפי כנראה כבר לא יהיה מורה ריאקי. (בגלגול הזה, על כל פנים...)

אם להיות קבץ או רק יהודו

הטיבתיים החסניים מצרפים את ים החולות, ים ההארה וים המות של בודה להג אהה, שחל באחד מאותם ימים ראשונים שלו במקלאוד גאנג'. קטת אהרי 9 בבורק נראו טיבטים רבים לבושים בגדי הג ייצאים מן המקדש, ורק מעטם סובבו את המקדש וגלגלי התפילה בידיהם.

הכלנו בעקבות ההמנון בכיביש היורד אל הספרייה ומרכז התרבות הטיבטי, ומשם לשבל צר ופיפה שה��פתל בין העצים על צילע הגבעה. למטה נפרש העמק הירוק שבו יושבת העיירה ההינדייה דהארמסאללה ולמעלה התרטומו הרום מושגים.

בחיק הטבע השלו יudo צעדי גברים וילדים בגדים מערביים חיגאיים, נשים בתלבושים מסורתיות זוקנים מגללים מחרוזות ומוסבבים גלגלי תפילה, רצינים ושקטים אך פניהם קורנות משמה ואהבה.

שירותות קבצנים יהודים ישבו לאורך השביל בשורה ארוכה, במרוחים הנובעים בעיקר מתנאי השיטה. נשים, תינוקות, ילדים, נערים צעירים, בעלי מומים זוקנים מוקומתיים, מושיטים יד לנדה ומתחדרים ב"MRI קבצנים" תקניים: לבוש מסורטט, פנים מלוכלכים ובונים אימוניים שהתנהלו על פני התנתקות ובוי החותם.

השביל הצר הפך לכיביש רחב שם בשוליו ישבו קבצנים בשורה ארוכה וצפופה, ממש אחד ליד השני. על גבעה קטנה שהתרוממה לצד הכביש היו שלוש 'סתופת' לבנות גדולות, והחוגים עליהם וסובבו גלגלי תפילות ענקיים, שהפעילו פעמוני התלויים מעלייהם. ממש התפתח הכביש המכובד למעלה אל המקדש הגדול ושורת הקבצנים הצפופה והמסודרת נמשכה לאורכו משני צדדיו.

קבוץ צעיר וגבוה שנראה לי כמו ניגג, הסתווב בין הקבצנים, ונודה היה כי הוא נותן היראות היכן לשבר בצדקה נכוונה כדי לנצל היבט את כל הדרכ למקדש, ואולי היה זה רק תעוטה של הדמיון הפראי שלי.

להפתעתנו ראיינו בין שירותות הקבצנים ההינדים מתחתית הגבעה קבוץ טיבטי, יושב עם ספר תפילות על ברכיו, שר פסוקים ומהא כפים. מכיוון שעדי אז לא ראיינו קבצנים טיבטים, שאנו נזיר צעיר שעמד לידינו אם הוא באמת קבוץ, ולא מישתו שמתירים לקהילה כמו שאפי השם. הנזיר נענע בראשו לשיללה, עיוות את פניו בתיעוב ואמר באנגלית רציצה: "לא טוב, לא טוב מאוד" והוסיף בהתרgesות שיש עוד קבוץ כזה למעלה ליד שלוש הסטופות.

הטיבטים בהודו חיים בקהילה מסודרת ומאורגנת ודואגים להלשים ולזקנים ביניהם. ولكن, שלא כמו ההינדים, גם זקנים טיבטים ענים מאוד נזורים במקולות ההליכה ואפיו במכשורי שמיעה. אך השניהם הארכוכות בגנותן עשו את שלון, ופה ושם מתוגלים סדקים באחדות הקהילתית וכישלונם בהנור. ההשפעה המקומית חזקה, ולא תמיד הפליטים או צאצאיהם מצילחים להתמודד מול הלוחן הסביבתי.

ערב אחד דפכה על דלתנו אישת לא ציירה והציגה בטיבטיבית ובתנוחות ידיים לבכאת בת גדיינו או לנוקות את הבית. אך אף על פי שהאיישה הזאת נראתה נחמדה ומסכינה, חשבנו כי השעה מאוחרת מדי להתחילה לנוקות או לכבס. אפי הציע לה את הכבכפים שלו, והוא שמה מאוד ונפרדה מאננו בברכות נרגשות, אחרי שנתנו לה גם קצית כסף.

חוץ שני המקרים האלה לא נתקלנו במקבצי נדבות טיבטים בהודו. זקנים והלשים אוכלים בבתי תהומי, וגורים במונות ציבוריים. במקומות ובמים יש "מרכו' לעורה עצמית", שבו מייצרים חפצים ובגדים אוטנטיים, טווים צמר ואורגים אותו, תופרים געל' עור רכות והכל נמכר בחנות לתירירים שככל ההכנסות תרומה לקהליה. במקלאוד אג'ני הייתה מסעדה יפאנית פופולרית מאד, של ארגון העזרה העצמית של הכנסותיה הוקדשו לרוחות הפליטים.

אך פלייטים טיבטיבים אחרים הצליחו והפכו בעלי רכוש ואנשי עסקים עשירים, עד כדי כך שהיהודים רבים הושבעו שהממשלה היהודית עזרת להם בסכף, ונטרים להם על כן. בינוין לתרבות ההינדיי, בה מונצח העוני על ידי משטר הקסטות שלה, גורסת תפיסת העולם הטיבטיבית שככל יתום עני יכול להתגלל נשמו של הדלאי לאמה או מורה גדול אחר, וכולם ראויים להיזוך משובח שייתן להם הזדמנויות להתקדם. لكن העשירים הטיבטיבים תורמים מאוד לחינוך למגנורים, ולא משקיעים כל כך הרבה בוגנוני חיים ראוותניים כמו בני מעמד ההינדים.

עלلوحות המודעות במקלאוד אג'ני הייתה תלואה מודעה של ארגון מקומי, שביקשה מן התירירים לא לחת לקבניזם כסף, כדי לא לפתות אותם למישיך וללבץ, ובמקרה זאת לתרום לארגונים היהודיים למצוועים בצדקה מסודרת. הארגון הזהיר מפני ילדיים המבקשים מזון במקום כסף, (שניהם כאלה פיתו אותנו בהדמנויות שונות לאותו או לאח אבקת חלב) מפני שהם מוכרים אותו מיידי לתנויות בהירות מוזל. לדבריהם הקבניזם מביאה לכך שהילדים אינם רוצחים ללמידה והם בוגרים אינם רוצחים לעובוד, ממשותה רקס מעודדות אותם להמשיך בדרכם. שהנדבות רק מעודדות אותן להמשיך בדרכם.

במהלך שהותנו במקלאוד "אמזנו" קבוץ חביב שישב לצד הרחוב בו עברנו בכל בוקר בדרך ללימודים בספרייה. בכל יום בירך אותו ב"בוקר טוב" חרישי בחיקוי ביישני, וכתמורה קובל מתבב שמן של שתרי רופיות. רעמת שערו השחור המסורת בקדנסות, עניינו המאירות בשמה ובאהבה, וכף ידו הקטעה החבושה ובחושמת מזחא חז בעינינו. הקשר עם הקבוץ היה סימן ההליך שעברות, מסלידה ובירורתו להבנה וקבלת החלטה והקבניזם עצם. מאז רأינו בקבניזם מקצוע כל מקצוע והקבניזם נבחרו על פי הרושם שהשאירו علينا, כסוכני מכירות של אומלחותם.

כל שחייב יותר על הנושא התקשתי להחליט מה נכון. המקומיים הטיבטיבים שאינם רגילים לתופעה הורו לתרבותם, רוצחים לשמרו על אווירה אחרת, של דאגה ופעילות מסודרת לעזרה של הקהילה. אבל הקבניזות היא גם חלק מן החברה ההודית, קשרה להולכה לכחות והיא מקצוע משפטתי לכל דבר, שבועליו שלמים אותו ובדרך כלל לא מנסים להיחלץ ממנו.

יתר על כן, כפי שמספרתי כבר, הקבצנים מעניקים לכל אדם הזדמנות לשפר את ה'קארמה' בגלגול הבא. כך יכולות גם נשים די עניות לתורם מטבחות בעלות ערך נמוך ולהרגיש שהן עושים מעשה טוב ומשפיעים על גורלים בחיים הבאים.

בימים הראשונים היו עדים תחת הרושם של המודעה הזאת, ולא תרמו לאף אחד. גם הארגון המופלא של הקבצנים ביום הרגע ובמקום הנכון עורר בנו התנגדות. יכולנו להבין אדם שהגיע לכליל ייאוש לאחר שנסעה הכל, אך התקשינו להשלים עם אנשים הקמים בבורק ויזאים ליום העבודה שלהם בקייזר נדבות מבלי שניסו משוח אחר....

גשה סונאם ורות סונאם

בנין הארכיב והספרייה הלאומית בו למדנו בודז'ים ממוקם על צלע ההר בין מלואד לדאהמאלה, לבתים המשמשם גם למשרדי הממשלה הטיביטית הגולת. בתים אלו בנויים בסגנון הטיביטי המסורתי ואנויים באדריכלות מדורנית ומודרנית.

רצפת חדר הלימודים הגדול הייתה מכוסה בשטיח וכרויה, על אחד הקירות היו תלויות תמונות של הדלאי לאמה ועוד מורים חשובים וסבירין צעיף המשי הלבן המסורתית, מתחת לתמונה הדלאי לאמה ניצב מזבח קטן ועליו קעריות פולחניות עם נרות וצנצנות עם פרחים טריים. ליד הקיר ניצבו מושב מוגבה בבדים ארבעוניים ומושב דומה ואור יום, לפניו כל אחד מהם מדף קנו עם מיקרופון מחובר אליו.

לקראת תחילת השיעור התמלא החדר באנשיים, רובם מערביים מלבד כמה נזירים ואחריהם טיבטים, שתפסו מקומות על הכריות ואחר כך גם במרכו החדר. כשנכנס המורה קמו וקדו כשיידיהם צמודות זו לזו וקורבותן לחזה, חלקלם אף עשו זאת "להדרין": ידים על החזה, הפה, והמצח ואחר כך הנחת המצח על הרצפה שלוש פעמים.

המוראה, ז��ן מקריה, (אך שער השיבה שלו מגולח בדרך הנזיריים) צנום וקתן, שאזונו הענקיות ופניו ההיינניות העטרות במשקפיים גדולים הוסיפו נוף הייחודי לאראש פניו הנעימה, התישיב באיטיות ובזהירות על המושב הגובה יותר וסייע את הגלימה סביב מותניו. לבנה מבוגרת וצחובת שיער, פניה הכהמת וטוונום. וגביהם חצנו בבלטת משכמם. והישבם בשיכול רגלים על במושב גגמוון ליגן.

קהל השומעים התהילק לגביהם לבנים צעירים, "חנונים": רציניים מאוד, צנומים ובעלי משקפיים, נשים לבנות צעריות בתלבושת פסבד-טיפתית או "חנןיות", ומברgorim לבנים במודלים שונים: פסבד-הודים ובכלי שיעיר שכבה ארוכה או בעלי הוויה פולדיינית יתירה. כמוון בעבר.

אחרי שהמורה והאישה ישבו במקומם, התysiיבו כולם על הכרויות ברගלים שלובות והאישה התחילה לשיר ולדקלם פסוקים בטיבחית במיקרופון, כשהקהל מצטרף אליה בקריאה הפסוקים הכתובים באותו ליטניון מהדורות גנותו ששהקיזו בזיהה.

המוראה הוקן, גשה סונאמג, נראה עביני כסבא האחוב שמעולם לא היה לי. עניינו המלאות היזנויות שפעו אבה ומפניו קרכנו פשוטות וחומר השיבות עצמית, למורא מוחות הכאב של קהל השומעים. הוקסמתי מהושך בברניאור יילו, געונו הפהן בבל' היינטן לאבוי עזמו, ועוד מරבל מצאצאי אם עזמי אַרְבָּהָה לברניאו.

השיעור ניתן בטיבטיה ותרגום משפט לאחרגלו. אך כאשר המורה חשב שהתרגם לא הבינה אותו או לא דיבקה - תיקון אותה בעדינותו, והוא עצמה הזרה מדי פעמיים אל המורה והתייעצה אותו בטיבטיה שופטה כדי לוזוד שבחינה נכונה. זו-השיה בינויהם התנהל באינטימיות ונינוחות, כמו בין בעל ואישה החיים באופן שווים ארוכות. באורורה יושמה ולא פורמלמה.

ההרצאה הייתה בונה היטב, מאורגנת לפי כל כללי הרטוריקה ובנויות מאמרים אקדמיים. תוכנית העבודה שהציג בתחילת השיעור נשמרה בקפדנות. המורה פירש טקסט עתיק, המשמש כהקדמה לכתבים בודחתיים, והתעמק במילוי תרגום שלו מסנקריט לטיבטי. מדי פעם התבהה ודיבר בארכוניה, ובפעם השיעור התנצל על כך שדבריו עוסקים בפסוקים מעטים, אך הסביר שעדר להבין היטב מעט פסוקים, מאשר להסביר הרבה לא להבין כראוי. כמובן שגם אפי התלהב כמוני, והחלתו להמשיך ולבוא לשם בכלל ים עד שנחאליט לעזוב.

בעלון שמצאנו בכניסה בספריה הובאו תולדות היה של המתרגם, רות סונאם, בקצרה. בת למשפחה יהודית שהגירה לאירלנד מברלין כשהאנצים עלו לשטן, הגיעה למקרה אג'ן לאחר לימודי תואר שני בספרות אנגלית וגרמנית באוניברסיטת אוקספורד, ונשבתה בקסמו של הבודהם הטיבטי.

במשך שנים למדה טיבטי, עד שהפכה למתרגמת של מיטב המורים בספריה. כבר שנים רבות היא צמודה לגשה סונאם, שאט ספריו ערבה ותרגמה לאנגלית. רות עזרה את סקרנותנו בגלל שם המשפחה הטיבטי שלה: סונאם. כמובן שהוא השם שאטו בא מאנגליה, ושיערנו שהוא לטיבטי בשם זהה.

יום אחד דיברנו עם ידידה ישראלית כשיצאנו מהשיעור, ורות ששמעה אותנו אמר לנו ישראים, וספרה שיש לה קרובוי משפחה בחיפה. ההוו, בה כולם מספרים הכל על עצמן, נראתה לנו הדרך המעודנת והעוקפה של להזדהות כיהודיה מאוד "בריטית". נזכרתי ביהודים שפגשנו בבריטניה כאשר התגוררנו בה, שנגאו לומר: "יש לי קרובי בישראל", או: "פעם נסעה לישראל", כאשר רצו שנדע כי הם יהודים...

שאלנו אותה מה עומד מאחוריו שם המשפחה המיעוד שלה, שבودאי לא נולדה אותו בברלין, והוא הסימקה ואמרה שזה סיפור ארוך ולא סכימה לפרט. כיבדנו את רצנה, והסבירנו שהסיבה לסקנותנו היא יומן מסע שאנו חenso כתובים באינטרנט, שאולי יהפוך בספר. משום מה הרעיון הזה עורר בה התנדבות, פניה התכרכמו והשיהה הסתימה.

ניסינו להסביר לעצמנו את החידה ושיערנו כי רות הייתה נשואה לטיבטי בשם סונאם, ואולי גגלו נשאהה בכלל בדארטסלה. חשבנו שאולי הזוגיות הזאת התפרקה, אבל זאת לא נראה שהיא סיבת מסתיקותה והתקפותה, שהרי בזמננו אנשים נישאים ונפרדים כל הזמן ואין בכך ממשו מביש.

מאוחר יותר,当我们说到她自己的过去时，我们发现她和她的丈夫已经离婚了。她告诉我，他们离婚的原因是她丈夫无法理解她对家庭的忠诚，而她也无法接受他出轨的事实。她还说，她现在独自生活，但仍然怀念她的家庭生活。

גם חידה זו נשאהה בלתי פתורה, מהכח אולי לבידור נוסף שלנו במקלאוד, ולשיהה שבה נצליה לפענה את סודה של רות סונאם...

"...אין לי لأن לחזור..."

נויר צער שדיבר עם איש צעירה ובתה הקטנה בעברית (אחר כך התברר כי היא אהותה הנושאה לטיבטי והואatto בישראל) על מרפסת מסעדה איטלקית פופולרית במקלאוד, עזרה את סקרנותנו. אף נזכר שראה

אותו בשיעור המתקדם בבודהיזם שלמד אצל אני-לה הנזירה הגרמנית, וכהריגתו פתח בשיחה בין השולחנות.

גיא (שם היישראלי, לא קלטנו את השם המקורי לו כניזיר) נראה מאוד מסוייג, כאילו השיחה אנתנו כרוכה במאמץ נפשי גדול. אולי הוזמן לו לפגוש כל כך הרבה יהודאים נודניקים, שהסתכלו על הצער היהודי מגולה הראש בתלבושת הנזיר נעל קוף בגין החווית, ולא התענינו באמת בבודהיזם ובנזרות.

בכל זאת סיפר לנו מעט על עצמו והנזרות. כבר שלושה שנים הוא לומד בבודהיזם ומתוכן אחת שירה שנים בהודו. הלימודים הרציניים מנזר מתחילה למשעה אחרי גיל 17, ועד אותו גיל עסוקים בעיקר בקריאת ושינון הכתבים הקדושים מבלי לדון בהם או לפרש אותם.

לשאלת כמה זמן עוד יישאר בהודו השיב: "אין לי لأن לחזור", ושתק. פירשתי את דבריו כמבטאים כאב וכעס, והשבתי שעדיין שולטים בו רגשות שליליים לפני המקום שעזב, אחרי כל כך הרבה שנים שבן התאם' להתנקת מה"attachment". (היאחותות תלוית בתפיסות מוטעות ורגשות שליליים, וחוסר מודעות לכך שככל אלה הם יציריו מוחנו על פי התרבות הבודהיסטית)

אפי לא פירש את דבריו כמווני, והוא בהם פשטוט ציוון העבודה שהיוו כניזיר הם החלטה סופית שאין לו שום כוונה לחזור ממנה. יכול להיות שלך התכוון, אך נדמה לי שהrichtת המלים האלה לא הייתה מקרית ופשיטה כל כך. הרי יכול היה לומר: "אני נשאר כאן", או: "אני לא מתכוון לחזור לאرض בכלל", או ממש דומה.

ניסינו להבין ממנו מה עושים הנזירים והנזרות שראינו במלונות, בمسעדות, בבתי הקפה ובחניות. לדבריו הם אמרורים להיות תמיד במנזר, ורק ביום ראשון או בחגים הם חופשים. שאלהו אותו על האפשרות להיות מחוץ למנזר ולהמשיך לשרת, כמו הנזיר שפנסנו בסיקים. הוא תיבט את האפשרות הזאת להלוטין. על פי הבודהיזם הטיבטי הנזיר אמר ליעזוב את הכל' העולם הזה – רכוש ומשפחה, ולהקדים עצמו לחיים רוחניים, ולא להציגם לקשרים ולרגשות הקודמים שלו.

יכול להיות שהרגיש מותקף, כיון שהעלנו נושא כאוב בבודהיזם הטיבטי, שגם הדלאי לאמה דיבר עליו בטיצ'ינג בוגוחות אלפי נזירים ונזרות – התරופות המשמעת והמוסר בקרב חלק מהנזירים במנזרים הגדולים, במיוחד בדרום.

ואולי תהשיך: "אין לי لأن לחזור", התכוון לכך שעזב הכל מאהוריו ואני לו שום אהיה או גגענו לחיהו הקודמים. אך אילו המורה שלנו, גשה סונאם, תיבט את דבריו לעתים קרובות מחייו ובຕפורים מהיי אחרים. הדרך בה התייחס לעברו לא ניתה אותו מן ההוויה האנושית, אלא הייתה נתועה עמוק בתוכה.

בחצר המקודש הגדול התנהלו כמעט בכל יום "debates": וויכוחים לוגיים בנושאי התרבות הבודהיסטית שהנזירים מוצעים בקפידה על פי כללים מודיקים כחלק מלימודיהם. הנזירים התפזרו בחצר בזוגות, אחד ישב והשני עומד לידיו ומציע משהו הנראה כמחל המתאר התקפה: מניף רגל אחת באחוריו ומטה את גופה לאחרו, מוריד אותה לפנים ברקיעה, ומטה את גופה קדימה לעבר הנזיר היושב, בעודו מושיט לעברו יד ומכה עלייה בתקיפות בידו השנייה. כל זה נשאה תוך כדי השמעת הטענה הלוגית שלו, ואילו הנזיר השני יכול להגיד רק בכמה משפטים קבועים, ולפעמים הוא רק מקשיב וחושב בלי לענות. גם נזירות השתתפו בוויכוחים, אך תנועותיהן היו עדינות והתקפותן שלתן לא נראהתה משכנית...

חלק מהזוגות ניהלו ויכוח סוער ונראו כועסים ומתרגשים ובהפסקה חזרו לחיקיך ולשוחה בחביבות, ואצל חלם הויכוח נראה כ"מציאות אנשים מלומדה" וmdi פעם הפסיקו ופתחו עלויות. בין המתוחכמים היו גם

"אזורים", כלומר אנשים שאינם נזירים, אלא תלמידים במכון ללימודים דיאלקטיים בודהיסטיים שהנורים במקדש האגד לו מדים בו. המכון מקבל אזורים לשורתיו, אך הם נדרשים לעמוד בתנאים זהים לאלה של הנורים: מים ארוכים מאוד מבוקר עד ערבית, ורק מעתים יכולים להתחייב לכל כך הרבה שעות לימוד.

השימוש ב"ריוטאל ההתקפה" בויכוחים נובע מן האופי הנוח והמקבל של הטיבטים, שגדלו בסביבה בודהיסטייה המעייטה בטיפוח האינדייזום בכלל, בדומה לשימוש של אנשי המערב בחיבוקים על פי הנחות, או בהשלטה שרירותית על קבלת מוחלטת של האחד בסדראות גשאלאט למיניהם...>.

אחד הנורים המתדיינים היה מודיעינו גיא, שהפענה חירות ובירך אותו לשולם בשמה והוא אף צילם אותו מבצע את הירקוד המוזר הזה.

לקראת סוף השחות שלנו במקלאוד, כשהכרנו היטב את הישראלים הלומדים והתיקים שם, סיירתי להם על התרומות מהשיהו אותו והם נדבמו, וטענו בתוקף כי הרושם שלי היה מוטעה, ולמעשה גיא בחור מאוד ידידותי וחביב. נראה שפשוט נמאס לו להיות מוטרד על ידי כל מיני תיירים ישראלים החולפים במקום ומהם אותו כישראלי.

לומדים ומתענים בביטנו הקט והגעים..

hiposhino אחורי דירה לא העלו דבר, ודזוקא כאשר השלמנן עם את ה'קארמה' שלו להיאשר ב- "Yellow" "Gesthouse" החביב והנעימים, מצאו דירה בלבד מאין, כמו שקרה במרקמים דומים במשגנו.

באתו יום הייתה חולה ונשארתי במלון ואפי הילך לבדו לשיעור בספרייה. מכונית עצרה לידיו והנהג הזמין אותו לעלות. אפי החhil לדבר עם הנהג, ומינה וביה ספר לו על היפושינו העקרים אחורי דירה במקלאוד גאנגן. להפתעתו והゾלה אמר הנהג שבמרקחה, בעוד מה ימים תסתפנה בבית הדירות שלו דירה להשכלה. (זה באמת היה מול גודל, כי חברים ישראלים שהתענינו אזלו עברונו נענו בשלילה, ובכל הדירות שלו מושכרות רק לכמה חודשים!) ואתם אמרנו נא, האם כדאי להתאים ולדוחף כשהדברים קורים כך?

בעל הדירה היה מהנדס אורי הינדי בעלה יומה, שלא הסתפק בעבודתו הבטווחה במשרד ממשלתו. (אם נמנ רק במחלקה הבניה של ממשלה אוטאר פראדש ולא במשלה המרכזית, שהמשרת שלה מכניות יותר) כאיש עסקים חד-עין, הבחן בפטונציאל הכלכלי של הזרים הרבים הבאים למקלאוד גאנגן לתקופות ארכוכות ללימוד, והקים בית דירות לזרים המערביים הקבושים להכנה משלהם. לפני שעזבנו פה ביום יומה: בניית חנות קטנה לדירות ולנזירים מערביים הגרים בדירות ליד המנזרים.

בית הדירות היה בניו על צלע מדרון תלול של גבעה, (לא בית קומות, לכל דירה הייתה כניסה מהצד) באזור שכלו מנזרים טיבטים ושכונות פליטים טיבטים, גם בהן התגוררו נזירים בbatisים קטנים. בעל הבית עצמו גר עם משפחתו מעל בית הדירות בבית קטן ומתופח עם גינה ועציצים.

בנו של המהנדס, נער צנום כבן 13 שרגליו הrozות היו עדין ארוכות מדי לgefpo הצנום והקטן, הראה לנו את החדר כאשר אנחנו לבודק את הדירה, ענה על שאלותינו על תנאי המגורים ושכר הדירה, ופיקח על העובדים שצבעו וניקו את החדר תוך כדי כדרור הcadorgel שלו...).

ביום המעבר מצא לנו סבלים להעברת התרמילים, ונענה לכל בקשהותינו: עוד כסא, עוד שטיחה, תקלה במים החמים ועוד מפתח למגנול – הכל באגלוית מיוחדת ובארשת מבוגרת ואחרואית. אמן האב היה נוכחה בחילק מהזמן, אך הקפיד להפנות אותנו אל הבן בכל שאלה ובקשה. זו הייתה חופה קיז' בבית הספר, ועל הנער והותלה האחוריות על הבית והדייריים, כהכנה לתפקידו כבעל הבית בעתיד.

הבן למד בבית ספר טיבטי בו מצינו את כל החוגים והארוועים הלאומיים הטיבטים, הלומדים מתנהלים מבוון בטיבטית אך רמת לימודי האנגלית גבוהה מאוד. כתוצאה לכך הנער דובר הינדי, טיבטית ואנגלית שוטפות. האב ההינדי אינו מוטרד מהעובדת שבנו מקבל חינוך טיבטי, וمعدיף לשלם שכר לימוד גבוהה כדי להעניק לבנו חינוך ברמה גבוהה, ולא לשולח אותו לבית ספר משמשתי בו הלומדים מתנהלים בהינדיות, אך ברמה יorth נומוכה.

יותר מאוחר למדנו מהשכנים היהודים כי האב שם עינו בכוס ושותה לשוכרה בעבריים, ולכן רצוי לדבר אליו בזקוק לפני פניו והוא יצא לעובדה, כשהוא צלול ומפוחה...

הדירה הייתה באמת נחמדה מאוד וביתה. החדר האגדול היה מכוסה בשטיח ירוק במצב טוב, כמו עט נקי מכתמים, בפינה עמדו שלוחן ושני כיסאות פושטים, הקירות היו מושדים, על הרצפה בפינת המטבח היו אריה יח' חרסינה, ומעליה משתח שיש ועליו כירת גז קטנה, ומعلיו מדייף אבן לאוכל ולכלבים. דירה לא היה מקיר, וכל יום קינו מוציאי הלב, ריקות ופירוט. (ברוב הבטים במקלאוד אין מקרר, וגם הלב יונגרוט בחנותו מונחים בארגז עם קרה והקונס ממחרים לנקוט עד הצהריים. שהרי כדי להחזיק מקרר חיבים לרכosis גנרטור ברגע הפסיקות החשמל התכוופות) לאוירה הביתה הוסיף ארון בגדים קטן, מדפים מרוחקים לספרים, וחלג גדול לאפסון התרמיליים הגודלים. החלון בשירותים הגודלים והמרוחקים פנה החוצה, (לא מובן מalias בהודו, שבה לעיתים חלון השירותים מופנה דוקא אל החדר!) ואירועי חרסינה צבעוניים כיסו את הרצפה והקירות.

אך גולת הכותרת של הדירה הייתה המרפא התקינה שהשקייה עמוקה על העמק היירוק המשובץ בגג הבתים של דהארטסלה, ולמעלה אל ההרים היירוקים ופסגותיהם המושלגות שמסביב. מזרון הגבעה התולולה עלייה היה בניית הדירות היה מכוסה ביער אשוחים יפה, ומן המרפא יכולנו להתבונן בצייפותם הדואות מהתחינו בין צמרות העצים.

בכל בוקר היינו קמים בלי היפוץ, מכינים בקפדנות ארוחת בוקר בביתית ואוכלים אותה על המרפסת, מביטים בנוף הנפרש לרגלינו ומרגשימים כושבים על פסגת העולם.

כשעה לפני תחילת השיעור הינו יודדים את בדרך התולולה לספריה, שהליך גדול ממנה עבר בשבי צר ומתחפה בתוך העיר. בדרך כלל הגענו מספיק מוקדם כדי לתפוס מקומות טובים ליד הקיר, ואפילו לשבת קצת בחדר הקיראה ולקראות תחבי עת באנגלית. אחרי השיעור הינו עולים לעמלה במוניה, ואוכלים צהרים בחדר או במסעדה. שלוש פעמים בשבועו אף איפי אצל הנזירה אגני ממכון לדיאלקטיקה בודהיסטית, ואני ניצלתי את הזמן הזה לשיפור הנגינה שלי בחילוף. בערב הינו וואים למסעדה ופוגשים חברים.

הlide מוכרים – אפיי הסבר אוון במטיב כולתו.

לרשותה בחינו המשותפים יכולנו להיות במצב של מורה/תלמידה ביל' שהניסו יתפוצץ בשל עלבונות הדדים, כמו שקרה כשאפי עזר לי ללמידה סטטיסטיקה, או כשהדריך אותו בהנאה באנגליה. אינני יודעת מה גרם לכך: האווירה הנינוה והאנשים החביבים והחכניים, ואולי המסרם הבוגדים שקיבלנו בשיעורים כמו: "奧伊坎 הוא המורה הטוב ביותר שלך", (שהרי מנו לומדים על הסבל שלו ועל הסובלנות כלפי الآخر) "אם האנשים סבירים סובלים, גם אתה סובל ואין מחייב ברורה בינהם לביןך".

לא פירושתי כל הערה שלו כלග' או הטחת עלבון, לא ייחסתי חשיבות לעמלה הנוחה שלו בדיזון, גם אף לא פירש את שאלותי החוזרות כחומר תשומת לב או הקשבה לקויה, ולא מצא בספקנות שלו זול או עוניות.

הרגשתי שאני מתחפרת משרידי החשדנות וההסתיגות לבוגרים שעוד נתרו بي. השאייה להפוך לבודהיסטווה ("מי שהגיע להארה אך יותר עלייה כדי להקדיש את חייו לשחרור האחרים מן הסבל שלהם") – המטרה הנשובה ביותר על פי הבוגרים הטבעתיים, התאימה לחינוך הסוציאליסטי-הומאניסטי שלו, והיתה בדוק מה שהסר לי אצל ה"באבא" המתבודדים והפורשים ההינדים.

ambil' שצייפתי, ולמרות החשדנות והספקות הגולים שקיינו בי כל מה שנקרא: "روحניות", הרגשתי כי יש שהוא אימתי ונכנס בתפיסת העולם הבודהיסטי, אפילו ב"Selflessness", ההפירה בקומו "אני" כמו שהוא עצמאי, שערר בי התנדות עצמה בעבר. בדרך כלל כאשר אפי היה מיטה בי במהלך שיחה/ויכוח: "אבל אין בכלל דבר זהה, אני!", הייתה עונה לו בתקיפות: "בקשה, אם אתה רוצה לותר על האגו שלך אתה מזמין לעשות זאת, אני לא מוכנה לותר! זה הדבר החשוב ביותר עבורי כאדם חושב!" ושבתי צו סגנות פסיכולוגית מסווגת הפוחתתפתה לשיעבוד היחיד בידי כוחות ההמון או השלטון, ונסעה אל מחוזות אפלים ומוגרים בתולדות האנושות.

cornerה שהיה לי קשה לקבל את הדברים מבן זוגי, שהוא הכרתי מקרוב על מעלותו וחסרוונו, אך אני יודעת בביטחון כי הסגנון הבוטה "אין אני!" לא תאים לי (ואינו מתאים לאנשים רבים במערב). רק כאשר הסביר המורה איך אישיותנו מושפעת ומורכבת מכל כך הרבה גורמים: תורשה, נסיבות הלידה והגדול, הסביבה התרבותית והפיזיota המשנה כל הזמן ואירועים התרחשיים בה התרכתי והבנתי: אין כאן ביטול האני אלא הרהבה אינסופית שלו עד שהוא מאבד את משמעותו הקרה והגבילה, האורמת לנו סבל כה רב.

הרעיוןות הבודהיסטיים החללו לתוכנו והשפיעו علينا בעקיפין. עכשו יכולנו לקבל אהבה את האגוזעים של נומה בתנו הקטנה שבבלה מאוד מהיעדרותנו הממושכת, אף על פי שלא הבנו מודיע כל כך קשה לה, אךambil' לפתח רגש אשמה כלשם... קיבלנו החלטות חשובות של ילדיינו הגולים כפי שהן, בלי לשפט אותן, אף על פי שגם הן נראה לנו לפעמים בלתי מובנות ואף שגויות. השינוי התחולל בתוכנו מבלי שנתאמץ ולא כתגובה ישירה על ציוויים או אמירות שלמדנו.

הצירוף של מגורים, אוכל וסביבה נוחים ומפנקים ועיסוק אינטנסיבי בגישה הבודהיסטית אל החיים היה כל כך נפלא עד שלרגעיהם התיי נבלה, וכדרך הפולניתותஅחו בי חרדות ורגשות אשמה: "במה זכיתי? כמה אפשר להמשיך ולהתענג כך עד יעד?"

ביטוי למצב הרוח הזה אפשר למצוא בבלוג:

"...הזמן הפנו שבידינו עכשו מנוצל למנוחה, קריאה, נגינה של בחליל, (עכשו זה מתחילה להישמע כמו נגינה נכהנה ולפעמים אפילו געימה לאוון!) ציור של אפי, מציאות דרכי קיזור מהבית לעיר ולספירה, וקנויות אוול לביה. כמוות האנגלית שניי קוראת עכשו עלות על כל מה שקרהתי במשך שנים ארוכות, ואני מתחילה ליהנות מכך יותר ויותר. אבל עם הזמן הפנו זהה באים גם הגעוגעים לילדיים ולארך, ואני מרגישה שנצטרך לצאת בדרך בסוף החודש, ولو רק כדי להכנס יותר פעילות לחיננו..."

"...בישיבה הנעימה שלנו במקלאוד יש גם משחו פסיבי, וזה טוב בשביבלי, כתרגול ב "לא לעשות שום דבר חשוב ולא להרגיש נקיפות מצפון או שעומם". כמו שאתם רואים אני לא תמיד מתמודדת עם זה בהצלחה..."

"...לפעמים מתחשך לי ללכת ברחוב בלי ריחות ביוב או שתן או צואה של פרות, בלי צינורות מים דקים וגגות פח חלודים ושבורים, בלי בורות ואגנים ועם מדרכות להולכי הרجل וכוחים מכל מקום ובכל בית. מתחשך לי להיכנס למסודה עם אסלה בשירותים, לגור במילון שבניתו השולמה גם בפנים בלי חוש חשמל מתנדנים, קירות מתקלפים, כתמים, קרעים בשטחים או במצוי המיטה, שמנקים את השירותים שלו בכלור ולא סתם שוטפים במים.

מתחשך לי להיות במקום כזה רק לזמן קצר, פשוט כדי לאזרר כוח להמשך הדרך. מתחשך לי לראות את הילדים ולהיות אתם לפחות זמן קצר, ולא להיות מתנדת לסייע קוצר בתל אביב – שפת חיים, הטיפילת, צפון רחוב דיזנגוף, ואפיילו שוק הכרמל...

אני לא באמת רוצה לחזור – טוב לי, ואני יודעת שלאפי אפיילו עוד יותר טוב, במיוחד עכשו כשהוא לומד את הנושא האהוב עליו ואנחנו מנהלים שיחות ארוכות ומעניינות על חומר הלימודים והאוירה הנינוחה משפיעת לטובה על שניינו. אבל אם אפשר היה לקבל רק טיפה מכל הדברים שהזכרת, ורק לרגע ...

כאשר זה קורה אני מזכירה לעצמי כל מיני דברים רעים שאליים צריך לחזור ביחד עם הדברים הטובים, וההדרך כלל עוזר. אין ספק נשכיה מקום למקום, חוות מסעירות לעיתים מזומנו, מקלים על הגעוגעים ולא משairyים זמן ומקום בשביבלים."

...סיפור אהבה, His holiness

אך כל זה השתנה להלוטין במפתח.

באחד הימים הודיעה המתרגמת בסוף השיעור: "מהר לא יתקיים השיעור בגלל הטקס לכבוד **his holiness** במקדש. הוֹד קדשו יהיה במקדש ב-8 בבוקר, אבל הגשה בטוחה שכולם רוצים להיות שם בזמן, ומיליז לבוא כבר ב-6..."

שמחנו להזדמנות לראות את הדלאי לאמה, ואני התמלאת סקרנות - אולי כשאראה את נשוא הערצותם של כל הטיבטים שפגשנו בדרכנו, אבין סוף מה כל כך מיוחד בו.

כבר ב- 7 הגיעו למקדש והצטרכו לשתי שורות ארוכות של נשים וגברים בתור לבדיקה ביטחונית. בתחילת לא הבנו מדוע מפדרידים בין הנשים והגברים מאחר שבתקופת הטיבטים בהם נקבעו לא הייתה תופעה כזו. אך כשהגנו לנוישה ראיינו מאטניות ומאנטחות הודיעים בודקים וממשלים את גוף של הנכנים, כל זאת מחמת החששות (המוזרים או המודמים, חלק מתעמלות האימה מול האיום הסיני) של ממשלה הדוחה מהתנקשות סיינית בדלאי לאמה.

על המדרגות העולות למקדש נוצרה ציפייה גדולה, והרחהה הגולה מסביב למקדש כבר הייתה מלאה באנשים יושבים בשיכול רגליים על הרצפה ומהכים.

ברמקולים נשמעו תרעות הajas של החזירות הארוכות, ונזיר מדקם פסוקים בקול באס עמוק. מצאנו חלק קטן בין האנשים היושבים ברחבה, שלתוכו נזחקו וישבנו כמהם בשיכול רגליים.

סביבנו ישבו משפחות עם ילדים, נשים בתלבושת מסורתית: סראפון, חולצה מבריקה וסינור פסים צבעוני, גברים בלבושים ערבייםagi שנראים כבגדי החתונה הישנים, בחורים ובחורות צעירים לבושים בימי הביניים המערבית המודרנית. על מושבי הבטון מסביב לרחהה ישבו זקנים וזקנות בלבושים מסורתיים מוזיקים במחזרות תפילה וממלמים את המנטרה הטיבטית.

על מסך גדול שהיה תלוי על קיר המקדש נזרק צילום וידעו מטוושטש של מה שהתרחש בתוך המקדש, ולקראת השעה שמונה החנו בדריכות ובהתרגשות בקהל הגודל. על המסך נראה מישחו מתישב על דוכן מוגבה מוקף באנשים המרכיבים את ראשם לעברו, מושיטים לו צעיפים לבנים וכורכים אותם סיבב צווארו המורכן אליויהם. הטקס נמשך וכל הקהלה, כולל הצערים הציגרף לדקלום. על המסך נראה נזירים בגלומות צהובות ומעין "כרבולות" צהובות עוטרות את ראשיהם רצים מצד לצד, אוחזים במחמות מעלה עשן, מקישים במציצלים ומণיפים נסימ צבעוניים. אף הסביר שהזו טקס גירוש שדים מן המקדש, שריד של האמונה הטיבטית העתיקה שלפני קבלת הבודהיזם.

על המסך נראה הנזירים מדקלים פסוקים בהטעמה שנשמעה כמעט כירה, ולידם ישב הדלאי לאמה, מתנדן ומיין בספר התפילות. עברה שעיה, עברו שעתיים, והקהל היה כבר פחות דורך וкосוב. פטיפות עליזים נשמעו בין הצערים, הורים ללחוץ את ילדיהם והתינוקות לשירותים, אנשים יצאו מן המקדש וקנו חתפים למשפחה ולחברים. בקהל שרה אורה מאוד לא רשמית, נינהה ורגעה כמו בכינוס משפחתי.

אך לאחר שלא היוו רגילים לשבת זמן ארוך כל כך ברגלים מקופלות, ובקרבתנו לא נמצא מישחו שידע אנגלית מספיק טוב כדי להסביר מה צפי בהמשך, קמננו והתכוונו לכלת הביתה.

בזמן שהיכינו לבדיקה הבטחונית נודע לנו כי אסור להכנס מצלמות למקדש כאשר הדלאי לאמה נמצא בו.

אפי השair את המצלמה אצל המורה שלו, הנירה אני-לה שגרה במעונות במתחם המקדש. כאשר חור לחת אורה אמרה אני-לה שחייב שאחנהו הולכים מפני שכ נסיד את סיום הטקס ב- 11.00 – 10.30, כאשר הדלאי לאמה יצא מן המקדש ויעבור בתוך הקהלה ברחבה ונוכל לראותו מקרוב.

כמובן שמיד החלפנו להישאר, ואחרי שהתרענו בשירותים הציבוריים הנקיים ואכלנו קופתאות "מומו" טיבטיות שקנו בדוכן ברחוב חזנו לרחהה, והפעם התמקמו ליד המעבר שבמרכזזה.

דקלומי הפסוקים הסתיימו והדלאי לאמה דיבר אל הקהלה. צער שעמד לידינו הצליח לתרגם רק את תחילת הנואם שנמשך כעשרים דקות. הדלאי לאמה הודה לקהלה על הברכות לארכות חייו, שיתגשו אם נאמרו

בכנות. למשה כבר עכשו בורך בכך שהאריך חיים יותר מוקדمو בתפקיד – שכולם נפטרו בגל שישיים ושישים וחמש, בעוד שהוא הגע לשבעים. הצעיר הפסיק לתרגם, כנראה שזה היה קשה מדי. כולם הקשיבו בדריכות, ואנחנו מצאנו מקלט בצל, לקראת היציאה הצפיה שלו.

כאשר רأינו שאנשי הביטחון מפנים את האנשים שישבו במעבר ומושבים אותם בשתי שורות מקבילות, אף הי השתחל בקהל והתיישב ביניהם בטבעיות. אני נשארתי לעמוד מאוחר, משום שככל גופי CAB כתוכאה מן הדישה הארוכה הלא נוכח, והרגשתי שאיני מסוגל יותר לשבת בתנוחה המכabbת.

ראשונים הגיעו לבושים בהלקיים מסורתיים היגניים בצעבי אפור ושחור, (שלמרכה הפלא הוצמדו אליהם תגי שמות כמו בכנסים מדיעים) נושאם בידיהם שקים ו קופסאות מוכסים בבדים צבעוניים מבריקים שהובאו כמנחות לדלאי לאמה. אחריהם צעה שורה נזירים חכמים ב"רכבות" הצהובות ואוחזים במקלות ארוכים שבקצתיהם נסים צבעוניים. למרות המשירה על כללי הטקס המסותרי האווירה לא הייתה רשמית, והנזירים נראה בניחום ואיפלו לאניסו להקפיד על שורה ישרה.

אחריהם צעדו נזירים אחדים – אחד עם מכתת מעלה עשן בידו, שניים תקעו בחצוצרות הקצורות והשאר מקיפים את תמרות העשן. עוד כמה לאמות זקנים ומוכדיםלו בו נזירים ובאנשי מנהל לבושים בהלקיים האפורים- שחורים.

ואז, לאחר הפסקה לאגדולה בתהלה, נראה גבר טיבטי גדול ומגושם במקצת, גופו רכון קדימה ומתנדנד מצד לצד, לבוש בגדי נזיר רגילים ומהירות תפילה בידו.

מרחוק לא זיהיתי אותו ולא הבנתי מיהו הניר המזר, ואפילו המgowח הזה, ומדווע הוא צועד כך לבחוי. אך כאשר התקרב, מחייך ומושיט את ידיו לצדדים, עיניו מתבוננות באנשי בקהל הגדול וקורנות משמחה והנהה, ידעת. פניו הביעו אהבה זהה ותמייה וקבלת מוחלטת, כמו תינוק המתבונן בעולם בסקרנות, נקי מציפיות וمشפויות.

צמרמות נעימה ותחושת מתיקות הציפה אותה ודמותו אויש נקוו בעניין, כמשמעותו של חלוטין מכל מחשבה ונשאר רק הרגע הזה – הקולות: החמיה החרישית של התרגשות הקהיל, המראות: הדלאי לאמה המרכzin ראש בברכה, הטיבטים המצמידים את ידיהם אל החזה והמצח וחוויך מאושר על פניהם.

האיש הזה, בגופו המסורבל ופניו הgasות והפשות, קרן כולו בחום אנושי. חוסר המודעות המוחלט שלו לעצמו ולמעמדו הדלים אותו. הוא כל כך לא היה "הדלאי לאמה", המלך והמניג הרוחני הנערץ על עמו ועל הדונו אנסם בעולם כולם! כל כך לא האדם שנפגש עם שווי עולם ונמצא בכותרות כבר שנים, וכל כך מלא אהבה ואור!

עממתי המומה, ידעת כי קורה לי משחו שקשה מאוד לתאר במילים, תחושת האהבה שהתעוררה בי לא דמתה לשום דבר שחוויות קודם لكن: לא התאהבות סוררת ולא הערצה לדמות נעללה, אלא זרימה איטית ושקטה של רגשות עדינים המתחררים לתחושים דומות מסביבי.

لتודהמת, חירק אל אפי והnid את ראשו כשבער לידי, כאילו הראש הלבן עטור הוזן והפנים האדומות שהופיעו פתאום בין כל הפרצופים הטיבתיים הפתיעו ושים אותו...

הרגע עבר, רק העורף עם קפל' השמן והגוף המגוושם והמתנדנד, הרווזי התפילה ביד אחת והשנייה מושחתת לקהיל נראו מאחור. מהמקדש יצאו עוד כמה לאמות זקנים ומוכבים מוקפים בנזירים צעירים שהקהיל קד להם בכבוד, בכפות צמודות אל המצח והחזה. את התהלהכה הקטנה חתמה קבוצת אנשי מנהל ומוכבים בחולקים האפורים המסורתיים, ונשים בעלות חזות אристוクラטיבית בלבוש מסורתי צנוגו.

כולם נכנסו לבניין רגיל ולא מישרים במירוח עם שער מתכת גדול צבוע לבן בקצתה הרחבה. אילולא ידעתי לא הייתה חושדת כי זהו ארמן הדלאי לאמא, במיוחד בהשוואה לארמן המקורי הגדול והמפורסם בלאהסה שראינו בצלילום.

הרגשתי כי סוף הסוף הצלחתי לפענעה את הקסם של האיש הזה, ואולי גם של העם הטיבטי כולם. אינני יודעת מי משפייע על מי – העם על המנהג או להפך, או שזויה מיזגה של שנייהם. הפשטות, חסר המודעות לחשיבות העצמאות וחוסר הרשימות, החום האנושי והאהבה לבני אדם הם שהופכים את הטיבטים ואת הדלאי לאמא לאוהבים כל כך. אמגמ קרה שפגשנו טיבטי לא נחמד, או رسمي וקר, אבל זה היה נדיר מאוד – ואנחנו היינו במחיצת טיבטים בדרגיילינג ובבסיקים ובמיוחד בדהארטסללה, ואחר כך בבודגאייה ועוד מקומות בדרום. כך שאפשר לומר די בביטחון, שהתקנות האלה מאפיינות את רובם.

אחרי החוויה הזאת חיכיתי בקוצר רוח לתחילה Teaching של הדלאי לאמא, והשגרה הנעימה הפכה לציפייה והכנות. והצאננו תווות זיהוי מפלאסטיק עם צילום שלנו במשדר הדלאי לאמא, ושמענו מהישראלים הלומדים זמן ארוך במקלאוד על הנושאים והדורך שבו יתנהלו הלימודים.

סיפורה של הנזירה אני

בניגוד לתרגם רות סונאם שמהה אני-לה, (כדי להקל על תלמידיה הציוויה שיקראו לה אני-לה ולא בשם הטיבטי הארוך) הנזירה הגרמנית שהיתה המורה של אפי, לפגוש אותנו לנדריאן מקרן על עצמה ועל הנזירים בכלל. האישה הצערירה הצנומה והנמוכה, פניה העדינים והיפנים, עיניה הקורנות חום והתלהבות, והתנהגותה המשוללת כל שמי של חשיבות עצמית או גינוי כבוד, עוררו את התפעלותנו ורצינו להכיר אותה מקרוב.

אני-לה גרה במקומות במקרא, בהדר קטע מאד עם שופה 'אורחות', ככלומר תלמידה במכון לדיאלקטיקה בודהיסטית, שלא התחייבה לנדרי הנזירות. בחדר הקטן היו רק שתי מיטות בצורת 'ריש' והקוריות היו מכוסים במדפים עמוסים בספריה הדארמה, התורה והבודהיסטית, בטיבטית. כשהראתה את הפעתנו אמרה אני-לה שבאזור הגדים הסגור יש גם ספרים באנגלית.

הנשיה של אני-לה לרוחניות הchèלה כבר כשהייתה ילדה קטנה ואהבה לשבת עם סבתה, נוצריה מאינה, ולקרואת סיפוריה הברית החדש לילדיהם. בגיל 19 יצא לה לטיול בעולם, ו- ב- 1989 הגיעו לישראל אחרי הodus במצרים. שלושה חדשים הייתה בקייז אלומות, ושלושה הוודשים גרה בתל אביב אצל משפחה יקית ב"בן-יהודה שטראסה", ועבדה בפיצира "רימיני" על שפתם.

בישראל נהנתה והרגישה קרבה רבה לייחודה. היא אףיאו השבה על גיר, אך לא בשל התוכן הרוחני של הדת עליו לא ידעה דבר, אלא מפני שנמשכה לפולקלור ולהמיות הקהילתית בתפילה בבית הכנסת. אך

הדחף לנסות ולבדק מקומות וחים אחרים הוביל אותה להלא ליפן, שם מכרה פוטרים במכונית מסחרית גדולה עם צעירים ישראלים.

מיפן המשיכה לתאילנד, וכ"יקית" מסודרת החלטה לנסות את כל הסמיים, אך התחיהה בפני עצמה לטעם מכל אחד פעם אחת וחידה. לאחר שניסתה הכל ושם דבר לא נראה לה, אכללה בחוף הים הביתה עם פטריות סם. החוויה הייתה נפלאה: אני-לה התבוננה בעצמה מבפנים, בלי שיפוטית ורגשות מושעים, כשהיא מלאה שלוה ואושר. אך הסמיים לא נראה לה דרך הנכונה לחזור על החוויה הזאת, ולן עזבה את תאילנד ונסעה להודו,isher לדהארמסלה.

במקלאוד גאנג' עברה קורס מדיטציה עם שתי חברות ישראליות – ואז החלה מהפכה אדירה בתוכה. בעורת המדיטציה הגיעו לאوها תהווה נפלאה שהוותה בעקבות פטריות הסם, והתחוללו בה שינויים רבים. מגיל 13 עישנה סיגריות בכמות ובעקבות המדיטציה הפסיקה מיד לעשן, והצלחה להתגבר על חולשות נוספות שמהן סבלה.

אני-לה החלטה להתחיל ללמידה בודדים ברצינות, ונרשמה למבחן טושיטה בדהארמසוט, הספר שמעל מקלאוד גאנג'. בתום שנת לימודים אחת ידעה בביטחון כי היא רוצה לעזוב הכל ולהיות נזירה בודהיסטייה.

במהלך הטויל שלה בעולם התגשרו הורה, אביה התחתן עם אישת צעריה ואמה היה עם בן זוג חדש, ולן הרגשו שאן להם זכות לבקר את הצד ההריג של בתם.

בתחילת החשיבה האם, מפיקת טולויזיה במקזועה, שבטה מצטרפת לכך, והזהירה אותה לא לסתת לנזירים הטבטיים ספר... מאוחר יותר דיברה עם ידידה שלה, בודהיסטי פמיניסטית גרמניה יונינה, שהרגישה אותה באמלים: "אל תדאגי, גם אני היתי נזירה במשך שניםים, ואז הרגע עבר, ועוזתי". האב אמר לה: "אם את מאושרת זה מספיק לי". מאז ביקרה אותה אמה כמה פעמים במקלאוד ואני-לה מבקרת אותן כאשר היא יוכלה, שניהם מקבלים אותה באהבה.

כאשר התחללה את הלימודים במבחן לדיאלקטיקה בודהיסטייה לא ידעה בכלל טיבטיית, ובמהלך השנתיים הראשונות הגיעו לה לראשונה לשליטה מלאה בשפה. את הצלחתה המהירה בקילית השפה הסבירה בשיטה האינטנסיבית בה השתמשה – היא הקשיבה לאורך כל שעוט הערנות של הקלות של חברתת הטיבטייה, והשפה ננעה אליה "דרך הנקבוביות בעור". (המלים האחירות הן ניסוח שלוי, מורה לעברית בשפה שנייה, הטוענת שגם בעלי ללמידה אפשר לרכוש שפה אם השופים אליה בצורה אינטנסיבית ובאופן בלעדי)

כמעט כל חזומר הקריאה שלה הוא 'מקזועי' וקיים לוazzardם, ככלומר לתורה הבודהיסטיית. אין בכלל כתיבה ספורותית או מודרנית בשפה הטיבטיית, מפני שעדי לפני כמה שהיא הייתה טיבט מבודדת מן העולם והשפה הכתובה לא התפתחה ולא התעדכנה. כיוון נשארו רק הכתבים הדתיים והفلוסופיים של הנזירים ומורי הדת, והצורך ביצירת מילים חדשות ובשפה מודרנית מעורר ויכוחים בקשר לטיבטיים. לעיתים היא מצילהה לקרוא ספר אנגלי, אך בדרך כלל זמנה מוקדש כולה ללימודים.

אני-לה לומדת במכון כבר 10 שנים, ואם מנהגי הבודהיזם הטיבטי יהלטו להעניק תארים לנשים, תקבל תואר גשה (מורה גדויל, מקביל לדוקטורט באקדמיה) בעוד ששת שנים. במהלך הלימודים עברוים בהינותן קשות בכתב, ומגישים עבודות גדולות ומkipות.

כאשר אני-לה מתבוננת בחיהם של בני גילה בגרמניה אין בה כל קנהה או געגעים, אלא רק תודעה על ההזדמנויות שניתנה לה לעזוב הכל. החופש מהצורך לדאג לבגדים, לפרשנה, לבילויים, לכבוד ולהצלהה, והיכולת להתרכו רק בלימודים ובהוראה גורמים לה אושר גדול. פניה השלוות והקורנות ועיניה הצחחות שמשו הוכחה היה לדבירה.

לבקשתו סירה על הנזירים. הנדרים שלום די פשוטים ובסיסיים: יש ארבעה איסורים מרכזיים: אסור להרוג אדם, אסור לשקר, (והכוונה לשקר רציני) אסור לנגוב (ושוב הכוונה לגנבה ממשית, משחו כמו שוד בנק...) ואסור לקיים יחס מיין. סיבב ארבעת האיסורים האלה נבנים שאר האיסורים כגדרות שעוזרות לשמרם עליהם. אסור לבוש בגדים אורחיים, צריך לגלה את הראש, או להישאר בשיער קצר מאוד, אסור לרוקוד, אסור לרבצל, אסור להרוג יצורים חיים.

במהלך השיחה, כפי שקרה בהווו לעיתים קרובות, התישב על אף הרק וביחסה הדעת העיר אותה בכוחה. ואז נזכר היכן אנו נמצאים והתנצל: "אבל אנחנו לא הרגים אותם, רק מעיפים אותם ממאנו..."

אני-לה צחקה וסיפרה על הדלאי לאמא, שישב באורווה עם קבוצת אנשים מערביים מכובדים וחובבים לדון רציני בעניינים פוליטיים הרי גורל.פתאום נתה על הצלחת שלוحرك. הדלאי לאמא קם, ובסבלנות ובאייות העביר את החرك על נייר. אחר כך קרא לעזר שלו, וזה נהנה מעליו כוס ובוואירות הלך אל החלון, פתח אותו ושהחר את החرك. ואז אמר לקבוצת המכובדים: "היום יש לי מצב רוח טוב, אבל הייתם צריכים לראותו איתי אטמול כשהלא היה לי מצב רוח כזה, העפתי אותו לך!" והראה איך הוא מעיף את החرك באמצעות צרודה...

לנזירים מותר להחזיק מחשבים ולגלוש באינטרנט באופן חופשי, ולפעמים אני-לה רואה סרטים מערביים וכן שומרת איזשהו קשר עם העולם שעזבה.

אין שם איסור תngoing לרשות, וכך שאלתי שאלה שהתרידה אותה מאז שהגענו למלאודאג'אנגי. "הנזירים במלונות, במשעדות, בחניות וברחובות – מוציאים כסף. ראיינו נזיר עם מרכיב משקפי ראייה עם מסגרת קירה, שהיתה יקרה אפילו לכיסנו. כמובן, יש כאן שיש להם יותר והם מוציאים כסף על דברים שהם קונים לעצםם, האם זה לא פוגם באחדות ולא מעורר קנא?"

אני-לה אמרה שהטיבטים מטבחם אנשים נינוחים ולא רגשניים. אם קשת הרגשות של אנשים מערביים נעה בין 0 ל-10, הרי הטיבתיים מטבחם בין 4 ל-6, וכך כל רגש המתעורר בהם לא מתפתח בקיצוניות. שניית, עניין הרכוש לא כל כך חשוב להם בדרך כלל, גם בגלל התරבות וביעיר בغالיל הילימודים במנזר. אני הסבירה שהנזירים המערביים לא יכולים להיות בנסיבות הנוקשה של המנזר, וכך הם חים במוניות או בדירות ליד המקדשים והמנזרים. המשמעת הזאת נחוצה כדי להרגיל את הצעריהם שmagnum ביג העשרה להתמסר ללימודים בהמשך. בכלל הטיבתיים הינם אנשים די קלילים והופשיים ולא נוטים לרצינות ולחעמeka, וכך שאלתי להיכניס אותן לאויריה.

יחד עם זאת הודה אני-לה שלא כל הנזירים שווים ויש כאן שכמעט אין לומדים, ולעכלה המורדים אין מוטרידים מכך. למעשה כל אחד יכול להישאר במנזר כמה שירצה כל זמן שהוא עברות פליליות, ואין כמעט פיקוח על התנהגות הנזירים. ואכן ישנים גם כאלה שבאים למנזר לחיות חיים קלים, לא לעבוד ולא לדאוג לשום דבר, כפי שהמענוו אפילו מפני הדלאי לאמא עצמו בזמן הטיצ'ינג.

כל שהנזירים מתקדמים ובתרגול האידיאציה הרכווש מעוניין אותם פחות, ואם יש בכלל ונושא שעליו הם מתחרים, (ambil שתהיה להם נטייה טבעית להתחרות) הרי הוא ההתקדמות בהתפתחות הרוחנית ובמעמד כמורה, ובכלל בדיעה ובהבנה של הדדרמה. הבודהיזם מלמד כי גם אם יש סבה לגאות, הפנה

שללה לראואה היא טעות חמורה. (לא חטא, כי בבודהיזם אין מצוות וחטאים, אלא רק התחנגוויות מועלות ומצוות)

אנני-לה סיפרה שהשאיפה העיקרית של רבים מהטבטים הצערירים במקלוד היא להגיע לאמריקה ולחוות שם כמו בסרטים, מכיוון שאחרי הלימודים הם מרגאים שאין להם עתיד בדארמסלה ובבודהו. הבעיה הגדולה של הנזירים המשרתים במרכזי בודהיסטים בארא"ב, היא הפיזיות של החברה הקפיטליסטית מסביבם. ובאמת, רבים עוזבים את חי הינוירות ומאמצים את צורת החיים המערבית על כל הלחצים והמתה שללה.

אנני-לה הסכימה עם הקביעה כי הבודהיזם אינו מטפל מPsi בעיות רגשות, ובמיוחד ברגשות מודחקים המאפיינים כל כך את אנשי המערב. זאת, פשוט משומש שהנושא זר למזרת, בו אינטימיות ושמירת הפרטיות אינם נחשים לצורך חינוך, ואין טיטה של האגו אלא להפוך: התפיסה של היעד גבולות בין היחיד לבין עצמו מכונת את התחנגוויות החברתיות.

מאנו רצתה לשמע על השואה והיחס שלנו אליה, וסיפרה על רגש האשמה שגדלה אותו כמו ורים מבני דורה בגרמניה. סיפרנו לה על הניצולים והדרך שבה התקבלו בהגעם ארצה, על היקום בכלל, על היהודים המורכבים שלהם לגרמניה ולתרבותה, ועל הקושי שלהם להסתגל לארכן. סיפרנו לה על רגש האשמה של בני היישוב בארץ בזמן המלחמה, ועל הפחד שהיא מתעורר בנו כלפיים למראה אדם עם מספר חוק על הזורע.

אנני-לה אינה אוהבת את גרמניה, ומסתיגת במיוחד מהנוחות והוסר הפתיחות של הגרמנים. אפילו ספרים היא מעדיפה לקרוא אנגלית ולא בגרמנית, שאותה כמעט שכחה. הנישואים הארוכים והמושלחים מאוד שלנו, (ניסוח שללה)... עוררו בה התפעלות והשתוממות, והתעניתנות האם יש עוד הרבה זוגות כמונו בישראל... לדעתה הבחירה שלה בחילם ללא נישואים הייתה נכונה, מפני שקרוב לוודאי לא הייתה שורדת אותן, לאחר שגדלה בבית שלא היה דוגמה טובה למשפחה אהובה.

נכחתי רק בשיעור אחד של אנני-לה, מפני שהומר הלימוד היה קשה ויישן מדי בשביili, והשיעור נועד למשעה רק לאנשים עם רקע בלגייה ובפילוסופיה. למרות זאת ישבתי מרווחת והצחתי להבין בערך על מה מדובר, רק בזאת התקשחות והתשוקה האדירה שללה למד, והוא שיר שקרן ממנה כאשר מישחו הצלחה להבין סוגיה קשה.

כשנפרדנו, שיבחתי את כשרונות ההוראה שללה ואמרתי לה: "את המורה הטובה ביותר שראיתי מימי, מפני שהצלחת לנורום לי להקשיב ולהבין משהו, שלא רציתי ללמידה ושיעם אותי מאוד". התפעلت גם מהסבלנות האינסופית שללה, וההתלהבות שהיא היא עונה על כל שאלה, מנדרנת ומעצבנת ככל שתהייה.

השבחים הביכו אותה, ואני טענה שפשוט לא FAGSHI מורים נפלאים רבים שמלמדים בבודהיזם, ומיד נתנה רשימה ארוכה של מורים טובים ממנה, שהקלקם הגadol יהודים.

הש恸ה הייתה נפלאה, פתוחה ושותפה בלי רגעים מעיקרים, ואישיותה הקורנת של אנני-לה שפעה חמימות ואהבה. התפעלת מהאופן הגלוי בו דיברה על הביעות והחולשות בחברה הטיבטית הגדולה ובמוסדות הלימוד של הבודהיזם הטיבטי. שלא כמו הנזיר היהודי גיא וחלק מקהילת הלומדים הירושלמיים הקבועים – לא הרגישה מאויימת ואף נזדה מידע נוספת על הנושא הכאב של הריגות ממשנית בקרב הינוירים.

11 ימים עם הדלאי לאמה His holiness

המילה "teaching" אינה מתאימה למה שהתרחש בין הדלאי לאמה, הנזירים והקהל האזרחי במקדש הגדול. רוב הזמן הוקדש להקראה מיראה מוטוק ה"למ-רים", (הספר "שלבים בדרך להארה" מאת צונג קאפה) שנ כורכים עבי קרם בטיבטיות, (שתורגם לשולשה כרכים באנגלית) המכילים פחות או יותר את עיקרי הבודהיזם הטיבטי, ורק לעיתים רוחקות נתן להם הדלאי לאמה פירוש משלו.

הנזירים, שכל האירוע התקיים למעןם, מכירים את הספרים האלה היבט, והמטרה של ההתקנות הייתה לאפשר להם לשמעו את הספר בקורס של הדלאי לאמה, וכאשר יחורו אל הספרים במסגרת הלימודים במנזר, יבינו אותן אחרות, ויקבלו אותן דרך הראיה שלו, וזה נקרא "oral transmission". לכן, מי שלא הכרה היבט את המושגים שהופיעו בספרים לא היה מסוגל בכלל לעקוב אחריו הקריאה, וגם מי שהכיר אותן לא הספיק להתעמק ולהבין אותן.

אך בשך שעונות בכל יום לארוך אחד-עשר ימים, חמשת אלפיים איש, נזירים מכל רחבי העולם ומגוון מקומות בעולם, מערביים שוחררי הבודהיזם ומעריצי הדלאי לאמה, (לפניהם תחילת הלימודים ראיינו שלט קטן על קבוצת כרויות ושתיחים באוזו המערביים: "רייצ'ארד גיר ומולוו" אך לא ראיינו אותו שם) סינים מטיאוואן, מאלווזה וארה"ב, ובombן הטיבטיים המקומיים ואלה שאבו במ伙ך מטיבט, הדעות שרק רצוי להינות מזוין של הדלאי לאמה – ישבו בצעיפיות והקשיבו לקריאתו. ככל באו לשאות מוחיזטו, לשמע את קולו, למדוד ולקלב מה שנקרא: "Imprints", והאושר שקרן מהם היו מלבוקים. מהר מאוד הפסיקו לנשות להבין את המתרגם והקשתיי לקהלו של הדלאי לאמה בלי אוניות, מתנדנדת באטיות לנצח המלים כמו צלילי מוסיקה חרישית ונעימה.

סדר היום של הטיצ'ינג היה פחות או יותר קבוע. הבוקר התחליל ב- 8.30 בקריאת פסוקים וברכות ברמקול בלויו הנזירים עד 8.50 בערך, כאשר נכנס הדלאי לאמה לאולם הגדול וכולם לכבודו מצמידים ידיים לחזה וקדים. לאחר שהתיישב במושב המוגבה שלו התישבו כולם, ובמשך כרבע שעה שרנו או דקלמו ברכות לבודה ולשרשת המורדים הגדולים שבאו אחריו. (אחד השירים הזכירים לנו את מנגנית "כל נדרי" של ערב יום כיפור) ליד מיקרופון אחר ישב נזיר בעל קול באס רuum וניהל את השירה, אך לעיתים גם הדלאי לאמה עצמו הפתיע ודקלם במיקרופון הפתוח לידי, השתקף בתמוגות ולפעמים אף זירף במקצת...

תיוור הדלאי לאמה מהו אטגר רציני עברו, כיוון שעורר בו רגשות מורכבים שקשה לתאר ולהסביר במילים, דזוקא משומש שאין שם קסם או משהו מיסטי באישיותו. בכל בוקר נכנס למקדש והתיישב על הדוכן המוגבה והמקופש, סיידר את גלימת הנזירים הפשטה שלו סביב מותני, התאים לעצמו את המיקרופון, והוציא את הספר שמננו קרא מוטוק תיק בד פשט שכל הנזירים נשאים. רוב הזמן הקריאה נעשתה במירירות עצומה וmdi פעם נשמעה כמלמול המתפללים בבית הכנסת. לעומת הסתמים המשפט ב- "בה, בה, בה, או ב-", מה, מה, מה", שהיווה סימן לשומעים לכך שבמקום זהה מופיע פירוש של מורה שהdalai לאמה מדבר עלייו. mdi פעם עבר לקריאה איטית וברורה, או עצר, הסביר את הכתוב ונตอน דוגמאות. לפעמים היה מביך את המקום בספר, ואז היה פונה אל הלאמות הנכבדים שישבו מתחתיו משני צדי הדוכן ושאל: "איפה אנחנו? איבדתי את המקום!" וזכה על עצמו בקהל רם.

שיעור הבוקר היה מתחילה ב- 9.05 ונגמר ב- 11.30 בבדיקה, בשירה ודקלום ברכה קצהה שאחריה הדלאי לאמה היה יוצא, תמיד בצד של המתרגם והמעריבים שהקשיבו לתרגום ברדיו אף-אם. לפניו צעדה שורת

נזרדים מחזיקים במחטה מעלה עשן, זרדים מסורתיים וחבושים ב"כרבולות" צהובות, וכמה אנשי ביטחון חמושים בתת מקלע ליוו את התהלהכה הקטנה.

אך הדלאי לאמה תמיד התרבות מכל המלולים, והיה מרוכז רק בקהל, גופו המגושם והדווי מתנדנד מצד לצד בעליונות, יד אחת מושחת זקופה אל מצחו הרכון במחווה של כבוד, והשניה מונפת בברכה לעבר היושבים. מפעם לפעם היה ניגש ושותאל או מלטרף ראש של מישחו. יום אחד החתבה ונגע ברוחה של החיל הירושדי, שהתרמתה לעמידת דום נוקשה והציג את הרובה בטקסיות בכל פעם שעבר לדזו.

קשה לתאר כמה אנושי ומלא חום ואהבה האיש המופלא הזה, המלים קטנות מלחייב את תחושת האושר שהציף את כל הקהל למראה היכויו. כל מי שראתה אותו חיך, ואחריו שנעלם במדרגות כולם התנהגו אחרת ונראו שמחים ונינוחים.

בכל בוקר חילקו נזירים תורנים לכלום לחם טיבטי ותה מלוחה (פירות תפולות ותה עם המון חמאה מלוחה) מתוך קערות וקנקנים ענקיים, בהפקת הצהרים הוגשו אוורז עם יוקוט או עם התבשיל עדשים ובשיעור של אחרי הצהרים תה מותוק, לקהל שהציד בספלים וקעריות מהבית.

חולקת התה התנהלה בטקס מודרך כشنירן נכס אל האולם מחזק בידי ספל מעל ראשו, פוסף עד למושב הדלאי לאמה, קד ומגניה אותו באטיות לידו, ואחריו נכסים עוד נזירים שהגיעו כוסות תה לאלומות הנכבדים שישבו לידו. רק אז היו התורנים עוברים באולם הגדול ומחלקים תה לכל מי שהייתה לו כוס. ורק אחרי שאלאפי הרושבים באולם ומחרוז לו מלאו את כסותיהם, היו מומרים ברכה כשהם מחייקים את הocus מעל הראש, ולאחר מכן שותים ממנה בדממה ומתרוק במודעות.

בסוף כל יום, עברו נזירים באולם הפנימי בין הנזירים היושבים צפופים מאוד בשיכול רגילים, וחילקו להם כסף: 100 רופיות, וחמש מאות רופיות ביום האחרון.

דווקא ביום היחיד שלא באתי לטיצ'ינגן מפני שהייתי חולה, דיבר הדלאי לאמה על דברים שאין קשורין לשירותו לתורה הבודהיסטית, ואף רשם אותן למני.

בראשית דבריו פנה אל הנזירים ודיבר בגלוי על ההתרופפות בהתנהגות המוסרית במנזרים בדרום. הדור הראשון של המנהיגים הרוחניים שהגיע מטיבט הקפיד מאד בנוסח האתיקה, ואילו עכשו עלה דור חדש של מנהיגים שגדל או נולד בהודו, ואלה אינם מקפידים כל כך על האתיקה המוסרית, וקוררים בדברים שאסור שיקרו.

משמעותם כך החלטת היחיד החשובים להקים ועדת כללית שתטפל בנושא, ובכל מוסד לימודים ומגורי תקום ועדת מיוחדת שתבדוק את המצב במקומו. בעיה נספת היא חוסר השווון בין התארים במוסדות הלימוד והפערים ביניהם, המחייבים את ההנאה הדתית למצוא דרך ליצור אחדות ברמה, כמו שעושים אוניברסיטאות בעולם. (אנגי-לה סירה לנו שזה הגיע למכבש שבו אפשר לקבל תואר גשה – מורה גדול – תמורה תרומה נכבדה למנזר!) חלק מבני התארים האלה מגיעים למערב ומציגים עצםם כמוראים גדולים וכן גורמים נזק למוסדות הלימוד הרציניים.

הדאיא לאמה אמר גם כי נדמה לו לפעמים שיש יותר מדי נזירים ילדים שנקראים טולקו, (ילדים שמהווים בגם גלגול של לאמה גדול) וצריך לדרש מהם משמעת והתקומות לימודיים כמו מכל ילד אחר. (לא רחוק מאתנו בטיצ'ינגן ישב ילד כוה ליד המדריך המבוגר שלו, ומדי פעם שמענו מעל קולות הנזירים את קולו הילדווי צועק את הדקלומים בהלהבהות)

בעניין הנזירות המשתתפות בלימודים הגבוהים אמר הדלאי לאמה כי יש למסד את ההסכמה של הלומדות לתואר גשה להיות מורות או מנהיגות דתיות. כתוכורת הביא את העולם הנוצרי שבו כבר מתרחלים דינונים בניישא הזה, וرأוי שגם הטיבטים יתקדמו בנושא זהה. מכובן שהדבר נגע לכלל הבודהיזם, כדי לחתיעין עם אנשים מדינות שונות ומסורתות שונות, מנהיגים בזוהיסטים מקוריאה, יפן, תאילנד סרילנקה ועוד.

בالمושך ביקר את חילוקת הכספים בחיק מקומות דתית. כאשר הגיעו הפליטים להוזו נתנה להם הממשלת היהודית אדמה ובתיים למוסדות לימודים, והיו בתי המורים ואנשי המנהלה בחלק מהם גدولים ומפוארים מדי, והרי לא לשם כך קיבלו את התמיכה והשתה.

בדרכו עסק בזכור להתאים את השפה הטיבטית לצרכי המאה העשרים ואחד, ולהעшир אותה במונחים טכניים, כי חשוב שהיה נהוג לחתין חינוך טכנולוגי לנוער הטיבטי בשיטה.

פעמים הזכיר את החורה העתידית לטיבט: "כשנזהר נצטרך להחזיר גם את המוסדות להשכלה גבוהה, כי זה העתיד שלנו." נצטרך לשמר על התפתחות הטכנולוגית כשנזהר לטיבט ולכן צריך לפחות אותה עכשין".

ביום הלפני אהרון של הטיצ'ינג נערך טקס השבועה או הנדר לנסות להפרק לבודיסאטווה. כולם כרעו על רגלי אחת וקופלו את الرجل השניה, והזרו על השבועות שהשמי הולאי לאמה עשרות פעמיים.

היה לי קשה מאד להישען זמן כל כך ארוך על איבותו של الرجل המכופפת לאחור והכאב היה ממש בלבתי נסבל. אך כשיישרתי את الرجل הדואבת, תקינו אותו ישראלים מקהילת הולמים הקבושים שישבו מאחורי וסידרו אותה בתנוחה הנכונה. אולי חשבו שלא הבנתי איך לבצע את הכuriaה בגול חוסר ניסיון, ופושט רצוי לעזרותי. רק לפתע שמעתי את המתרגם אומרו: "ועכשו כולם, חוץ מלאה שזה קשה להם מבחינה פיזית צריכים לכrouch ולהישבע..." ואו יכולתי להתיישב על אחורי ולהירגע.

בנושא הסבל והסיגוף בכלל, הטיבטים מאד נינוחים ולא קפודניים, וגם כשמדובר על ה "great compassion" (החמלה), או יותר נכון ההזדהות המוחלטת עם האחר כאילו הוא אנו או אבינו) מציגים תמיד את הצורך לדאג לקודם ולעצמן ורך אחר כך לעזרו לאחרים, ומצהירים לא למת יותר מידי כך שלא ישאר לך עצמן כלום... האופי המתון של הטיבטים מתבטאת גם בהיעדר הנקנות בהתייחסות למזונות ולבדת.

בזמן השבועה עצמה אמר הולאי לאמה, שהמטרה לעוזר לכל היצורים החיים היא גודלה ועצומה וקשה לתפוס אותה, ובוודאי קשה עוד יותר למשש אותה בחיים. لكن צריך להתחילה בקרובי אלינו: המשפחה והחברים, וזה יהיה לא פחות חשוב.

בהפקת הזרים ישתי לידי אף ולפתע הוצפתי ברגשות עזים עד מהنك בגרון. לתחהמתי שמעתי את עצמי אמרת לאפי: "אני כל כך אוהבת אותך!" בכל שלושים וארבע שנים האחרונות נישאינו לא נהנו לבטא רגשי אהבה בדיון, והסתפקנו במכתבים אקראים או בכרטיסי ימי הולדת או ימי נישואים. כמו מרבית בני דורנו הרגשנו נוח יותר לכתוב על אהבה ולא לבטא אותה בדיון, ובדרך כלל נמנענו גם מחיבוקים ונשיקות פומביים מלבד באירועים מיוחדים. דברורים על אהבה ורגשות חיבה נחשבו בעיניינו ממשו מזוויף ומיותר. אף התרגשת מאד ועננה כשהוא מחייך באושר: "אם אני אוהבת אותך!" והסמיק מבוכחה. והרי רק למען הרגע זהה היה כדי לשבת שעת ארכות בשיכול רגילים, בלי משענת לבג!

רוב הזמן המתרגם הكريיא מתוך הספר המקורי לאנגלית, ותרגם את הדלאי לאמה רק בפעמים הנדרות שבחן דיבר ולא קרא, אך לא בזורה מדויקת אלא מעין תזכיר של דבריו. גם צורת הكريיאה שלו לא הקלה על השומעים, מכיוון שבילע את סופי המשפטים והתחלתם, ולפעמים ביטה מילים באנגלית בדרך אחרת מזרורה. למשל אחרי ארבע פעמים שבーン אמר משחו שנשמעו לי כמו "nationally" ולא התאים בכלל למשפט, הבנתי שהחכוון לומר: "...בנוסף לכל אלה לא ישב בהם אותם כמקובל במזרח אלא בתוך הקהיל, מקום בו ראה את הדלאי לאמה. לנוכח הדבר כמעט קולט גם את קולו של הדלאי לאמה הרועם ברמקולים..."

ביום האחרון של הטיצ'ינג אמר הדלאי לאמה לקהיל: "כלכם אתם לשמעו ואני שמח שהעברית לכם כמתנה את ה"למ-רים", אותו עלייכם לתרגל בלי קשר למה שהבנתם ממנו. אתם הורים קיבלתם את העברה שלי מהתרגם, בלי ההערות בטיבתית שקראי, מפני שرك הטקסט הבסיסי מתרגם לאנגלית ולסינית. אך זה יסייע אם תתרגלו רק את הטקסט הבסיסי. לכל אלה שנוטעים כבר מחר אני מאחל דרך צלחה. לאלה שנשארים כאן מחר יהיה יום חופש, ובשביעי לחודש תהייה פוגה לחווים ארכוכים שאורגנה על ידי כל הארגונים הטיבתיים והרעדת ההיאמאלית, וטוב שכולם עשו זאת יחד, כדי להוכיח זמן. גם אני מצטרף עם התפקידות שלג, לא רק למי שנמצא כאן אלא גם לכל אנשי טיבט, וכולם יתפללו יחד. אני אתפצל שאחיה חיים ארכוכים, למרות שקשה לי לפעם לסתור למען עצמי, אך כשאני רוואה את הפנים של הטיבתיים ואני רואה כמה הם תלויים בי..."

לכן עוד לפני שעשיתם את הפוגה, קיבתם מתנה מני (ה"למ-רים") ועכשו אתם צריכים לחת לוי משחו בחורה.

חק מגנוזרים נמצאים במנזרים רק כדי לחיות שם ולא מתוך כונה טהורה, וחיל מקדמים, וייש להם הישגים טובים בiscrim ובהרגול. וכשיש ווכוח (debate) בין האוניברסיטאות, (המוסדות הבודהיסטיים להשכלה גבוהה) הרמה גבוהה ואני מרוצה מאד. אבל צריך לשים לב, לאחרת ההונחה תשפה בינוו בלי שנרגיש. באותו ערב ב- 1959 (כשעוזב את טיבט בדרך להודו) לא ניתן היה להאמין שמדובר להשכלה כאלה יצמחו, וזה עדין לא יؤمن. הכספי שהנזירים קיבלו בטיצ'ינג לא מפיצה על המאמץ שעשו ולכן אם עשו זאת בಗלו – הפסידו..."

אני בטוחה שהדלאי לאמה אמר את הדברים בצורה יותר רהוטה ושלמה, ותיבול את דבריו בהומו, מפני ששמענו את הטיבטים צוחקים בקול מדי פעם. אך המתרגם לא עמד במשימה, ואולי חשב שההתבוחות שלו אין מספיק חשובות לשומעים הזרים.

מי ומני בין הלומדים אנתנו

במשך הימים הארוכים והלא קלים האלה, נוצרה אחوت שומעים בין המערביים לבין עצםם, ובינם ובין השכנים הנזירים שיושבים בצפיפות המצד השני של החלונות הגדולים הפתוחים אל האולם. כמה תלמידים מערביים הכרנו טוב יותר מהלומדים המשותפים בספרייה ובשיעור של אף במכון לדיאלקטיקה בודהיסטית.

גרמניה בלונדינית גבוהה בעלת גוף שרירי ופנים קשוחות, למדה בספריה ואצל הנזירה אנני-לה, ובינוינו לבן עצמנו אותה "הלאה", מפני שהופעתה החיצונית והתנהגותה האסטרטיבית התאימו לסטראירואטיפים השליליים שלנו על הגרמניות.

שם האמיתית היה דוריס, ותמיד נראית בחברת בת זוגה, פינית יפה וудינה בעלת עור שחום ושיער חום. שתיהן מתפרנסות ממאסאים רפואיים בבנקוק ומחלקות את היין - בין עבודה בתאילנד בחוור ולימודים במקלאוד שבহודו באביב ובקייז. הייתה להן דירה בבית הדירות שלנו וכמה פעמים חזרנו אתן בМОונית מהספריה.

לאורך כל תקופה הלימודים בספריה לא התידדנו אתן, מפני שנראו לנו לא נעימות ומסתגרות, אבל בזמן הטיצ'ינג שבו מאחרוניינו והצלהנו להכיר אותן. להפתעתנו גילינו שהן חברות ונדיות, כמעט בכל יום בהפסקת הצהרים חילקו לכל החבורה הישראלית כל מיני מأكلים בריאות שהכינו בעצמן, עשו מאסאים למץ שביקש. הטיפול האישית המיחודה של דוריס ממש הצל את גילה, מותיקות המושבה הישראלית שנפלה ונעה את רגלה, אך לא ותרה על הישיבה בטיצ'ינג.

גם סמנטה, אמריקאית בלונדינית גבוהה ומוחותה בשנות השלושים המאוחדרות שלה, הייתה אחת התלמידות היותריקות בשיעור בספריה. במקלאוד לפחות כבר שבע שנים, ובכל יום הייתה מגיעה מוקדם לשיעור ומבצעת ריטואל קבוע: מסדרת את הפרחים בצדנתה שלל המזבח הקטן שליד מושב המורה, מדיליקה את הנר ליד הפסל הקטן של בודהה, אחר כך מקרבת את קופת ידה הצמודות למצחא, פיה והזה וירدت בהשחתות לריצה שלוש פעמים.

כהרגלי התייחסתי אליה בזלזול וסימנתי אותה כמי שהייתה מעודדת (Cheer Leader) של קבוצת הcadogal האמריקאי בתיכון, אוחזת "פונפון" צבעוניים בידיה וצועקת סיסמאות מטופשות. בהווי החברתי האמריקאי תפקיד המעודדת נחשב יוקרטית מאד, ומסמל הילכה בתולם ושיקות לזרם המרכז של החברה האמריקאית. השבתי כי כאשר התבגרה היפשה משחו שייח'ליף את הניכור והריקנות של החברים הקפיטליסטית הציונית והקרה, וחזרה אותה לימי הנערים המאושרים. ישיבתה המשוכשת במקלאוד נראית לי כדרך לתעל את האנרגיות והפעולות של להדרות בטקסים ובsemblies החיצוניים של הבוהים, מבלי להפניהם את ערכיו העומקים.

אך שעות ארוכות של ישיבה בקרבתה בזמן הטיצ'ינג, הוכיחו לי כי שוב נלכדתי במחשבות שגויות ותוווג שיטוטי. סמנטה רכשה את לבנו בנדרותה, ובחום ובאהבה שהיבעה לכל האנשים מסביבה, ובענין האמיתי בנושאי הלימוד שביטהה.

אמנדה, אוסטרלית מבוגרת (בגילו בערך) וחומרת פנים, שערה קצר מאוד קומתה נמוכה וגופה מוצק, גרה ממש מעבר לקיר הדירה שלנו בבית הדירות אנדי-ניוואס. לאורך כל התקופה שבה למדנו יחד בספריה ואצל אנני-לה, ואפילו בזמן הטיצ'ינג, נשאהה מסגרת ונוקשה ולא נדקה ברוחה הנדריטה והאהבה ששררה בין המערבים, ולמעשה בין כל הלומדים בטיצ'ינג. למרות הצפיפות בה ישבו הורם, שמרה מקום לדידה (דמינוי?) שלא הופעה כלל, והופעה בתקיפות כל מי שניסה להתיישב בו.

בתחללה כעטתי עלייה. היה קשה לשבת מאחוריו גבה ימים שלמים, ולא להבין איך אחרי כל כך הרבה שנים של לימודי אמןדה עדין קשה ומלאת מרירות בהתנהגותה. אבל אז, חשבתי על דברי המורה שלנו גשה סונאם: "אויבך הגודל ביותר הוא המורה הגדול ביותר שלך", ואילצתי את עצמי לחשב שלמעשה היא סובלת, ובמקום לכעוס עליה אני צריכה לחשש אמפטיה והבנה. להפתעתה הטכניתה הזאת, שנראתה לי

צבעה ומלאותית, הצלחה! תוך כדי שינון שרירותי וחסר משמעות של המלים בראשי, השטינו בהדרגה גם התחששות שלו – ולבסוף (אולי בהשפעת השינוי בתוכי) נסקרה גם החומרה של אמנדה, והיה משהו מוקן. ואילו הוביל הبيب בהנחהותה, ביום האחרון הצעה לנו עזורה, ועל פניה המתוחים הופיע מעון חצי חורם קמנני.

בשיעור במכון לדיאלקטיקה בודחיסטי התקרב אפי אל אנשי הקהילה הישראלית במקלאוד, אם כי אני לא בטוחה שהם יסכימו להגדירה שלהם כ"קהילה".

gilah, והותיקה והמבוגרת מכלום, גרה כבר שבע שנים בדירה שכורה ששיפצה יחד עם בעל הבית בבית הדירות בו התגוררנו. אישת קתינה וצנומה, פעולטנית ומלאת מרצ', עיניה סקרניות וחוקרות, שמהה לעזר לאפי ביום הראשון, והתענינה אצל בעל הבית על דירה עברונה.

מלבד השיעור של אני-לה עליו חורה בפעם השלישייה, קיבלה הדראה אישית מלאמה חשוב, אשר הטיל עליה מטלות שונות שמילאו זמנה. אך במרץ הרבה שללה הצלחה גם לתרגם ספריהם של הדלאי לאמה לעברית, ולארגן בירורים של מורים טיבטים השובים בישראל לסימנים קזרים של סופי שבוע או שבוע. בזאת הטיצ'ינג של הדלאי לאמה נקעה את רגלה, ובניחסות אופיינית לה התעלמה בתחילת המכבים, והמשיכה ללכת בירידה ובבעליה התולולה מהדירה שלה למקדש. אבל כאשר הכרינו אותה האcabim נאלצה להיעזר בחברים ישראלים, שימוש נשאו אותה על כפיהם בתחילת, ואחר כך תמכה בה כשדייתה על רגל אחת את הדרך הtololot.

כולם התגייסו לעזרתה: בדאגה לאוכל, לככיסה ולכל הצרכים שלה, שהחשוב ביניהם היה להגיע בכל יום למקדש ולהזור. גם דוריס, המסתה הגרמנית שהייתה גם שכנה שלה, השקיעה הרבה זמן בעיסויים ובמו עינינו ראיינו איך גילה משפרת את הליכתה ואת היציבה שלה בזוכה.

מייל גם היא שיפיצה דירה בביות הדירות שלנו והתגוררה בה כמה שנים, כשהיא חזרת לארץ רק לתקופות קצרות בחורף. קתינה וצנומה מאוד, ראשה קצוץ בסגנון עברי, נראתה כילדת קטנה והסרת ישע. למעשה הייתה בשנותיה מעוליה וספרית יצירתיות והתנדבה בספר את שנותנו כאשר נודע לה כי אף חושק קצת מהשיפה למספרים או סכין הדדים, ואני לא בטוחה שהספריות היהודית יビינו למה אני מתכוונת כשאני אומרת: *תספרות קקרה...*

אחרי שהחילה למדוד בדהארמללה למדה בארץ פיסול, התחילה לעבוד כמעצבת תפואורות, ואחר כך בלילה כמו שנות בלונדון, כשבין בין חורה למקלאוד לתקופות קצרות או ארוכות. עד שהבשיל בה הרצון להתמסר למורי ללימודים, וכמו גיליה עברה להדראה אישית של מורה במטלות ארוכות טווח, שאפשרו לה להפגש אטו לעיתים רוחוקות, כאשר חזר מסעותיו במקומות שונים בעולם.

הפשטה בה קיבלה אותנו, האהבה והשמה שקרנו מעיניה השרו עליינו תחושה מאד נעימה. מייל התייחסה אלינו בלי השדנות או התנסאות, כאלו יומם מגיעים זוג מוגרים סולידיים מישראל, ומצטרפים לקהילה הלומדת והותיקה בדהארמללה...

למדו שם עוד כמה צעירים ישראלים חביבים ונעים מהרנו מקרוב בטיצ'ינג, והלומדים הממושכים והמדיטצייה ניכרו בנינותות ובאהבה שלהם. לפני תחילת הטיצ'ינג דאגו לשומר מקום עבורנו ב"אף

הערביים" ליד המתרגם, בהפסקת הצהרים הביאו מأكلים וממתקים, שמרו על המקום ועל ההצלחות שלנו כשહלכנו, וגילו התחשבות ורצון טוב בישיבה הצפופה במשך שעות ארוכות ולא קלות.

עללי להתודות שבתחיללה לא הרגשת כל כך נוחה במחיצתם, והיה נדמה לי שם חושדים במניינו ושותרים מרחק. אבל תוך כדי הישיבה הממושכת צפיפות במהלך הטיצ'ינג, התמוססו החשודות משני הצדדים, ונוצרה אויריה חמה ונעימה של "שבת אחים גם יחד", עם שיחות מלכ' לב ודינום בנושאי הלימוד.

סיפורן של נימה והנזירה הגרמנית אורסולה

במשך כל הטיצ'ינג ישבה לנוニア אישה טיבטית שהקשיבה לתרגומם האנגלי באוניות, וקרה בספר המתורגם לאנגלית. עם הנזירים דיברה בטיביטית שוטפת, ולפעמים כאשר איבדה את המקום בספר התפקידים בזמן הברכות ביקשה את עוזרם.

הופעתה החיצונית הייתה אצילה ומקובדת. נמוכה ומלאת במקצת, פניה עגולות ורציניות ולעינה משקפיים עגולות, לבושה בשמלת וחולצה טיבטית מסורתית מבד nisi משובה, היא עורה את סקרנותנו. בתחוליה כינוינו אותה בגיןו לבין עצמן: "The Tibetan Lady", והיינו בטוחים שהיא אישה מכובדת ועשירה. אני דמיית אותה כאישה ממשפחה אצולה עתיקה, שהחיןוך המזרחי המשובח שקיבלה הרחיק אותה מהמסורת, ולכנן ישבה בקרב הזרים והזינה לתרגום האנגלי.

לאחר כמה ימים בהם הצין ביל' בושה מעבר לכ�프ה כשהוא מנסה לקרוא את התרגום האנגלי, הציעה לאפי באדיבותך בביבונות לשבת לידי ולקרוא יחד אתה.

לא הבנתי מדוע טיבטית זוקה לתרגום לאנגלית, בשעה שככל הנזירים הטיבטים קוראים מן המקור עבר הدرس. يوم אחד שאלתי אותה מדוע היא צריכה את הנוסח האנגלי. נימה הסבירה שהיא קוראת אנגלית בקהלות והספר כתוב בטיבטית גבורה שאינה דומה לטיבטית המדוברת, עם הרבה מלים בסנסكريט ומילים עתיקות. מדברה הבנו שגם תוכן הספר אינו מוכר לה, ולכנן קשה לה להבין את המקור.

כך המשכנו לשבת יחד ולקרואו, ונוצרה ידידות של היוכם ואדיותם ביל' הרכה שיחות, מפני שבההפקה הייתה חומרת במחריות החוצה, ובסוף היום תמיד נעלמה לפני שהסקנו לשוחת. לידי ישב נזיר שהכיריה, אשר מדי פעם עזר לה למצוא את המקום בספר או הסביר לה מושגים שלא הכירה.

לקראת סוף הטיצ'ינג שאל אףו אם יוכל לראות אותה לבלוֹג, ונימה קבעה אותנו פגישה אחריו הלימודים, במסעדת ביגינת מלון יקר ומהודר הנמצא בדרך התולולה והצהרה המובילת לבית שלנו ולמקום מגורייה. ישבנו בגינה הרפה, הזמננו תה ולבונה ונימה סייפה לנו את סיפור חייה, וביקשה שלא נקטע אותה בשאלות ורתק אחורי שתתגורר תשמע לענות על כלן. פניה היו מתוחות ומרוכזות, כאילו היא נתונה כולה במאםץ עליון למלא משימה מורכבת שעלייה לבצע בשלמות.

הוריה של נימה הגיעו כרוקום מטיבט למקרה בתחילת שנות השישים, והיא אינה יודעת מתי נישאו ואיך הגיעו. כמו פליטים רבים עבדה אמה ביצור עבודות יד טיבטיות, אך חלהנה ונפטרה כאשר נימה הייתה בת שלוש, ואחותה בת שנה. אביה נtan לכל אחת שני רופיות, וחזר ברגל לטיבט.

נימה ואחותה גדלו בבית הספר הטיבטי ליתומים ולילדים שהוריהם לא יכולים להחזיקם. (מוסד שמנחת אהוותה של הדלאי לאמה, שנקרא: T.C.V Tibetan Children Village)

בית הספר מהן את הילדים לערכם טיבים ואוניברסליים, משמש להם כתחלף למשפחה שאינה, ומעניק השכלה מערבית גבוהה. הילדים גרים בביתם קטנים, כארבעים ילדים בבית אחד, בני כל הגילים מן הגן ועד סוף התיכון. הכול מנוקים ומסדריים לעצם את הבית, האגדולים דואגים לקטנים ועזרים להם. התנאים בבית הספר היו מאוד בסיסיים, אך הכול היה הרגשה טובה של שיכות עצמאו, והם היו מאושרים.

כשהייתה בת 10, חלהה אהותה בת השמונה בשחתת. כל ילד בבית הספר יש "ספונסר" איש שותם בהחזקתו ומקבל דיווח שוטף על מצבו. כשנודע לוג' הבריטי שמינין אותן שאחותה חוליה - דאגו מאוד, וביקשו מהנהלת בית הספר שימצאו מישבו במקומם שיידאג לה בזמנן מחלתה.

במקלאוד גאנג הייתה נזירה נגרמנה בשם אורטולא, שהייתה בדירה קטנה בטור מתחם המנזר הגadol של הנזירות, כמו נהג הנזירים המערביים. כאשר אנשי בית הספר פנו אליה בבקשת עזרה בהשגחה על הילדה, הייתה כבר כלה למלצת מהמשרדים.

אורוסולה ביקרה את הילדה החולה בבית החולים, והשגיחה על הטיפול הרפואי בה. הילודות התקשרו אליה וקרוואו לה "סבתא", ולאחר שהאהות הבריריה התחללו לבוא אליה בקביעות, ולבלוטות אתה עם שמונה הכלבים שגידלה. אמר החופשומת וסופי השרבני.

כך עברו הימים, נימה גמרה את הלימודים בהצעתיות יתרה כתלמידת הטובה ביותר בבית הספר, וקיבלה מלגה מלאה ללימודים כלכלת אוניברסיטה נוצריתemdראס שבודרום הודי. גם באוניברסיטה הצתיניה ונבחנה כחברה בוגר הסטודנטים הטיביטיים, ואף ביצעה ממנה להיות הנשיה, אך נימה סירבה מפני שהתקפoid דרש ממשי יותר מרדי זמן.

אחרי הלימודים חזרה למלאוד אגן, ובבה באגודה יידי טיבט של הוודו כדי לגםול להקילה הטיבטית על כל מה שקיבלה. האגודה עסקה בעיקר בחינוך ובسدנאות לבניםאים חברתיים, ונימה הייתה האישה היחידות והצעירה ביותר בצוות. בין השאר תכננו סדנה להניך לא-אליטות, שהدلאי לאמה גילה בה עניין רב, והזמין את הזוג לטבישת. חברי הצוות ביצעו מניה להציג לפניו את תוכנית הסדנה, אך מרוב התרגשות ואלמה דום ולא האזיקה לזרים אם פינה

לאחר "שנת השירות" הזאת הזרה לאוניברסיטה והחילה למלוד לתואר השני, אך אז אובחנה הנזירה אורסולה כחולת אלצהיימר, ונימה החליטה להזור למילאוד ולטפל בה. בשנה הקשה והמתסכלת הזאת למדה הרבה על נופל בחרלי אלצהיימר ועל המחלת מחלת אלצהיימר. ובהמשך גם להתקבר לדוד ולפלוטויהה המתבגרים.

נימה עבדה כמתרגמת לאנגלית של לאמה החוב מארוד, השני בחשיבותו אחר הדלאי לאמה, השתתפה בטיצ'ינג של הדלאי לאמה, ותרגלה ולמהה ככל שיכלה. פעם אפיקלו נסעה לטיצ'ינג בדרום הודו, ואחת הנירות ונערת צעירה ששכבה החקלאות בטיפול ב"סכתא", אורוסלה.

הודות לשנים הארוכות בהן למדה ועשתה מדיטציה וליכולת שלה לשולט במחשבות וברגשות, לא התפתחה מחלת האלצהיימר של אורסולה ב מהירות. הקשר המפורסם היה לה עם הדלי לאמה, שלפעמים תרגמה בשביבלו לגרמנית, חיזק אותה והרגיע אותה. לאחר שהחלתה הביאה אותה נימה לטיצ'ינג שלו, והדלי לאמה זיהה אותה וחיבק אותה, והחלה באכזב על מצחה. מאותו רגע ואילך לא חזרו אצלה תופעות כמו פרונייה, אלימות או ניסיונות לצלם לשווט. והתנהגותה הייתה נוראה ורגועה יותר.

אורוסולה היה בחצר המנזר עם ארבעת הצלבים שעדיין חיים, בקומה השנייה של בית קטן שבנה ליזטמה, ונימה גגה מתחתייה בקומה הראשונה. בזכות הצלבים טוב לה בבית והוא אכן מנסה לצאת, וביליה סוגרים את הדלתם שלה מרחוב.

בדרך כלל מצב רוחה טוב ואין בה רגשות טינה או מרירות, אך לאחרונה החל מצבה להתדרדר, ונימה בקישה מeahת הנזירות ושילמה לצעריה טיביטית שיטפלו בה כאשר עליה יצאת לעניינה, כמו בזמן הטיצ'ינג.

לקראת תחילת שנת הלימודים שהתקרכה, היחילתה נימה להקדיש שנה מהייה לה בת הספר שנutan לה כל כר הרבה, והגישה מועמדות להוראת כלכלה בתיכון. בהמשך המסע כתבה לנו שהתקבלה, והתחלתה ללמד שם. לאחר השנה הזאת, רצתה לנסוע לארה"ב וללמוד עבודה סוציאלית או ניהול משאבי אנוש, לתואר שני או שלישי. בנושא זהה רמנה לנו בעדינות, שתשתמשה לקבל עיטה ועזרה.

לש machtanu, בת דודה של אף מכנהנֶת כפרופסור לעובודה סוציאלית באנגליה, ויש לה הרבה קשרים בעולם. סיכמנו שתשלח קורות חיים ומכתב המספר על חייה המזוהים ועל מטרותיה, ואנחנו נעביר את החומר אליה ונמליץ לה לעוזר. נימה לא רצתה סתם למלוד כדי להתקדם בקריירה שלה, אלא לעזר לבני עמה ולתרום לרווחתם. אך היה חשוב לה להיות עצמאית ולא להישען על חסדי אחרים, ולשם כך רצתה בתואר.

השיטה קלחה ועבירה לנושא הבוגרים הטיבטי והמוסורתי, ונימה סיירה על הרצון הגדול שהתעורר בה להכיר יותר טוב את התרבות העתיקה, ומצד שני לא לונוח את העיסוק בקהילה ובחברה.

ニימה התעניינה ביהדות ובישראל, ובמה שקרה בינו לבין הפלשינאים, ושאלתה על השפעת השירותים בצבא על תופעות שראתה אצל צעירים ישראלים בהאגסו ובדהארמהקוט, שנראו לה תמותות ובלוי מובנות, ואנחנו השתULDנו בספר ולהסביר את מרכיבות המצב בארץ.

סיפרנו על הפעולות שלנו בארגוני שלום וזכויות אדם כמו "שביל והב" ו"מחסום וווטצי", ואף ספר איך הגיעו לידיים ועל ההשפעה שלו על חייו.

כשנפרדנו, סיכמנו שתשלח אלינו אי-מייל עם קורות חייה, ותציג מכתב קצר המספר על עצמה ועל מטרותיה. עברו כמה ימים ולא קיבלנו ממנו דבר. מכיוון שלא השירה לנו כתובות דואר אלקטרוניו שלה חששנו שהקשר בינוינו יתנתך, וביום האחרון לשוחחנו במקלוד נכנסנו למזר וhipsnu אותה.

הניסיונות שלה זכו כמעט אגלאית, היוו אלינו ביחסנות ולא הבינו בתחללה את מי אנחנו מהפשים. אך למשמע השם: אורתסולה, או רפואה פנים והן הובילו אותנו לבית קתן דו-קומתי שנמצא באחת מפינות הצר המזרע הענקית. אחת הנזירות קראה: "ニימה טצאא!", ומהදלת של הממשלה יצאה נימה שהתרגשתה ושמחה מאד לראותנו, ומיד חזינה אותנו להיכנס.

ביתה הוא חדר גדול ומרוחה, נקי מאוד ומעוצב בפשטות ובטעם טוב. על הקירות תמונות גדולות של הדלאי לאמה ו"טאנקוט" מסורתיות, מיטה גדולה עמוסת כריות צבעוניות ולידה שולחן גדול, ומטבחון זעיר צמוד מאחוריו פתח מוסה בילון כמנג המקום.

ニימה כיבדה אותנו בקפה וביקוויטים אך שיחתנו הופרעה מדי פעמיים כשהייתה לטלפון הנידי שלה, או דיברה עם אורתסולה שיצאה למרפסת מעלה. נימה אמרה כי רצוי שלא נפגש אתה כדי שלא תיכנס למתח מיותר, והסבירה כי פרציפם ודים ממוחדים ומלבלים אותה. אך על המדף בחזרה של נימה היו תמונות שלה, אישת בעלת גוף גדול ומגושם, מהყית באושור אל המצלמה.

כשעמדנו לצאת, בקשה נימה לבוא אלינו ולהיפגש איתה עוד פעם בערב. נראה שהיא לנו שכבר דיברנו על כל הדברים החשובים, ולא הבנו לשם מה בקשה עוד פגישה.

כשבאה בעבר הביאה לנו מתנות: שתי מלאות, מחרוזות תפילה בודהיסטיות, שני חוטים ירוקים מבוכרים מן הטיצ'ינג הקודם של הדלאי לאמה, (שאותם קשרה על צוארכנו, ואנחנו הכרכנו סביב היד ולא הורדנו עד

שהתבלו ונקראו) ושquit קטנה עם גורגרים מתוקים חוממים שגם הם מקודשים על ידי הדלאי לאמה ונחשבים כבעלי סגולת רפואי. נימה הסבירה איך משתמשים במלאות ובגורגרים, ותיראה ברצינות רבה את סגולותיהם המיוודאות, כאלו אינה בעלת תואר שני בכלל מאוניברסיטה מכובדת בהodo.

נימה נראתה נוכחה ומתחה, והסבירה שיש כמה דברים חשובים שלא סירה לנו בפגישה הראשונה, והיא מרגישה שעליה לגלותם כדי להשלים את הספר.

הייון של נימה ואחותה בחברת אורותולה לא היו קלים. משך כל השנים בהן למדו בבית הספר ואחר כך באוניברסיטה, התיחסה אליהן בקפדיות ובחומרה ולא ביטאה כל פיקון רגשי אהבה. הן סבלו מאוד מפני שהטיביטים מבטאים אהבה באותה טבעיות בה הם נושמים, ובבית הספר חיבקו ונישקו אותן כל הזמן.

הילדות עזרו לה בטיפול בכלבים ובניהול הבית, ולא קיבלו ממש ממנה שום עזרה כספית. בעיקר בלט הדבר כשהלמדו באוניברסיטה. לפני כל חופשה נימה הייתה צריכה לכתוב אליה, לשאול אם תוכל לבוא אליה לחופש, ולהזכיר לתשובה ממנה כדי לדעת אם היא יכולה להושאר הביתה.

המלה לא הספיקה מעבר לצרכים המינימליים, והן היו זוכות לתוספת כדי שלא ייאלצו לנסוע ימים ארוכים במהלך הצלילה הצפופה ברכבת, או כדי לצאת עם חברותיהן שחשבו שהן בכל עשרות, מפני ש"אמיצה אותן נזירה מערבית...".

אהותה בבקשתה עזרה מן התומכים הבריטיים שלהן, והם שלחו לכל אחת מהן 8000 רופיות (כ-800 שקלים) שהגיעו לפיקודן אל אורותולה. כאשר אהותה בבקשתה לקבל סכום קטן המכփ זהה, נעסה אליה אורותולה ויסרבה, מכיוון שלדעתה לא תדע לשמר על הכספי ותובזנו אותו על שטויות. כאשר המשיכה האותה לדריש את הכספי, אמרה אורותולה שם אין היא סומכת עלייה, תתקבב ותפתח לה החשבון שלו. האותה, צעריה דעתנית ובוטה עצמה, לא היססה להתעמת עם אורותולה, ופתחה לעצמה החשבון בבנק. אך נימה חשבה שאין זה ראוי לצאת נגד האישה שנחשבה כסבתם וגידלה אותן, והאמינה כי יש סיבות הנעלומות מהן להנתגוגותה של אורותולה.

היחסים בין האותה ואורותולה התזדררו. בכל פעם שהנזירה הייתה מעירה לאחות על התנהגותה, הייתה עונה לה ברוגז, ואז הייתה מתחילה בינהין מריבה. לבסוף נתקה אהותה את הקשרים עם אורותולה, והדלה לבוא אליה לחופשתה.

כיוון שלא רצתה לריב עם אורותולה, וגם לא הרגישה צורך דוחוף להוציא את הכספי, השAIRה נימה אצל את הכספי. אך כעבור זמן מה בקישה בכל צום קטן, ואז אמרה לה אורותולה שהיא יכולה לפתחו לעצמה החשבון, ולהעביר לשם את 800 הרופיות הללו. נימה ניסתה להסביר שיש לה 8000 ולא 800 רופיות, אבל אורותולה חזרה על המספר הזה: 800, ולא שינתה את דעתה. נימה לא הבינה מה קורה, אך לא האמינה שאורותולה רצתה לקחת את הכספי לעצמה, כי הייתה אדם נדיב בדרך כלל, ולא הייתה זוכקה לכף כל. לכן השלימה עם המצב והמשיכה בקשר עם אורותולה.

לא עבר זמן ארוך, ואורותולה אובחנה כחולת אלצהיימר בעקבות תופעות שעוררו את תשומת הלב בקרב הסובבים אותה. התנהגותה המוזרה בקשר לכף הייתה ככל הנראה אחד הסימנים המקדימים למחלת. נימה כבר למדה לתוואר השני, אך חזרה למקרה לשילושה חדשניים רק כדי לטפל באורותולה, שגם כחולת הייתה קשה, מיריה וכענסנית.

לאחר שסיימה את התואר השני חזרה למנזור, והחליטה להקים שנה מהייה לטיפול באורותולה. מצבי רוחה בלתי צפויים, תגובות תוקפניות, פראניות, כל אלה ליוו את הטיפול ולמדו את נימה הרבה על המחלת.

במהלך הטיפול הבינה כי עליה להיות סבלנית ולקבל את החוללה כפי שהיא, ולא לנסתות לשנות אותה. לפחות נרגעו הדברים, ואחרי שאורסולה ראתה את הדלאי לאמה הפכה יותר שלוה, והיה קל יותר לטפל בה.

יום אחד מצאה נימה פיסת נייר בהדרה של אורה שעליה היה כתוב באנגלית: "אף אחד לא מшиб לי מלבד הכלבים שלי". היגלי זהה וצעז אותה מאוד, עכשוו הבינה עד כמה קשים ומרימים היו החיים של הנזירה, ואיך השפיעו על התנהגותה הקרה והנוקשה. הפתק נכתב באנגלית ונימה ידעה שנועד לה, מאחר שלא קראה גרמנית, שפת האם של אורה.

על פי הבודהיזם הטיבטי, גם מי שעושה לך רע הוא המורה האגדול שלך, מפני שהוא נותן לך הودנות לתרגל סובלנות, ולמד אותך על הסבל והטעות בהם הוא חי. אורה שולחה לימדה את נימה כה הרבה על הסבל שלו...

ニימה הגיעה לסוף הסיפור והשתתקה, המתיחות בפנים התפוגגה ונראתה שוחקל לה. הסיפור המושלם ע"ל חסמים אידיליים בין נזירה גרמניה רחומה ושתי ילדות טיבטיות יתומות, שהציגה בפנינו קודם קודם הפריע לה. היושרה שלה לא נתנה לה להיפרד מתנו מבלי שנדע את האמת, גם אם לא הייתה נעימה. התgetAsנו והתפעלו מהנכונות שלה לפתח הכל ולספר גם על הדברים הקשיים.

הנזיר הטיבטי שיבש ליד נימה בטיצ'ינג ועזר לה הוא בן אחיו של לאמה זופה רינפוצ'ה הנודעת המשרתת במנזר בסינגפור והגיעה במיוחד לטיצ'ינג. משום מה ישב לידה ולא בתוך האולם עם כל הנזירים, ונימה נזורה בו בסוגיות שללא הבינה ורק התמידה. הנזיר התארח במסוד לילמודים בודהסים בדאהרמ-קוט, ולא אבא כל כך את האוכל המערבי שאכלו שם. וום אחד שאל אם היא יוזעת להכין "טאנטוק" - מרק טיבטי מiouה עם אטריות רחבות, ונימה שמה לאראה אותן לארוחה טיבטית ביתית אמיתי.

אחרי הארוחה הצטרכָה אליה לקניית טי-שירט חדשה וחולצות טיבטיות מסורתיות חדשות לכבוד יום ההולדת של הדלאי לאמה לשולשה פלייטים טיבטים גלמודים שנייה התקשרה אליה.

יום אחד נתקלה נימה בזקן שישב על המדרגות בכניסה לבניין המרכז לעוזה ורוחה של הטיבטים החופשיים במקלאוד וסובב בגלגול תפילות. כאשר קם והלך בצלילה שלאה מה קרה לו, והזקן סייר שעומדים לכרות לו את הרגלי. נימה התרגשה מהסיפור וכתבה לידייה טיבטיבת שלה, אהות בבית חולים חדש ומצד' בצ'אנדיג'ה, (העיר המודרנית שהודוים בנו כדי להוריד את הלוחץ מעל דלהי) שעזרה לו להגיע לטיפול. כתוצאה לכך רגלו לא נקטעה והוא הולך על שתי רגליו.

הזקן הפגיש אותה עם שתי נשים בודדות בעומון הפליטים. האחת אנסה על גבול טיבט חיה בעומון בלבד, וכנראה כבר לא תחתון. השניה ננטשה על ידי בעלה, נכסה אחר בר להרין, יללה בן, ונשאה לבדה.

התוגשנו מאד, ואף נדבק ברוחה הנדיבות של נימה, הוציא כסף מן הארנק ונתן לנימה כדי שתיתן לאנשים האלה.

נפרדו בנשיקות והבטחות לכתב ולהמשיך בקשר, כאשרנו מודים לה על הסיפור המרתך והמאלה, ונימה מודה לנו על העוזה שעוזר לנו, ואף לא ידענו אם נצילה לחתת אותה.

דאנדופ: "לוחם החירות" המזוייף

שלא כמו הטיבטים הנחמדים והישרים שפגשנו בדרך כלל, דאנדופ היה הראשון והיחיד שאזעב אותן.

על מרפסת המסעדה האיטלקית של אדי, אחת המסעדות הפופולריות במקלאוד גאנג', ישבו בשולחן לידינו כמה אנשים שנראו טיבטים, אך שוחחו בשפה שלא נשמעה טיבטית. כאשר ארי, הхран בתלי נלהא שכמותו, שאל אותו באיזה שפה הם מדברים, אמרו כי זאת סינית, מאחר שני הגברים היו טיבטים שהגיעו מכאן, ואילו הבחורה טיוואנית שכມון לא ידעה טיבטית.

andanof, הצער הצענים והגבוה שענה לאפי, דיבר אנגלית טוביה למדוי ומספר שהגענו לפניהם שבושע ברגל מטיבט, אחרי שייצא באוף לא חוקי כמובן. לדבריו, לא היה לו מעדר של פליט הנitin בהודו לכל טיבטי הרוצה בכאן, מפני שהעתה לחזור לטיבט בקרוב.andanof למד תרבויות אוניברסיטה של לאסהה, ופרסם מגזין על פגיעות של השלטון הסיני בסטודנטים טיבטים בטיבט.

כשהקנוו אותו קצת יותר, הסביר שלמעשה עדין לא פרסם, מפני שהמגן הכתובangan' ובסינית מתאר את הזועות המבוצעות בטיבט וכמובן שאינו זוקי. לכן חשב לפרסם אותו באינטראנט, וכך לא רק רקס בעולם אלא גם בני העם הסיני יכולו לקרואו, וידעו מה מעולל השלטון שלהם לטיבטים. כדי לבצע את תוכנוו ביקש את עורתנו, ומכוון שהנושא נשמע מעניין, השיבו שאלות נכל לעורו לו דרך אגדות לדורי טיבט בישראל.

andanof הגיעו לפגישה אתנו בקפה האינטראנט החביב עליוו במקלאודangan', עם כל החומר שכתב באנגלית. כמובן שלא יכולנו לקרוא הכל, אך מהצצה בכותרות התרשמו כי זה יכול להיות מעניין: ראיונות עם סטודנטים טיבטים שיפורו על דבריהם שקרו להם כתוצאה מהפיגיות השלטונות הסינים. ממש הכל היה שמור על דיסקיטים, אך מהר מאד למדנו שאין אפשרות להעלותם למחשב, מפני שנכתבו בשיטה שאינה מתאימה למחשבים במערב.

לבקשנו כתובandanof מכתב באנגלית בו תיאר את עצמו, אך למרות שפע המלים הנמלצות והגבוהות ואולי בגלן, אי אפשר היה להבין דבר מותכו. אף עיבד ושיפץ את המכתב, אך אז ראיינו שאין כמו מספיק פרטם ביוגרפיים ותאור של המגן. קבענו עוד גישה, והפעם הביא מכתב מפורט יותר. ושוב בגלל האנגלית המוזרה והבלתי מובנת נאלץ/api לשכנע רבה בעיבודו, עד שלבסוף הגיע לנוסתה אותן העברנו לחבר בארץ המידע עם ראש האגודה.

הספר שלו נשען שונה.andanof לא דבר מספיק ברורה, ולא תמיד הבין את שאלותינו. טיבטה למד לדבר מאמן, אך לא ידע לקרוא ולכתוב. כמובן שבבית הספר הכספי לשולטון הסיני לא לומדים טיבטי, וגם באוניברסיטה לומדים הכל בסינית.

כששאלנו אותו איך אפשר ללמוד תרבות טיבטית בלי לדעת לקרוא טיבטית, אמר שלמד באוניברסיטה, וכשהיה צריך לקרוא כתבים טיבטים ללח אוטם הביתה. גם זה לא נראה סביר במדינה המדاكت את התרבות הלאומית של המיעוטים בתוכה. אך בתחילת נטינו ליחס את הקשיים האלה לקשיי התקשרותו בינו.

אפי חשבandanof שהוא מרגל סיני, ואני החשתי שהפעם, שלא כרגע, הדמיון שלו עובד שעotta נספות... אך גם אני הרגשתי שימושו בספר שלו אינו מתאים. בעיקר היה מוזר שלא פנה אל הרשות הטיבטיות המקומיות והזדקק דוקא לעורנו. לטיבטים יש מוסדות עורה, חינוך ותרבות מאורגנים ומוסדרים, ובנין אחר אינטרנט אינה מושימה קשה כל כך.

שלא כמו הטיבטים במקלאודangan' שבו בהמונייהם לטיצ'ינג, לא הגיעandanof למועדן אף על פי שהוא מיום אחד סומן כשמור לפלייטים טריים ומקרים שהגיעו מטיבט. לפגישה שקבענו אותו ועם רן, נציג אגדות יידי טיבט בישראל שישב לידינו בטיצ'ינג, לא הופיע. למחרת נתקלנו בו ברחוב והוא סיפר שהייתה חוליה ולכך לא הגיע, וכן היה גם בפגישה הבאה שנקבעה מוחרם למועד גדול בסוף יום הלימודים.

בפעם הבאה שפגשנו אותו באקראי, טען שהיה במקום בזמן ולא ראה אותנו. לאחר שבתווך הקהל האגדל היו המערבים מיעוט קטן, וביניהם בלט אף מאד בשיעור ובזען הלבנים שלו, התירוץ שלו נשמע לנו שקורן מדי.

מתוסכלים אמרנו לו שנמאס לנו, ולא נוכל לעזור לו יותר. דאנדוף נעלב וכעס על שאיןנו מאמינים לדבריו ורוצחים אישור נספף. לא ויתרנו, והסבירנו שבלי אגדות יידי טיבט לא נעזר לו, מפני שאנחנו לא יכולים לשפט את איות החומר שלו.

חווש אחר כך היינו בללאך, ונסענו לפסטיבל ריקודי המסכות של הגויריים בכפר קטן במרחק כשעה וחצי מלה. בהפסקת הザרים שוטטו בין הדוכנים והאוולים, ליד דוכן קטן של כסינו הבזק הטיבטיים המסורתיים ראיינו לתהמתנו את "ידידנו לוחם החורות" דאנדוף, עומד ומוכר שם "מומואים" להמוניים הרובים שהתגודדו סביב הדוכן...

ברכנו אותו לשולם והוא חיך מבוכחה והתהמק משיחה אתנו, ואולי זה היה בכלל העומס הגדול על הדוכן שלו... גם אנחנו לא הרשגנו נותה, אם כי לא הופתענו במיוחד למצואו אותו עובד בהודו, ולא חזר לטיבט ומשיך להילחם שם למען בני עמו....

דיאנון המונסון ופרידה מאקלאוד

השבוע האחרון במקלאוד היה עגום: כלו ימים מעוניינים וגשם חזק, ובשלושת הימים לפני שעזובנו – ירד מטר שוטף וספיר מאד כמעט בלי הפסקה. דוקא ביום ההולדת של הולא לאמא ירד הגשם הסוחף בויותר, ולહוקות הריקודים (מאזררי טיבט השוניים) שהתקבנו משך כל החודש האחרון להופעה יצאו לגשם לבושים בגדיהם היפים וההגייגים שכמובן נרטבו לחולותין.

בגלל הגשם נשארנו בבית כל הבוקר ורק מאוחר יותר, כשהבנו שהगשם לא עמד להיפסק יצאנו לעיר לסתורים. הרחובות התקוללים היו מכוסים ברדמיים שצפים שלא היה لأن לברו מהם, אנחנו נרטבנו לגמרי: הגשם חזר מבעד למעילי הגשם הדקים שלנו, דרכ' המטריה הקטנה והדרקה, ונכנס לנגלי ההליכה המפוארות שלנו. היינו כל כך רטובים, עד שהחלנו ללכת הביתה ולהיבש את עצמנו ואת הבגדים. אחר כך התיאשתנו למגרי ואיבדתי רצון לצאת. הרגשתי כלואה בבית כמו במצרים לידעתי נצא לחופשי.

זו הייתה הפעם הראשונה, ולצערנו לא האחרונה, שבה מג אוויר רטוב דרדר את מצב רוחי עד דיאנון. אפילו הקור בדאגלינג ובסיקים, והלהות והחום שהגיע עד 44 מעלות צלסיוס בשיאו בוראנגי, לא הפכו לי כמעט לתפקיד ולייהנות. כשההה קר מאד לבשתי בגדים חמימים וכיסיתי את אוזני הרגישות, בחום השתדלנו לצאת מוקדם בבוקר או אחרי הザרים, ולא ללכת ברגל בשעות הザרים.

אך הדלים הענקיים שנשפכו בעלי הפסקה ימים שלמים, הרטיבות החודרת אל העצמות ומשaira את הבגדים והנעלים רטובים גם בתוך החדר היבש ימים רבים, השמיים האפורים והקודרים – כל אלה עוררו בי תחושה שהמצב הזה נמשך כבר שנים ואין שום סימן שאי פעם יגמר...

הרעיון לבrho מהגשמי האלה הוא שדוחף אותי לעזוב את מקלאוד, בעוד שאפי' שלא סבל כמוני, היה מוכן להchner קצת לחידוש הלימודים ולסיים את הקורס שלמד אצל אני. לשבהו ייאמר שהבין את מצוקתי ולא נטר לי, גם כאשר פגשנו חברים שנשארו לטיצ'ינייג השני של הדלאי לאמא בסוף يول', שמספרו כי דוקא אז דבר הרבה והסביר ולמד יותר מאשר במפגש בו נכחנו.

למהחרת יום ההולדת של הדלאי לאמה נחלש הגשם וירד רק לפרקם. כאשר הגענו למועד הסתיימו התפילות וכולם הסתדרו בשתי שורות מקבילות במרכזו הרחבה בדרך לשער הארמון. בקהל נראו טיבטים כפריים פשוטים, פניהם כהות ומוקטנות מן המשמש, בגדיהם גסים ואפורים, שהגיעו מטיבט לכבוד הטיעינג.

צלילי הצוצרות נשמעו ומקצת הרחבה ליד המקדש נכנסו נזירים עם עטויי "כרבולות" צהובות ואחריהם הדלאי לאמה, שהתיישב על כסא מושט ומוגבה, וסבבו לאמתו ונזירים מכובדים. על הרחבה שמעליה נמתחת אג ברונצ' צהוב ומקשט, הופיעו שני נשים בתוך תחפושת "snow lion" צבעונית, דהרו והתפללו במימונות, ליד רקון בתלבושת מורה של יצור שער.

אחריהם הופיעו להקות ריקודים שררו ורקדו בהתלהבות. כל הזמן טפטף גשם, אך הצופים לא נרתעו,פתחו מתריות והמשיכו למוחא כפיים וلهריע לחרביהם המופיעים. לבסוף יצאה שורה ארוכה של אנשים ונשים בגדים מסורתיים האגיים, נושאים מנחות שונות: שקי קמה, קופסאות מתוקים, קישוטים טיבטים מסוגנים מכסף ומעץ, פסלים קטנים, ספרי קודש קרוכים בעיטיפות بد האגיות, ועוד ועוד. כולם הלכו אל הארמון ונכנסו לתוכו.

התהרותות יכולה נשאה אופי שלל חגגה עממית פולקלורייסטית מלאה עליונות, שלא כמו הטיעינג או התפילה לחחי הדלאי לאמה שהיו שקטות ורציניות.

ואז, מלואה בתרומת הצוצרות ובשיירה מכובדת של נזירים חוביי "כרבולות" צהובות ונושאי אגדות זרים ומהחותן מעלות עשן יצא הדלאי לאמה. כרגלי חירך וזרה, ויצא מדי פעם מתוך המטריה הגדולה שהגנה עליו מהגשם, להוציא יד וללטוף אנשים שעמדו בשני הצדדים. לפעת ניגש אל תירת שעמدة בצד, לחץ את ידה ושותח אותה ארוכות. אחרי שעבר ראיתי אותה, המומה ושקטה, מוקפת באנשים שרצו לדעת מה אמר לה ומדוע עצר דזוקא לידי.

הימים האחרונים במקלאוד היו עצובים וכל דבר שעשינו היה "בפעם האחרונה" ...

נפרדנו מהמסעדות האהובות علينا, משbill העפר המתפלל בין העצים בעיר הקטן שבו הלכנו מהעיר לדירה, מארוחות הבוקר הנפלאות מול הנוף המורחיב, מהרכלים היידוטיים בשוק שבמשך הזמן הכירו אותנו, משכנינו הטיבטים שככל פגישה על השביל חייכו ובירכו אותנו ב"טאשי דלק" המסורתית.

היינו עצובים אך ידענו שעליינו לעזוב, דזוקא מגל כל מה שקיבلونו במקלאוד. לא רצינו להיאחז במקום האהוב כל כך ולהיצמד אליו, או בניסוחו שליל: "לשבת בלי לזו עד שקורין עכבייש ייטו סביבנו". התקופה הארוכה שלנו במקלאוד השפיעה علينا מאוד, יותר ממה שיכלנו להבין באותו זמן. אך משחו דף אותנו, בעיקר אותו, לקחת שוב את מקל הנדורים ולצאת לזרך.

פרק שישי - במרומי ההימליה: מנאי ולדאך

مسע לאורך הנהר הסוער

הדרך למנאי הייתה סgorה בגלל הגשםים העזים והשיטפונות, בשל כך החלטו לנסוע בתחבורת הציבורית עד מאנדי, מרחק שיש שעות ממלואוד, ומשם בג'יפ לשני מזרים בזהביסטים ליד אגם מוקדש שבאחד מהן נתארה. קיבלנו הנחיות מדויקות ממחברים יהודאים במלואוד שכבר היו שם, וגם מניהה, שהתרגשה מאוד לשימוש שאחננו נועסים למקום הקדוש. חשבנו להישאר שם כמה ימים עד שהגשםים יירגעו. אני הששתי שבגלל מג האויר הגרווע נירה נגורים במנור בתנאי גורויים בסיטיים, בלי שנוכל להתגלה בפינויים כלשהם. אך כיון שבחרנו להגיע ללדאך דרך מנאי ולא דרך קשمير, לא נותרה בידינו ברירה וקיוויתי שהטטיביטים החביבים יפתחו אותנושוב לטובות.

מוקדם בבוקר עליינו על האוטובוס למאנדי אך להפתעתנו הרכטיטן אמר שהאוטובוס ממשיך אחרי מאנדי עד למנאי. לмерאה ספקנותנו חזר וטען בביטחון, שהדרך למנאי כבר פתחה. לרגע התלבטנו, אך מיד החלתו להמשיך עד למנאי, שהרין אין לדעת מתי שבוי תיסגר הדרך ולכמזה זמן. כך היפה נשעה שהייתה אמרה להימשך שש שעות לנסעה מפרקת של 11 שעות כמעט בליל הפסקה באוטובוס צ'יבורי, מבלי שנתכנן או נתכוון לכך. במקום לשוהות במנור בזיהיסטי שקט רחוק מהבלוי החיים, מצאו את עצמנו במרכזי נופש הדונייטי מוקפים ביישראים הולמים - מעשנים, שותים ומבלים במסיבות טראנס קולניות....

הנהר שלווה אותנו כל הדרך מאנדי געש וצחצח, גלים גבוהים ומעובלות ההרוממו והסתחררו במים הסוערים. הקוץ הלבן של הגלים שהתרסקו על הסלעים והגדה הבוהיק מעל המים האפורים. מעבר הנהר התרכוממו הרים גבוהים ותלולים, מיווערים בצפיפות. הצבע הירוק כיסה כל פיסת אדמה, אפילו הסלעים הענקיים היו מכוסים בשיחים ירוקים.

מג האויר היה חמ ובahir ולמרות הצפיפות והדוחק היה די נעים לנסוע באוטובוס. רק האחוריים שלנו היו מאובנים מהшибה הממושכת על מושבי המתכת הנוקשים, שאוותם אפילו כריש היישבה המופלאות שתפרו לנו לטיצ'ינג במלואוד לא הצלחו לךך.

לאחר כעשר שעות, במרקח שבעה קילומטרים ממנאי, ראיינו לפניינו את הנהר זורם בעוצמה, חזקה את החביש וקוטע אותו. מאחוריו נראה טור מוניות ואוטו-ריקשות ולידן נהגים המכחים לנוסעים מן הצד השני. האוטובוס עצר והרכטיטן הדיע לנו שאחננו ריקדים לרדת ולקחת את ההפכים שלנו ולכלת חמישים מטר על קטע כביש צר (כשלושים סנטימטרים) שנתרה שלם, עד מקום שבו הכביש ממשיך, ומשם להמשיך באוטו-ריקשה או מונית לעיר.

עכשו הבנתי מדוע נאמר לנו בסוכניות הנסיעות שאפשר לנסוע למנאי: אוטובוסים פרטימיים אינם נהגים להזמין את נוסעיםם לסחוב את מטלטליהם בעצם בשביל צד מעל הנהר סוער....

עמדנו יגעים מהnesiaה ומובללים מהמשימה המפחידה, אך לפטע צין לידיינו הנה אוטו-ריקשה פעלהני והציג לעזר בסחיבת התרמיליים אם ניקח אותו לנסעה למנאי. וכך צעdenו בתהלהכה קתנה ואיטהית: אני עם שני התרמיליים הקטניים, (שאחד מהם הכל את המכחב) כריש היישבה ושicket האוכל, אף עם אחד התרמיליים הגדולים והנהג עם השני, עוברים במעבר הצר כשהם גועשים מתחתיינו ואני מדמיינת בכעטה איך אני מהליקה למים הסוערים....

אוחבים אפיו תרמילאים צעקנויים...

להפתעתנו התגלתה מנהלי היינה, מעוז התרמיליאים המשענים בצפון מערב הדרום, מקום נעים למד'. הרחוב הראשי המrosso התפתח על מדרון תלול שהתרומם מעל הנהר. הנויות בגדים, תיקים, וזכורות לתהיריות, מסעדות עם שלטים בעברית ומאלים ישראלים טיפוסיים, ("פלאפל יהודיה המקורי מגואה") עשרות משדרי נסיעות, החלפת כסף ואינטernet, מספרות ומכוני יופי המכרים על עצם בעברית עם המלצות חמות, וכמוון מלונות וגسطהאוזים למכבר – כל אלה השתרעו לאורך הרחוב בדילולות. הוותם לבביש הרחוב והחללים בין התנויות לא הייתה שם אווירת "מלכותת תיירים" כמו בפלולים שבגואה למשל, שבה כל הבתים ניצבים צפופים ברחוב מיושר דhos.

אך במנאי לא מצאנו אפיו חנות ספרים אחת, גם לא במנאי החדש, הגולה יותר. כאן עוברים תיירים לפני או אחריו טריים או נסיעות לעמק ספייטי וללאדאק, ואחרים באם לעשן ולבלוות במסיבות טראנס עליזות. הרחובות היו מלאים ישראלים, ואחרי ההינדיות (ואולי לפניה!) – עברית הייתה השפה המדוברת במנאי היינה.

אמנם לא מצאנו את המلون שחברים במקלאוד המליצו עליון, אך בדרך פלאית נחתנו על מלון שנראה כפריט ארכיאולוגי שנשאר משומר היטב משנות הארבעים. בניין גדול מעצם ולבנים בסגנון הראג' (השלטון הבריטי), שלדר הגודל שלו היה מזרוף הדר קטן יותר שכלו ארונות ענקים מעץ כבד. לשירותים הגודלים מאוד הייתה רצפת ביטון גסה, ועל הקיר היה אפיו מערכן לחצנים ומספרקים חמליים שאחד מהם נועד לкриאה למשרתים... החדרים פנו אל מרפסת מרוחת מכוסה בגג עץ מעוטר שהשקייה אל גינה ירוקה משובצת בפרחים צבעוניים ומוקפת עצים ושיחים. מולו נשקף ההר הירוק שמאחוריו התנשאו פסגות מושלגות ומתחתיו נמהה העמק על שדותיו היירוקים.

את הפסטורליה המסוגנת הזאת פגמו ריח טחוב של עץ רוטוב, ריצפה שחלקה היה עשוי מפח והריעשה כאשר קמתי לשירותים בלילה, ומזרונים קשים שנשפכו מן המיטה לרצפה. והחמור מכל': לא היה שום תקע חשמלי פועל בחדר ואני הינו זוקים לכמה תקעים כדי להשתמש במחשב, למלא את הבטריות של המצלמה והפנסים, ולהזכיר תה בכף החשומלית.

לאחר היפושים עקרים במלונות מחוץ למנהלי היינה ובשוליה, נכנענו לבתמי נמנע וייצאנו לחפש מלון במנאי היינה, עוברים בשביל צר ותולול בין שדות ומטעים, שעשבים מבוצבים בין אבןיו וזרמים אקראים של מים מברברים אותו. שני צדי השביל היו ארבעה גסטהאוזים קטנים סוכרים, מוקפים בגינות פורחות, ומחדריהם יצאו מרפסות המשקיפות אל המטעים וההרים יירוקים המתורמים מאחוריהם.

על מרפסת גסטהוזו חד-קומתי שהזוכר את בנייני ה"רכבות" בקיבוצים, ישבה צעריה וקרה ספר בעברית. המלצתה החמה מوطטה את שאരית התנדוננו למגורים במנאי היינה. המקום היה נעים ונקי, מסביב למרפסת פרחים ופרפרים הגו סביכם כמו באביב מושלים בתוך גן עדן ייפה.

רק הגוף הסוחף שירד כמעט בכל יום אחר הצהרים הפר את השלווה, ואילין אותנו לחוכת לפתיחה הדרך לעמק ספייטי וללאדאק.

שכנינו לסתהוואו היו תרמיליים צעירים מן הסוג הידוע לשמצה, והסובלנות והפתיחה שרכשנו בהודו העומד בבחן לא קל. בשעות הערב המאוחרות, בדיקן כאשר התוכנו לישון, היו חורמים מרוחת הרarb בעמצעה, צועקים ומננסים את כל החברים מהחדרם, ואז מתישבים על המרפתק, מעשנים (לא רק סיגריות...) ומדברים בקול רם אל תוך הלילה.

אפי לא התרגש מהרעש והשתמש באטמי האוזניים שלו, ואילו אני שכבת ערה והקשתי. למרבה הפלא נרדמתי בכלות, כשלונות העזקה והדיבורים (האקוסטיקה הייתה כזאת שמי שישב על המרפתק נשמע כאילו נמצא בתוך החדר...) נשמעים לי צלילי מזיקה נעימה...

חוסר השיפוטיות שלי لأنשי ולתופעות במאנלי היה סימן מובהק לשקט הנפשי שהגעתי אליו. האויריה הננהנתנית והדקונית שאפה אותו לא הפרעה לנו, ואילו שמחנו לשוחח עם חלק מהתרמיליים שגילו בנו עניין והтиיעזו אנתנו. אחד מהם פנה אלינו בשאלת: "מה אני יכול לעשות כדי להוציא את הדו מותכי? ועצם הפניה אלינו העידה על ספיקותיו ועל תחוות המלווה בה למצאי."

במהלך המשע החמיאו לנו צעירים ישראלים, בעיקר זוגות לא נשואים ואף נשואים, שהתוודו לפנינו ושאלו בעצטנו עלעתים קרובות. אמנם היוינו בני הדור של הוריהם, אך היחסים אנתנו היו נקיים מהמתענים הכבדים הכרוכים בדרך כלל ביחסם הורי-ילדים. הנטישה המקראית אי-שם בקצת עולם, הדיטה שקרוב לוודאי שלא ייאו אותנו לעלם, ואוירית הפתיחות וגילוי הלב בהזון, שיחררו בהם מעוררים שבחיים והריגלים היו חסומים קשר פתוח אותם.

השאלות היו בנושאים שונים. פחד מלכודות החיים הבורגניים: "איך עובתם הכל ובאתם דוקא להודו הקשה כל כך?" חשות מהתמודדות עם גידול ילדים: "מה עושים עם ילדים טוררטים?" "איך ממנים את הילדים במסchorות העולבות מעיסוקים המאפשרים מימוש עצמי חסר פרורת?" ואילו שאלות מעשיות: "מה הם הימים הטובים להתערבות?" לעתים קרובות מואוד בקשו: "דברו עם ההורים שלנו וספרו להם על עצמכם ועל המשע שלכם!" והוא רביים שהחשו הקללה רבה: "עכשו אני מאמין שהחיים לא נגמרים כאשר חוזרים מהודו ונכנסים לתלם! יש עוד תקווה ועדין לא מאוחר!"

שאלות רבות עסקו בזוגיות: "מתי כדאי לעבור לגור ייחד?" "איך מחזיקים מעמד שלושים וארבע שנים כמושם?" ועתים קרובות מואוד: "איך מחזיקים מעמד משך 24 שעות יחד בלי הפסקה?"

השאלה האחרונה הטרידתה גם אותי לפני הנסיעה. ידעתי שפעמים רבים בשילולינו הרבים בחו"ל פרצו בינוינו מריבות סוררות, כתוצאה מהלחץ ואי וודאות המלווים נסיעה עצמאית בארץ וורה. גם במסע הארוך זה לא מנענו מהיכוכים ומריבות, אך להפתעתנו רובם לא היו מלווים ברגשות סוערים ולא נמשכנו זמן ארוך. הרוגע והשלווה שאפפו אותנו, והשאות הארכיה במחיצת הטיבטים והסיקים החינניים, החללו אלינו ומהינו את עצמת הcessים והעלבות.

למעשה לא היינו כל הזמן יחד. לעיתים אף יצא לשלוח את הבלוג והתמודנות באינטרנט או לצלם, ואני נשארתי בחדר – מחלימה מהלה, קוראת, כותבת או מגנת בחיליל או אפילו צופה בטלוויזיה כאשר היה מכשיר בחדרנו. פסקי הזמן האלה, והגיוון הארוכות עם מקומות ומטילות בדרך צמצמו את החיכוך בינוינו והקלו על שמירת הזוגיות.

המישת ימים בעמק ספיטי

לאחר שכבר כמעט התיאשנו ממלצוא שותפים לנסעה של המישה ימים בג'יפ לעמק ספיטי, מצאנו ארבעה ישראלים: תמר וחימם, זוג צער שפסע את פסיעתו הראשונית בדרכם המשותפת, ושגיא וכפיר שני צעירים שהביבאו אתם את אמייליה, ילידת רוסיה המתגוררת בספרד. שלושת האחוריים השותתפו בסדנה וויפנסנה שהסתימאה יומם לפני הנסעה. לאחר עשרה ימים של שתיקה ומדיטציה נראו שלווים ומושרים, כמעט מרחפים. הפגישה אתם סקרה את הנחרצות והפסקנות בה שללתי השתתפות בסדנה כזאת: "אולי בכל זאת יש משהו טוב במידיטציה הזאת אם אנשים מרגשים כל כך נפלא אחריה?" השיחות הממושכותם אותם עוררו בי סקרנות ואיפלו קנאה מסויימת, ואלה החלו להטוט את הCPF ל佗ות המדייטציה למרות הרתיעה והחששות מהנתאים הנזיריים והשתיקה הממושכת.

אמייליה

اميיליה נשואה למהנדס אזרחי אותו פגשה בזמן לימודי הנדסת הידרולוגיה במכון הטכנולוגי בסנט פטרבורג, ויש להם שני ילדים: בן 14 ובן 12. לספרד הגיעו בעקבות עבוזת הבעל, וכפיר עשר שנים שם אין מתכוונים לעזוב. לאחר שנים רבות בהן תרגלה יוגה, נסעה להודו כדי ללווד ולחשתלם. הפגישה עם המדייטציה הקסימה את אמייליה שהיתה משוכנעת ששש בה סגולות הניתנות להוכחה בצורה מדעית, (כנראה בשל הרקע הטכנולוגי שלה) ובכלל טענה שזהו "תרופה לכל מהלה" ...

בוגרי הסדנה התחיכבו להמשיך לתרגל מדייטציה בכל יום: שעה בבורק לפני האוכל, ושעה בערב. לא היה קל לקיים את ההתחיכות הזאת בזמן הטויל, וכפיר החליט לדחות אותה עד שייזור לארץ, אך אמייליה ושגיא התעוררו בכל בוקר לפני פניה כלום כדי לשבת ולתרגל, וכאשר לא הצליחו להתפנות לפני אראחת הערב - תרגלו אחריה.

בഫסקות הארוכות ניצלה אמייליה את הזדמנות לבצע תרגילי יוגה. השלווה הנסוכה על פני המdoneה התמיימים והילדותיים שלה וההרמונייה המושלמת בתנועות גופה הגמיש הנמתה ומתקפל בעדינות, עוררו את הפעולתי.

למרות עשרה ימי השתיקה שוה עתה הסתיימו לא דיברה הרבה, אולי מפני שהאנגלית שלה לא הייתה מספיק טוביה והוא חששה שלא תצליח לבטא את מחשבותיה ורגשותיה בצורה אינטיליגנטית.

בכל זאת סירה שעדיין לא מצאה לעצמה מקצוע או עיסוק שילחייב אותה, ואיפלו ניסינו קצר בהוראת יוגה לא הלධית אותה. למלה אפשר לה מזמן הכללי לא לעבוד ולנסוע להודו, ובaille גילה הינה ומרק בתנסיותה השונות, אם כי לא רצה לעבר אותן בעצמו.

اميיליה בלטה בצדנויות ובסתופקותה במוטט. לכל הצעה שהעלו המטיללים בג'יפ הסכימה ברצון, ולא ייחסה כל חשיבות לרצינה ולדעתה האשימים. מתרן סולדירות אל חבריה LSD שגיא וכפיר שתקציבם היה מוגבל, הצטרפה אליהם לשינה בחדר לשולשה שהיא זול יותר. איפלו בתנאים המשתנים תדירות בטויל הצליחה להקפיד על "תפריט ניררי", ולא אכלה דבר מן השעה חמיש לפנות ערבות, מלבד מים ורוחים עם פלחי לימונום. אף פעם לא התרlungה על רעב, עייפות, או מחלת גביהם, שכולנו סבלנו ממנה במהלך הטויל, וגם ברגעים הקשים והמרגיזים שמרה על מצב רוח טוב.

קשה להאמין שככל התכוונות הנגפלות היו תוצאה של עשרה ימי סדנת המדייטציה, ואני מניחה שהן פשוט התחזקו והפכו לדומיננטיות בהנחהוגותה בעקבותיה.

גשם, סלעים, פלגים, ואפיילו נהרות לא ירתו את הג'יפ שלנו...

הנסעה לספיטי הפעם איתהנו שוב עם מערכת הכבישים הבלתי אפשרית של צפון הוזו, והשילוב הקטלני של פחד גבאים עם חרdot תאנות דרכם גרם לי להחסיר פעימות ולהתכווץ עד כאב במושבי פעםם רבות. ככל שהתרחקנו ממנהלי התמעטו הכבישים, ההרים הפכו להיות תלולים יותר, והפלים שחצוו והרסו את הכביש הצר והסר השולטים שעלו נסעו הפכו גדולים וחזקים יותר.

כשעתיים לאחר תחילת הנסעה נראה במעלה הכביש טור ארוך של מכוניות עומדות ומחכות. רוכלים זרים שוטו לאורכו נושאים מגשי מתח עוגלים עמוסים ברגשי חומס מבושלים הריפים, בצל, עגבניות ורוטב חריף, שאותם הניחו על שלוש רגליים ומכרו בהצלחה לנוסעים המשועמים.

אנשים יצאו מן המכוניות ועמדו בצד הדרך לצלם ולעפטעט, ונראה היה כי הכל משלימים עם העצירה המשומשת שלא נראה לה סוף קרוב. הטו ההלך והתארך, אך מדי פעם עתה תזוזה קלה של כמה מכוניות וሩק במשר שעיתים התקדמן קילומטר בערך, עד שהגענו למקור התקלנה. הדרכ התעקלה במאה ושוניות מעלות בעלה תוללה, והכביש נעלם. מפעם לפעם נתקעו מכוניות בעיסת הבוץ שנוצרה שם ואז יכלה לעלות או לרדת רק מכונית אחת. שוטר או עובד רשות הכבישים לבוש בגדי עבודה בצעדי הסואנה, ניסה לאزن את תנעوت כל הרכיב העולמים והירודים.

ביןתיים התענן וגשם מטריד התחל לطفטף, הבוץ בעליה הפך לביצה טובעניות שהאטה את הנסעה עוד יותר. המזרונות היו מכוסים ברצעות שחורות או חומות של שלג מזוהם ורקע כאשר הגיעו לגובה 3978 מטר, ב-Rohtang pass, הנוף הפך לבן.

משפחות רבות של נופשים יהודים, שנסעו במיוחד עד המעבר במכוניות פרטיות רגילות או ב'ג'יפים שכורים', הצללו, חפנו שלג בידיהם והשליכו זה על זה, וננהנו מהופשת יום ראשון שלהם.

קצת אחרי המעבר פרשנו מן הדרכ הראשית לאלדאק ועלינו על הדרכ המוליכה לעמק ספיטי, שהיתה כמעט ריקה מכוניות ומושבות מאוד. כמעט בכל עשר דקות נעלם הכביש, כשמפלים מיים ואבני ענקיות שהתרדרדו מן החר מכסים אותו, ומאטיטם את מהירות הנסעה של הג'יפ. שפשפנו את עינינו בחור אמן למראה אוטובוס ציבורי מגושם ומישן, שהתנהל בכבדות אך ביציבות מרשימה בדרך החתית מסמרת השער.

הסלעים הגבוהים בצד הדרק כמעט את גנות המכוניות, ונראו כעומדים ליפול עליהם בכל רגע. פועלים עבדו בכביש, סייחו אבנים לסלילה מהודשת, ניקו את הכביש מאבנים, וגלגו באופן מוקיר אבנים בכבוד מההר כדי שלא יפלו על הנוסעים. כל הזמן הגשם לא נפסיק והשםים היו מעוניים.

אחר ה策רים הגיעו למקום בו הנהר זרם בעוצמה וכיסאה את הכביש למגררי, ומוג האויר היה עדין קר ו מעונן. על הגדה ממול עמד צעיר ליד אופנו וחייב להברו שעבר בתוך המים בנסעה על האופנו. לחתע איבד הרוכב את שיווי משקלו והתחל לשלוף להרים את האופנו ולהוציאו אותן. לפני שהסקנו לחושב מה לעשות קפץ שגיא לתוך המים ואחריו חים, ושניהם ערוו לרוכב להרים את האופנו ולהוציאו אותן. במאץ משוחרר משכו וזהפו עד שכולם היו בחוזי, רטובים ורוודים מקור. שלא בפתיע גילינו כי שני האופנוונים היו ישראליים,

אף על פי שדמו יותר לנעריו זהר צרפתיים או איטלקים, במעיליו עור קצרים, קודקודם חזוי בפסוקת שממנה גולש שיר עורך, ופניהם ילדותיות ועדינות. בזריזות ניסו להציג את הפרימוס שלהם ברוחה הקלה, כדי להתרתיה לעצם משקה חם ולחתיכיבש. לא יכולנו להתעכוב ולעוזר להם, ומיהרנו להמשיך בדרךנו לפניו שהחוושך ירד ויקשה עוד יותר על הנסעה.

חשתי על הציריים האלה, שנראו עדינים ושבירים, ותהייתי מה קרה להם. האם מצאו תחבורת לאופניים ולעצם במסאת שערכה בדרך? האם הגיעו למקום יבש בו יכולים לאכול משהו חם ולישון? בהשוואה אליהם נראהינו שבעים ומפנקים, ותוhostה ההרטפקה האדרירה שהייתי נתונה נראהתה לי לפתע מטופשת למדי ...

בכינסה לעמק ספייטי עצרנו לביקת דרכונים בתחנת גבול בכפר קטן בשם לוסאר. היו שם כמה בקשות חימר עלבות, שבאות מהן ישב חיל ושם את פטי הדוכן והיווה של כל נסע במחברת גדולה. הביקות הייתה החשוכה מאוד, אך אף אחד לא העלה בדעתו להציג את האור. התור הארוך של תיירים מערביים שהשתרכר מחוץ לבקתה והחוושך היורד ב מהירות, לא השפיעו על הרישום המודוקן והאייתי.

על השולחן שעליו כתב החיל היה טלפון שדה מיושן ולידו מכשיר שנראה לאפי מוכר. כאשר חקר אודוטוי גילה כי אכן זה מכשיר מQRS, ועדין משתמשים בו כאשר עליה הצורך בכך ...

כשיצאנו מלוסאר כבר היה החושך מוחלט, עד כדי כך שאפילו הנגים ההודים התחלו להציג אורות במוכנותיהם! חשבנו מתינה שטיפול על הנגה שלנו אחרי היום הארוך והמעיף, ופצחנו בסדרת שירי מולדת קולניים, שאחריה נסחפנו לסתם שירים המלווים בעקבות וקריאות, חיקויים של שלמה בר ואריאל זילבר וועד, ככל העולה על רוחנו.

נהנו המשכנן אפיקו לא העלה על דעתו להידרדר, כאשר שישה מטרופים יושבים וושאגים במלוא הגרון מאחוריו ולידו. אשר לאAMILIA, הסברנו לה שזו היא פשט הדרך המיחודה שלנו לשמה ביחד ולשמור על ערותות, ובדק כל אחדנו דוקא אנשים נורמליים ושקטים... כשהגענו למתחז הפצנו: העיריה הקטנה קאהה, קינחנו בשירת: "משיח, משיח", ולא חදנו גם כשהגיאיף עצר בחושך ליד גסתה האוזן, אשר ג'יפ עם ישראלים עצר שם במקורה ונオスעו נעצו בנו עניינים משתאות...

עמק ספייטי: מותאבן לקרוואת לאדאק

נהר בצעבי אפור וככסף, עטו ריחים ועצים ירוקים וזורם בתוך ערוץ רחב מאד, מכוסה אבניים וסלעים שקטעו ופצלו אותו לפלגים קטנים, ליווה אותנו לאורך כל הנסעה בעמק ספייטי המזרבי. מעליו התנשאו הרים גבוהים וקריחים שכבעיהם השתנו לגוננים של חום, אפור ונוחות ירקוק, כמו בצייר מופשט סגוני שיצא מכלל שליטה.

כפרים קטנים וירוקים, מוקפים בשדות שעורה ואפונה ירוקים, ובתיים טוביים בהם יrok של עצים גבוהים ומטעים הופיעו מרחב מפעם לפעם, במרחקים גדולים זה מזה. כפרים בתלבושת המקומית, שמולות מייעלים כהים וכבדים, נפנפו לנו לשולם בחביבות.

התגובה הספונטנית זאת למראה הזרים הלבנים בג'יפ, העידה כי עמק ספייטי עדיין אзор נידה ולא מתויר, ותושביו עדיין לא שבעו מראה זרים המתירים במחוזותיהם.

בিירנו בכפרים קטנים ובמנזרים עתיקים וחשוביים, והתארחנו בסטאהויזים פשוטים ובבסיסיים אך נקיים ונעיםימים. ספגנו את הריקנות האגדולה ותחושת "יוסף העולם" של העמק המבודד הזה, הפתוחה לתחבורה רק במשך כמה חודשים בשנה, וגם או בדרכים המוצפות מי מפליג השלג הנמס מן ההרים, או נחסמות על ידי אבני גודלות המתדרדרות במודרנות.

בטויל הקצר הזה התמודדתי לראשונה עם גבהים העולים לגראם במהלך גביהם. בכפר קיבר המתנשא לגובה של 4200 מטרים תקפה אותה ואת שאר נסעי הג'יפ מחלת גביהם קלה, ונוכחות לדעת כי השד אינו נראה כל כך.

עכשו הייתי מוכנה לנסיעה הקשה מכל לאדאק: יומיים רצופים והתרומות לגובה של 5300 מטרים! הטויל בעמק ספיטי על תושבי הידידותיים והחמיים, כפרייו האוטנטיים הפשטויים שעדרי תיירים לא שינו את אופיים המקררי, המנזריים והמקדשים הבודהיסטים הציווילים על פסגות ההרים או בעמק הירוק, עירר בי רצון עז להגען לאדאק הרחוצה.

לאדאק הייתה המוקם היחיד, מלבד מקדש הוהב אמריצ'ר, שבתנו הדס המליצה עליו בחום ואף הוזישה: "בשם אופן אל תותרו עלייה! גם אם יהיה קשה או לא נוח לנסוע לשם!"

בית אחוזה רוסי בנאגאר

לפני הייצה לאדאק הספקנו לבקר בנאגאר, עיר הודית קטנה הסמוכה למנאלி. בית אחוזה מפואר של צייר רוסי שהשתקע בהודו ונשא לאישה שחיקנית מקומית מפורסמת, משקוף עלייה מעל פסגת גבעה תלולה. כיום הפק המקומם למכון מחקר ומוציאון, וחוקרים צעירים מロסיה עובדים ומתגוררים בתבטים סבירם.

בחזר נתקלנו בתמונה מוזרה: ילד בלונדיני שתווי פניו היו סלאבים בעלייל, שיחק עם קבוצת ילדים העשנים. עובד המקומם גער בהם בהינדיות, והילד הבלונדי ענה לו בינויו ובהכנעה, بما שנשמע לאוזניינו כהנדיתמושלתת חורת מבטא...

הבתים בסגנון האירופי המובהק, ובמיוחד בית המגורים המרווח בטוב טעם בריהיטים כבדים מריאשית המאה העשרים, נראו כאילו הוצנחו לשם מקום וזמן אחרים, במיוחד כשהזכנו את העיר ההינדית המולכלה והמוניחת שבתחתי הגבעה התלולה. הגינה המלבצת העשירה בפרחים, שיחים, ועצים מטופחים שפדו ונדפו ניחוחות אביב, הגיברה את אויריות הרומן-אֶב-הקרים מהמאה התשע-עשרה שרשרא במרקם.

הקומפלקס כולו, על תערוכת הצירום של הציר, אביו ואחייו, כולן אנשי רוח – סופרים, חוקרים והוגים, הינו תגלמות התופעה מעוררת ההשתאות של ההיאחזות האירופית לבב ההוויה ההינדיות.

ארוכה וקשה הדרך לאדאק...

מוקדם מאוד בבורק גשם וחושך, חיכינו ליד הגשר בכניסה למנאלி הישנה לאוטובוס שייקח אותו לעיר לה לאדאק. אחד אחרי השני הגיעו הנוסעים מתוך החשיכה, עמוסי תרמילים ורטובים. כאשר הגיעו האוטובוס הפקדנו את התרמיל הגדול היחידי שאנו נסענו על הגג בידי הנגג שכיסה אותו בברונט, מכווים בלי אמונה רבה, שיגן עליו מהגשם. (וכמובן שבסוף הדרך מצאנו את כל מה שהיא בתרמיל רטוב ול...)

מקומות היישיבה שלנו היו הוטבים ביותר, ליד הדלת האמצעית כשהרגלים מרוחקות, ואפשר לעלות ולרדת, בנוחות. אך האוטובוס לא היה "דה-локס" כמוותה: את הכיסאות לא ניתן היה להעיר למאכ' שכיבת, והמבנה שלו היה נמוך ומסורבל. אולי פעם, בשנות השישים היה באמ' אוטובוס "דה-локס..."

השעות הראשונות עברו בנעימים, האוטובוס נסע באיטיות, אך מאחר שכ' הומן ירד גשם לא כענסנו ואפלו הרשינו יותר בטוחים. אחריו התפותצלו להה, הפכו הכבישים מדי פעם לדרכי עפר מלאות אבני גדולות, מתפתלות בזווית הדה בעלייה תלולה. משאיות וג'יפים שהגיבו מן הצד השני אילצו את הנאג להאט עוד יותר ולעbor קרוב מאד אליהם, עד שהאוטובוס כמעט התחכך בהם.

גם כאשר הדרך הייתה טובה יותר, אפלו בירידות המתוות, נסענו לאט, ומכך הבנו שזויה המהירות המקסימלית שלו. ציר נמרץ ששימש כ"ὔορ נאג" ירד לפעם לחזק גלגים או משה דומה, או לבדוק מודיע נעצרו המכוניות לפניינו. כמו הנאג לא זיבר כמעט חוץ אנטAngel, אך לפחות הבין משה מדברינו והצלהנו לקיים אותו איזושהי תקשורת.

שלוש פעמים עצרו אותנו לבדיקה דרכונים, ובכל פעם רשמו בזקונות בעט, במחברת גודלה בלי העתקים, את הפרטים שלנו: שמות, גיל, מספר דרכון ומקום הוצאתו, מספר הזיהה והאריך ומקום ההנפקה. מעניין אם אי פעם ניסו להתחקות על עקבותינו של השוד שנכנס לאדאק בעזרת המחברות האלה...

הפעם כבר ירד כאשר נלקחו הדרוכנים לרישום האחرون, ולאחר כחצי שעה של נסעה מפחידה בדרך מכוסה באבנים ענקיות, עזרנו לבב המשמה ליד כמה אוהלים גדולים מאוד. הנסעים שישבו ליד הנאג הסבירו שה"מלון" עם האוהלים הזוגיים שהבטיחה לנו סוכן הנסיעות נמצא במרחק של שלושים ק"מ, ככלומר, במחירות הנסעה של האוטובוס שלנו עוד כמה שעות של נסעה מסוכנת.

אחרי למעלה מ-13 שעות של נסעה קשה מאד הנאג נראה עייף, והנוסעים מותשים וכנועים. הערים שביניהם אפלו שם, והעדיף את הלינה הזולה יותר באוהלים הגדולים המשותפים.

עברנו בין האוהלים מתחפשים מקום לישון בו, ובחרנו באוהל שבו כבר השתכנו שבעה תרמילאים ישראלים. כבר אחרי הצהרים הגיעו למוקם בג'יפ, אך החליטו להישאר ולא להמשיך למקום הלינה היקרי יותר. לא רק בכלל השיקול הכספי, אלא גם מפני שהטההבו בעלי המקומות הנחמדים שיטפלו בהם בחמיות.

אחרי כמה שעות מנוחה כבר היו ערניים ועליזום, ולאחר קריאות השותומות והתפעלות מהאזורן של מבוגרים כמו לנו לntsעה הקשה דוקא באוטובוס ולא בג'יפ או במטוס, הזמןנו אותנו להצטרף אליהם והואו היבטים ומוניט אורחים, כמו בעלי המקום.

האוהל היה עשוי מצנח גדול ובמרקמו פחח עגול, בעוד עבר ויצא החוצה עמוד אליו נקשר בד המזנה. בתוך האוהל היה מטבח קטן עם כמה פרימוסים, כלים וארגווי אוכל, ודרגי עץ רחביים הקיפו אותו. בשעות היום שמש כמסעדה, והלוקוות ישבו על הדרוגים ואכלו על שלוחנות שנראו כספסלים צרים וקטנים. בלילה היוו את הפסלים הקטנים, פרשו שטיחים ועוד שמיכות על הדרוגים והאורחים שכבו זה לצד זה בשורה ארוכה.

קיבלו שתי שמיות עבות, נקיות ומדיפות ריח נעים. ביל' כל מאמץ מצאתי את עצמי נשחת באוירור ה"טיול שניתי" של שכינו הערים, ולפתע נראתה לי השינה המשותפת אתם ועם אנשי המסעדה באוהל אפשרות סבירה ואפלו ממשעת. החשתי רק מהיציאה בלילה בחושך לשירותי הטבע בנו' האבני החשוף, בקורס מקפה של אפס מלולות לפחות.

אכלנו משחו והתארגנו לישון – עטופים במעילים, כובעים וצעיפים וכਮובן גרבבים חמות, (כל זה בנוסף לשכפת הבגדים החמים בהם כבר היינו לבושים) ולידנו פנסים מוכנים ליציאה בלילה. הרוח נשבה בחזקה והדרה פנמה דרך הפתח במרכו האותל. כסתיי בקפדות את כל הגוף ובתוכו השמיות היה לי חם וטוב, אך בגיל הגובה (4200 מטרים) היה לי קשה לנשומת, ולכן השארתי את האף והפה גלויים.

פעמים עוזרת עוז ליצאת, נאבקת באIRON קטן שבعلى המקום הניחו כמחיצה, ליד הדלת שהייתה רק וילון דק. רדעתה על משטח האבנים לד האהליין, ובأומץ השפטאי את אחורי לרוח המקפאה. אך כל זה עדיין לא נראה לי כל כך נורא, אפילו חוקקי הבנות שהתעוררנו גם הן בגל קשי נשימה, לא הרגינו אותו. בעלי המקום נמו את שנותם העמוקה והשלווה על מיטות מתפלות, כאמור הפתגם: "מתוקה שנת עמל", ורק האורחות התעוררו בגל קשי נשימה או כמו מדי פעם לשירותים".

שוב עברה בי תחושת ניצחון: הצלחתו לשروع שהוא שנראה לי קודם כבלתי אפשרי, ביליתי לילה בקורס מקפיא באוהל פרוץ, בלי שירותים בכלל, באוהל משותף!

הנוּף המדברי בהמשך הזורך דמה לנוף של עמק ספייטי, אך ההרים היו גבוהים יותר ומכוסים בשלג. המפלים הקטנים והלבנים שחרצטו את המדרונות והנהר שורם לאורך העמק יצרו נוף מוזר של מדבר המכיל גם מים.

כאשר הגיענו ל"מעבר השני הגבוה בעולם המתאים לנוישה", הרגשתי שאני נאבקת על כל נשימה, כמו אחרי טיפוס בעליה תלולה במיהירות, אף על פי שאיפילו לא ירדתי מן האוטובוס... אך רוב הנוסעים ואפי בינויים לא סבלו כלל, והתרוצזו בעליות על הפגיעה הגבוהה, מצלמים ונוגדים מן גבונו.

אחר הצהרים השתינו צבעי ההרים מירוק אחד לצבעים חומים, אפורים, יוקים כנוחות, ולפעמים אפילו אדמדמים. בעמק הצר בין שני רכסים הצבעוניים נמתחה רצועה ירוקה של עצים ושיחים משנה צדי הנהר, ויישובים קטנים התחליו להופיע בתדרות גבוההה.

אחרי השממה החדוגנית, שرك מחנות צבא ופועל הכבישים וואלהם גיוננו אותה, הרגשנו שאחננו מתקרבים לציוויליזציה. האוירה הפכה להיות אופטימית ועליה ונסענו בנוחות יחסית על כביש די תקין, לעיתים קרובות אפילו במשור, במיהירות גבוהה יחסית של כ-50 קילומטרים לשעה...

כמו שקרה לי פעמים רבות, דוקא כSHIFTKEY שהסוף כבר קרוב מאד – נשברתי ואיבדתי את הרוח הספורטטיבית שהתחדרתי בה לאורך המperfcta. באופן תמה עצמנו ברוחק שעלה לחizi שעה לאכול, (כנראה כדי שהנאג יקבל את העמללה שלו) ולאחר כך חיכינו עוד כשעה לשורה ארוכה של משאות צבאות שחששו את הכבש בכוונה למחנה צבאי בדרך.

היהתי מלאת צעם על מה שנראה לי חוסר התיחסות של הנאג, וניסיתי ללבות את כעסו של אפי המסכן, שלמרבה תסכולו לא יכול היה לששות דבר מלבד לנגען בראשו בהבנה. היהתי כל כך בזוחה שאחננו מגיעים בקרוב, עד שהתרוקנת לغمורי מכל העצמה הנפשית האדירה שאסתיי כדי לעבורי את הנסיעה, ככלון שהאויר יצא ממנה בכת אחת. האcosa מהונסעה המתארכת מעבר לציפורתי החזרה אוטו לסתורי, ושוב ציפיתי שהכל יקרה בהתאם להגין ולצורת החשיבה המוכרת לי. שפכתי את חמתי על המקומותים שבמקרה הטוב נראו לי מטופפים, ובמקרה הגורע יותר – טיפשים.

אך אולי בזכות הלימודים במקלאוד, הייתה מודעת לרשות המוטעים ולמחשובות השגויות שבhem היתי שבחואה, ובזיאושה אי של שפויות במוחיו ידעתי כי אני נשחת. גם אפי לא התרgesch, מפני שידע שאחרי שימוש בשירותים נקיים ומילחת חמה הכל יעבו, והואכה בסבלנות....

הו, מה יפִים הַחַיִם בְּלָא דָקָק... (בקיז!)

לאדאק הייתה עבורי גן עדן קסום, והדרך המפרקת אליה וממנה רקי העצימה את התפעולי והציבה אותה כפוגת המשע בהדו, לא רק א', אלא גם היום לאחר סיוםו. נופי הטבע הפראיים והנוף האנושי ומעשי יד האדם בלב השממה הרחוקה והמנתקת, היו כל כך שונים מכל מה שראינו קודם. שלושה וחצי שבועות עברו כחלום נעים שלא רצינו להתעורר ממנו, ועצמת ההוויה רקי התגברה עם הזמן החולף.

העיר לה לא דומה לשום מקום אחר בו היינו בהודו. הרחובות נקיים ורחבים, מדרכות מרוצפות, מכנסיות פרטיות רבות, חנויות ייפות ומטופצות בסגנון מודרני, וחניות הספרים הרבות שהכilioו מבחר מגון. בנוסף לכל אלה התיריים שהיו ברובם אירופיים: צרפתיים, איטלקים, גרנים וכו' – אחרי חמישה חודשים בהודו המזהמת, המזונחת והכאוטית, התוגנתו מכל מה שרائي וללא שבעתה.

לאורך הרחובות היו נטועים עצים, סביב כל מלון או מסעדה היו פרחים ושיחים יפים, ויחד עם ההרים הצחיחים מסביב יצרו מראה של נווה מדבר פלאי, מעין "פאטהה מרגאנה" מתעתת שאינה נעלמת כאשר קרבים אליה.

בלאדאק המדוברת אפשר למצוא צמחייה טبيعית רק על גdots הנחלים או ליד הזורמים הנוצרים מהפרשת השיגלים אחריו החורף. רוב העצים הצומחים בהם עשויי ידי אדם, ונועד לבניית תקרות, רהיטים, גדרות, או להסקה בחורף, וכמוון עצי פרי במטעים. לייד כל בית מגדלים פרחים בחזר או בעציים על המרפסות, וכמעט כלם מגדלים לעצם ירקות (רקי בקייז, כמובן).

אפיו בעיר משתרעים שדות שעורה או חיטה, ליד הבתים והמלונות ברחובות הקטנים המרוחקים מעט מהמרכז, וגם מהלון המלון שלנו נראה איכרים קוצרים אורו או שעורה במגלם.

העיר גdots בחנותיות מזכורות, אומנות לאדאקית, דברי צמר מקומיים ותכשיטים, ו"שוקים טיבתיים" של הפליטים, שבהם אפשר לקנות הכל, מתחת לגגות מצנחים גדולים בלילו מוזיקה מערבית רועשת.

רוב התיריים מגיעים ללה מאירופה בטיסת המשך מදהו וכך הם גם חווים, כך שבמהלך חופשה של שבועיים או שלושה שבועות בכל אינטנסיבי נמצאים בהודו. באוגוסט מגיעות גדולות של צרפתים מפנסקם, ומהרי המלונות והמפעדיות עולמים. רובם מטיילים בגליף צמא, או יוצאים לטרוקים (לעתם קרבות עם מדריך דובר צרפתית) בהם מוענק להם טיפול מסור של אלוכן מבושל, או הלים, מזרונים וشكוי שינה נהנים ונעים, ואת כל הכבודה הזאת נושאים עבורם ג'יפים או סוסים וחמורים.

תעשיית הטרקים והסירות שולטת בלה, וכל חנות שנייה משתמשת גם כסוכנות נסיעות, ובחולנות הרואה אפשר לראות ציוד מטפסי הרים, شكוי שינה ואוהלים המוצאים להשכרה.

המית המים המפככים בתעלות הצרות מאד בצד השbillים המרוצפים המחברים בין הרחובות הגודלים השרו על העיר הקטנה אויריה מרגיעה כבאתר מעינות רפואי. הפרחים בחזרות הבתים ובעציים על

החולנות והמרפסות, המקדשים הצבעוניים היפים, הלאדקים המברכים כל אדם ברחוב ב"ג'ולאי" בחיק עליו – כל אלה הילכו עלי כסם והציפו אותה בתחשות אושר ושלווה אינסופים.

אהרי ארוחת בוקר מפנקת ב"German Bakery": פרות טריים עם מולוי פריך תוצרת בית, ויגורת הדם חמוץ, קפה משובח ולחמניות או לחם טרי, יצאו לשותט באטריה העיר, לחפש שותפים לנשיה, או לנשיאות קצורות באוטובוסים מחוץ לעיר. בעבר היינו בודקים בו אחר זו את המסעדות המומלצות בספר או על ידי הרים שפגשו, יושבים באינטרנט או מבלים בחדר בקריאת.

סופשבוע קסום בכפר שתיק אצל ויוק

בחיפושו אחר_Trak משולב במדיטציה הגיע אף ל"מהאבודי סוסאייטי": ארגון ענק עם סניפים בכל הווו, העוסק בהוראת מדיטציה בסמינרים מרכזים ובשיעורים פרטניים. אנשי המקום הפנו אותו למורה בשם ויוק שעבד בעבר באוגנון, היערך סופי שבוע שבו משלבים מדיטציה בטרק קוצר של יום אחד ליד כפר מגוריון.

אף על פי שהתרשם מאד מהמורה, חשש אף להתחייב לבוא לRetreat לפני שאני אפוגש אותו ואת הסכמתי לרענון. זאת, מאחר שידע עד כמה החיתי מסוגת כלפי סדנות מדיטציה שבkan לא מדברים במשך 10 ימים, גרים בתנאים ספרטניים בחדרים חד-מיניים, וושבים שעות ברגלים מושוכלו. לא הייתה כי כל שאיפה להתחזק בקשיש האלה בתנאי 'טירונות' כדי להציג משהו, שלדעתי כבר הגעת אליו בעצמי באופן טבעי....

אך המפגש עם בוגרי סדנת הויפאנסנה, אמליה, שגיב וכפיר בעמק ספייטי, שינה את עמדתי בנושא. עניינה הנוגה אור של אהבה ושלווה פנימית עוררו בי ספיקות: "אולי יש מהهو טוב שאני לא משיגה בעצמי? אולי בכל זאת כדאי לי לנסות?"

וכך הלכנו למחרת לכפר צ'אנגספה הצמוד לה, מעוז התרומילאים הישראליים בלבד, לבית שנקררא "לאדאק הפתוחה". בחצר הגודלה היו עצי פרי, שיחים ופרחים. שביל מרוצף חוליך לבת גודל, ובבנייה הางשו איש ציירה ויפה בהרין מתodem, לאחר כך למדנו שזו הייתה אן, אשתו התайлנדית של ויוק שהסבירה כי ויוק עסוק עכשווי במדיטציה, ויתפנה אליו נוד מעת.

ישבנו להচות לו על כסאות פלטニック מתחת עצמותו הרחבה והמשתפלת של עץ גודל. המשמש ירדה, ריחות נפלאים של פרחים נישאו באוויר, פרפרים התעופפו מסביב, וכփוף המים החרישי בתעלות השלים את התמונה האידילית. השלווה הנעימה כמעט כייפה אותה, והרגשת מוכנה לעשות דברים שעד עכשיו נראו לי טיפשיים או מטורפים.

הזמן עבר במיראות ומן הבית יצא צערן נマー וצנום, לבוש בתלבושת הלאדיקית המסורתית והתיישב אנתנו מתחת לעץ. פניו היו עזיניות ושלות ועינוי קרנו בחום ובאהבה. ויוק הסביר כי נגור בחצר בית אחותו בכפר סטוק, באוהלים נפרדים לכל אחד מהמשתתפים. נלמד ונתרגל מדיטציה בישיבה, בהליכה, בעבודה, בטבע, ובטרק. ממש כל הסדנה נשמר על מה שנקרא "Noble Silence", מלבד שיחות סיכום בעבר.

אודה ואתודה כי הסכמתי לילכת לסדנה למרות התיאור שלו, ולא בכלל. שינוי באוהל בלי שירותים "אנגלים" צמודים, שתיקה כמעט מוחלטת במשך שלושה ימים, יישיבה ממושכת בשיכול רגלים, לא נראו לי מרנינים ומושכי לב, וזה בלשון המעטה...

אישיותו הנלבבת והפתוחה של וווק, והפשטות בה התייחס לעצמו ולמעשו שבו את לבו, והכינויו את שירידי ההתנגדות שעוד נותרו בי להשתתפות בסminster. העיר הנפלה ואנשיה החביבים פירקו אותו מכל התהומות שלי במאבק נגד מה שאז קראתי לו: "ג'מבו-ממבו".

מראה הכהר הקטן סטוק עטף אותו בחמיות: בתים קטנים נבלעו בלב עצים ושדות ירוקים, ובצד הרחובות פסכו תעלות מים צלולים. הג'יפ שנשלח להביא אותו עצר ברכבה מאובקמת בשולי הכהר, ומשם צענו ברgel ברחובות הצרים בין בתים בניינים מלכני בווץ', שחומת גסות וציוריות חיברו ביניהם.

בית משפחתו של וווק היה קטן ומוגן מבהץ', קירותיו מהוספסים ונוטויים וצבע, ובಚזרו גינה גת פרחים צבעוניים שהפייצה ניחוחות משכרים. מסביב לבית השתרעו שדות חרדל ואפלפה צהובים ולベンים, ומאהורייהם נמתחו שדות שעורה ירוקים.

ישבנו בחדר ההסבה, על מדורנים ושטיחים צבעוניים ליד שולחנות מסורתיים נמולכים וצרים, שתינו תה ואכלנו ארוחות בוקר פשוטה: חביתה, ירקות מואדים ולחם מקומי, מעון פימה תפלה.

מלבדנו היו בסminster גם מריה ההולנדית, המגיעה מדי קיז להתנדב בכפר בעמק נורבה, סנדリン, בלגית שטייליה בהודו בלבד, וטואנה, ישראלית צעריה שזהה בה בקורה השני בהודה.

אחרי הארוחה עליינו לאולם המדייטציה" על הגג: חדר לא גדול במיוחד שכלו מוזרונים מכוסים בסדיןיהם ובשטיחיהם, וחולונותיו פונים אל הנוף המרהיב. וווק הסביר לנו מה צפוי לנו ביוםימים הבאים, ואת כלוי ההתנגדות שאחננו מקבלים על עצמנו: לא לדבר ולא להשתמש בתנועות כרזומים, לא לקרו, לכתוב, לצייר או לצצלם, (שני האיסורים האחרונים היו קשים במיוחד על אף) לא לעשות סקס ואיפלו לא לחשב מחשבות מיניות, ולישון באוהלים נפרדים בחילקת המגורים מעבר לשדה הסמוך לבית.

مبין המשתתפים היחידי היה שלא תרגלה מדיטציה אף פעם לפני כן, והחששתי מ"כישלון מביש" (בברותי הגדולה לא הבנתי כי אפשר בכלל לדבר במושגים אלה על מדיטציה) התחזקנו. לנוכח הקדמתי תרופה למכה הסברתי לווק שהاكتף שלי כאבת, והוא לי לשבת בשיכול רגלים הרבה זמן. מלבד זאת אני סובלת מגירויים ועכוזים אלרגיים בפני, שלפעמים מערירים אפילו אוטמי המשינה, ואני מפסיקם עד שאני מגרדת את המקום המציק. וווק ביקש לרשותה הארכוה של המוגבלויות שהצגתי לפני בשולوها וקיבל אותה בהבנה. בכל זאת ביקש לנוות לא לשנות את תנוחת היישבה, ולא להזין את הידים ולגרור בזמן המדיטציה. במקומות זה הציע להתIRON בכבב או בגררו, בלי להעניק לו משענות כלשהי. נענתתי בראשי בהסכמה, אך הייתה בטוחה שלא אצליח לשבת ממש חצי שעה בלי להזין את הרגלים ובלי לגרדר את פנוי.

התחלנו במדיטציה מודרכת בה הסביר לנו איך להתרכו בנשימות בלבד ולהזoor אליוון בסבלנות בכל פעם שהמחשבות ישתלטו עליינו, מובילו להילחם בהן. וווק לימד אותנו להתרכו בכאב או בא נוחות אחרת ולהתIRON בהם מbehuz, כמשהו חולף שאיננו חלק מאתנו, עד שייפסיקו להתריד אותנו. בסבלנות ובכבוד המליצן לראות כל מה שמסביבנו ובתוכנו כ"לא טוב ולא רע" – אלא קיים וחולף, בא והולך ולא משפיע עליינו וכן להגיע לניקיון ושלווה ב"mind" שלנו.

בחומר אמון מוחלט "התבוננת" בסקרנות ברגלי הכוואות ובעכוזים המגדדים בפני, התרכוותי כולי במקומות הללו ולודהמןתי, תוך דקות ספורות נעלמו הכאבם וגירוי נפסק! בהדרגה רפואי את השရירים

בכל חלקיו גופי עד ישיבתי נינוחה, והכאבים החזקים בכתף נמוגו בהדרגה כמעט טיפול מפנק בשיטת "אלכנדר..."

צליili הוגג העדינים היו הסימן להפסיק, ואחרי דברי הינה של יווק מרגלנו חצי שעה בלבד הדרכה, ושוב חצי שעה של מדיטציה בהדרכתו הצמודה. בדומה ירדנו לאורחות צהרים בחדר ההסבה, שאותה אכלנו לפני הדרכת וווק: "mindfully" – ככלומר בתשומת לב מוחלטת לכל גינויו ולעיסתה. האכילה האטיטית והליעסת נראו לי מלאכותיים ומואלץים, ומהשבותי נרדנו לתחיה על שותפי לסדרה ודורי הבית הקטן. אך לא הייתה מתוכננת, שהרי לא nisiתי לבצע את ההוראות בשלמות, ונוכחתי בחומר השיפוטיות שתרגלנו במדיטציה.

אחרי מנוחה באוהלים נפגשנו שוב לכול הוגג, להדרכה ולהליכת תוך "mindfulness", כלומר התרכזות בפעולות הרגליים בלבד. שוב נחנו ושתינו תה בחתוכנות מלאה, ואחר כך יצאנו למצוא לעצמנו עבודה בבית ובচazar תשיעשה" "mindfully", בתשומת לב מלאה לכל תנועה ופעולה. אני עליית לחדר המדיטציה ויישרתי את הסדרנים שהתקפלו בזמן ההליכה. אחר כך אספתי מעט אשפה שמצאת מאחוריו הבית, באור המטבח, מכיוון שהחצר והשדה היו נקיים מאוד.

לא אוכל להתרדר בביצוע מושלם של המשימות האלה. בין המבוכה שעלה בי כתוצאה מעצם ההשתתפות בפעולות שנראו לי חסروفות ו מגוכחות, ובין סתם מחשבות על מה שהיה ומה הייתה, חזרתי מדי פעם להתררכז بما שני עשה, בمعין "מצוות אנשים מלומדה", שהרי אם אני כבר פה מوطב שאנסה לבצע הכל היטב ככל האפשר ...

חשתי על עבדות כמו ניקיון, רחיצת כלים, או תלית כביסה שעשית בית בתשומת לב ומתוך מחשבה מדויקת, ועל החושת הספיק המרגיעה והמתהרת שהסבו לו. נזכרתי באמי המנוחה, שנגאה להוציא לי בילדותי להתררכז באכילה, והתחללה כאשר ראתה אותי קוראת ספר בזמן הארוחה. והאם היה בודחיסטית לא מודעת, אותו גיבור במוחו של מוליר שלא ידע כי הוא מדובר?

אחרי הצהרים יצאנו אל השודות למדיטציה של הטבע, אך שעה וחצי של ישיבה בשודה היו זמן ארוך מדי עבורי. אף על פי שהמשיח היורד לאט בפתח השדה, הריחות, הדבורים והפרפרים העטוקים ברביבה ואיסוף דבש היו נושא מענג למדיטציה. מאידך לא מצאתי כל רע בסתום ישיבה בלבד השדה הפורה, כאשר מחשבותיי עוסקות בזיכר במקום הנעים שבו אני נמצא באנשים הhabits סביבה.

הוגג קרא לנו להפסקה ומנוחה באוהלים, ואחריה לאורחות עבר טעימה מאד בחדר ההסבה, ואש שוב להדר המדייטציה על האג, למדיטציה מודרכת ושיחה של יווק שיסכימה את היום הראשוני. אחרי השיחה נשאר זמן לשאלות שלנו. למרבה האפתעה לא נשאלו שאלות רבות, אף על פי שזו הייתה ההזמנות הראשונה שלנו מהבוקר לפתוח את הפה ולדבר ...

הלכנו לישון באוהלים אishiים, שהוצבו מבعد יומ על העשב הרך בחוורה קטנה הצמודה לחצר, על שטחים קטנים שריככו את השכיבה. בית היו רק שירותים פרימיטיביים, בו באמצעותו של חדר ריק

קטן סגור על הגג, שלא היה בו אפילו דלי מים, רק חור קטן במרכזו, שמתהתיו היה הדר קטן שבו הצלברו ההפרשנות לשימוש כקומפוס ליזבול השdots.

ליד האוהלים לא היה שום מתקן לשירותים, מלבד שני כיריים וברזים המוחברים לשני מיכלי מים גדולים. אך ליד החומה שהקיפה את החורשה זרם הנחל הצולול, ובכילה אפשר היה לצאת אליו או לשדה לידו, ולהשליך את הניירות לפח האשפה שהוצב בחורשה. היציאה בליליה לשודה ולנהל לפחות במיתר הרוח בעצם, הייתה כל כך נועימה עד שאפילו אני, קפניתה ככל שהיא בנושא זהה, עמדתי במקומן בכבוד. אפילו לרגע לא עלו הרהורי כפירה כהרגלי בנסיבות כאלה, כמו: "מדוע צריך לסבול בתנאים כאלה כשהאננו משלמים די הרבה?" (40) דולר לאיש לכל סוף השבוע)

אחרי שינוי נעימה בחיק הטבע, מכורבלים בשקי השינה החמים ומלווים בריחשי פלג הגוף בשדה לידינו והמית הרוח הנושבת בעצם, העיר אוננו הגונג בחמש בוקר. בחדר המדייטציה הכנס אוננו ויוק בקהל העונג והחרישי למצב של מודעות והתבוננות במחשבות. שוב הזוכר לנו כי המחשבה פועלת בערומותות ובחמקמות, ודוקא כאשר נדמה לנו שהובלנו אותה לכיוון שהוא רוצים בו – היא מתגנבת והודרת אל השקט שהשיגנו לרגע. שוב חזר והדריך אוננו איך לעמוד על טיבם של המחשבה ופעולות המות, ולהבין מודיעם פעליהם כפי שהם פועלם.

אחרי ארוחת הבוקר יצאנו לדרך קצר ליד הcpf בלוויית אוחתו של ויוק ובתה, מאחר שהוא עצמו היה חולח ונאלץ להישאר בבית. צענו בין החומות לאורך התעלות והזרמים, ויצאנו אל המרחב הפתוח שמהווים לפקר.

באיטיות ובמודעות מלאה לכל צעד, טיפנסנו בשבייל שהתחפהל על המדרון והפרק תלול יותר ויתר, למרות הבתוותיו של ויוק שהטרק יהיה כל כך קל עד שאפשר יהיה לעשות אותו נעלמים בCppcפים! (לאimoto של דבר לא שיקר, עבورو הטיפוס באמת היה קלohl ואלהדים רגילים לטפס בCppcפים...)

ההרים מסביב היו קרחים ושוממים, ורק שיחים ופרחים מעטים גיוונו את הצבע החום שלשלט מסביב. הרגשטי שהנשימה של הופהת יותר ויוק כבודה בגל האובה, (התחלנו בערך והגענו ל-4900 מטרים) אך מאוחר שלעתים קרובות עצרנו למנוחה לקול צלילי הגונג בו הכתה אחיניתו בת-ה-12 של ויוק, הצלוחתי להגابر על העיפויות וקשיי הנשימה.

בצהרים עצרנו על הפסגה להפסקת תה וארוחה קלה, שהובאו בתרומות ובקערות סגורות שהוציאו המדריכות מתרמילייהם, ואחריהם נשלו כבmeta קסם, עוד ועוד צלחות פלט尼克 וכוסות זכוכית, כמהruk תיקה הפלאי של מרפי פופינס... הכל נעשה בדממה, כשהאננו מרשימים לעצמנו רק תנודת ראש קלה וחיק של תודה למדריכות החינניות.

על פי התוכנית שהותה לפניינו ויוק מראש, התפזרנו אחרי הארוחה בין ההרים והערצים, ונשאנו בלבד במשך שעתיים וחצי. מצאתי ערוץ קטן, מלא פרחים ושיחים קטנים שהדיפו ריחות נפלאים. בין קפלים הקרקע הייתה שקערורית, שנראתה כאילו נוצרה במיוحد לממד גוף. לא התכווני לשון, שהרי השותה הארכאה בטבע נועזה למדייטציה, ולא לשינה. אך חששתי שהישיבה הארכאה על האדמה תזיק לכתף הרגישה שלי, והשבתי כי מוטב שאtan לגוף לנוז. שכתי מקופלת בتوز הקערורית, ומידי נפלה עליי שינוי עמוקה ונעימה.

cashatutiorati, התענו השם ונשנה רוח קרירה. ישתי מול ההר, והתרכחות בשיחים ובפרחים שעלו, מתעלמת מטיפות הגוף הבודדות שהחלו לרדת. היתי כל כך מופעתה מן השינה הטובה שבה שקעתי ביל כל אמרץ, בלי שם תכנון, בחוץ על האדמה החשופה!! אילו מישחו היה אומר לי לפני כן, שאמצא בתוכי שלולה כזאת, שתאפשר לי לשכו הכל ולהתעלם מהאדמה הנוקשה והאבנים הבולטות, היתי צוחקת ומבטלת אותו בזולו... .

ישתי נינהה רפואי,ראשי זקור אך לא אמרץ, ותחושת העוגג הציפה אותה עד כי דמעות אושר נקו בעני. הרגשתי כי משחו בלתי צפוי ולא יאמן מתרחש בתוכי, משחו הסותר את כל האמיתות המוצקתו שהרכיבו את מה שקרהתי לו: "האישיות שלי". ידעתי כי הצלחתி להתגבר על הדעת הקדומות והחששות שעיצרו אותה עד אז, והתמלائي סיוף אדר.

בשעה שנקבעה מרأس התאפסנו ויצאנו בדרך חזרה. אך הפעם, אולי בגלל הגוף שפטף או החשיכה המתקבבת, טיפסו המדריכות שלנו על המדרונות התלולים במחירות ובלי הפסכות. הדרך חוזרת הייתה קשה יותר, השבילים הצרים שהקיפו את המדרונות נטו באלבsson ולא אפשרו להניה את כפות הרגליים בביטחון על משטח ישר. העליה לפסגה הגבואה והתולוה ביותר נשעה בעלי שביל בכל, כמו עכברים המטפסים על קיר מאונן.

מחשבות שליליות השתלטו עלי: "מדוע הדרך כל כך קשה בניגוד גמור להבטחות של ויוק? מדו"ע המדריכות דזהירות קדימה בחוסר אחירות, ואין לבדוק מה קורה להולכים מאחור?"

אייתה את היכולת להתבונן במרתח של בלי לחת לו ממשמעות של "טוב או רע" ולקבל את המציאותם שיטופיות. לא הצלחתי להפריד בין אי הנוחות שלי ובין, ולא היתי מסוגל לישם את מה שלמדתי בהתלהבות במקלאוד, ואצל ויוק עצמו במחדך סוף השבוע. שמחתי על נדר השתקה, מפני שאילו יכולתי לדבר וודאי הייתה מתולנתה בעלי סוף, ומאיימת לעצור עד שמייחדו יבוא לאסוף אותה במסוק או על חמור...

איכשהו, בכוחות שאספה ממקומות נעלמים בתוכי, פשוט כי לא יוכל ליישר מאוחר, ובהילכה על ארבע במקומות המפחידים, העפלתי לenza המדרון. גם הירידה לכפר נדמתה כארוכה הרבה יותר מן העליה שעשינו בוקר, לאחר שסבלנותי פקעה ורציתי כבר להגע לאוהל ולשכב.

אך כוס תה חמה ומנוחה באוהל הנעים פיזרו את המחשבות הקודרות שהתענו בתוכי, וכיבו את הкус והתסכול שבערו בי בזמן ההליכה. שרועה בנינוחות על השטיח ומרפה את שריריו המכוכבים, התגמדו הקשיים והתסכול ונראו חסרי חשיבות, וגם הкус והתלונות שקעו והתמוססו עד שנעלמו להלטן.

בערב סיכם ויוק את היום, ושאל כל אחד מאננו איך הרגיש במשך הימים שעברו. הפעם כולם דברו ויטפו על חוותיהם. כולם נהנו מאד, ומריה ההולנדית סירה על כאבים בעלי פסדים שהיו לה בכל מיני מקומות, עד שהבינה שהיא עושה מדיטציה על האגו שלו וכן אינה מסוגלת להיפטר מהכאבים...

עבורי, ביחיד עם הפתעה על כך שנדרמתי בחוץ, על האדמה החשופה, בלי שם תכנון או אמרץ, היגלו המסייע ביותר במהלך הימים האלה היה התמססות המצוקות הפיזיות המוחשיות והיעלמותן כאשר התרכחות בהן, והבנה כי כמו המוחשנות, גם הן באות והולכות עננים החטים בשמיים. ההישג הקטן הזה

היה מופלא בעיני, והקשר המוכח בין כאבים וגירויים פיזיים חזקים וברורים ובין השליטה במחשבות, סילק כל ספק שעוד היה בי באשר למדיטציה.

או עוד לא הגעת לי לרגעים ארוכים של ניקון מחשבות, ולא הכרתי את הצמרונות הנעימות ורפלקס החוווק שאני מרגישה כיים באולם רגעים. רוב הזמן היתי עסוקה בהרפיה וכהתבוננות בגירויים ובענקציות, בכאבים בכתף וברגלים הרדומות והכובות. השיא היה כאשר הרגשתי קלילה וחסרת גוף ומרוכות בנשיות בלבד.

עכשו ידעתי כי מדיטציה אינה קסם או מאgia מסתורית, אלא טכניקה לצידת שלווה והרמונייה פנימית, שאפשר לישם את עקרונותיה בחיי היום מעבר לשיבת הקבואה של חצי שעה או שעה, וידעתי כי רכשתי לעצמי כלבי בעל עצמה אדרה שישפיע על חיי לתמיד.

הפתעה נוספת של הסדנה הייתה הקלות שבה עברתי את השתקה הממושכת, והעובדת שלא גרמה לי כל סבל. להפך המנוחה המוחלטת מכל התנהלות חברתית או זוגית, וההסתגרות המרכזת כל כך עם מחשבותי, כשאני בוחנת אותן ומודעת אליהן באובייקטיביות, הסבה לי הנאה רבה וסיפוק גדול. אף על פי שתמיד החשיבה את עצמי כאדם מודע לעצמו, ונagara לנתח את מחשבותי ומעשי לתיابון ואפילו בהגומה, הפעם זה היה שונה. הצלחתו לעשות זאת כמעט בלי להעניק משמעות או לשפטו, וכך להעמיק ולוגג עראיה קרוביה יותר של המציאות כפי שהיא שבאמת, ולא כפי שאני תופסת אותה במחשבותי או ברגשותי.

וירוק לימד אותנו מדיטציה של אהבה, (מטה) בה מأهلים שהרورو מהמחשובות השגויות ומהרגשות המוטעים ורק אושר ובריאות לקרובים ולחזוקים, לאויבים וכל היצורים האנושיים והחיים בכלל.

למחרת שוב העיר אותנו צليل הגונג בחמש בוקר, וישבנו למדיטציה אחרונה, כشوיווק רק נותן את הדחיפה הראשונה ואנחנו ממשיכים באופן עצמאי.

אחרי המדיטציה הזאת שוחררנו מנדר השתקה וכולם דיברו בחופשיות, סיפרו על חוותיהם ורגשותיהם במהלך הסדנה.

וירוק סיפר על עצמו: הוא נולד בכפר סטוק, למושפהה ענניה מאוד שגרה בבקתה חימר קטנה שכיוום משמשת להם כרפת. אמו נפטרה כשהיה בן ש, ואביו נאבק לفرنسا אותו ואת אחיו הגדולה בעבודות מזדמנות אצל האיכרים השכנים.

בדיוק באותו זמן הגיעו לכפר מיסיונרים פרוטסטנטים מלה, והציגו לאיכרים הענים לחת את הילדים הקטנים בבית ספר בקשmir, כדי שייקבלו חינוך טוב יותר. האב התלהב לסıcıו שנינו יהוה רופא או מהנדס, והסכים שהמיסיונרים ייקחו אותו.

עד גיל 12 למד וירוק בבית הספר הנוצרי בקשmir והפך לנוצרי אדוק. אך אז התפתחה מתיחות בין הנוצרים והבוגדים בלאדאק, והם נוצרו בילדים ש"נשבר" בין הנוצרים. ראש הקהילה הבוגדיסטי נסע לאקשמיר, והוציאו את כל הילדים מלודאק מבית הספר הנוצרי, והעבירו אותם ללה. שם סגרו אותם בבית הספר המקומי, כדי שלא ייפגשו עם המיסיונרים שפעלו בללה.

לאחר חצי שנה לא יכולו אנשי הקהילה הבוגדיסטי להמשיך ולמן את החזקת הילדים בbijod בלה, ונענו להצעתו של נזיר בוגדי מנג'ולו לקחת את הבנים מנזר שלו, ולתת להם חינוך בוגדי.

במנזר היה ויוק הילד ומנהיג חבורת הילדיں שנלקחה מהמנזר הנאצרי. כנוצרי אדוק נאבק כמויט ביכולתו בנזירים ובתורה הבויהיסטית שלהם. אך במהלך השנה הראשונה, בעלי שידיע ארך או מתי בדיק זה קרה, הפך בויהיסט. המהפק היה כל כך מושלם עד שלאחר סיום הלימודים החליט להיות נזיר. לאן כל הילדיں במנזר וגיבו כך למעבר, וחולם עדין נוצרים.

ויוק למד שלוש שנים במסד בוגרhistי גבוה בברומה, שבו מודגשים מאוד את המדיטציה, וכשגמר ללימוד זה רודף לאדאק ו"הוריד את הגליהמה", כלומר הפסיק להיות נזיר.

בתחילתה עבד בסניף המקומי של מרכז מהאボדי למדייטציה, אך התפקיד שקיבל שם היה אדמיניסטרטיבי בשל כישורי והידע שלו באנגלית. לאחר שהקשותיו החווות למד מדייטציה לא עוב, והקים יחד עם שותפים את "לאדאק הפתוחה". גסתהאו המשמש גם כמרכז טיפולים הוליסטיים, והוא מלמד בו מדייטציה.

אחותו של ויוק ובعلاה, שתי בנותיהן בנות העשרה, ואשתו הרכה, היו אנתנו בבית משך כל סוף השבוע ביל להشمיע קול, צללים מרחפים בדממה. הבעל עבד כפועל והם חיים בפשטות: מגדים ירקות, שעורה, תפוחי אדמה, חרדל ועצי פרי שונים. בבית אין מים זורמים, והפלג הזורם ליד הבית משמש לשאייבת מים, רחצה ובישול, כביסה ונקיוי כל האוכל.

אך הבית היה נקי, מסודר, ומרוחט בעטם קרוב לשלו. בחדר ההסבה המכוסה בשטיחים וכריות צבעוניים ניצבה שיזה גדולה מעץ כבד, עליה היו מוצגים צלחות וספלים מעוטרים, ומעליה היו תלויים סירורים גדולים ממתכת מבrikת בסגנון אירופי מושן. להרים ולבונות שני חדרים קטנים, וויאק ואשתו הצערה ישנו בחדר השלישי, כשרק ולון דק שימוש להם כדלת.

ויוק הסביר מהו ההבדל בין הדותות הגדוולות: הנצרות, היהדות והאסלאם, ובין הבודהיזם. בעוד שבדותות האלה נדרש המאמץ לקבל את מה שנכתב על ידי ישו, משה, או מוחמד, רק מפני שהם כתבו זאת, הבודהיזם אינו מחייב אmittות אלא מצפה בני אדם יגיעו למסקנות בעצם, ואיזה לילטו אם לקבל את דברי הבודהה והמורים הגדוילים שבאו אחריו. היכולת להגיע למסקנה בעצמו בלבד הכתבה מלמעלה קירהה אותו לבודהיזם ועודדה אותו לעזוב את הנצרות.

מלבד עדינותו, רגשותו, והאהבה שלו לכל אדם, הטענו גם מהחשיבה הבוגרת והבנת החיים המעמיקה שלו כשהוא רק בן 32! נסיבות היו הקשות לא הפכו אותו למריר או נוקשה, כמו שעלול היה לקרות. מכל מה שעבר עליו למד ופיתח סובלנות וקבלה שעוזרו לו להתגבר ולהגיע לאן שהגיע.

"לינה כפרית" בכפר סומו

שלושה ימים טילנו בג'יפ בעמק נורבה עם זוג ישראלים בני גילינו, ושוב התפעמנו והתרגשנו מצבעי ההרים באדום, חום, יקרק נחושת ואפור, והעמקים המשובצים בכתמי י록 שביניהם. ביקרנו במנזרים עתיקים לבב שדות ועצים, שלעים גדולים מעוטרים במנטרות צבעוניות היו פורמים סביבם. אך כמו במקומות אחרים בהווו, הפגישה עם המקומיים והבתובנות בהםים היו חוותה יתרה חזקה מהטבע ונופיו.

הגי' הפיטל במללה הכפר סומו, בדרך תלולה וצרה, מקפץ מעל על אבני ופלגים, כאשרנו מתחשים את כתובות ה-"Home Stay" שקיבלנו מרירה ההולנדית בסוף סדנת המדיצזיה. במרקה נתקלנו בדרך בעלת הבית העיליה והנרצה שלulta מיד לגי' העם וכוונה את הנגה.

הבית והחצר סביבו נראו כגן קטן: בית המשפחה המטופת והמוחזק היטב, חלונות העין האדומים הגדולים שלון, גינת הפרחים וחלקת הירקota הגדולה בחצר. במרכז רחבה דשא גודלה בחצר צמה עץ גדור שבסביב גועזנו נפרש גג עשי ממצנה גדול, ומתחתיו הוצבו כמה שלוחנות וכיסאות לארוחות בוקר ולשטייתה לאורחותם. בקצת החצר ניצב נסיך חד-קומתי מסודר לבן בока וכו ארבעה חדרי אורחים עם שירותים צמודים בגדרים שונים, נושך לשדות היוצרים המשתרעים שמאחוריו.

קי אחד בחדר שלנו היה כולם זוכרים, וגם בשני קירותו שלידו נפערו חלונות גדולים אל השדות היוצרים והעצים שהקיפו את החדר ונראו כהמשך ישר שלו.

אחריו טויל רגלי אורך ברכבי הכפר שכנו לנו בימייה המוקפת בשלושת החלונות והשנו כאילו אנחנו נמצאים בחו"ז, בלב השדה היירק! התבוננו בשמיים הכהולים ובעננים הלבנים השטיים בהם, נשמנם את האויר הנקוי עם ריח השדות הרענן, וחיכינו זה אל זו באושר. אנחנו ואמרנו: "הלוואי ואפשר היה להישאר במקום הזה לנצח!"

התהווה זאת ליווה אותנו כל הזמן בלבד, אך מדי פעם הזכרנו לעצמנו כי בספטמבר מתחילה הקור עם הסתיו, ובחרף קשה להיות באוזור המבודד והנדידה הזאת, כך שאלוי לא היינו רוצים להישאר באמצעות "לנצח", אלא ממש רקיזם רבים...

בעל הבית ואשתו הגיעו לנו ארוחות ערבות טעימה מתבשלי המטבח הלאדאי בחדר ההسبה הגדול, ואחר ישבו לאכול את ארוחתם במטבח עם הפולדים ושאר בני המשפחה. רצפת החדר הגדולה הייתה מכוסה בשטיחים צבעוניים, ליד הקירות היו מונחים מכסונים מזכירים בשטיחים, וצלחות האוכל הונחו על "שולחןות/פסלים" קטנים מעץ מקושטים בעיטורים צבעוניים.

לארוחה הצורפו זוג איטלקים צעירים מAMILANO שהתארחו באחד החדרים, וסיפרו על עירם ועל מסעותיהם האקווטיים במרוקו, בטימבוקטו, ובহודו בנסיעות קודמות.

בתופעה זאת נפגשנו מדי פעם במסענו: צעירים ערביים נמשכים למה שנקרוא "העולם השלישי", מנצלים כל הזדמנות להיות בו, ולעתים נשאים להתנדב וליעזר לאנשים שם. חומר הדאגה והחוות השובע והגינויות של צעירים המעדם הבינוי במדינתה הרווחה באירופה המערבית, אוסטרליה וניו זילנד, דוחפת אותם לצאת למסעות האלה, מעין "היפוך" מרדני של החופשה הבוגרת הטיפוסית.

אבודים בשטח המרעה של הכפר

הכפר סומו כל כך הלייב אותנו, עד שוויתנו על נסיעה בגין' לפוקה האפונית ביותר בהודו עם הזוג השצטרף אליו לטיול, ויצאנו לשוטט ברגל לבדנו. היה יום בהיר ונעים, והמלחנו לרדת בדרך הריאשית העוברת בלב הכפר, מתחפלים מן הבתים הקטנים והיפות המוחזקים היטב, מוקפים עצים ושיחים ומקושטים בפרחים שהפיצו ריחות נעימות. מפעם לפעם עצרנו ליד הנחל שורות בצד הדרך כדי לשטוף את הפנים, להרטיב את הרגלים ולملא את בקבוק השתייה במים הקרים.

אפי ישב לצייר את הנוף ליד סטופה עתיקה שמתהיתה נוצרה מין מהירה קטנה, ואני יצאתי לחפש מקום רומנטי לשירורי טבע. עדרי כבשים ועזים, ואנשיים שרידו עם שקים או השקיות לכיוון הכהר עברו מדי פעם בדרכ, מברכים אותנו ב"גוליי". המלה הלאדיקת המשמשת לכל דבר: בוקר טוב, ערבית, שלום, תודה, מה שלום, ועוד. אפי ניצל את מי הנהל הנקיים ושתף את החלק התיכון של מכנייו המופרקים, ושנינו ישבנו שם מתעננים בשמש החמייה, עד שהתייבשו.

למטה בצד הדרך הייתה בריכת גודלה מוקפת עצים ושיחים, שההר המושלג השתקף בתוכה. אפי רצה מאוד לצלם אותה מקרוב, ולכן ירדנו אליה. אך לאחר הצילום התנצלנו לעולות בחזרה לדרכ המלך, והמשכנו בשביל שה��יף הציהה בין השדות, מקווים שביאו אותנו בדרך הראשית למקום נマー יותר.

צענו בניחוח בין הגדרות ותעלות הרים, ובambil' משם התרחקנו מאד מן הדרכ שעזבנו. לא הבחן איך ומתי נעלם השביל, והתחלנו ללכת על אבני גודלות ליד ובתוך הנהל הרודו. המשכנו לכתה, אך מצאו את עצמנו בין שתי חומות אבני בוץ בצד הנהל, שמעליהן הייתה גדר קוזחים דוקרנינים ויבשים. סבוכים מכדי שנוכל להפוך בניהם ולעbor מעל החומה. הרים היו קרים מאד, והרגשנו שהרגליים שלנו מתחילות לקפוא. הנהל הפך מלכוות מאיבה שהבהירה לנו כי עליינו למצוא דרך לצאת ממנה מידי.

אחרי חיפושים מיגעים מצאו מקום בו החומה הייתה יותר נמוכה והקוזחים פחות סבוכים, ואף הצלחה לקשרו בחומרם פה שרכנו עברנו בהירות. מצאו את עצמנו על מדרון גדול מכווה עצים פרחים ושיחים קוצניים. פרות, כבשים, עזים וחמורים עמדו בתוכו וכרכמו את העשב.

במחם הגדל לא נראה אנשים, וקצוותיו היו מגודרים בחומות ובקוזחים. התרומנו על הבונותינו כדי לראות מה נמצא מעבר לחוותה, אך היו שם רק עוד שיחים קוצניים ועצים צפופים, ולא נראית כל דרך או שביל, קטנים ככל שיהיו.

חשנו שאם נמשיך לרדת במדרון ליד החומה אולי נראה דרך מחוץ לחומה, ואו נעבור מעלה, או שבדרך פלא תגלגלה בחתיתת הגבעה יציאה מסודרת מן המתחם הסגור.

אך היליכה במדרון הסתבכה והתארכה, לאחר שנתקלנו במכשולים - סבכי קוזחים, סלעים גדולים או נהר מים, שאיצנו אותנו לעקו ולחתרחך מהזו הפצנו. הנטייה שליל' לקסלטרופוביה גרמה לי להושך כלכודה במשמעות "שאנגריליה" אגדית ריקה מאנשים, שאין שום דרך לחזור ממנה אל הציוויליזציה...

אחרי שלוש שעות של תעיה שנראו לי נמצה, נוכחנו כי ההתקשות של אל, אפי, שלא איבד את עשתנותו כמווני, השתלה. בחתיתת המדרון היו סלעים ענקיים, ולידם נראה סלעים ראשונים של הרבות: ערמת בגדים ונעלים ישנים שנראה כי הושלו לשם מזון. לא רחוק משם ראיינו גדר אבן נמוכה שהפהה לגדר שיחים, ונדמה היה לנו שיש בה פתח. כשחתקרנו, ראיינו שלא רק שיש שם פתח מסודר, אלא דרך עפר מסודרת מחוץ לחומה!

אנשים שעברו בדרך ובתים קטנים שהתרבו בכל שהמשכנו לכת העידו כי חזרנו לכפר וההרפתקה הקטנה שלנו נגמרה בכ"טב שלא כמו סרטים...

פסטיבָל מִקּוֹמֵי צְנוּעַ בְּטוֹקֶצָה

בשביל קיצור צר ומרוצף שהתפתח בין גדרות וחומות בדרך מהמלון למרכז העיר בלה, הילך גבר אוחז בשני החצים גדולים ומהודרים. במעבר סיקים ראיינו אימוני קלעה למטרה וידענו כי הספרט היה פופולרי במיוחד הדור. כאשר שאל אף את הגבר אם צפויות תחרויות קשותים בסביבה בזאת הקרוב, ענה באנגלית טוביה: "לא תחרויות, אבל אם תלכו לכפר שנקרא טוקצ'ה, שנמצא במרחק קילומטר וחצי מלה, תוכלו לראות אימונים בחזקשת מ-2 אחרי הצהרים, ובverb יהיו גם ריקודים ומוסיקה". אחרי שהודיעו לו על אידיותו, נאלצתי להודות כי שוב זכינו בהזמנתו לחות אירועים מעניינים ואוונטיים הודיעו לתוכנות החזפה והנונדייקות (בעיני...) של אפי.

עד לפני שהגענו לטוקצ'ה שמענו קולות תיפוף, אך שם ודבר המזכירagiaga או אימוני קשותות לא נראה בכפר. אישת שעמדה ליד חנות קטנה ילדה קטנה להוביל אותנו בשביל מרוצף בין חומות, גדרות, ושדות ליד הנחל, עד למקום בו הנקה התרחבה ומעליז עברה עץ ארעי.

על משטח חול רחוב ידיים ניצב אוהל צבעוני גדול בצורת מלבן, ולידו מתחם מגודר בבדים כהים שמןנו על רווחת ביישול. קרוב יותר לאוהל הגדול התולית עפר גבואה שעלה נשענה מטרה גדולה.

ליד הקיר המרכזי של האוהל ישבה שורה ארוכה של נשים קשישות לבושות בתלבושת הלאדית המסורתית: שמלות כהות וכבדות והגורות צבעוניות, כובעים צילינדר גבויים צבעוניים מוקשטים בסרטים, ושכמיות צבעוניות מבדים מבריקים מונחות על כתפייהן וקשורות לזרוארן. בקצה השורה ישבו זקנים מקומתיים לבושים מעילי צמר שחור מסורתיים עם האורות באכעדים זהרים ומגלגים מהרוזות תפילה בידיהם.

בכנסייה לאוהל ישבה תזמורת קטנה: שלושה מגנים בחילילים קצרים ועבים בעלי צלילים גסים וצורמים ניפחו את הלחיהם בכל הכוח, ושלושה מתופפים הכו בתופים בעוז. קבוצת גברים ונשים בלבוש מסורתי רקדו בשורה ארוכה, שהפכה מדי פעם לעגול. הם פסעו יחד בתנועות קטנות ומדודות לקצב המוסיקה, והניעו את זרועותיהם בהינויו כאשר שינו את כיוון ההליכה או הסתובבו.

כאשר הסתים הריקוד השמיעה הלהקה תרעה גדולה, וכל הגברים והנערים מיהרו החוצה וניגשו לחבית קטנה שהיא מלאה בחצים. כל אחד בחר לעצמו בקפידה שני חצים, ומיד התחילו לירות לעבר המטרה. רק מעתים התקרבו אל העיגול הלבן הקטן שבאמצעיתה, ורבים מהחצים אף לא הגיעו לתலולית.

התזמורת השמיעה מזוקה עלייה, וכולם ישבו לנוח על הרכיות הצבעוניות ליד השולחנות הקטנים הדומים לספסלים. החוגגים הזמינים אותנו לשבת במרכו האוהל, בחברת כמה נשים ליד אחד השולחנות הקטנים. תה מלוח נמוג ללבושים זוכרים מתרומותם ענקיים שהובאו מהמטבח, ועל הספסל הקטן העומסço כסות מיין, וממתוקים שונים. צעירה שישבה לידינו סיפרה כי מוצאה עמוק נוראה, ואת בעליה פגשה במשרד העוראה לסטודנטים בלה בו עובדים שניים. המשפחה המורחבת מתקיימת מאטחהו שבעלותם ומאדמתה. הפסטיבל הקטן הזה נערך בכל שנה ממש יומיים, ולמעשה בכל כפר גדול יש פסטיבל כהה.

התומורת חזרה לנגן, הגברים הפסיקו את היריות בקשות, נכנסו לאוהל ושוב התחללו ריקודים. הפעם היו אלה יישיות עילגולה וכבודות שركדו בחינניות ובקלילות, פסועות פסיפות קתנות ומהירות, ומונעות את אכבעותהן בתנועות מסוגנות. על פניהן המוקממות הiyithה ארשת סיפוק ונגאה והן התקדמו בשורה שהפכה לעיגול, כשהראשון זקנה מרשימה מרכזות כולה בריקוד ועיניה עצומות. הריקוד נגמר כשלב הנשיםמושיטות את ידיהם למרכו המעגל, ושוב השמיעה הלהקה תרועה רמה, והגברים מיהרו לבחור לעצם החצים. בהתאם למסורת השווונית של בני לאלדאך בעלי החצים מביאים אותם להגיצה ומתחלקים בהם עם כולם, ואחריו הפסטיבל מהווים אותם לבתיהם.

כל הזמן התרפלו מכך שכמעט לא היו שם תיירים, מלבד בודדים שהתגוררו בכפר ושמעו את התיפוף או עברו שם במרקלה. ההגינה העממית המסורתית הזאת נערכה רק למען בני הiyith, ואנחנו היינו אורחים שהוזמנו אליה במרקלה.

הערוב ירד והחל ללחשיך, וידידתנו הצעריה הסבירה לנו שמתחלת הפסקה לארוחות ערבים, ואחריה ימשיכו הריקודים באוהל. חוזנו לעיר לאכול ומידי אחר כך צענו חזרה לכפר להמשך ההגינה.

האוהל המואר במנורות צבעוניות היה מלא במקומות, רובם בתלבושים מסורתית, יושבים בצדיפות בשיכול רגליים ומתחבונים בקבוצות נשים שרקדה במועל גדול למרכו האוהל. בקהל היו גם צעירים ולדים רבים, שישבו מרותקים לנשיהם המחלולות. הפעם היו במועל גם נשים צעירות יותר, לבושות שמולות צבעוניות מבד מבריק, וגארות כסף מעוטרות למונחנה, מהרווזות צבעוניות לזוואן, ועל כתפייהן שכבות מהודרות והגיגיות שלולינה מעוטרים בפרווה.

אחרי ריקוד הנשים הופיעו הגברים. אחד הרקדנים, גבר עליון ותיארדי, שבינינו לבין עצמנו כינויו אותו "זעדית התרבות" של היכר, משך כמעט בכוחו, בחבוקות אך בתקייפות, את הגברים למעגל. הם החיזקו צעיפוי מי שילבנים בידיהם, הניעו אותם לכיוון התנועה ועם הסיבוב והטו את הגוף לכיוון. כמו הנשים רקדו באיטיות ובצדדים, אך התזמורה הקטנה הגבירה את הקצב בהדרגה, הריקוד הפך להיות מהיר יותר ותנועת הגוף קופצנית יותר, בנענווים קלים של הגוף וסיבוכים מהירים במקום עד שהמוסיקה פסקה והגברים קדו וחזרו למקוםם.

עכשו עמדו במרכז האוהל כמה צעירות לבושות בתרנינגים כהים גדולים ממידותיהן, שכמויות מאולתרות מהזקפת את השכמיות וஸורתיות ההגיגיות בזווהה מבהמת, כובעי מצויה סגנוניים ומשקפיames. הן רקדו בתנועות מגוכחות מהזקפת את תנונות הגברים, שרו בזופים אדירים, כשהקהל כולם צוחק ומידודד אותן במחיאות כפיים סורערות.

הריקודים המסורתיים עוד נשכו אך אנחנו כבר היינו עייפים והזנו למלון, שמחים על החוויה הנדירה שנקרתה בדרכנו. הפסטיבל היה תמים ולא יומרני – התוכניות מקומות צנעה להגינה מסורתית של קהילה חייה ותוססת, בה נשמר מקום מיוחד גם לדoor הצער והמודרני שלו.

ידידות חדשה בקצה העולם

ישבנו במסעדת החיטבית הפופולרית ביותר בללה בחושך מוחלט, בלי נרות או נורות הירום, בעוד בעלי המסעודה מנפים להפעיל את הגנרטור ללא הצלחה גדולה. למסעדת נכנס זוג דובר אנגלי, ולאחר שהתרגלו להשכה ראו כי אין כבר אף שלוחן נפרד לנצחים.

כנסעים ותיקים המכירים את מסורת היישוב בשולחנות משותפים במסעדות הטיבתיות הקטנות, הזמננו אותם לשבת אותנו. להפתעתנו גילינו שהם ישראלים, ירושלים דתיים שדיברו אנגלית מפני שקני הוא עליה 'ותיק' (כשלושים שנה) מאנגליה. השיחה קלחה בנעימות, ומיד ידענו זה על זה בדברים רבים ומ怅נו נושאים משותפים רבים. קני ואשתי הצטרפו לבתיהם שטיילה בהווו שלושה יהודים, ואחרי כשבוע המשיכו בלבדיה.

שלא כמוינו תכננו את הטיול הקצר שלהם בפרטיו פרטיים מראש, עם ג'יפים צמודים, מדריכים ומלונות משובחים. כאשר סיירו כי תכננו לצאת בעוד יומיים לאגם צימורי בgef נאנחתי, מפני שבדיוק באוטו יום קראתי עליו בספר. הייתה בטוחה שכבר לא נראה אותו, כי אפשר להגיע אליו רקgef ולא הצלחנו למצויא שותפים לנסיעה הקרה ייחסית.

בלי היסוס הציעו לנו להצטרף אליהם, ואנחנו גענינו בספונטניות בחוויה. המסע הזה והוכחה לנו פעמים רבות כי כאשר נוצר קשר טוב - הדברים קורים באופן טבעי מבלתי שnochesh עליהם יותר מדי.

הדרך לאגם הייתהיפה מאוד, הרים שעל מדרונותיהם מפוזרים סלעים ענקים בתצורות מיוחדות ומשונות המזכירות את קאפודוקיה שבטורקיה, או את יצירות גאודי בברצלוונה. מדרונות נישאים בסגול מדינים, ורובי פרחים קטנים בעמק ליד המים. לעיתים נראה ממשור המדברי הסלעי מרימות קטנות שפרוחות חומה, מקפצות ובורחות בבהלה מתוך נקיי סלעים ומהילות בהם נחאו.

פעם נקבעה השממה בנות מדבר: כפרים יירוקים ושדות היטה, הדרל או תפוחי אדמה פורחים. סוסים רעו באחו הירוק ולידם ישבו נודדים, שתו תה או שכבו בעשב ונחנו.

הכיבש הצר הפר לדרך עפר קופצנית זרואה אבני גודלות וקטנות, שהתחפלה לעמלה על ההרים וירדה למשיר הרחוב שביניהם. כמה דרכי עפר בתרתו את המרחב השומם, אך דוקא בגודלה שבחן היו הרצים בניצוב לכיוון הנסעה, והנסעה עלייה דמתה לניתור מעל פומפיה כביסה ישנה, כשהאזורינו המרופדים סופגים את הזעוזעים והחבות. בניסיון להיחלץ ממנה עברנו לאחת הדרכים המקבילות, אך היא התגלתה כמלבודת חול טובענייה, שנראתה מסוכנת אפילו לgef גדול כמו שלונו.

כאשר שאלנו את הנגה אם הוא בטוח שהוא דרך שזו הדרך הנכונה השיב בביטחון: "No Problem", והיזק את השערתו כי אין לו מושג לאן הוא נושא, אלא שזוחצי אוצר המלים שלוanganlit... ואכן, לאחר זמן מה נאלץ לשאול נוגדים ופועלים על החוץ לאגם. כשפעולים שעמדו בכਬיש עצרו אותנו וביקשו שニקה אותו נודדת מקומית עם ילדה הסכמנו בהתלהבות להצטופף, לאחר שללא ספק נזקנו לשירותה כמדריכת...

מרומי הדרך המתפתלת נשקה האגם המכחול המוקף הרים גבוהים, שבעvio התחלפו מכחול לירוק וההרים ופסגותיהם המושלגות השתתפו במיומו בכל פעם בדרך שוננה.

כבר היה קר מאד אחר הצהריים המאוחרים כאשר התקרנו לכפר הקטן שלו היו אמרורים לישון. הכפר החשוף מעצים ומירק בניו על פסגת ההר גבוהה מעל האגם, ואת המים נאלצים הקרים להביא אליו בחבויות הנישאות על חומותם.

מטהה לכפר, על מישור מכוסה דשא יירוק על גדת הנהל, היו נתויים אוהלים רבים. חלקים גדולים וקוביות, ונינוudo להשכלה לתהיריהם מפונקים המטילים בקbezות או עם מדוריך פרטי, ומוכנים לשלם הרבה כדי לישון, על מיטה בתוך אורחן גדול ומרוחה, ולאכול במסעדת צמודה. חלקים קטנים ותואמים, לנושאים מפונקים פחות, האוכלם מקרופטא פלסטיק אישיות שהוכנו להם מראש על ידי סוכנות הנסיעות ושותים תה שהכינו

הנהגים שלהם. וחלקם, ואולי שודה פרטים שנשכו על ידי גוסעים בודדים כמונו, או מהווים חלק מן הצדוק האישית של תרמיליאים קשוחים.

הרוח נשבה בחזקה, קני ואשתי עזרו לנו להקים את האוהל שלנו במהירות, והניבו את חפצייהם על המיטות באוהל הגדול המוכן שהזומן להם מראש.

הארוכה באוהל המסעה הגדול חשפה את קלוננו כשבויים בדעתות קודומות. היינו רעבים מאד אחרי יום ארוך והזמננו אוורו וירקות, וכשבעל המשעדה הציע לנו לחם צ'פאטי והביטה החבינה כי המנה הזאת תבוא כתוספת לאורו ולירקות. לאחר מכן חיכינו כשייה, כאשרנו משותמים בינו לבין עצמנו: "כמה זמן לוקח להכין משהו כל כך פשוט? נוכן שיש להם רק פרימוס אחד, אבל בכל זאת?" כאשר השבנו שברכבר יותר מדי זמן, התענגינו במצב האורו. בעל המשעדה תהה: "האورو? רציתם גם אותן?" ואז הבנו כי היה בתוכה שהמננו חביתה במוקום אוורו, ולשוא חיכינו וכעטנו... תוך עשר דקות הוגש לשלוחן צלחות מהבילות מלאות באורו וירקות משבייעם. הרি לכום כולה של דעה קדומה! היינו כל כך רגילים להשופט שבהוו עובדים לאט, (במסעדות היא גילוי מסעיר המעלה שאלוות: "איפה כל האחים הדומים להם? ומה הם לא הרוב? ומדוע לא שומעים עליהם מספיק?")!

אחרי האוכל יצאנו לטיפיל על שפת האגם, בתקופה לראות אוזים שבו אמרוים להגיע בהמונייהם עם רדת הערב לשון. אוזים לא ראנין, אבל נהניתו משייחה נעימה ומעניינית עם קני ואשתי, אנשים דתיים שפישיה עם כמותם היא גילוי מסעיר המעלה שאלוות: "איפה כל האחים הדומים להם? ומה הם לא הרוב? ומדוע לא שומעים עליהם מספיק?"

השקיעה צבעה את השמיים בגוונים ורודים והשמש נעלמה מעבר להרים, אך מעט אור עדין נגה מעלייהם וההאיר את האגם בצבעים כחללים מאפרים והולכים, עד שההושך ירד על הכל. היה כבר קר מכדי לשבות על העשב בחוץ, והלכנו לישון באוהלים.

השינה באוהל החם, בתוך שק השינה המחמס והאטום, כשהארוחה הנושבת בחזקה בחוץ מעמידה את תחושים החמיימות והביטהו בתוך הבית הקטן שלנו, הייתה נעימה מאוד. מוקדם בבוקר התעורנו לקולות הגיבים שהשכימו לצאת לעמק ספיטי או למאנלי.

הדרך חוזרת הייתה יפה ונעימה, והנוגג למד למצוא דרכים אלטרנטטיביות כאשר חריצים בקרקע או אבני גירלות הקפיצו את הגיב. לקרהת סוף ראה קצת עייף, וכשהשאלו אם הוא רוא רוזה לנזה עוררה בנו התשובה הקבועה שלו: "אין בעיה", חשות כבדים כי יש לו וווקא בעיה גדולה... אחר כך הוסיף: "אפשר לאכול ולוחה באופץ'". ושוב נאלצנו לעזר עם כל האוטובוסים והג'יפים בעירה העולבה הזאת, שכולה חנויות אוכלים וمسעדות קטנות והיא במרקח 50 ק"מ בלבד מלאה, רק בשל העמלה שקיבל הנהג מבעל המשעדה... .

ביקורת הרימופוצ'ה באלאזי

חץ שעה לפניו הגיעה כבר היה האוטובוס לאלאזי כמעט לגמרי. אני ישבתי ואפי עמד כראשו כפוף, שהרי האוטובוסים בלודק בנויים למקומות הקטנים, ולא למקומות גדולים ומוגשים כמונו. היה צפוף מאד וכלק מהתירירים על עלי הגג, ושבו על התרמיליים בשמש.

צעירה שווייצרית גבואה ביותר עמדה ליד אפי, וסבלה מאוד בקצבות הרבות בדרך מהתקה המאיימת להתגש בראשה. הצעירה, סטודנטית מברן ששימשה ראהונה בלימודי מורה תיכון ולומדת ערבית, טילה כבר באוסטרליה ובנוו- זילנד לפני הלימודים, אחרי שעבדה שמנת חודשים והסכה לנסייה. הפעם באה עם חברה לביוקר קצר בחופשת הקיץ בהודו, אך תכנה לבוא למצרים בחורף, למסטר לימודי ערבית באוניברסיטה חלק מלימודיה.

השיהה הנעימה העבירה את הזמן במהירות אם כי לא בנהייה, ומאהר של היה קל יותר לעמוד זקופה מבלי להתגש בתקרה התחלפת עם אפי. לאחר זמן מה הציע אפי באירועים את מקומו לשווייצרית הגבואה, שוגפה התועות במאין לשמר על יציבותו מבלי לפגוע בתקרה...

שני מקדשים גדולים ואפלים, ועוד שני מקדשים עם פסלי בודהה כהים מאוד ומוחדים בהשפעות הקשMRIות שלהם, מהווים את מוקד המשיכת התירוטי של אלצ'י, הנמצאת על הדרך מלודאק לקשמיר. לאחר הביקור במקדשים ישבנו במסעדה במרכז הכהר וחיכינו לאוטובוס.

קבוצת נשים לבוש מסורתני ונערם לבושים במעיל הלאדי המסורי עם החגורות הצבעוניות, שהחזיקו בידיהם תיבות מתכת קטנות ופתחות מעלות קטורת, ירדו מהכפר והתקרכו אליו. מדרך שעבר שם עם תיירים איטלקים סייר לנו לרימפוץ'ה נכבד מתעדח להגעה אל הכהר בצהרים.

קבוצה נוספת של נשים בגדי מסורתיים הדורים עוד יותר, שכמויות צבעוניות מבריקות ומעוטרות בפפואה עטופות את כתפיהן ובידיהן פרחים צבעוניים מלאכותיים הגיעה אל הכהר. אחרין הופעה קבוצת גברים במעילים מסורתיים, עטויים צעיפים מייצבים ומחזיקים במקלות קטורת מעשנים.

חולם עלו על האוטובוס שחנה בכיכר, מחהה שם לשעת הייציאה אחר הצהרים. הנשים ישבו על הכיסאות, והנערים ושני מטופפים עלו על האג. לאחר זמן מה יצא האוטובוס לדרך בלויוי קולות שירה ותיפוף של הנוסעים, כמשלחת קבלת פנים לרימפוץ'ה הנכבד.

ישבנו עם הצערות השוויizerיות הלבביות בבית הקפה המקומי ודיברנו על הכל, על הטויל, הלימודים, דור ההורים שלהם, (אמה של אחת מהם הייתה מתנדבת בישראל בשנות השישים) הצערים היישרים, עישון הסמים והפוליטיקה הבלתי נמנעה. לשמהנתנו גילהה הסטודנטית למורה התקין בקיאות והבנה בעשיה באורנו, ואפשר היה לנחל דין אינטיליגנטי ולא להתגונן מול התקפות הנובעות מבורות כמו שנאלצנו לעשות בפunning אחות במסענו.

כשעה לאחר מכן שמענו מרחוק קולות שירה והיפוך מן האוטובוס המתקרב, כשהഗיעו ירדו מן כל הנוסעים והסתדרו בשתי שורות לצד הכביש. שני ג'יפים מקושטים עצרו בתחלת הדרך הצרה היורדת למנוור, וכמה נזירים מבוגרים ירדו מהם. מקומיים רבים הצטרכו לקובצת המלויים הלבושה בתלבושים הצבעוניים, וכולם קדו בכבוד והצמידו ידיים לחזה, והחלו בהיליכה מדוחה בשרות אורכות בעקבות הנזירים, מסובבים את הסטופות הגדולות והוזרים למקדש ולמנור שעיל ידו.

ובכן נגמר הכל!

מאו הבוקר התכוינו וקristol את היכיר והדרך למנוור, הכל לקראת הרגעים המעניינים האלה, בהם ליוו את הרימפוץ'ה ומלוויו הנכבדים למנוור ולהדרים שביהם נחו מן הדרך. המחווה התמים של הכהרים הפשוטים האלה היה הרבה יותר מרשימים ומרגש מן המקדשים העתיקים עצם...

גם הנסעה באוטובוס הציבורי, בצפיפות ובודחן שבהם נמצא בדרך נס מקום לכל מי שרצה לעלות, ילדים הושבו על ברכי אנשים זרים, וחבילות והעברו למשלה ומזהו את מקומן בתוך הצפיפות – הכל בחיכים ועם המון רצון טוב ועזרה הדדית – הייתה חוויה מענית ונעימה לא פחות מן הביקור באתר עצמו.

마다 פעם נשפנו במתה מים מתוך דליים שהשליכו אנשי הקרים שעמדו לצד הכביש לעבר הנוסעים בקהל צחוק גדול. נראה שהוא מעין ספורט עמי החביב על האנשים במקומות הרחוקים שבהם לא עוברים הרבה אוטובוסים. בחום ובודוח היו המים נעימים ומרעננים, וגרמו לכל הנוסעים לצחוק וליהנות מהתعلול.

קולוניאליות של ריקודי המסכות

חויה שונה מאוד הייתה פסטיבל המסכות המתוקשר והמתויר במנזר ת'וק-ת'אך, מרחק שעה וחצי מלה.

האוטובוסים לכפר היה מלא וגודש בתירים ומקומות, והחלק מהנוסעים ישבו על הגג או תלו עצם מבחו על הדלת הפתחה ועל החלונות. העומדים בתוכו פלשו לחילב בין המושבים, נשענו וישבו עליינו ועל התיקים שלנו ומעכו את שיקת הפירות שלקחנו לצד לדרכ... אך הכל נעשה בנינוחות ובחוויכים נעימים, ולא יכלנו לכוו על הנערות הצחקרניות שנלחצו אלינו עד שהצטמכו למדים זערניים שלא שיערנו שנוכל להגיע אליהם אי פעם...

בצד דרך העפר שעלה לגבעת המנזרחנו ג'יפים ומיניבוסים בשורה ארוכה, כסימן לכך שהגענו לאזור הפסטיבל. האוטובוס נעצר, וכולם ירדו והלכו ברגל במעלה הגבעה אל הרחבה שלפני המנזר.

דווני מזכרות, חטיפים ומשקאות קלים, מסעדות מאולתרות, דווני צעיפים ובגדים לאדקים מסורתיים ואפלו דווני בגדים, מילאו את השטח ויצרו תמונה של שוק עליון וצבעוני.

הרחבה לפני המנזר והמקדש הייתה מכוסה באוהל גדול מבד צבעוני מוקשח. כמה שירותים של כיסאות פלסטיק מגודרות בהבלים היו מוצבות שני צדי האוהל, עליהם ישבו רק תיירים ערביים. על הקיר בקצת הרחבה ונענו שתי חצוצרות ענקיות מונחות על דוכן צבעוני. במרכזו האוהל ניצב מזבח קטן מקושת בפרחים ובסדרים צבעוניים.

עמדנו על משטה חול מעל קיר הרחבה וחיכינו לתחילה התקס. כמה צרפתים באופדי צלים מהודרים, מצלמותיהם המשוכללות מוצבת על תלת רגליים קטן, השתרעו בקצת המשטה והתבוננו ברחוב שמטה תינו.

היה מאד לנו לעמוד מאחוריהם ונאלצנו להתקוף כדי לראות את הריקודים, אך הם התעלמו מהאנשים שבבם, והתעלמו מהבקשות לשבת כדי שאגם אחרים יוכל לראות. פניהם נשרו אינם מבינים אנגלית בכלל. (ואולי באמת לא הבינו, שהרי ראיינו בעיר סוכניות פרנקופליות רבות עם מדריכים דוברי צרפתית!) אף התייאש וירד למטה כדי להצטער לצלמים שישבו על מדרגות המקדש ממול, ואני נשארתי שם, בטוחה שהצופתים יתקפלו וייתישבו בסופו של דבר, לאחר שלא יתרון שהשכיבה הזאת יכולה להיות נוחה - במיויחד אם רוצים לצלם...)

מצאתי מקום ישיבה דוחוק בין רגליים הפשוטות לאחורי, אך כאשר נגעתי בהם בטעות שיפדו אותי במבטיהם וועיים. בכל פעם התנצלתי בחוויך, מסרבת להיות חלק מן האוירה הלוחמנית והיחסית שהביאו אותם, אותה אווירה שהמשמעות הזה הרחיק אותו כל כך ממנה.

הטקס התחיל כשנוזרים במצוות אדומות ירדו במדרגות המקדש מתופפים בתופים, תוקעים בחצוצרות ומצללים בפעונים. בצד ריקוד איטיים סובבו את הרחבה, עד שנענזרו כשןזיר שפנוי מוכסות במטבחת לבנה הושיט להם קערה גדולה שכיבתה התגהה טקס שלא ירדנו לפשרו, ואחריו עלה תזמורת הנזירים במדרגות ויצאה.

לרחבה נכנס נזיר בלבושת סגונית ומסיכת מפלצת ורקד לבדו מסכיב לרחבה בצדדים מדדים ואיטיים, שביהם שובצו קפיצות והרמת רגלי באויר. לאחר כמה סיובים הטרפו אליו עוד נזירים לבושים בלבושות ומסיכות דומות וركדו אותו בהתאם – חוות פעםם רבות על אותם צדים וסיובים מסווגנים, כמו בלאיטי קופצני.

בнтימים הגיעו למשטה החול עליו עמדנו זקנה לאדאקית פשוטה, לבושה בשמלת המסורתית האסה, ובתנותוות ידים ביקשה מנני זהן, כדי שתוכל לראות יותר טוב. מאחר שהיתה תקועה בין רגלי הטרפתים השלווחות סבבי לא יכולתי לשנות מקום, ואנייתי להסביר לה זאת בפנטומימה.

לפתח הבזוקו כי כבר חוסר ההגין והגיון שבתמונה הזאת: למשה והוא הרג שלה, ואנחנו רק אורהים בו, אך אנחנו מפריעים לה לראות את הטקס העתיק. המאבק של התירירים המערביים המפונקים וההיישאים להציג תמונה טيبة של הריקודים, כאשר אפשר למצוא בклות בכל מקום בלדאך, גלוויות ספרים וחוברות עם תמנונות מיוחדות שלהם, נאה לי מופרך מעירנו ומגוזך.

הרצע הזה הספיק ועכשו ידעתי מה עלי לעשו. הצעתי לזקנה לשבת במקום בו עמדתי, מתכוافت מדי פעם כדי לראות את כל הרחבה. מחייכת בשמה התישבה בכריעה, צמודה לרגליה של הטרפתיה העצבנית ביותר, שנינה התכרכמו בкусם בכל פעם שנגעתי בה בטעות.

גם הפעם הפנתה את ראהה לאחר בפנים זעמות, אך נדהמה לראות במקומות ישישה לאדקיות מקומות ומחייכת, יושבת כמעט על הרגלים שלה. פניה התרככו, ונראה כי הייתה נבוכה מן מצב המטופש שבו נמצאה. אולי גם היא עברה ומודעתו לגישה הקולוניאליסטית המתגנשת של התירירים שתפסו את מקום המקומיים בכספם, (מקומות היישבה על הכיסאות היו בתשלום, וכמובן שהמקומיים לא יכולו להדרשות זאת לעצם) או בחזופתם.

חיהית, והכל נראאה אחרת – עכשו הベンתי כי הטקס אינו עמי ואותנטי, אלא הצגה שנوعדה בעיקר לתירירים המפרנסים את המקומיים. כבר לא היה חשוב לי כמה אוראה ממנה ולבן תתקומתי בקצה המרפסת, בשביבה נועה ליד כמה תרמילים ישראלים, שגם הם לא התאמזו וננהנו מהמעט שהצליחו לראות מהצד, ומהאורירה העליוה והסונגנית.

הטקס נמשך בצעדה איטית של נערמים מתופפים חובשי מצנפות ודגלים צבעוניים, שהתנדנדו ימינה ושמאללה, לפנים ולאחור. אחריהם רקדנו נזירים יחפים בגדיים בצבעי עור הנמר עוטים מסכות של חיים בריקוד סוער ויצרי, כשהתומרות מלאה אותם בחצוצרות, מצלתיים ותופים.

נזירים לבושים כמלצות צבעוניות רקדו בחגיגיות ובקלילות ובתיום מופלא במועל גדול. המהווה כולם היא אסתטי וакזוטי, הצגה עתיקה ומוסוגנת. הריקודים האלה הם שרידים שנשארו מן הדת האפגנית העתיקה בלדאך שהבודהיזם, כמו שאר הדתוות הגדולות, אימץ לחיקו, והעניק להם משמעות חדשה כפי שהוכיה הריקוד הבא.

shoreה ארוכה של נזירים בתלבושים צבעוניים ומכות ענקיות ופשוות, רובן אנושיות, ירדו במדרגות ונעמדו ברחבה בעיגול גדול. הגבואה הייתה דמותו של בודהה, ואחריו צעד נזיר במסכת סוס שהזחיק בידו שמשיה ענקית. ככל התישבו על כסאות מופדים צבעוניים, והנזיר עטוה מסכת הסוס עד מאחוריו "בודהה" ומשניה צבעונית בידו.

ילד קטן במסכה אפורה שקויים גלים לבנים עיטרו אותה סימל את הרוח הנושבת, ונפנה בפרחים מלאכותיים שבידו ליד פניהם של היושבים. לאחר מכן החל ריטואל בו קמו זה אחר זה הנזירים עטויי המסכות, סובבו כמה פעמים את הרחבה בריקוד וחזרו למוקםם.

המופיע היה די מייגע מפני שבין הריקודים היו הפסיקות ארוכות שבנה לא קרה דבר, והנזירים פשוט ישבו בשקט והיכנו. המשמש הכתה בנו ולא מצאנו מקום בצל, ולכן החלטנו לחזור באוטובוס הבא, ולא להכנס לסייע הטקס.

החויה עוררה בי רגשות מעורבים: אמם נהניתי מן הטקס המסורתי המסוגנן והצבעוני מאוד, אך הדרך בה השתלו התירירים עליון עוררה בי הסתייגות. במהלך הריקודים יצאו אל הקהל שני נזירים בחילוקים צבעוניים ומשמעותם גדלות וגודתו, הניחו צעיף משי לבן על צווארי התירירים ובקשו מהם כסף. המזהה הזה פגום בעיני, אף כי יתרנן כי והוא מנהג מקומי עתיק ורך הפער שביטה בין התירירים העשירים והמוקומים העניים גרם להתנגדותי.

16.8.05 אייל מוקדי ז"ל

במשך כמה ימים לא הצליחו להגיע לאינטרנט החביב علينا, בעיקר כדי לבדוק איך עבר היום הראשון של ההתקנות בארץ. אך כשבדקנו את הדואר ורינו שחברנו מיכה כתב לנו, ופתחנו את מכתבו בשמה רבה.

מיכה כתוב שנינה להתקשרותטלפון אך כמונו לא הצלחה, (אין קליטה של טלפונים סלולריים בה) ולכון ספר בפשטות, שבנו אייל טبع ביום שישי, וההלווה נערכה ביום ראשון.

הינו המומינים וכوابים. פרצתי בכבי ספונטני ואפי ניסה להתרכו בשארית כוחותיו, ולכתוב מהשו בתשובה. הכרנו את אייל מגיל צעיר במשך כל שנות הדורות הארוכות שלנו עם מיכה, אהבנו אותו, וידענו איזה אבא מסור והם היה לו מיכה. רצינו להזכיר ולנסח אותו ולומר לו שהוא אכן אותו בצערו, אבל המסקן הcker של המחשב הפריד בינוינו מהסוג אוטום שאין לעבור מעליון.

טלפנו אליו, ואפי דיבר אותו מעט ובקושי רב, כshedmutה חונקות את גרוןו. פתאום הכל התגמד: הטויל, החווויות, ההתקנות, התוכניות המעורפלות שלנו לגבי העתיד – הכל הפך חסר משמעות ותכל. היו רק עצב וצער עמוק על קטיעת אכזרית כזאת של חיים צעירים ומלאים.

הסתובבנו בעיר מטופשים ובליל מטרה, מרגישים שהטויל איבד מטעמו, אך יודעים כי מיכה אינו רוצה, והוא אמר לנו זאת בפירוש, שנופסיק אותו ונזהור לארץ. אף היה מאד מתוסכל והסתובב כאלה בסוגה, מחפש מה فهو יכול לעשות למען מיכה. רגשות אשמה הציפו אותנו: "איך אנחנו יכולים לבנות בגן-העדן זהה, כשהטרוגול המדיצינית היומיומי עוד מגביר את תחושת האושר העילאי, בעוד מיכה ודוריית סובלם כל

כך?" חשו כמעט בושה על ההנהה והעונג של אדאק העניקה לנו, אך גם ידענו שככל שביל שלנו לא יקטין את סבלו של מיכה כהוא זה.

הצער והתסכול הגבירו את המתח ביןינו ולבסוף הכל התפרק במריבה טעונה בכעס ובמרירות. לאורך כל המשע לא הרבינו לרב, וגם כאשר היו וויכוחים הם לא היו עזים ומלאים ברגשות כמו המריבה הזאת.

אך הפיצוץ הזה היטיב עמו, ובשיהה כוابت ניסינו לבן את מה שקרה ביןינו והזלחנו לפענה את התהגהותנו. חוסר האונים שלו מול הסבל של מיכה הטריף את אפי מבלי שהיה מודע לכך, ואני לא הבנתי מדוע הפתני לשחק החבتوות שלו.

אחרי שנרגענו קצת, אפי מצא במחשב תרגום שעשה פעם לסיפור של הנזיר הויאטנמי טיר-נא-טן, העלה אותו לבלוג, וכتب למיכה על כך. העשייה הזאת, והתרgesות הגדולה של מיכה שקרה את הספר, הקלו על אפי והוא נרגע. ידענו כי יכולים נוכל להמשיך בטויל.

לזכרו של איל מוקדי ז"ל, שנפטר בדמי יומו.

העללה והחיה

מאט טיר-נא-טן-האן

יום סתיו אחד הייתה בפרק, שקווע צולי בתהובנות בעלה קטן אבל יפה, עליה בצוותת לב. הוא היה עצבע כמעט חום, ובוקשי עוד היה תלוי על הענק, מוכן כמעט להאנתק וליפול. בילית אייתו זמן רב, ושאלתי אותו הרבה שאלות. הבנתי שהעללה הוא האבא של העץ. ברגיל גנגןחו חשבים שהעץ הוא האבא והעלים הם רק ילדים, אבל כשהתבוננתי בעלה ראייתי שהעללה הוא גם אבא של העץ. השורשים מעלים לעץ רק תמיישה של מים ומינרלים, לא מזון מוכן כדי להזין את העץ, ולכן העץ מחלק את המזין לעליים. והעלים לוחקים את האחריות וובוצרת המשמש וגוזים שם קולטים מן האוור, והופכים את התמיישה למזון ושולחים אותו זההן את העץ. לכן, העלים הם גם האבא של העץ. ובגלל שהעללה קשור לעץ עם גבעול, קל לראות את הקשר ביניהם.

כבר אין לנו גבעול שמחבר אותנו לאימה שלנו, אבל כשהיינו בرحم שלה היה לנו גבעול ארוך מאוד, חבל הטבו. החמצן והתוונה שנזקנו להם הגיעו דרך הגבעול. לרוע המזל, ביום שאגנחנו קוראים לו יום החולדה שלנו הגבעול נהתק ואגנחנו קיבלנו במקומו את האשליה שאגנחנו עצמאיים. זו טעות. אנחנו ממשיכים להזין תלויים בהרים שלנו למשך זמן רב, ויש לנו גם עוד כמה אבות. יש לנו הרבה גבעולים שמחברים אותנו לאימה. יש גבעול שהחבר אותנו לענן. אם אין ענן, אין לנו מים לשותה. אנחנו עושים משביים אחוז מים לפחות, ושם נמצא הגבעול לענן. זה הקשר גם עם הנחל, עם הייר, עם המדבר, עם האיכר, ועם חותם העצים. יש מאות אלפי גבעולים שמחברים אותנו לכל דבר ביקום, ולכן אנחנו יכולים להתקיים. האם אתה רואה את אחות הקשר ביןך ובני? אם אתה לא שב, אני לא אצא. זה בוטה. אם אתה עד לא רואה את זה, ת התבונן עמוק יותר ואני בטוח שתוראה. כמו שאמרתי, זו לא פילוסופיה. אתה צריך באמת לראות.

שאלתי את העלה אם הוא מבוהל בגיל שהגיעו הסתיו והעלים האחרים נשרו. העלה אמר לי: "לא, כל האביב והקיין חיהתי יפה מאד. עבדתי קשה ועזרה להזין את העץ, וככה חילק גדול מני נמצאו בעץ. أنا, אל תאמיר שהזה האופן היחיד בו אני קיים, כי צורת העלה היא רק חלק קטן ממי. אני כל העץ. אני יודע שאין כבר בתחום העץ, וכשהזחזר לאדמה, אני אמשיך להזין

את העץ. לכן אני לא פוחד. כאשר עוזב את הענף וארחף לקרקע, אני אנווף לעז לשלום ואומר לו: "נתראה בקרוב".

צורך לראות את החיים כולם. אל תאמר: "החיים של העלה". אמר רך "החיים בעלה והחיים בעץ, החיים שלי הם רק חיים, ואני לראות אותם כי וביעץ".

נשבה רוח אותו יומם, וכעבור דקוטה אחותה ראייתו את העלה עוזב את הענף וארחף אל הקרקע, רוקד בחדווה, כי בשעה שריחף כבר ראה את עצמה שם, בחזרה בעץ. זה היה כל דבר ממשם. הרכתי את הראשי, וידעת שיש לנו הרבה מה ללמידה כי הוא לא פחד – הוא ידע שalom דבר לא יכול להיוולד ושם דבר לא יכול לומר למות.

הען בשםים לא יפחד גם הוא. כשתגיע העת, יהפרק הען לגשם. זה נחמד להיות גשם, ליפול, לנמר, ולהפרק חלק منه מהמייסיפי, או האמונה, או המקונן, או הירקון, לרדת על ירכות ולהפרק אחר כך לחלק מבן אדם. זאת הרפקתאה מרתקת. הען יודע שאם הוא ירד לאדמה הוא עשוי להפרק חלק מהאקוינוס. וכך הען לא פחד. רק אנשים מפחדים.

גבעת החול נוצרה מחלות שהגיבו מהמדובר ומהשים לנדו. לגבעת חול בדינוינה הגדולה יש התחלת וסוף, ליריה ומותה. אבל בודאה אומר לנו שהגבעה היא ריקיה. הגבעה מלאה חול, אבל הוא אין לה ישות נפרדת. הגבעה היא צורה שנונטמשה בזוכת הרוחות והחולות. אם והגבעה רואה רק את הצורה שלה, עם התחלת והסתף, היא תפחד מהילדות ומהמוות. אבל אם הגבעה תראה שהיא חול, או היא תהיה משוחררת מלידה וממוות. כל גבעה נולדה וכל גבעה עומדת למות, אבל החולות חופשים מלידה וממוות.

"יום הוריהם" בבית הספר לילקר

הנסעה לכפר ליקיר נפלה עליינו כהפתעה נעימה לאחר שכבר נואשנו ממנה, מאחר שהיינו בטוחיםuai אפשר להגיע לשם באוטובוס, ורק אלה שמשתתפים ב"ביביט טראק" יכולים להגיע לכפר בר gal.

במהלך נסעה לאחד המנזרים בסביבת לה, ראיינו תרמיליאים יודדים מן האוטובוס והוליכים לילקר ברגל עם תרמילים. חשבנו כי אם אפשר ללכת לשם עמוסים בתרמילים הכבדים, בוודאי לא יהיה קשה לעשות זאת בלעדיהם אם נחזור לעיר באותו יום באוטובוס האחורי.

בתנה המרכזית שמענו במרקם כרטיסן צועק: "ליקיר, ליקיר", וכך גילינו אוטובוס שנושא לכפר עצמו, אף על פי שבכל חיקיותינו הקודומות לא נודע לנו על קיומו, ומיד עליינו עליו בשמה.

האוטובוסים טיפס עד למנזר בפסגת ההר הגבוה המתנשא מעל הכפר. כמה מורות בית הספר המקומי שנסעו איתה באוטובוס אמרו שאוטובוס יחזור לה בשעה 4 אחר הצהרים מבית הספר של ידו ירדן, והוסיפו שבאותו יום יהיה בבית הספר "function", כלומר: ריקודים והופעות של הילדים.

מחוץ למנזר הגדול שקירתו מכוסים בזכירום צבעוניים יפים, ניצב פסל בודה מוודה בגובה שלוש קומות, שאפשר היה לראותו מכל פינות המנזר ובמהלך הירידה מן הגבעה, בכל פעם מזויה אחרת. המדים העצומים לא גרענו מיפויו של הפסל, ולא העיטו את הקירות המרגיעה והשלווה שהשרה על סיבתו.

הшибיל היורד לכפר עבר בין שדות ופלגי מים משכשכים. איכרות קארו עשבים בשולי שדות החיטה והשועורה, וכינוינו אותנו בחיק ותונענו ידים להמשיך לדרך בשביל הארץ. העגנו לערוץ בין שני מדרכנות תלולים, וחצינו יחפים את הנחל במקומו הצר ביותר שמצאננו, נהנים מן הקירות והרעננות של המים.

המשועל הצר הוליך אותנו עד לכפר, שם פסענו בדרבי עפר בין חומות בויז, מטעים ושדות, עד שפנסנו שלוש נשים – סבתא ואם בגדיים מסורתיים, וצעירה בגדיים מודרניים – שהלכו ל"function" בבית הספר ואנחנו מיהרנו בעקבותיהן.

בחצר בית הספר נפרש אוהל צבעוני גדול ומתחתיו ישבו אנשי הכנסייה הכנסייה על מזרונים וכריות ולידם ספסלים קטנים וצבעוניים המשמשים כשולחות.

על מרפסת צמודה לאוהל ישבו הנכבדים – המנהלים, נכדי הכנסייה מחלוקת החינוך האzuורית, ולהקה קתולית של חילולים ותופים התמונה הקיצונית. המנהל ברך את הקהל בנאום ארוך בלאדקית, והוסיפה כמה מילים באנגלית לorzים המכבדים את האירורע בונוכחותם. (היתה שטם קבוצה של ציורים אמריקאים שבאו לכפר לשולשה שבועות לחיות עם נשים לאקדמיות, במסגרת פרויקט של ארגון "איחוד הנשים הלקדמיות להעצמה")

אהרי הנאות והפייטו הילדים בሪוקדים לבושים בתלבושת מסורתית, שרם בלויי הלהקה, או לצילילי טיפ שהשמשיע מזיקה מקומית ושירים פופולריים. חלק מה裏וקדים היו לאקדמיים וחלק קאשmiriyim, ככלmr מוסלמיים, בכינוי ליווהה של לאדק חלק מדינת קשמיר. ילדים בתלבושים בני העמים השונים המוכרים את ההודו רקדו ריקוד פטריוטי לצילילי השיר: "I love my India".

בכל ריקוד הופעה קבוצת ילדים בגיל אחר, החל בילדים קטנות בנות 5 או 6, וגמר בילדים גדולים בני עשרה, וכולם רקדו ושרו בחינניות ובנהנה. ההורם ישבו בשקט וכמעט לא מimeo כפיהם, (חו"ן מאשר בהופעת הילדות הקטנות) וכמובן שאיש לא עמד עם מצלמת וידיאו או מצלמה והנציח את צצאו...

בין ריקוד לרכיבתו היו נאים ארכום של מנהלי בית הספר היסודי והתיכון, ראש הכנסייה, נציג המועצה, ונציגי הילדים שנאמו באנגלית, (!) אך מאחר שקרו מן הניר ולא תמיד באינטונציה הנכונה, לא ברור כמה הבינו מהנאום הנמלין...

משהו שאמרה הילדהanganlit עורר את תשומת לבי: "אני קוראת לכל ההורם לשלוח את הילדים לבית הספר!" הדברים נאמרו בקול ברור ובהטעה, וניכר שהוא חשובים לה מואוד. נראה שגם במקרה הקטן זהה קשה לאכוף את חוק החינוך חובה על ההורם, ולא כל הילדים מגעים להיות הספר.

מלבד הריקודים והשירים הציגו הילדים מהזה בכמה מערכות, שבו תיארו שתי משפחות והדרך בה מתמכים ההורם את ילדיהם ומתייחסים לילדיות בבית הספר. ככל שהבנתי דרש מהזהה מן ההורם להיות מערכבים יותר בלימודים, ומהאבוט לחתת חלק יותר גזול בחינוך ילדיהם.

במשך היו עוד נאים שהתמסכו, דברי תודה לתורמים לבית הספר, ציון ילדים לשבח, חולקות ספרים למוציאינים. אנחנו התעייפנו ויצאנו לחוכות לאוטובוס שיצא רק אחרי חום החגיגת, ואסף את המורים והמנהל.

שוב נפלה לידינו הזדמנות לחות עם התושבים המקומיים את שמהם, לראות את התמיינות והפשטה בה הציגו הילדים והטבויות שבה קיבלו זאת ההורים, ולהתפעל מן הסבלנות שבה ישבו והקשיבו לנואמים הארכויים של הנכבדם, בלי להשתעטם או להפריע.

אימון של נבחרת הפולו המקומית

מגש הפולו הגדול של לה בקזזה העיר הרה שומם, ונאמר לנו כי לא צפויים משלחים בזמן שהותנו בה, אך הנבחרת המקומית מתאמנת עליו בקביעות. בכך כמה ימים טען אף כי הוא שמען נקישות פרוסת בשבייל ליד המלון שלנו, ואכן יום אחד פגשנו את הרוכבים מולייכים את הסוסים על השבייל בדיק שהזורנו הביתה, וכך נודע לנו מתי נערכים האימונים.

בשבעה היעודה הופיעו הרוכבים געולים במגפי רכיבה גבוהים ואוחזים בידיהם את המקלות הארוכים שבעורתם הם מכימים בבדוזה.

הסוסים דהרו בשצף קצף על המגרש החשוף ומאחוריהם היתמרו ענני אבק סמיכים, הcador הקטן התגלגול במחרוזת מkaza אחד לשני או הועף לגובה, ולעתים חזה את המגרש בחבטה מוצלחת במיוחד של אחד הרוכבים.

לאורך כל האימון חזו אנשים ולילדים שחוירו מבית הספר את המגרש, המשמש גם כמעבר בין חלק אחד של העיר לשני. בכל פעם היו מהכים עד שהרוכבים ידhero לקצה אחד של המגרש, ואז היו חוצים אותו במהירות בkaza השני לפני שהסוסים ייחזרו אליו. המזהה היה מפהיך, כמו במשחק "רולטה רוסית" מקפיא דם, והילדים צוחזו בהתלהבות כדי לעודד את עצם כשרצוי בכל כוחם לצד השני.

כמה פעמים הסוסים התקרבו למדרגות הטריבונה שעליין ישבנו, ואז קפצו היושבים בשורה ראשונה למעלה במדרגות בבהלה. אך הרוכבים שלטו בסוסים בצוראה מושלת, ויכולו לעזרו אותם בכת האחד ברגע יד. בהפסקה ישבו כולם ונחוו על המדרגות ופטפטו, כשהסוסים עמדו על המגרש לידם. לבסוף נגמר האימון והרוכבים יצאו יחד והובילו את הסוסים לאורווח המשופת שלהם, אי שם בעיר, שהרי הקבוצה הזאת אינה יומה פרטיה אלא משוחה השיר לעיר כולה.

...או מה אם כל מה שהבטיחו לא התקיימ, מה כבר קרה?...

זמננו בלה תם ונשלם, ששת החודשים הראשוניים בהווינו עמדו להסתיים והיינו צריכים לעזוב את המדינה. לא רצינו לעזוב את לה, ובכלל את צפון הודי והשבטים הבוגדים למייניהם. אך תוכניתנו הייתה להגיע לדלהי כשבוע לעפני הטישה לבורמה, כדי להכנין אשורת כניסה ולראות את העיר.

ଓزירות הארכיטקטורה והאתרים ההיסטוריים של דלהי ושבועיים של מנוהה מהוודו בבורמה, נראה כפייזיו הולם על הפרידה העזובה, וудין הכל נראה מבטיה ומלהיב. סקרנותי לא פחתה, והמרץ והנכונות לסבול ולהתאמן שאtan הגעתו להודו לא נחלשו עדין.

הנסעה הארוכה והקשה בחורה למאנאי באוטובוס הייתה חורה להוויה היהודית המוכרת ולהלא תמיד חביבה...

הפעם דאגנו שהאוטובוס יהיה באמת "סופר זה-לוקס", או כפי שהבטיחה סוכן הנסיעות ההינדי החביב: "סופר סופר זה-לוקס". ובאמת האוטובוס הפתיע במבנה המודרני וברמה הגבוהה שלו, הנהג אפיו לבש מדים ועוזר הנהג בדק שכולם יושבים במקומות המסמננים בכרטיסים. יצאנו בדרך בתחושים מרוממתה שהפעם הנסיעה תהיה יותר נוחה ונעימה.

אך לא עברה אלא חצי שעה וכבר עצרנו, הנהג התנייע את האוטובוס, פמפס את המנווע בעורצת עוזר הנהג, אך טיפס בקושי רב בעילויו הרائعנות שהיה מתוון יהשית. בעירה אופצי' עצרנו לחצי שעה לאווחת הבוקר הבלתי נמנעת, אך כאשר חצי השעה שהוקצתה לאווחת עברה, הנהג לא הגיע. אחר חצי שעה נספת הודיע אחד הנוסעים (הודי שהיה בקנדה) שהנהג נסע לה להביא משאה לאוטובוס המגולקל, ורק בעוד כמה שעות נוכל לנסוע.

בתחלילה רצינו באוטובוס ופטפטנו עם שתי יישריאות שנסעו אتنנו, אך כאשר הזמן עבר ולא קרה דבר, התמקמנו במסעדת קטנה ושענו בשיחה נעימה ומענית, מבלי לשים לב לשאר הנוסעים ולשעות החולפות. שלוש שעות נס庾ות של ציפייה הביאו את גבוסעים לרותיחת, ומשלחת נזעתם שלם צאה לחפש את עוזר הנהג שישב במסעדת רחואה מהאוטובוס, ולדרורש שיעשה משהו.

אך אנחנו כמעט ולא הבחנו בהם והמשכנו להעתגע על החברה, מתחמים בשמש הנעימה ומרותקים לבנות שיחינו. רק זוג צעריר, אנגלי ודוברת ספרדית שהיו שקוועים בהיכרות הדידית כמוונו, נשאר לשבת אتنנו.

חמש שעות עברו-חלפו בנעימים עד שאוטובוס ריק הגיע מכיוון לה ועצר ליד האוטובוס המגולקל. וווך חמץ ודקות העברו התרמלים מהאוטובוס המפואר שהזכיב, אל הרכבת הפשט והישן שהובא כתחליף. לוח הזמנים המדויק שקיבלו מהסוכן אשר פירט ביום רנות מתי והיכן עיצרים לצילומים או לאוכל, נראה מגוחך כאשר יצאנו בדרך באחור של המש שעונות ובכלי רכב איטי...

את "המעבר השני הגבוה בעולם לכל רכב" עברנו בדרכה, בלי לעזר לצלומים ואפיו לשירותיהם. אך הקור השפיע על הנוסעים, שדפקו על תא הנהג ודרשו שייעזרו ויהי מה. כמובן שלבסוף נאלץ לעזר במקומות בו לא היו שולים לככיש ושם מסתור לנשים.

הנסעה האיטית נמשכה לתוך החושך, וכבר היה די מפחיד לנסוע בלילה אורות כמנוגה הנהגים ההודים המפיגינים את גבירותיהם בלילה. הדרך הייתה צרה ותולוה ומלאה באבניים גדולות, וכמכוניות צצו פתאות לפניו בלילה אזהר. כאשר סוף הוללו האורות וכולם רואו את כולם אפיו מרוחק, נשmeno לרווחה.

השעה הייתה כבר כמעט עשר בלילה כשהגענו לסתצ'ו, עיר האוהלים בה לנוים רוב הנוסעים בדרך בין מנאי ללה. אך נאלכנו לחכות יותר מהחצי שעה לרוכנים שלנו שנלקחו בפעם השלישייה על ידי עוזר הנהג לריישום בתחנת הביקורת הצבאית. הנוסעים שירדו לשירותי הטע וחובשים פנסים על ראשם נראו מן האוטובוס אסטרונואוטים הפוועים ב"motion slow" ומדלגים מעל האבניים והברורות של אדמת הירחה...

רוב הנוסעים כבר נרדמו כאשר הגיעו לשכונת אוהלים קענה בלב השמטה. בעל ה"מלון" עלה לאוטובוס וניהל בקורס רוח משא ומתן קשה על התשלום. להפתעתו לא נכנעו הנוסעים העייפים, והתשלום ירד ל-400 רופיות לוג – יותר ממה ששילמנו בלה על החדר המקסם שלנו עם שירותים צמודים ומקלהת עם מים חמים.

האוחלים היו גדולים ומרוחים אבל עשוים מבדדק ולא מתחווים והרוח נשבה בעז פנימה. ריצפת האוהל הייתה מכוסה במזרונים ושתיים ועליהם שכבות מודרגלות. התברבלנו בשמיות לבושים היבב: שני זוגות גובים, שתי חולצות דקות וסודר עבה, מעיל וכובע חם, וצנחו לשינה עמוקה.

קמנו לבודק מערפל שהתבהר והוא נסחף למרץ. בתחילת החבנו כי הנガ לפק על עצמו את משימת חינוך נגאי המשאות הבאות מולנו, והוא מנסה למלמד את כליה התנהגות בכיביש תוך כדי נהיגה. אך לאחר כמה פעעים בהן עצר, כמעט במשאות שהגיעה מהצד השני ולא הסכימה לפנות הצד ולאפשר לו להתקדם, הגענו למסקנה שסבירה מסורתו שלishi הוא נוטר ונוקם בנגאי משאות. אף עטן שבUber ניסה להתקבל לעובודה כנגאי משאית, אך הודה מהקורס או ה"גיבושון" ומما הוא נוטר לנגאי המשאות. אני גרסתי שההסבר פשוט יותר: שלוב של יציר הרס-עצמי עם מציאותו הודי טיפוסי...

הדרך התפתחה במאה ושמוניות מעלה והעליה הייתה ארוכה ותולולה מאוד, כשבכל הזמן הופיעו עוד ועוד משאות. מדי פעם נאלכנו לסגת לאחר כבorth דרך עצמה עד שמצאננו מקום בשולים, או שהיכינו עד שהמשאית מולנו מצאה מקום כזה בצד שלה. בעיקולם החדים התעלם הנガ הורה לא צפוף כדי להזהר את כל הרכב מן הצד השני, ו מדי פעם עצר בחריקת בלמים כשהופעתו למצוא מוכנית בצד השני. ההתנהגות היילדותית הזאת הוצאה מכך אפיקו את אפיק הרוח ובעוד נסעים צעירים ומנוסים, שגעו בו והזיררו אותו מטהונה.

הירידה הייתה לא פחות מפחידה מהעליה. שוב באו מולנו משאות כה רבות, עד שנדמה היה כי כל המשאות של הודה יצאו בשירה ארוכה בדרך להה, דווקא אחר הצהרים, כאשר אין להן שום סיכוי להגיע להגעה מסודרת בדרך.

השעה הייתה כבר אחרי שמונה בערב כשהגענו למנאיי בסופה של הנסעה מסמורת השיעור, ששיאה היה מראה משאית תקועה לצד הכביש כשהחלק ממנו מעלה גדר הביטהוון, וגלגלי אחד תלוי באויר מעל התהום...

כבר באותו ערב הלכו מרבית הנוסעים למשרד חברת האוטובוסים הממלכתית להתלונן ולהתבעו פיצויים על האוטובוס העלווה שקיבלו במקום ה"סופר-סופר-דה-לוקס" שעליו שילמן, על השעות בהן חוכינו באופצי', ועל הגישה המוסכנת.

cameon שבמשרד היה רק פקיד זוטר שידע רק לומר ש"מחר יבוא המנהל" והנוסעים הממורדים המשיכו ל"הוציאו קיטור" וקבעו להתייצב שם יחד למחרת בובוק, ולהמשיך במאבק.

אך אנו לא נסחפנו ברוח הלוחמתית הזאת, אחרי כמה שישה חודשים בהודו שומם דבר לא נראה לנו חשוב מספיק להתרגנו בגללו. התבוננתי בנוסעים הנרגזים וראיתי את עצמי עד לפני זמן קצר, והשבתי שאולי בעוד זמן לא ארוך, אחזור גם אני לנצח הזה. אך עכשו הרגשתי שאין שום משמעות לפיצוי שנקבל או לא נקבל על ה"עלול" שנעשה לנו.

מה שהתרחש למשך הבוקר בובוק במשרד חברת הנסיעות הממלכתית היה סיום הולם לסייע הנסעה מלאה, ובכיהר לי את גודל השינוי שהת hollow bi כתוצאה מן הזמן הארוך שבילתי בהודו.

הנוסעים הוציאו צעקו ודרשו את הכסף עבור המלוון (חלקם היה אמר למשיך מיד לדلهי ובגלל האיחור הפסידו את האוטובוס), ופייצויים על הנעימות והשעות שהיכינו בדרך. המנהל דבר בוגר ונקט במקרה טקטיות פשוטות: ראשית מינה את אחד הנוסעים, צייר הווי שחי בקנדה והוא "ראש המרד", כמתגמג ביןנו לבין הנוסעים, אף על פי שהמנהל עצמו דבר אנגלי טוב. כך הפק אותו מבלי שהרגיש לאיש אמוני ולדובר ומסביר שלו.

אחר כך ביקש מהנוסעים לחתוב על נייר את טענותיהם ונוסעת דוברת ספרדיות, זעמת במיוחד ניסחה משחו חריף מאד. ואז ביקש המנהל מה"מתרגם" היהודי הצער לנסה משה אחר פחות תוקפני, ואחר כך ביקש מכל הנוסעים להחתום ולכתחו את שמותיהם ליד החתימה. וכך כולם הסתדרו בשורה, חיכו לתורם לחתום, ושחו לצחוק ולהתרגז.

רק אז התחליו לנحال משא ומתן על סכום הכספי שางיע לנוסעים, אבל עכשו כולם התבונגו יותר בשקט ובהגין. היה מעניין להתבונן בהתרחשויות מהצד אנטרופולוגים, בלי לשוכח כי עד לפני זמן לא רב היינו אנו עצמוני בין המתלוננים הווומיים...

במהלך ששת הימים הפסיקו הטרמיליים הכבדים שלנו עוד יותר כבדים, שכן מלבד הספרים שהבאו מארץ (לפחות ספרי שירה!) קנוינו עוד ספרים ומתנות לילדים ובני זוגם. لكن החלטנו "לעשות דייטה חריפה" למטען שלנו.

כל פריט ופריט הועמד ב מבחון נוקשה, ומה שלא היה נחוץ, כמו בגדי החורף והחמים, נורק או נשלח הביתה בחביבה שהחלהו להכין. קופסאות הפח שהבָּהן ארצונו תרופות ומכשורי חשמל למצלמה ולמחשב ההורפה בקופסאות פלסטיק, ספרים שלא נקלטו בחבילת ספרים (השלישית מאז תחילת המסע) הביתה.

משלווה בחילה בדוראר בהודו מבעז מסובך. קודם כל יש למצוא חיט שלבני הcker שלו מופיע השלב: Parcels, בדרך כלל ליד הדואר. כל בחילה הנשלחת לחו"ל מהודו צריכה להיות עטופה בבד לבן הנטאפר עליה, על כל התפריטים מטביעים סימני שעווה אדומים, ועל הבד כותבים את כתובות הנמען והשולח, מספר הדרכון ואתאריך הפקיעה שלו מכיוון שמשלווה דברי דפס זול מאוד אריך להשאיר פתוח בכל בחילה ספרים, כדי שפקידי הדואר יוכל להציג ולודה שבחביבה אכן יש ספרים ודברי דפס בלבד.

קייינו שבמהלך המסע, נהיה ככל הטרמיליים המנוסים והקשוחים הנושאים על גבם תרמילים קלים נוחיים. (כמוון, רק אם לא נתפחה לנקות ספרים ופריטים נביים בזרן...)

פרק שבעי - מרכז הודי: יופי וסחי

בחודשים הבאים השנה שנית הטויל שלנו באופן משועוט. במשך שבועה ימים בלבדי עברנו מאתר תיירותי אחד למשנהו עד שראינו את כל המקומות המומלצים בספר. חווינו להיות תיירים רגילים הממלאים את היום במשימות ולא משairyים זמן פנוי לרבייצה חסרת מטרה, וכמעט לא יוצרים קשר עם המקומיים.

בורמה - מיאנמר

יצאת מן הכלל הייתה החוויה שעברנו כאשר גילינו בבוקר השלושים לאוגוסט, היום האחרון שלנו בדלהי, באוטו-ריקשה שהובילה אותנו לבקור במוזיאון נהרו כי טענו בקריאת התאריך ולא שמננו לב היישושים לחודש תחילת כבר ב-12 בלילה, וכך הפסדנו את הטיסה שלנו לבurma שיצאה באחת בלילה. להפתעתנו לא נבהלו ומיד דחרנו לטוכן הנסיעות במאין באואר, שגם הוא לא נראה מופתע ומיד הזמין לנו כרטיסים לטיסה שתצא בלילה הבא, תמורה תשולם נסס מינימלי על ביטול הטיסה בלי הוועדה. אילו היה קורה לנו מקרה כזה בכל מקום אחר לפני הוהו, היינו שוקעים בהרדות ובתסכול, מתדרדים להאשמה הדדיות ומתחbosסים ברחמים עצימים על "האסון הנורא"...

משך שבועיים טילנו בבורמה בחברת נהג ומדריך מופלא, אongan מינג, והתמודנו מן הארץ הנפלאה הזאת, השונה כל כך מהווים למרות הקרבה הגיאוגרפית אליה.

גם שמויה ימים במדינת מאיה פראדש במרכזה הודי, עם מכונית ונגן ששיכרנו בחברת התיירות המשלטת של המדינה, התנהלו באורה דומה לשאנחנו ממהרים מנוקה תיירותית אחת לשניה, מבלי להשתתק ולהרייש את רוח המקום.

הרzon הזה, לראות כמה שיותר ולנצל כמה שאפשר את המכוניות השכורה, עורר בי התנדות. אם בבורמה מצאתי לכך הצדקה, שהרי באנר רק לשובעים וידענו שלא נחים אליה, הרי מאיה פראדש היא אזור אחד בהודו הגדולה, ואתר נסוף, חשוב ככל שייה, לא ישנה את הרושם שלנו ממנו.

שלא כמו, לפחות לא הפרעה הגישה השאנטנית והיחסית, ואני מצאתי את עצמי עסוקה בניסיונות כושלים לרשן את הדירה במאין להספק כמה שיותר. כנראה שכבר או החלו לכרכסם בי ספקות לגבי המשך המסע, אך עדין לא הייתה מודעת לכך, וייחשתי את הסטייגותי לסביבה ההינדית המדכאת שבתוכה שהינו.

ושוב הודו

הזרה להודו בה המרחב הפרטני מתמוג במרחב הציבורי וכל פרטיה החויים האינטימיים חשופים לעין כל, העולטה בי קווצר רוח ותסכול. אולי הייתה זו "עייפות החומר" מההוויה ההודית – דזוקא כאשר הייתה אמרה להיות מוכנה אליה כנסעת ותיקה. הסובלנות והנחישות שלילאו אותו בחצי השנה הראשונה, אף על פי שכבר עיכلتني את עוצמת השוני, והכרה כי רוב ההודים אינם טיפשים או אידישים אלא פשוט שונים באופן מאד בסיסי, הפכה לחילך מתודעתה.

שכנינו לקרון במחלקה השנייה ברכבת, אנשים די משבכילים שידעו אנגלית, ישבו שעות ארוכות כפופים במצבה מאד לא נוחה בעיליל, מכיוון שאחד הנוסעים שכ布 על המיטה האמצעית ויישן, אף על פי שבמשך

היום יש לקפל אותה למעלה כדי שהגנוסטים יוכלו לשבת בנוחות על המיטה התחתונה. התבוננתי במה זה ששבתיה: "הרי לא יתכן שהאנשימים האלה מוטטמים, מדוע הם כל כך אדישים?"

השאלה הזאת נקרה بي גם במקרים רבים אחרים והזיקה לי מאוד בששת החודשים הראשונים של מסענו. בתהליך סייזיפי בו ניסיתי לפתרו החידה הזאת שוב ושוב, התקששה בי לבסוף אל התשובה והדימה אותה בפשטותה.

מרבית ההודים אינם מוטטמים או מגרים, בודאי לא המשיכלים שבם. הדבר המשקעה עליינו כל כך להבינים הוא סדר העדיפויות שלהם בחיים, השונה בתכלית השינוי שלנו. אף שניים של תרבות שהתקיימה ביסודות הרווחניים בחיים והעדיפה אותם על פני החומר והగשמי, הטביעו את חותמן על דרך החשיבה שלהם.

חוסר הנוחיות בישיבה הכהפה ברכבת, פשוט איןנו מספיק חשוב בעיניהם כדי שייקומו ויבקשו מהגנוסע לעבור למיטה אחרת. באופן דומה, העובדה כי אנשים הולכים באמצעות כביש הנהמה מכוניות ופרות אינה מפיעעה להם, ונראית כדבר הגיוני וטבעי. המושגים: נוחות, הגיוון, יצילות, מהירות, קלות – נחשים בדרך כלל כסולילים וחסרי משמעות אמיתיים אל מול השלווה הפנימית וההתורקנות ממחשבות המושגות במידיטציה, או התובנה העומקה שבבדרי הגоро.

מבון שזו הכללה גסה, ויש הודים השואפים להישגים חומריים ואף מפוגנים אותם לראווה בהזדמנויות שונות. אך גם אלה מכבדים ומעריצים את האgorו ואת הפורשים האמיתיים מן החיים, ה"babאים", יותר מכל מילינר או איש מדע מבריק. ציהה בהארה ובנירונו היא הפרש האגדול האמתי היחיד בתרבות היהודית, בשם שתרבויות המערבית הישגים חומיים הם התמורה היחידה הולמת לבני כשרונות אמנויות, ספורטיביים או אינטלקטואליים.

ההכרה בשוני הבסיסי הזה ביןינו לבין היהודיםaira להפני באור חדש את התפיסה המערבית לגבי קידמה וטכנולוגיה. נכוון שההתקדמות בחומר והשאיפה האינטלקטואלית לשיפור תנאי החיים האריכה את חיינו והפכה אותנו לקלים ונוחים יותר. אך מבלתי משם המתכרנו והשתעבדנו לצורך להקל על החיים על ידי צמצום המאמץ הפיזי למינימום. لكن אנשים הבאים המכוניות למרכו ספורט כדי להתאמן, יסתובבו במגרש החניה זמן ארוך עד שימצאו מקום קרוב לנכינה כדי לא לcliffe הרבה ברגל... העברנו את מרבית העבודה הבית הפיזיות החדונגניות למכשורים, ופנינו זמן שהוא מילאנו בעבודה מושדרת מייגעת ולוחצת, שמננה אנו נרגעים לעתים קרובות בעורת תחביבים כמלאות יד דוגניות...

נדרתי לגלות כמה אנרגיה אני משקעה בדאגה לנוחיות ובהנוגעות מכל מאמן פיזי או עבודה שנחשבות בעיני "שחורות" ועד כמה המאמץ הזה מיותר למעשה. כשהנה לפניו הנסעה להודו נותרנו بلا עוזרת בית והחלנו לא להתייסר בחיפויים והסתగות לאחרה, אלא לנוקות בעצמנו את הבית ולהסוך את ההוצאה בתקציבנו שההחלול עם צוק העתים. להפתענו נוכחנו שהשד אנו נורא כל כך. למדנו לבצע איש את חילו בדים היעילות והנוחות ביותר וננהנו מן ההתמודדות הזאת, וביעיר: שמרנו על הניקיון והסדר בשארימי השבוע כדי שלא נעבד כל כך קשה ביום הניקיון השבועי...

אינני יודעת אם היהודים מושרים יותר, ובודאי שהייהם אינם קלים יותר בהרבה מובנים, אך נדמה לי שם לפחות ידיעים بما להתקדם ומה השוב באמת, גם כאשר אינם מושחררים מן התפיסות השגויות והרגשות המוטטיים הcovלרים אותם.

אתרים מרהיבים ביופים בלב העליבות והזומה

דווקא הביקור בטאג' מאה, שטיאור יופיו המושלם בספרו של קרוליבך: "מסע בהודו" ליווה אותו מАЗילותי, הבליט את התכונות הקולקטיביות המרגיניות של היהודים שבэн נתקלנו כבר, עתיק בוראנסי.

מכיוון שהגענו לפני עונת התירירות מוח'ל היהס בין התירירים הורים יהודים בטאג' מהאל היה אחד לאף, והואוירה כולה הייתה הדית למחדין, ככלומר אוטית: צעקות, דחיפות, צלמים מארגנים את המבקרים לעמידה מול המבנה המרכזי ומפריעים לשאר הקhal להסתכל או לעבר משם, סדרנים מצפיכים במשורקיות כמו בבריכה ומכוונים את המבקרים להתקדם ליציאה, ולא יצאת מהכנסה כדי שלא ייווצר שם פקק.

במשך כל הביקור השם היו קודרים ומעוניינים מאוד ומדי פעם ירד גשם קל, והואוירה העגומה לא הופסה ליופיו של המקום. אך למרות כל אלה - זוזהי גודלו של הטאג' מאה - המבנה הארכיטקטוני הפליא אותו בשפטותו ובسمירותו המשולמת שלו. אילו היינו רואים אותו עם תירירים אירופיים בשוויז, היינו מרגישים התרומות רוח ואיפלו קדושה.

גם הנוף שנראה מהמכונית במהלך המסע במדיה פרarend לא עזר לי להתמודד עם תסמנת "השינה להודו", ואף הגביר את השפעתה עלי. כפרים עולים עם בקתוות קש קטנות, משאות מים פרימיטיבות בעליות יזית ארוכה וככפרים המלאים מכל פלסטיק או כורעים ורוחצים את גופם, וככיבם משתרעים שדות מונחים. העיריות הכהירות לא היו מלבדות יותר: ערמת אשפה לאורך הרחוב הראשי, ושלוליות ברוח וצאת פרות להשלהמת התמונה. העורבים והשבים בדרך לטשו אלינו עיניים בלי בושה, עד שלמදנו להזכיר להם במבט ארוך ונוקב שאמנם לא השפיע עליהם, אך הגיעו את אותן הלחימה שעדיין שררה כי...

בין אחר תירורי אחד לשני התגלתה ההודו כפי שהיא, ערומה מעתרים ייפיים ופינוקים למערביים. זהה הוועו שנשכח בשולי המהפכה הטכנולוגית, בלי מם זורמים וחשלל, והכל מתהלך בה כמו לפני מאה שנה.

אם חשבנו שבוראנסי, דלהי, ואגרה סבלנו מהטרדות המקומיים - התבער לנו במהרה שזאת הייתה רק טעונה של מה שצייפה לנו בקאנגוראהו, אחד מאתרי התירירות המפורטים ביותר בהודו. שם למדנו על בשרנו כי למוכנית הצמודה תפקיד נוסף בלבד העברה מקום למקום: הגנה מפני מוכרים טרדים!

מאוחר יותר למדנו מנוסעים ותיקים כי לא מיעוט התירירים בתקופת המונסון, כפי שהשכתי לתומי, היה הגורם להתחנוגות זו. למעשה קאנגוראה ידועה לשם בכל הודה כמרכז הטרדה לתירירים, ורק בודגאהה, העיירה ההינדית הקטנטנה שהפכה למרכז רוחני חשוב לבודהיסטים מכל העולם, מתקרבת אליה במתקפה המרכזות של המקומיים על התירירים ועלוי הרגל.

בבורותנו שחררנו את הנג והלכנו ברגל לتزוגה האור-קוליתית באתר הארכיאולוגי המרהיב, מרחק של שעדר דקוטת הליכה. עשרות מוכרים למינים עטו עלינו, נמצדו אלינו והלכו אחרינו כשהם מנסים מתחננים: "אולי אחרך? ובוואר להנתה אחרך!" וכאשר חזרנו, חיכו לנו ביציאה ועמדו עליינו: מדוע אנחנו לא באים אחרי ש"הבטחנו"?... למחמת התגברנו על העכבות שלנו וננסענו את המרחק המוגרך לאתר במוכנית ואף קבענו שעת יציאה עם הנג...

יוצאי דופן בנוף והאנושי המדכא היו חמישה סיקים קשיים שפגשנו בגאוליוו, עובדי ממשלה לשעבר מן העיר צאנדיירה שעלו לרגל לקברו של גورو סיקי. הוקנים והשפמים העובטים והמטופחים שלהם נראו

ציורים להפליא. השלווה, היושר והפשטה שקבעו מפניהם, התנהגוตาม האדיבה והחביבה – בניות לאיטיות ולאידישות של מרבית ההודים שפגשו – העצימו את המיאס והלאות שליל והగביר את חוסר הסבלנות והסובלנות בתוכו כלפי הינדים המקומיים.

לאומקארשוואר נסענו בעקבות הספר: סוטרת נהר" של גיטה מאטה, אוסף סיורים מתרקים ששומע מנהל "Resthouse" ממשלתי ריק מבקרים רשמיים בעיר ליד הנהר הקדוש, מפני עובי אוורה וידים.

בדמיונו הצטייר מקדש מרשימים מוקף עצים וועלוי הרגל מתבודדים ומזודככים באווירה שלוה וטהורה בלבד. טبع פרא.

הכפר נמצא על אי שנוצרתו דומה למליה ההינדית הקדושה "אום", אשר ממנה התחליל להיווצר העולם על פי המיתולוגיה ההינדית. לפי המסורת מכיל הצליל בתוכו את כל הצלילים ומעורר תחושת קדושה למי שבטא או שומע אותו. لكن הכפר הזה קדוש מאד להינדים העולים לרגל לנهر הקדוש לא פחות ממנו, נארמדה.

סמטאות צרות ומוזהמות הובילו למקדש והיו מלאות בחנויות לצורכי פולחן: פרחים, סוכריות לבנות שבאיים כמנה, חנויות ספרים דתיים וקטנות ויזדו עם דורות ושירים. ברהמינים צעריהם בחציאות וחולצות לבנות החזיקו למכקרים במקדש את שירותיהם בביוץ טקס פוגה. למוני ניסין, התהמקנו מהם באלגנטיות, וטיפנסו יחפים (כנדרש) במדרגות המלוכלות המכוסות קליפות ושאריות מזון, וכמוון צואת פרות למכבר.

תחושים גועל ואוכזבה גדולה מהמקום, שהספר תיאר כמעורר הראה רוחנית, הבירחו אותנו מסבך הסמטאות המהנקי, ומשכו אותנו אל הגבעה התלולה והמיוערת המשקיפה על האי.

לאחר טיפול פריך לראש הגבעה בגין המדרגות התלולות, התגללה לפניינו כפר קטן מוסתר בין העצים, ובמרכזו מקדש עתיק מאבן אדמתה בסגנון המזוכר את מקדשי קוגראהו.

הפתעה בגלוי המקדש היפה בפשטו ובעבעיו העדינים, בסמוך לכך למקדשים המודרניים המכוערים והמלוכלים, עוררה בנו התפעמות ומיד התקרבנו לבחון אותו מקרוב. בחצר המקדש היו פסלים עתיקים מסודרים בשורות ומוסנים במספרים, ושברי קירות זורקיים ביניהם. נראה כאילו השרידים נערמו על ידי אריכיאולוגים למיון וסימון, אך משומם מה נפסקה העבודה בפתאומיות, אולי בגלל התולדות תקציב רשות העתיקות הממשלתית...

אחרי העלייה התלולה בחום הכבד ישבנו לנוח בצל העצים ולשחות מים ליד קיוסק קטן ועלוב. שתי נשים ישבו שם עם ילדיהם וחיכו אלינו. בתחילת התבישיו הילדים, אך במהרה התרצזו וחיכו גם הם. אחד הילדים עשה את צרכיו על האדמה ברוחבה שליד הקיוסק, וחברתתו של האם לקחה קצת סיד מעירמה קטנה ושפכה אותו על הצעואה. אחר כך הלכה לבתו הקטן שהיא ליד הקיוסק, הרימה כד גדול בצד מותcki בוהק שהיא מונה מתחתיו והניחה אותו על ראשה, ואז הרכיבה את הילד על כתפה. כshawfa שומר על שוויו משקל מושלם פסעה בטבעיות ובחינניות, وكפלי הסاري הצבעוני שלא גלשו ברכות עד כפות רגליה והסתירו אותן.

אפי צילם את הנשים והילדים שהיו סקרנים מאוד לראות את עצם, וכולם חיכו וצחקו למראה התמונה. החוויה הייתה כל כך מרעננת ומרוככת, אולי דווקא בשל האכזבה והתסכול מן הזהמה וההמולה שהווינו בסמאות הכהר מתחתיו.

יצאנו מן הכהר הקטן והמשכנו ללכת בשביל על הגבעה, עוברים בין עצים ושיחים מעל המדרון היירוק היורד לנهر הסובב את האי. פסנו בין שרידי מקדשים, פסלי אלים, שעירים ושרדי עתיקים שהיו זורקים משני צדי הדרך. מעל לצבע המקורי העדין של פסל שיווה הבהיק כתום מזועז שמאימים נלהבים בני זמננו הוסיף כוונה ליפוט ולהזכיר. הדרך התפתלה וירדה לעמק צר בין שתי גבעות, ועשיו הופיעו לייה סימני ציוויליזציה: חניות מזכרות דתיות וקיסקיים.

קנינו מים קרים בKİוסק שלידו עמדו שתי משפחות צעירות של עולי רג'ל. אחד הגברים ביקש מאתנו להצלם עם הנשים במצלמה שלנו, ולאחר מכן ירדו הנשים על בריכתנו ונישקו את רג'לינו. לא הבנו מדרע והיינו נובוכים. אפי ביקש מאת הנשים לחזור על המחווה כדי לצלם אותה.

אולי הגיעו מכפר נידח ולא רואו לבנים מימים, ולכן היו אסירי תודעה על הצילום אtam שיוכלו להראות בכהר, ואולי פשטו התיחסו בכבוד גדול מאד לערבים והביעו זאת בדרך שנראית להם טبيعית מאוד.

המשכנו לצעדו בדרך המתפתלת בין הגבעות היירוקות ולפעת ראיינו מרוחק מבנה גדול מאד, שעורר את סקרנותנו. כאשר התקרכנו התגללה לפניינו מקדש עתיק, בניו מאותה אבן אדרמלה הדומה למקדשי קוג'אראה, כולל מוקף עמודים המוחדרים בפסלי פילים עדינים ויפיפיים, מעוצבים בתנוחות שונות בסדר קבוע ובשלמות אסתטית.

המקדשים העתיקים והפניות עם המקומיים, החזירו אותנו לאוירית הספר שקראנו, לאוירית הטוהרה והקדושה האופפת את הנهر ולשלוּה ולפיאוּם עם העולם שהיא מעניקה לעולי הרgel הסובלים, המתוארים בו.

במנандו, תחנתנו האחורה במאדאייה פאראדש, שוטטו בין ארמונות עתיקים טובלים בירוק של סבר עצים ושיחים ושב פראי גבה, שנראו כאילו שקיעו מאות שנים בתרדמה, מהכים לנסק שיעיר את הנסיכה המכושפת בנישקה.

קבוצת ילדים רועים השאירו את הפרות בשודה מחוץ לשער הארמן ונכנסו לחצר לשחק. כשהראו אותנו חייכו ושםחו מאד וביקשו להצטלבם, אף ניסו לדבר אנתנוividiotות ובעלויות.

עבכנו דרך ארמונות הרבים וברכות מים ריקות עד שהגענו ל"ארמן המינקת", המפורסם בתופעה מיוחדת של הדhood החזר מן הקירות. קול שירה נשי מתכו עורר את סקרנותנו ונכנסנו פנימה. במרכז חדר גדול מוקף בחלונות אבן מקושתים, עמד בחור צעיר, צורר פרחי בר מן השדה ביזו, ושר. ההד החזר את הקול ומשך את הצליל העדין שנשמע��ולה של אישה.

התפעלנו מן המהווה המופלא וביקשנו ממנו לחזור על השירה שלו למען המצלה, שהפכה למצלה וידאו לצורך העניין. משומם מה לא נקלט קולו במצלמה, ולכן חזר על השירה שוב ושוב עד שהמכשיר פעל. אך הצער היה חביב מאד ולא כעס, ואנחנו עמדנו כמכופפים והקשבנו לשירתו, מתפעמים מנוף העמק היירוק הנשקף מן החלונות הגדולים כתמונה ענק המקשות את הקירות.

ביציאה מחר הבארון נתקלנו במשפחה גדולה שכנהה הגורה שם. ילדים שיחקו על הדרך משחק שנראה כ"קלאס" שלון, אב נדנד תינוק בערס מלולר עשו משק שהיה תלוי על חבלם בין שני עצים. ככל היו חביבים וידידותיים, והיה כל כך מרענן לחיך ולברך אנשים שתהמ מתעניינים בנו, ולא רוצחים למכור לנו שום דבר...

וככל שהמדינה עניה יותר – כך פקידי הממשלה מושחתים יותר...

כבר בדראג'ילינג טענו לראשונה את הנזון והבטלות המאפיינים את עובי המדינה בהודו.

אולם ענק שבקזו שולחנות גדולים שלדים יושבים כמה אנשים הנראים משועמים מאוד, שימוש כלשכת התירויות הרשמית של מדינת מערב בנגל בדראג'ילינג. על הקירות היו תלויים צילומים ישנים של נוף האזור, והחל הrisk של האולם היה חזק כל כך עד שבkońשי ראיינו את הפקידים היושבים בקצוות.

אחד מהם, היהודי שמן בעל ארשת החיבות, רמז לנו להתפרק אליו ושאל איך יכול לעזור לנו. אף שאל על הנסעה לטיקום וקיבל תשובהቢי כל פרטיהם מועלם, שכמהו כבר מצאנו בעצמו ב"לונלי פלנט". לבסוף ביקש הפקיד הנכבד מאתנו לרשום את שמותינו בספר האורחים שנמצא בקצת האולם החשוך. בספר הייתה קשורה עט אך היא לא כתבה, גם העט שהפקיד נתן לאpei לא כתבה... לבסוף כתבתי בעט שלי ויצאו עם שלל: מהפה ישנה ולא ברורה אך גדרה יותר של דראג'ילינג והאזור ומסלולים מומלצים לטוילים. בחדר ישבו עוד שלושה אנשים שלא נראה עוסקים במיווד.

כל זה כאשר בחוץ עמדו נהגים והציגו לתירים הדרכה ונסיעות לכל מיני מקומות, סוכנויות נסיעות פרסמו סיורים והסעות שונות והכל נשמע מלא חיים ופעילות תיירותית...

גם בשומרת קורבט, שעלה התנהגות עובדיה כבר סיפרתי קודם, טענו מפרי המרורים של העוצמה האדירה שצברו העובדים והחוسر במנגנון פיקוח יעילים על עבודתם.

לروع מזלו נאלצנו להתראה ורק במלונות החברה המשלחת של מאדיה פראדש פשוט מפני שלא מצאנו מלונות אחרים ברמה סבירה. וכך חורה כמעט מידי עבר התופעה, בה שילמנו יותר מהרגיל על הרבה פחות, אם כי המלונות המעט הריקים אלה התהדרו בחוזות די מרשים.

בסאנצ'י, עיריה עולבה ונידחת שהאטרכזיה היהידה בה היא אתר עתיק וחדש לבוגדים, מצאנו שניים חדשניים של התנהלות הסרת כל הגיון כלכלי המונן לנו.

הרשם הראשוני שקיבלנו מהמין היקר להפליא, אך הזול מבין שני מלונות החברה שהיו בעיירה העולבה, היה טוב – גינה, מסעדה די גדולה ובכנית אליה דפק קבלת ענק עם מחשב ושני פקידים, ולפחות עוד ארבעה עובדים. אך במלון כלו היו שני חדרים בלבד! לאחר שבחדר הראשון לא היה חלון ביקשנו את השני, ואז החלו העובדים להתרוצץ ולהתקן ולהשלים מה שהיא מקולקל או חסר.

המסעדת הענקית הייתה ריקה וכך גם החדר שlidינו, שכאמור היה זוקק לעבודות אחזקה. אך העובדים הרבים הטרוצצו סביבנו בחוסר עילות ולא הסתפנו לעבותות הצבעה, הטיה והתקינות שהוא כל כך נחוצות למילון הזה.

יכלנו להיווכח במו עינינו בנסיבות הטעונה ששמענו לא פעם מידדים הודיעים, כי ממשדים ובמוסדות הממשלתיים בהודו עובדים קרובים של העובדים, מבלי שימושו יבדוק אם באמת יש בהם צורך אמיתי.

כשהתחינו על הפלא הכללי הזה, שבו מלון גורע במחור שעורויתי מחזק מעמד, השיבו המקומיים כי עובדי ממשלה שאינם משלימים עבור האיורה מכיסם, חיברים ללוון במלון ולאכול במסעדת והם כהספ נעה מעהל נצחי מכיס לכיס של אותה ממשלה...

על ראש ממשלה של ביהאר, המדינה העניה ביותר בין כל מדינות הפדרציה ההודית, המככבה גם כשיינית באחווי הבורות באוכלוסייה, קרנו בעיתונו כי לאחר שממשלתו הודהה והוא וכל השירות הועמדו למשפפט, סירב לעזוב את בית השר ומהודר בו התגורר. כשפונה לבסוף בכוח משטרתי גדול, נמצא בתהנתם המוגרים רפה מסחריות גדולה שהפעיל עסק משגשג מההיל כהונתו. כאשר התבקש להגב, טען כי לא ידע כי יש משאו פסול בהפעלת יוזמה כלכלית פרטית בתוך שטח מושלתי המועד למאגרי בעלי כהונה נבחרים...

בומביי - בועה של קפיטליום הודי

המלון שבו התגוררנו במומביי (נקראת כיום מומביי) היה היקירה והקפיטליום ביותר בין הערים הגדלות בהודו, האיר מושגים כמו נוחותות ותנאי מינימליים באור חדש. החדרים הזולים היו יקרים מאד במונחים הודיים, ואפילו במערב לא נחשבו זולים. החדר נראה כ קופסה בגודל שלושה מטרים מרובעים והוא בו שתי מיטות וביניהן ארון מתדים נמוכה וקטנה, תלויותיה זערורית תלואה על הקיר ומגן המשותף לחדר הצמוד, لكن בחרנו בחדר יקר יותר עם מזגן פרטי.

כאשר פקודת הקבלה החביבה הראתה לנו את החדר שאלתה: "אנחנו נסתדר איכשוו, אם נתאם כל תנועה ולא נעמוד יחד בין המיטות. אבל היכן נשים את התרמיילים הענקיים שלנו?" כשהיא מושיטה יד לכוון המיטות הצרות ענתה פקודת הקבלה בהשתנותות אמיתית: "מה הבעה? פשות תכניות אותן למטה!" על אף הנטיות הארכוכות והרכבות שלנו באוטובוסים וברכבות, בהן ראיינו שוב ושוב איך נדחסו חבילות עצומות ממדים ומזוודות ענקיות להליכם בקטנים ובלתי אפשריים, לא התרגלנו לחשוף כהודים המסתפקים بما שיש ומתחאים עצם לתנאים הנוגנים במינונות מופלאה.

הפעם נאלצתי להתאפשר על עיקרון השירותים הפרטניים שעליו הקפדי רוב הטויל, אך הופתעת מרמת הניקיון והאזהקה של השירותים המשותפים. ארבעה עובדים התגודדו רוב הזמן ליד שולחן שעמד במסדרון הצר וצפו בטלוויזיה קטנה, אך לאחר כל שימוש בחדרי השירותים או במקלחות זינקו מיד לנוקות ולצחצח אותם. בתאי המקלחות הזרוריים אפשר היה לעשותו, "hot bucket", ככלומר מקלה הנעשית בעורת כל-כך דמיוי משך בו שוואים מים מזלע ענק מלאמים רותחים ומוסיפים מים קרים מהברז להשגת דרגת החום הרצויה. המלון כולו היה נקי ללא רבב, על המיטות נפרשו סדיןיהם צחים, הצוות היה נחמד ומוכן לעזור והמזן היה שימושי מאוד בעיר החמה והלחחה. שהייתה בחדר הזרורי הזה הייתה שיעור מאלף נוספת ביכולת לשלב בין הגישה ההודית המסתפקת במעט וסטנדרטים מרוביים של ניקיון ואזהקה.

בומביי הקסימה אותו בשילוב הבלתי שגרתי שלה בין מבנים מסווגנים מתkopפת הקולוניאליום הבריטי, והויה עירונית מודרנית מלאת חיים ולפעמים אפילו תזוזית. הכיכר המרכזית עם הפסלים והאגינה חיפה, בנייני האוניברסיטה המודרנית, וה"מאידאן" – מדשאות גדולות במרכז העיר ששחקני קרייקט לבושים לבן

שיהקו בהן כבתמונה בריטית טיפוסית - סביב כל אלה התרחשה תסיסה וצמיחה כלכלית סואנת בעלת אופי קפיטליסטי מובהק.

בפיצריה מהודרת אלה נקלענו בעבר, פגשנו את בני המعتمد הבינוי הגבוה, משפחות וזוגות צעירים, אוכלים ארוחה בrama ביןונית או פחות מכך במחרים מופרים בהחלט בלי להניד עפוף. התמונה הזאת המחייבת את השגשוג והפריה האדרירים של המعتمد הזה בהודו.

גאייה משפחתייה בגואה ובהאמפי

שבועיים וחצי בגואה עם בתנו הדס ובן זוגה עמית וחבריהם נועם ומיל חלפו ביעף כמו בחלום. הינו מאושרים להיפגש אתם לאחר פרידה ארוכה של שבעה חודשים, והשחתה בגואה הנינוחה, הידידותית לתיר המערבי באופן מיוחד, העימה את תחששות הפינוק וההנאה.

אפילו סגנון הטויל השונים שלנו לא הפריעו לנו. אנחנו נתינו להישאר במקומם אחד, מתוך אינטנסיבת שרசשו במהלך המסע: "כאשר מוצאים מקום נחמד, נשאים בו לפחות עד שמרגשימים שמצוין אותו, וכך מנעים מנסיעות מרובות ומיתורות". אך הצעיריהם היו מלאי מרדץ וסקנות, ורצו לתרום ולראות כמה שייתר מקום, ואנחנו זרמו אותם – שהרי עברנו העיקרי היה המפגש עם הדס ועםיהם ולא מה שעשיהם הם.

בגואה נהנו גם מרגעים קסומים של שלווה והנאה בחופים היפיפיים. אהנו לצעוד על החול הרך, להתענג מליטוף המים הנעים הביאו מדי פעם עד לכפות רגליינו, להתפעל מהצדפים הגדולים והיפים, מקליפות הצדפות הריקות הפתוחות, מן הסרטנים הקטנים והש>((וקים, ומאות החורים בכל הגדים שחררו מכמיהלו).

דייגים על החוף קפלו רשותן ענקיות בתנועות מיומנות וקצובות לעזרמת מסודרות, ואחרים הורייזו סירה גדולה למים, כשהם דוחפים אותה על גבי קורות עץ שנמרחו מדי פעם בשמן כדי שהסירה תחליק עלייהן בקלות. באמצעות המשופף להזין הסירה הקרה לפנים. כולם פעלו כקבוצה מתוך חברות ושותפות גורל, והמשיכו את הקורות שעלייהן החליקה הסירה לפנים. ככל פועלו כקבוצה מתוך חברות ושותפות גורל, והשלו לדהוף עוד ועוד סירות למים באotta דר. התנועות והקריאות שנעשו במודעות ובתשומת לב, והשלו שהיא על פני האנשים הפוטיטים האלה, החווים על אותן פעלויות יום יום כל החיים, עוררו בי קנאה.

את רוב הזמן בילינו בחוף פאלולים שכבש את לבנו. המפרץ הגדול המוקף בגבעות יירוקות ומכוסה בשורות עצים קוקוס נראה כתמונה מפרוסמת מתתקתקת לחופשות חלומיות באים טרופיים, והימים החמיים היו נקיים ושקטים. רכזנו על כסאות נוח שהונחו על החול ליד מסעדה, והעבדים הגיעו לנו שתיה, סייריות, אוכל ויתננים – עד שההגשנו ממש "אלכסנדר המושר", מהבטלים ולא מוגשים כל צורך להצתק על כה...

בקראנטקה לא שלטו הפורטוגזים ואין בהם נוצרים. זאת מדינה הינדיית ומוסלמית כמו מרבית הדוג לאורה נשארנו באותו אזור גיאוגרפי: דקלי קוקוס, מטעי בננות, שדות אורז, שיחים ושבבים יירוקים המכבים בצפיפות את פני הקרקע. אך הנה האנושי: כפרים ועיירות מזונחים ומוזהמים בצד הכביש, מקדשים הינדים בצבוע גליה: ועוד, יירוק בהיר, כתום בהיר וכי', פרות, עזים, כלבים והולכי רגל שהפריעו

لتנועה על הכביש, עגלות עם גלגלי עץ רתומות לשוררים שהובילו יבול חקלאי וסתמו את הכביש – כל אלה העידו כמובן כי חורנו אל הכאוס היהודי הטיפוסי.

על גדת הנהר הקדוש בהאמפי היו מונחות סירות עגולות שנראו כקליפות אגוז. להפתעתנו גילינו שהן משמשות כמעבורת לחזיות הנהר ומוטענות באופנועים, אופניים, שקים, סלים וחבלים וכמוון באנשים לרוב... שיטים נעצו משוטים ארוכים בקריעות הבוצית ודהפו את הסירות וכך העבירו בקלות מפתחעה את כל הכבודה הזאת מצד אחד לשני בכלי השיט המוזר.

על הסירה שלנו הועמס אופנעו כבד, ואחריו אנהנו ועוד כמה מקומיים, נשים וגברים – מסודרים משני צדי הסירה העגולה. השיט חתר בלבד, משתמש בזרם כדי להוביל את הסירה בעקלתו אל הצד השני. הנשים נתנו לי ולהדס פרחים לפזר עלי פניהם, ומרחו על מצחן טיקה אדומה. אחד הגברים אמר שהנהר הזה קדוש כמו הגanges, והרי גם המקומיים באומקירותו טענו בדיקוק אותה טענה על הנארמאדה, הנהר שלהם,...

אך גם גן העדן המפנק של גואה איבד מקומו, ולאחר שהדס ועמית עזבו אותנו לא מצאנו עניין ברביביצה היומית על מיתות השיזוף מתחת לשמשיות.

הדרום על נפלאותיו היפה לנו ויצאנו בדרך – לקרהלה.

פרק שנייני – מים, דקלים ומחליה בדROOM

קראללה הקומוניסטיות וכוצ'ין המפנקת

נوفي קראלה המצוועצעים הקסימו אתנו ביופים העדין וההר. הערכוביה העליזה של בתים חד-קומתיים מכוסים בגאות אדומי רעפים, עצי דקלים ובוננות, נסיות, מקדשים הינדים ומסגדים מפוזרים על רקע גבעות ומישורים ירוקים עוררה בי מחדש את ההתקהבות לאחר ירידת המתח האדריר שהצטבר בי לקרהת הפגישה עם בתנו ובן-זווה.

הערים, הערים והכפרים היו נקיים ומוסדרים, ואפילו מודרניים יחסית להודו. הכבישים הסלולים, מוסדות ההשכלה הנוצריים הרבים, בתיה הולמים הגדולים ומרכזו הרפואי השוחלים מכל הודי נהרים אליהם, וממנו מרכז רפואי האיוורוביוטי המהוללים של קראלה - כל אלה סייפו את סיפורה של המפותחת במדינות הודו - היחידה מביניהן שהיסלה את הבURAות בתוכה. (בביהאר, המדינה העניה ביותר שישים אחוו מואוכלסיה הם אנאלאפיביטים!)

יתכן שיש לזכור את ההישגים האלה לזכותה של המפלגה הקומוניסטית השולטת בקראהלה. דגליים אדומים עם סמל המגל והפטיש התנופפו מעל כל תחנות האוטובוסים ומוסדות הממשלה המקומית, ציורי גרافيיטי של לנין ואפילו סטאלין (!) על הקירות היו תזכורות להשפעה וכוהה.

בקראלה שכנים זה לצד זה בשלווה מקדשים הינדים, (לא רבים, יחסית למוקמות והקדושים של הדתות האחרות) מסגדים, וכנסיות, וסמלה של חברת האוטובוסים הלאומית מרכיב מצלב קרם הינדי, צלב נוצרי, וחצי סהר מוסלמי. ייתכן כי האווירה הסובלנית והפהואה המועוגנת עמוקה במסורת של קראלה היא שהבהה למפלגה הקומוניסטית תמייה נורחתת כל כך.

למרות הצמחנות שלנו, התפעלנו לנחתי בקר גודלים תלויים בשוק פתוח במרקeo קוֹץ'ין. אפילו בגואה הנוצרית והמערבית, שஸודותיה הציעו מאכלים בשוק, לא נמכר בשוק הפרה הקדושה כל כך להינדים בחוץ לעניינו כל!

החבריות בה קיבלו אותנו אנשי קראלה חימה את לבנו. אנשים ברוחם בירכו אותנו לשולם 'נאמאסקאר' או 'ב'הלו' וחיכו, בדרך כלל מבלי שרצו מאנטו דבר, וכך נרכמה תקשורת נעימה כמעט בכל מגע עם מקומיים. אפילו הילדים המקומיים, שביקשו גם one pen, one candy או רק one photo מהו, וכך כבשوا את הביתם, ולמעשנה רצוי רק לשוחח אותנו, כבשו את לבנו.

פורט קוֹץ'ין העתיקה משתבחת במראות מרתקים ואקווטיים המזכירים עיר נידחת ומסטורית ברומן עב-cars מ-המאה ה-19. העקבות שהשאירו בה הפורטוגזים, ההולנדים והבריטים שלטו בה בתקופות שונות, בבנייה האירופית ובהשפעה הפורטוגזית הניכרת על האוכל המקומי, הם סוד קסמה של העיר הקטנה והנעימה הזאת.

שוטטו בשכונות שקטות שהבו ניצבו בתים קטנים אדומי גאות מוקפים בגינות פרחים ובעצים גדולים, אך גם בתים עתיקים וגדולים מכוסים בצמחה פראית, שנראו כאילו ננטשו זה מכבר על ידי בעלייהם. בסמטאות

הצורות במרכזו העיר היו גלריות, חניות להפצי אמנות וمسעדות קטנות בבתי אבן צמודים ומסוידים לבן בוהק.

היהם היה מוקסה בענפים וחלקו שיחים צפים של צמחיה שנשכה מה - backwater – נחרות ואגמים הנוצרים מהים הגולש לתוכה היבשה - ורשאות דיגים ענקיות תלויות גבוה באוויר מעליו, ועל החוף היו מסעדות דגים קטנות ופשוטות.

אפילו שוק התבליינים של קווצין, רחוב שכלו הניות תבלינים לתירירים, לא אכזב אותן בזוכת הקוץ'נים הנחמדים והאנושיים, שהפכו את מה שהיה יכול להיות מלבות תירירים טיפוסית לחוויה נעימה.

כמו במקומות אחרים בהודו, גם בקווצין ובקרליה יכולה פונה אלינו שוב ושוב נביסין לשכנע אותן לנסוע בሪקהה או לשוט בסירות. אך תמיד גם שאלות לשולמו ומצאו בחביבות כנה, לא כעס או התאכבו כסירבנו, ואפילו נהגי הריקשה, הדיעות נונטי השירותים התקופניים ביזור לתירירים בכל מקום בהודו, הזמינו אותנו תמיד לנסוע ב"פארארי" שלהם וכ' ...

המלון בו התארחנו היה קטן וביתי, אך גם מפנק וטובל בירק ומוקף בגינות פרחים מטופחת. במסעדה המשוחחות והנקיות הגישו אוכל מערבי ומקומי מג האoir היה נעים ולא חם מדי. במיוחד התלהבו מ"קפפה ארט", בו הוגשה בכל אroma ארותה בוקר אחדיה (שהתחילה מדי יום) והיה מעוצב בסגנון "שיניקנא" מעודן עם צילומים וציורים של אמנים בני המקום והתירירים המערביים בילו בו שעות ארוכות ונעימות.

חויה מיוחדת הייתה הופעת הקטאקלி, תיאטרון המחול המסורתי של קראלה. ההופעה התחלתה כשהשכנים יושבים ומפארים איש את רעהו לעניין הקהלה באיפור צבעוני ומורכב הנאה צציר מסוכן. אחר כך הדגימו שני שחנים איך משתמשים בכל השיררים, כולל שריריו הפנים למיניהם, כדי לבטא הבעות בסגנון קבוע הנלמד במשך שנים. מחות גוף שונות מבטאות משפטים קטנים, וכך נוצרת "שפת מחול" מורכבת ומתחכמת.

סיפור המזהה הלקו מה מיתולוגיה ההינדית לווה בשירה, ובתופים שהש銅עו קשת צלילים רחבה שכלהה חיקוי קולות בני אדם. למעשה רק חלק קטן מסיפור גדול, שהוואדים רואים במשך כארבע שעות ואילו התירירים מבלים רק שעה מתוכו.

בקלאוד ישבנו בקונצרט מרושים של הלילן מפורסם, מאסטר של לולה באורבעה תלמידים (אחד מהם היה בנו ואמר לרשות את מקומו על פי המסורת) ובמוחוף טבלה, שניהלה דיילוג מתרחק עם החלילים וניגן על התווים דפסחות כארלו ויה גטרא בעלת מיתרים רבים. אף על פי שהקהלה (רוכבו וטיירים ורמיליאים ישראליים) ישב על מחלצות ואלה שלא נשענו על הקירות השתרעו אפרקון ונרדמו, היו שם גם מעט תיירים הינדים שנשארו ערננים ונלהבים, וכאשר עזבנו לאחר כשעה וחצי התחלו לקרה לעבר הנקנים שמוטות של ארגנות מפורסמות כמו בתוכנית "כבקשתר".

גם בריישיקש, בוגטהאו הצמוד לאשראם, התעוררנו מדי בוקר לקול שירה עדינה מלאה בתיפוף ונגינה סייאר שהגיעה ממקדש מעבר לנهر. הצללים נשמעו כל כך מושלמים וטהורים עד שהשחתי כי זאת הקלטה מקצועית אך למעשה היו אלה מוסיקאים אלמוניים, אולי כוהנים שקיבלו את הבוקר בקדושה מוסיקלית.

חרdot הקודש בה מתייחסים ההודים למוסיקה המסורתית דומה לאמונה דתית, וכן המקדשים הפעילים במקומות הקדושים נשמעת ברקומות אדריכלים כהן מלוחה בטבלה מד' בוקר וערב. הגנים והומרים המסורתיים נכנסים למצב של ריכוז והתעלות רוחנית כדי לבצע את אמנותם וכקהיל ישב שעת אראות ומקשיב להם בהתלהבות.

חויה אחרת הייתה התפילה בבית הכנסת של קוצ'ין שהיא מהודר ומפואר: רצפת הרסינה סינית מצוירת, נברשות זוכיות מפוארות לרבות מן שהלכו כיוון שהללו כיוון בגורות השם, במה מעוטרת בפיתוח עץ מוזהב ותירקה משובצת בקורות עץ מעוצבים. מלבד זה צער מבובי שחזרו להודו ודוקא לקוצ'ין אחרי שהוא באריין, שני קשישים מקומיים ושלושה יהודים (אחד מהם "ישראל") שהשתתפו בכנסרג בשמיים בעיר, היינו רק כמה תיירים ישראלים והרב הגיג באיחור גדול. אף הוכח בامرיה קידוש על היין בסוכה המקושתת באתרוגי ענק מתוצרת הודו, ואני חשבתי על האקלילה היהודית הגדולה שהייתה במקום בעבר, שמנמן נשאר רק שם הרחוב והוליך לבית הכנסת: "ההוב הדודים". אף אמר שעבשו הוא מבין מרוע רוחות וטופעות של דיכאון והתקשרות לשתייה בקרוב עולי קוצ'ין בארץ. המעבר ממוקם יפה ונעים כקוצ'ין למשבי העולים והמשמימים של שנות החמישים בנגב ובגליל בהחלתו יכול הביא אותך לדיכאון ולהיפOSH הקלה בשתייה...

אף רצה להישאר בקוצ'ין עוד כמה ימים, אך שוב הייתי חולה ומשום מה האמנתי כי שינוי מקום יביא לשינוי במצב הבריאות... יתר על כן, לא מצאתי טעם בהמשך השהייה בעיר הנפלאה הזאת בלי למלוד או לטليل בסביבה. היכולת להעבר את הזמן בנעימים בלי תלילות ממשית שהשגת במהלך המשע לא עמדה במבחן ומהו דחק אוטי להמשיך ולנדוד.

תה בהרי מונאר

לוצ'יה, צירעה איטלקיה שפגשנו במסעדה בדאר'ילינג באחד הערבים הראשונים שלנו בהודו, השבעה אותנו לא לעזוב את הודו בלבד בקרם במונאר, עיירת תה בהרים של דרום הודו. שמנה חדשניים שמרנו על קריטיס ביקור של המלון שהמליצה עליו, וככל שעבר הזמן הלאו ציפיותנו וגבהו.

פעמים של עצי גומי שבסביב גועיהם היו תלוות שקיות ניילון לאיסוף הנול הצמיג ומטעי בננות ובUMBOK ליוו אותנו בדרך המתפתלת ווולה למונאר. כל פיסת קרקע משובחת בין העצים והבניונות נוצלה בעילות לשתילה שייחי אגנס קטנים יותר. ככל שעליינו התחל לחיות קרייר, המדרונות הפקו תלולים יותר והכביש צר ומפתל בהדוחת. אך הנוף לא היה 'צפוני' כמו בדאר'ילינג ובסיקימ והרים היו מנוסים בצמיה פראייה ירואה שהזוכרה לגונגל טרופי.

העמק שבמרכזו שכנת מונאר מוקף מדרונות תלולים, ומטעי תה ירוקים מעטרים אותם בעיגולים סימטטים יפיפיים המכסים כל פיסת קרקע. במבט מרוכב נראה השיחים הצומחים על המדרון התלול תלולים על בלימה ושורשיהם נאחזים באדמה בדרך נס.

שלא כדאגלילינג, עירית הנופש של אנשי השלטון והצבא הבריטי, אשר המבנים הקולונייאליים המהדרים המשקטים אותה מעידים על עברה המפואר, מונאר היא עיריה הינדיות קטנה ועלובה שאין בה אפילו קשר מסודר לאינטראנס.

החוורה לשביבת הינדיות ממשימה אחרי קוצ'ין היפיפיה הרבגונית והנוהה כל כך, הייתה מטסלת ומעיקה עבורי, והגברת את קוצר הרוח והתקול ששלו בי מן הרגע בו חזרנו להודו מבורמה. נדמה היה לי חשוב אני מתמודדת במחן שכבר עברתי פעמי בצלחה, אך הרצון לחושק שניים ולהתגבר על הסלידה והרתיעעה ולקל את הקים בלי שיפוט אבד לי. שוב לא מצאתי כל עניין בהתחמדות עם الرجل הנושנים, במיוודה אחריו שהוכחות כי אני מסוגלת לכך...

הסאה נגדשה בمساعدة מומלצת בספר, שאליה באנו בתקופה להתפרק באוכל ערביו: הרצפה הייתה מלוככת, אחד העובדים, ילד בעל גוף מעוות, נער בעיניהם נוקבות, עובד צולע לבוש גופיה מוזהמת הגיהה מהמטבח שהכניתה אליו הייתה מהוה ושהורה מפה, והשיא היה כאשר עברו שחור (או שמא הייתה זו חולדה שחורה) החל ב מהירות ליד הקיר בדרכו למטבח...

אפי ניסה להרגיע אותנו וטعن שככל זה נשעה בכוננה כדי להקטין תאבוננו ולהעביר במהירות את הזמן הארוך עד שהאוכל יגיע, ובכלל עוד מעט יתחל מופע ריקודים של ג'וקם, שבסוףו אולי נותר בכלל על הארוחה.... פרצנו בצחוך משחרר שbezוכתו לא עצקי, ולא אימתי לצאת, ורק ישบท וחיכתי בסבלנות לאוכל שלונו, אחרי שננו עצמי כי יכול עבר טיגון עמוק או טיגון כלשהוג, וכך כל החידושים שיכולים להיות עליו או אמורים להישמד בתהליך ההכנה...

בכל זאת היו במונאר רגעי קסם, בטווילים בהרים מסביב לעיר בהם שכחתי הכל והתפעلت מיופיו של הנוף. האויר היה נעים וצה והשמות מעוננים חלקית, אך השמש בצתה מדי פעם והירה את כל היירוק שהקיף אותנו.

טיפוס מפרק הביא אותנו לפגמת הר גבואה למרחק לא גדול מן העיר, אליה ניצב בבודדות בית גדול ונטוש מוקף צמחיה פרטאית. מתנשימים ומיוזעים ישבנו לנו על אחד הסלעים שצבצו בעש, שתינו מים ואכלנו פירות שהבאנו בתרכילים. המראת באזד השני של האבעה היה מרהיב: עמק צר בין הרים תלולים, ובתים בודדים מציצים מבין המשטחים היירוקים של מטעי התה. מנגד ירדה השמש לאיטה לעבר ההרים ועטפה את העמק ושותת התה הורוקים בצלבים אדמדמים רכים.

כביש צר הוליך אותנו אל לב המטעים וכפרי העובדים. ה"שיכון" שהקימה חברת התה לעובדים נראה כ"רכבת" חד-קומתית של דירות בנות חד אוד, בלי שירותים. ליד החדרים נראו נשים מכוסות או מכינות אוכל בכרעה, ילודים למדו בבית הספר הסמוך, ותינוקות צהלו במעון הפעוטות. כולל נראו מאושרים ושלמים עם גורלם, חברים בקהילה חמה ותומכת, לב הנוף המתתקתק של שייחי התה העגלאגים והירוקים.

חברת טאטא, השולטת בכל המטענים במונארה, היא אימפריית ענק בהודו, החולשת על תעשיית המכוניות והמלט, ובعلاיה בני המיעוט הפרסי הקטן. (מאמייני וראטוסטרא העובדים את האש שרוכם סוחרים מצילחים)

הкопוטות במטעני התה משתכרות 100 רופיות ליום על 11 הק"ג הראשונים, ומקבלות בונוס על כל קילוגרם נוספת. (כפל משכرون של הקופוטותdag'agliilng!) העובדים מקבלים שירות חינם ובריאות חינם, מתוגדרים בשיכון החברה, האמהות זכויות להופשת לידה, והחברה מחזיקה אפיק'ל מעון לילדים קטנים האפשר לאימהות לחזור לעבודה במיהירות. ועל כל ההטבות האלה הדוכבנן שבקצפת: אחרי שלושים וחמש שעות עבודה הם פורשים בכבוד! כל זה והופך אותם לבני מזול במונחים היהודיים, אף על פי שהם קשורים לחברת תאタ באמצח המזכיר לנו עובדות.

ילדיו בית הספר יצאו להפסקת צהרים וכאשר ראו אותו צעקו בהתרגשות "קאנדי", תוך כדי הרשות הזרוע בתנוחת בקשה. אפי, הזרעו מני הבנת האנגלית היהודית, הסביר שהם פשות רוצחים one photo בתרמילים, וחילקו סוכריות לזרזים שביניהם. אך הם לא הסתפקו בכך, וביקשו כמובן גם one photo ואחרי שצלמו ביקשו לראות את הצלומים, ומיד פרצו ברעמי צחוק למראה התוצאה. הילדים המשיכו ללוות אותנו, מקרים דרכם בשbillim צרים ובלתי נראם שהתפתלו בין חיי התה, וצצים מדי פעם בדרכ הגודולה בה הלכנו. עד שנפנדנו מהאהרונים שהעתיקשו ללוות אותנו גם אחרי הכפר שלהם, וזכו בסוכריות נוספת שמצאננו אחרי חיפוש מדויק בעומק התרሚ.

מונאר משמשת כמרכזו ליציאה לכמה שמורות טבע, וכך הזרנו להוות תיירים היוצאים בחבורה לטיור בג'יפ עם נהג, בהיפוך אחריו בעלי חיים אקווטיים כדי לצלם אותם. ידענו כי אין שם סיכון שנוכל אפילו להתקrab לחוויה המופלאה שעברנו בשמורות קורבט, והגם והעrlen שהופיעו במתפיעו שלא בעונה הפראית להתפעלות ממוראות הטבע הפראי בשמרות הדром. אך מכיוון שלմבד שדורות התה זאת הייתה האטרקציה התיירותית המרכזית במונאר, בכל זאת יצאנו לסיורים אלה. ואכן, את רוב בעלי החיים האקווטיים הצלחנו לראות רק מבעד לעדשות עבות של משקפת השדה של המדריך ...

הספרות והvikorth העצמית בתוכי הלו וגברו: לשם מה אנחנו מתקשים לנשות ולזראות עוד שמורה, ולהפסיק עוד פילם או יעלים? האם לך התכוונו כאשר יצאנו למסע?

על הנهر בבית הסירה באלאפוזה ובספינה לורקאללה

ירדנו מההרים דרומה, אל העיירה אלאפוזה הגודשה במקדשים צבעוניים בסגנון המינוח לדרום הודי – גות וחוויות מעטרים בעשרות פסלים קטינים המעציבים בקפדנות. צייר אנגרטי "עד" אונטו יורדים מן האוטובוס, והוביל אותנו באוטו Richtshaftה למילון קטן ומתופח ברחוב שקט הקרוב מאוד למרכז העירה. לאחר ארוחת הערב במבנה המילון מתחם לעץ גדול שעיל אחד מענפיו ישב נשר, (חית מהמד של בעלי הבית!) תפס אותנו יושבים שביעים ונינוחים על המרפפת וקוראים, והציגו לנו לבנות 22 שעות בבית סירה מפואר, עם טבח צמוד וירידה מן הסירה לסירות באתרים הנבחרים. נראה שהיינו קצת מעורפלים מעיפוי, כי לפני שהבנו מה קורה מצאננו את עצמנו מזמינים את בית הסירה ליום המחרת.

ההחלטה הזאת כל כך שונה ומוגדרת לאופי הטויל שלנו עד שלעתים עולמים כי חשודות כי משחו הוכנסו למזון הטעם במסעדת המלון כדי להחליש את החשיבה הצלולה שלנו...>.

ואכן השיטתiosa היה חסר אירועים מיוחדים וככל ארוחות מלאות וטעימות שביניהן הוגש לנו תה עם בנות מטוגנות ביציפוי בזק. אך הנהר שוק החיים שבו גברים התחרחחו, נשים כרעו והטיחו את הכביסה באבני הנהר, רחצו את הכלים וניקו את הבתים הצמודים למים, והשיהות שניסינו לנחל עם הטבה החביב היו פיצוי על תחשות התירירים השבעיים והמפונקים שליטה בנו...).

הבחור הצעריר ורב התושייה דאג לכרטיסים לשיט של שמונה שעות בסירה מלאפהה לרוקאללה, ואוטוירקהשה שהובילה אותנו על תרמילנו מבית הסירה ישר אליה. (לא ספק קיבל תשר מכל בעלי העסקים שלהם שליהם שלימנו...).

הסירה הגדולה, אשר שימושה כ"אוטובוס אקספרס" לתיירים ערביים עם עצירה ייחודית לארכות צהרים, שטה במהלך הנهر הרחב ושוב הנהנו מהחיי היום-יום-יום המתנהלים בטבעיות לעין כל על גdots הנهر. מעבורת ארכאה וצורה התקדמתה בעורת משות שנענץ השיט בקרען הבוצית של הנهر, ובגר שחזאית הלונגי שלו הייתה מקופלת מכנסיים קצרים דיווש במרץ על סירת אופניים עם גלגלים.

מקני הבמボק והשיהם הצפופים שצמחו בהם ניתרו ברוויזים, ואנפפות וציפורים התעופפו מעלייהם. משפחות האיכרים דשו את האורז במכשיר מיוון, ואספו את הקש שנשאר אחר הקייזר. בנهر שטו סירות נושאות שקו קש או כדי הלב למכירה, סירות דיגים, ו"סירות אוטובוס" שהובילו אנשים לעזרה וליעור ולילדים לבית הספר, כשהן עיצרות מדי פעם בוחנות מסודרות ומקושטות בהגאל הפטיש והמגל של הממשלה הקומוניסטית.

הגשים המשיכו "לרדוף" אחרינו גם כשיידנו דרומה והתקרנו לקצה הדורי של חת-היבשת, בתקופה שם ייעלמו. בדרך כלל סיום עונת המונסונים מתחילה בדרום וממשיך לעלות עד לצפון, אך הפעם, נראתה חלק מהשינויים האקלימיים המתחללים בעולם כולו, גם בסוף אוקטובר, במהלך השיט מלאפהה לרוקאללה, ירד علينا גשם דלעפות ונאלצנו להסתתר בחלק הסגור של הספינה.

מקרים ומשנים מסלול

למרכה הפלא, דוקא ורוקאללה המפנקת והיפה, הנקרה האחורה שלנו בקראללה, במרקח לא גדול מן הקצה הדורי של הודי, הייתה המקום בו פעה סבלנותי מהדרום ומהדו בכל.

על צוק תלול ונישא מעל החוף החולי, התפתחה טילת שחלה הייתה מדרכה סלולה וחלקה דרך עפר משובצת בורות ואבניים. לאורכה ניצב בקתוות קש ציריות ובוhn מלונות, חניות תיירים, וمسעדות בעלות שמות ערביים והבטחות לפינויים שונים – מאסא'ם, טיפולים אירוביים, יוגה, מכוני יופי, וכמו כן: סוכניות נסיעות שרבען שימשו גם כפה אינטנסיב וספקו שירות טלפון בתשלום.

לאחר חמישה ימים של רבייצה על כורסאות מרופפת או בתוך בקתה הקש המעוצבת והנוחה במלוון, אכילה במסעדות מפנקות המשקיפות אל הים עם ידיים ישראליים, הרגשתי חוסר שקט ולאות. מלבד שיטות

בחנויות הספרים המשומשים (למענה ספרים שהשאירו או מכרו תירירים), וביקור במקדש הסמור בחגיגות ה"דייוואלי" לא עשינו שום דבר ממש.

שעות הבטלה הארוכות העלו בי דאגות: "עכשו רק תחילת נובמבר ולפנינו עוד כמעט חודשים וחודשים בדרך עד הטיצ'ינג של הדלאי לאמה בתחלת ינואר. מה נעשה עד אז?"

הסיכוי לבנות את הזמן זה בשיטותם בין אתר תיירותי אחד לשנהו, מקדש הינדי מפורסם לאשרם או מרכו לימים רוחניים, רק מפני שהחלנו להגיע לטיצ'ינג לפני חמישה חודשים בדהארסהלה, נראה לי חסר הגין.

זכרתי בדברי אף לפני הנסעה: "אם ימאס לאחד מאתנו לפני שתעבור שנה, נקצר ונחזר בלי שום היסוס". לאחר כמה ימים בהם התלבטתי איך לגלות לו את החשוטי, אורתאי אומץ והסבירתי מדוע אני רוצה רק קצר ולוחר על הטיצ'ינג.

כאשר היינו בוראנגי לא הסכמתי לנסוע המש שעוט ברכבת לבוגאגיה בגל החום הנורא. כמה פעמים בהמשך המסע, כאשר התלבטנו לאן לנסוע - אף דבר על ההחוצה הזאת במיריות, וקבע כי התנדותינו נבעה מההסתיגות העמוקה שהיתה בי או מכל דבר הקשור לבוגהיזם. דבריו עוררו בי רגשי אשמה שלו הרפו מני, וכן הצערתי לוותר על הטיצ'ינג ועל שאר נפלאות הדרום, אך לנסוע לבוגאגיה ושם ישירות לראג'סטאן, שבתנו הדס קבעה נחוצות שאסור לוותר עליה בשם פנים.

פנוי של אף הרצינו וכדרכו שקע בהרהורים עמוקים, מעכל באיתיות את ההודעה המפתיעה. אך לשמהתי גילה גמישות והסכים לשינוי העקרוני בתוכנית, אף על פי שלא חש עייפות וליאות מן המשע ומהודו כמווני.

טיצ'י ממאסה עליי את ההינדים

מכאן ואילך נסענו באוטובוסים ברוחבי טאמיל Nadu, בין כפרים ועיירות מוזהמים שברחובותיהם נערמו גבעות אשלפה גדולות, פרות, עזים וריקשות הפריעו לתנועה, ועליבות והונחה שררו בכל. הניגוד לקראלה היפיפיה והמוסדרת היה קשה מנשוא, והכיעור הזוכר את מأدיה פאראדש, שבינוי בין עצמי כינוי אותה: "בית השחי של הודי", כפי פרזה על כינויו של ניו ג'רסי כ-"בית השחי של ניו יורק"...

אחרי המקדש היפה במאדוראי, היה המקדש בטריצי "הקש ששר אתגב הגמל" בתנדות שלכה וגדלה בתוכי לאותי תיירות הינדים בדרך.

נראה היה כאילו הכל פעל נגדנו: המلون שמצאונו היה אפלולי ומשמיים, ובועליו דרש מאתנו תשולם נוספת כערבות שנשארת את החדר שלם ולא האמין לטענתנו כי זוד הימים החמים איינו פועל... השם היו קודרים, ושם טרדי טperf לאורך כל הביקור הטרואומי במקדש, השוכן על הר גבוה שכלו סלע לשף. טפסנו יחדים על כל 437 המדרגות התלולות למקדש, שלמולנו היו מכוונות ברובן גג ורק חלק קטן מזמן היה רטוב וחולקלק מן הגשם. הרצתה הייתה מוזמת בשעריו אוכל וכחתמי פאן, או מהוספסת ומלאה בחול. אך כל אלה לא הפריעו לעולי הרגל הרבים על משפחותיהם לטפס בעליות מעלה, ודוקא השלווה והתגאה שלהם הגבירו את הניכור והזעם בתוכי כלפים כ"נצח הינדים"...

מנסן בפונדיצ'רי ה"эрפטית" ו"בוועת" אوروיל

מתוסכלים מן החויה ה"הודית" האינטנסיבית בטריצי נמלטו לפונדיצ'רי, שהספר תיאר כ"פנינה צרפתיית", בתקופה להתפרק באויריה מערבית ולהתבסם באויריה הרוחנית באשרם ובקומונה של אوروיל הסמוכה לעיר.

אך ככל שגבאו ציפיותי כך גדלה אכזבתי. הגסטהוזו בו התגוררנו שימש כאקסניה לעולי הרגל המערביים ובני המעדן הבינוי היהודי, שבאו אל האשוראים של סרי אאוריבנדו והמאא.

סרי אooribندו, היהודי שנולד בתחילת המאה העשרים, התהנך באנגליה והגה תורהummot הינדו-איסיים ומדע, שבה ה"Divine" כמו במונייזמים, תופס את מקום האיללים. לאחר כמה שנים הצליפה אליו מירה אלפסי, יהודיה צרפתייה מושגעה מוקרי שנקראה בפי המאמינים "האמא", והיתה אישת מעליים. הדות לאישיותה הכהארזומית גדלה והתפתחה התנוועה שצמחה סכבהם, ולאחר גותה הקימה בפונדיצ'רי מרכז מבקרים מרשים בו תופסת דמותה מקום מרכזי. האמא יסדה גם את האשוראים, בו כורעים עולי רגליים ליד אחר שרתפת גופתה המקושט בפרחים וסוגדים לזכרה. פונדיצ'רי כולא גודשה באיזוריים של הזוג ובמוסדותיהם שם הקימו.

המלון היה נקי ומטופח ושכן ממש על הים. מהחלון נראתה גינת פרחים מוקפת בדשא ירוק ומקושתת בפסלים, ושוליה נשקו לחומת סלעים נמוכה שהפרידה ביןו ובין הגלים האגבוהים.

החדרים היו גדולים ונקיים אך פשוטים ונזיריים, והקישוט היחיד בהם ובשטחים הציבוריים היו תМОנות גדולות של בני הזוג. כרטיסים, ועליהם 'משפט' חוכמה' והגיגים לא מוקרים במילוי של המורה הרוחני ובת זוגו, היו מונחים על כל השולחנות בקפיטריה הוללה מאוד שנפתחה בשעות קבעות, וצלצול פעמון יدني כמו בבית הספר בילדותנו, הכריז על שעת הארוחה וסיומה.

אך הדבר שהכריע את הcpf ודיقا אותו עד עperf הימה, שידר משך שלושה ימים בלבד הפסיקת וכלא אותנו בחדר המשימים. האויר היה ספוג בלחות של 100% גם בשל גלי הים הסוער שהתנפצו בשצף קצף על הסלעים. הבגדים הרטובים לא התיבשו, וסנדלי הגומי שלנו הסריחו מן השלוליות העמוקות שהונסו בכל פעם שייצאנו לאוכל.

אך על פי שהייתי חולה, קפינו על ההזדמנות וייצאנו ביום השימוש הראשון לסיוור מודרך באوروיל, מתוך חשש (מוודך בדייבד) שהגשם יזוז. במלוך היום הזה הפכה האכזבה לתסכול.

האוטובוסים החלף על פני בתיים או קבוצות בתים מגודרות עם שער גדול, שהכריזו על עיסוקיהם החקלאים או התעשייתים של התושבים בשלטים גדולים. המדריך סייר (אנחנו מניהים שזה מה שעשה, משום שהאנגלית שלו הייתה כל כך "הודית" שאפילו אף התקשה לעקוב אחריו) על המטרות והרעונות של תושבי אوروיל, והכל נראה מאד נכון ומתוקדם. אך הדרך בין הבתים והחצרות המגודרות עברה בתוך כפרים בהם נראה ערמות אשפה ברוחבות כמו בכל מקום אחר בהווו ...

העיסוק במחקר לשיפור איכות הסביבה, מחוזר אשפה, או גידולים חקלאיים נוחים לסבירה ב"בוועת" המסוגרות של אوروיל, בעוד האשפה נערמת מול אף של אנשי הקומונה למרות כוונותיהם הטובות, נראה פאטטי.

לא נכנסנו לבתים ולחות אלא למרכז המבקרים המהודר, בו ראיינו סרט שהתרכו בסיפורה של האמא, בת זוגו של סרי אאוריבנדו, אשר יסדה את אוורויל והשפיעה עליו מרוחה. הסירור הסתיים בישיבה מול המקדש הגדל הבניי על פי עקרונות בסגנון ה"ניו-אייג'" של קרייסטלים, כיווני שם וכיווץ באלה.

כבר כמה שנים משפיצים את המקדש ואי אפשר להיכנס אליו, لكن ישבו במיעין אצטדיון קטע שסובב אותו, מתבוננים במבנה הענק שכיوروו בצבץ מעבד לפיגומים המקיים אותו. המדריך המשיך להסביר ב"אנגליה הגדית" שלו, ואנחנו ישבנו משועממים בעיניים בוהות וחיכינו לסוף הגואל. נראה שאძישותנו לא נעלמה מעיני המדריך, ולאחר ההසבר ניגש אלינו ושאל אם אנחנו מטאילנד. כאשר שאלנו: "מדוע תאילנד?" השיב הצער הימי: "כי לפעמים אנשיםمارצות כאלה לא יודעים אנגלית..."

קשה להיות חוליה בהודו

כשהזרכנו מן הסירור לפונדי'צ'רי הרגשתי גרווע מאוד רעדתי מוקור אף על פי שהיא חם. שקעתו בשינה טרופה, שנטעעה לעיתים תכופות בשל כאבים במקומות שונים בגוף. אנשי המلون המליצו על ה"מיון" בבית החולים הציבורי הקטן. הרופא התורן, עב בשר וחיכין, קיבל אותו בחדרון קטנונג, ובזמן שבדק אותו הגניב מבטחים עבר מכשיר טולזוייה בו שודר משחק קריקט של הווד נגד פקיסטן... מדי פעם נכנסו אנשים ודיברו עמו הרופא, ובכל פעם שהפנס שעבורתו ניסה להציג לגורני בכבה, תלטלו אותו בונן-שלנטיות עד שנדרך מחדש... לאחר שהקשיב לראיויי ומיש שתה בבלוטות פסק בסמכותות: "זה שום דבר רציני, קחי אקמול ואנטיביוטיקה לגורון והכל יהיה בסדר".

מבולטים מן החוויה המוזרה הזאת הזרכנו למלוון, אך למחמת המשכתי להרגיש חוליה מאד ושכתי כל היום, בלי תיאנון ובלי כוח מהכח שהכל ייגמר.

הרבעיצה הממושכת בחדר, במאג אוויר קודר וברוטב דיקאה את רוחי. צלצולי הפעמן לאורחות השרו תחושה של בית יתומים עצמוני, וגלי הים המתנפצים בכוח על הסלעים הזיכירו את החוף הסלעי הקודר של יורך שיר בספריה שלAMILI ברונטה.

כמו בקוצין, שוב לחצתי לעזוב ולעבור לכפר האומנים מאמאיל'פראם, במחיצת דורך בין פונדי'צ'רי וצ'אנאי, מתוך אמונה ש"שם יהיה יותר נעים לחיות חוליה...". אף היה מוכן בחבלנות בחדר עד שmag האוור ובריאותי ישטרפו, אך קוצר רוחי הילך וגבר אף הבין שאין טעם לנסתות לשנות את החלטתי.

להפתעתנו מצאנו עיררת נופש הודיית נעימה ומפנקת, מסעדות ומלונות עטורים בגיניות ומרפסות, גגות קש על בנייני אבן, ואין-סוף חנויות פסלים והפצ'ני נוי מאבן חרוטה ועובדות יד למיניהם. התלהבותי מן המלוון המלבב, שהצרכו הפנימית השקטה היהת גדושה בעציצים, עצים ושיחים, והצאות היה חיכני ואדיב. חדרנו המואר, שאחד מקירותיו היה כולו זכוכית ופנה לגינה הצבעונית ומרפסתו העגולה והקטנה השקיפה אל הים, עודד מיד את רוחי. אך למרות כל אלה עדין רעדתי מוקור והזעתי מחום לסירוגין, כל בליעת רוק גרמה ייסורים, ובאים חזקים בראש ובכל מני מקומות בגוף לא הרפו ממני.

זוג ישראלי צער שהתיידדו אתו במונאר ולאחר מכן שוב בפונדיירוי ובורהאלת', התגורר במלון שלנו במאלאיפוראם. יחד יצאו לטיולים במקדשים העתיקים של העיירה ובין סדנאות פסלי האבן והగודשות בפסלים מכל הסוגים והגדלים.

בדרכם למאלאיפוראם ראיינו את מנהנות הפליטים של נגעי הצונאמי, עדות אילמת לכוח הטבע ההרסני אשר גליו האדים כיסו את כל המסעדות והמלונות על החוף בגובה של ארבעה מטרים. על החוף נראה כתמים עזובניים עליזים בין ערמות הגROUTאות והאשפה. כאשר התקדנו ראיינו כי היו אלה סירות דיגים חדשות שנתרמו לדיגים שנפגעו. בעל מסעדה דגים מסוימת על החוף הראה לנו צילומים של ההרס, וסייע על הבדיקה הדרומית של משפטחו לתוך היבשה. לדברין, לאחרagal הראשון נסוג מאות מטרים ולידים שהיו שם פרצו בריצה על היבשה שנוצרה לרואות "לאן הים", ואז בלו אותםagal השני...>.

על אף השלווה והאווריה הנינוחה בהן הינו שרים, לא החמיצו אף אחת מהאטרכציות התיירותיות החשובות של המקום: הסלע האדול שעליו חורוטים במימונות סייפורים על דמויות מהמיתולוגיה ההינית, והמקדשים הקטנים שנחצבו בסלעים הענקיים ועמדו עליהם בתבליטים יפים ופשוטים. מפגסת סלע גבוהה השקפנו על האגמים, הדלתה של ה- backwater והשדות שהשתרעו סביבם עד קצה האופק. אך למרות היופי והסבירה הידידותית המשכתי להרגיש חולה מאד.

הפעם בחרנו בבית חולים נוצרי קומן מאוד שהספר המליץ עליו, בנין גדול וישן מוקף חצר גדולה וסקטה, מנוקת מן המהומה והלבול היהודיים שמסביבו. צעירה בסארוי הזמין אותנו לחוכות על ספסל במסדרון, ונכנסה לחדר שבו היו נזירה ואישה עם ילד.

הנזרה נפרדה מואהשה והילד, יצאה מן החדר ושאלתה אותה: "כן, מה את רוזה?" "אני רוצה לראות רופא!" השביטה בתקיפות.rial לא שמעה את תשובי, חורה על שאלהה תוך כדי הליכה אל החדר: "כן. מה את רוזה?" מתחסכת עניתי ככעס ובקוצר רוח: "אני רוצה לראות רופא!!! עצמוני בעקבותיה אל החדר, ורק כאשר התישבה ליד השולחן וכרכה את הסטאטוסקופ סכיב צווארה הבוגרת: "הנזרה הזאת היא היא הרופאה!!!!"

זו לא הייתה הפעם הראשונה בה נחשפו הטעיריאוטיפים בהם הינו שבויים והביבכו אותנו במסענו. בדראג'ילינג, ליד צרייה עולוב שמעלי התנoso שלט: "בית דפוס", ישב גבר צנוע, כהה ולא מגולח, חובש כיפת צמר ומעיל עור ממורתט. להפתעתנו התברר שהוא בעל המקום, דובר אנגלית מצוינת, ובأدיבות רבה ערך לנו סיור מרתק בין מכונות הדפוס הידניות העתיקות והיפיפיות.

בדרכם לפגאתה ה-"טרינוד" מעיל מקליאודangan לא מצאנו את קיצור הדרך שהומלץ לנו, ואיבדנו את דרכנו. שני יקרים פסעו מולנו במרוד הדרכ, נושאים מדורים ומהרשת עין על כתפייהם ובעקבותיהם שני שוררים. הינו כל כך נואשים עד שאפי אמר: "אולי נשאל אותם על הדרך, אף על פי שאין סיכוי שהם בכלל מדברים אנגליות".

להפתעתנו השיב אחד מהם באנגלית צחה ובמבטא ברור: "אוו, אני חושש שאתה טועים מאוד! את דרך הקצוץ עברתם מזמן, אך אולי כדאי לכם להמשיך בדרך הארוכה שגם תביא אתכם לפגאתה."

לאט לאט חזרה לתודעתי ההכרה כי המראת הראשוני בהודו מטהה יותר ממה שאנחנו רגילים במערב. מה שנראה עולב ומפגר יכול להתגלות כמרשים ומתקדם, ולהפוך: שמות מפוצצים וחוזות חיצונית נמצאת מסתיריהם מההוריהם לעתים קרובות הזנהה וכואס הודי טיפומי.

ד"ר סיסטר לוצ'יה החביבה לא הצליחה להתבונן בגרוני, (לצערנו רפלקס ההקאה שלו מופעל בקלות) אך נתנה לי אנטיביוטיקה יותר חזקה, המליצה לרגגר מלחה ולחתך אקאמול, ואם כל אלה לא יעזורו - לנשוע לצנאי, העיר הגדולה הסמוכה ולהידבק על די רפא א-און-גרון.

אחות-נזירה לבושה סארי נתנה לנו את הבדורים ובנוסף לתרופה הקונבנציונלית העניקה לי גם טיפול בהילינג, והמליצה לי לומר לעצמי שוב ושוב בשכנווע פנימי عمוק: "היום או מחר אבריא!"

האנטיביוטיקה הזאת לא ריפה אותה, אם כי חשוש הביטחון שהשרותה עלי הבדיקה במוסד רפואי שנראה לפחות מקצועית הייתה מרגיעה, ואולי בזכותה הפסיקי לרודוד מקור ולהזע מהום.

בכל זאת שמענו בצעתה של סיסטר לוצ'יה ונשענו לבית החולים הנוצרי בצי'נאי, שהಚזרו הגדולה והשוקקת התהלהכו אחיזות לבושים לבן מעומלן, ובמשרד הקבלה שלו היה אפילו מחשב, שהדפיס פתקיות עם שם החולה והפרטים שלו לתיק האישី ולכרטיס האיש, ממש כמו בבית הרוחק בישראל!

ד"ר לילי (אם בבית החולים הגדל זה רק רופאות ממין נקבה, רובן נזירות) בדקה אותי ביסודות ופסקה שהריאות וקנה הנשימה של תקין, אך הגרון עדין דלוק, ולבן החליפה את האנטיביוטיקה בהזקה יותר, והוסיפה אנט-היסטמינים וגרגור נזול מטהר לטיפול בპקטורות היושבות עדין בגרון. אך בעקבות שאלת פשטונה: "האם את חולת סוכרת?" שלחה אותי לבדיקת דם.

לרשותה מאז ייצאנו בדרך התעווררו בי ורגשי אשמה: "מדוע הרשתי לעצמי לפרק כל רסן ולזותר על אכילה נכונה?" (אף על פי שפעמים ריבות באמת היא בלתי אפשרי לשמרו!) הרעיון שהסוכר משתולב בדמי ולמן אני כל כך רגישה ולא מבידה, החריד אותי.

להפתעתנו היו תוצאות הבדיקה תקינות לחלוין, והרופא הפנימית שאליה הונחי הרגעה אותי: "זה רק פוסט-וירוס! בהודו כולם סובלים מכך, את לא שומעת שכולם משתמשים בכל מקום?"

מטילת ישראלית ותיקה שפגשנו בבודגניה, סירה שככל טויל שלא בהודו היא מצוננת ומשתעלת כל הזמן. לדבריה הלכלוך, זיהום האויר, האוכל והוסר ההיגיינה הכללי, מחלשים את כוח ההתנגדות של הגוף אצל מטילים ערביים רבים, והם חשובים למחלות וסובלים מהצטנויות רבות.

הסאגה הרפואיה הזאת אישרה את חשודתי הקודמים לטיבה של מחלתי, וההכרה כי הגוף מעביר לי מסר: "די למסע הזה! עת לעצור ולהזור!" חזרה לתודעתי. אך הימי נחששה בהחלטה להיות בבודגניה וברג'אסטאן לפני שנחזר הביתה.

לשבחו של אפי, שידע היטב כי הסיבה האמיתית למחללה הממושכת היא פסיכוסומטית ולא רפואית, ייאמר כי שיתף פעולה ברצון בכל העיסוק הרפואי הפסיכונדרי שלו בלי כל של הסתייגות, אף על פי שהזמנם והמאיצים שדרש הסיטו אותו במקצת ממטרתו.

لغעת בכוכבי "בוליוווד"

צ'נאי, שלא כדמות הממלכתי או במוביי הקפיטליסטית, היא עיר ענקית, אפורה וחסרת צבון. אך שנינו הגשנו בה חלומות צנועים: אפי השתווק לבקר במרכזו קריישנומורי ובמתהם החברה התיאופית, לאחר שלא ניצל את ההזדמנות לפגוש את הוגה הנערץ עליו שהתגורר לא רחוק מאתנו באנגליה. ואילו אני רציתי לבקר באולפני ההסטרה בעיר, מאחר שבובומביי החמץוי אולפני הרטמים המפורטים של "בוליוווד".

במקרה הגענו לאולפן ההסטרה בצ'נאי כאשר נערכו בו צילומים לסרט בהינדי עם שחנים ובמאי מבומבי. כלומר, כוכבים לאומיים של "בוליוווד" ולא סתם טאמילים מקומיים!

טכני קל שפגשנו באולפן הסביר לנו שברחבי הודו מתקימות במקביל שלוש תעשיות ענק של סרטים וטלויזיה בשלוש שפות: טAMILITI – השפה המדוברת בחוף המערבי, מלאמאים – השפה מדוברת בקරלה וגואה, והגדולה והມפורשת מכלום: תעשיית הסרטים בהינדי השוכנת דוקא בובומבי שבה מדברים בכל מהארשתה. הסיבה להפקת סרט "בוליוואדי" דוקא באולפנים בצ'נאי היא יוקר המניה האסטרונומי בובומבי.

השחקנים ישבו על כסאות פלסטיק פשוטים בצל העצים בהצהר הגדולה של האולפן וחיכו לתורם להופיע בסצינה מסיבת החתונה בסרט שנקרא: "בית בוג'אראטי". השילומים נערכו בתוך אוהל ענק ולבן, מוקשח בפריחים מלאכותיים ובמנורות יפיפיות, ושולחות ארכומים עמוסים בסצינה" ארווזות בניירות מבקרים ניצבו לאורכו.

המאפרת עברה בין השחקנים, שהשתדלו לא לוזו כדי לא לקלקל את האיפור המוקפד, ובדקו את התנזאה במראה קטנה שהחזיקו בידיהם. לשחקנים המפורטים ביותר היו זעירים אישיים ששמרו את הבגדים העליונים תליים על קולבים ומכוונים בנிலון כדי שלא יתקטמו או יתלכלכו בין סצינה לסתינה, הביאו להם אוכב ושתיה, ענו לטלפון הסלולרי במקומות, והושיטו להם פתקאות לחתימה ממעריצים שעמדו והסתכלו כמוונו במה שקורה שם.

הופתענו מן הקלות בה יכול כל אחד יכול להיכנס לאולפן ולהתקרב אל השחקנים, אולי מפני שהמעריצים בהודו אינם מטרידים או מסוכנים כמו במערב. הבמאי דבר אל השחקנים באנגלית ובה דיברו גם כל השחקנים, הצלמים, וטכני הקול, אף על פי שהסרט עצמו התנהל בהינדי.

הכוכבים ובמאו לא התנגדו כ"פרימדונטה" אלא להפּרָה: התיחסו זה אל זה ועל העובדים בשוויונית ובחביבות. הבמאי הסביר את הנחיותיו בסבלנות, והשחקנים היו מושמעים ושקטים מאוד ולא הפריעו או התווכחו. התפעלת מנגנעות הזואת דוקא בהודו, שבה תעשיית הקולנוע נהנית מუוצמה אגדית וסגידה עיורית לשחקנים ולבמאים, עד כדי כך שהקל מכם לנכנס לפוליטיקה והפכו לוכדים גם שם!

פינוק רותני ותומורי בצ'נאי

מרכז קריישנמורטי הוא מעין אחוזה גדולה בלב העיר, שטחים נרחבים מכוסים עצים ודשאים וрок צויז' הציפורים מפרען לשקט המוחלט השורר בה. בניינים דו-קומתיים קטנים בנויים בסגנון ערבי, שכונהUPI אפי: "קולוניאלי-סגפני", היו מפוזרים במרחקים גדולים זה מזה על משטחי הדשא הנרחבים. בניין מרכזי בסגנון קולוניאלי מכובד יותר אך מופק, התנשא במרקמו המתהום ובו שכנו הספרייה והדרי הרצאות, שלפחות בזמן שהותנו נשארו שוממים וריקם.

כאן המקום לספר את סיפורו היו של קריישנמורטי כפי ששמעתיו מפי אפי.

אביו היה ברהאמין וחבר באגודה התיאosophית בצ'נאי שנקרה אז מאדרס בפי האנגלים. הוא היה במצב כלכלי דחוק ושם כשהחברה התיאosophית הציעה לו לעובד ולגור במרכו שלה שם. החברה התיאosophית נוסדה בסוף המאה התשע עשרה על ידי מאדים באלאבז'י, שהייתה רוסה לבנה שעסקה בתורת הסוד, טענה שהיא מתקשרת עם חכמים מטיבט וכתבה ספר בשם: הדוקטורינה הסודית, שהיא עירוב של תורות איזוטריות שונות ומשנות.

הцентр אליה קולונל אנגלי בשם אולקוט, והחברה הלכה ושgassha באירועה ובארצות הברית. אחרי מותם המשיכו את דרכם אングליה עשרה בשם אני באסאנט, (דמות החשובה במאבק של הוודו לעצמות וידידה טוביה של גאנדי) ואמריקאי מזוקן בשם קולונל ליד ביתר, (חובב ילדים כנראה) שהעבירו את מרכו החברה לאחוזה באדרס, בציהיה לגלויו של "מאניטירה": המשיח או המורה העולמי שיושיע את העולם.

יום קין אחד, כשהאלץ לחוף הים בקצת האחוזה, ראה ליד ביתר ילד יחף רוח וחזי ערום כבן עשר, ולפי ההיסטוריה שהקיפה אותו ההליט שזה עמד לדירות המורה הגדול שמצפים לו. באסאנט וביתר לקחו את הילד ואת אחיו, רחצו אותם להלבישו אותם, שיכנו אותם בבית המרכז, והתחלו להנק אותו ולהזכיר אותו לתפקיד.

אני באסאנט הקימה ארגון שנקרא מסדר כוכב המזרת, שהוקדש כל כלו לטיפוחו של ג'יידו קריישנמורטי, ולהכשרת העולם לקבלתו כמורה הגדול. זה היה מסדר פנימי שבו כעשרים אלף חברים בתוך החברה התיאosophית, שהקיפה מאותים אלפי חברים.

האב והאם, שהרגישו כי הבנים מתנתקים מהם, דרשו לקבל אליהם בחזרה. בתגובה הבריחה אני באסאנט את הילדים لأنגליה. במשפט שהenthal בעקבות תביעת ההורם, והחולץ כי טובת הילדים מצדיקה את היישארותם שם, והם אומצו רשמית על ידי אני באסאנט.

לאחר שלמד בפנימיות מעולותenganlia, וכ versch wih בcheinoot ha-knesset לאוניברסיטה, נסע קריישנמורטי ואחיו לאוחי בקליפורניה, וגורו בחוות שהייתה שייכת לאגודה התיאosophית. כאשר נפטר לפעתו אחיו משחפת, עבר קריישנמורטי משביר קשה מאד, אך המשיך לנסוע מדי שנה למחנה באומן, בהולנד, ולשאת דברים לפני חברי המסדר שלו.

אך בביבורו השני באומן בשנת 1929 הודיע קריישנמורטי בנאום דрамטי לחבריו המסדר על פירוק המסדר, ומאר כי האמת היא ארץ ללא שבילים וכל ארגון, היררכיה, תקנון, תורה או תיאוריה מנוגדים לאמת שהיא היה, ספונטנית ובלתי ניתנת להבעה במלים.

בעקבות זאת התקבצה סביבו חברות אנסים, והוא המשיך לשאת דברים בפגישות שהתקיימו הלאן וגדל עם השנים. הוא הקים ארבעה בתים ספר: שנים בהודו אחד בקליפורניה ואחד האנגליה, והיה

נוגג מדי שנה לשאת דברים ולנהל דיאלוגים בהודו, אנגליה, שוודין וארצות הברית, עד שנפטר בגיל 91 אחרי שנות אט סדרת הרצאות האחogene שלו בהודו בעיר מאדרס.

הסיפור הדרמטי זה מליהיב הדמיון באשר לקרישנומורטי ולכל מה שקשרו אליו, אם כי הוא עצמו היה אדם מאוד שכחתי ולא עמי או בעל תכונות תקשורתיות מיוחדות מיהודה בימין. גם הקרון שמטפח את זכרו מאופקת מאוד בסגנון הפעולה שלו וזה ניכר בכל דבר ברמץ בו הינו.

ראינו עגלת כוותה היה המלון של האנשים בפונדייצרין!) היה מרכז קריינשנומורי כי"א" של שאיפה להישכון במאמץ פיזי בלב האידישות ההינדי לנושאות, הייתה עגלת עם מוט ארוך ששבעזרה ללחק עוזב המרכז את התתרמיילים שלנו לחדר. (המקום היחיד שבו

הדרנו היה גדול ומואר בחולנות גדולים, ודلت גודלה שנפתחה למרפפת מרוחות ומקורה הצופה אל העצים והשיחים בהצר. בחדר האוכל הנעים והגוזרים הוגש אוכל הדוי פשוט וחדוגני בשירות עצמי של הסועדים, אשר הוזענו לרוחז את כליהם אהרי הארווה בכיריים גדולים שנמצאו בחוץ. פעמן בישר על ומני הארוחות כמו באשרם בפונדיילר, והוא זית אם באינו יקח האצמנויות ובכך ינימש שרפה במאפסם כולם.

אך אף הנה מודן השקט והאפשרות להיות בספריה, מוקף בספרים ובקטלוג של האיש שהוא כל כך מעיריך, ולשוטט באחוזה הגדולה ויפה שרוחו שורה עלייה. ואני ניסיתי לשמור לעצמי את המחשבות השיליות כדי לא לקלקל לו את החוויה.

יום אחד לאחר הצהרים ייצאנו לבקר באחוזה של החברה התיאטロפית, שמרחבה האינסופים מגמדים את מרכז קרישנומרטטי, בצד השני של הנהר לא רחוק מן המרכז. היה יום מעונן למדי, וכל הזמן נראה שגשם ולעופות עומד לרדת. דבר שהוסיף לאווירה הגותית המלאגוכלית של המקומ.

המרכז משתרע על שטח עצום, שהקלין יער פרראי, והוא בו שני עצי באניאן עתיקים, אחד בן אלפי שנים שהגוזו המרוכזו שלו כבר התרוקן ונפל, והענפים היורדים ומישתושים באדמה הרחק סביב הגוזע הנעלם, יוצרים "יער מעץ אחד" הנחשב לגודל בעולם. העצים האלה כנראה החיטו את דמיון של אני באסאט וקולול ביטר וסבירם הם בנויים גודלים ומרשימים מאוד, ועוד בהם קטעים אינטימיים יותר למוגורי החברים והובדים. בין הבתים יש שבילים שהלכים סלולים, ועליהם צעדו במרץ אנשים שנראו יאיפים או סתם בני העמד הבינוי המשיכל הגרים שם, בחברים או כדיירם. חנות הספרים הייתה כבר סגורה והרבה מאד מהבתים נראו סגורים ומונחים כמו בסיפור הפיפה הנגדמת, מחכים לניסיך על הסוס הלבן שיגאל אותו...

גם אנחנו צעדים במרץ והגענו עד לחוף הים, ובדרך ראיינו שתי מערביות צועדות גם הן בהליכה מהירה כמו ההודים באחרים. וכך נראתה גם לנו מגילותם שם.

הביקור היה חוויה קסומה ומעוררת סקרנות, והשאר בנו את הרושם שהחברה התיאטרופית עדיין חייה ונושמת. אנשים שדיברנו אתם התרגשו כאשר שמעו כי באנו ממרכז קרינשנומורי המשמר.

כאן המוקם להוספה, שאחרי שקריינשנורט פירק את המסדר שהוקם לבבוחו נותרו היחסים שלו ושל חסידיו עם החברת התיאוֹסָופִּית, ורק בסוף ימיו ביקר שם ושני הצדדים התפייסו.

בחדר האוכל שוחחנו מעט עם האחראי על המרכז ואשתו, זוג מבוגר שככל היים מוקדשים להגשמה תורה קרישנומרטית. לפני שקיבלו את התפקיד זהה עבדו בהוראה ובניהול בתפקיד הספר של קרישנומרטית בוראנטי ובדרום אנגלייה. בכתבי הספר האלה נקלטו תלמידים שנחקרו "מרקרים אבודים" בחוסר היכולת שלהם להסתגל למסגרות. השניים סיירו שהייה קשה מאוד לתמוך בין תפיסת העולם האנטי-מסגרתית שלaura היהם העובדים, והצורך להכשיר ילדים לעוזם המתאפס להם בחו"ז.

בספרייה הגדולה במרכז מרכזים כל ספריו של קרישנומרטית והספרים שנכתבו עליו, וכן קלטות אודיו ווידיאו המציגות את השיחות האינטנסיביות לפני קהל ובפגישות אישיות, שניהל ברחבי העולם. אך כמעט לא נראה בה קוראים, ובכלל רק מבקרים מעטים, רובם מערביים, נראו במרכזו שלא נעה רוחם בו כל פעילות לימודית בזמן שההינו בו.

אני הייתה במצב רוח מרדרני ותוחשת: "די, מספיק עם הסגנון והרוחניות ה'הודיות' המנותקות מן החיים שבין!" הציפפה אותה. השקט והסבירה הנזירית דכו אותי, בעיקר משום שהוא ממעניין: לא למדנו, לא פגשנו אנשים מעוניינים, ואפילו אף לא מצא ספריהם החדשים בספרייה הגדולה.

麥孔ן שacsמננו מראש על ארבעה ימים לפחות בתקיפות לעזוב לשיטתיימ, ולהתפנק
במלון הטוב ביותר שנוכל להרשות לעצמנו, ואפילו נכנע בגבורה בלי טענות ומענות.

ואכן ג'רינלאנדס בצ'נאי היה בדיק מה שהרופא היה צריך לרשום לי כתורפה: גדול, מסודר ומכל
שתי מסעדות מפוארות במונחים הודיים, חנויות מכלת קטנה עם פינוקים מערביים, מספירה וחדרים גדולים
ומוחזקים היטב – אפילו בסטנדרטים מערביים.

החלונות הגדולים בחדר הענק פנו לחצר פנימית עם שיחים ועצים, והוא בו תלוייזה ועיטוןanganlit ליד
הדלת בכל בוקר, ארוןות יפים ומרוחקים, ושיא הפינוק: מקרר קטן!! בזוכתו התפנקנו באוכל שהכננו
בצמונו: סלט ירקות טרי, ביצים קשות, לחם וצנינים עם מיונז וריבת, דגני-בוקר עם החלב בטעמי וNIL
ופיסטוק, וכרטיסים טעימים.

בקלקלה הגדולה שקיורתה היו מכוסים באירועי חרסינה צבעוניים, יכולתי לעמוד שעوت מתחת לזרם המים
החיים החזק והיציב ולהתמודג מהנהה!

גם עיסוקינו ביום הבאים היו בבחינת "חוֹרָה למערָב": חיפשנו בחניות במרכזו הקניות המודרני מצלמה
לאפי ובגדים עבריים... איבדתי כל רสน והתמודגתי מדברים שהוא בורורים מאליהם בבית, והפכו להיות יקרי
מציאות וחשובים דוקא לאחר שכבר השתחררתי מן התלות בהם!

בנקודה זאת נחשפו סדקים גדולים בגישה המשותפת שלי ושל אפי למסע. לא הצלחתי להבהיר לו, וגם
לעצממי, מדוע כל כך נמאס לי להתנזר מכל אבורי הנוחיות המערבית, ולעבור מעתר תיירוטי אחד לשני. אף
על פי שיזהו את אי השקט והתסכול שהשתלטו עליי הם לא אבדו את השפעתם וכוחם, ובמודעות עצמית
מלאה נאחותי בנסיבות אלה בתאווה, כאילו היו מעden יקר מציאות.

אולי הייתה זאת הדינמייה הטבעית הנוצרת בין בני זוג: כאשר אחד מרגיש טוב מאוד והשני פחות – שניהם מושכים לכוחות ההופכים בעקבנות, כמנועים על ידי יצר הרס עצמי. לא הייתה מודעת למילוא הפער שנוצר בינוינו, אך חששתי מההמשך: הנסעה לבדוקגניה הנמצאת בבייר הענניה והעלובה שבמדינות הוו. אך אז קרה משהו שvíינה הכל.

"קול חתן וקול כללה"

בלילה האחרון בצדנאי לא נרדמתי, לכואורה בגלל סיבה טיפשית: לא מצאנו את הגרבאים החמות של אפי ששמרנו במיוחד לנסיעות במיאוג אוירור ברכבת. אך למעשה חשתתי מהנסעה הארכוכה: ארבעים שעות, עם הפסקה של שלוש שעות באמצע!

ב-11 בלילה השמיע הטלפון הסולארי שאפי שכח לסגור לפני השינה, התראה על הودעה כתובה. כאשר קרא את הכתוב חיך בעליות ואמר: "לפעמים כדי לא לסגור את הטלפון!" והוישט לי את המכשיר. הדס כתבה: "Just to let you know, Amit bought a ring and proposed!" כאשר עיכלו את משמעות ההודעה התרגשת ושמחה מאד, ואפי כתב מיד תשובה: "אני מקווה שענית בחוב..." וגענה: "Sure!" במחירות.

לכואורה לא הייתה סיבה מיוחדת לשמחה, מאחר שכאשר נפגשנו בוגואה הסבירה לנו הוד כי הם כבר אינם צריםים להתחתקן. אחרי שאיחדו את חשבונות הבנק הגנו יום והולדת משותפת גדולה עם כל חברי, וזה מספיק להם. ואנחנו, ברוח הפתיחה שרכשנו בהודו הצהרנו (בלב שלם, באמת!) כי מבחינתנו כל דבר שייגרום להם אורשר טוב בעיניינו.

אך נראה שהאינטינקטים הבודרניים עדיין טבועים עמוק בתוכנו... האישור הפומבי והרשמי שvíינתן לקשר העמוק והיפה זהה נסך בי ביטחון ביציבותו והמשמעותו, אף על פי שידעתו היטב כי שום דבר אינו מובטח, رسمي או לא رسمي.

מכאן ואילך המשכתי במסע כשיורק מטופש נסוך על פני או חבו' במחשובתי, בכל פעם שנזכרתי בילדום ובכיתת. שום דבר לא יכול היה לקלקל את שמחתי, עכברים במלקה הראשונה, כסופוטים סגורים או נטולי קשר לחו"ל, סוכן נסיעות וחילפן כספים וכללו שגבה דמי תיוק אסטרונומיים על שירותיו, קבצנים ורוכלים טרדיים בלב טוהר המקדשים בבודגאה, התוור לקניית כרטיסים לרכbst וhibrokristיה המדכאת של הפקידים, הלכלוך, הפרות – הכל עבר דרכי כעננים מרוחפים בשמיים – לא טוב ולא רע, רק דברים שקוראים מסביבי ואני נשארים בתוכי.

גם קביעת התאריך לטיישה חזרה לארץ כשהגענו לבודגניה שיפרה את מצב רוחי וඅפלו את בריאותי. (שלא במלפטי, בהתחשב בכך שהלית במקור בגליל אי שקט פנימי ורוגז...)

סמינר מעניין של שבעה ימים בהדרכת שלושה מורים נזירים, כשהמתורגמן הינו מתיו ריקאר, מחבר הספר המפורסם "הפילוסוף והנזיר", בחברה נעימה של תלמידים מעוניינים, מערבים וישראלים, הסתים בנסיעת הארכוכה לרג'אסן.

פרק תשיעי - ארמונות ברג' אסטאן

רג' אסטאן – הוודו כפי שהמערב מדמיין אותה

נוסעים רכבים מתחילה את מסעם בהודו ברג' אסטאן, הנחשבת נווה וידידותית יותר לתיירים המערביים. אנחנו הגענו אליה בדרך, לאחר שכבר הגיענו על הסילו והרתויה מן הלכלוך, הריחות, הקצניהם המעוותים ולמדנו לקבל את ההתנהגות הילודית של של ההודים.

אך דואקה בשל כך ידענו להעיר את מה שמצוינו במדינה הזאת: פלאי אדריכלות מרשימים בכל קינה מידה ביןלאומי של ארמונות ובתים בערים, נופי מדבר מרתקים שצבעו הסاري של הנשים והטוביינם של הגברים מגוננים אותם בסגנוןיהם, אין-סוף חנויות בדים ותכשיטים ממהרים זולים להפליא, חנויות וסదאות לziejיר הרג' אסטני המקורי בסגנון המיניאטורី, ואגםים כחולים נשקפים מגאות בתיהם המלון שעיליהם אפשר לרבות ימים שלמים באקליה שתיה וקראה.

מבחן מסוימם, השלמות הסגנונית של אתרי התרבות התיאורוטיים והקלן מן המלונות והمسעדות הוכירה במקצת את "דיסני ורולד" האמריקאית. ככלمر, הוודו כפי שהמערבים מתארים לעצם וכפי שהיא נראה בסרטים כמו "טופקאי" של ג'יימס בונד (סרט חובה לתירים באoidאפור המוקן ברוב המלונות שלו, מאחר שחקל מעילתו מתרחש במלון מפואר על אי במרכז האגם הגדול שבתוכה) או "רטוי תירות" אחרים.

אך הארמונות והבתים המסוגנים היו שם לפני שרג' אסטאן הפכה להיות חובה של כל תייר בהודו, וממספר הצירם ומעצבי התכשיטים הגדול ייחס לאוכלוסייה, אפשר ללמוד על האסתטיקה המותחת שבני המקומם מוקפים בה ונושמים אותה כאוויר סביכם.

לאחר שהות קצרה בג'ודאיפור "העיר הכהולה" ובג'אלסמר שלא להזכיר אותנו במיוודה, הגיענו לאoidאפור בחושך מוחלט של ארבע לפנות בוקר. מיד גילינו כי נכשלנו במלון שהמננו מראש כדי שלא ניאלץ להחשך חדר בעיר זהה בחושך.

בחדר ישן מישחו ונאלצנו לשכב על המרפפת בקורס ולגמנס עד ארום הבוקר. גם כשנכנסנו לבסוף לחדר, אחד היקרים ביותר שבהם שהינו בהוויה מושלם בעיצוב המסוגן והМОקף שלו, נוכחים כי השירותים נמצאו מילולית "בתוכו". (כלומר, הקירות שלהם לא הגיעו לתקרה והואו מרחיב אוורייר אחד עם החדר ...)

לאחר היפושים מייגעים התמקמנו במלון פשוט בעיצוב לא מסוגנן, בחדר קטן ונקי עם חלון גדול הפונה לאגם, וממנסעדה הגדולה שלו על הגג נשקף האגם והחלק העתיק של העיר.

لتחושת הבית שלנו תרמה ישראלית צייריה, בת זוגו של אחד הבעלים, שעוזרה בניהול המלון בו התאסנו בעיקר יהודים וקוריאנים, (בdomה ליהודים, גם צייריה מתילילים בהודו בקבוצות גדולות, בעיקר). מאחר שהם חווים לדבר אנגלית וממניהם אחד שידבר עברר השאר...), ועשה זאת בונעים ובתקיפות.

לאחר ביקור בארכון ובמגדשי הגיאינה בעיר היה נדמה לי שאנו נמצאים על קצה גבול יכולת העיכול של ארמונות או מקדשים יפיפיים ככל שהיה.

התהווה הזאת, של "ראינו כבר" העלה בי רעיון: "לשם מה להמשיך ולנדוד לשאר הערים ברג'אסון, לפושקן ה'כובשה' על די תרמיליים היישראים, או לא'יאפורה הגדולה, המולוכת והמעיינת מארוד לדברי המתוילים שהיו בה? מדוע לא נישור במלון הנפלא זהה עד הנסעה לדלהי, יומיים לפני השיבה לא'ץ? נשב על הגג ונקרא או סתם נבאה בנוף, נاقل טוב וננהמה מחברת הצערירים היישראים, אף תקדם בשיעורי הצור הר'אסוני שהחhil, ואני אוכל לשפר את הנגינה שלי בחיליל ולקרוא בלי סוף..."

עיבדתי את הרעיון הזה בראשי והגשתי אותו לאפי שקיבל אותו מיד בטללהבות, ומכאן ולהלאה עברו עליינו כשלושה שבועות מעוגנים ונינוחים, ללא ספק סיום הולם למשך הארוך בהודו.

קנינו מתנות "הודיות" למשפה, بد לשמלת הכללה של הדס, תפרתי לעצמי בגדיים, שטנו על האגמים והשתתפנו בירידים עמימים ופסטיבלים מחולות עמיים. נסענו למקדש הגלינה הגדול והיפה בהודו מרחק שלוש שעות מן העיר. החיים על הגג לא פסקו לרגע. ארוחות, בוקר, צהרים וערב (עטופים הדיבר כי הלילה בר'אסון קר למדי בחורף) קיווש בלילה שבת והדלקת נרות חגייגת עם סופגניות בר נר ראשון של הנוכה, מסיבת ריקודים רועשת בסוף השנה האזרחית.

ביימיים האחרונים בלילה התחלנו את תהליך ההסתגלות האיטי לחיים שעובנו, לקראת החורה הביתה. העיר הגדולה והמודרנית, המגורים באוצר היקר שאליו אסור לפרט ולrixשות האופניים להיכנס, חדשות מהעולם ומהארץ ובלילה האחרון: עדכונים בטלפון הסולארי על אשפוזו של ראש הממשלה שרון.

עובנו את הodo בלילה ערפילי ורטוב מצופפים עם תרמיליינו והתיקים והמוזדות שנוספו להם, על אוטו-רישה שנאה הצנום וشب-השעיר דהרב ברחוות כאילו המטוס שלנו עומד להמריא בכל רגע... הנגינה היפהrait שלו ביחד עם הציפיות והכאוס בשדה התעופה הבינלאומי היו התוכורות האחרונות לחילוקים הפחות נעימים במשענו.

הפגיעה האינטימית עם התרבות ההינדי והבודהיסטית היארת לפניה באור חדש את ערכיו החברה המערבית הרציונלית והחומרנית שבתוכה אנו חיים, ואפשרה לנו לראות אותה כפי שהיא באמת, בלי להיות שבויים בחשיבה שגوية ורגשות מוטעים שהחיים הטמעו בנו.

למרות הזומה האינסופית, הריחות המב hilים, הציפיות, ביטול המרחב האישי המגודר, ההתנהגות הבלתי ראייזינגיות ואפי' ילדותיות לעיתים של ההודים, המסע הזה היה לא רק מוחכים ומעשיר אלא במידה רבה מאוד גם מהנה.

אין הodo אחת וכל מבקר פוגש את חלקיה השונים בדרך שונה, אך גם אלה שעוברים חוויה קשה ואפי' טראומטית מכיריהם באינטנסיביות של ההוויה ההודית וברושם העז שהוא משאיר על אני המערב המבקרים בארץ המופלאה זאת.

מדי פעם עולים בי זכרונות נעים של החיים במקלאוד או בדארנ'ילינג, נופיה הקסומים של לאדאך ואנשיה הפוטוטים והחביבים, אך גם הרוגיים המרגיזים והקשים בניסיעות הארכוכות, בעירות המונחות והעלבות של המרכז והדרום איהם נשכחים והכל יחד מצטבר בערבותה רעשנית של צבעים עזים של מקדשים הינדים וגוננים עדינים של מקדשים בודהיסטים, צעקות ההודים המדברים כך גם כשאים כועסים, המויקה הפלולארית מהרישת האוונים בכל מקום ציבורי, וצלילי השירה והדקלום הטיבטיים הרכים והחמים, ריחות הביבוב והאשפה הפתוחים – אך גם ניחוחות הפרחים ב"קיז'" שדמה יותר לאייב, מתוך לפסגות הדימאליה המושלגות בלדאך הצפונית.

הקדמה - "...כבר יותר זול להיות או לטויל בהודו..."	4
פרק ראשון - ברוכים הבאים לצפון: דרג'ילינג וסיקום	8
ג'יפים בערפל על פי התהום.....	8
"אבי היה אדריכל המקדש של מלך נפאל בدارג'ילינג..."	11
פגישות עם אנגלי-יהודים - יהודים מסוג אחר.....	16
נכלאות הרכבת היהודית ותרבות שופרות.....	17
ויריה מעלה ההימאליה.....	20
סוגדים לשיווה על גבעת התצפית.....	20
"מדווע הם נסעים בצפיפות כזאת?..."	23
להיות פליטים מאושרים	24
"מצעד הגאות..."	26
דרג'ילינג – אימפריה של בית ספר.....	26
טילאק - ה"מנהל" של בית הספר על שם אנדי	28
סינים ובני הלאפץ' בדרג'ילינג.....	30
סיפורו של צ'רינג.....	31
סיפורה של סנג-מייט	32
יום ההתקוממות הטיבטי: "דברו חלש!"	37
"מדווע הם כל כך בלתי ייעילים? איך זה לא מפיעע להם?..."	38
"קומונה קפיטליסטית" משפחתי.....	41
פרק שני - פגישה עם בודהה: סיקום ושוב דרג'ילינג	44
עדין מפונים אך נסעים כבר בגל'ף צ'יבורו	44
הנייר המלכוטי סייגואל רימפוצ'ה וחסידיו	46
מאבקים דрамטיים וمصطفוריון ברומטק	48
"חוצרות בואדי" ומדורות עשנות	50
המיימות ביתית בפוג'ה של מנזר הנשים	51
לאומיות ומורשת קרב בריטית בצבא היהודי	54

56	צ'אמפו נער הטבע בפלינג
59	דאגלילינג, חורנו אליך שנית
59	בני הגורה מגלים לנו את סודותה תא דאגלילינג
61	יום הולדת לראול על הכביש
61	מתענגים בגן העדן של מלון "סילונג"
פרק שלישי - הודו ברכיו גבוהה: ווראנסי	פרק שלישי - הודו ברכיו גבוהה: ווראנסי
64	הכנות נפשיות לקראת וראנסי
64	"נסיעת הבתולין" ברכבת לוראנסי
70	פלאות ותלאות בראשת הרכבות הגדולה בעולם
72	"לא צריך ריקה לא סירה לא nisi לא מדריך לא חשיש..."
73	רג'ב מתחת לעץ על שפת האנאנס
74	בראהמי משליל נהג אוטו ריקה? למה לא?!
75	וראנסי - "ירושלים של ההינדים"
76	פרושים אמתיים ומזויפים
77	גסט הום צנע באסיגheet ובעליו
78	תרועת קונכיות ומחול פרחי כהונה באסיגheet
79	האם שריפת המתים באמת שונה כל כך מקברותם?
81	משט מפואר וססגוני לכבוד יום ההולדת של טולסי
85	גורואים מרשימים, מקדשים עלובים ומקדשים מורומים
פרק רביעי - במעלה הגנגס: רישיקש	פרק רביעי - במעלה הגנגס: רישיקש
91	רישיקש - נהנתנות וקדושה
92	פוג'ות על הנהר הקדוש בהארידבר וברישיקש
94	להיות הינדי משליל וראציוני
97	דו-קיום בין הרפואה הקונבנציונלית והמסורתית
98	"נמאס לי מכל ה'הודי' זהות! אני רוצה להתפנק!"
99	פגישה עם נמרים מאושרים בשמורה קורבט המתקלת
פרק חמישי - עוד בודהה: דה רמאסאללה והדלאי למה	פרק חמישי - עוד בודהה: דה רמאסאללה והדלאי למה
107	

107	דהארמסאללה? "אין לי שום ציפיות ממנה..."
108	תפילה לשולם הפאנצ'ן לאמא במקדש הגודל
110	הבטחנו, אבל לא הבטחנו לקיים...
111	יוגה וריאקי נסוח בהאגסו....
112	אם להיות קבץ או רק בהודו....
114	גשה סונאמ ורות סונאמ....
115	"אין לי لأن לחזור..."
117	לומדים ומתענגים בביטנו הקט והנעימים....
120	11 ימים עם His holiness, סיפור אהבה....
123	סיפורו של הנזירה אני....
127	11 ימים עם His holiness, הדלאי לאמא....
130	מי ומין הלומדים אתנו....
133	סיפורו של נימה והנזירה הגרמנית אורטולה....
137	andanof: "לחם החירות" המוזיף....
139	דיכאון המונסון ופרידה ממקרהוד....
141	פרק שני - במרומי ההימליה: מנאלו ולדאק
141	مسע לאורך הנהר הסוער....
142	אהובים אפילו תרמילאים צעקניים....
144	חמשה ימים בעמק ספייטי....
145	جسم, סלעים, פלוגים, ואפילו נהרות לא ירתוואו את הג'יפ שלנו....
146	עמק ספייטי: מתבן לקראת לאדאק....
147	בית אהווה רוסי בנגאר....
147	ארוכה וקשה הדרכ לאלדאק....
150	הו, מה יפים החיים בלודאק... (בקיז!)....
151	סוףשבוע כסום בכפר טוק אצל ויוק....
157	"ליינה כפרית" בכפר סומוור....
158	אבודים בשטח המרעה של הכפר....

160	פסטיבל מקומי צנوع בטוקצ'ה
161	ידידות חדשה בקצת העולם
163	ביקורת הרימפוצ'ה באלאצי'
165	קולוניאליזם של ריקודי המסכות
167	16.8.05 איל מוקדי ז"ל
169	"יום הורם" בבית הספר בליקיר
171	אימון של נבחרת הפולו המקומית
171	או מה אם כל מה שהבטיחו לא התקיימו, מה כבר קרה? ...
פרק שבעי - מרכז הרים: יופי וסחי	
175	בורמה - מיאנמר
175	ושוב הודו
177	אתרים מרהיבים ביופים בלבד העיליות והזהמה.
180	וככל שהמדינה עניה יותר – כך פקידי הממשלה מושחתים יותר ...
181	בומביי - בואה של קפיטליום הודי
182	פגישה משפחתייה בגואה ובאהמפי
פרק שמיני – מים, דקלים ומחללה בדROOM	
184	קראללה הקומוניסטייה וקוריצין המאנקנת
186	טה בהרי מונאר
188	על הנهر בבית הסירה באלאפה ובספינה לורקאללה
189	מקצרנים ומשנים מסלול
190	טריצי' מאיסה עליי את ההינדיות ...
191	מנסון בפונדי'צ'רי ה"צרפתי" ו"bove" אוריול
192	קשה להיות חולה בהודו
195	לגעת בכוכבי "בוליוווד"
196	פינוק רוחני וחומרិ בציגאי
199	"קול חתן וקול כליה"
פרק תשיעי - ארכמננות ברג'אסטאן	

